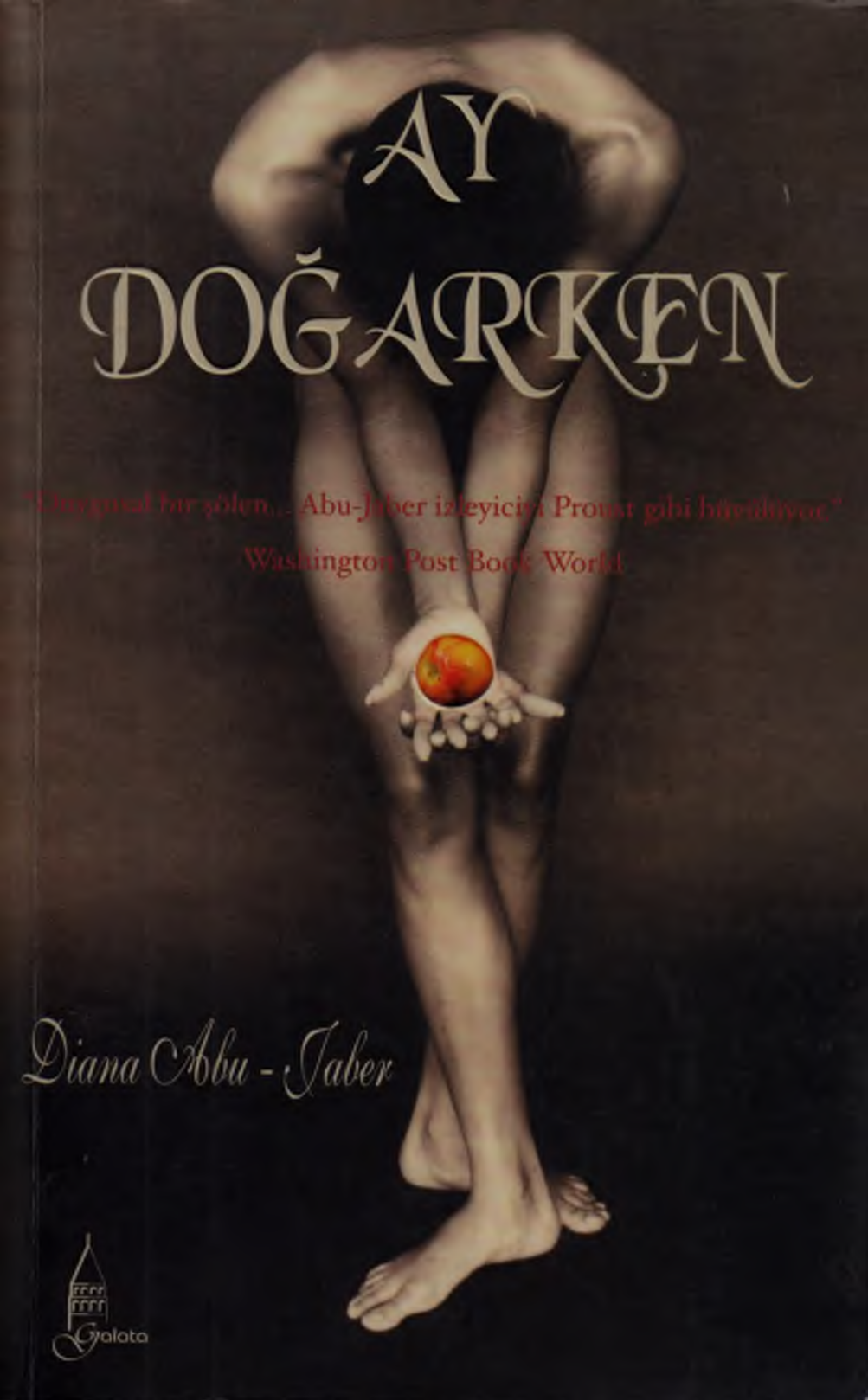
AY DOĞARKEN

"Orijinal bir şölen... Abu-Jaber izleyiciyi Proust gibi büyülüyor."
Washington Post Book World

Diana Abu - Jaber

Galata

AY DOĞARKEN
ü z e r i n e

"*Ay Doğarken* romantik, alışılmadık ve hem tensel hem akıllıca oluşuyla her bakımdan harikulade. Bütün gün Nadia'nın Kafe'sinde takılmak istiyorum."

—Whitney Otto, *How to Make an American Quilt*'in yazarı

"Arap-Amerikan tarzı bir aşk! Diana Abu-Jaber'in *Ay Doğarken*'inde aşk, arzu ve Lübnan aşçılığı, *l'amour* ve kimlik arayışı konusunda güzel ve romantik bir oyun yaratmak üzere iç içe geçiyor."

—*Vanity Fair*

"Abu-Jaber'in şehvetli düzyazısı, akıllıca ve sıcacık tanımlanmış Arap topluluğuna bir bakış getiriyor, ancak yazarın gözü çok daha yüksekte... Arap kültürüyle aşk, mit, şiir ve yemeğin arakesitleri inceleniyor."

—Irina Reyn, *San Francisco Chronicle*

"Irak, aşk ve sürgünün yalnızlığı üzerine büyüleyici ve çağdaş bir roman. Süregelen savaşa şans denebilirse, bu romanın kahramanları da doğru bir zamanda yaratılıp kamuoyunun ilgisini çektikleri için şanslılar. Şehrazat tarzı anlatıyla sürgündeki yalnızlığa ilişkin tezin karışımı olan bu güzel öyküye duyulan ilginin yalnızca po-

litik düzeyde kalması yazık olurdu... Şirine Hanif'i doyururken, Hanif Şirine'yi babasının anavatanının güzel öyküleriyle besliyor. Özünde bir aşk öyküsü ama zaman zaman arzunun hedefi belirsizleşiyor. Bunun nedeni sevgili mi, yoksa büyüleyici ve erişilmez Bağdat kenti mi? *Ay Doğarken* Irak'ın, onu yuvası sayanların dönmek için can attıkları sofistike ve kültürlü bir kentin portresini çiziyor... Abu-Jaber'in gerçek romantizm ve günlük olaylar bileşimi, aynı anda zamanın içinde ve ötesinde olan bir roman yaratıyor."

—Andria Spencer, *The Oregonian*

"Parlak, akıllı ve tutkulu... asla basit, asla tümden açık değil. Öykü, ilk sayfadan başlayarak parıldıyor, düşlüyor ve kendini tehlikeye atıyor.... Abu-Jaber, Arap-Amerikan yaşamının doğasını incelerken, çok yönlü ve güçlü bir topluluğunun portresini çiziyor... Yaşam, varlık ve yürek dolu, son derece duyarlı, ama asla okuyucuyu gereksiz ayrıntılarla sıkmayan kitap, öyküsünü kağıda nasıl dökeceğini iyi bilen biri tarafından yazılmış. Büyülediği okurunun üzerindeki etkisini bir an olsun azaltmayan bir yazarın yapıtı."

—Beth Kephart, *Chicago Tibune*

"Diana Abu-Jaber son derece canlı ve işini iyi bilen bir öykücü, kurgu, karakter ve kültürü zevkle işleyen bir şair, onun çalışmalarına her zaman gereksinim var."

—Naomi Shihab Nye, *19 Varieties of Gazelle*'in yazarı

"*Like Water for Chocolat*'ta olduğu gibi yemeği ve yemek pişirmeyi romantizmin fon müziği olarak kullanan çağrışımcı bir öykü... Abu-Jaber, Batı Los Angeles'ın dünyevi sokaklarına gizemli ve egzotik bir görünüm verirken, aşıklara efsanevi bir nitelik kazandırıyor. *Ay Doğarken* bize yıldızları birleşen aşıkları anlatan zengin ve güzel bir karışım. Arap-Amerikalılar ile endişelerinin içten anlatımı, günümüz manşetlerine hoşnutlukla karşılanan bir karşı denge oluşturuyor."

—John Muncie, *Baltimore Sun*

"Sevimli göçmen amca eski ülkesinden bir öykü anlatırken, 'Bu bize sevmeyi öğreten bir öyküdür' diye söze başlar. *Ay Doğarken* de böyle bir öykü, hatta ondan fazlası. Bize yemek pişirmeyi, yemeyi ve yeni bir ülkede yaşmayı öğreten bir öykü. Ve bütün iyi romanlar gibi, bir öykünün nasıl anlatılacağını gösteriyor."

—Sigrid Nunez, *For Rouenna*'nın yazarı

"Abu-Jaber karakterlerine baklava yaptırırken, çoğu çağdaş romanda tanımlanan aşk sahnelerinden çok daha erotik bir sahne çiziyor. Bu, biraz soytarılıkla, '*My Big Fat Iraqi Wedding*'e dönüşebilirdi, ama Abu-Jaber eşit ölçülerde romantik komedi, politik protesto, masal ve kültürel çözümlemeden oluşan karmaşık bir yemek yapmış... *Ay Doğarken* de ustalıkla sunulan tatlı mizah, yalnızlığın incelemesiyle zenginleştirilmiş... Abu-Jaber, yoksunluğunu duyduğumuz "*yuva*"yı çok yönlü ele alıyor ve bu yolla sürgün konusunda yaptığı incelemeyi zenginleştiriyor: Anneyle babanın ölümü, sevgililerden ayrılık, yitirilmiş çocukluğa duyulan açlık... Abu-Jaber umutsuzluğu çok iyi yakalamış, ama o trajik değil, romantik bir insan... Manşetlerle tıka basa dolmuş, ama yerinde şeylere açlık duymaya devam eden okurlar bu zengin yemekten zevk alacaklardır."

—Ron Charles, *Cristian Science Monitor*

"Diana Abu-Jaber yaşamın, sevginin, ailenin ve insan topluluğunun değerli kırılganlığını yeni ve anlamlı yollarla doğruluyor."

—Sena Jeter Naslund, *Four Spirits* ve *Ahab's Wife*'ın yazarı

"Woolf gibi, Abu-Jaber de sıradan anların insanı gerek evinde, gerekse politik ortamda büyük atılımlar yapmaya nasıl ittiğini çok iyi gösteriyor... eğlenceli, düşündürücü... akıcı bir anlatımda bir araya gelmiş, derin dip akıntılarıyla dolu bir kitap, canlı erotik ilişkilerle renklendirilmiş, esprili, bazen kahkahalarla gülünecek kadar komik konuşmalar (ve) gösterişli Los Angeles mahallelerinin betimlemeleriyle dolu.... Kitabı bize sevdiren ve ona inandırıcılık

kazandıran, onu politik bir dokundurma olmaktan çıkarıyor ve masalsı özellik, öyküyü çelişkili bir biçimde gerçek dünyaya oturtuyor... *Ay Doğarken*'de temel öğe siyah-beyaz etiketleme değil, gerçek duygu... İpek rulo gibi usulca ve doğallıkla açılan bir öykü.

—*The Nation*

"Yetenekli yazar Diana Abu-Jaber'in yeni aşkın ve kendini keşfetmenin güzelliklerini yansıtan ikinci romanı bütün duyulara hitap ediyor... Ustaca ve derinlemesine düşünülerek yazılmış roman hem bir masal hem de sav, insanı hipnotize eden ve uzun süre etkisi altında bırakan bir kitap."

-Book

"'Kitaptan çıkıp' gerçek dünyaya adım atacak kadar etkileyici ve akılda kalan bir karakter yaratmayı başaran bir yazar, edebi kurguda heyecan verici bir başarı kazanmış. Hepimiz böyle insanlar tanırız: Scarlett O'Hara, Mr. Darcy, Heathcliff. Diana Abu-Jaber'in yeni romanı *Ay Doğarken*'in kahramanı, pek çok okurun zihnine nakşolabilir... Yazar öyküsünü, tadı zamana sere serpe yayılarak çıkarılacak çeşitlerden oluşan güzel bir yemek olarak sunuyor... geri plandaki olaylar çok önemli: Ayrı düşmüş geniş aileler, anavatanlarından uzaklaştırılan, kimlik arayışındaki bireyler. Abu-Jaber tabağına çok şey koymuş olabilir, ama öyküsünün lezzet ve kıvamını artistik bir bütünlükle harmanlamayı başarmış... Bu romanı, yeni bir restoran önerir gibi öneriyorum. Gidin, uzun uzun kalın ve tadını çıkarın."

-Jessie Thorpe, United Press International

"Los Angeles'ın zengin çeşitliliğe sahip Arap-Amerikan topluluğundan söz eden dişe dokunur bir öykü... *Like Water for Chocolate* ve *My Big Fat Greek Wedding* gibi, insanlığın temel ilkeleri üzerine verilmesi gereken bir dersle karıştırılmış."

—Terry Hong, *Asian Week*

"Abu-Jaber olağanüstü bir yoğunluğu olan bir aşk öyküsü sunuyor... İki masum aşığı Arap kültürünün özenle dokunmuş peçesine saran *Ay Doğarken,* her iki hedefine de ulaşıyor ve bunu *Chocolat* ve *Babette's Feast* sevenlerinin tümünü tatmin edecek bir tarzla gerçekleştiriyor. Abu-Jaber'in ikinci romanı, Şirine'nin baklavası gibi, sıcaklık ve özenle oluşturulmuş kat kat, lezzetli bir tatlı. Bir kez tatmak yeterli olmayacak."

—Boston Herald

"*Ay Doğarken,* Arap kültür ve uygarlığıyla dört bir yana dağılmış göçmenlerin geleneklerine yazılmış bir aşk mektubu... Abu-Jaber büyük bir başarıyla, tamamen farklı karakterlerle dolu bir ortam yaratmış, onları düşleri, umutları ve endişelerinde birleştirmiş ve deneyimlerden oluşan zengin bir senfoni bestelemiş... Abu-Jaber, bu karakterler için üç boyutlu bir tablo oluşturan sevgi dolu bir arena yaratıyor. Karakterler şiirle politika tartışırlarken ya da yalnızca birbirlerine takılırlarken, okuyucuya Arap kültürünün altın çağının az bulunur bir örneğini veriyor..."

—Daily Star

"Bu kitap, bilgeliği, canlılığı ve çağrıştırıcı özelliğiyle, politik eğilimin insancıl tarafına coşkulu bir bakış sunuyor.... Hükümetimizin hor görmemizi istediği insanları anlamaya çalışan bütün okuyucuların ve kütüphanelerin kesinlikle edinmeleri gereken bir kitap."

—Library Journal

"Los Angeles'da yaşayan Iraklı entelektüellerden söz eden ve Şehrazat tarzı öykü anlatımının alışılmadıklığıyla çağdaş politikanın önemini harmanlayan bir kurgu... Herhangi bir aşk serüvenine malzeme olabilecek şeyler, sürgünün yalnızlığıyla aşkın sınırlarını anlatan güçlü bir öyküye dönüşüyor. Bu, Abu-Jaber'in etkileyici ikinci kitabı."

—Kirkus Reviews

"Özel duygularla global politikayı zarafet ve inançla inceleyen, güzel düşünülmüş, çağdaş bir roman... Abu-Jaber'in duyguları okşayan yazısında Los Angeles kenti, Babil'in Asma Bahçeleri kadar zengin ve güzel tanımlanmış... Abu-Jaber'in sürgün hakkındaki çarpıcı düşünceleriyle Şirine'nin egzotik, adanmış evcimenliğini kutlayışı (bademli kurabiyeler, kakule, naneli çay), romanı Nadia'nın Kafe'sinin arkasındaki 'alev alev çiçeklenen' *mecnun* ağacı kadar güzelleştiriyor."

—Publishers Weekly

"Hanif ile Şirine birbirleri hakkında ne kadar çok şey keşfederse, kendilerine ilişkin de o kadar çok şey keşfediyor. Sürgünle yer değişiminin acı lezzeti, ilişkilerinin tatlılığını tamamlıyor. Abu-Jaber aynı anda birkaç tencereyi birden karıştırıyor gibi görünse de, yemeğin karmaşıklığı asla dikkat dağıtıcı değil."

—Seattle Weekly

AY DOĞARKEN

DIANA ABU-JABER

İngilizce aslından çeviren: Meltem Tayga

GALATA

Galata – Roman

AY DOĞARKEN

Kitabın Özgün Adı
Crescent
Diana Abu-Jaber

İngilizce aslından çeviren: ***Meltem Tayga***
Yayına hazırlayan: ***Seda Toksoy***
Kapak İllüstrasyon: ***Tony Smith***

© 2003 by Diana Abu-Jaber

© 2005 Sistem Yayıncılık A.Ş. , İstanbul Turkey
© Bu kitabın Türkçe yayın hakları, W.W. Norton & Company, Inc., 500 Fifth Avenue, New York, NY 10110 aracılığıyla Sistem Yayıncılık A.Ş. & Galata'ya aittir. Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Birinci Basım: Nisan 2006/İstanbul – 2.000 adet
ISBN: 975-322-422-2

Sayfa Düzeni: **Gönül Göner**
Kapak Düzeni: **Çiğdem Bakırcıoğlu Arslan**
Basım-Cilt: Kurtiş Matbaacılık

GALATA, SİSTEM YAYINCILIĞIN TESCİLLİ MARKASIDIR
Tünel, Nergis Sokak, Sistem Apartmanı, No: 4 34430 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (212) 293 83 72 - pbx Faks: (212) 245 66 14
E-posta: galata@sistem.com.tr
web: http://www.sistem.com.tr

SİSTEM YAYINCILIK BAYİİ VE KİTABEVLERİ
İZMİR : Sistem Kitabevi, 859 Sok. No: 5/A Konak/İZMİR
Tel: (232) 446 27 29-pbx Faks: (232) 446 75 67
ANKARA : Bilim Sanat Konur Sok. No: 11/A Kızılay/ANKARA
Tel/Faks: (312) 418 7

TEŞEKKÜRLER

Edebi bilgileri ve duygusal destekleri için, arkadaşlarım Lorraine Gallicchio Mercer, Michelle Huneven, Whitney Otto, Joy Harris, Stephanie Abou, Alexia Paul, Alane Salierno Mason, Alessandra Bastagli, Stefanie Diaz, Bette Sinclair, Steven Field ve Chelsea Cain.

Sabırları, cömertlik ve araştırmalarından ötürü, arkadaşlarım Bassam Frangieh, David Hirsch ve Elie Chalala.

Çok değerli zamanları ve destekleri için: Fullbright Komisyonu, Ulusal Sanat Vakfı ve Oregon Sanat Komisyonu.

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Gökyüzü beyaz.

Gökyüzünün beyaz olmaması gerekir, çünkü saat gece yarısını geçti ve hiçbir şey Bağdat geceleri kadar siyah ve eski olamaz. Hava, kadim Kalde kentinin asma bahçeleri kadar karanlık ve güzel kokulu, sarmal Babil Kulesi'nin en üst odasından görünen gece kadar karanlık ve durgun.

Ama beyaz, çünkü bu patlayan bir roketin rengi. Irmağın karşı kıyısından, tarlaların ötesinden, görünmeyen bir sınırın diğer tarafından, İran denen bir başka eski ülkeden gelen roketler bunlar. O kadar yakındalar ki, bazen patlamadan önceki ıslıklarını duyabiliyor. Gökyüzünde patlayan roketler çevreye renkli, dev çiçeklerle ateş fırıldakları saçıyor. Ama yerde patlayanlar her şeyi yok ediyor, dört bir yana elektrikli yılanlar gibi birbiriyle yarışan ateş topları saçıyor, subaşındaki eşekleri aydınlatıp gölgelerini yüzlerce metre uzatıyor. Otları, kertenkeleleri ve hurmaları kavuruyor; uykudaki palmiyeleri uyandırıyor ve en uzak dağları bile tutuşturuyor. (Amcası bu dağlara Na Ülkesi diyor.) Kız kardeşinin yüzünü sarı tomurcuklar gibi parlatıyor, musluktan akan suyu fosfor gibi ışıldatıyorlar. Sesleri Batı tarzı yüksek yapıların tepesinde cızırdıyor, minarelerle kubbelerde çınlıyor. Meyve bahçelerinde ıslık çalıyor, dönümlerce zeytin ağacını topraktan söküp atıyor bu roketler. Fırat Nehrini aydınlatıyor, eski kiliselerin, sinagogların, kitaplardan bile eski, gizemli kalıntıların duvarlarını yıkıyorlar. Tanrılar için yapılan

bu kalıntılar o kadar eski ki, adları bile unutulmuş, yaşlı duvarları şok dalgalarıyla un ufak oluyor.

Canlılara uykuyu unutturuyorlar. Yıllarca.

Küçük bir çocuk kentin dış mahallelerinden birindeki evinde yatıyor, hâlâ uyanık. Ezberlediği şiiri okuyarak yatışmaya çalışıyor:

Bil ki dünya tepeden tırnağa bir aynadır,
Her zerresinde yüzlerce parlak güneş,
Bir damla suyun özünü ortadan bölsen,
İçinden yüz saf derya çıkar.

Uzakta, kentin öbür ucunda, gece karanlığının derinliklerinde, yabancıların kaldığı Doğu Oteli'nin arkasında, fosforlu suyunun içinde beyaz tenli bir kadının onu beklediği, ay kadar yuvarlak bir havuz var. Bombalar havuzun üzerindeki karanlığı aydınlatmıyor, erkek bunu biliyor, çünkü ojeli tırnaklı, parlak saçlı ve yanık tenli sarışın kadınların topraklarına hiçbir şey giremez. Havuzun sığ tarafında, kalçalarına kadar yükselen suyun içinde duran kadın, hiç kımıldamadan onu bekliyor. Saçları ateş kırmızısı, gözleri gök mavisi ve havuz Bağdat'ın üzerindeki ay kadar yuvarlak. Erkek, kentin öbür ucundaki evinin yatak odasında düş kuruyor, hâlâ uyanık. Henüz genç ama yıllardır deliksiz bir uyku yüzü görmemiş. Kadın onu yeni Cumhurbaşkanından uzakta bir yere gönderebilir, dünyanın öbür ucuna bile gidebilir, yeter ki kardeşlerinin geceleri uykusuz geçirdiklerini görmesin, nabzını, nefeslerini ve göz kapaklarının kıpırtısını saymak zorunda kalmasın. Ağzındaki metalik tattan, kulaklarındaki çınlamadan, elleriyle ayaklarındaki ürpermeden ve midesini ekşiten kükremeyi andıran gurultulardan uzakta yaşasın ama yüreğinin derinliklerinde bunlardan hiçbir zaman kurtulamayacağını biliyor.

* * *

Amcası düşsel kitaplar kütüphanesinde. Her yer kitap kokuyor, unutulmuş anıların kokusu. Amcası buraya düşsel ki-

taplar kütüphanesi diyor, çünkü hiçbirini okumuyor. Yine de arkadaşlarının bodrumlarından, tavan aralarından, garaj ve oturma odalarında yapılan ikinci el satışlardan kitap toplamayı sürdürüyor. Culver City, Batı Hollywood, Pasadena ve Laurek Kanyonundan söz eden kitaplar bunlar. Kitapları kalınlıklarına ve deri kaplı ciltlerine bakarak alıyor. İçlerinde ne olduğu onu ilgilendirmiyor.

"Uslu durursan" diyor otuz dokuz yaşındaki yeğeni Şirine'ye, "Bu kez sana öykünün tamamını anlatırım".

"Öykünün tamamını dinleyemeyecek kadar küçük olduğumu söylersin hep" diyor Şirine. Amcasının kahvesine koymak üzere bir parça limon kabuğu kesiyor. Tan yeri öncesindeki mavimsi beyazlıkta uyanmışlar, ikisi de erkenden kalkmayı ve günü uykulu geçirmeyi alışkanlık edinmiş.

Amcası gözlüğünün üzerinden ona bakıyor. Dar, oval camlar burnundan aşağıya kayıyor. Gözlüğünü yukarıya itiyor. "Böyle mi söylüyorum? Neden acaba? Kaç yaşına geldin ki sen, yarım yüzyıllık oldun mu?"

"Otuz dokuz buçuk yaşındayım."

Amcası onu ciddiye almadığını göstermek için parmaklarını şaklatıyor. "Daha çok gençsin. Öykünün en tatlı kısmını, sen yarım yüzyıllık olduktan sonra anlatacağım."

"Yo, ben o kadar bekleyemem."

"Gençler böyledir işte. Hiçbiri beklemek istemez." Törensel bir hareketle kahveden bir yudum alıp başını sallıyor. "En sevdiğim kuzenim Abdelrahman Salahadin'in, çıkarılacak hissesi olmayan öyküsü bu. Tedavisi olanaksız bir hastalığı vardı, kendini satmadan, boğulmuş gibi yapmadan duramazdı."

"Uzun bir öyküye benziyor" diyor Şirine. "Daha önce anlatmamış mıydın?"

"Kısa ve güzel bir öyküdür, Bayan Sabırsız Amerikalı" diyor amca. "Sevginin öyküsü."

Şirine parmaklarını tarak işlemeyen saçlarının arasına sokup gözlerini kapıyor. "İşe yine geç kalacağım."

"Yaşam böyledir, bütün dünya işe geç kalır, bütün musluklar sızıntı yapar, elden ne gelir? Başlıyorum." Dirseklerini dizlerine, ellerini alnına dayıyor, bu onun öykü anlatma duruşu.

"Abdelrahman Salahadin duyarlı bir adamdı. Namazdan önce aptes almayı hiç ihmal etmezdi. Bazen kumsalda diz çöker, kumu seccade ederdi kendine. Tek bir kötü huyu vardı."

Şirine gözlerini kısıyor. "Dur bir dakika, bunun bir aşk öyküsü olduğunu söylememiş miydin? İçinde kadın yok mu?"

Amca başını arkaya atıyor, kaşlarını kaldırıp dilini şaklatıyor. *Hayır, bekle, budala* ya da *sen ne anlarsın*, anlamına geliyor bu. "İnan bana" diyor. "Aşkla duayı birbirinden ayıramazsın." İç çekiyor. Sonra şakacı bir sesle, "Bugün Profesör Yakışıklı'nın senin Lübnan salatandan yediğini duydum" diyor. "*Yine gelmiş!*"

Amcası, üniversitenin Yakındoğu Dilleri Bölümü'nde işe başlayan Hanif Al Eyad'dan söz ediyor. Kente birkaç hafta önce yerleşen Hanif, dört kez restorana gelmiş ve amcası her defasında, "Şirine, Hanif - Hanif, Şirine" diye adlarını tekrar tekrar söyleyerek onları tanıştırmıştı.

Şirine dizlerinin üzerine koyduğu kesme tahtasına eğilip limonu kavrıyor. "Kimden söz ettiğini anlayamadım" diyor.

Amcası kollarını kaldırarak onu tanımlıyor. "İriyarı bir adam, kaslı bir vücudu var, omuzları böyle, tıpkı Cadillac gibi, yüzünün neye benzediğini bilmiyorum."

"Sen bilmiyorsan, ben nereden bileyim" diyor Şirine limonu dilimlerken.

Amcası büyük, mavi koltuğunda kaykılıyor. "İnanamayacaksın ama sana bir şey söyleyeceğim, bir kahramana benziyor. Odise'ye benziyor."

"Bundan etkilenmem mi gerek?"

Amca öne eğilip limonun dilimlenmemiş yarısını alıp kokluyor, ucundan ısırıyor.

"Bunu nasıl yaptığını anlamıyorum" diyor Şirine.

"Kız olsam, Odise için deli olurdum."

"Sahi bu Odise neye benziyor? Gözleri olmayan bir büste mi?"

"Hayır" diyor içerleyen amcası. "Gözleri var onun."

"Yine de beni ilgilendirmiyor."

Amca kaşlarını çatıp gözlüğünü yukarıya itiyor, gözlük tekrar aşağı kayıyor. "Biliyorsun, sen elli olsan, ben de seksen dördümde olurdum..."

"Ama ben otuz dokuz yaşındayım."

"Çok yakında bu dünyadan göçüp gideceğim. Burada olmayacağım."

Şirine iç çekip ona bakıyor.

"Bütün istediğim cana yakın, iyi bir erkek bulman ve mutlu olman. Hepsi bu."

* * *

Kafedeki ızgara o kadar geniş ki, Şirine arkasına ulaşmak için parmak ucunda yükselmek zorunda kalıyor. Tepedeki askıdan parlak tavalarla dizi dizi ışıltılı bıçak sarkıyor. Kollarında yol yol yanık izleri var, ızgarayı kazımak için eğildiğinde, kokusunun giysileriyle saçlarına sindiğini hissediyor. Bir günlük izinden sonra bile, başını her sallayışında üzerinden koku yükseliyor. Isıya dayanıklı ampulün altında kızıl bir duman bulutu oluşmuş, ocaktan yukarıya buhar yükseliyor ve her yerde vantilatörlerin sesi duyuluyor.

Nadia'nın Kafesi diğerlerine benziyor, yemek saatlerinde kalabalık, aralardaysa sakin ama sonu gelmeyen konuşmalarla çevresinde zayıflayarak kaybolan Arapça akıntısı, Şirine'nin kafasını tatlı seslerle dolduruyor. Kafeye her zaman sokağın yukarısındaki büyük üniversiteden öğrenci grupları gelir, hep yalnızdırlar, üzerlerine bir hüzün çökmüştür, memleketteki karılarıyla çocukları ya da hiç tanımadıkları Amerikalı kadınlar için kederlenirler. Arap aileler genellikle kızlarını evde, ellerinin altında tutarlar. Amerika'ya gelmeyi başarabilenler, okulda

başarılı olan bir avuç kadındır, onlar da derslerini kütüphanede çalışır, kendi yemeklerini kendileri yaparlar. Günlerini tek başlarına oturarak, tartışarak, çay içerek, Um-Nadia, Mireille ve Şirine ile konuşarak geçirenler yalnızca erkeklerdir. Özellikle de Şirine ile. Yemeklerine bayılırlar onun, lezzeti memleketi anımsatır, mavimtırak süt kaymağını andıran beyaz teni, isyankar sarı saçları ve deniz yeşili gözleriyle onu izlemeyi de severler. Şirine bir aşçının sahip olabileceği en sorunlu saçlara sahiptir, atkuyruğuna, örgüye ve eşarba karşı koyan kıvırcık ve sarılgan saçları omuzlarına kadar iner. Kibarlığı, tatlı sesi ve güzel yemekleriyle öğrencileri öylesine etkiler ki, masalarda otururken dönüp ona bakmaktan kendilerini alamazlar.

Kafenin sahibi ve herkesin patronu Um-Nadia, her fırsatta öğrencilerin sandalyelerinin kenarına ilişip onlara yarenlik eder; ayağına küçük gelen yüksek topuklu terliklerinin üzerinde, göğüslerinin arasındaki yumuşak boşluğu ortada bırakan derin V yakalı, çiçekli ev elbisesinin eteklerini sallaya sallaya dolaşırken, kızı Mireille, onu umutsuzca seven Meksikalı komi Victor Hernandez, Orta Amerikalı temizlikçi Cristobal ve aşçı Şirine onun çevresinde hareket halindedir.

"Cennet" demeyi sever Um-Nadia. "Değerini bilirsek bu dünya bir cennettir." Şirine bunu o kadar çok dinlemiştir ki, Arapça'sını bile öğrenmiştir.

Charlton Heston'ın kısa boylu ve Meksikalı örneği olan Victor Hernandez gülümseyip kaşlarını kaldırarak Mireille'e bakıyor. Mireille başını çevirip buzdolabına kaş çatıyor.

Dokuz yıl önce, 1990'da, kafe Mısırlı bir aşçıyla karısına aitti, adı da Falafel Faraoh* idi. Cuma Özel Falafel mönüsüyle, öğle yemeklerini burrito**, omlet ve hamburgerle geçiştiren üniversite öğrencilerini soymaktan zevk alırlardı. Ama 1991'de Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin Kuveyt'e girince, Amerikalılar Irak'ı bombalamaya başladı. Ve blucinli, tişörtlü, şortlu

* Nohut köftesi –Ç.N.

** Bir Meksika yemeği, bir tür dürüm –Ç.N

öğrencilerin arasında dar pantolonlarıyla dikkat çeken Ortadoğulu, zayıf değişim öğrencilerinin Falafel Faraoh'un yemeklerinin memlekette yedikleriyle ilgisinin olmadığını keşfetmeleri uzun sürmedi. Kafeye her gün tezgahın başında oturup bloknotlarına durmadan bir şeyler yazan takım elbiseli iki adam gelirdi. Yaptıkları tek iş, Ortadoğulu öğrencileri izleyip not almaktı. Orada oturup kahve içmeye ve alçak sesle birbirleriyle konuşmaya başladıkları gün, çevrelerinde onları diğerlerinden ayıran ve her an biraz daha yükselen, aşılması olanaksız, soğuk bir duvar örüldü. Herkes birbirine aynı şeyi fısıldıyordu: CIA. Zengin, özel mönüler ve kafenin önündeki renkli ilanlar giderek daha az ilgi çekmeye başladı. Zamanla iş azaldı, sonunda battı. İki adam, bir ay boyunca tezgahın başında oturduktan sonra, bir gün aşçıyı bir kenara çekerek ona Arap-Amerikan topluluğunda planlanan terörist saldırılardan haberi olup olmadığını sordu. Zavallı adamın gözleri yuvalarından fırladı, elleri ter ve kızartma yağıyla yapış yapış oldu, spatulasını avcunu yakana kadar sıktı, yabancılardan birinin siyah gözlük camlarında korku dolu yüzünün yansımasını gördü. Ömründe böyle bir şey duymamıştı. Akşamları karısıyla birlikte *Columbo*'yu izlerdi: Entrika ve suça ilişkin bütün bildiği o diziyle sınırlıydı. Amerika'da yaşadığını sanıyordu. O akşam Lübnanlı arkadaşı Um-Nadia'yı aradı. Um-Nadia'nın Beyrut'ta küçük bir kaldırım kafesi vardı, ona ucuz bir restoran satın almak isteyip istemediğini sorunca, kadın, "Tabii" dedi, "Neden olmasın?"

Ertesi ay, Um-Nadia Şirine'yi buldu, birlikte duvarlardaki yıllanmış yağı kazıdılar ve "Gerçek Arap Yemeği" mönüsü hazırlayarak restoranı yeniden açtılar. Güneş gözlüklü iki adam yine tezgahın başındaydı ama Beyrut'ta daha kötülerini gördüğünü söyleyen Um-Nadia, elindeki mutfak havlusunu sağa sola savurarak onları dükkandan kovaladı.

Um-Nadia bir Arap'ın yalnızlığının korkunç bir şey olduğunu söyler. İnsanı yiyip bitirir der. Arap, başını annesinin göğsüne yaslarken, yalnızlık küçük bir gölge gibi kalbinin bir kö-

şesinde gizlenirmiş. Bir kez ülkesini terk edecek olursa, evlenip dünyayı dolaşsa, günün yirmi dört saatini arkadaşlarıyla konuşarak geçirse bile, onu silip süpürecek bir tehlike olarak karşısına dikilirmiş yalnızlık. Şirine Arapların her şeyi, gökyüzünde uçuşan duyguları böylesine derin hissetmelerinin nedeninin bu olduğunu düşünüyor. Bazen el ayası ya da piliç yüreği gibi serin ve diri geceleri uyanık geçiren Şirine, böyle gecelerde bu duyguların damarlarında dolaştığını hisseder. O da sonsuz bir sabırla dünyaya gelmiştir. Bedeninin içinde, hiçbir şey yapmadan yalnızca yaşamını sürdürür, düşünmeden çalışır, yalnızca soğan doğramak ya da tencereyi karıştırmak gibi en basit işlevleri yerine getirmek için yaşar.

Şirine, bir profesyonel olarak yemek yapmayı önce aşçı yardımcısı, ardından sos şefi olarak çalıştığı Fransız, İtalyan ve "Kaliforniya" restoranlarında öğrendi. Nadia'nın Kafesi'ne geçtikten sonra, ailesinin eski tariflerini karıştırdı ve çocukluk yıllarının sevilen ama unutulmuş yemeklerini yapmaya başladı. Bu sırada, çok gerilerde kalmış anılar gözünde canlanıyor, kendini ailesinin küçük mutfağına dönmüş gibi hissediyordu.

Müşterilerin ayağı kısa sürede restorana yeniden alıştı ama bu kez değişim öğrencileriyle Ortadoğulu göçmenlerin sayısı eskisinden daha fazlaydı. Şirine, sabahın erken saatlerinde tezgahın arkasındaki açık mutfakta hamur açarken, kahvelerini yudumlayan, gazete okuyan ve birbirleriyle tartışan öğrencileri izlerdi gizlice. Bu delikanlıların gür ve uzun kirpiklerinden etli ve yuvarlak burunlarına, dolgun dudaklarından tıraşlı yüzlerine ve göğüslerine kadar her şeyleri inanılmaz kırılgan ve duyarlı görünürdü.

Bazen gözleriyle odayı tarar, *terörist* sözcüğünü onlarla bağdaştırmaya çalışırdı. Ama bu yüzlerde *genç* ve *yalnız* sözcüklerinden başka hiçbir şey göremezdi.

Arada bir öğrencilerden biri tezgaha yanaşıp Şirine ile konuşurdu. Ömürleri boyunca bunu istemiş olsalar bile, özellikle ömürlerini bunu isteyerek geçirdikten sonra, göçmen olarak

yaşamanın ne kadar zor olduğunu söylerlerdi. Amerikalıların arkadaşlığa ayıracak zamanları yok, derlerdi, oysa Arap öğrenciler günlerini kahve içip konuşarak geçirmek için yanıp tutuşurlar. Kahve birçoğuna memleketi anımsatır.

Nadia'nın Kafesi'nde, kasanın arkasındaki köşede, tepedeki televizyonda, gün boyunca Katar'dan haberler, Kuveyt'ten bir alışveriş kanalıyla eğlence programları, ardı arkası kesilmeyen Mısır filmleri ve Arapça Bedevi pembe dizilerle Arapça altyazılı Amerikan pembe dizilerini yayınlayan Arap kanalları izlenir. İşleri buymuş gibi her gün aynı masada oturan ve aynı programları izleyip aynı yemekleri yiyen bir grup gedikli vardır. Bunlar arasında Mısırlı mühendislik öğrencileri Jenoob, Gharb ve Schmaal, Kuveytli matematik öğrencisi Shark, Yakındoğu Dilleri Bölümünden Lon Hayden, gazete büfesinin sahibi Morris, New Jersey'den Raphael, Kappa bilmem ne erkek yurdundan Jay, Ron ve Troy, Türk kasap Odah ile sayısız oğlu sayılabilir. Kafenin gediklileri arasında biri beyaz, diğeri zenci iki Amerikalı polis memuru da var, her gün gelip fava ile pirinç ve soğanla kavrulmuş mercimek yer, Bedevi pembe dizilerinin, eski kan davaları, kötü çocuklar ve kabilelerin onuru da dahil olmak üzere, bütün olay örgülerini yakından izlerler. Müşteriler arasında, yıllar boyunca ellerinde gazetelerle hemen her gün tezgah başında oturan ve mezun olduktan sonra bir daha hiç görünmeyen öğrenciler, bir de hiçbir zaman mezun olamayanlar vardır.

Nadia'nın Kafesi İran mahallesinin ortasında olmakla birlikte, İranlı müşterisi fazla değildir. Um-Nadia'nın İranlı komşularının bir kısmı, Irak ile İran arasındaki uzun, şiddetli savaştan sonra, Irak asıllı Amerikalı aşçı Şirine'nin yüzünden kafeden ayağını kesti. Ama sokağın yukarısındaki Victory Market'in İranlı sahibi Şirine'nin işe başladığı gün geldi ve bütün İranlılar adına Iraklıları bağışlamaya hazır olduğunu ilan etti. Beyaz tenli, sarışın Şirine'yi görünce şaşkınlıktan ağzı açık kalan adam, sonunda dayanamayıp "Bakın, Irak neler yaratmış!" diye

bağırmıştı. Ona, İran mutfağının ceviz ve narla yapılan yahnisi khorest fessenjanı bilip bilmediğini sordu, Şirine öğreneceğine söz verince ertesi gün tekrar geldi ve ona saksıya ekilmiş bir nar ağacı armağan etti.

Şirine saçını arkada topluyor ama sarmaşık gibi dört bir yana dağılan saç telleri ağzına, gözlerine giriyor. Çalışırken dışarıda çalan zilin sesini dinliyor, kapı açılıyor, içeriye dalga dalga insan sesleri doluyor, kapı kapanıyor. Kafe her zaman çok gürültülü, mutfak penceresinin önündeki ağaçta kuşlar kavga ediyor. Yaşam bir kavgadır! Um-Nadia böyle söyler. Şirine gülerek neden kavga ettiklerini sorunca, ne için olacak, der, dünya için.

Şirine karşıya, ısıtıcının kapağından öteye bakıyor, müşterileri izliyor. İçerisi öğrenci dolu, genç, ince yüzleri yorgunluktan, yalnızlıktan ve konuşmaktan çökmüş. Soğan kavuran Şirine, aynı anda iki ayrı yemek çıkarıyor, hem patlıcan doğruyor hem de leben (lezzetli bir yoğurtlu sos, sürekli karıştırılmazsa kesilir) karıştırıyor, bu arada son gelenlerin tartışmasını izliyor. Bu dördü az önce geldi, Hanif Al Eyad da aralarında. Arkalarındaki pencerelerden içeriye süzülen dikdörtgen biçimindeki ışık demetleri, kapı açılıp kapandıkça mutfağı aydınlatıyor. Kimi anlaşılır kimi anlaşılmaz sesler, karmaşık bir beden dili, sallanan eller, kollar. Öğrencilerin her zaman tartıştıkları konulardan, Amerika'dan, Ortadoğu'dan ve kimin haklı, kimin haksız olduğundan söz ediyorlar, bu kez Arapça konuşuyorlar, bazen İngilizce konuşulur ama genellikle bu iki dil bir arada kullanılır.

Şirine, Hanif'in çevresinin sık sık öğrencilerle sarıldığının farkında, peşindeki delikanlılarla kızlar ona akıl danışıyorlar. Hanif'te dikkatini çeken ilk özellik, siyah kristal parlaklığındaki düz saçlarıyla sıcak ülke insanlarına özgü yorgun bakışlı gözleri. Hafif aksanlı, güzel ve akıcı konuşması çikolata kadar koyu. İngiliz ve Doğu Avrupa vurgusunun ağır bastığı aksam karışık bir sosu andırıyor.

Şirine lebeni bırakıp patlıcana yönelirken, Hanif İngilizce

konuşmaya başlıyor. "Irak'ı elbette severim" diyor. "Irak benim yuvam ama yuvamı bir daha göremeyeceğim." Sonra Arapça'ya dönüyor.

Şirine onun beyaz dişlerine ve kakao çiçeği rengindeki gergin cildine bakıyor. İri yarı, uzun boylu ve güçlü bir adam. Güldüğü zaman herkes onunla birlikte gülüyor. Um-Nadia onun yanında. Bir kalçasını masaya dayamış, parmaklarını saçlarında gezdirmek ister gibi de elini erkeğin başına doğru uzatmış. İç çekiyor, terliğinin aşınmış, parlak topuğunu yana yatırıyor, sonra elini kendi kabarık saçma götürüyor. Gülümseyerek tezgahın arkasında duran Şirine'ye bakıp sesleniyor: "Kuzu kızartma, çam fıstıklı pilav, Lübnan salatası ve kayısı suyu." Sonra ona bir öpücük gönderiyor.

Hanif Şirine'ye göz atıyor. Kız hemen bakışlarını aşağıya kaydırıyor, parmak uçlarıyla bir tutam maydanoz alıyor, satırı yeşil yaprakların, soğan ve kırık buğdayın üzerinde sallıyor. Bir anda leben aklına geliyor ve kesilmek üzere olan bir kase dolusu yoğurtlu sosa yöneliyor telaşla.

İKİNCİ BÖLÜM

Şirine'nin amcası mutfak masasına eğiliyor ve tabağına biraz daha Lübnan salatası koymak için kasenin dibini sıyıran yeğenini izliyor. "Ben doydum Habeebti" diyor. "Bir lokma daha yiyemem."

"Bugün hiç sebze yemedin" diyen Şirine tabakları lavabonun içine koyuyor. Arkasını döndüğünde amcasını koskoca bir cevizli ma'mul kurabiyesini* ağzına atarken görüyor ve elleriyle dudaklarını örtüyor.

"Eh" diyor suçunu örtmek istercesine telaşla kırıntıları temizleyen amca. "Abdelrahman Salahadin'in çıkarılacak hissesi olmayan öyküsünün ikinci bölümüne geçmenin zamanı gelmedi mi?"

* * *

Abdelrahman Salahadin kendine çok özen gösterir.

Abdelrahman Salahadin, ne uzun bir ad. Söylemesi bir ömür sürüyor.

Alışılmadık, evet ama saygıdeğer bir insan. Ona sevgi ve güzelliğin adı verilmiş: "Bağışlayıcının Kulu": Abdelrahman, büyük savaşçı ve kurtarıcı: Salah al-Din.

Abdelrahman Salahadin annesinin gözbebeğiydi.

Gün ışığında teni tarçın ve bal rengidir. Gece görünmez olur. Bir sayfadaki sözcüklerin üzerinde kayan göz gibi, kayarcasına hareket eder.

* İrmikli kurabiye –Ç.N.

Sazların arasında gizli, küçük bir kayık var. Bir damat adayı kadar alçakgönüllü Suudi Arabistanlı köle taciri gözlerini yere dikmiş, kayığın yanında bekliyor, oraya Abdelrahman'ı satın alıp gizlice Kızıl Deniz'in ötesindeki çölün ortasındaki şatosuna götürmek için gelmiş.

Köle taciri, Abdelrahman Salahadin'in kayığa binmesine yardım ediyor. Yerlerine oturuyorlar, adam bir yandan kürek çekiyor bir yandan da Abdelrahman ile konuşuyor, amacı denizkızlarının dili üzerine yaptığı çalışmalarla onu şaşırtmak. Kürek çekerken Abdelrahman'a ödemeyi yapıyor, verdiği küçük kesenin içinde altın bir halhalla altın küpeler var.

Abdelrahman bir şey dinliyormuşçasına kulağını ufka doğru uzatıyor. Sonunda denize açılıyorlar, karanlığın içinde kaybolan dalgaların ortasında ve gökyüzünü kaplayan yüksek bulutların altında ilerlerken, Abdelrahman görünmeyen bir işaret almış gibi ayağa kalkıyor. Köle taciri yalvarırcasına ona bakıyor, neler olacağını hissetmişe benziyor. Abdelrahman kollarını yukarı kaldırıp suya atlıyor, kavanozdan akan bal damlası gibi yoğun ve parlak, bir anda suyun içinde kayboluyor.

Köle taciri şaşkın bir halde ayağa kalkıyor. Kayığın dengesi bozulunca tekrar yerine oturuyor. Yüzme bilmiyor. Allah'a ve yeryüzüyle gökyüzünün görünmeyen varlıklarına dua ediyor, bunu yaparken her şeyin kayda geçtiğini biliyor. Ellerini ovuşturup şansına, okyanusa ve berbat kölelik düzenine lanet okuyor, başını sallıyor. Sonra gülmeye başlıyor.

* * *

Dersler geçen hafta başladı. Üniversitenin çevresindeki ağaçlarda yazın son çiçekleri açıyor, su gibi tatlı kokuyorlar, dökülen mor taçyaprakları kaldırım kenarlarını kirletiyor. Los Angeles'talar ama Şirine her yere ya yürüyerek ya da bisikletle gidiyor, zaten fazla uzağa da gittiği yok hiç.

Nadia'nın Kafesi amcasının evinden üç kilometre uzakta.

Amcasının kampüsteki bürosuyla kafe arasındaki uzaklık da iki buçuk kilometre. Bu yol Westwood Bulvarından aşağı iner, kalabalık öğrenci köyünden, büyük Wilshire'dan (burada karşıdan karşıya geçerken, daha yolun yarısına gelemeden yeşil ışık söner, kırmızı yanar) ve Teherangeles adı verilen aydınlık ve gösterişli sinema salonunun önünden geçer, yol boyunca güzellik salonları, kitapçılar, marketler vardır, burada her şeyin anlamı değiştirilmiş ve Arap alfabesiyle Farsça yazılmıştır. Um-Nadia, Amerikalıların Araplarla İranlıların "apayrı hayvanlar" olduklarını hâlâ anlayamadıklarını söyler. Um-Nadia'ya neden yokuş üzerinde bir Irak-Lübnan kafesi açtığını sorduklarında, omuz silkerek, "Tanrı bilir" der. "Başka nerede açabilirdim ki?" Yanıtlanması zor bir soru daha vardır: Lübnanlılar neyin nesidir, Arap mı, Fenikeli mi, yoksa Druid midir? Amcası omuz silkip "Tanrı bilir" diye yanıtlar bu soruyu, bunun üzerine Um-Nadia onun sırtına vurup "Onlar yalnızca Lübnanlıdır!" der övünçle.

Amcası onu arabayla işe götürmediği sabahlarda, Şirine erkenden kalkıp bisikletiyle cesurca arabaların arasından geçerek Batı Los Angeles'tan Westwood'a gider. Mutfağın hızlı temposuyla sonu gelmeyen isteklere alışıktır, işini iyi yapmak için de kendini paralar. Sonra bir anda çevresindeki her şeyin çiçeklendiğinin farkına varır, şarap kadehine benzeyen koni biçimindeki çiçekler açmış, pembe, çizgili tomurcuklar dükkanların önünde uçuşmaya başlamış, Nadia'nın Kafesi'nin arkasındaki Kuş Bahçesi'nin heybetli ikiz palmiyeleri yeni filizler vermiştir. Rüzgarlı günlerde bunların uzun, zarif gövdeleri birbirine sürtünür.

Şirine buradan başka bir yer tanımaz. Kar fırtınasını televizyonda görmüş, ısırıcı soğuğun ne demek olduğunu kitaplarda okumuştur. Tanıdığı binalarda kapılar genellikle açıktır ve sinekliklerin hışırtısı duyulur. Havadaki yasemin kokusunu, çiyin gümüş rengi pırıltısını, biçilen çimleri toplayan bahçıvanları ve tozlu, kızgın sıcakta uçuşan yaprakları tanır o.

Eylül başındalar, durgun ve boğucu öğle üzeri amcasıyla birlikte kampüse yürüyor. Kapıya vardıklarında dağlardan aşağı sıcak bir rüzgar esiyor; yollardaki süprüntüler toz bulutu halinde yükselirken, bir naylon torba kanatlanıp yükseliyor. Şirine buraya bir konuşmayı izlemeye geldi, amcası onun çok çalıştığını ve bunu kültürlü insanların da yapabileceğini söylüyor. Seminer salonunun kapısına geldiklerinde el sallıyor ve Şirine'yi koridorun ilerisindeki Türkoloji Bölümü'ndeki arkadaşlarının yanına sürüklüyor.

Şirine iç çekerek katlanan metal sandalyelerden birine oturuyor. Birkaç dakika sonra boynunda ipek kravatı, üzerinde parlak, pamuklu kumaştan dikilmiş ceketiyle bir adam görünüyor. Atletik yapılı, zarif ve kültürlü bir adam, amcasının öğretim üyesi arkadaşlarına kıyasla daha kibar bir insana benziyor. Alnından aşağı bir tutam siyah saç dökülüyor. Geriye attığı saçları yeniden düşüyor. Şirine adama yakınlık duyuyor. Kendini tanıtmayı unutan adam, şair hakkındaki giriş konuşmasına başlarken elindeki kağıt hafifçe titriyor. "Aziz Abdo çok, çok iyi bir yazar" diyor gergin bir sesle. Başını yukarı kaldırınca Şirine alnındaki küçük, parlak lekeyi görüyor. Adam saçını tekrar arkaya itiyor, elindeki kağıtta okuyacağı bölümü kaybetmiş gibi bir hali var, sonra okumaya başlıyor: "Abdo Arapça'ya anlam kazandırıyor, en derin ve gizli anlamını kavrıyor, olanakları araştırıyor ve dili, bir kaynağı en zengin ve verimli topraklara doğru akıtan biri gibi yönlendiriyor. Güçlü ve derin anlatımıyla yeşermekte olan filizlere ışık tutuyor. Tarihçi Juroslav Stetkeviç Arapça için şunları söyler: 'Venüs gibi kusursuz bir güzellikte doğmuş ve tarih boyunca bütün tehlikelere göğüs gerip güzelliğini korumuştur... Zor koşulları, ruhani coşkuyu ve şehveti, yükselişi ve çöküşü yaşamıştır. Saltanatlı günlerde coşup kendini aşmış, zor günlerde kış uykusuna yatmıştır. Her uyanışında hiç değişmeden varlığını sürdürmüştür.' Aynı şeyleri bugünün yazarı için de söyleyebiliriz. Abdo bu zengin dili düşleriyle işledi. O zihin ile bedenin erotik, ilmi, aziz bir şairi-

dir. Yapıtlarıyla bilinçaltımızda ve en temiz düşlerimizde bize meyvelerini sunar."

Konuşmasına ara vererek elindeki kağıda bakıyor. Dinleyicilerinin varlığının daha yeni farkına varmış gibi başını kaldırıyor, soluğu kesiliyor. Coşkulu konuşmadan etkilenen Şirine de soluğunun kesildiğini hissediyor. Daha önce böylesine dokunaklı ve özlem dolu Arapça konuşma yapan birini dinlememişti. Bir anda babasını özlüyor. Konuşmacı ona bakınca şaşırıp kalıyor; dinlediği adam amcasının arkadaşı Hanif imiş meğer.

Hanif, uzağı iyi göremiyormuş gibi gözlerini kırpıştırdıktan sonra bakışlarını tekrar kağıda kaydırırken, Şirine soluğunu bırakıyor. Hanif elini uzatıyor ve "Aziz Abdo'ya kulak verin" diyor.

Şirine başını eğiyor ve şiiri dinliyor. Soluk alıp verirken, bir fısıltı gibi içinden yükselen bir ses duyuyor. Doğal davranmaya çalışıyor; tırnaklarını kontrol ediyor, burnuna öğle yemeğinden kalma tereyağı kokusu geliyor, yağ ve ot karışımı bir koku. Düşünceleri şiirle Hanif arasında gidip geliyor. Şirine hiç şiir okumaz, Hanif'in tuhaf tanıtım konuşmasının onu neden bu kadar etkilediğini anlayamıyor. Cebinden amcasının topaz tespihini çıkarıyor ve ağır ateşte pişmeye bıraktığı güvercin yavrularını düşünerek yatışıyor, bunlarla yapacağı sosa tarçın ekleyip av etlerinin yanında kullanacak.

Aziz adındaki konuk şair sahneye çıkıyor. Kıvrıla kıvrıla giden bir yolda ilerleyen biri gibi, Arapça ile İngilizce arasında gidip geliyor. Çok az Arapça bilmesine karşın, kulağına gelen sözcükler Şirine'yi sakinleştiriyor. Oturduğu yerde yayılıyor, elindeki tespihi çekerken kendini şiire kaptırıyor. Dinleyiciler gözlerini üzerine mika serpilmiş gibi ışıldayan halıya dikmiş, soluk soluğa şairi dinlemekte. Şirine arada bir Hanif'i görmek için kimseye sezdirmeden bakışlarını salonda gezdiriyor.

Şirine şairin her bakışında toparlanıyor. Adamın sesi bakır bir tasın kenarlarına çarpan yumurta çırpacağı gibi tıkırdıyor. Şiirleri Bağdat, Kudüs ya da Şam sokaklarını süpüren yaşlı bir

adamın imgesini salona taşıyor. Şirine onu dinlerken renkli, ötücü kuşlar, ışıldayan kuş yuvalarıyla dolu ağaçlar, iri kum taneleri ve gökyüzünde eğilen palmiyeler görüyor. Sözcükler görmek istediği yerleri tanımlıyor. Şiirlerin gerçekten iyi olup olmadığını merak ediyor.

Yanındaki sandalyeye biri oturuyor. Omzu onunkine sürtünüyor, omzundan tepesine ve ayak tabanlarına kadar bütün vücudunu bir sıcaklık kaplıyor. Okuma devam ederken, elinde sıkıca tuttuğu tespihle hiç kımıldamadan oturuyor.

Şair parmak ucunda yükselip alçalıyor, pembe yüzü terle hafifçe parlıyor. Bir elini kalbinin üzerine koyuyor, diğerini söylev verir gibi kaldırıyor ve ruhani akıl hocası olarak kabul ettiği ünlü bir şairin dizeleriyle okumayı bitiriyor: "Sevdiğimiz güzelliği yaptığımız işe yansıtalım. Diz çöküp toprağı öpmenin yüzlerce yolu vardır."

Sonra herkes ayağa kalkıyor. Şirine göz ucuyla bakıyor ve yanına oturanın Hanif olduğunu görüyor. Kayıtsız görünmeye çalışarak gergin bir tavırla sıradan çıkıyor. Konferans salonu küçük bir terasa açılıyor. Dışarıda, üstü peynir çeşitleri ve şarap şişeleriyle dolu uzun bir masa, siyah saçları yağmur bulutları gibi omuzlarından aşağı dökülen birkaç kadın, sarı sakallı adamlar ve ipek pelerinli yaşlıca bir hanım var. Hanif geriniyor ve Şirine'nin arkasından masaya doğru yürüyor. Şirine belli etmeden ona bakmaya çalışıyor. Siyah saçı beyaz tellerle ışıldıyor, alın yapısı ona temiz ve soylu bir görünüm veriyor. Soylu, güzel ve biçimli bir alnı var. Kaşlarını kaldırıyor, bunun bir anlamı olmalı, sonra iki bardak dolduruyor. Hava nemli, soğuk beyaz şarapla dolan küçük plastik bardaklar buğulanıyor. Hanif ona bakıyor. Göz şekli Asyalılarınkini andırıyor, irisleri kirli, yanık rengi. Gözlerindeki özür Şirine'yi etkiliyor. Amcasının öykülerindeki kara gözlü kahramanları düşünüyor.

"Alır mısınız?" diye ona bir bardak uzatıyor. Şirine şaşırıyor, başını sallayarak kadehi alıyor, yanağına dayayıp bir süre öyle tutuyor. Hanif'in çevresinde dolaşan birkaç öğrenci var ama

onlarla ilgilenmiyor. "Tespih çektiğinizi gördüm" diyor onun taklidini yaparcasına bir elini uzatırken. "Bir Amerikalı gibi, büyük bir zevkle çekiyorsunuz."

"Öyle mi" diyen Şirine utanarak, cesareti kırılmış hissediyor kendini. "Amcam vermişti" diyor kendini savunmak istercesine.

"Ne kadar iyi bir amcanız var" diyor Hanif.

Sonra, biraz fazla uzun süren bir sessizlik oluyor, ikisi de kaşlarını çatıp şarap kadehlerine bakıyor. Hanif aklına bir şey gelmiş gibi başını kaldırıp soruyor: "Konuşma hoşunuza gitti mi?"

"Giriş konuşmanızı çok sevdim" diyor, ama sonra bunun fazla samimi bir yanıt olduğuna karar verip ekliyor: "Neden böyle düşündüğümü bilmiyorum ama bana gerçekten bilgece geldi." Adamın kulak memelerinin pembeleştiğini görünce paniğe kapılıyor. "Yani..." diye kekeliyor, "Ben ne dediğimi bilmiyorum, her zaman yanlış şeyler söylerim. Böyle durumlarda hep kendimi akıllı bir sahtekar gibi hissederim. Ah... casus demek istemiştim, yoksa sahtekarların akıllı olduğuna filan inanmam..."

"Evet, ben de öyle düşünüyorum" diyor Hanif.

"Nasıl olur? Siz burada çalışıyorsunuz, yani... zeki bir insansınız."

Hanif boş gözlerle bakıyor, Şirine bileğini tutuyor ve tadına bakmadan şarabını içiyor. Gözlerini yere dikiyorlar. Konuşmuyorlar.

"Pekala. Ben sizi daha fazla tutmayayım" diyor Hanif.

"Ben... şey..." diyor Şirine. "I-ıı." Dudağını ısırıp kadehi kafasına dikiyor.

Omzunun üzerinden, "Merhaba, Profesör" diyen bir kadın sesi duyuyor Şirine. Arkasını dönünce genç bir kadın görüyor. Başında siyah bir eşarp var, yalnızca yüzü görünüyor.

Hanif şaşkın gözlerle bakıyor, sonra kaşlarını çatıyor, kadının adını anımsamaya çalışır gibi bir hali var. "Merhaba" diyor. "Nasılsınız, ı-ıı, Rana?"

"Geçen günkü ders çok güzeldi." Kadın Şirine'nin varlığının farkında değil, bir adım atıp omzuyla öne geçiyor. "Farklı klasik dönemler arasında yaptığınız bağlantılar bizim için çok yararlı oldu. Konuları bazı hocaların tersine, benim anlayacağım biçimde anlatıyorsunuz."

"Evet..." Onun omzu üzerinden Şirine'ye bakan Hanif, "Zeki biri olduğum söyleniyor" diyor gülümseyerek.

Hanif'in bakışlarını izleyerek dönen kadın sonunda Şirine'yi görüyor. Başıyla onu selamladıktan sonra tekrar Hanif'e dönüyor. "Bunu size söylemek istedim" diyor. "Gelecek derse kadar bekleyemezdim." Kınalı parmak uçları, ona el sallarken giysisinin uzun, siyah kollarının altında parlıyor, sonra oradan uzaklaşıyor.

Şirine soluk alıyor. Rüzgar biraz şiddetleniyor ve gelin duvağı goncaları, küçük, mor fenerler gibi havada uçuşuyor. Konuşmayı sürdürmek için söyleyecek bir şey bulmaya çalışıyor.

"Ah, demek buradasın, güzel" diyen amcası peynirlerle krakerlere baktıktan sonra masadan bir salkım üzüm alıyor. "Her yerde seni aradım."

Şirine kollarını kavuşturup, "Buraya bakmayı akıl edemedin mi?" diye soruyor.

"Ah... Ha ha! Çok komiksin. Ah, Yakındoğu Dilleri'nin yeni elemanı, arkadaşım Hanif Al Eyad ile tanıştın mı? Bu benim sevgili yeğenim Şirine. Şirine, Hanif. Şuna bak, şu yüze bir bak. Odise'ye benziyor değil mi? Yüzünün ifadesine bak. Tıpkı senin amcan gibi tipik bir Iraklı."

Hanif başını sallayarak gülümsüyor, beyaz dişleri, kızarmış ekmek rengi yüzünün ortasında parlıyor. Önce yere, sonra yukarı bakıyor, bir gözünün köşesinden elmacık kemiğine doğru uzanan yara izi Şirine'nin dikkatini çekiyor. "Lütfen bana Han deyin" diyor Şirine'ye.

"Biz tanışıyoruz" diyor Şirine amcasına. "Sen tanıştırmıştın ya."

Han, ışıldayan gözlerini ciddi olup olmadığını anlamak is-

tercesine Şirine'ye dikiyor. Elini ensesine götürüyor. Sonra ani bir hareketle başını sallıyor. "Tanrım" diye mırıldanıyor. "Siz Şirine'siniz. Kafede çalışıyorsunuz. Tanışmıştık."

"Bunca zamandır konuşuyoruz" diyor Şirine gülerek, "Ama beni tanımadınız".

Hanif iri, yuvarlak gözleriyle ona bakıyor. "Ben... siz... siz kafe dışında çok farklı görünüyorsunuz..."

Şirine parmaklarını omzuna düşen kıvırcık saç tellerinin arasına sokuyor. Saçını arkada toplamamış, üzerinde ceketiyle önlüğünü de yok. Gülümseyerek, "Başta ben de sizi tanımadım" diyor.

"Tanımadınız mı?" Ona bakıyor, sonra utanmış gibi yapıp gözlerini indiriyor.

"Siz bir gülümseme savaşı yapıyorsunuz" diyor amcası.

Şirine amcasına kaşlarını çatıyor.

"Her neyse" diyor amcası çevresine bakarak. "Ah, çok güzel, bakın, yeni yıldızımız Nathan da burada." Ona el ediyor. Çerçevesiz, oval bir gözlük takan genç bir adam, boynunda siyah fotoğraf makinesiyle kalabalıktan sıyrılıp yanlarına geliyor.

"Ben de yeğenime bizim Hanif'in ne harika bir insan olduğunu söylemek üzereydim" diyor Şirine'nin amcası.

Nathan gözlüğünü çıkarıyor ve gömleğinin kenarıyla oval camları sildikten sonra dikkatle kulaklarının üzerine yerleştiriyor. İnce hatlarıyla hüzünlü bir görünümü var. Bir tabak alıp Şirine'ye dönüyor. "Sizinle tanışmak benim için bir onur. Ünlü soğanlı mercimeğin yaratıcısı sizsiniz." Zayıf ve kaslı bir genç. Şirine yakından bakınca onun göründüğünden daha yaşlı olduğunu anlıyor. Gülümseyişi hafifçe çarpık, siyah saçı çok kısa kesilmiş. Kaygısız bir tavırla başparmağıyla Han'ı işaret ediyor. "Cambridge'de okudu, Yale'de doktora sonrası çalışma yaptı. Dilbilimci. Görmediği yer kalmadı. İstediği okulu seçebilirdi, buraya gelmeye mecbur değildi."

"Buranın nesi varmış?" diye soruyor amca.

"Amerikan transandantalizmiyle ilgili kapsamlı bir kitap

yazdı, Whitman, Poe ve Dickinson'ı Arapça'ya çevirdi, şimdi de Hemingway'i çeviriyor!"

"İnsanın aklı almıyor" diyor amca.

"Nathan..." diyor Han gülerek. Başını sallıyor. "Nathan şaşırtıcı biridir, hemen her şey hakkında az çok bilgi sahibidir."

Nathan omuz silkiyor. "Hayır. Bir parça müzikten anlarım, biraz da fotoğraftan, hepsi bu. Başka da bir şey bilmem."

"Yandaki salonda bir sergisi var, görmelisiniz" diyor Han. "O kadar yetenekli ki, sınıfımdaki varlığı beni ürkütüyor."

"Bundan eminim" diyor amca.

"İşimi severek yapıyorum" diyor Nathan utangaç bir gülümsemeyle, elini Şirine'ye uzatıp kendini tanıtıyor: "Nathan Green."

Şirine sakınganca elini sıkıyor. "Merhaba."

Şair Aziz onlara doğru yürüyor. İnsanlarla konuşmak için duruyor, kadın erkek, önüne gelenle kucaklaşıyor. Onlara yaklaşırken Şirine'nin burnuna acı bir losyon kokusu geliyor.

Sonunda kalabalıktan kendini kurtarıyor, kollarını Şirine'nin amcasıyla Han'ın boynuna doluyor. Nathan bir adım geri çekiliyor ama sonunda o da kucaklanıyor. "Çok iyi" diyor Aziz coşkuyla. "Gerçekten çok iyi."

Şirine'ye dönüyor. Şirine onun bir şaire benzediğini düşünüyor. Teni sütlü kahverengi, derin göz çukurlarındaki gözleri şeytanca bakıyor. Gök mavisi uzun gömleği, gövdesinden aşağıya akan terle göğsüne yapışmış. Arkaya taradığı saçları birkaç santim kabarmış. "Ah" diyor uzun bir soluk vererek. "Evet, çok, çok iyi."

"Aziz, bu benim erişilmez yeğenim Şirine" diyor amca.

"Harika. Ne güzel. Yeğenleri severim. Ne iyi bir yeğen olduğu bir bakışta anlaşılıyor." Bir eliyle kızın elini tutuyor, diğerini de onun üzerine koyuyor. Şirine'yi yerinde tutmak ister gibi bir hali var. "*Enchante*" diyor. "Ciddi söylüyorum."

Şirine gülümseyerek başını sallıyor ve bakışları şairin sağ omzunun üzerinden onları izleyen Han'a kayıyor.

"Konuşma hoşunuza gitti mi?" diye soruyor Aziz. "Bana gerçek düşüncenizi söyleyin."

Han yanlarına gelerek elini Aziz'in sırtına koyuyor. "Harika bir insandır" diyor. "Bütün dünyayı dolaştım, elime ne geçerse okudum. Şiirden umudumu kesmeye başlamıştım. Derken dünyada başka bir yer kalmamış gibi Los Angeles'a geldim ve yanımdaki odada Suriye'nin Walt Whitman'ını buldum."

"Esaslı bir şair" diyor Şirine'nin amcası başıyla doğrulayarak.

Eli hâlâ Aziz'in elinde. Heyecanlanan Şirine soruyor: "Ünlü müsünüz?"

"Hollywood şairlerine alışıktır o" diyor amcası Aziz'e.

Nathan bir sır verecekmiş gibi Şirine'ye dönüyor. "Kısa bir süre önce bir kitabı basıldı, adı *Yarı Mağribi* ama Arap entelektüelleri arasında fazla tanınmaz" diyor. "Mahmut Derviş'e, hatta Abdelkebir Khatibi'ye bile benzemez."

"Elbette" diyor amca üzümleri sapından koparırken.

Aziz kendinden söz edilmesinden hoşlanmışa benziyor. Şirine onun Nathan'ı işitip işitmediğinden emin değil. "Evet, küçük kitabım ve ben yavaş yavaş tanınıyoruz" diyor Aziz. "Bir anda Şam'dan sürüldük, sonra bir süre Cape Cod'da bir yerde öğretmenlik yaptık, kaldığımız kentin adını bana söyleyen olmadı. Ardından Mobile, Alabama gibi bir yerde, özel bir kız okulunda şiir meraklısı, zeki kızlara öğretmenlik yaptık. Derken buradaki büyük okul çağırdı. Ben de geldim."

"Suriye'de kime sorarsanız sorun, onu tanır" diyor Nathan. "Ayakkabı tamircileriyle kasaplar bile duymuştur adını."

"Ayakkabı tamircileri belki ama kasaplardan kuşkuluyum. O kadar ünlü değilim."

Nathan, Aziz'in hâlâ Şirine'yi tutan eline bakarak, "Biliyor musun, artık onu bırakabilirsin" diyor.

"Belki bırakabilirim... belki de bırakamam" diyor Aziz ağzı kulaklarında.

Elini çekmemek için kendini zor tutan Şirine, "Hımın" demekle yetiniyor.

"Doğru söylüyor" diyor Han Aziz'e, o da gülümsüyor. Sonra elini omzuna koyup soruyor: "Neden onu bırakmayı denemiyorsun?"

Aziz, elini önce sıkıyor, ardından bırakıyor. "Açıl susam açıl" diyor. "Büyü bozuldu."

Şirine elinde terin soğukluğunu hissediyor.

Aziz'in sırtına hafifçe vuran Han, "Böylesi daha iyi" diyor.

* * *

Şirine amcasıyla giderken yandaki küçük salonu görüyor. Odada, duvarlardaki siyah-beyaz fotoğraflardan başka hiçbir şey yok. Önce net olarak göremiyor ama yakından baktığında bunların yüz ifadeleri keder ya da sarsıntının çeşitli hallerini yansıtan portreler olduğunu fark ediyor. Belli belirsiz görülen çevrilmiş başlar, havada uçuşan eller. Kimileri de apaçık bağırır ya da güler gibi çıkmış. Figürler rahatsız edici ama güzel, siste çekilmiş gibi gölgeler arkasında kalmışlar. Resimlerin altında insan isimleriyle makul fiyatların yazılı olduğu küçük etiketler var: *Emily, Omar, Ian.* Yüzler Şirine'yi etkiliyor.

"Gerçekten ilginç" diyor amcası.

"Bunlar kimin?" diye soruyor merceğin yakalayıvermiş olduğu, boğulan birini andıran bir adamın resmi önünde duran Şirine, açık ağzı lekeye, kapalı gözleri bir çift ince çizgiye benziyor.

"Nathan'ı mı soruyorsun? Nat'i? Şu Amerikalı çocuğu? Fotoğrafçıdır. Yüksek lisans bursu kazanınca Güzel Sanatlar Akademisi ona kişisel bir sergi açmak istedi. Ama Nathan resimlerini, Aziz'in şiirlerini okuyacağı gün sergilemeye karar verdi. Bir bildiri sunar gibi ama ne olduğunu bilmiyorum." Kapının yanındaki afişi gösteriyor: "Sanata Karşı Fotoğraf: Nathan Green'den Gerçek Görüntüler."

"Bunlar onun mu?" Resepsiyonda Nathan'ın fotoğraf makinesinin merceğini çevirerek tabaklarının üzerine eğilmiş insanların fotoğraflarını çektiğini görmüştü. Delikanlı her çekimde insanlardan özür dilercesine hafifçe kamburunu çıkarıyordu.

Amcası boğulan adam portresinin önünde duruyor ve eski bir dostunu görmüş gibi gülümsüyor. Sonra başını sallayıp oradan uzaklaşıyor. "Sıradışı biri" diyor.

Fotoğraflar Şirine'yi huzursuz ediyor, gördüklerinin yalnızca bir düş olduğunu bildiği ama uykudan uyanamadığı günleri anımsatıyorlar. Karanlık bir figüre bakıyor: Bir ışık kuyusuna benziyor, ortasında bir insan var, başını geriye atmış, yukarıya, objektife bakıyor. Yutulan gözyaşları kadar soğuk imge, Şirine'nin içine işliyor.

Amcası ile dışarı çıktıklarında gökyüzünde ay var, Şirine binanın ön tarafını aydınlatan güçlü ışıkların altında amcasının yüzünü görüyor. Gözlerinin köşelerinden başlayıp yanaklarından aşağıya inen çizgi ağına, yumuşayıp boynuna doğru akan yanaklarına ve seyrek saçının arasından görünen kafa derisine bakıyor.

Amcası ona bakıp gülümserken, "Amca, lütfen basamaklara dikkat et" diyor sertçe.

"Evet" diyor amcası, "Şu korkunç basamaklar".

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu noktada, yalnızca bilgi olarak, başarılı amcalarla masalcıların genellikle künefeyle ödüllendirildiklerini belirtmek istiyorum.

Bu bilgiyi verdikten sonra öykümüze devam edebiliriz.

Kurnaz kuzen Abdelrahman Salahadin, gürültülü, vahşi dalgaların altında kıyıya doğru süzülüyor. O güne kadar deniz altında o kadar çok kalmış ki, kendini yatağındaymış gibi hissediyor. Altın takılar, sıkıca bağladıktan sonra kaslı vücuduna sardığı torbaya koyduğu altın düğmeli kesede birbirine çarpıp yer değiştiriyor.

Onu gören balıklar pembe ayalı bir cin, batık kentlerden birinden gelen bir hayalet ya da yalnızca düş gördüklerini düşünüyorlar. Dalgalar, kırılan ışınlarıyla yüzünü, kollarıyla bacaklarını aydınlatırken, bir vakitlerin Mısırlı film yıldızları kadar yakışıklı görünüyor. Denizanaları düşsel uykularından uyanıyor, yengeçler şiirlerini gizliyor, karidesler kastanyet gibi titriyorlar. Yüzerken bir dansçıya benzemiyor, kollar açılmış, bacaklar savruluyor, baş geride, gözler fal taşı gibi açılmış. Bu nasıl bir varlık böyle!

Bunu her yapışında son olduğunu söylüyor kendine. Genç bir erkeğe göre bir iş değil bu. Kötü bir alışkanlık. Annesi, yani teyzem Camille, azat edilmiş Nubialı köle, oğlunun dişçi olmasını istiyor. Fikir Abdelrahman Salahadin'in hoşuna gidiyor, çekiç, kerpeten ve makas gibi sivri ve keskin aletlerle, uyuştu-

rucu yağlarla ve hepsinden önemlisi, karanlıkta onu bekleyen dişlerin mineli yüzeyleriyle çalışacak.

Kayaların ve dipteki diğer sert cisimlerin üzerinde kayarken dişleri düşünüyor. Kendini denizin büyük ağzının içinde küçük bir dil gibi hissediyor.

Bu kez boğulursa cenazesine kim gelecek? Derin derin düşünüyor. Bunu en az bir milyon altı bin kez söyleyen annesi elbette gelmeyecek; iki evi, dört karısı, yirmi oğlu olduğunu ve bunlardan birinin hayatını önce kendini satıp sonra da kaçarken boğulurmuş gibi yaparak kazandığını unutacak kadar çok içen babası da gelmeyecek.

Cenazeye yalnızca kardeşleri gelecekler. Abdelrahman'ı en çok onlar seviyor.

* * *

Şirine uyuyamıyor. Karanlıkta ışıldayan karyolası ve serin beyaz çarşaflarıyla yatağında. Onu uyumaktan alıkoyanlar tuhaf şeyler: Aziz'in ahenkli şiirleri, Nathan'ın bulanık fotoğrafları, Han'ın koyu çikolata rengi sesi. Uykuyu ve anıları aklından çıkarıp düşüncelerini özgür bırakıyor ve kendini inceliyor. Uykusuz gecelerde bazen vücudunun diyapazon kadar iyi çalıştığını hisseder. En belirsiz şeyleri bile işitip koklayabilir, düşüncenin kokusuyla müziğidir bunlar. Dantel perdeler, aralarından esen hafif rüzgarla dalgalanırken çalıların içinde bir kuş ötüyor. Şirine gece seslerini dinliyor. Daha soğuk bir yerde yaşasaydı, pencereden yağmurun sesini duyabilirdi ama şimdi yalnızca rüzgarda birbirine sürtünen palmiye yapraklarının hışırtısı geliyor kulaklarına.

* * *

Şirine otuz dokuz buçuk yaşında. Annesiyle babası hayatta değil. Hiç evlenmedi. Eski sevgililerinin anısı o kadar silik ki, yaşamından sihirli bir sayfa yırtılmış da yüzlerinin izi silinip gitmiş gibi. Hiçbiri onu evlenmeye, çocuk doğurmaya ya da

başka bir yerde yaşamaya ikna edemedi, oysa onun için sevgili bulmak, bunları elde etmek anlamına gelirdi. Birinin tarihi buluşlara meraklı olduğunu anımsıyor. Bir başkası iyi bir briç oyuncusuydu. Daha önce hiç falafel ya da pideyle humus yememiş olanlar da dahil olmak üzere, hepsi de onun yemeklerini severdi.

Şirine bazen iki erkekle birden çıkar. Kısa bir süre önceye kadar onu arayan ve evine gelen üç erkek vardı: Amcasının mavi gözlü araba tamircisi, üniversite hastanesinde çalışan bir intern, bir de Spuveldada bir Alman restoranında çalışan ve Şirine'ye kutular dolusu tereyağlı kurabiye getiren tezcanlı bir aşçı. Ama okul açıldıktan sonra onların çağrılarına yanıt veremeyecek kadar çok çalışmaya başladı. Hayatında her zaman başa çıkamayacağı kadar çok erkek oldu. Um-Nadia, cazibenin Şirine'nin özel yeteneği olduğunu söyler; hücrelerinde, sıradan bir güzellikle albeninin ötesinde büyüleyici bir çekim varmış. Ayrılan o olmaz hiç, yaşamına yeni erkekler katarken diğerlerinin izini kaybeder. Lisedeki ikinci yılından sonra, bir sevgilisi ya da hayranının olmadığı tek bir gün yaşamadı ama hiçbirine kendini tam anlamıyla veremedi. Farkında. Bu onun kendi seçimi değildi, olaylar böyle gelişti. Bazen bir kusuru ya da eksiği olduğunu düşünüyor, çünkü birisiyle bütünleşip onun içinde kendini kaybetmeyi beceremiyor. Şirine neredeyse bütün ömrünü amcasının kitap dolu, sakin evinde geçirdi; insanların aşkın ürkütücü karmaşası için sessiz yerlerden, huzurlu avlu ve bahçelerden, düşüncelere dalınıp gidilen yürüyüşlerden ve heyecan verici çalışma temposundan nasıl vazgeçtiklerini anlayamıyor.

* * *

Um-Nadia, özel bir yemek için tütsülenmiş buğday tanelerini temizlemesine yardım ediyor, bir yandan da, kaybettiği sevgilisini bulmak için bir çobana onu görüp görmediğini soran bir adamla ilgili Arapça bir şarkı söylüyor.

"Dün geceyi eski erkek arkadaşlarımı anımsamaya çalışarak uyanık geçirdim" diyor Şirine Um-Nadia'nın kızı Mireille'e.

"Birinin adı Doug'dı. Sizinkilerden biri. Belki anımsamana yardımcı olur" diyor buğdayı ayıklayan annesiyle Şirine'yi izleyen Mireille. "Hatırladın mı, çok tatlı bir çocuktu. Çizgili bir iş tulumu giyerdi." Olabildiğince az ve iştahsızca yemek yiyen Mireille, yemek yapmaz. Mutfakta zamanını arka kapının kasasına dayanıp sigarasının dumanını kapıdan dışarı üfleyerek geçirir. Yine başını geriye atmış dumanı üflüyor; sabah güneşi boyayla açılmış saçında ışıldıyor.

Um-Nadia şarkıya ara veriyor. "Evet" diyor. "Yaşam uykusuzluktur. Erkek arkadaş gibi ayrıntıları kim aklında tutabilir?"

"Yani yaşamın bellek yitimi olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?" diyor Mireille.

Um-Nadia biraz düşünüyor. "Bu da doğru. Ama ben uykusuzluk demek istedim. Hepimiz geceleri eski kocamı nerede bıraktım, mavi pantolonuma ne oldu ya da elim neden acıyor gibi saçma sapan şeyler düşünerek geçirmez miyiz?" Doğranmış soğanı tencereye koyan Şirine'nin yanına gidip onu izliyor. "Burada o, biliyor musun" diyor sesini alçaltarak. "Dışarıda."

"Kim burada anne?" diye soran Mireille annesinin omzunun üzerinden çevreye bakıyor. "Kimden söz ediyorsun?"

Şirine kimden söz ettiğini biliyor. Kafesli, ahşap kapıdan onun siluetini görebiliyor, kapının parlak mandalı gümüş bir dişe benziyor.

"Biliyorsun, *Müslüman* o" diyen Um-Nadia'nın sesi yarı ciddi, yarı alaycı. "Bir Mısırlı kadar esmer."

"Anne!" diye bağırıyor Mireille. "Sen işine bak."

Um-Nadia eski fıkralarından birini anlatırken yaptığı gibi sırıtıyor. "Bir de bizim güzel Şirine'mize bakın, bundan bile daha beyaz." Soyulmuş bütün bir soğanı, elma yermiş gibi ısırıyor. "Sonunda her zaman anımsayabileceği bir erkek buldu."

* * *

Dışarıda, Nadia'nın Kafe'sine bu yıl gelmeye başlayan bir grup Arap öğrenci var, burada yeniler ama her gün geliyorlar. Bir kısmı sabah ilk dersten önce, kafe açılmadan gelip dışarıdaki merdivende oturuyor. En ucuz yemekleri ısmarlıyorlar: Sarmısaklı kuru fasulye püresi, zeytin, ekmek ve süzme yoğurt. Bazen yemeklerini yanlarında getiriyorlar. Ya da dışarıdaki masalarda oturup parmaklarıyla davul çalıyorlar, tek telli rebap, keman ve flüt seslerini bütünleştiren Arap müziği, kafenin duvarlarından sel gibi dışarı taşıyor ve içeride çalışanların hiçbiri kendi düşüncelerini duyamıyor.

Um-Nadia, hava köpüklü kahvenin kokusuyla tütsülenip çikolata rengine dönüşene kadar bekliyor. Sonra ön kapının kilidini açıyor. Kapıyı ardına kadar açıp bu ılık sabahta oraya kadar yürümüş, sabahın erken saatinde yalnızlığın acısını fazla hissetmeyen, kalpleri ümit dolu, yarı uykulu eski öğrencileri, göçmenleri ve işçileri bir bir içeri alıyor. Küçük bir fincan kahveyle bir tabak zeytin ve ekmeğin unutturamayacağı hiçbir şey yoktur. Um-Nadia, diğerleri ilk kahvelerini içene kadar genç öğrencileri dışarıda bekletiyor.

Han, Nathan ile birlikte geliyor, başını eğip Um-Nadia'yı selamlıyor ve elini öpüyor. Um-Nadia'nın gülümsemesi gamzelerini derinleştiriyor. Şirine, kraliyet ailesinden birini karşılıyormuş gibi ona sandalyeyi çeken Um-Nadia'yı izliyor. Han'ın saçı siyah bir yay gibi alnına düşmüş. Şirine onun bütün diğer müşterilerden farklı olduğunu düşünüyor. Ön mutfağa geçen Şirine, içleri fındık, fıstık, şeker ve peynir dolu, kahverengi baharatlarla tatlandırılmış sabah tatlılarını fırından çıkarıyor. "Ah, bugün künefe yapmışsın" diyor Um-Nadia hızla Şirine'nin yanından geçerken. "Acaba kime aşık olduk?" Sonra anlamlı anlamlı gülüyor.

Mireille Şirine'nin yanındaki tabureye tünüyor, bacakları dar blucinini patlatmak üzere, Şirine'nin arkasında dikkatle Han'ın

masasına bakıyor. "Şunlara bak" diye homurdanıyor. "Herhalde doğdukları günden beri her şey ayaklarına götürülmüştür."

Erkeklere bakan Şirine, "Böyle mi düşünüyorsun?" diye soruyor.

"Bu adamların hepsi bizi tekrar kara çarşafların içine sokmak, çocuk baktırmak ve ne bileyim ben, keçi sağdırmak falan istiyor. Seni uyarıyorum, çok dikkatli ol."

Şirine başıyla onaylıyor ve sıcak şurubu tatlının üzerine döküyor.

"Hayvandan farkları yok, şunlara bak! Erkekler yarı hayvandır, diğer yarılarının ne olduğunu bilmiyorum."

Mutfağa giren Victor Hernandez sırtındaki iki büyük pirinç çuvalını tezgahın üzerine bırakıyor, sonra öfkeyle Mireille'e bakıyor. "Bizden mi söz ediyorsun?" diye soruyor.

Mireille omuz silkip kırmızı dudaklarını büzüyor, Arapça'da bu hayır, belki ya da bilmiyorum ve umursamıyorum anlamına gelir. Uzun tırnaklarından birini kulağının arkasına götürüp saçını düzeltiyor.

Victor, "Biliyor musun, hepimiz aynı değiliz" diyerek her günkü tartışmalarını bir kez daha başlatıyor.

"Ya, öyle mi maço?"

"Evet."

"Hımm."

Zili çalan Şirine, Mireille'in tabağı almasını bekliyor, gelmeyince tezgahın öbür tarafına geçip Han'a künefesini götürüyor. Mireille ile Victor tartışmayı kesiyor, Um-Nadia, müşteriler, hatta televizyonun karşısında oturmuş, kızarmış soğanlı mercimek yiyen ve Suudi Arabistanlı teröristlerle ilgili haberi izleyen iki polis bile bu olağandışı olayı izliyor.

"Künefe alır mısınız efendim?" diye soruyor Şirine, Han'ın bakışları şiddetli bir ağrı gibi kalbine saplanıyor. İçinden yanına oturup onu elleriyle beslemek geliyor.

"Ah, künefe" diyor Nathan özlemle.

"Sana künefe ikram eden oldu mu?" diye soruyor Han gülerek.

"Edeceğiz tabii" diyor Şirine. "Buradaki herkes künefe yiyecek." Nathan, minnetle ışıldayan donuk gözlerle ona bakıyor ama tatlıyı almak için bir girişimde bulunmuyor. Han'ın kahkahası Şirine'nin tüylerini ürpertiyor. Bakışlarını şekerliğe çeviriyor. O sırada Mireille yanına geliyor. "Servis elemanınız benim" diyor Nathan'a. "Şefi işinden alıkoymayın. Bir isteğiniz varsa, beni çağırın."

Han, bir oda dolusu insanın içinde Şirine'ye bir şey sormak ister gibi ona dönüyor. Şirine'nin yüzüne ateş basıyor ve kulağına, Nathan'ın yasaklanmış bir şey istercesine özlem dolu bir sesle söylediği söz geliyor: "Oldum olası künefeye bayılırım."

"Künefenin" diyor Um-Nadia, "Sırrı, vahşi hayvanları bile evlerine döndürecek kadar leziz olmasıdır denir".

"Hangi vahşi hayvanları?" diye soruyor Mireille.

"Tabii" diyor Han. "Ne çok öykü vardır hayvanlarla ilgili değil mi? *Jemel, asfoori*, sonra *ghazal.* Ah, neydi bunun İngilizce'si?"

"*Oryx*" diyor Nathan hiç duraksamadan.

"Sahi mi? *Oryx* ha?" Nathan'a bakıyor. "Yitik aşkını arayan *ghazal*ın ömrü yollarda geçer, çok uzaklara gitmeden evinin yolunu bulamayacağı söylenir."

"Ee, ne demek bu şimdi?" diye soruyor tezgahın üzerinde tırnaklarını tıkırdatan Mireille.

"Biraz düşünecek olursan" diyor Um-Nadia kavisli kaşlarından birini kaldırarak, "Pek anlamlı".

"Künefeyle ne ilgisi olduğunu anlayamadım."

"Neden her zaman aşka karşısın?" diye soruyor Victor Mireille'e.

"Aşka karşı filan değilim! Bunun aşkla ne ilgisi var?"

"Dalga mı geçiyorsun? Baştan sona aşkla ilgili" diyor Um-Nadia. "Şirine'ye sor, künefeyi o yaptı."

Dönüp ona bakıyorlar. Han gülümsüyor.

"Aman" diyor Mireille, "Şirine aşktan ne anlar?" Sonra irkilip Şirine'ye bakıyor. "Öyle demek istememiştim."

Önlüğünü ellerine dolayan Şirine masadan uzaklaşıyor. Çarpmalı kapıyı itip arka mutfağa giriyor.

Mireille yanma gelip ondan özür diliyor. Şirine'ye şekerli çay yapıyor, ona aşka dair çok şey bildiğini ve bu konuda kendisinden daha deneyimli olduğunu söylüyor.

* * *

Eylülün ilk cuması kafeyi erken kapatıyorlar. Um-Nadia pencereye bir not yapıştırıyor: "Londayız."

Her sonbahar büyük bir parti veren Lon Hayden, bir zamanlar ucuz kovboy filmlerinde oynayan bir aktördü, sonra çizgisini değiştirdi, Ortadoğu tiyatrosu konusunda uzmanlaştı ve Yakındoğu Dilleri Bölümü başkanı oldu. Karısı büyük aksiyon filmlerinde yönetmenlik yapıyor, gümüş lifli, yaşlı gövdelerin üzerinde yükselen sakallı palmiyelerle dolu bahçenin içindeki büyük evin giderlerini karşılayacak kadar da çok para kazanıyor. Lon, zeytinyağı ve sarmısakla ağır ateşte pişmiş kuzu inciği yemek için haftada bir kafeye gelir.

Amcası Şirine'yi işten alıyor. Westwood'dan geçerek debdebeli semt Beverly Hills'e giriyorlar. Hava, uçuşan polenler ve okyanustan gelen serpintilerle dipdiri. Lon'un geniş bir alana yayılan alçak yapılardan oluşan evi, kameralar ve elektrikli bir kapıyla korunan birkaç dönümlük kadife yeşili çimenliğin ortasında. Şirine'nin amcası kameraya el sallarken, içeri girin diyen bedensiz sesi duyunca yerinden sıçrıyor. Kapı açıldığında, "Amerikalılar" diye iç çekiyor amca. Kıvrıla kıvrıla giden yol boyunca ilerliyor ve beyaz üniformalı genç erkeklerden oluşan küçük bir ordu görüyorlar. Yanlarına biri gelip "Görevliler arabayı park eder" deyince amcanın eli ayağı birbirine dolanıyor, anahtarları çimenlerin üzerine düşürüyor.

Bahçede sinema dünyasından, üniversiteden ve Nadia'nın Kafe'sinden insanlar var, ellerinde uzun kadehlerle küçük gruplar halinde kümelenmişler. Um-Nadia önden açık elbisesini

giymiş, ayağında kırmızı terlikleri var, siyah saçları tepesinde büyük bir topuzla toplanmış. Bir elini beline koyup kalçasını soru işareti gibi yana çıkarmış. Gülümseyerek Şirine'ye el sallarken amcasına göz kırpıyor, yarı kapalı gözlerine çelik mavisi kalem çekmiş. "Gidip konuklarla konuşayım" diyor. Mireille de orada, gümüş rengi dar bir tayt ile gümüş rengi topuklu ayakkabı giymiş, Victor Hernandez kare çenesi ve soğuk bakışlarıyla onun arkasında duruyor, elinde içkilerle yumurtalı ordövr tabağı var.

Bahçe o kadar büyük ki, konuklar içinde kayboluyor. Bambu koltuklarında birbirinden ayrı topluluklar oluşturmuş insanların mırıltıları geliyor. Bahçenin ortasında spotlarla aydınlanan güzel bir havuz var, lagünü andıran birbirine bağlı beş altı küçük havuz, eğreltiotları, küçük çağlayanlar ve kayalarla doğal bir görünüm kazanmış. Yabancı Diller ve Yakındoğu Dilleri'nden birçok kişinin orada olduğunu söylüyor amcası. Şirine'nin gözleri Han'ı arıyor ama güneş ufuk çizgisinin altına kaymış, insanlar karaltılara dönüşmüş bile, yüzlerini seçmeye olanak yok.

Şirine, bahçe sandalyelerinde oturan ve alerjik oldukları besinlerden (buğday, süt ürünleri, mısır, kuruyemiş, kahve, çikolata, maya, şarap, soğan, yumurta) söz eden sinema dünyasından bir grubun yakınına oturuyor. Bir süre sonra konu denedikleri değişik diyetlere geliyor (Kan Grubu, Scarsdale, Greyfurt, DNA), derken sevdikleri Çin baharatları, aromaterapi, tentürler ve vitaminlerden söz etmeye başlıyorlar. Konuşma Şirine'yi sıkıyor, kulağına gelen sesler ona tatlı bir uyuşukluk veriyor. Evden eski bir pikapla ceviz rengi amplifikatörleri çıkaran Lon ile üç oğlunu izliyor, peşlerinde bir kilometre uzunlukta görünen bir uzatma kablosu sürüklüyorlar. "Lon, hayır!" diye haykırıyor Lon'un karısı ellerini kalçalarına koyarak.

"Lon'un bu seti aldığı günü anımsıyorum, o zamanlar üniversitedeydik" diyor onun kovboy filmlerinde yardımcı rollere çıkan bir aktör. "Partilerde ortaya çıkarmaya bayılır." Lon'un

sevimli, girişken oğulları seti kuruyorlar. Kadife çimenlerin üzerinde bakımsız ve zavallı bir görünümü var, oğullardan biri pikaba bir plak koyuyor, kolu dikkatle üzerine yerleştiriyor ve Ortadoğu'nun kemanlarıyla flütleri havada ıslık çalıyor. "Ah" diyor artistlerden biri. "Baş ağrısı müziği."

Yardımcı aktör gülümsüyor. "*Simon Shaheen'den Mohammed Abdul Wahab*, Lon'un gözdelerindendir."

Şirine, Um-Nadia'nın içkisini bırakıp Rus Dili profesörü Zinovy Basileviç'in koluna yapıştığını ve havuzun çevresinde, kalçalarla omuzlar çalkalanıp oynatılarak yapılan karmaşık bir dansa başladıklarını görüyor. İri yarı, kızıl bıyıklı profesör ürkek ama mutlu görünüyor. Dans ederek grupların yanından geçiyorlar, yanından geçtikleri biri başını kaldırıp onlara bakıyor. Han bu.

Şirine'nin farkına varmamış görünüyor. Havuzların gül renkli spotlarla aydınlatılan diğer ucunda duruyor, tıpkı bir Amerikalı gibi giyinmiş. Toprak rengi şort, sandaletler ve açık sarı bir gömlek. Parti kalabalıklaşmış, çevresi insanlarla sarılı, Şirine onda insanları çeken bir şey olduğunu düşünüyor. Han yanına gelenlere gülümsüyor ve çevresindekilerle konuşurken, her biriyle arasında bir sevgi bağı varmış gibi, onlara doğru hafifçe eğiliyor.

Şirine içki masalarını geçip saksılara dikilmiş palmiyelerle dolu küçük bir bahçeye geliyor. Kalbi, peşinde onu kovalayan biri varmış gibi delice atıyor. Birkaç yüksek lisans öğrencisi Han'ın yanına geliyor ama onun gözleri etrafta. Bakışlarıyla bahçeyi tarayarak havuzun kenarında yürüyor, öğrenciler onu izliyorlar. Havuzun yüzeyi ışıl ışıl, su kıvrılıp bükülüyor. Sudaki kıpırtılar Han'ın yüzüne yansıyor, palmiye yaprakları Şirine'nin görüşünü kesiyor. Boğazı düğümleniyor, ayağının altında toprak sarsılıyor. "Ondan uzak dur" diye mırıldanıyor kendi kendine.

"Haklısın" diyor Mireille sağ kulağına. Şirine yerinden sıçrıyor. "Şuna bak, kendini o kadar seviyor ki, dünyanın merkezi olduğunu sanıyor!"

Şirine Mireille'in karşıya baktığını görüyor. Aziz, eğimli çimenliğin ortasında bir şezlonga yayılmış yatıyor. Şirine açık renk ipek gömleğinin altında yükselen yuvarlak karnını görüyor, bacaklarını uzatıp ayak bileklerini kavuşturmuş, yüzünde sakin, huzurlu bir ifade var, gözleri kalın ve sık kirpiklerle gölgelenmiş. Çevresini hayran bakışlı kız öğrenciler almış. Aziz yukarıya kaldırdığı elini narin bir vazoyu incelercesine bir o tarafa, bir bu tarafa çeviriyor, öğrenciler vazoyu görüyormuş gibi gözlerini eline dikmişler.

"O şezlongda yatan tam bir baş belası" diyor Mireille bilgiççe.

"Öyle mi düşünüyorsun?" diye soruyor Şirine. "Bana... masum görünüyor."

Mireille bardağındaki buzu alıyor. "Senin onu böyle görmen çok doğal."

Havuz kenarından Um-Nadia'nın kahkahası yükseliyor. Rus profesörle etnik müzik konusunda lisansüstü eğitim gören bir öğrencinin arasında duruyor, ellerini, kendisi için kavga etmelerini önlemeye çalışırcasına göğüslerine koymuş. Sonra onları bırakıyor ve elini kolunu hızla çevirerek Şirine'nin amcasına bir şey anlatmaya çalışıyor. Amca oturduğu yerde başını sallayıp kadeh kaldırıyor.

"Bu insanlardan sıkılmadın mı?" diye soruyor Mireille. "Gidelim buradan, tamtamlar çalmaya başladı."

Şirine yorgun, partide tek başına kalamayacak kadar da çekingen. Mireille'in arkasından gidiyor, birkaç adım attıktan sonra, tepeden aşağıya, ona doğru gelen oynak eklemli, zayıf bir adam, "Şirine!" diye sesleniyor. "Şirine, Şirine!" Yeni mühendislik öğrencisi ve Tayvan dili öğretmeni Li Pin Chu bu, Şirine'nin amcasının yanından ayrılmayan yabancı öğrencilerden biri. O da Şirine'nin yemeklerinin hayranlarından.

"Ah, harika, bir bu eksikti" diye homurdanıyor Mireille. "Başının çaresine bak hayatım, ben gidiyorum" dedikten sonra nişasta sarısı saçını kabartıp oradan uzaklaşıyor.

"Şirine! Ben geldim" diyen Li Pin kucaklamak ister gibi kollarını uzatıyor. "Mayon nerede?" Partiye havlu bir gömlek, sardunya kırmızısı mayo ve sandaletle gelmiş. Gömleğini çıkarıp "Ben yüzmeye hazırım!" diye ilan ediyor. "Ya sen?"

Bluciniyle bluzuna bakan Şirine'nin eli yakasına gidiyor. "Hmm" diyor. "Bir sorun var..."

Li Pin çevreye bakınca herkesin giyinik olduğunu, yüzen kimse olmadığını görüyor. "Aa" diyor. "Hep de başıma gelir bu."

Yakınlarındaki konukların birkaçı ona bakıyor. Şirine dudağını ısırıyor: El yazısıyla yazılıp fotokopiyle çoğaltılmış davetiyelerde, *havuz partisi*, yazıyordu. Li Pin'e hemen döneceğini söylüyor ve park yerindeki araba labirentine giriyor. Arabalarını buluyor, her zaman bagajda bulundurduğu eski mayosunu alıyor, arka koltukta iki büklüm oturup giyiniyor. Havuza döndüğünde bir çalının üzerine atılmış sarı bir gömlek görüyor, Han suya girmiş, toprak rengi şortu bacaklarının çevresinde dalgalanmakta. Li Pin ile birbirlerine yüzme dersi veriyorlar. "Sanırım yüzüstü yatıp yüzümüzü suyun içinde tutmamız gerekiyor" diyor Han.

Şirine havuzun yanındaki yükseltiden bir süre onları izliyor, düşünceleri berraklaşıyor, solunumu normale dönüyor, içinden şükran duygusunu andıran bir duygu yükseliyor. Havuzun kenarından atlayıp Han'ın yanında yüzeye çıkıyor. Suda dışarıdaki kadar çekingen değil. Su onları sarıp sayaklarını yerden kesiyor. "Su perisi" diyor Han.

Li Pin sırtüstü yatmış, yalnızca kollarını kullanarak kendine özgü bir stille yüzüyor. Tekrar tekrar havuzun bir ucundan diğerine gidip gelirken onu izliyorlar. Sıcak bir gece, hava ile su arasında büyük bir ısı farkı yok. Birkaç metre ilerideki partinin çok uzağında, bambaşka bir yerde yaşar gibiler. Gece inmiş, gök, dört bir yandaki dağların üzerinde yıldızlarla ışıl ışıl. Suda sırtüstü yatıp gözlerini kapıyor, küçükken oynadıkları oyunlardan, oyuncaklardan, çocukluklarında yedikleri yemeklerden

söz ediyorlar. Li Pin Chu, ömrünü her gün aynı yemeği yiyerek geçirmek zorunda kalacak olsa, yalnızca hurma şekeriyle pişmiş domuz eti ve yumurtayla yaşayabileceğini söylüyor. Han soğanlı yoğurt sosla tavuk güveci seçerken, Şirine ertesi gün yeniden ısıtılmış spagetti ve köfteyle mutlu olabileceğini düşünüyor; annesi sabah kahvaltısında, akşamdan kalma yemekleri ısıtırdı. Kulaklarına su kaçan Şirine başında hafif bir uğultu hissediyor. Yoğun bir klor kokusu duyuluyor. Suda ne kadar kaldıkları hakkında bir fikri yok, parmak uçları büzüşmüş ama üşümüyor. Rahat ve uykulu, Han ile Li Pin ona çok uzun zamandır tanıdığı insanlar gibi geliyor. Sonunda Li Pin suda süzülerek yanlarına geliyor ve ev sahipleri onlarmış gibi ellerini sıkıp vedalaşıyor. O gittikten sonra, Şirine ile Han bir süre hareketsiz kalıp erimiş metale benzeyen ve yarımayın ışığı altında cıva gibi bombeleşen suya bakıyorlar.

Han iç çekiyor, sonra dönüp suya dalıyor, sessizce uzaklaşırken, suyun içinde kamburlaşan sırtı gözden kayboluyor.

"Bak!" diyor havuzun kenarındaki çıkıntılı kayanın üzerinde duran Li Pin'in yüzü, mucizevi bir şey izlermiş gibi aydınlanıyor. "Yüzme biliyormuş!" Havuzun öbür ucunda yüzeye çıkan Han onlara el sallıyor. "Buna ne dersin?" diyor Li Pin, şaşırmış. "Görünmez mürekkeple dolu bir kalem gibi bu adam."

Şirine Li Pin'e el sallıyor, sonra o da suya dalıyor; dipte, havuzun eğimli yüzeyinde kehribar rengi küçük lambaların gömülü olduğunu görüyor, havuz derin ve boş görünüyor. Genç kızlığında dipsiz okyanusta yüzdüğü geceleri ve Pasifik'in dondurucu soğuğunu düşünüyor. Bu su ısıtılmış, ağız içi kadar sıcak. Han ile birlikte tekrar tekrar dalıp sessiz ve aydınlık bir evin odalarını keşfedercesine dipte yüzüyor. Saçları sarmallar oluşturarak başının üzerinde süzülüyor. Birbirlerinin çevresinde yüzerlerken, elleriyle bacakları hafifçe birbirine değiyor ve soluk almak için yüzeye çıkıyorlar.

"Demek yüzme biliyorsun" diyor Şirine.

Han mutlu görünüyor. "Belki biraz biliyorumdur."

"Nasıl öğrendin?"

Han bir süre suskun kalıyor, omuzlarına kadar suyun içinde. Havuz ışıkları yüzüyle boynunda dalgalanıyor. "Herkes yüzme bilerek dünyaya gelmez mi? Kimi insan bunu anımsar, kimi unutur."

Şirine tekar suya dalıyor. "Bisiklete binmek gibi mi olduğunu düşünüyorsun?"

"Öyle sayılır" diyen Han başını suya sokuyor, çıkarıyor ve gülerek, "En azından, bisiklete binmeyi bilerek doğanlar için" diyor.

Şirine'nin amcasının oturduğu yerin birkaç metre ilerisine, havuzun sakin köşelerinden birine gidiyorlar. Amcası bir grup üniversiteliye öykü anlatıyor, dinleyicilerin bir kısmı uyumak üzere. Diğerlerinin kafası karışmış ve sıkılmışlar, kendilerine yeni arkadaşlar arıyorlar. "Anlayamadığım bir şey var" diyor tarihçi Fred Perlman. "Bu hikaye gerçek miydi, değil miydi?"

"Hayır, işin güzel tarafı da bu zaten" diyor deri elbiseli, siyah gözlü kadın. "Reklam filmlerinde oynamak gibi. Kendini yaptığın işe vereceksin, onunla bütünleşeceksin, sonrası kendiliğinden gelir."

Amcası başını sallayıp parmağıyla deri elbiseli kadını işaret ediyor, sonra arkasına yaslanıyor ve sade kahvesini arıyor. "Görüyor musunuz? Anlamış işte" deyip fincanını çimenlerin üzerine bırakıyor. "Nerede kalmıştık? Ah, evet, Abdelrahman Salahadin bir denizatına akıl danışıyordu..."

Su öyle sıcak ki Şirine çıkmak istemiyor, havuzun sığ kenarında oturup bacaklarını öne uzatıyor. Han onun karşısında kolları üzerinde yükselerek sudan çıkıp başını geriye atıyor. Şirine karanlıkta onun yüz ifadesini göremiyor; Han ona uzak ve erişilmez görünüyor ama kızın varlığının farkında. Sıcaktan ve yüzmekten yorgun düşen Şirine, ılık suyun içinde uyumak istiyor.

Şirine'nin yanma gelen Han, "Şuraya bak" diye gökyüzünü gösteriyor. "Arap hilali."

Şirine kağıt inceliğindeki aya bakıyor. "Neden böyle söyledin?"

"Bana ülkemin ayını anımsattı" diyen Han ona bakıyor. "Şans getirir." Başını havuzun kenarına yaslıyor. Bir süre amcanın öyküsünü dinliyorlar. "Abdelrahman Salahadin" diye mırıldanıyor Han.

"Ne?"

Han başını hafifçe kaldırıyor, dingin bakan siyah gözleri parlıyor. "Amcanın öyküsünü bir yerden bilir gibiyim."

"Dinlemiş miydin daha önce?"

Başını kımıldatmadan, "Bende böyle bir duygu uyandırdı" diyor hafifçe gülümseyerek. "Irak'ta herkes fıkra ve masal anlatır. Kesin bir şey söylemek çok zor."

Denizkızlarım anlatan amcayı dinliyorlar. Şirine ıslak eliyle saçını arkaya yatırıyor. Klor saç tellerini sertleştirip kalınlaştırmış. "Masalların bir tür şifre olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?"

"Amerikada buna 'şifre' deniyor ama Irak'ta işler böyle yürür. Her şey örtülü ve katmerlidir bir anlamda ve buradakinden daha karmaşıktır. Burada bütün gerçekler ortada. Herkes duygu ve düşüncelerini birbirine açıkça söylüyor. Her şeyin ayrıntılarını bilmek istiyorlar."

"Kötü bir şey mi bu?"

Han durgun suyun altında bacaklarını kıvırınca, Şirine sudaki kıpırtıyı kendi bacaklarında hissediyor. Ayaklarını büküyor, bacaklarını suyun içinde ağır ağır ileri geri hareket ettiriyor. "Hayır, kötü değil. Yalnızca farklı" diyor Han. "Bir fark daha var, burada bir dil bilmek yeterli oluyor ama çoğu başka yerde bundan fazlasına gerek var. Aynı anda pek çok şeyden söz etmeye alıştım. Ortalıkta sivil polis bulunma ihtimaline karşı."

"Demek bu öyküler, örneğin balık masalları aslında..."

"Her şey olabilir. Savaştan ya da doğumdan söz edebilir. Bir yolculuğu anlatabilir veya aşkı dile getirebilir."

Şirine gergin bir kahkaha atıyor. Suyun altına kayıp gözleri-

ni açıyor. Erkeğin vücudunu, titreşen bacaklarını ve su yüzeyine doğru yükselen göğüs kafesini görebiliyor. Sıcağı hissediyor, sudaki küçük hava kabarcıkları bedenini sarıp sarmalıyor.

* * *

Partinin ertesi akşamı, Şirine yatmak için yukarıya çıkmak üzereyken amcası holde onu durduruyor. "Ee?" diye soruyor, pantolonunda çimen lekeleri var, aşırı şarap ve kahveden sesi kısık ve yorgun çıkıyor. "Ne düşünüyorsun?"

"Hangi konuda?" diyen Şirine kollarını kavuşturup merdivenin kıvrılarak yukarıya çıkan korkuluğuna dayanıyor.

Amcası kaşlarını kaldırıyor. "Biliyorsun. Onu soruyorum."

Şirine gülümseyerek bakışlarını kaçırıyor, bir an için gözlerini kapatıyor. "Bilmiyorum. Aslına bakılırsa tatlı bir adam. Çirkin de sayılmaz."

"Tatlı... bu, kızların dilinde garip ve aptal anlamına gelmez mi?"

"Ama karmaşık bir yanı da var... beni..." Elini sallıyor.

"Karmaşık mı?" Amcası çenesinde uzamaya başlayan sakalını kaşıyor, düşünceli görünüyor. "Sürgün o, biliyorsun. Öyledir onlar, içleri karmakarışık. Ama ben kızların bundan hoşlandığını sanırdım."

"Neden 'sürgün' olduğunu söylüyorsun? Irak'ı terk ettiği için mi?"

"Geri dönemediği için. İnsan elde edemediği bir şeyi her zamankinden fazla ister. Han'ın ona bu ülkede yaşamayı öğretecek ve geçmişi unutturacak birine ihtiyacı var."

"Çok güzel. Plan bu demek." Amcasının omzuna hafif bir yumruk atıyor, basamakları çıkarken konuşmalarını düşünüyor. Han'da, ona gizemli bir hava veren bir ışık var, bununla birlikte Şirine, gözlerine bakmakta biraz zorlanıyor. Çok çekici, bilgili ve ne yaptığını bilen bir adam o. Ama bunun ötesinde bir şey daha var. Arap erkekleri genellikle ona çok kibar davranır;

eski dünyanın gelenekleriyle resmiyeti benimseyen bu adamlar, Şirine'ye baktıklarında onun kendisini değil, yalnızca simgelediği varlığı görürler: *Kadını*. Şirine Han'ın ona baktığının farkında. Henüz birbirlerini çok az tanıyorlar ama önsezileri, Han'ın gözlerinin onu gördüğünü söylüyor.

Şirine yatağa girdiğinde kollarıyla bacaklarında suyun kaldırma gücünü hâlâ hissediyor. Yatağına uzanmış, suda süzülüyor. Uykuya dalarken, su altında yüzen Han'ın imgesiyle birlikte boşlukta yüzmeyi sürdürüyor. Şirine yüzeye yakın, Han'ı bulamıyor ama onun derinde, karanlık dipte sonsuz çemberler çizerek yüzdüğünü biliyor.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Pekala, küçük bir liman kenti olan Akabe'de sıradan bir gündeyiz. Boğulur gibi yaparak kıyıya yüzen Abdelrahman Salahadin son köle tacirinin elinden kurtulmayı başarmış. Birkaç hafta saklanıp ortalığın yatıştığına kanaat getirince sazlık kumsaldan geçerek yeniden pazara gidiyor. Ayakları güçlü, hep kumlarda yürümekten tabanları el ayaları kadar yumuşamış. Kim olduğunu bilen tek bir tanrı kulu yok; Abdelrahman Salahadin, azat edilmiş Nubialı bir köleyle omuzlarındaki ağır yük altında ezilen Iraklı bir Bedevi'nin oğlu olduğunu.

Köle ticareti yıllar önce birçok Arap ülkesinde yasaklandı. Ama Ürdün'de Suudi Arabistanlı kaçak kölelerin torunlarını barındıran köyler var. Abdelrahman özgürlüğüne kavuşabileceğini biliyor ama hâlâ bir Arap elbette. Kimse Arap olmak istemez. Bir Arap'tan başka hiç kimsenin uzun süre katlanamayacağı kadar ilkel, üzücü, gizemli, can sıkıcı ve yalnızlaştırıcı bir şeydir bu. Aslına bakarsanız biçimsel bir sorundur. İstediğinize sorun, İranlılara, Türklere, hatta Lübnanlılar ile Mısırlılara, hiçbiri Arap olmak istemez. Biz aslında Hint-Rus-Asyalı-Avrupalı-Arami karışımı bir şeyiz derler. Sonunda, yalnızca zavallı yaşlı Bedevi, koyunları, keçileri ve koyunlarla keçiler üzerine yazılan şiirleriyle Arap olduğunu kabul eder, çünkü o Arap olduğunu bilmez ve bilmediği bir şey de acı veremez.

Her neyse, Abdelrahman'ın sert bakışlı gözleri böcek gözü gibi parlıyor, güldüğünde herkes susuyor. Pazarın tozlu meydanına çıkıp satılık olduğunu duyurduğunda bütün gözler ona çevriliyor.

"Elli dinar" diye bağırıyor, "Bu saçlar, bu gözler, çalışkan kollarım, güçlü kaslarım elli dinarı kim verirse, hepsi onun olacak!"

Abdelrahman yıllar önce karısını yatakta başka bir erkekle yakalamış ve o anda en başından beri haklı olduğunu anlamış. Gerçeği ortaya çıkarmadan önceki karanlık dönemi düşünmüş, karısının kaç gece kulağına deli olduğunu fısıldadığını, gözlerine bakarak gülümseyip onu delirdiğine ikna ettiğini. İşte o gün Abdelrahman aklını yitirmenin sağlıklı olmak kadar kolay olduğunu anlamış ve bir daha asla ihanete uğramayacağına yemin ederek evini terk etmiş.

Abdelrahman Salahadin her zaman yaptığı gibi o gün de pazarda kendini satışa çıkarıyor. Kısa boylu, ipek bakışlı, yüzü örtülü, sarığıyla uzun elbisesi kuş göğsü kadar beyaz bir alıcı yaklaşıyor. "Selam köle" derken sesinden incelik akmakta. Onu tepeden tırnağa süzüyor, üç kez çevresinde dolaşıyor, eklemleriyle göz aklarına bakıyor. Sonunda, "Evet, gayet iyi" diyor. "Seni satın almak istiyorum. Eşyanı topla da gidelim."

"Bedelim elli dinar" diyor Abdelrahman.

"Ben sana yüz vereceğim" diyor örtülü adam.

"Yarın sabah Kızıl Deniz kıyısında sazlıkların arasındaki gizli yerimde seni bekleyeceğim" diye karşılık veriyor Abdelrahman Salahadin.

"Hayır" diye fısıldıyor gizemli adam. Kumaşın içinden süzülen sesi, özlem ve yitik aşkın acısının sesini andırıyor, üzerinden okaliptüs, servi ve Dicle nehrinin kokuları yükseliyor. "Şimdi gelmen gerek. Yarın sabaha kadar bütün hevesim kaçabilir" deyip Abdelrahman'ın bileğine bir sırma bağladığı gibi alıp götürüyor onu.

* * *

Şirine yemek yapmayı ailesinden öğrendi. Annesi Amerikalıydı ama babası karısının yemeği Arap gözüyle gördüğünü söy-

lerdi. Annesi tuzlu yoğurdu süzerek kaymaklı lebne hazırlardı, kalın çelik tencerede soğanla mercimeği kavurarak mjeddrah ve içine iri diş sarmısak doldurulmuş kuzu etiyle kharuf kızartması yapardı. Şirine mutfak sandalyesindeki telefon rehberinin üzerinde oturduğu günleri anımsıyor, salamura asma yapraklarının ekşimsi kokusu mutfağı doldururdu. Annesi yassı ellere benzeyen yaprakları masanın üzerine yayıp ortalarına kaşıkla kıyma ve pirinç karışımını koyardı. Şirine küçük parmaklarıyla onları herkesten daha sıkı ve düzgün sarıp ağızda eriyen, yumuşak, sarmısaklı etli dolmalar haline getirirdi.

Pişen yemeğin kokusu her zaman babasını mutfağa çekerdi. Onu bir anda yan odadan, bodrumdan ya da garajdan çıkaran sihirli bir kokuydu bu. Nerede olursa olsun, her defasında yüzünde bir gülümsemeyle ve aç gelirdi. En sevdiği yemekler etli dolma, mjeddrah ve kızarmış kuzu buduydu, bunların pişeceği günlerde, daha yemek hazırlıkları başlamadan mutfakta olurdu. Şirine küçükken, annesinin kocasını sihirli koku bağıyla kendine bağlayıp onu yanında tutmak için yemek yaptığını düşünürdü.

Şirine dokuz yaşında annesiyle babasını kaybetti. Amerikan Kızıl Haç'ında acil yardım personeliydiler. Afrika'da görevliyken kabileler arasında çıkan bir çatışmada öldürüldüler. Öldüklerini öğrendiği gün, Şirine mutfağa girdi ve tek başına bir tencere dolusu dolma yaptı. Sonra amcasıyla mutfak masasının başına oturup bir hafta boyunca dolma yediler. Sandalyesine koyduğu telefon rehberinin üzerinde oturan Şirine, bacaklarını aşağı sarkıtıp yemeğini yerken gözünü arka kapıdan ayırmamıştı.

Yıllar sonra, Um-Nadia Şirine'yi işe alırken, annesini defalarca düşünde gördüğünü ve onunla Şirine'nin geleceği hakkında konuştuğunu söyleyecekti. Annesi ona kızının gerçek bir aşçı olduğunu söylemiş. "Bunun üzerine senin bonservislerini kontrol ettim" dedi Um-Nadia. Ardından Şirine'nin kahve falına baktı ve beyaz porselenin üzerinde siyah kahve telvesiyle çizilmiş işaretler gördü. Keskin bıçaklar, hızlı eller, beyaz önlük ve

bir aşçının hüznü. "Aşçı hiçbir şeyin sonsuza dek sürmeyeceğini bilir" dedi Şirine. "Lokmayı ağzına attığın anda her şey biter."

Şirine bazen o kadar erken yatar ki, gökyüzü hâlâ gri bir tül kadar aydınlıktır, güneş doğmadan önce de uyanır. Um-Nadia iyi bir yemeğin karanlık istediğini söyler. Hamur sabahın erken saatlerinin havasını solumalı, etler de bütün gece şarapla sarmısağı soğurmalıdır; ufak kuşların, güvercin yavrularıyla diğer küçük av hayvanlarının dolunay altında, şarkılarını bitirdiklerinde doldurulmaları gerekir, der. Şirine düşlerinde yemek yapar ve yemek yapmayı düşünerek uyanır, saçma sinen tereyağı ve zeytinyağı kokusuna dayanamadığı günlerde bile bu değişmez. Yine çok erken kalkıyor, kıymayı kendi elleriyle çekip tuzluyor, kıyılmış malzemeye maydanoz ekliyor.

Amcasının köpeği King Babar uykusuz tan vakti öncesini onunla birlikte geçiriyor. Hava ağır ve nemli. Şirine restorana götürmek için marinat hazırlarken, çıplak ayaklarının üzerinde oturmuş ona bakıyor. Gözleri, o işe giderken, onun gibi zavallı, bakımsız bir teriyerin buna dayanamayacağını göstermek istercesine içindeki sonsuz sevgiyle erimekte.

* * *

Cumartesi sabahı Şirine kendini çok yorgun hissediyor. Dudaklarıyla boğazı, kesme şeker yemiş gibi yanıyor. Mireille, Um-Nadia, Victor Hernandez, temizlikçi Cristobal ve kafenin erkenci öğrencileri de bunu hissediyor. Bir kısmı dün geceki partiden doğru buraya gelmiş gibi görünüyor. Polis memurları başlarını ellerinin arasına almışlar. Um-Nadia'nın kabarık topuzu hâlâ yerinde, mavi farı kaşlarının üzerine taşmış. "Çok güzel bir partiydi" diyor. "Lime Rickey'e* bayılırım."

Kapı şıngırdıyor ve Han'ın öğrencisi Nathan görünüyor. Ellerini şakaklarına koyan Um-Nadia, kimin geldiğini görmek için yavaşça dönüyor. "Amerikalı gelmiş" diyor.

Nathan tezgaha yaklaşıp Şirine'nin karşısına oturuyor. Peçe-

* Ihlamur ve sodayla yapılan tatlı bir içecek –Ç.N.

teyi bir kenara itip fotoğraf makinesini tezgahın üzerine koyuyor. Cildi biraz kuru ve bakımsız görünüyor. Mavimsi gri irisleriyle baktığında, Şirine aralarında kadife perde gibi ağır bir şeyin, ondan gizlemeye çalıştığı bir sırrın varlığını hissediyor.

"Çay içebilirsin" diyor Um-Nadia, Nathan'a içinde kaşığıyla buharı tüten bir bardak uzatırken. "Belki bu arada biri kahve de yapar."

"Um-Nadia" diyor Nathan, hafifçe kaşlarını çatıp kadının yüzüne, saçlarına bakıyor. "Bugün her zamankinden değişik görünüyorsun."

Um-Nadia çenesini yukarı kaldırıp yavaşça topuzuna vuruyor. "Değişiklikten hoşlanırım. Değişiklik insanı her gün biraz daha gençleştirir."

Mireille elinde bir tabak humus ve ekmekle mutfaktan çıkarken, "Çok yakında zaman dışı olup çıkacaksın" diyor.

Um-Nadia kaşlarını kaldırarak, "Bunun ne demek olduğunu bilmediğimi sanıyor. Ben her şeyi bilirim" diyor. Mireille'den aldığı humusu Nathan'ın önüne koyarken, "Ye" diyor. "Etiyopyalılara benziyorsun." Sonra Nathan'a sırtını dönüp polis memurlarının yanma oturuyor ve Bedevi pembe dizisini izlemeye başlıyor.

"Söylediğin hiç de kibar değildi" diyor polis memurlarından biri.

"Hangisi?" diye soruyor Um-Nadia. "Etiyopyalılar mı?"

Nathan tabağını çeviriyor. Çıkık kemikli omuz başları, hareket ettikçe küçük kanatları andırıyorlar. Şirine taze pide getiriyor. "Pideyi koparırken elini yakma" diyor.

"Geçen günkü künefe için teşekkür ederim" diye mırıldanıyor Nathan.

"Tadına bile bakmadın ki."

"Yemek yemeyi sevmiyorum" diyor Nathan yere bakarak.

"Hımm" diyen Şirine tezgahın arkasına geçip küçük bir sürahiden humusun üzerine yeşil kadifeye benzeyen zeytinyağından döküyor. "Bir de böyle dene" diyor.

Nathan başını sallıyor, hüzünlü görünüyor. O kadar zayıf ki, her şeyiyle daralmış, büzülmüş gibi. "Han daha gelmedi mi?" diye soruyor.

Şirine ellerini önlüğüne siliyor. "Bu sabah gelecek miydi?"

Nathan gülümseyerek bir kaşını kaldırıyor. Şirine telaşla dönüyor, hâlâ ellerini silmekle meşgul. "Ne oldu?" diye soruyor Nathan. "Ne dedim ki?"

"Bakışın rahatsız etti."

"Bakışım mı?"

Gözlerini havlusuna diken Şirine, "Sanki fotoğrafımı çekecekmiş gibi bakıyorsun" diyor.

Nathan gülüyor. Sıcak çayı alıyor, sonra bardağı masaya bırakıyor. "Elimde değil, güzel bir şey gördüğüm zaman kendime hakim olamıyorum."

Şirine elini başının arkasındaki dağınık örgüsüne götürüyor. Sonra havlusunu cebine tıkıştırıp tencere aramaya başlıyor. "Fotoğraflarda korkunç çıkarım" diyor.

"Yanılıyorsun. Çok fotojeniksin." Başını geriye atıp bir elini havaya kaldırıyor. "Sende göz alıcı bir şey var. Ender rastlanan bir özellik. Sana bakan biri her şeyi unutabilir." Sonra kıpkırmızı oluyor ve bakışlarını yere çeviriyor.

"İyi bir şey mi ki bu?" diye soran Şirine tencerelerden birini tepedeki kancadan çıkarıp yana kaydırıyor. Müşteriler girip çıktıkça kapı camından duvarlara rengarenk ışık huzmeleri yansıyor. "Bana pek iyi bir şey gibi gelmiyor da."

"İyi olup olmaması kimin umurunda? İyi olan şeyler tatlıdır, hoştur, normaldir." Nathan kaşlarını kaldırıyor. "Bu o kadar basit değil, sende dış görünümün ötesinde bir şey var. Buna iyi demek... her neyse. Başka bir şey bu, karışık bir iş."

"Sıkıcı biriyim."

"Değilsin" diyor Nathan sertçe.

Şirine ona bakıyor. Garip bir duygunun ayrımına varıyor, içinden bir ses adamın ona bir şey söylemeye çalıştığını fısıldıyor. Başını çeviriyor ve doğranmış domatesi tahta kaşıkla ten-

cereye boşaltıyor. "Doğrusu bazen beni görebilen kimse olmadığını düşünüyorum" diyor.

Kapı tekrar şıngırdıyor ve içerisi bir kez daha minik yıldızlarla doluyor. Ayağa kalkan Nathan, "Artık okula gitsem iyi olur" diyor. Öğrenciler içeri giriyor, Nathan onlara baktıktan sonra yeniden yerine oturuyor. Şekerlikten kahvesine toz şeker boşaltıyor. "Okula kaydımı geç yaptırdım, başladığımda Han'ın sınıfı çoktan dolmuştu ama onunla konuşup kendimi kabul ettirdim. Şimdi dersleri daha ilginç bir hale getirmek için benim varlığıma gereksinim duyduğunu söylüyor." Sırıtarak sözünü sürdürüyor: "Ne demek istediğini anladığımdan emin değilim."

Şirine buklelerini geriye iterek, "Çok iyi bir öğrenci olduğuna eminim" diyor.

Nathan ona bakıyor. "Hayır, Han çok iyi bir öğretmen. Daha önce hiç onun gibi biriyle çalışmamıştım. Her zaman sahip olmak istediğin ama varolmadığını bildiğin nitelikte bir eğitmen. Ben artık öylelerinin varolduğunu biliyorum. Dersini dinlerken, seni parçalarına ayırdığını hissediyorsun. Bildiğini sandığın her şeyi yeniden öğrenmen gerektiğini anlıyorsun. Onunla öğrenmenin yeni yollarını keşfediyorsun. Onu yalnızca beyninle değil, bütün benliğinle dinliyorsun ve onun da aynı şeyi yaptığını görüyorsun. Bize İslam tarihi ve Arap edebiyatıyla birlikte yaşamı, sanatı, inancı, sevgiyi öğretiyor... Yani dinlemeyi biliyorsan eğer."

"Senin bildiğine eminim."

"Bir avantajım var tabii. Diğerlerinden biraz daha büyüğüm, üstelik okul dışında, gerçek dünyada bir süre çalıştım."

"Sahi mi?"

Nathan dirseklerinin üzerinde öne eğiliyor. "Biliyor musun, Han'dan ders almak için geldim buraya. Etrafında dolanmama neden izin verdiğini bilmiyorum, acıdığından olsa gerek."

"Ah, hayır" diyen Şirine kaşığı tencerenin kenarına vurarak temizleyip kenara bırakıyor, kollarını tezgaha dayayarak, "Han

oyle bir insana benzemiyor. Bence seni sevdiği için yakınlık gösteriyordur" diyor.

Nathan onun bakışlarına dayanamıyormuş gibi başını öne eğiyor ve avuç içleriyle gözlerini ovuştururken, kendine gülercesine gülümsüyor. "Buna inanmak zor."

"Çalışmalarını biliyordun demek? Aziz kadar ünlü müdür?"

"Aziz mi?" diyen Nathan konuyu yeniden Han'a getiriyor. "Okul gazetelerindeki çalışmalarını, Arap edebiyatı ve çeviri konusundaki yazılarını izliyorum. Kişisel bir ilgi besler oldum ona."

"Nasıl kişisel?"

Nathan pideden bir parça koparıyor ve humusa daldırmadan tabağın üzerinde tutuyor. "Ortak tanıdıklarımız var" diyerek humusa bakıp omuz silkiyor. "Bunun yanı sıra, yani kişisel ilginin ötesinde, onun olağanüstü bir insan olduğunu düşünüyorum."

Bir keresinde, *Los Angeles Times*'ın muhabirlerinden biri Şirine'nin yemeklerinin olağanüstü olduğunu yazmıştı; Şirine, sözcüğün ona verdiği büyük mutluluğu anımsıyor. "Dahi olduğunu mu düşünüyorsun?" diye soruyor.

"Dahi mi? Gülünç bir sözcük bu. Belki bir türüdür." Nathan çay bardağını elinde çeviriyor. "Sanırım onun hakkında söyleyebileceğim birkaç şey var."

"Han hakkında mı?" diye soran Şirine hem meraklanıyor hem de heyecanlanıyor, Nathan'ın söyleyeceklerini duymak istediğinden emin değil. Sarmısağın dişlerini birbirinden ayırıp üzerlerindeki ince zarı soymaya başlıyor. "Onun yerine kendinden söz etsen daha iyi olmaz mı?"

Nathan ağzını açıyor ama sonra, "Hayır, bunu yapmamayı yeğlerim" diyor. Paketten bir sigara çıkarıp gergin bir biçimde onunla oynuyor, yakmadan dudaklarının arasına koyuyor. Um-Nadia kafede sigara içilmesine yalnızca öğleden sonra üçle

altı buçuk arasında izin verir. "Kendime ilişkin anlatacak ilginç bir şeyim yok."

"Ne demek istiyorsun?" diyen Şirine bir diş daha soyuyor. "Fotoğrafçısın, değişik işlerle uğraşıyorsun. Çok ilginç bir insansın."

"Hayır, ben bir hiçim. Yalnızca kendine bir yaşam kurmaya çalışan yaşı geçmiş bir öğrenci."

Bir kahkaha atan Şirine hafifçe soluk veriyor. Başını sallayıp bıçağın keskin olmayan kenarıyla sarmısakları eziyor.

"Eskiden şimdikinden daha iyi olduğum söylenebilir. Ama çok zaman geçti. Artık bu sandalyeye bile zor oturuyorum, ayağımı yere zor basıyorum. Kendimi toz gibi hissediyorum..." Ağzından bir şey kaçırmaktan korkarca telaşla Şirine'ye bakıyor. "Lanet olsun! Bunu herkes yapar mı? İnsanlar senin karşına geçip inanılması güç, garip şeyler söylerler mi?"

Şirine gülerek, "Ah, yapma..." diyor. Ama doğru. Erkeklerin ona ilgi göstermesine alışkın, ya onu etkilemek ya da yalnızca tezgahın arkasında kaçacak yeri olmayan, sessiz bir dinleyici olarak gördükleri için olmadık şeyler anlatırlar.

"Her neyse, bunu yapan tek kişinin ben olmadığımı düşünmek beni rahatlatıyor" diyor Nathan. "Benim gibi bir sürü insan var." Sigarayı tekrar dudaklarının arasına götürüyor, sonra uzaklaştırıyor. "Toz gibiyim, öyle bir şey..." Elini sallıyor. "Bazılarının içini görebiliyorum. Görecek o kadar az şey var ki. Fotoğraflarım bu yüzden böyle. Bir tür röntgen bakışı benimki. Bir de Han ya da senin gibi insanlar var. Sen diğerlerinden daha karmaşıksın. Katman katman, sürprizlerle dolu. Han'a gelince..." Susuyor.

"Devam et."

"Hayır" diye gülüyor Nathan.

Şirine yan gözle ona bakarken ne düşündüğünü merak ediyor. Hafifçe üst dudağını ısırıyor.

"Şey..." Nathan bir sır verecekmiş gibi sesini alçaltıp öne eğiliyor. "Tamam. Oriksleri bilir misin?" Plastik bir çakmak çıka-

up sigarasını yakıyor. Boya lekeleriyle kirlenmiş elleri hafifçe titriyor. "Siyah-beyazdırlar, düz ve uzun boynuzlarında sarmal oyuklar vardır. Masal varlıkları tek boynuzluların esin kaynağı oldukları düşünülür. Doğru olup olmadığını bilmiyorum ama böyle söylerler. Han ile tanıştığımda ilk aklıma gelen oriks oldu. Neden bilmiyorum, bu hayvanların Irak'ta yaşadığına bile emin değilim. Bazıları onların ceylan ya da antilop olduğunu düşünür ama bu farklı bir tür, daha iri ve güçlü. Çok güzeldirler. Hiç uğruna avlanıp gittiler. Diğer bütün hayvanlardan farklıdırlar. Fotoğraflarını çekmeyi çok istedim ama olmadı." Nathan'ın bakışları öylesine delici ki, Şirine, derisinin altında gizlenmiş bir şeyi çekip çıkardığını hissediyor onun. "Varolduklarından emin olmak için bir tanesini görmek isterdim. Bir oriksin fotoğrafını çekebilsem, elimde kanıt olurdu."

"Neyin kanıtı?" diye soruyor Şirine.

Sigaranın dumanını üfleyerek gülümsüyor. Omuz silkerek "Henüz emin değilim" diyor. "Yalnızca bir kanıt istiyorum!"

O sırada arka mutfağın kapısı açılıyor ve içeri gelen Um-Nadia, sinek yakalar gibi, Nathan'ın elinden sigarayı kapıyor. Sonra işaret parmağını sallayarak, "Burada saat üçe kadar sigara içmek yasaktır!" diyor.

Nathan kitaplarını alıp dargınca oradan ayrıldıktan sonra, Şirine humus tabağına bakıyor: Zeytinyağı, görünmeyen bir dil tarafından yalanmış gibi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bir tür kılık değiştirmiş aşk hikayesi bu, unutmayın. Zaten aşk hikayeleri konusunda Bedevilerden daha iyisi var mıdır ki? Erkek devesinin, sevdiği kızın dişi devesine aşık olduğunu söyleyen karasevdalı Bedevi'nin aşk şiirini anımsıyor musunuz? Ölümsüz bir örnektir.

Abdelrahman Salahadin'in son efendisi, Örtülü Adam, kuş cıvıltısı kadar hoş biri. Kalabalık çarşıda yürürlerken, onun zarif hareketlerini izleyen Abdelrahman düşüncelere gömülüyor, duygularının tutsağı oluveriyor. Adamın onu denizden kaçıracak bir cin olduğundan kuşkulanıyor. Tam da annesinin günün birinde başına geleceğini hep söylediği gibi bir şey olurdu bu. Abdelrahman, bu adamın, ruhuna ince bir tasma takmak üzere olduğunu hissetmekte.

Deniz minaresini andıran Akabe sokakları, yaz gecelerinde kadın kalbi kadar dolu ve karmaşık olur. Oğlanlar kaldırım kenarlarında oturup aşkı düşünür, kadınlar deniz tuzuyla sertleşen saçlarını tarar, erkekler kadife seccadelerini serip kendilerini ibadetin dalgalarına bırakırlar.

Örtülü Adam, Abdelrahman Salahadin'i kentin en kalabalık sokağının sonundaki yeni limana götürüyor. Kumsal burada sazlıklar, deniz kabukları ve cam kırıklarıyla kirli ve bakımsız. Yükselip alçalan düzensiz dalgalar kırılıyor, serpintileri dört bir yana saçılıyor, doğanın sonsuz karmaşası sürüp gidiyor. Örtülü Adam, Abdelrahman'ı tekneye götürüyor. Portekiz yelkenlilerine benzeyen eski bir tekne bu, uca doğru incelen kenarları

dudak gibi kıvrılmış, kuğuyu andıran uzun bir boynu var. Gıcırdayarak gövdesine çarpan diğer teknelerin arasında korkusuzca sallanmakta. Ulaşmak için güverteden güverteye geçmek zorundalar. Abdelrahman tekneye çıkarken yelkenli yana yatıyor, ardından dengesini buluyor.

Abdelrahman, ömründe ilk defa iyi bir kölenin yapması gereken şeyi yapıyor ve kürekleri aranıyor. Ama Örtülü Adam, hayır, diyor, lütfen otur. Teknenin kıçına gidip palamarı çözüyor, yola koyuluyorlar.

* * *

Nadia'nın Kafe'si üç büyük odalı eski bir ev. Ön taraftaki küçük yemek salonu masa dolu, krom kaplama tezgah boyunca bir dizi döner sandalye var; tezgahın arkasında gri kapaklı bir ızgara, kesme tezgahı olan bir çalışma ünitesi, bir lavabo, üzerinde de bir pencere. Çarpma kapıdan, raflar ve dolaplarla dolu arka mutfağa geçiliyor, burada da dev bir buzdolabı, muşamba örtülü, metal bacakları sallanan bir masa ile vinil kaplı beş sandalye var. Kafenin dış, ön duvarları "Aladdin'in gizli definesi" ve "Westwood'daki Ortadoğu" gibi şeylerden söz eden sararmaya yüz tutmuş gazete yazılarıyla kaplı. Duvara, yemek yemek için bir kez kafeye gelen ve kentin en iyi mjeddrahının burada yapıldığını söyleyen Casey Kasem'in çerçeveli ve imzalı parlak bir fotoğrafı bile asılmış.

Arka mutfak Şirine'nin sığınağı, orada oturup havuç doğramayı ve düşünceleriyle baş başa kalmayı çok sever. Pencereden arka avluya bakarken annesinin masasında çalıştığı çocukluk günlerine döner. Pazartesileri baklava günüydü, Şirine baklava yapmayı annesiyle babasından öğrendi. Annesi baklava yapan birinin ellerinin duyarlı ve becerikli olması gerektiğini söylerdi, hamuru kağıt inceliğinde açmak, yaprakları tezgahtan alıp üst üste tepsiye dizmek onun göreviydi. Babası yapraklara fırçayla eritilmiş tereyağı sürmekle görevliydi. Sistemli yapılan,

eğlenceli bir işti bu. Annesi hamur yapraklarını özenle, bir bir tezgahtan alır, babasının yağladığı tepsiye yerleştirirdi. Yağlanmamış tabakaların kuruyup dağılmaması için işin hızlı yapılması gerekirdi. Bu, Şirine'ye annesiyle babasının birbirlerini nasıl sevdiğini gösteren bir oyundu, uyumlu hareketlerle dans eder gibiydiler; annesinin kollarının yuvarlak kıvrımlarıyla babasının sevecen okşayışları birleşir, birlikte yüzerlerdi. Bir tabaka yağlamasına izin verildiğinde Şirine çok mutlu olurdu, ham ipek kadar hafif, peçe kadar ince, saydam yapraklardan birini alıp tepsiye koymasına izin verilirse mutluluğu daha da artardı.

Salı sabahı Şirine her zamankinden daha geç kalkıyor. İşe geç kaldığı için baklavayı kahvaltıdan önce hazırlayamıyor. O gün hamur tatlısı yapmayıp müşterilere dondurmalı incir tatlısı ya da iki kapı aşağıdaki İran Shusha Fırınından alacağı hindistancevizli ve tereyağlı kurabiyeleri sunabilir. Ama baklava önemli, çünkü öğrencilere mutluluk veriyor. Portakal çiçeği kokulu, hafif, gevrek yaprakları ısırırlarken zevkten gözleri kapanıyor.

Baklava yapmadan kahvaltı servisine başlamak Şirine'yi rahatsız ediyor, huzursuzluktan eli ayağına dolanıyor. Sonunda kahvaltı malzemelerini bir tarafa itip baklava tepsisini çıkarıyor, nasıl zaman bulacağını hiç bilemeden düşünüyor: Şeker, tarçın, kıyılmış ceviz, eritilmiş tereyağı, açılmış hamur... Yeşilimsi sabah ışığında çalışıyor, kendini işine öyle kaptırmış ki, arka kapının çaldığını duymuyor, kapının açılıp birinin, "Şirine?" diye seslendiğini bile işitmiyor.

Açılan kapıdan içeri dolan ışığın altında bir toz bulutu görünüyor, kapıda duran siluetin sırtına ışık vuruyor. "Ah!" diyen Şirine toparlanıyor.

"Rahatsız etmiyorum, değil mi? Sabah erken saatlerde seni burada bulacağımı tahmin ediyordum" diyen karaltı içeri giriyor. Işık yumuşayınca Şirine onun Han olduğunu görüyor.

"Düşünmüştüm ki... yani.. sana merhaba demek için geldim." Tezgahın üzerindeki hamur yapraklarına bakıyor. "Özür dilerim. Kötü bir zamanda geldim, değil mi?"

Parmaklarına bakıyor Şirine, suyun altına tutup tırnaklarını fırçalaması gerektiğini düşünüyor.

"Ne?"

Şirine gülümsüyor.

Baklavayı birlikte yaparlarsa servise yetiştirebilirler.

Büyük çekmeceyi açıp bir önlük daha çıkarıyor. Han'a duracağı yeri, hamur yaprağını bir kenarından tutmayı, dikkatle alttaki yapraktan ayırmayı, seri bir biçimde tepsiye götürmeyi ve diğer malzemenin üzerine koymayı gösteriyor. Han hiç soru sormadan her şeyi dikkatle izliyor, sonra bir yaprak alıp hiç bozmadan tepsiye koyuyor. Üzerine fırçayla eritilmiş tereyağı sürüyor Şirine. Dans etmeyi bilmez o, eşi gevşemesini söylerken, kaskatı olup ona ayak uydurmaya çalışır ama mutfakta roller değişir, orada insanlar ona ayak uydurmakta zorlanırlar, oysa Han ile baklava yaparken hiç güçlük çekmiyor. Şirine onun varlığını omuzlarında hissediyor, kolları ve bilekleri onun verdiği güçle çalışıyor, bu duygu Şirine'yi şaşırtıyor. Duyuları parmakların arasındaki bir demet çiçek gibi bütünleşmiş, cildi onun dokunuşuna duyarlı. Başı dönüyor. Onun kollarının, bacaklarının ve boynunun akıcı hareketlerini, kara gözlerindeki karanlık gölgeleri izliyor. Han yaprakları tepsiye koyuyor, Şirine yağlıyor, bu ritmik hareketin içinde kendini kaybediyor. Onun boyun ve omuzlarındaki güçlü kıvrımlara bakıyor, kahverengi teni ipek kadar yumuşak. İçindeki yalnızlığı dışa vuran gözleri uykusuz geçirdiği gecelerin yorgunluğuyla bakıyor.

"Bu bana bir şey anımsattı" diyor Han.

"Öyle mi? Neyi?"

"Mutfağımızı" diyor Han başını sallayarak. "Babamın meyve bahçesinde çalışmaktan hoşlanmazdım. Bunu severdim. Masası, ocağı, her şeyiyle mutfağı severdim. Kadınlar öyküler

anlatırdı. Annem, teyzelerim, komşular... kız kardeşim." Bir yaprak daha koyuyor.

Şirine bunu yağlıyor, sonra üzerine kalın bir tabaka ceviz, şeker ve baharat koyuyor. Avuç içiyle düzleştiriyor. "Benim annem de mutfakta çalışırdı" diye mırıldanıyor. "Genellikle yalnız olurduk. Yemek yaparken benimle konuşurdu. Bana bir şeyler söylerdi."

Han ona bakıyor. "Neler söylerdi?"

Gülümseyerek omuz silken Şirine biraz utanıyor. "Saçma sapan şeyler, sıcak şurup soğuk baklavanın üzerine mi dökülür, yoksa soğuk sıcağın üzerine mi gibi konulardan söz ederdi."

"Bu çok ciddi bir konu, işin metafizik boyutu."

Şirine Han'ın söylediklerini düşünürken, bir anda canlanan anılar onu şaşırtıyor. Çocukluğunda annesinin küçük dersleri ona büyük sırlar gibi gelirdi. Ceviz kıymak, tereyağını eritmek ümit ve sevgiyle yapılması gereken ciddi işlerdi. "Evet" derken yumuşak sesi onu onayladığını gösteriyor. "Aynı fikirdeyim."

"Bu bir gerçek. Annem iyi baklava yapabilirsem hiçbir kadının bana karşı koyamayacağını söylerdi" diyor Han.

"Ya, demek baklava yapmayı sana o öğretti."

"Hayır. Bana bunu öğretmek istemedi."

Şirine gülüyor. "Ama öğrenmişsin. Çok şanslıyım."

"Doğrusunu istersen, şimdi öğreniyorum."

Bir yaprak daha. Tereyağı. Şirine ona bakıyor, sonra tekrar baklavaya dönüyor. "Özlüyor musun?"

Han başını kaldırıyor. "Neyi?.. Mutfağı mı? Evimi mi?" Hamur yaprağının kenarını yırtıyor, yapraklar kurumaya başlamış. "*Annemin kahvesini özlüyorum / Annemin ekmeğini özlüyorum.*"

Şirine kaşlarını kaldırıyor.

"Bir şiirden. Benim değil." Yüzünü buruşturup hamuru yapıştırmaya çalışıyor. "Her şeyi özlüyorum Şirine. Her şeyi çok özlüyorum."

"Bana özlediğin bir şeyi söyle" diyor Şirine hamuru yağlarken. "Bir örnek ver."

"Hımın, örnek mi?" Bir hamur yaprağı daha alıyor. "Tamam. Aklıma bir şey geldi, bahçede bir kuyumuz vardı. Etrafında palmiyeler. Bütün Bedeviler kullanırdı. Elime iki büyük metal kova alır, onlarla birlikte kuyruğa girerdim, eski çıkrıkla kuyudan taze su çekip benim kovalarıma boşaltırlardı. Topraktan çıkar çıkmaz o sudan bir bardak içerdim, o kadar soğuktu ki, kulaklarımı çınlatırdı. Tadı... bilmiyorum, çok güzeldi, kayaların, rüzgarın ve *soğukluğun* arı lezzeti vardı."

Şirine çatlayan yaprağa biraz daha tereyağı sürüyor. Sanki daha önce o sudan içmiş ve ne kadar güzel olduğunu biliyormuş gibi, tatlı soğukluğunu hissediyor ve hemen orada, o anda ondan içmek istiyor. "Hayal edebiliyorum" diyor. "Tadının nasıl olduğunu hayal edebiliyorum."

Bir hamur yaprağı daha yerleştiren Han, kırışıklıklarını düzeltmek için kenarlarını çekiştiriyor. "Kuyuda bizim için bekçilik yapan yaşlı bir Bedevi vardı. İnce kemikli, ak saçlı, aydınlık bakışlı bir adamdı, diğer birçok çöl Bedevisi gibi, yarı şahin, yarı insandı. Adı Abu-Najmeh idi, Zibdeh adında küçük, sarı bir köpeği vardı. Abu-Najmeh, kollarının arasında tüfeği, ayaklarının dibinde köpeğiyle, kuyunun yanında oturarak uyurdu." Gülümsüyor. "Aklıma gelmeyeli yıllar olmuş. Su çalmak için geldiğine inandığı herkese tüfeğini doğrulturdu. Kız kardeşimle bana bile silah doğrulttu. Ama tetiği ender çekerdi. 'Sudan daha değerli altın yoktur, bunun için Allah'a şükretmeliyiz' derdi."

Şirine gülümsüyor. Çatlayan yapraklardan birini daha hafif darbelerle yağlıyor.

"Bir gün kent sokaklarında dolaşırken, büyük otellerden birinin arkasındaki çöp yığınında iki tane çocuk bisikleti bulmuş. Bisikletler çöpe atılmış. Belki de diplomatın biri çocuklarına almış, ülkesine dönerken de yanında götürmeye değer bulma-

yıp atmıştır. Her neyse, ömründe bisikleti değil görmek, adını bile duymamış olan Abu-Najmeh bir bakışta onların ne işe yaradığını anlamış. Bisikletlerin birini bana, öbürünü arkadaşım Sami'ye verdi ve yanımızda koşarak bize bisiklete binmeyi öğretti. Altmış altı yaşındaydı, belinde kılıcı, sırtında tüfeğiyle gidonları tutup koşarken sarığı uçuşurdu."

Şirine gülerken çekmekte olduğu hamur yaprağı yırtılıyor. Alt dudağını ısırarak yaprağı geriye çekip yırtığı kapamaya çalışıyor. "Geri dönmeyi düşünüyor musun?"

Han sırtını dikleştirerek, "Irak'a mı?" diyor. "Dönemem."

Şirine tereyağı kasesini yana yatırırken, "Neden?" diye soruyor.

"Bugünkü koşullarda dönmem söz konusu olamaz. Çok tehlikeli, ülkeden çıkışım da çok zor olmuştu." Yırtılan son hamur yaprağını yapıştırmaya çalışıyor. "Ne düşünürsem düşüneyim, bir parçam bir daha ülkeme dönmeme fikrini kabul edemiyor. Sürekli kendime bu fikri aşılamaya çalışıyorum ama kabullenmek gerçekten çok zor. Onun için bunu geçici bir durum olarak görmeyi yeğliyorum."

"Ne korkunç" diyor Şirine. Han'ın söyledikleri onda bir şeyi hem bilmenin hem de bilmemenin verdiği huzursuzluktan kaynaklanan tanıdık bir duygu uyandırıyor. Şirine sık sık özlemini duyduğu bir şeyin varlığını hisseder ama neyin özlemini duyduğunu anlayamaz. Bu arada, Han'ın hangi tehlikelerden söz ettiğini ve ülkesinden ayrılmasının neden zor olduğunu bilmiyor, ancak cehaletini açığa vurmaktan çekindiği için ona bir şey soramıyor. Haberleri izlemiyor ve babasının anavatanına bu kadar az ilgi duyduğu için utanç duyuyor. Dikkati dağılan Şirine fırçayı eğince Han'ın parmakları yağlanıyor. Kıpkırmızı oluyor ve telaş içinde önlüğüyle onun elini siliyor. "Ah, özür dilerim."

Han'ın eli sıcak, parmakları birbirine dolanıyor. "İstediğin zaman elimi yağlayabilirsin" diyen Han utanarak öksürüyor.

Mutfak kapısı açılıyor ve Um-Nadia içeri giriyor. Onları görünce olduğu yerde kalıyor, gözleri fal taşı gibi açılmış, rimelli kirpikleri başağa benziyor, yüzünde aydınlık bir gülümseme var.

* * *

Han gittikten sonra, Şirine ön mutfağa geçiyor. Öğle yemeği hazırlıklarını yaparken, Victor uzun saplı paspasıyla arka mutfağın kapısını iterek açıyor.

"Merhaba şef" deyip süpürgesiyle yerleri paspaslamaya başlıyor. Sonra, "Ee" diyor, "Demek Han ile baklava yaptın?"

Elindeki kaşığı bırakan Şirine ona dönüyor. "Meraklı."

Victor sırıtarak başını eğiyor ve işine devam ediyor.

"Bu arada" diyor Victor onun çevresini silerken, "Gülün çok güzel".

Kaşlarını çatan Şirine arka mutfağa bakınca yarısı kesme tahtasının altına sıkıştırılmış bir kağıt görüyor. Üniversiteden. Bir köşesinde komik bir kanatlı balık resmi var, altında da bir telefon numarasıyla adres. Şirine kağıdı açıyor. "Şirine, ben çok kötü bir aşçıyım. Ama iyi bir öğrenciyim. Yarın akşam benimle yemek yer misin? Sevgiler, Hanif." Notun yanında çiçek şeklinde oyulmuş bir turp duruyor.

ALTINCI BÖLÜM

Şirine akşam aşağıya her zamankinden daha geç iniyor ve amcasını önceki günden kalmış büyük bir tabak nohut köftesi yerken buluyor. "Şunda ne kadar yağ olduğunu biliyor musun?" diye soruyor. "Biraz yoğurt labneh ile salatalık yeseydin daha iyi olmaz mıydı?"

Düşünceli gözlerle ona bakan amcası yarısı yenmiş köfteyi elinden bırakıyor. "Hangi bölümde kalmıştık? Üç? Yedi?"

Şirine iç çekiyor.

"Evde hiç kurabiye kaldı mı?"

* * *

Teknelerin arasından çıktıktan sonra, Örtülü Adam yelken açıyor. Mavi rüzgarla birlikte dalgalanmaya başlıyorlar. Göz açıp kapayana kadar kendilerini Kızıl Deniz'de buluyorlar. Abdelrahman denizatlarının toplantısını, dev kedibalıklarınm özlem dolu sesini, denizkızlarıyla erkeklerinin çığlıklarını duyuyor. Denizler alemi şarkı söylemekte: *Abdelrahman Salahadin! Neredesin?*

Gözlerini kapatıp iradesini toplamaya çalışıyor, sonra ayağa kalkıyor. Titremeye başlayınca gerisin geriye oturuyor. O kadar uzun zaman bekliyor ki deniz onu kendisine çekecek gibi geliyor artık. Ama sonra bu cinin yanında kalacak olursa ne olacağını düşünüyor yine. Bir kez daha doğruluyor ama titremesi daha da artınca yeniden oturuyor.

Deniz hırçınlaşıp tekne ufacık görünene dek bu böylece sürüyor. Bir kalkışında Örtülü Adam arkasına yaslanıp her ikisine de kahve koyuyor ve konuşmaya başlıyor.

"Beni-Sakr kabilesindenim. Giysilerimden bir çöl insanı olduğumu anlamışsındır. Ama senin bilmediğin bir şey var, bir vakitler Bedeviler deniz insanlarıydı, kumulların yerinde safir renkli dalgalar vardı o zamanlar."

"Demek bunun için bu kadar iyi bir denizcisin!" Abdelrahman adamın başıyla yüzünü örten uzun, beyaz örtülere ve belindeki kırmızı kuşağa bakıyor hayretle. Yine doğrulduğunu fark ediyor ve telaşla oturuyor.

Örtülü Adam, insanların birbirlerini anlamasının olanaksız olduğunu belirtmek istercesine iç çekiyor. "Hayır, ne yazık ki ne ben ne de kabilemden diğerleri denizi anımsıyoruz. Kayıp bir gelenek bu bizim için. Ama benim öyküm on altıncı doğum günümden kısa bir süre sonra, ikinci kuzenimle yaptığım evlilikle birlikte denizle başlıyor. Bazıları, evliliğin aileleri ve servetleri birleştiren bir bağ olduğunu söyler. Ama bizim için evlilik bundan daha fazlasıydı. Düğünümüzde ruhlarımız birbirini tanıdı ve sımsıkı sarıldılar, belki daha önceki yaşamlarımızda da birlikte olmuşuzdur. Evlendikten sonra ayrılmaz bir bütün olduk."

"Ama sonra bir şey oldu, değil mi?" diye soruyor kaygılı gözlerle kabaran uğursuz dalgalara bakan Abdelrahman Salahadin ve ayağa kalkıyor.

Örtülü Adam gülümsüyor. "Bakıyorum öykülerin seyrini iyi biliyorsun. Her zaman bir şey olması gerekir, değil mi? Onların muradına ermesi ile filan bitemez. Haklısın, bir şey oldu. Eşimle çölün büyük ticaret yollarında dolaştık, uğradığımız kentlerde nakış işleme, baharat ve hayvan takas ettik. Bir kervana katılıp Kızıl Deniz kıyısındaki Cidde adında küçük bir kente doğru yola çıktık. İlk defa çölden bu kadar uzaklaşacak, okyanusu ilk defa görecektik, hepimiz okyanus hakkında fikir yürütüyorduk. Kimi onun alçak bir bentten dalgalanarak yük-

selen binlerce taşa benzediğini, kimi de erimiş cam gibi aktığını söyledi.

"Büyük Çölden okyanusa ulaşmak üç haftamızı aldı. Yaklaştıkça, kumda burgu gibi biten bitkiler, fundalar, can sıkıcı devedikenleri ve kıvrıla kıvrıla uzayan eğreltiotları gördük. İlgimi çekmiyordu bunlar, suyu görmek için sabırsızlanıyordum. Önce kokusunu duydum, temiz ve keskin bir kokuydu. Derken giderek yükselip kükremeye dönüşen mırıltısı geldi kulağıma. Kulaklarımı tıkayıp yukarı baktım, gökyüzü saten kadar parlak bulutlarla kaplıydı, karşıya bakınca alevlenerek çalkalanan denizi gördüm. Elim sevgilimin eline gitti ama yanımda hiç kimse yoktu. Sonra kıyıya doğru koşan birini gördüm."

"Gördüğün?.." Abdelrahman huzursuzca tekneyi saran dalgaları izliyor.

Örtülü Adam başını sallıyor, "Evet" diyor, "Biricik aşkımdı. Beş yıllık evliliğim boyunca gözbebeğim gibi sevdiğim, hava ve tuz gibi bana yaşam veren eşimdi. Benim bir tanem, gülüm, elmasım sonsuz mavinin kollarına koşuyordu."

* * *

Akşam iş çıkışı, Şirine kapının önüne geldiğinde ağlayıp inleyen King Babar'ın sesini duyuyor. Ona doğru eğildiğinde, köpek Şirine'nin kollarına atlıyor, başını göğsüne yaslayıp burnunu saçlarının arasına sokuyor. Şirine yalnızca restoranın kapalı olduğu pazar ve pazartesi akşamları evde yemek yer. King Babar yemek boyunca onun kucağında oturup kestirir, masanın altında ona verilen artıkları yemek için uyanır, sonra yine sevgi, yemek ve unutmak üzerine kurulu tatlı düşlerine döner. Şirine haftanın diğer günlerinde yemeğini işte yer ve ertesi sabah erkenden güne başlamak için eve gelir gelmez yatar.

King Babar'ın içgüdüleri ona yine erken yatacaklarını söylüyor ama Şirine sıcak bir gece için duman yeşili yeni elbisesi-

nı giyiyor. King Babar kapıya kadar peşinden geliyor, gözlerini yüzüne dikmiş. Şirine köpeği öpüp vedalaşıyor, onu evde bırakacağı için kalbinde hafif bir sızı duyuyor.

Han'ın verdiği adrese bakınca, onun evinin de Batı Los Angeles'da, yürüyüş mesafesinde olduğunu görüyor. Üç vitesli bisikletini ön kapıdan dışarı çıkarıyor, eteğini yukarı çekip bacaklarının arasına sıkıştırıyor ve yola koyuluyor.

Sessiz sokakta, sokak lambaları altında ilerliyor. Han, çevredeki diğerlerinin arasında kaybolmuş bir sitede yaşıyor; sitelerin Del Mar, Vista ve Casa Lupita gibi adları var; dizi dizi balkonlarla büyük pencereler, hurmalar, gelin duvakları ve muz ağaçlarıyla çevrili. Titrek ay ışığı altında parıldayan sokak, her an için yitip gidebilecek bir ılgıma benziyor. Şirine Kıbrıs Bahçeleri sitesinin önünde durup elindeki adrese bakıyor. Gözlerini kapadığı an her şeyin yok olacağını hayal ediyor. Amcası Los Angeles için böyle söyler: Gözlerini kapadığın an yok olur.

Binanın iç telefon sistemi çalışmıyor, dış kapı ardına kadar açılmış, kapanmaması için de önüne bir taş konulmuş. Solmakta olan yasemin, gül ve toz karışımı belli belirsiz miskimsi bir kokunun yayıldığı avlu etrafında eskice bir bina bu. Şirine, kapısı tangırdayarak kapanan asansöre biniyor, asansör iç çekip titreyerek yükseliyor. Beşinci kata geldiğinde inliyor ve sarsılarak duruyor. Bir süre kapının önünde duran Şirine burnundan derin bir soluk veriyor. 503 numara. Elini yumruk yapıyor ve gücünü ayarlayamayıp kapıyı gürültüyle çalıyor.

Han, kapının arkasında beklermiş gibi, hemen açıyor. Elini tutuyor, Şirine teması omurgasında hissediyor. Aşırı heyecanlı, duyuları keskinleşmiş, bir kerede yalnızca bir ayrıntıyı algılayabiliyor: Han onu içeri alırken kapı kasasının boyalı kenarını görüyor. Kapının her iki tarafında üst üste yığılmış kitaplar duruyor, yere mavi bir yaygı serilmiş, havada yemek kokusu var. Nedenini bilmiyor ama bir anda aklına *Afrika* sözcüğü geliyor. Gözleri yeniden Han'a dönüyor. Yeni tıraş olmuş, saçını arkaya

doğru taramış, bir kaşının üzerine birkaç saç teli düşmüş. Han, dalgınca arkaya itiyor. Şirine'nin oradaki varlığına inanamaz gibi bakıyor. Evi kekik, sumak ve iştah açıcı, hoş bir şeyin tatlı kokusu doldurmuş. Han, bu sırlı ortamda farklı görünüyor, yüzü, tüm duyguları yüzeye vurmuşçasına yumuşamış, elinin bir dokunuşuyla Şirine, onu bütünüyle hissedebiliyor. Han ona yarım adım yaklaştığında sarı ışık yanıyor.

Han o kadar alçak sesle konuşuyor ki, onu işitmek için başını uzatmak zorunda kalıyor. "Bu akşam... sen..."

Yerdeki mavi yaygı nabzını hızlandırıyor. Rengi beyninde ışıldıyor ve bir an için, bütün benliğini ayaklarının altındaki deniz mavisi kadar bütünleştirici, yoğun bir duygu sarıyor.

Şirine gülümsüyor.

"... çok güzelsin" diyor Han.

Sonra bir şey daha söylüyor, dikkati dağılan Şirine çevresine bakıyor ve duymak için biraz geriye çekilmek zorunda kalıyor. Han, bir şey içmek isteyip istemediğini sorduğunda hafifçe başını sallıyor. Pencereler yıldız dolu resimlere benziyor. Şirine sürekli çevresine bakıyor. Kulağına arı vızıltısını ya da gökyüzündeki uzak, kara boşluklarda çalan çanların sesini andıran bir ses geliyor, sonra bu sesin odanın köşelerinden geldiğini anlıyor: Bir kadın şarkı söylüyor. Han odadan çıkıyor, elinde iki kırmızı şarap kadehiyle dönüyor.

"Ne kadar güzel" diyor Şirine. "Ne kadar güzel bir sesi var."

"Fairuz" diyor Han. "Sana Amerikan müziği çalacaktım ama ne yazık ki bende o tarzda hiçbir şey yok. Bu akşam senin için gerçek bir Amerikalı olmak istiyordum."

"Ben gerçek bir Amerikalı değilim" diyor Şirine.

"O zaman umarım söylersin bana ne olduğunu."

Şirine onun arkasından mutfağa gidiyor, fırının üzerinden tüten buhar kıvrılarak yukarıya yükseliyor. Şirine fırının kapağına uzanan kare biçimindeki, güçlü ellere beğeniyle bakıyor. Havayı koklayınca burnuna gelen kokunun ne olduğunu anlıyor.

"Ah, rulo köfte mi yaptın?"

Han tepsiyi çekince et rulosu ortaya çıkıyor. "Annenin yaptığına benziyor mu?"

* * *

Brokoli, patates püresi, soslar, dilimlenmiş, yumuşak beyaz ekmek. Şirine'nin tabağı tereyağı ile parlıyor. Tatlı ketçapla süslenen köfte fazla soğanlı ve yanan kabuğun içinde sertleşmiş. Izgaranın üzerinde, yemek lekeleriyle kirlenmiş *Yemek Pişirmenin Keyfi* adlı kitapla Betty Crocker'ın kırmızı kapaklı bir yemek kitabı duruyor, her ikisi de kütüphaneden alınmış. Şirine etkileniyor. Ona yemek pişirmek isteyen olmaz. Nadiren davet edildiği akşam yemeklerinde, arkadaşları kaygı içinde, ondan binlerce kez özür dileyerek yemek çıkarır. Ama Han heyecanlı görünüyor, sıcak mutfakta yüzü terden nemlenip pembeleşmiş, onun için yeni olan mutfak ilgisini çekiyor, anadilinden yabancı bir dile çeviri yapar gibi malzemeleri değiştirmiş. Zeytinyağı yerine tereyağı, pirinç yerine patates, kuzu yerine sığır eti. Han onu mavi yaygının üzerindeki mindere oturttuktan sonra tabakları önüne koyuyor. Karşısına geçip oturuyor, bir dizi hafifçe onunkine değiyor. Şirine patates kasesine doğru uzanırken dizleri yine birbirine dokunuyor.

Han Şirine'ye bakarak yemekleri bir bir tadıyor, yemek bir sınava benziyor. Şirine başını sallayıp onu coşkuyla övüyor. "Mm, rulo köftenin malzemesi çok zengin, yumurtayla ekmeğini bol koymuşsun, soğanlı garnitürü de çok güzel olmuş, içine acı biberle toz hardal koydun, değil mi? Çok lezzetli. Bu sosta bir şey var... sanki..."

"Ketçap mı demek istiyorsun?" diye soruyor Han.

"Evet, ketçap galiba" diye gülümsüyor Şirine.

"Müthiş!"

Şirine hafifçe gülümseyip başını sallıyor, Han'ın ne demek istediğinden emin değil. "Ne?" diye soruyor.

"Tat alma duyun..." Tabağa eğiliyor ve bir zeytin alırmış gibi, parmaklarının arasına bir parça köfte alıyor. "İçinde neler olduğunu tam olarak biliyorsun."

"Hayır" diye gülüyor Şirine. "Bu o kadar klasik bir yemek ki, içinde ne olduğunu herkes bilir. Tattığında onun anavatanının tadını alırsın. Ama içinde ketçap olursa iş değişir."

Han ona bakıyor, özenle elini tutup parmaklarını öpüyor. "Buna göre buralı olmalısın sen."

Şirine tekrar gülüyor, erkeğin ilgisiyle huzursuz. "Bu konuda bir şey söyleyemeyeceğim ama yemek anavatanının tadında olmalı. Özellikle iyi yemekler. Nereden geldiğini anlamalısın. Biliyor musun, iyi tereyağı ot ve çiçek kokar. Bu gibi ayrıntılar yemeklerin kökenini gösteriyor."

Han şarap kadehine bakarak, "Seni bir Amerikalıya benzetmemin nedeni bu olmalı" diyor utangaçça.

Şirine onun ne demek istediğini pek anlayamıyor ama üzerinde durmuyor. Gece bulutları, balkon kapılarının önünden balık kuyrukları gibi dalgalanarak geçiyor. Havada çöl tuzunun kokusu var. Şirine şarabını bitirince Han kadehini yeniden dolduruyor. Kaçamak bakışları Şirine'yi kendine çekiyor. Bütün varlığıyla orada değilmiş gibi. Bakışları kızın yüzüyle içindeki gizli bir köşe arasında gidip geliyor. Gözlerinde mutfak lambalarıyla gece bulutlarının yansımaları görünüyor. Şirine ona yanaşıyor, vücudu sıcak. Erkeğin yakınlığıyla kokusu kafasını karıştırıyor. "Evet..." diyerek çevreye göz atıyor. "Gördüğüm kadarıyla hiç mobilyan yok. Alışılmadık bir şey."

Han yeni bir şey keşfetmiş gibi omzunun üzerinden salona baktıktan sonra başını sallıyor. "Rahat bir ev olmadığını düşünüyorsun, değil mi? Sandalye ya da kitaplık gibi şeylere hiçbir zaman ihtiyaç duymadım. Ömrüm değişik okullarla eğitim merkezleri arasında geçti, herhalde bir milyon da ev değiştirmişimdir. Eşya almamı gerektirecek bir durum olmadı. Bir şekilde bunun bir yere bağlanmak anlamına geldiğini hissettim belki de, kim bilir."

Şirine kaşlarını kaldırıyor. "Ama o zaman hiçbir yeri hakkıyla yaşayamazsın, durmadan gideceğin bir sonraki yeri düşünürsün. Bir yerde olmaya bırakmazsın kendini."

"Doğru" diyor Han, Şirine onun açığını yakalamış gibi yüzünde çarpık bir gülümsemeyle bakıyor.

"Ee..." diyen Şirine şarap kadehinin kenarına dokunuyor. "Burada yaşayabileceğini düşünüyor musun?"

"Galiba." Bir süre Şirine'ye bakıyor. "Ben de bunu anlamaya çalışıyorum."

Şirine'nin bakışları aşağıya, Han'ın eline kayıyor, koyu renkli çizgilerle dolu ayasının rengi elinin sırtına kıyasla çok daha açık. Bir kez daha yemek ve müziğe ilişkin görüşlerini söylüyor. Kadehlere şarap koyan eline bakıyor. Şarkıcının sesi, karmaşık şarkısıyla aralarında havada asılı kalan şeyleri açıklamaya çalışırcasına odada titreşiyor.

Han başını sallayıp Şirine'ye biraz daha şarap veriyor. "Şarkının adı *Endülüs*. Müslümanlarla Yahudilerin bir arada yaşadığı, felsefe ve mimarlık konusunda mucizevi çalışmalar yaptıkları bir yer. Günümüz insanlarını bile şaşkınlığa düşürecek yapıtlar bıraktıkları."

"Sahi mi, Müslümanlarla Yahudiler birlikte bir şeyler yaratabiliyor demek?" diye soran Şirine gözlerini kapayarak şarabını yudumluyor, şarapta kiraz, meşe ve belli belirsiz kuru üzümle katran tadı var. "Çok ilginç."

"Evet, kafaları çalışıyordu" diyor Han bir sır verirmiş gibi kısık bir sesle. "Elhamra'yı gördün mü, sarmal merdivenlerini ve kemerlerini? Görkemli. Olağanüstü bir yer. Defalarca ziyaret ettim."

"Ne oldu onlara?"

"Endülüslülere mi? Bozguna uğrayıp kaçtılar ve dört bir yana dağıldılar. Zamanlarını fazlasıyla aşmışlardı."

"Çok yer görmüşsün, ne kadar güzel."

Han bir omzunu kaldırıp indiriyor. "Bazen evimde kalmanın daha iyi olduğunu düşünüyorum." Önce Şirine'nin taba-

ğındaki kırıntılara, ardından ona bakıyor. "Bu yemek sana yetti mi? Doydun mu?" Sesi, parmak uçları gibi, Şirine'nin göğüs kemiğinde mırıldanıyor.

Şirine gülüyor. Bıraktığında bir an sallanan kadehini tutuyor. "Merak etme" diyor, "Ben iyiyim. Tıka basa doydum".

Han tavadaki köfteden ince bir dilim kesip parmaklarıyla alıyor, Şirine'nin dudaklarına götürüyor. "Haydi" diyor. "*Min eedi. Benim elimden.* Yakın arkadaşlar sevgilerini göstermek için birbirlerine böyle söyler. Şirine ağzını açarken, babasının, *min eedi*, diyerek onu küçük ekmek parçalarıyla beslediğini anımsıyor. Han köfteyi ağzına veriyor.

* * *

Tabakları Han'ın küçük mutfağındaki temiz, beyaz lavaboya götürüyorlar, kimin yıkayacağı konusunda kısa bir süre tartıştıktan sonra bulaşığı birlikte yıkıyorlar, önce omuzları, sonra dirsekleri, sonra da kalçaları birbirine çarpıyor.

Bulaşığı yıkayıp birer kadeh daha şarap içtikten sonra, Han Şirine'nin İslam dinine ilişkin sorularını yanıtlıyor, dindar bir insan olarak yetiştirilmediği için bilmediği şeyler var. Han, bir caminin içinin nasıl göründüğünü, temiz, herkese açık dua alanını anlatıyor, hayli dil döktürdükten sonra, dışarıda, balkonda yere oturan Şirine'ye ezan okuyor. Şirine'nin kulağına müzik gibi geliyor sesi ama Han bunun namaz çağrısı olduğunu söylüyor. Ayrıntıları tam olarak anımsayamıyormuş gibi bir süre duraksadıktan sonra, ona namaz duruşunu ve secdeye kapanmayı gösteriyor, diz çöküp eğiliyor, başını yere koyuyor. Şirine'nin çok hoşuna gidiyor, onun yaptıklarını yapmaya çalışıyor ama başı döndüğü için yere oturup kalıyor. "Çok güzel" diye mırıldanıyor. "Bazen mutfakta bir tencere dolusu çorbayı karıştırırken ya da ekmek hamurunu yoğururken içimde böyle yoğun duygular hissederim." Susuyor ve söylediklerinin bir anlamını olup olmadığını düşünüyor.

Han gelip yanında bağdaş kurup oturuyor, ensesini ovuyor. "Bir süredir namaz kılmıyorum. Körelmişim."

Amcasının tespihinin avucunun içinde kayan soğuk taşları Şirine'ye her zaman huzur verir ama bugüne kadar hiç dua etmemiş. Bunu Han'a söylemek istemiyor. Bir müzik aleti çalmayı ya da yabancı bir dil konuşmayı bilmemek gibi bir şey, bilmesi gerektiğini hissediyor. Han'ı yakından inceliyor, yüz ifadesini, dizlerine koyduğu ellerini belleğine kazımak istiyor.

Han bir anda olduğu yerde kalıyor ve dehşet içinde ona bakıp, "Aman Tanrım, tatlıyı unuttum" diyor.

"Tatlı da mı var?"

"Buzlukta."

* * *

Yeni doğan ayın rengi kızıllaşıyor. Küçük balkonda yan yana oturmuş, kutusundan, dondurulmuş çikolatalı kekle birlikte yine kutudan kaşık kaşık vanilyalı dondurma yiyor, Lipton çayı içiyorlar. Han bunun sömürgecilerin çayı olduğunu söylüyor. "Büyük, beyaz imparatorlukların üzerine kurulduğu kahverengi çay poşeti" diyor. Şirine, onun öğretmenlik yaptığı yerler, zor öğrenciler ve zor meslektaşlarla ilgili öykülerine gülüyor. Han İngiltere'deki öğrenim yıllarını anlatıyor, boyutları, şekli ve kokusuyla büyük bir tuğla bacaya benzeyen evinden, büyük tuğla bacalarla dolu mahallesinden ve bütün mahalleyi saran kızarmış kuzuyla körili keçi kokusundan söz ediyor. Georgetown'daki oda arkadaşının seccadesiyle Mekke'nin yönünü bulmak için kullandığı pusulasını anlatıyor. "Amerika'da birkaç hafta yaşadıktan sonra seccadeyi katlayıp kaldırdı, pusulayı da kamp yapmaya gittiğinde kullanmaya başladı" diyor.

Gözlerine bakıyor Şirine, sonra bakışları dudaklarına kayıyor. Sürdüğü limon kolonyasının kokusu ona tıraş olurken babasını izlediği günleri anımsatıyor. "Eski kız arkadaşlarına ne oldu?"

"Kimlere?"

"Herhalde geçmişte ciddi ilişkilerin olmuştur."

Han omuz silkiyor, Şirine'nin onunla ilgili her şeyi bilmemesine şaşırmış gibi, boş gözlerle bakıyor. "Gençliğim deli gibi çalışarak geçti. Sonra da deli gibi yazmaya ve öğretmeye başladım. Doğru söylüyorum. Ben kendi halimde yaşamaktan hoşnudum."

"Ah, şimdi..."

"Yaşamımda kız arkadaş olarak nitelendirilebilecek üç kadın oldu. Üçü de İngiliz'di. Miriam, Julietta, diğerinin adını anımsayamıyorum..." Pembeleşen yüzü ışıldıyor. "Hiçbirini tam olarak anımsayamıyorum."

Şirine istemeden çok özel bir soru sorduğunun farkına varınca telaşla soruyor: "Irak nasıldı? Bana Irak'tan söz et."

Han rahatlıyor. Duvara yaslanıp koca, kızıl aya bakıyor. Bedenlerini kuşatan hava o kadar ılık ki, varlığını bile hissetmiyorlar. "Uçsuz bucaksız bir ülke Irak. Küçükken dünyanın Irak'tan ibaret olduğunu sanırdım" diyor. "Bir tarafta Fırat Nehri, diğerinde Dicle. Bağdat'ın yüksek binaları altında bir aynaya benzer Dicle. Büyük avlular içinde altın ve turkuvaz renkli camiler, kütüphaneler, müzeler, taç kapılar... Ama Irak'ta yapıların ötesinde özel bir şey hissedersin. Bir duygu."

"Ne duygusu?"

Han dudağını büzüyor. "Zırvalamadan nasıl açıklayabilirim, bilemiyorum."

"Önemli değil, istediğin gibi zırvalayabilirsin."

Başını tekrar geriye atıyor, gözlerini kapayıp derin bir soluk alıyor. "Bazen, bir zamanlar orada, o topraklarda kurulmuş yitik uygarlıkların, Arami İmparatorluğu'nun ya da Babil'in Asma Bahçelerinin hayaletlerini görür gibi oluyorum. Bunun sana anlamsız geldiğini biliyorum. Gece iki bin yıl önce başlamış dersin, öyle hafif ve kurudur, biraz bu geceyi andırıyor." Balkon parmaklıklarının arasından görünmeyen bir yere ba-

kıyor. Şirine de bakışlarını aynı yöne çeviriyor. "Sonra ailemin yaşadığı ev..."

Beyaz badanalı küçük evlerini, babasının zeytin bahçelerini, güneşin altında kavrulan zeytinlerin tuzlu, otsu kokusunu anlatıyor; annesinin usta parmaklarıyla yaptığı işlemeleri, ilmiklerinin kusursuzluğunu betimliyor. Söz, kent sokaklarında gördüğü Iraklı muhafızlara geliyor. Otomatik silahlarından, temiz, ütülü üniformalarından, yana yatık berelerinden ve küçükken onlardan nasıl korktuğundan söz ediyor. Sokaklardan askerlerin kükremeleriyle silah sesleri yükselirken, uyumaya çalıştığı geceleri anlatıyor, kendini hiçbir zaman güvende hissetmediğini ve hep çok uzaklara kaçmak istediğini söylüyor.

Şirine dinler, Han konuşurken, ikisi de öne eğiliyor ve dizleri bir kez daha birbirine değiyor. Şirine onun elini tutmak istiyor. Ama birbirlerine o kadar yakın oturuyorlar ki, ne yapacağını bilemiyor. Kolay elde edilen bir kız izlenimi bırakıp bırakmadığını merak ediyor. Belki Han yalnızca onun gümüşsü sarı saçına ya da yarısaydam mavimtırak cildine ilgi duyuyordur. Tanıdığı Arap erkekleri toplum içinde çapkın ve konuşkandır ama kafede suskunlaşır, ciddileşirler. Anneleriymiş gibi, Um-Nadia'nın elini öperler, sonra Mireille'i kardeşleriyle evlendirmeyeceklerini söyleyerek alaya alırlar. Kimseye sezdirmeden Şirine'yi izler ya da kafenin önünden geçen Amerikalı kızlara bakarlar. Bazen biri Amerikalı kız arkadaşıyla gelir ve diğer bütün öğrencilerin gözü onların üzerinde olur. Arap kızlarını kafeye asla getirmezler. Şirine onların ılımlı, candan yaklaşımlarına alışık, bazen Şirine'ye çikolata ya da çiçek gibi ufak tefek armağanlar verseler de hiçbir zaman ona dokunmaya yeltenmezler.

"Bağdat'ı görmeyi çok isterdim" diyor Şirine duraksayarak, yolculuk yapmayı sevmez ama bunu söylerken orayı görmeyi gerçekten istediğinin farkına varıyor.

Han öne eğdiği başını kaldırmadan dikkatle ona bakıyor. "Ortadoğu'ya gittin mi hiç?"

Şirine uçlarında üşürmüş gibi bir soğukluk hissettiği parmaklarını kıvırıp avuçlarına alıyor. "Hiçbir yere gitmedim" diyor. Sonra hafifçe gülümseyerek ekliyor: "Oysa sen her yeri görmüşsün."

* * *

Şirine geç saatlere kadar kalıyor, Han'ın öykülerini dinlemekten ve gülmekten yorgun. Han arada bir onu kollarından tutup öpecekmiş gibi kendine doğru çekiyor, Şirine ürküp geri çekiliyor, erkeğin uyandırdığı duygular heyecanlandırıyor ve şaşırtıyor. Balkon duvarının hemen arkasında karanlık bir yatak odası olduğunu biliyor, onun için ters yöne, kaldırım boyunca uzanan ağaçların gümüş renkli, kalın dallarına ve ay ışığında dalgalanan el biçimindeki yapraklarına bakıyor. Baştan çıkarıcı, gizemli gece onu çağırmakta.

Köri rengindeki ay sonunda kayboluyor ve Han şarabın son damlalarını fincana koymak için şişeyi sallıyor, kadehler kaldırılmış, şarabı çay fincanından içiyorlar. Fincanın dibindeki şarabın mürekkebimsi bir görüntüsü var. Şirine saatine bakıyor. "Ah, hayır, çok geç olmuş. Gitmem gerek. Sabah çok erken kalkacağım." Bacaklarını uzatıyor ve balkon korkuluğuna tutunarak ayağa kalkıyor.

"Ama..." diyor Han yerinden kalkarak. Şaşırmış görünüyor. "Daha o kadar geç değil." Kent ışıklarıyla aydınlanan gökyüzüne bakıyor. "Burada hiçbir zaman gece olmuyor. Gökyüzü öyle aydınlık ki, yıldızları zor görebiliyorum. Bağdat'ta yıldızlarla ay buz kadar berraktı." Kara gözleri, parlak teniyle Afrikalıya benziyor. Gözünün kenarındaki hilal biçimindeki yara izi belli belirsiz parlıyor.

* * *

Şirine'nin bisikleti, bıraktığı yerde, Han'ın kapısının yanındaki duvara dayalı. Ama Han, karanlıkta bisikletle eve dönme-

sini istemiyor. "Bu kent manyaklarla dolu, hepsinin altında da araba var" diyor. "Fark etmemiş miydin yoksa?"

"Sorun değil. Her yere bisikletle giderim. Bisikleti gözüm kapalı kullanabilirim" diyen Şirine gidonun üzerindeki farı yakıyor, loş koridora yeşilimsi bir ışık yayılıyor. Sonra, "Aslına bakarsan, bazen ışıksız gitmek daha kolay" diyor ve farı söndürüyor.

"Seni arabayla götüreceğim" diyor Han anahtarlarını alırken.

Asansörde bu konuyu tartışıyorlar, Şirine hafifçe Han'ın göğsüne vuruyor. Han, elini yakalıyor ve bırakmıyor ama asansör kapısı açılınca bisikletini itmesi için bırakmak zorunda kalıyor.

Arabasını binanın önündeki sokağa park etmiş. Uzunlamasına büyük bir araba, kaputun üzerinde çapa şeklinde bir amblem var. Sokak lambasının beyaz fanusunun ışığı safir rengi kaputta yansıyor. İçi o kadar geniş ki, bisikleti yana yatırmalarına gerek kalmadan rahatlıkla arkaya koyuyorlar. Şirine öne geçip pelüş koltuğa gömülüyor. "Ne kadar yumuşak" diyor döşemeyi okşarken.

"Bölüm başkanı Lon'un arabasıydı" diyor Han. "Buraya geldiğimde karısı bana verdi. Kocasının onayını alıp almadığını bile bilmiyorum."

Yola çıkıyorlar, sokak ışıkları ön camın ve arabanın üzerinde sessizce kayıyor. Şirine'nin evi Han'ınkinden yalnızca on sokak kadar ileride. Vardıklarında Han şaşırıyor. Hayal kırıklığına uğramış, "Geldik mi?" diyor. "Bu kadar yakında oturduğunu bilmiyordum."

"Komşu sayılırız" diyor Şirine.

Han dikkatli manevralarla arabayı evin önüne paralel park ediyor. İki dingil arasındaki mesafe o kadar uzun ki, Şirine ön ve arka uçların bir aşağı, bir yukarı yaylandığını hissediyor. Han motoru kapatıyor, arkasına yaslanıp ellerini direksiyonun

üzerine koyuyor. Sokak lambaları, kehribar rengi ışıklarıyla geceyi aydınlatıyor.

"Bu kentin planını hâlâ kavrayamadım" diyor Han. "Yerler etrafımda yüzüp duruyor gibime geliyor. Bir yeri bildiğimi sanıyorum ama aradığımda bulamıyorum."

"O kadar zor değil" diyor Şirine. "Bak, görüyor musun..." Ön cama vuruyor. "Okyanus orada ve..."

"Göster bana." Han ona bakıyor, gözleri geceden bile koyu. "Bana bir plan çizersen, daha iyi anlayabilirim."

"Kağıdın var mı?" diyen Şirine boş arabada çevresine bakıyor. "Bende yok."

Han ellerini, avuç içleri yukarıda, yan yana birbirine yapıştırıyor. "Önemli değil. Ellerimi kullanabilirsin."

Şirine şaşkınlıkla gülümsüyor. Han öne eğildiğinde gözleri sokak lambasının altında sarı-kahverengi kedi gözüne benziyor. Sokağın karşı ucundan onlara doğru gelen bir arabanın farları içeriyi ışıkla dolduruyor, sonra siyah dalgaların içinde boğuluyorlar. "Peki" diyen Şirine elini tutuyor ve parmağıyla bir uçtan diğerine bir çizgi çiziyor. "Söylemeye çalıştığın bu muydu? Eğer okyanus bu taraftaysa ve bu tepeler dağlarsa, Santa Monica, Beverly Hills, Batı Los Angeles, Batı Hollywood arkada kalır, şu çarpı işareti de burası işte." Şirine parmak uçlarıyla erkeğin elinin sırtını işaretlerken diğer elini yumuşak ayasına bastırıyor. "Biz buradayız, bu çarpı işaretinde."

"Şu anda mı? Bu araba burada mı?" Arkaya yaslanıyor, gözleri kara mermerden bilyeleri andırıyor. Bir an göz göze geliyorlar. Şirine kanının okyanus dalgaları gibi kulaklarına hücum ettiğini hissediyor. Solunumu hızlanıp sıklaşıyor, Han'ın karanlıkta onu iyi görmemesini diliyor, yarısaydam teninin bütün duygularını yansıttığını biliyor. Han onun avuç içlerini yukarıya çevirerek, "Sıra bende" diyor. Parmağıyla ayasından aşağıya doğru inen bir çizgi çiziyor. "Bu Dicle Vadisi. Bu tarafta çöl, burada da ovalar var. Fırat burada akıyor. Burası Bağdat. Şurası da Tahrir Meydanı." Ayanın tam ortasına dokunuyor.

"Cumhuriyet Köprüsü'nün ayağında. Her şeyin merkezi. Bütün ana caddeler bu noktadan başlar, sonra şuraya ve şuraya ilerler. Caddeler boyunca dükkanların üzerinde yükselen binalar, takım elbiseli erkekler, pusetli kadınlar, kebap, yumurta, meyve ve içecek satan sokak satıcılarıyla dolu geniş ve kalabalık kaldırımlar vardır. Her sabah kekikli, susamlı simidinden aldığım el arabalı bir simitçi vardı, beni bir asker gibi selamlardı. Bir de bu yol var..." Bir eliyle kızın elini tutuyor ve parmağını kolunun iç tarafında yukarı kaydırıp dirsek çukuruna geliyor, sonra da omzuna. Şirine, dokunduğu her yerin, cildine sıcak tereyağı sürülür gibi yandığını hissediyor. "Bağdat'tan Paris'e gidiyor." Omzunda bir daire çiziyor. "Burası" dirsek çukuruna dokunuyor, "Güzel sesli Nil timsahının ülkesi. Şurası da" parmaklarını tekrar omzuna götürüp köprücük kemiği boyunca ilerliyor, "Tehlikeli şarkılar ormanı".

"Tehlikeli şarkılar ormanı mı?" diye fısıldıyor Şirine.

Han düşünceli bir ifadeyle kaşlarını çatıyor. "Yoksa o orman Madagaskar'da mıydı?" Eli kızın ensesine kayıyor ve ona yaklaşıyor belli belirsiz. "Burada bir bozkır. Zümrüt, kireç, safran ve yakut renkli bukalemunlarla dolu. Kızıl tarçın ağaçları lemurların barınağı."

"Oldum olası Madagaskar'ı görmek isterim" diye mırıldanıyor Şirine, Han'ın soluğunu yüzünde hissediyor. Alınları birbirine değiyor.

Han elini, yüzüne götürünce Şirine onun titrediğini görüyor, kendisi de titriyor. "Seni oraya götüreceğim" diye fısıldıyor Han.

Sonra onu öpüyor, Şirine'nin dizlerinin bağı çözülüyor, soluğunu bırakıyor, gözkapakları gözlerinin üzerinde dalgalanıyor. Bir eliyle onu göğsünden itmek istiyor. Bunun yerine ellerini omuzlarına götürüyor ve ona yaklaşıyor.

YEDİNCİ BÖLÜM

Dikkatiniz bende mi? Çıkarılacak hissesi olmayan öykü, Cliffs Notes'un romanları gibi bitse bile, ders veren, sıradan bir yaşam öyküsünden daha fazla dikkat ve özen ister kuşkusuz. Çıkarılacak hissesi olmayan öykünün derinliği vardır, anlatması yine de bir fincan naneli çay demlemekten daha uzun sürmez.

Eveet, zavallı kuzenimiz Abdelrahman Salahadin, mavi teknede düşe kalka şakaklarındaki tuzu silerken bir yandan da dikkatini denizin saydam ışığında bir görünüp bir kaybolan Örtülü Adam'ın aşk öyküsüne vermeye çalışıyor. Batıdan esen rüzgar tüylerini ürpertmekte. Gözden kaybolan ufuk çizgisine bakıyor, birkaç adım atıp Örtülü Adam'ın yanına oturuyor yeniden.

"Tekrar ediyorum, daha ilk karşılaşmamızda birbirimizi hatırlamıştık" diyor Örtülü Adam. "Bu yaşamimizda bedenlenmeden önce birlikte varolduğumuzu hissettik. Birleştiğimiz anda ayrılmaz bir bütün oluşturduk. Beni çok hazırlıksız yakaladı, biricik aşkımın denizi görüp kumsalda benden kaçacağı aklımın ucundan geçmezdi."

Susuyor. Işıldayan dalgalarla okyanusa akan gökyüzünün sesinden başka hiçbir şey duyulmaz oluyor. Abdelrahman Salahadin ile Örtülü Adam karanlık rüzgarın içinde yitiveriyorlar gözden. Abdelrahman küpeşteyi daha bir sıkı kavrıyor. Karanlık sudan korktuğunu hissetmekte. Sırtı gerilmiş, ter süzülüyor şakaklarından.

"Ya sonra?" diye soruyor yüzüne bakmadığı Örtülü Adam'a.

"Kaçınılmaz son" diyor adam. "Her şey Allah tarafından alnımıza yazılmış, Onun gözünün kusursuz simetrisi içinde her şeyi önceden görmek olası.

"Koylardan birinde kamp kurduk. Çoğu Bedevi kıyıya gitmekten korkuyordu. Sırtları denize döndük uyurlardı. Eşimse gözünü denizden ayırmıyordu. Kentte ticaretle geçen otuz günün ardından gitme vakti gelip çattı. Ne var ki, biricik aşkım dalgaların ışıltılı kollarından ayrılmak istemedi. Bedevilere yola koyulmalarını, onlara daha sonra katılacağımızı söyledim. Yola birlikte çıkmamız için ikna etmeye çalıştılar. Sevgilimi deniz istiyordu, öyle dediler. Ben artık bir insanla değil, suda yüzen kökleriyle denizanası gibi bir yaratıkla evliydim.

"İnsan sevdiğini nasıl geride bırakabilir? Yol arkadaşlarımla vedalaştım, kumda kendime bir yastık yapıp geceyi oracıkta tek başıma geçirdim. Sevgilisinin çıkıp gittiği kapıdan gözünü ayırmayan yalnız bir aşık gibi, okyanusa bakarak daldım uykuya.

"Dalgalarla oynaşan sevdiğim bana dönmedi. Geceyle gündüz birbirine karıştı, arada bir dalgaların arasında bir omuz görür gibi oluyordum. Bir gün düşümde eskisi gibi öpüştüğümüzü gördüm, eşim yüzümü okşadı, bırak, dedi, bırak gideyim.

"Uyanır uyanmaz ufku taradı gözlerim, adını haykırdım ama yıldızların arasındaki boşluğa seslenmekten farksızdı. İşte o zaman kocamı sonsuza kadar yitirdiğimi anladım."

Örtülü Adam, bunları söyledikten sonra başındaki örtüyü geriye doğru itiyor ve... ne olduğunu bildiniz, değil mi? Erkek değil, kadın olduğu ortaya çıkıyor! Bir hamlede ayağa kalkınca teknenin fındık kabuğu rengindeki omurgası boyunca bir titreşim hissediliyor. Gecenin ortasında burçlar kuşağı üzerlerinde dönüyor, Yay'ın oku kadının alnını tutuşturuyor, olanca güzelliğiyle ışıldayıp Abdelrahman'ı kör ediyor. "Kimliğimi gizlemek zorunda kaldığım için bağışla" diyor. "Ama başka seçeneğim yoktu."

Abdelrahman küpeşteyi aranıyor ama ayağının altındaki tahtalar erimiş gitmiş sanki. Dünyada hiçbir şey onun düşündüğü gibi değil. "Ya Allah" diye derin bir soluk alıyor.

* * *

"Nerede o?" diye haykırıyor Um-Nadia. "Saba Melikesi nerede?"

Şirine esniyor. Han'ın büyük, karanlık arabasından çıkıp evine girdiğinde çok geçti, amcasının kalkıp ona soru soramayacağı kadar geç. Gece bir dizi erotik düş gördü, her şey et ve kemikten ibaretti, kimliği belirsiz sevgilisinin gözleri kapalıydı, gözkapakları siyah incir gibi parlıyordu, bacakları onun bacaklarının arasındaydı. Kuşlar ağaçlardaki şarkılarına başladığında uyandı, bütün geceyi Han ile öpüşerek geçirmiş gibiydi. Mutfakta deri tabakalarına benzeyen yağ birikintilerini temizlerken öğrencilerin uğultusunu dinliyor. Kimseyle konuşmadan kendi kendine gülümsüyor. Aşağıya iniyor, aradığı şeyi bulmak için bodrumdaki buzdolabının altını üstüne getirirken, Um-Nadia yanma gelerek tepesine dikilip bağırıyor: "Merhaba kraliçe! Neredesin sen?"

Şirine sonunda bir kilo soğanla geri dönüyor. Mireille elindeki sigaraya vurarak alışveriş listesi yapıyor. "İyi bir gece geçirmiş olmalısın. Annem sana şimdiden Saba Melikesi demeye başladı."

Um-Nadia ile Mireille kararlılıkla erkeksiz yaşarken, Şirine birçok kez birileriyle birlikte olup ayrılmıştı. Um-Nadia'nın kocasına ne olduğunu ya da bugüne kadar Mireille'in yaşamına bir erkek girip girmediğini kimse bilmiyor. Yıllardır yalnız yaşıyorlar. Şirine ne zaman yeni bir sevgili bulsa, Um-Nadia her defasında bunu onun yüzünden okur ya da kahve falında görür. Belki de sabah uyandığında içine doğuyordur.

"Çok ilginç bir adam. Salah al-Din'in zamanında yaşasaydık, Han ünlü bir general olabilirdi" diyor Um-Nadia polis me-

murlarına fasulye püresiyle ekmeklerini verirken. "Her ikinizin de efendisi olurdu. Şirine'yi de Kleopatra'sı yapardı. Ya da Saba Melikesi. O da sizin efendiniz olurdu."

Polis memurları kuşkuyla kaşlarını kaldırıyorlar.

Um-Nadia arkasını döndüğünde yanına gelen Şirine'nin yüzünü görüyor ve soruyor: "Ne var?"

"Biraz konuşabilir miyiz?" diyor Şirine. "Avluda."

Arka mutfağa giriyor, erkeklerin hayvan olup olmadığı konusundaki tartışmayı sürdüren Mireille ile Victor'ın yanından geçerek avluya çıkıyorlar.

"Tamam işte" diyor Um-Nadia. "Burada yalnızız."

Şirine öne düşen birkaç tel saçı geriye itip saç bandının altına sıkıştırıyor. "Han ile yeni tanıştım. Henüz aramızda neler olacağı hakkında hiçbir fikrim yok. Antonius ile Kleopatra yakıştırmaları için çok erken."

Um-Nadia'nın keskin, siyah gözleri, Şirine'nin yüzünde bir şey okuyormuşçasına ışıldıyor. "Gerçek aşk kötü bir şey değildir."

Şirine gözlerini kırpıştırıyor. "Evet, kuramsal olarak değil."

Um-Nadia kollarını göğüslerinin altında kavuşturup derin bir soluk veriyor. "Tamam Habeebti, tamam. Dinle beni, sana bir öğüt vereceğim. Bu bir sır değil, ben istediğim an buradaki istediğim erkeğe sahip olabilirim." Parmaklarını şaklatıyor. "Böyle! Amcanın nasıl peşimde koştuğunu görmüyor musun? Rastlantı da değil. Kadınların erkekleri elde etmek için başvurduğu çeşitli yollar vardır. Onlara yemek pişirirler, sevgi gösterileri yaparlar, annelerinin kalplerini fethederler, güzel çocuklar doğururlar. Bir kadın önsezileriyle hareket etmeyi bilmiyorsa, erkeği tepeden tırnağa tanımayı öğrenmek zorundadır. Dikkatli olmalısın Habeebti. Sana açık verecektir. Erkek balığa benzer, sen onu kuyruğundan yakalamışsın, ne var ki balık kaygandır, senin elinden kayıp gitmek istemez ama kendini durduramayabilir. Onu kafasından da tutman gerekir."

"Han'ı kafasından mı tutacağım?"

"Dikkatli ol derken bunu söylemeye çalışıyordum Habeebti" diyor Um-Nadia tatlı bir sesle. "Ah, Habeebti, seni öz kızım gibi sevdiğimi biliyorsun, değil mi?"

Kafede öğrencilerden personele kadar hemen herkes, Um-Nadia'nın gözde kızı Nadia'nın ("Um-Nadia" *Nadia'nın annesi* demektir, bu ek onun bir anne olduğunu belirtir), kadının onlara söylediği gibi çok uzaklarda, kimi için Lübnan fırınları ve günde beş vakit ezanıyla Amerika'daki Arapların cenneti olan Dearborn'da yaşamadığını bilir. Bint Um-Nadia'nın (yani *Nadia'nın annesinin kızının*) yıllar önce öldüğünü bilirler ama Um-Nadia asla *kanser* sözcüğünü ağzına almaz, bazen Nadia'nın sigaradan öldüğünü söyler. Ama genellikle yabancılara da, eski dostlarına da onun Dearborn'da yaşadığını söyleyip konuyu kapatır.

Um-Nadia, Şirine'yi yanında çalışmaya ikna etmek için Brentwood'daki Café de Venise'in mutfağına girdiğinde, Şirine onun iradesini elle tutulur bir biçimde görmüştü. Önlüğünü çıkardığı gibi tütsülenmiş mozzarella, kapari ve kurutulmuş domatesli salataları yarım bırakıp çocukluğunun basit ama güzel yemeklerini yapmak için onunla gitmişti. Bunun karşılığında Um-Nadia, Şirine'ye şarkı söyler, ellerini öper, *masum güzel* olduğunu söyler.

Avluda, Um-Nadia yüzünü Şirine'ye yaklaştırıyor, Şirine rimelli kirpiklerle çevrili irislerindeki kahverengi ışıkları görüyor. Um-Nadia gülümseyerek, "Habeebti" diyor, "Daha önce farkına varamadığım için bağışla -çok korkuyorsun!"

"Korktuğum filan yok" diyor aptal durumuna düştüğünü hisseden Şirine. Bir adım geri çekilerek soruyor: "Neden korkacakmışım ki?"

Um-Nadia gürültülü bir biçimde el çırpıyor, ağaçlardaki parlak turuncu ve mavi kuşlar havalanıyor. "Çok iyi bir işaret" diyor Um-Nadia. "İşaretlerin en iyisi."

Şirine'nin boğazı düğümleniyor. Avlunun beyaz seramik zeminine bakarak, "Hiç korkmuyorum" diyor.

Um-Nadia bir elini sevgiyle Şirine'nin saç örgüsüne götürüyor. "Bu duygu zamanla kaybolacak. Biraz sabırlı olmalısın. O eski şarkıda söyledikleri gibi, kuşlar bile aşkı beklermiş" diyen Um-Nadia işaret parmağını bir ünlem işareti gibi havaya kaldırıyor. "Bazen her şey kontrolden çıkar. Her zaman değil. Hatta çoğu zaman değil. Ama zaman zaman başına gelebilir. Çok zor günler yaşarsın. Her işin ters gider. Karabasanlar görürsün. İnsanlar seni yanlış anlar. Dünya yassı ve çarpık gelir. Bulgurun içinden taş çıkar, tütsülenmiş buğdayı da yakarsın."

Şirine yavaşça alt basamağa oturuyor; Um-Nadia da yanma alışıyor.

"Kızım Nadia" diye söze başlayan Um-Nadia yine parmağını kaldırıyor, "Bu kördüğümlerden birinin kurbanı oldu. Saf altındı o çocuk. Saf altının ne demek olduğunu bilir misin? Her lirasından yaşam fışkırırdı. Ama bir hata yaptı. Bir anne çocuklarını korumak ister, değil mi? Onları karnından çıkardıktan sonra sokağa salmaz. Nadia olaylara yanlış açıdan bakmaya başladı, bir seraptan su içmeye çalışır gibiydi. Ona su getirmeye çalıştım. İzin verseydi, kendi ellerimle ona temiz ve tatlı su verecektim ama izin vermedi."

Şirine Um-Nadia'nın eline dokunuyor. Teni, bir dilek kadar canlı ve yumuşak.

Um-Nadia bir tartışmada söylenenlere karşı çıkar gibi başını sallıyor. Şirine'nin parmaklarını tutuyor. "Ne kadar sıcak! Kanın kaynıyor. Anlaşılan seni çok heyecanlandırıyor." Um-Nadia dudaklarını büzüp gözlerini kısıyor. Parmağını dudaklarına vuruyor. "Bir karasevda vardır" diyor, "Bir de bildiğin, sıradan aşk. Ailen hayatta olsaydı sana nasıl seveceğini öğretirdi. Ama senin yalnızca zavallı, aptal bir amcan var, onun için bunu kendi kendine öğrenmek zorundasın."

Salınarak mutfağa giren Mireille, "Lübnan salatamız kalmamış!" diyor.

Şirine kalkmaya yelteniyor ama Um-Nadia onu tekrar oturtuyor. "Önemli değil" diyor Mireille'e. "Yaparız. Bir domates kes."

"Domates mi!" Mireille öfkeyle kapıyı çarpıyor.

"Nerede kalmıştım? Evet! Han'a bak. Yüzü her kadını baştan çıkarabilir" diyen Um-Nadia, "Umarım böyle söylediğim için bana kızmıyorsundur" diye ekliyor çekingence. "Bunun yanı sıra, eski zaman erkeklerine özgü, güzel bir ruhu var. Erkekler ya onun gibi olmak için rol yapıyorlar ya da ruhlarını parayla satın alıyorlar. Ama Han'ın düşündürücü özellikleri de var."

"Han'ın mı? Ne demek istiyorsun?"

Um-Nadia avuç içlerini karşıya çevirip cam siler gibi ellerini sallıyor. "Bakıyor, bir daha bakıyorum. Yıllardır çok uzaklardan gelen Arap erkeklerini görüyorum. Bana geliyorlar, çünkü burada onlara kendilerini evlerindeymiş gibi hissettiriyoruz. Bu onları rahatlatıyor. Büyük bir kısmı burada kalıyor." Kaşlarını kaldırıyor. "Ama epeycesi de geri dönüyor."

"Çok doğal" diyor Şirine.

Um-Nadia gözlerini kapayıp başını sallıyor. "Dünya gölgeler ve röntgen ışınlarıyla dolu, biz işlerin yolunda olduğunu sanırız ama aslında her şey tepetakladır. Erkeklerin kafası çabuk karışır. Arkadaşım Munira'nın kocası gibi... Sana ondan söz etmiş miydim? Munira, kocasının Lübnan'da herkesten gizlediği bir ailesinin olduğunu öğrenen arkadaşım. Böyle şeyler her zaman olur. Erkekler gittikleri yerlerde kendilerini kaybederler. Annelerini, babalarını, kız kardeşlerini özlerler. Evlerini içlerinde taşımayı beceremezler." Gözlerini Şirine'ye dikiyor. "Bunu nasıl yapacağını bilmen gerekir."

Şirine kollarını kavuşturup ahşap basamağın kenarına yaslanıyor.

Um-Nadia çenesiyle mutfağı işaret ederek, "Sana kahve yapalım Habeebti. Sonra falına bakarım" diyor.

Şirine başını sallıyor. "Hayır, bundan hoşlanmıyorum. Ben geleceği bilmek istemiyorum."

Mireille yine mutfağa dalıyor. "Domates de kalmamış! Müşterilere yapraklarla dalları mı yedireceğim?"

Um-Nadia Mireille'e bakarak kaşlarını kaldırıyor. "Yaratıcılığını kullan."

Şirine elini merdivenin yanındaki çalıya uzatıp parlak renkli çiçeklerinin üzerinde gezdiriyor. "Bütün bunlar için çok erken olduğunu düşünüyorum. Kendimi iyi hissetmiyorum. Hastalanıyorum galiba."

"Evet... evet!" Um-Nadia dengesiz, küçük ayakkabılarının içinde ayağa kalkıyor. "Kendini böyle hissedersin." Ağaçtan birkaç çiçek koparıp Şirine'ye doğru sallıyor, yaprakları havada uçuşuyor. Sonra yandaki sarmaşıktan yasemin koparıyor, elinde ezip Şirine'nin burnuna uzatıyor. Şirine'nin ciğerleri baygın, tatlı kokuyla doluyor. "Kendini bu koku gibi hissedersin. Bu işler böyledir. Her şey bir anda olup biter. İlk öpüşmeye kadar bekleyemezsin." Çiçekleri çalıların arasına atıyor. "Bir saniyeden kısa sürer." Sonra ellerini kalçalarına koyuyor ve bilgiççe, "Aşkın ne olduğunu henüz bilmiyorsun" diyor.

* * *

O akşam 10'a kadar bütün müşteriler gidiyor. Um-Nadia kasada para sayarken Mireille de alışveriş listesini gözden geçiriyor. Cristobal ile Victor Hernandez temizlik yapıyor. Sıcak gecelerde hepsi dışarıdaki masaların arasında dolaşır, müşterilerle çene çalar, içeri girip işlerinin başına döner, sonra tekrar dışarı çıkarlar. Kapının pervazına dayanan Um-Nadia, Nathan ile bir sigarayı paylaşıyor, dalgın dalgın beyaz geceye ve dışarıdaki gelin duvaklarının kağıt inceliğindeki yapraklarına bakıyor. "Film yıldızı çiçekleri" diye mırıldanıyor. "*Mecnun.*"

Şirine'nin en sevdiği saat, gecenin acı çikolata rengine çalıp yıldızların çıktığı vakit. Kafe kapandıktan sonra Han geliyor, Şirine ön kapının dışından Han'ın yumuşak, tatlı sesiyle Um-Nadia'nın heyecanlı ve çapkın cıvıltısını duyuyor. Um-Nadia

törensel bir biçimde Han'a arka mutfağa kadar yol gösterip onu Şirine'ye teslim ediyor. Diğerleri ön tarafta oyalanırken, Şirine Han ile arka kapıda duruyor. Az önce yaptığı bir tepsi kibbehi* hazırlarken parmaklarına bulaşan baharatlı koyun kıymasını temizliyor. Gülüşüp birbirlerine kur yaparak kimsenin duyamayacağı kadar sessiz fısıldaşıyorlar.

Şirine gülümsüyor ve bir parmağını utangaçça Han'ın gömleğinden aşağıya kaydırıyor. "Bu gece geç saate kadar çalışacağım" diyor.

"Emin misin?" diye soran Han başını kaldırıyor, Şirine gülerek birkaç kez başını sallıyor. Han elini onun saçma götürüyor, sonra birkaç adım geri çekilip gece karanlığına çıkıyor.

Diğerleri gittikten sonra Şirine çalışmaya devam ediyor. Işıkları yakmadan sokak lambalarıyla ay ışığının altında, el yordamıyla salamura edilmiş küçük asma yapraklarını kesme tahtasının üzerine yayıyor, kısa saplarını kesiyor, yıldız biçimindeki yaprakların içine etli ve pirinçli karışımı doldurup sarıyor. Akşamları bir yandan düşünürken yapmayı sevdiği huzur verici bir iş bu onun, Han'ın evine gitmeden önce düşünme fırsatı bulduğu tek zaman, bunun sıradan bir ilk randevudan daha önemli olduğuna inanıyor. Um-Nadia'nın tatlılıkla söyledikleri onu huzursuz ediyor ve endişelendiriyor, kendini bırakmak üzere olduğunu hissediyor, biraz geri çekilmesi akıllıca olur, önce Han'ı daha iyi tanıması gerekir. İç çekiyor ve salamuranın içinden bir yaprak yiyor, ekşi, çiğ yaprak dişlerini kamaştırıyor. Gece o kadar durgun ki, Han'ın uzakta çaldığı müziği duyar gibi oluyor; bıçakla yaprağı delerken, müzik, rüzgarın belli belirsiz hışırtısı içinde biçimleniyor. Şirine bu duygunun tenindeki titreşimini hissedene kadar onu sarmasına izin veriyor ve tatlı anısının keyfini çıkarıyor. Bu arada, karanlık korkusunun depreştiğini hissediyor. Çocukluğuna ve zayıflığına sinirlenip korkudan kurtulmaya çalışıyor. Ama gerginlik bir ağ gibi onu içine almakta. Eski binada duyduğu her gıcırtı ve tıkırtıyla bir-

* Koyun kıyması ve bulgurla yapılan bir Lübnan köftesi - Ç.N.

likte çevreyi kontrol etmek istemiyor; böyle seslerin gündüz saatlerinde de duyulduğunu biliyor. Omurgası boyunca bir karıncalanma hissediyor, ışıkları yakmaya karar verip başını kaldırıyor ve haykırıyor: "Aman Tanrım!" Bıçağını bırakıp ellerini delice çarpan kalbinin üzerine bastırıyor.

Nathan. Kafesli kapının arkasında.

"Hâlâ buradasın" diyor sakince.

"Aman Tanrım. Ödümü kopardın!"

"Özür dilerim. Böyle sessizce ortaya çıkmak istememiştim." Hafifçe başını çeviriyor, gri gözleri, kapı kafesinin arasından gölge gibi görünüyor. "Galiba bu fotoğrafçılara özgü kötü bir alışkanlık" diyerek alnını kafese dayıyor ve Şirine'ye bakıyor. "Eve gittim ama uyuyamadım." Şirine gözünü ona dikince, "Burada birini bulabileceğimi düşündüm... arkadaş isteyen birini" diye mırıldanıyor.

"Ya" diyen Şirine şakaklarını ovuyor. Sonra bıçağı tekrar yaprağa götürüyor ama eli kayınca yaprağı ortadan ikiye bölüyor. İç çekerek, "Pekala, istersen içeri gel" diyor.

Nathan kafesli kapıyı itiyor. "Gerçekten üzgünüm. İnsanlar bu yüzden bana kızıyor. Bazen biraz gürültücü olmayı öğrenmem gerek anlaşılan." Şirine'nin karşısına geçiyor, masanın çevresindeki dengesiz sandalyelerden birine oturup önce öne, sonra arkaya doğru sallanıyor. "Dolma sarıyorsun."

Şirine ona bakıyor. "Asma yaprağı hakkında ne biliyorsun?"

"Birkaç yıl Ortadoğu'da serserilik ettim. Ürdün ve Irak'ta kaldım." Tekrar sallanıyor. "Laf olsun diye Arapça dersleri alırken, bölgenin fotoğraflarını çekmek istediğime karar verdim. Derken..." Omuz silkiyor. "Kendimi işe kaptırdım. Bölgenin tarihini, insanlarını, yemeklerini, her şeyini öğrenmek istiyordum..." Boğazını temizliyor. "Rahatsız ediyor muyum? Gitmemi ister misin?"

Şirine başını sallarken, dikkatini yuvarladığı yaprağın üzerinde topluyor ve kenarlarını özenle katlıyor. "Yemeği sevmediğini sanıyordum."

"Artık sevmiyorum. Ama o zamanlar fiziksel şeylere ne kadar yakın olursam, ruhla o kadar yakınlaşabileceğime inanıyordum."

Şirine, şaka yaptığını düşünerek gülümsüyor ama yüzüne baktığında ne denli ciddi olduğunu görüyor. Bu onun kolaylıkla alaya alınmasına neden olan bir özellik. Kendini biraz suçlu hissederek soruyor: "Baklava ister misin?"

Nathan onun kestiği yaprağın sivri ucuna dokunuyor. "Dışarıda beni uyutmayan yusyuvarlak bir ay var, böyle gecelerde biraz hüzünlü olurum."

Şirine kaşlarını kaldırıyor.

"Ama artık alıştım. Ne derler bilirsin: 'Hüznün çaresi yine hüzündür.'" Kendine gülüyor. "Etrafıma bakıp senin yaptığın yemekleri tatmanın ya da baklava yemenin ne kadar güzel şeyler olduğunu düşünüyorum. Mutfağın tatlarıyla kokularının keyfini çıkarmak gerek. Ama benim için bunların bir anlamı kalmadı."

Şirine bıçağı bırakıyor, çenesini avuç içine dayayarak soruyor. "Neden tozdan yapıldığını söylemiştin?"

Nathan başını sallıyor. "Hatırlıyorsun demek?" Sonra susuyor, suskunluğu o kadar uzuyor ki, Şirine, yanıtlamayacağını düşünüyor, ama Nathan soruyor: "Bugüne kadar... bugüne kadar her şeyini verecek kadar çok sevdin mi hiç? Yalnızca büyük, çılgın bir aşkla yaşayıp onun için yiyip içmekten kesildiğin, düşünme ve hareket etme yeteneğini yitirdiğin oldu mu?"

Şirine asma yaprağına bakıyor. "Şey..." diyor alçak sesle. "Böylesi hiç başıma gelmedi. Hiç böyle sevmedim."

Nathan susuyor. Şirine başını kaldırdığında, bakışlarının üzerinde olduğunu görüyor. "Senin herkesten farklı olduğunu düşünüyorum" diyor Nathan. "Gururlusun. Hiçbir zaman işi oluruna bırakmıyorsun. Bunu anlayabiliyorum. Bir tür masumiyet olsa gerek. Bir vakitler ben de böyleydim ama Irak'ta geçirdiğim yıllar beni çok değiştirdi. Ülkenin garip yabanıllığı,

havadaki toz ve baharat kokusu, güneşin tuhaf eğimi beni etkiledi. Orada bir kıza aşık oldum, olmam gerektiğini düşünüyordum dersin. Her şeye öylesine açıktım ki." Soluk veriyor. "İnan bana, daha önce böyle bir şey hissetmemiştim. Üzerimde bütün hareketlerimi yavaşlatan bir ağırlık vardı, bu ağırlığı içimde, kanımda, iliklerimde hissediyordum. Kollarımla başıma baskı yapıyordu. Aşkın insanı hafiflettiğini sanırdım ama tam tersi oldu. Aşk benim için dünyanın en büyük ağırlığıydı."

Şirine elinde olmadan gülüyor. "Korkunç bir şey olmalı" diyor.

Nathan ona bakıyor. "Sende bir şey var, bana onu anımsatan bir şey..." Şirine'nin burun kanadına ve yanağına dokunuyor. İşte, bu bölge. Tıpkı onunki gibi. Göz çevren, kaşlarının altı..."

Şirine başını eğip bakışlarını kaçırıyor.

Nathan gülümsüyor. "Saçmalıyor muyum? İpin ucunu kaçırdım. Bazen kendimi kaybederim böyle." Sandalyenin arka ayaklarının üzerinde sallanıyor. "Abarttığımı biliyor ama umursamıyordum. Arındırıcı bir duyguydu. Dağılıp gitmiştim. Başka biri gibiydim. Onunla ilgili her şeyi seviyordum, gözüm başkasını görmüyordu. Bileklerini, gülüşünü, ayakkabılarını, dişlerini, her şeyini seviyordum. Öyle mutluydum ki, içimden fotoğraf çekmek bile gelmiyordu. Ömrümün sonuna kadar hiç değişmeden öyle kalacağımı düşünüyordum." Avuç içlerini kısa saçlı başının tepesine götürüyor. "Bilmiyorum anlayabiliyor musun. Bir serseri gibi büyüdüm. Annemle babam ben küçükken boşandı, aile yaşamına dair bütün bildiğimi başka aileleri izleyerek öğrendim. Ortadoğu'ya giderken kim olduğum hakkında en ufak bir fikrim bile yoktu, ibresiz bir pusulayla yola çıkmıştım, beni anlıyor musun? Ama Irak halkı, bunun romantik ve aptalca bir şey olduğunu düşünebilirsin, o insanlar kim olduklarını çok iyi biliyorlardı. Ataları gibi giyiniyor, yüzlerce yıldır ülkede yenen yemekleri yiyorlardı. Her şeye karşı ilgiliydiler. Çoğunun televizyonu ya da telefonu yoktu ama her-

kes politikadan, sanattan, dinden, aklına gelebilecek her şeyden söz ediyordu. Bir diktatörün yönetimi altındaydılar ama iç benlikleri *canlıydı*, anlıyor musun?"

Şirine başını sallarken onun ağzından çıkan her sözcüğün tüylerini ürperttiğini hissediyor. Dikkatini yaprakların üzerinde toplamaya çalışırken kulak kesilmiş.

"Derken bu kadınla tanıştım. Rastlantıydı ama onunla birlikte yolumu buldum. Onu ilk kez pazarda gördüm ve dünyanın en büyük gerçeğini bulduğumu hissettim. Onun için her şeyi yapabilirdim. Çok iyi anımsıyorum, saçı seninki gibi uzun ve isyankardı. Her gün başörtüsünün altında saklamaya çalışırdı ama günün sonuna doğru tekrar omuzlarına düşerdi. 'İyi bir Müslüman olmaya çalışıyorum, bir de saçlarım izin verse' der, bunu çok komik buluyormuş gibi gülerdi. Çok güzel bir gülüşü vardı. Müzik gibi yükselip alçalırdı." Gözlüğünü çıkarıp tavana bakıyor. "Özür dilerim. Çok konuştuğumu biliyorum. Bunlardan kimseye söz etmeyeli öyle uzun zaman oldu ki."

"Tevekkeli değil uyku tutmamış" diyen Şirine gülümsüyor. "Müthiş bir şey olmalı."

Nathan başını eğiyor ve gözlüğünün saplarını tekrar kulaklarına geçiriyor. "Evet. Her zaman yaşamı güçleştiren bir şeyler vardır, değil mi? Bir Arap kızı, bir Müslüman, bir Iraklı. Ve bir Amerikalı, başarısız bir Hıristiyan çocuğu."

Şirine bir yaprak daha kesiyor. "Ne önemi var ki."

"Belki yoktur. Bilmiyorum. Ama bizim için her şeyi çok zorlaştırdı, birlikteliğimiz olanaksız gibiydi."

"Ayrı dünyaların insanları her zaman bir araya gelebilir."

"Evet, ama o öldü."

"Ya." Şirine bakışını ona çevirdiğinde, işte o zaman içindeki siyah kristali ve cam kırıklarını görüyor; bunu en başında görmüş olması gerekirdi. "Çok üzüldüm" diye fısıldıyor. Kendi soluğunun sesini duyuyor. Bunun *nasıl* olduğunu sormak istiyor. Ama söylenmesi gerekenden fazlasını söylediğini hissediyor. Bıçağı tekrar bırakıyor.

"İşte o zaman toza döndüm." Parmaklarını havada bir şey serpiştiriyormuş gibi oynatıyor. "Puf."

Bıçağına bakan Şirine, böyle durumlarda daha zekice davranabilmeyi isterken buluyor kendini. Keşke şaşkınlığını ve korkusunu belli etmeden onu avutacak bir şey söylemeyi becerebilse. Ama sonra, annesiyle babasını kaybettiğinde, insanların onu avutmaya çalıştıkları günler aklına geliyor. Acısını dindirmek için söylenebilecek her şeyi söylüyorlardı ama yararı olmuyordu. Şirine dokuz yaşında sözcüklerin insanı avutmaya yetmediğini öğrenmişti. Yalnızca suskunluğun yararı olabilirdi, o bile her zaman işe yaramazdı.

Ama Nathan ondan avuntu beklemiyor. Söyleyeceği her şeyi söyleyip bitirmiş gibi ayağa kalkıp geriniyor. Kapıya gidiyor, kafesi itip dışarı çıkıyor ve iki basamağı iniyor. Sonra duraksayıp geri dönüyor, avuç içlerini kafese dayanmış. Bir süre Şirine'yi izledikten sonra, "Bana biraz dolma ayır, tamam mı?" diyor.

Şirine kapıya bakıyor ama ardındaki titreşen karaltıyı seçemez olmuş. "Nathan? Dur bir dakika. Gitme..."

Yanıt gelmiyor.

"Nathan?" Bıçağı bırakıp kapıya gidiyor, dışarı baktığında Nathan'ın gitmiş olduğunu görüyor.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yelkenli tekne dalgalara bata çıka okyanusta yol almakta. Abdelrahman heyecanını bastırmaya çalışırken, artık Örtüsüz Kadın olan Örtülü Adam elini havaya kaldırıyor. Dirseklerine kadar çıplak olan kolları neredeyse şeffaf. "Ünün senin önüne geçmiş Abdelrahman Salahadin" diyor. "Kocam kaybolduktan sonra onu bulmaları için yüzücülerle denizciler tuttum ama hiçbiri bana istediğimi getiremedi. Yıllar yağ gibi akıp gidiyor ve bana bundan sonra onun kemiklerinden başka hiçbir şey bulamayacağımı söylüyorlar." Yarısaydam ellerini kaldırıyor. "Sen benim tek ümidimsin Abdelrahman, bu dünyada okyanusun içini görebilen ve ikiyüzlü balıkların düşüncelerini okuyabilen biri varsa, o da sensin. Diğer bütün yüzücülerden daha ünlüsün, bin kez boğulup ölümden dönen adamsın sen, bin kez! Ama artık..."

Abdelrahman kalbinin sesini susturup yarım kalan bu cümlenin ince dalında sallanan meyvenin düşerken çıkaracağı sesi duymaya çalışıyor. Geceyle dolan okyanus iç çekerken, gecenin uzak kutuplarından birinden yitik dünyası için dövünen şeytanın çığlıkları gelmekte. "Ama artık?.."

"Ama artık" diyor Örtüsüz Kadın, "Bugün, aşkımın kemiklere, anılarımın da küllere dönüştüğünü anladım. Pazaryerinde ilk gördüğüm an Abdelrahman, ruhum seninkiyle bütünleşti".

Abdelrahman yüzlerce farklı duygunun birbirini kovaladığını ve görünmeyen kanatların rüzgar gibi uçtuğunu hissediyor! Konuşmaya çalışıyor ama yalnızca gülebiliyor, bir idam

mahkumunun kahkahası bu. Ona arzunun gücüyle korkuların ne demek olduğunu öğreten kadını kucaklamak için aşkına yaklaşırken, yüzücü sırtındaki kaslar geriliyor. Karanlık teknede öne doğru yürüyor.

Ama gidecek hiçbir yer yok. Ayağının altındaki tahtalar eriyip dağılıyor, küpeşte paramparça oluyor, Abdelrahman bir kez düşmeye başladıktan sonra artık duramıyor. Tenindeki onun parmak izleri mi? Sevgiyle kapanan gözlerindeki tatlılık gerçek mi? Büyük bir hızla geri dönüşü olmayan düşüşünü yaparken, adını haykıran bu kıskanç okyanus mu?

Siyah deniz havasının içinde fırıl fırıl dönerken, gördüğü son şey aşığının ağlayan yüzü... yoksa gülüyor muydu bu yüz? Sonra, kıyıdan bu kadar uzakta ne aradığı bilinmeyen rengarenk bir kelebek ordusu, su yüzeyinde neşeyle kanat çırpmaya başlıyor.

Karanlık denizde yitip giden Abdelrahman düşüyor, düşüyor, böğründe, koca bir kancaya benzeyen sevda. Aşkın gücü, kendi güçlerini almakta elinden. Dünya dönüyor, okyanus gizlediği sualtı mezarlarını açtığı gibi Abdelrahman Salahadin'i kemikler ülkesine alıveriyor.

* * *

Akşam Nathan ile arasında geçen konuşmanın ardından alt üst olmuş uyanıyor ertesi sabah Şirine. Bedeniyle pek ilintisi kalmamış ruhu ayrı, koyu bir sıvı gibi yükselmiş de geceye karışmış gibi hissediyor. Eski, tanıdık ve hoş olmayan bir duygu. Kendini sakinleştirmek için amcasının öykülerindeki kahraman kadınlar ile çözülemeyen ölümcül sırları çözmekle görevli savaşçıları düşünüyor. Bu kadınlar orduları yenip sarayları ele geçirir, suskunluk büyülerini bozar, sfenkslerle cinleri birbirine düşürür ve gülümsemenin yedi yolunu bilirler ama sonunda, bulmacayı çözdükten hemen sonra maskeleri düşer, üzerlerinden kocalarının giysilerini çıkarıp silahlarıyla kalemlerini bıra-

kır ve tekrar oldukları gibi davranmaya başlarlar. Şirine o kadınlardan esinleniyor ve onlardan biri olmak istiyor ama onlar kadar zeki ve dayanaklı olmadığı için ümitsizliğe kapılıyor.

Şirine'nin uyandığında kendini nasıl hissettiği King Babar'ın umurunda değil. O, dünyayı olduğu gibi görüyor. Sevdikleriyle birlikte olduğu sürece, dünya onun için yalnızca mutluluk anlamına geliyor. Odada uyanıklık titreşimlerini algılar algılamaz, Şirine'nin yatağına atlıyor. Şirine onun mora çalan burnunu öptükten sonra giyiniyor.

Banyodan çıkarken sesler duyuyor. Alçalıp yükselen bir mırıltı halinde geleni amcasının sesi, zeki tınılı, kıvrak, diğeri de Aziz'inkine benziyor. Amcasının kitaplığında konuşuyorlar, içeri giren Şirine'nin burnuna keskin bir kakule ve kahve kokusu geliyor. Koku, İran halılarıyla okunmamış kitap ciltlerinden ve masanın ortasındaki bronz kahve cezvesinden yayılır gibi.

"Merhaba Habeebti" diyor amcası. "Ünlü şair dostumuzu anımsıyor musun?"

Şirine kollarını kavuşturup Aziz'e gülümsüyor. "Bana hiç de erken kalkmaktan haz eden biri gibi gelmiyorsunuz."

Aziz şöminenin yanında, içi gereğinden fazla doldurulmuş kadife sandalyeye kurulmuş -amcası fazla rahat sandalye der. Şirine'nin gözü, Aziz'in önündeki şekerli *gh'rayba* kurabiyesi dolu büyük tabağa takılıyor. "Benim için erken değil" diyor Aziz, "Çok, çok, çok geç. Henüz yatmadım. Bu gece yarısı kahvaltısından sonra eve gitmeyi ve akşam yemeğine kadar uyumayı düşünüyorum."

"Aziz Ortadoğu politikasının hiçbir zaman çözülemeyen bir bulmacaya benzediğini söylüyordu."

"Çenemi kapalı tutmayı hâlâ öğrenemedim" diyor Aziz. "Şiirlerimin bana bunu öğreteceğini sanıyordum ama tedavisi olanaksız bir vakayım."

"Aramıza hoş geldin" diyor amcası. "Tedavisi Olanaksız Vakalar Kulübü."

"Ah, evet, o kulübü biliyorum" diyen Şirine yarım fincan

kahve alıp onların sandalyelerinin yanındaki Naugahyde kanepeye oturuyor. "Ne oldu?"

"Aslına bakarsan, hiçbir şey olmadı" diyor Aziz. "Üniversite yaşamından söz ediyoruz."

Başını sallayarak onu doğrulayan amcası parmağını porselen fincanın yaldızlı kenarında gezdiriyor.

"Arap şiiri dersimde, bir kadına kibarca, çağdaş İslam dininin kadınlara karşı olduğunu tekrarlamaktan vazgeçmesini söyledim. Hiç olmazsa sınıfta bunu yapmaması gerekir."

"Öyle mi? Ne dedi peki?"

"Başlangıçta hiçbir şey söylemeden bana bir kalem attı. Sonra onu ezmeye çalıştığımı söyledi. Ben! Aziz! Dünyanın en büyük feministi ve kadın severiyim ben!"

"Aynı sayılmaz pek ama." Aziz'in tabağına uzanan amca, yüzbaşı kurabiyesinin üzerindeki şekeri bir fiskeyle düşürüyor. "Öyle görünüyor ki, sevgili şairimiz derslerde din ile şiir hakkındaki görüşleri birbirine karıştırmış."

"Yalnızca, İslam şiirindeki ideal kadın aşığın, tanrısal sevgi arayışındaki kadın olduğunu söyledim. Aşk şiirinin cennetle ilgili olduğunu anlatmaya çalıştım." Eliyle havayı keser gibi bir hareket yapıyor. "Suçsuzum."

"Hırsız bir maymun kadar suçsuz" diyor amcası. Aziz ile göz göze geliyor ve kadife sandalyede kaykılan Aziz, kükremeyle hırıltı karışımı bir kahkaha atıyor.

"Ben öğretmen değilim" diyor Aziz. "Hiçbir zaman da olduğumu iddia etmedim! Küçük kitabımı okuyan biri, öğrencilere bir şeyler anlatmam için beni buraya çağırdı. Çoğu zaman onlara ne söylediğimi bilmiyorum. Ortaya birkaç görüş atıyorum ve bir ikisinin tutmasını bekliyorum. Benim için dünya sözcüklerden ibarettir. Oturup yazdığım zaman her şeyi saflaştırıp berraklaştırmak isterim. Olaylara bir camın arkasından bakarım."

"Zavallı Aziz" diye homurdanıyor amca. "Ömrü cam silmekle geçiyor."

"Müslüman mısın?" diye soruyor Şirine.

Aziz omuz silkiyor. "Kim bilir? Ben Aziz'im, içimde birçok şey barındırabilecek kadar büyük. Sınıflandırmaya karşıyım. Gördüğüm kadarıyla, İslam dini bu ülkede çok zor bir dönem geçiriyor. Tamam, ataerkil düzeni, baskı rejimini ve binlerce olumsuz şeyi simgeliyor olabilir. Ama dinin özelliği budur! Eğer bu kadın bir terörist gibi dersimde bağırmayı sürdürürse, Amerikalı öğrencilerim benim öğretmeye çalıştıklarımı nasıl öğrenecekler?"

"Eğer şiir dersi alan şu kadın..." diyor amca.

"Rana" diyor Aziz.

"Rana mı? Arap mı?" diye soruyor amca.

Aziz ellerini havaya kaldırıyor. "Ne olduğunu bilmiyorum."

"Eğer Rana gerçekten inançlı bir insansa, küçük bir şairin onu böyle sinirlendirmesine izin vermemesi gerek."

"Onu sınıfa zincirleyen yok" diyor Aziz öfkeyle. Bir kurabiye daha yiyor ve Şirine'ye bakarak parmağını sallıyor. "Evet" diyor. "Sen beni anlıyorsun. Bu kurabiyeleri yapan biri beni anlayabilir. Çok ilginç. Kadınların büyük bir kısmı gerçek Aziz'i tanır. Bunu hissederim. İçimde gizli kalanları görürler. Sen de görüyorsun, değil mi? Utanma ve beni bir kitap gibi okuduğunu söyle."

"Belki bir broşür gibi okuyordur" diyor amca.

Şirine omuz silkiyor, bununla birlikte ünlü bir şairin onun tarafından anlaşılmak istemesi gururunu okşuyor. Aziz ayağa kalkıp Şirine'nin elini tutuyor ve vücudu yerle dik açı yapana kadar eğiliyor. Gözlerini kapayan şair elini öyle büyük bir sevgiyle öpüyor ki, Şirine derisinden içeriye süzülen sıcaklığı hissediyor.

Oturduğu yerde öne doğru uzanan amca, Aziz'i gömleğinin arkasından tutup tekrar sandalyesine oturtuyor.

"Sen beni anlıyorsun" diyor düşercesine yerine oturan Aziz. Kara, üzüm gözleri nemleniyor. "Beni kurtardın, bu iyiliğini nasıl öderim, bilemiyorum."

"Abartma" diyor Şirine ciddi görünmeye çalışarak dizlerine bakıp gülümsüyor. Elinin sırtında pudra şekerinden küçük bir dudak izi gözüne çarpıyor.

"Evet" diyor amcası Aziz'e. "Hiçbir şey için bize teşekkür etmen gerekmez."

Yanıt yerine Şirine'ye göz kırpmakla yetinen Aziz elindeki kurabiyeyi ısırıyor.

* * *

Kafede fazla bir hareket yok, Um-Nadia Mireille ile Şirine'yi yarşamba öğleden sonraları Westwood'da kurulan pazara gönderiyor. İki kadın gözleriyle ışıldayan domatesler, kara gözlü ayçiçekleri ve kan kırmızısı çekirdekli narlarla dolu tezgahları tarıyor. Havada yoğun bir meyve kokusu var. Arabaların üzerinde dalgalanıp sokakları boşaltan sıcak, pazarın üzerine çökmüş. İki kadın çantalardan birini balkabağı dilimleri, birini sarımsak, diğerini de salatalıkla dolduruyor.

"Bunlar kentin en iyi cevizleri" diyor yanık tenli, genç bir tezgâhtar Şirine ile Mireille'e. "Çok taze, tereyağı kadar da lezzetli."

Şirine kaşım kaldırarak, "Bu fiyata iyi olmaları da gerek" diyor.

Irgat gülümsüyor, dişleri bembeyaz. "İyi malın parası iyi olur."

Mireille ona bakarak gözlerini kırpıştırıyor. Annesinin takma kirpiklerini takmış ama iyi yapıştıramamış. "Bir kilo alalım" diyor çapkınca.

Torbayı doldurup oradan uzaklaşırlarken, Mireille Şirine'yi dürterek, "Bir fikrim var, okula gidip Han'ın dersine girelim" diyor.

Şirine durup onları kampüse götürecek sokağa bakıyor. "Bilemiyorum. Bu hoşuna gider mi, pek emin değilim."

"Elbette gider! Bugün dersi yok mu?" diye soruyor Mireille.

"Haydi, gidip dinleyelim. Nasıl bir öğretmen olduğunu görmek istemiyor musun?"

Mireille kırk iki yaşında, Şirine'den iki buçuk yaş büyük ama kime ne dediğini hiçbir zaman aklında tutamadığı için herkese yirmi altıyla otuz beş arasında olduğunu söyler. Bahşişlerini güzelleşmek için harcamayı sever. Cilt bakımı, pedikür ve makyaj yaptırır, kaşlarını ilginç biçimlere sokar, gazetelerden estetik cerrahların ilanlarını keserek, kendinde cildini gerdirecek cesareti bulacağı günün ön hazırlığını yapar. Aklına estikçe arka mutfak tezgahlarında yarım şınav çeker.

Şirine kararsız ama Mireille her zamanki gibi onu yapmak istediğinden emin olmadığı bir şeyi yapmaya ikna ediyor. Birlikte büyük kampüse yürüyorlar. Öğrenci kalabalığı, onların canlılığı ve özgür ruhu, kampüsün farklı bir dünya olduğunu düşünen Şirine'yi her zaman şaşırtır. Şirine ile Mireille, amcanın da eğitim verdiği Yabancı Diller Binasına girip koridorlarda dolaşmaya başlıyorlar. Sınıf kapılarının büyük bir kısmı kapalı, öğretmenlerin tekdüze mırıltıları uzaktan geliyor. Sonra Şirine koridorun köşesinden Han'ın sesini duyar gibi oluyor. Orada çok dikkat çektiklerini ve casusa benzediklerini düşünerek bir an için paniğe kapılıyor. Mireille gülümseyerek onu Han'ın sesine doğru sürüklüyor. Şirine boyun eğiyor, avuçları terden sırılsıklam, kalbi delice atıyor. Han orada. Sınıfın aralık kapısından öbür uçta duran Han'ı görebiliyor. Onu karşısında görmekten öylesine şaşkın ki, adamın varlıklarını hissedip onlara bakmamasının olanaksız olduğunu düşünüyor.

"Haydi, içeri girelim" diye fısıldıyor Mireille.

Bunu Şirine de istiyor ama onu durduran bir şey var. Şımarık ve küstah bir kız gibi davrandığını düşünüyor. Han'ın sınıftaki çekiciliği karşısında hazırlıksız yakalanmış. Kendisi yemek yaparken nasıl kendinden emin ve rahat görünürse, Han da ders anlatırken öyle görünüyor ve Şirine onu rahatsız etmek istemiyor.

"Hepinizin bildiği gibi, Mahfuz 1911'de Kahire'de doğdu" diyor. Karatahtanın üzerinde hızla kayan eliyle kısa notlar yazıyor. "Otuzdan fazla roman yazdı, 1988'de de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı..."

Kendini işine vermiş, elleri sürekli hareket halinde, yüzü sınıfa dönük, sevecen ve istekli. Şirine genç ve güzel kızlara bakıyor, çoğu Ortadoğuluya benziyor, ön sıralarda oturmuşlar, dikkatliler, bütün hareketleri kontrollü, bacak bacak üzerine atıyor, elleriyle saçlarını düzeltiyorlar.

Mireille kulağına fısıldıyor: "İlginç. Çekici bir adam olduğunu kabul ediyorum ama benim için... benim için biraz fazla Arap."

"Şu kızlara bak."

Mireille kaşlarını kaldırıp Şirine'ye bakıyor. "Hiçbiri senin kadar güzel değil."

Şirine'nin dikkatini, sınıfın arka sıralarında oturan siyah başörtülü ve siyah elbiseli bir kız çekiyor, kızın yalnızca solgun, oval yüzü görünüyor. Gözleri vizon kadar etkileyici, kalın dudakları güzel kavisler çiziyor. Bütün dikkatini Han'a vermiş.

"Bu ülkede kızların böyle giyindiğini bilmiyordum" diye fısıldıyor Şirine. "Bu giyim tarzının Ortadoğu'ya özgü olduğunu sanıyordum."

"Eminim, aileleri onları böyle giyinmeye zorluyordur" diyor Mireille. "Aziz'e kalem atan kız bu galiba. Ondan söz etmişti. Bu kız bir gün kafeye geldi."

"O mu?" diye soran Şirine Mireille'in yüzünü görmek için kapıdan çekilip koridora çıkıyor. "Tepeden tırnağa kadar örtülü olan kız mı?"

"Evet" diyor Mireille.

"İslam dininin kadınlara karşı olduğunu ya da buna benzer bir şey söylemiş."

Mireille ellerini kalçalarına koyup bir deliye bakar gibi kıza bakıyor. "Gel de anla şu insanları."

Han'ın sesi yükselince Şirine yeniden kapıya doğru dönüyor.

Han sınıfı adımlarken karatahtaya bir şeyler karalıyor. Şirine bunun çağdaş Arap yazarlarla ilgili bir ders olduğunu anımsıyor; tahtaya Ahdaf Soueif, Emile Habiby ve Necip Mahfuz gibi isimler yazılmış. "Bazı eleştirmenler Nobel kurulunun Mahfuz'u 'güvenli' bir yazar olduğu için seçtiğine inanır" diyor Han. "Amerikalı okuyucunun anlayabileceği Batılı bir üslubu vardır, romanlarındaki karakterlerin çeşitliliği, yalın anlatımı ve dolaysız espri anlayışıyla Dickens'a benzetilir."

Ön sırada oturan kızların ikisi bakışıyor. Biri saçını kulağının arkasına atınca diğeri onu taklit ediyor. Diğer bacaklarının üzerine attıkları bacaklarını bir aşağı, bir yukarı sallıyorlar.

"Ancak Mahfuz Mısırlı bir yazardır, romanları ülkesinin toplumsal yelpazesini yansıtır, bunlarla kendine yeni bir ulusal kimlik kazandırmıştır."

Geniş, dairesel el kol hareketleriyle konuşuyor, karatahtayı çizen tebeşirin sesi duyuluyor. Yan pencerelerden sınıfa vuran ışık huzmelerine gire çıka dolaşıyor.

"... Said, Mahfuz'un bir Galsworthy, bir Mann, bir Zola ve bir Jules Romains olduğunu söylemişti." Tahtaya çaprazlama oklar çiziyor. Şirine onun özgüvenine ve sınıftaki otoritesine hayran kalıyor. "Doğru. Mahfuz onların toplumsal bilincini, insanoğlunun acılarıyla tenselliğe yönelen dikkatlerini ve felsefi düşünceye bağlılıklarını barındırıyor."

Han sınıfa dönüyor, ileri geri yürürken elini bir orkestra şefi gibi havada sallıyor. "Etkileyici olmak için her şeyi Batının değerleriyle kıyaslamak yanlış olur" diyor yüzünde çarpık bir gülümsemeyle öğrencilere bakarak. Sınıftan yükselen kahkaha Şirine'yi şaşırtıyor. "Mahfuz, geleneksel Arap sanatıyla tiyatrosunun çizgisini izler. Klasik Abbasi dönemini düşünün, cesur askeri liderler olan Abbasiler, sanat ve tiyatroya da önem verdiler. Geniş avlular içinde çinili camiler yaptılar, uygarlıklarının manevi ve psikolojik refahı için eğitim ve edebiyat konusunda farklı yaklaşımlar geliştirdiler. Arap dünyasında eski bir deyiş

vardır: 'Kahire yazar, Beyrut yayımlar, Bağdat da okur.' Bağdat'ın Abbasi yazarları, aynı zamanda okur ve düşünürdü. Bunlar, çağdaş dünyadaki değişiklikleri gözlemleyip kağıda dökerek, İslam öncesi şiirinin katı kurallarını yıkan yeni bir şiir akımı geliştirdiler. Kuşaklar sonra, Mahfuz, da Kahire sokaklarında insanların günlük yaşamlarını inceleyerek aynı şeyi yaptı." Karatahtaya çapraz bir ok daha çiziyor. "Mahfuz Abbasilerin Arap 'Rönesans Adamı' olarak tanımlanabilir, gerek politik gerekse sanatsal açıdan bilgili ve bilinçliyseniz..." Susup sınıfa bakıyor.

"Onu Hemingway ile bile kıyaslayabilirsiniz..."

Sınıftan bir kahkaha daha yükseliyor. Öğrencilerin bir kısmı başını sallıyor. Şirine'nin gözünü diktiği kadın elini kaldırıyor ve söz verilmesini beklemeden, "Ben arada bir bağlantı göremiyorum, Profesör" diyor.

"Ah, Rana" diyor Han iç çekerek. Eski bir arkadaşıyla konuşur gibi teklifsizce ve sevgiyle konuşuyor. "Çok sabırsızsın, lütfen sözümü bitirmem için bana bir dakika izin ver."

Rana surat asarmış gibi yapıyor ve Şirine ön sırada oturan iki kızın gözlerini devirerek birbirine baktığını görüyor. "Hayır, bu insana tuhaf geliyor da" diyor Rana cilveli bir sesle, ilgi çekmekten hoşlandığı belli.

"Konuya şu açıdan bak. Bu bir yer ve kimlik sorunu" diyen Han ellerini ceplerine sokarak ve ona doğru birkaç adım ilerliyor. "Bütün dünyayı dolaşmış, pek çok insan tanımış, yaşayabileceği her serüveni yaşamış olan Hemingway'in ulusal kimliği yoktur, bununla birlikte örnek bir Amerikan yazarı olarak kabul edilir. Oysa Mahfuz neredeyse bütün ömrünü aynı mahallede, aynı sokaklarda, Kahire ile insanlarını yazarak geçirmiştir, buna karşın uluslararası bir yazar olarak kabul edilir..."

"Çünkü o Amerikalı değil!" diyor Rana başını sallayarak.

"Tamam ama şunu unutma. Mahfuz şöyle söylemişti: 'Hemingway gibi yolculuk yapabilseydim, yazdıklarım kuşkusuz farklı olurdu. Eserlerimi Mısırlı oluşum biçimlendirdi.'"

Rana başını yana eğerek gülümsüyor. Şirine ona bakarken

soluk almakta güçlük çekiyor. Sonra omzunda Mireille'in elini hissediyor. "Haydi" diye fısıldıyor Mireille. "Dönelim artık."

Han sınıfın ortasına doğru yürüyor, yarı kapalı panjurlar arasından süzülen gün ışığı üzerine vurmakta. Saçı alnına düşüyor, gözlerinde belli belirsiz sarı parıltılar var. "Yaşadığımız çağda yanıtlanması gereken soru şu: Kişinin kendisini 'Mısırlı yazar' ya da hatta 'Ortadoğulu yazar' olarak adlandırmasının ne anlamı kaldı?" diyen sesi daha yumuşak çıkıyor. "Dünya Batının söz sanatlarına doydu. Bunun ötesinde bir kimlik sahibi olmak olası ya da arzu edilecek şey midir?"

Şirine gitmeden önce bir kez daha başörtülü kadına bakıyor. Rana başını kaldırıyor, Şirine onun kendilerine ya da arkalarında duran birine baktığını düşünüyor ama arkasına baktığında kimseyi göremiyor.

DOKUZUNCU BÖLÜM

"Abdelrahman Salahadin kendine bir avuç su kadar özen gösterirdi" diyor amcası. "Annesi Camille, benim büyük, büyük teyzem Camille, bu yüzden onu diğer çocuklarından daha çok severdi. Mavi mavi su, mavi elbiseli Bedevi'nin masmavi teni, bir avuç mavilik..."

"Mavi, mavi, mavi!" diye homurdanıyor Um-Nadia. "Öykü, bunca maviliğin neresinde?"

Amca iç çekerek kaşlarını kaldırıyor. Şirine, amcası ve Um-Nadia iş sonrası düşsel kitaplar kütüphanesinde oturmuşlar.

"Bir akşam işten eve dönmemiş. Annesi iki ihtimalden biri demiş. Oğlu ya bir huri, cin veya güzel bir kadın tarafından büyülenmiş ya da sonunda gerçekten boğulmuş olmalıymış. Akıllı bir kadın olarak, bu iki olasılığın bileşiminin geçerli olabileceğini de göz ardı etmiyormuş. Teyzem Camille azat edilmiş Nubialı bir köleydi, aptal değil. Bir süre İmr Sultanı'na karılık etmiş, onun üçüncü karısı olmuştu!"

"Öf" diyor Um-Nadia. "Önümüze çıkan her sultana bir kız verseydik, bugün hepimiz krallar gibi yaşardık."

Şirine'nin amcası burnunu çekiyor. "Teyzemin saltanattan köleliğe düşüşü de ilginç bir öyküdür, belki bir gün size anlatırım. Her neyse. Bu öykünün temelinde Camille teyzemin köleliğin tatsız zincirlerinden kurtuluşu yatıyor. Oğlunun Suudi köle tacirleriyle sonu gelmeyen saklambaç oyununu, kendisini

köleliğe mahkum eden insanlardan öç almak için oynadığından kuşkulandı o hep.

"Camille teyzem kına yakma işinden kazandığı parayla kirasını ancak denkleştiriyordu. Oğlunu bulmak için gereken parayı, aile geleneğini sürdürerek, yani köleliğe dönerek kazanabileceğine karar verdi. Ama kendini sıradan köle tacirlerine satamazdı. Hayır, benim en sevdiğim sevimli Galli aktörümle isim benzerliğinden başka hiçbir özelliği olmayan İngiliz kaşif Sör Richard Burton'dan başkası ona el süremezdi."

Um-Nadia iç çekiyor. "Film yıldızlarıyla ilgili bir öykü ha?"

"Sana söyledim, öykü ikinci Richard Burton ile ilgili" diyor amca öfkeyle.

"Özür dilerim sahib" diyen Um-Nadia gözlerini devirerek Şirine'ye bakıyor.

"Güzel! Evet! Camille teyzenin kendini Burton'a satmasının asıl nedeni başkaymış ama. İngilizlerin Nil Nehri'nin kaynağını bulduklarını duymuştu."

"Neden ki, kaynak kayıp mıydı?" Um-Nadia bunu söyler söylemez eliyle ağzına vuruyor.

"Konuşabilir miyim?" diyor amca onlara bakarak. "Yoksa yatmamı mı istiyorsunuz?" Bunu söyledikten sonra ayağa kalkıyor, Um-Nadia ile Şirine'nin ısrarıyla gerisin geriye oturuyor. "Oğlunu bulmak için bir plan yapmıştı. Richard Burton'ı Nil'in kaynağına götürmeye ikna edebilirse, Bütün Balıkların Anasını bulup ondan yardım isteyebilirdi. İki anne oturup konuşurlar, teyzem böylece oğlu Abdelrahman Salahadin'in nerede olduğunu öğrenebilirdi."

"O dönemde işler böyle yürürmüş" diyen Um-Nadia Şirine'ye göz kırpıyor. "Ben balıkları kızartmayı yeğlerim."

"Tamam, anlaşılan bu öykü seni hiç ilgilendirmiyor" diyor amca ayağa kalkarak.

"Hayır, lütfen devam et amca" diyor onu bileğinden yakalayan Şirine. "Seni dinliyoruz."

Amca masum gözlerle ona bakan Um-Nadia'ya göz attıktan sonra tekrar oturuyor. "Nerede kalmıştım?"

* * *

Şirine'nin uyuması biraz zaman alıyor; kafası öyküler ve öğütlerle dolu. Bir ara dalıyor, düşünde yağmur sesine benzeyen bir ses duyuyor. Bir nehirde yüzdüğünü, yağmurun bir toz bulutu gibi çevresini sardığını görüyor. Ellerini havaya kaldırıp yüzünü yukarı çeviriyor. Yağmur şiddetleniyor.

Uyandığında duyduğunun yağmurun sesi olmadığını anlıyor. Pencereden bir tıkırtı geliyor. Ayaklarının dibinde horul horul uyuyan King Babar'ı dürterek uyandırıyor ve yataktan çıkıp pencerenin önüne gidiyor. Han dışarıda, elinde bir avuç dolusu taşla evin önünde durmuş, yüzünde çılgın bir gülümsemeyle yukarıya bakmakta. Gürültü yapmamak için kahkahasını bastırmaya çalışan Şirine pencereyi açıyor. "Amcamı uyandıracaksın!"

"Merhaba!" diyor Han çığlığı andıran bir fısıltıyla. "İyi akşamlar."

"Ne yapıyorsun?"

Han yüzünde ciddi bir ifadeyle gülümsüyor. "Pek bilmiyorum. Seni rahatsız mı ettim?"

"Saat kaç?"

Han elini, ağırlığını ölçmek istermiş gibi evin duvarına dayıyor. "İçeri girebilir miyim? Yalnızca bir dakika, bir dakikadan fazla kalmayacağım. Seni tekrar görmek istiyorum."

Şirine yıllardır giye giye eskittiği yırtık pırtık mavi kareli pijamasının içinde aşağıya inip ön kapıya gidiyor, kapıdan giren serin gece havası, sihirli bir akım gibi çıplak ayak bileklerini sarıyor. "İşte geldim" diyor utangaçça. "Sıcak kakao içer misin?"

Han'ın yüzü karanlıkta seçilmiyor. Elini başına koyduğunda önceki gecenin anısıyla Şirine'nin dizlerinin bağı çözülüyor. "Bugün seni sınıf kapısında gördüm" diyor Han.

"Bizi gördün mü?"

"Nasıl görmem? Neden içeri gelmedin?"

Şirine mahcup, ona bakıyor. Çevreye göz atan Han, "Amcanın evi mi?" diye soruyor.

Amcasının aşağıdaki koltuklardan birinde uyuyor olabileceğini düşünen Şirine, "Gel" diye fısıldıyor. "Odama gidelim."

Şirine erkek arkadaşlarıyla hep dışarıda buluşur, yatak odasına birini aldığı olmamış. Han ile karşılıklı dururken, yalnızca sokak lambaları ve yıldızların ışığıyla aydınlanan odada yabanıl bir hava hissediyor. Mekan farklı görünüyor gözüne. Çıplak duvarları, buruşuk çarşaflarıyla temiz ve boş. Kollarını göğsünde kavuşturan Şirine evde kalmış bir kız olduğunu düşünüyor. Han kapıda, öne eğilip içeri bakıyor. "Evet" diyor. "Demek gizli yerin burası."

"Gizli mi?"

"Tabii, yatak odaları birbirinden ilginç sırlarla doludur."

"Bildiğim kadarıyla benim sırrım yok" diyor Şirine.

"Hepimizin sırları vardır."

"Benim sırrım kendini benden bile gizliyor olmalı" diyen Şirine onu sürükleyerek yatağa götürüyor, yan yana oturuyorlar. On sekiz yaşında bir genç kız kadar heyecanlı, kendini beceriksiz hissediyor. "Yalnızca uyuduğum bir oda işte. İlginç bir yanı yok."

"Gençliğinde Amerikalı kızların yaptıklarını yaptın mı? Pijama partileri, yastık savaşı ya da televizyonda gördüğümüz diğer çılgınlıkları?"

"Pek sayılmaz. Gece geç saatlere kadar oturup amcamla haberleri izler ya da arkadaşlarına çayla yiyecek bir şeyler hazırlardım. Hepsi bize gelirdi. Oturur, saatlerce konuşurlardı."

"Bu Amerikalıların yapacakları türde bir şeye benzemiyor. Senin şeyin yok muydu, yatma saatin?"

Şirine gülerek elini yorganın üzerinde gezdiriyor. "Çoğu zaman uyumak için bu odaya bile çıkmazdım. Bulduğum en rahat yerde kıvrılır kalırdım. Yemek masasının altındaki halı-

da köpekle birlikte uyumayı sevdiğimi anımsıyorum. Amcam çocuk yetiştirmekten anlamazdı. Birçok şeyi zaman içinde birlikte öğrendik."

"Sonuç ne kadar da iyi olmuş" diyor Han düşünceli bir ifadeyle.

Yere bakan Şirine, dudaklarını büzerek gülümsediğini belli etmemeye çalışıyor.

"Seni okulda görmek beni çok mutlu etti" diyor Han.

"Biliyorum" diyor Şirine başını kaldırmadan. "Beni de."

"Sana bakamadım. Baksaydım dersi bitiremezdim." Şirine'nin elini tutup avuç içini yukarı çeviriyor. "Sana bir şey verebilir miyim?"

Şirine elini kaldırıyor, avucunda gümüş rengi bir anahtar var.

"Evimin anahtarı" diyor Han. Şirine şaşkın gözlerle ona bakıyor. "Senin için bir sakıncası yoksa, almanı istiyorum."

"Bana anahtarını vermek mi istiyorsun?"

"Çok düşündüm" diyor Han. Sonra gülümsüyor ve ellerini çaresizce havaya kaldırıyor. "Sende olduğunu bilirsem içim rahat ederdi de."

Ne söyleyeceğini bilmeyen Şirine ona bakıyor, çok mutlu, gururunun okşandığını hissediyor, bütün vücudu ürperiyor. Han onu kendine, sıcak bedenine doğru çekiyor, sonra dudaklarını başının üzerine koyuyor. Şirine başını geriye itince alnını öpüyor, sonra gözünün kenarını, sonra da ağzının köşesini.

Bir kez daha öpüşüyorlar, Şirine'nin dudakları yumuşuyor, vücutları birbirine sürtünürken arzuları mavi bir ışık gibi parlıyor. Öpüşerek yatağa uzanıyor ve homurdanarak uyumayı sürdüren King Babar'a çarpıyorlar. Şirine'nin duyarlı cildi kızarıyor, erkeğin uzamaya başlayan sakalından hafifçe tahriş olan dudakları yanıyor. Han'ın elleri ince pamuklu pijamasının üzerinde dolaşıyor. Şirine gülümseyerek sıyırıyor üzerindekini. Kendini hem çok yürekli hem de masum hissediyor. İçinde heyecanla korku karışımı bir duygu erkeğe karşı koyuyor. Şiri-

ne öpüşmenin ötesine geçmeyi reddediyor ama o kadar ateşli öpüşüyorlar ki, dişleri birbirine çarpıyor, gülüyor ve öpüşmeye devam ediyorlar. Şirine avucundaki anahtarı sıkıyor.

* * *

Şirine her zamanki gibi beşte uyanıyor, günün ilk ışıkları henüz görünmüyor, kuşlar hâlâ uykuda. Bir süre sonra yanında yatan Han'ın varlığını ayrımsıyor, üzerinde giysileriyle uyumakta, King Babar ikisinin arasında, bebek gibi onlara sokulmuş yatıyor.

"Aman Tanrım." Şirine gülüyor ve telaşla Han'ı sarsıyor. Gözlerini açan Han şaşkın şaşkın etrafına bakınıyor. Doğrulup oturuyor. Alnına bir tutam saç düşmüş, giysileri buruşmuş, gömleğinin düğmeleri yana kaymış. Şirine eliyle ağzını kapatıp kapıya bakıyor. "Amcam çoktan uyanmıştır! Gitmen gerek."

Han başını sallıyor, onu iki kez öpüyor ve başparmağıyla elmacık kemiğini okşuyor: "İyi bir Arap kızıyla çıkmanın güzel tarafı budur."

"İyi bir Arap kızı erkeklerle çıkmaz" diyen Şirine'nin gözü, kapalı kapıda, banyodan amcasının sesini duyar gibi oluyor.

Han ayağa kalkıp kendine çeki düzen veriyor. Saçını geriye iterken, "Daha sonra seni görebilecek miyim?" diye soruyor.

"Bugün cumartesi, uzun bir işgünü."

"Umurumda değil" diyen Han pencereye doğru gidiyor. "Bekleyebilirim."

"Pencereden çıkamazsın! Çok yüksek."

"Birinci kattayız" diyor Han muzipçe gülümseyerek. "Bu gece seni görebilecek miyim?"

"Henüz bilmiyorum" diye fısıldıyor Şirine gülümseyerek, gülümsediği için kendine kızıyor. "Lütfen yapma... yaralanabilirsin."

"Kötü yazgım çoktan yazılmış" diyor Han neşeyle, bacaklarını dışarı sarkıtıyor. Şirine onu durdurmaya fırsat bulamadan

kendini aşağı bırakıyor, bir süre yerden bir buçuk metre yüksekte asılı kaldıktan sonra atlıyor. Sendeleyerek ayağa kalkıyor, uzaklaşırken geri dönüp el sallıyor, öpücük gönderiyor.

* * *

Şirine sabah molasında, Um-Nadia'nın kuş bahçesi adını verdiği avluya çıkıyor. Yelpaze şeklindeki geniş yaprakların arkasında, kısmen gözden uzak kalan iki palmiyenin gövdesine bağlı ip hamağa kuruluyor. Havada renk kırıntıları gibi uçuşan kuşların cıvıltılarını dinlerken, Han ile geçirdiği geceyi düşünerek kestiriyor, vücudu arzu ve ateşle erimekte. Hava zeytin, servi ve baharat kokuyor. Avlu, Mireille ile Şirine'nin bazen suladığı, bazen de kaderine terk ettiği lavanta, adaçayı, kekik, biberiye, soğan ve sarmısakla dolu. Dizleri kesilen Şirine yorgun, kendini bedeninden ayrılmış, yukarıda bir yerde asılı kalmış hissediyor. Dün gece yalnızca birkaç saat uyumuş, müşterilerin uğultusu mutfaktan avluya yayılırken içi geçiyor.

Bir tartışmanın ortasında olan Nathan ile Aziz arka kapıdan dışarı çıkıyor, sözcüklerin enerjisi hareketlerine canlılık veriyor. Nathan elini kısa saçlı başında gezdiriyor, Aziz'in saçı kavgacı bir dağ tavuğunun tüyleri gibi kabarmış. İkisi de Şirine'yi görmüyor. Demir sandalyeleri gürültüyle geriye çekip gelin duvağı dallarının altındaki dökme demir masanın başına oturuyorlar. Ayaklarını sandalyelerin bacaklarına dolayıp masanın üzerinde öne eğiliyorlar.

Şirine gözlerini kapıyor, trafik gürültüsüyle avlunun dışındaki elektrik kablolarının cızırtısı bir an birbirine karışıyor ve uzaklarda öten bir ağustosböceğinin cırıltısına dönüşüyor.

"Eski Ortadoğu şiiri çok sıkıcıdır" diyor Aziz. "Gerçekte kuş olmayan bülbüllerden ve çiçek olmayan güllerden söz eder. Büyük eleştirmenler Ömer Hayyam'ın yemekle şaraptan değil, tanrısal aşk ve benzeri ıvır zıvırdan söz ettiğini söylerler. Kimsenin kendi keyfi için bir şey yapmasına izin vermiyorlar.

Duaların dinle değil, seksle ilgili olduğu bir dünyada yaşamayı yeğlerdim ben."

Nathan burnunu çekiyor. "Bunda ne kötülük var ki? Şiir bu. Sembolizm."

"Şu duman, ayna ve benzerleri" diyor Aziz. "Diyelim ben eski usul öpüşmeyi seviyorum. Ya da eski usul basit ve vahşi seksten hoşlanıyorum."

Gözlerini açan Şirine, yarı saydam bir güneş ve yaprak perdesinin arkasında erkekleri görüyor. Gölge yapması için elini kaldırdığında, arka kapıdan başını uzatarak "Şirine?" diye seslenen Han gözüne ilişiyor.

"Buradayız!" diyor Nathan el sallayarak.

"Bizim için geldiğini sanmam" diyor Aziz.

"Ortadoğu şiirini tartışıyoruz" diyor Nathan Han'a.

"Ben yokum" diyen Han omzunun üzerinden avluyu tarayarak masadaki üçüncü sandalyeye oturuyor. "Şiirle ilgilenmiyorum."

Şirine geriniyor, sonra yaprak perdesinin arkasında beklemeye karar veriyor.

"Anlıyorum. Herhalde sen şöyle bir şeyi yeğlersin: 'Bara gittiler. Çok güzeldi. Birer bira içtiler, bu da güzeldi.'"

"Bu Aziz'in Hemingway yorumu mu?" diye soruyor Han.

"Aziz bütün büyükleri yorumlar" diyor Aziz. "Benim Arap şairim her zaman senin Hemingway'inin sırtını yere getirebilir." Nathan'a dönüyor. "Whitman'ı da alt edebilir. Biliyorsun, Arap şairleri duyarlı ama yiğittir."

Nathan parmağını havaya kaldırıyor. "'Bir dalgada / yükselen bir dalgada yaşayan / deniz kabuklarının altında yiten bir liman gibi / bir kıyı bulan / bir kadının yüzünde yaşıyorum. Bir dalgada / yükselip kıyıya vurmuş bir dalgada yaşayan / bir kadının yüzünde yaşıyorum / deniz kabukları altında yitmiş bir liman gibi'"

Han masanın kenarına vuruyor. "Çok iyi Nathan."

"Evet çok iyi" diyor Aziz. "Daha çok Adonis olarak tanınan Ali Ahmed Said'in şiiri. Onun tarzını her yerde tanırım. Şuna

ne dersiniz?" Boğazını temizledikten sonra şiire başlıyor: "Bir ceylan var aşirette gül dudaklı, gönül avcısı, / caka satar dizi dizi inciler topazlar takıştırıp / sürü otlarken bereketli çayırlarda, o herkesten ırak, / tadar arak meyvesini örtüsünün altından ufak ufak. '"

"İbn al-Abd!" diyor Nathan. "Kolaydı. 'Tarafah Gazeli.'"

"Tamam, tamam" diyen Han elini kaldırıyor. "Ben de deneyeceğim: 'Ve sihirbaz / üfler kızıl tüyü havaya / Bazen dönüşür tüy altın boynuzlu/ bir ceylana / Bazen baştan çıkaran bir rahibeye / Ve oyunun sonunda bulur kendini/ Geceleri hayaletlerle sıkıntının uğradığı/ Halifenin hareminde.'"

"Abdul Wahab Al-Bayati!" diye haykırıyor Nathan ile Aziz bir ağızdan, Han daha bitirmeden.

"'Gittikleri sabah / onlarla vedalaştık / bizi bekleyen yokluğun / acısıyla doluyduk'" diyor Nathan.

"Ah, bu... bu... bunu biliyorum..." diyor Han elini sallayarak.

Aziz sırtını dikleştiriyor. "'Veda', İbn Jakh, on birinci yüzyıl. Tamam, şunu asla bulamayacaksınız, ikinize de meydan okuyorum!" Ellerini havaya kaldırıp yüksek sesle okuyor: "'Eğer beyaz / Endülüs'te yas rengiyse, / bu uygun bir gelenek. / Bakın bana / ak saçlar kadar beyaz / giysiler içindeyim / gençliğimin yasıyla.'" Kollarını göğsünün üzerinde kavuşturuyor. "Bu benim en sevdiğim şarkıdır."

"Tabii, bu Abu il-Hasan al-Husri'nin Endülüs'te Yas'ı" diyor Nathan. Düşünceli bir halde elini başının üzerine koyuyor. "Fransız Konseyi'ndeki bir grup genç yazarın en sevdiği şiirdi."

Han başını Nathan'a doğru eğiyor. "Fransız Konseyi mi? Ah, hayır... Tahrir Meydanı'ndaki küçük salon mu?"

"Evet, orayı biliyor musun? Bağdat Üniversitesi'nden bir grup öğrenci ve yazar öğle üzerleri orada toplanıp kitaplardan söz eder, şiir okurdu."

"Neden Amerika'da kimse şiir okumaz ki" diye söyleniyor Aziz. "İnsanlar kafelerde kahve içmekten başka bir şey yapmıyorlar."

"Fransız Konseyi'nin salonlarından söz edildiğini duydum" diyor Han Nathan'a coşkulu bir sesle. Şirine hafifçe doğrulunca başının üzerindeki yapraklar hamakla birlikte sallanıyor. "Hep de gitmek istemişimdir" diye sözünü sürdürüyor Han.

"Gitseymişsin keşke! Yalnızca şairler değil, bütün sanatçılar gelirdi" diyor Nathan. "Bağdat'ın aktörleri, şarkıcıları ve ressamları orada toplanırdı. Ama Saddam korkusundan çoğu şey gizli kapaklıydı."

Elini çenesinin altına koyan Aziz, "Yasaklar eylemleri daha ilginç bir hale getirmez mi?" diye soruyor.

"Hayır" diyor Han ile Nathan bir ağızdan.

"Vallahi" diye itiraf ediyor Han. "Bir zamanlar yasakları ilginç bulurdum. Ama ben okumak için çok genç bir yaşta evimden ayrıldım, gerçekleri göremeyecek kadar gençtim. Küçükken bisikletle kafelerin önünden geçer, içeriyi görmeye çalışırdım."

"Evet, kafelerle kulüpler her zaman kalabalıktı, yaşam doluydu" diyor Nathan. "Ama sorunlar arttıkça, insanlar evlerde toplanmaya başladı. Benim en sevdiğim yer Safir Kulüp idi. Gece geç saatlerde turistlerle göçmenler evlerine çekildikten sonra çok güzel olurdu."

"Safir Kulüp!" diyor Han. Sesinde çok istediği bir şeyi arayan bir insanın duyduğu özlem var. Şirine'nin kalbi çarpıyor. Yüzünü daha iyi görmek için hamaktan kalkıyor ama dengesini kaybediyor ve yaprakları tutmaya çalışırken, "Ah!" diye bir çığlık atıyor.

O sırada arka kapı açılıyor ve altın rengi topuklu terliklerin üzerinde Um-Nadia beliriyor. Bakışları Han'dan Aziz ile Nathan'a kayarken, "Şef nerede?" diye soruyor ve yapraklara doğru el sallıyor. "Kleopatra? Izgara seni bekliyor!"

Şirine suçlu bir tavırla usulca yaprakların arasından çıkarken, üç adam başım çevirip ona bakıyor.

ONUNCU BÖLÜM

Sör Richard Burton, küçük bir hayalet gibi Arap dünyasında dolaştı. Yerel giysileri içinde saatlerce Arap gözlerine baktı. Arapça, delici bir tohum gibi kalbine gömüldü, içinde inanç ve görüş filizleri yeşermeye başladı. Ama dili kızak kadar yassıydı. O kadar çok dil biliyordu ki, içinde yerli müziğinin ezgisinden eser kalmamıştı. Victoria devrinin diğer insanları gibi, mülkiyet duygusu aşırı gelişmişti ve sömürgelerle kölelere özel ilgi duyuyordu. En sevdiği şey başkalarının evlerinde yaşarken köle sahibi olmaktı. Amatör bir köle taciriydi ama profesyonel bir amatördü, birçok kabilenin giysilerini giyer, birçok ülkenin yemeğini yer ve toprağına girerdi.

Burton, *Kokulu Bahçe* adında bir kitap yazmıştı, Abdelrahman Salahadin'in annesi Camille teyze kendini ona sattıktan sonra soluğu öyle bir yerde almıştı. Burton'ın o günlerde yaşadığı Suriye'deki evi kuş cıvıltılarıyla canlanıyor, kelebeklerle renkleniyordu. Cami kubbesi gibi kemerlenmiş gökyüzünün altındaki kameriyelerde merdivenler yükseliyordu, üzümler dallarından sarkıyor, sırıklar sallanıyor, asmalar birbirine dolanıyordu. Bütün bunların ortasında, minderlerin üzerine yayılmış oturan bir paşa kadar şişman Sör Richard Burton vardı, çevresi sürekli gidip gelen, yiyip içen, konuşan, fikir üretip işleri karıştıran arkadaşları ve taşralılarla sarılıydı. O devirde insanlar, günümüzün Amerika'sındaki gibi gün boyu telefonda konuşmuyor, bilgisayarlarıyla oynamıyorlardı, birbirlerini sev-

meyi, domates pişirmeyi, çiçek getirmeyi ve bebekleri öpmeyi henüz unutmamışlardı.

Her neyse. Sör Richard Burton Camille teyzeye, evet, dedi, Nil'in kaynağına giden yolu biliyorum, o yolun bulunmasına yardımcı olmuştum ama artık umurumda değil. O aptal nehirle alıp vereceğim kalmadı. Artık kaynakla ilgilenmiyordu, çünkü onu bulma onurunu en iyi arkadaşı kazanmış, Sör Richard'ın hevesi de böylece kaçmıştı.

Peki Camille ne yapıyor? Onun hevesi de kaçıyor mu? Kaçmıyor elbette. Terastaki halının üzerinde oturup bahçe meditasyonu yapıyor. Yaprak üzerindeki yaprakların seslerini duyuyor, söylediklerini kelime kelime anlıyor ve buna *aujuba*, mucize, diyor. Bahçenin çevresinde ruhlar ve gölgeler gibi uçuşan bülbüllerle sinekkuşları görüyor. Bir açık hava evi yapıyor ve geceyi pelerin gibi vücuduna sarıyor. Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, o gerçek bir köle değildi ama yalnızca bir amatör olan ve koleksiyonunu tamamlamak için insan toplayan Burton bunu umursamıyordu. Kendini Araplar, Çinliler ve Hintlilerle beziyor ve içindeki boşluğu mürekkeple doldurmak için hiç durmadan yazıyor, yazıyor, yazıyordu.

Burton evliydi. Sevgisiz bir evlilikti onunki. Ama Çehov'un dediği gibi, evlilik yalnızlıktan korkanlara göre değildir. Karısı, hiç düşünmeden kocasının, sevmediği ne kadar yazısı varsa yakan uysal bir kadındı.

Bayan Sör Richard'ın kömür gözlü, sırma saçlı bir güzelin, teraslarından birine el koyduğunu anlaması uzun sürmedi, bunu Sör Richard'a söylediğinde adamın ağzından, hım, evet, öyle oldu, yanıtından başka bir söz çıkmamıştı. Daha fazla bilgi edinmek için kocasına baskı yapınca, kadının kölelerden biri olduğunu öğrendi.

Şimdi öykünün ilginç yerine geliyoruz. Camille teyze yavaş yavaş, tatlılıkla Burton'ın düşlerinde yer almaya başladı. Kozasından çıkan bir yaratık gibi değişim geçirdi ve köleden esin perisine dönüştü. Burton onu gözünün önünden ayırmaz

olmuştu. O, sabah kahvaltısında çöreğini yerken, Camille çimenlerin üzerinde kıvrılıp yatıyordu, Hırvatça fiil çekimlerini çalışırken, karşısına geçip yenidünya soyuyordu.

Burton bir köle taciri, kaşif ve çevirmendi ama Camille'in beyaz Nil tenini ve mavi Nil saçını tanımlayabilecek sözcükler bulamıyordu. Camille ona vücudunun yedi ayrı yerinde acıyı tattırdı ve yedi farklı gülümsemeyi öğretti. Düşlerini buğulandırdı, ağzını kirazla tatlandırdı. Burton bir gün, eski defterlerini karıştırıp İran, Fenike ve Hint masallarına göz attıktan sonra, kendini şaşırtıcı bir şey yazarken buldu: "Ve sonra." Victoria devri çılgınlığının Ortadoğu semalarında eriyen, suç unsurlarıyla dolu, yüce ve müstehcen yorumuna başlamıştı. *Binbir Gece Masalları*'nın kendince çevirisine.

* * *

Aynı akşam iş çıkışı, dallarda öten bülbüllerin ve rüzgarla birlikte eğilerek kılıç gibi başının üzerinde birbirini çaprazlayan palmiye yapraklarının altında yürüyen Şirine Victory Market'e gidiyor.

"Bonjour sayın şef!" diye haykırıyor Khoorosh onu görür görmez. Dükkan küçük ve havasız, içeride baharat, sarmısak, safran ve karanfil karışımı yoğun bir koku var. Bir şeye gereksinimi olmasa bile, Şirine her fırsatta alışveriş için buraya gelir. Irak, İran ve Amerika arasında bir yerlerde yeni tarifler yaratmak için değişik baharatlar ya da Khoorosh'un ithal malı çeşitlerini denemek hoşuna gider.

"Şef, bunları sana ayırdım" diyor Khoorosh telaşla dükkanın arka tarafına geçerken. Sonra konserve limon, Türk balı, nar ezmesi ve bir kutu küçük kayısıyla geri dönüp elindekileri tezgaha bırakıyor. "Şu güzelliğe bak" diyor tatlı bir sesle. "Aşkın yiyecekleri bunlar."

"Çok güzel. Fiyatları ne kadar?" diye soruyor Şirine.

"Sen neden söz ediyorsun. Bana hakaret ediyorsun."

"Khoorosh, her gelişimde bana bir şeyler veremezsin."

"Bunlar armağan."

"Armağanlarımın parasını ödemek istiyorum."

"Parayı boş ver. Gönlümden kopan armağanlar bunlar. Bir daha paradan söz edersen beni çok kızdırırsın. Şimdiden başımı ağrıtmaya başladın."

İçeri birkaç müşteri giriyor, Khoorosh'u selamladıktan sonra akıcı bir dille aralarında Farsça konuşmaya başlıyorlar. Şirine rafların arasına kaçıyor, baharat kokuları müşterilerin kahkahalarına karışıyor.

Farsça'nın alçalıp yükselen seslerini seviyor Şirine, hiçbir şey anlamadan gizlice insanları dinlemeyi de seviyor; göçmenlerin vatan özleminin özel dili Şirine'yi rahatlatıyor, neşelendiriyor, tanıdık duygular uyandırıyor içinde. Çocukluk yıllarını Victory Market gibi yerlerde amcasının elini tutup, büyük Amerikan bakkallarında bulunmayan özel çeşniler arayarak geçirdi. Dükkanlar ister İran, ister Yunan, ister İtalyan malları satsın, hepsi taze ekmekle pasta kokardı. Koca koca kuru fasulye ve mercimek konserveleri, cam kaplar içinde beyaz peynir, örgü peyniri ve yağlı zeytin kavanozlarıyla dolu olurlardı. Dükkan ona Han'ı anımsatıyor, burada her şey Han kokuyor, onun varlığıyla dolup taşıyor. Şirine kırmızı ve sarı baharat kavanozlarıyla dolu rafların arasından geçerken, havadaki reçinemsi koku bir anda arzusunu körüklüyor, o zaman sorununun hastalık olmadığını anlıyor. Gece birbirlerine dokunmadan uyurlarken, Han'ın yüzüne üflediği soluğu içinde güçlü bir arzu uyandırmış olmalı. Bir kez daha Han'ın vücudunun yakınlığını hissediyor, teninin kokusu zengin baharat kokularıyla karışıyor. Arzu onu tutsak alıyor, bütün hücrelerini dolduruyor, bir anda üzerinden çekingenliği atıyor. Saçlarına daldırdığı parmakları, bacaklarının hareketi, hatta ağzından verdiği soluğu bile ona heyecan veriyor. Aldığı birkaç şeyi kasaya götürüyor, başı öne eğik, elleri titreyerek para saymaya çalışıyor ve Khoorosh'un izin verdiği kadarını ödüyor.

Sonra aldıklarını dükkanda unutup dışarı çıkıyor, Khoorosh arkasından koşarak torbasını yetiştiriyor. Soluğu kesilen Şirine gülerek torbayı bisikletin sepetine tıkıştırıyor, ayaklığı kaldırıyor ve yıldızlı geceye doğru yola koyuluyor. Üzerinde günün yorgunluğu var, kaslarıyla eklemleri gevşek, bununla birlikte vücudundan ter boşanana ve soluğu kesilene kadar pedal çeviriyor. Han'ın evde olup olmadığını bile bilmiyor ama evde, kapıyı açıyor ve sorulmayan bir soruyu yanıtlarcasına başını sallıyor. Şirine'nin torbasını tezgahın üzerine bırakıp yüzüne bakıyor. Ona birkaç adım yaklaşınca, Şirine içgüdüsel olarak, utangaçça geriliyor. "Dur" diyor. Kutuyu açıp içindeki dolgun, kusursuz kayısılardan birini Han'a uzatıyor. Han kayısıyı ısırdıktan sonra elini onunkinin üzerine koyuyor, o da bir ısırık alıyor ve meyvenin şekeriyle kadifemsi zarı ağzını dolduruyor. Aralarındaki hava, torbalardan yükselen kavrulmuş susam, tatlı portakal çiçeği suyu ve gülsuyu kokularıyla coşup canlanıyor.

Kayısı bitince Şirine çekirdeğini lavaboya atıyor. Han tekrar elini tutup parmak ucundaki bir damla suyu yalıyor.

Soluğunu tutuyor Şirine, ayağının altında yerin dalgalandığını hissediyor. Han arkasına geçip ellerini omuz başlarında gezdiriyor. Başını başının arkasına dayayıp ense ve omuz kaslarına masaj yapıyor. Kendini bırakan Şirine'nin başı öne düşüyor. Han avuç içlerini sırtının ortasına doğru kaydırıyor ve kürek kemiklerinin iç kenarlarını ovuyor. Şirine kendini, sırtından aşağıya inip yeniden omuzlarının arasına çıkan ellere bırakıyor. Han ellerini göğüs kafesinin yanlarından omuzlarının üzerindeki sıkı kaslara, oradan da ensesine kaydırıyor, sonra parmaklarının oynak yerleriyle masaj yapmayı sürdürerek sırtından aşağıya iniyor. Tekrar tekrar okşuyor ve ovuyor. Şirine kemiklerinin eridiğini, bedeninin akıp gittiğini hissediyor.

Han'a dönüyor ve kollarını birbirlerine doluyorlar. Öpüşüyorlar, Şirine ayakkabılarını çıkarıp bir kenara fırlatıyor. Han'ı geri geri yatak odasına götürüyor ve yatağın üzerine itiyor. Birbirlerinin giysilerini çıkarıyorlar, gömlekler ve pantolonlar

havada uçuyor. Han durup dikkatle Şirine'nin saçındaki sarı, plastik tokaları çıkarıyor. Yatakta yuvarlanıyor, birbirlerinin kollarını ve bacaklarını okşuyorlar. Han parmaklarını Şirine'nin parmaklarına geçiriyor. Şirine ağzını açtığında onun teniyle dilinin kehribar, karamela ve toprak karışımı tadını alıyor. Teniyle uyarılıyor. Han'ın özünü ciğerlerine doldurmak istercesine derin bir soluk alıyor. Han badem ve şeker kokuyor. Şirine biraz duraksadıktan sonra soruyor: "Şeyin var mı, bilirsin..."

"Ne?"

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Koruman var mı?"

Anlamıyor Han. "Neye karşı koruma?"

Sonra gülümsüyor ve çıkardığı pantolonun üzerinde dönüp cebinden bir prezervatif çıkarıyor. Bir köşesinden tuttuğu paketi sallayarak, "Güvendeyiz!" diyor.

Şirine en son, üç yıldan uzun bir süre önce Danny adında yanık tenli bir plaj serserisiyle birlikte olmuş. Cinselliğin nasıl bir duygu olduğunu unutması için yeterli bir süre. Han'ın üzerinde sarsılan vücuduyla uyluklarına sürtünen ince uylukları onda yepyeni duygular uyandırıyor ve duyduğu tensel zevk bütün kaslarını harekete geçiriyor. Sırtı yay gibi geriliyor, kaburgaları çözülüyor. Han, hayvansal içgüdüleriyle hareket ediyor, kendini tamamen kaybetmiş gibi. Bütün vücudu kasılmış, sabit bakan gözleri ona odaklanmış. Şirine ağzını açıyor, duyulan tek ses, onları sarıp odayı dalga dalga büyütüp küçülten soluğunun sesi. Gözleri birbirlerinin üzerinde, el ele, tek vücut halinde hareket ediyorlar.

Sonunda, Han'ın gözbebekleri koyulaşıp genişliyor, bir şeye şaşırmış gibi ağzını açıyor ama hiç ses çıkarmıyor, vücudu uzayıp kasılıyor, sonra gevşiyor ve kendini yavaşça Şirine'nin üzerine bırakıyor. Şirine vücudunu onunkine yapıştırırken bedeninin içinden kayıp gittiğini hissediyor, kalbi göğsünde delice atıyor. Gözlerini kapıyor ve kendini tenindeki son duygu selinin akışına bırakıyor, bir an bedeninden ayrıldığını hissediyor, küçük balkonlarının ötesine gidiyor, dizi dizi balkonlar, renksiz

sokaklar, ten rengi sıvalı, kırmızı kiremitli evler görüyor. Mor gece suratlarına çarpıyor. Evlerin arasında ışıldayan palmiyeler, siyah semenderler ve sabırlı iguanalar var. Böcekler aleminin boynuzlu ve balmumu kanatlı yaratıklarının havalandıklarını hissediyor. Birlikteliklerinin küllenmeye başlayan ateşinde gözlerini açıyor.

Han'ın kolları ekmek ve uyku kokuyor, ona sarıldığında kendini bir sualtı mağarasına çekiliyormuş gibi hissediyor. Gözlerini yumup yüzüyor. Ve uykuya onun kollarında dalıyor.

* * *

Şirine'nin uykusu okyanus kadar derinleşiyor ama arada bir yüzeye çıkıyor ve küçük çığlıklar ya da akortsuz melodiler gibi garip sesler duyuyor. Bazen de tanımadığı, belirsiz yüzler görüyor. Tuhaf bir biçimde izlendiğini hissediyor.

Birkaç saat sonra, tanyeri ağarmak üzereyken uyanıyor. Ak kanallarla kaplı bir ülkeye benzeyen evin içine gümüş rengi bir sis çökmüş. Kapıya doğru yürüyor ve dönüp Han'ın uykudaki huzurlu yüzüne bakıyor. Bronz bir heykele benziyor.

Kendini bir başkasının düşünden uyanmış gibi hisseden Şirine çırılçıplak, kırmızı gözlerle küçük yatak odasında dolaşıyor. Sağa sola atılmış bir sürü şey var. Kapağında yaldızlı harflerle yazılmış Arapça yazılar olan birkaç kitap, renkli kumla dolu bir cam şişe, bir tespih, katlanmış bir ipek kumaş, pirinç bir mektup açacağı ve onun yanında gümüş çerçeve içinde bir fotoğraf: Han'ın gençlik fotoğrafı, yanında bir oğlan çocuğuyla genç bir kadın var, üçünün teni de fındık kabuğu renginde, gözleri kestane. Mutlu görünüyorlar, aralarındaki hissedilir yakınlık Şirine'de belli belirsiz bir kıskançlık uyandırıyor. Han'ın bir kız kardeşten söz edip etmediğini anımsamaya çalışıyor. Sonra fotoğrafı dikkatle mektup açacağının yanına koyuyor.

Uyku sersemi Han'ın sıcak kollarına dönmeye hazırlanırken durup çevreyi dinliyor. Bir ses mi duydu? Kapıda durup bal-

kona doğru bakıyor ve dışarıdaki kakule kokulu sisi görüyor, evlerinde düş gören insanların soluğundan yükselir gibi sokaklara çökmüş.

Yatağa gitmek üzere dönüyor ama tam o sırada gözüne bir şey çarpıyor. Gözlerine inanamıyor, karanlıkla sis bir araya gelip pencereden içeri bakan bir yüz yaratmış, sanki balkonun bir köşesine sinmiş de evi gözetleyen biri var.

Soluğunu tutuyor. Ama bunun bir ılgın, düş ürünü bir görüntü olduğunu biliyor. Gözlerini kapayarak bacağı yatağın kenarına dokunana kadar ağır adımlarla geri geri yatağa doğru yürüyor. Bir süre yatıyor ve kendine orada hiç kimsenin olmadığını söyleyerek sakinleşmeye çalışıyor. Yorganı çenesine kadar çekip Han'a sokuluyor, yatakta defalarca döndükten sonra tekrar uykuya dalıyor.

* * *

Uyandığında sisin kalktığını ve sabah olduğunu görüyor. Han ağır bir bakır öğütücüde kahve öğütüyor, nane ve şeker dolu çayı karıştırıyor, kahvaltı için dilim dilim peynir, olgun domates ve krem renkli avokado kesiyor. Kahvaltıdan sonra Santa Monica'ya gidip sabahın erken saatlerinin mavi sokaklarında dolaşıyorlar. Güneş gökyüzünü kavurmaya başlıyor, eriyen bulutlar balık kılçıkları gibi dağılıyor, palmiyeler sıcakla birlikte parıldıyor. İşadamlarının, öğrencilerin, garsonlarla turistlerin yanından geçen Şirine ile Han, onların bir anlık varlıklarının tadını çıkarıyor.

Küçük bir oğlan çocuğu, ipeğimsi kirpiklerin çevrelediği iri kahverengi gözlerini onlara dikerek, "Şunlara bak anne" diyor. Annesi elini tutup onu susturuyor. Şirine Han'ın eline bakıyor, kahverengi eli kendi beyaz teniyle hoş bir zıtlık yaratmakta.

Güneş çok sıcak, gölgeye geçiyor ve parkın yanında açık bir bina buluyorlar; yaşlılar merkezi. İçerisi loş ve serin, yaşlı bir

adam, cilalı zeminde tekerlekli sandalyesiyle onlara doğru geliyor.

"Merkez kapalı" diyor. Gitmeye hazırlanırlarken onlara yaklaşıyor. "Yoksa *camera obscura*'yı* mı görmeye geldiniz? Anahtar rafın üzerinde, alıp yukarıya çıkabilirsiniz."

Bir an bakışıyor, gıcırdayan basamakları çıkmaya başlıyorlar. İçeride ağır bir hava var, uzun süre kapalı kalmış bir dolap gibi küf kokuyor. Üst katta, duvarları lambri kaplı karanlık bir odaya giriyorlar, ortadaki yuvarlak masada büyük, renkli bir disk var. Resme benziyor ama Şirine dikkatli baktığında diskte hareket eden ışıklar görüyor. "Bir tür periskop görüntüsü" diyor Han. Eğilip kamerayı çalıştırdığında masanın içinde bir görüntü beliriyor. "Bak" diyor Han, "Binanın yakınlarındaki sokağın görüntüsü".

Şirine büyük masanın çevresinde dolaşıyor. Masa hareket halindeki arabalar, yürüyen turistler ve uçan martılarla dolu. "İlginç" diyor odanın yaşlılarla dolu halini gözünde canlandırırken, hepsi masanın üzerine eğilmiş, dışarıdaki insanları izliyor olmalı. "Bu bir casus kamerası. Televizyondan daha ilginç. Bununla komşularını gözetleyebilirsin."

"Ne kadar ilginç" diyor Han. "O yaşlı vatandaşların burada insanları gözetlediği kimin aklına gelir. Bu garip aletin yaratıcısı Müslümanlardır."

"Bu kamera şeyinin mi?"

Han periskopu çevirip görüntüye bakıyor. "Birinci yüzyılda yaşayan Bağdatlı fizikçi Al-Hazen'di camera obscura'yı hayal eden."

Şirine muzipçe gülümseyerek, "Yaşlılar merkezinin üst katında kullanılacağı aklına gelmiş midir?" diye soruyor. Masaya baktığında diğer görüntülerin ortasında hareketsiz bir figür dikkatini çekiyor, masanın üzerinden ona bakan bir adamın görüntüsü. "Şuna bak" diye işaret ediyor.

* Camera obscura: Mercekler aracılığıyla aktarılan görüntülerin yüzeyinde yansıdığı karanlık kutu benzeri bir gereç –E.N.

Han gözlerini kısınca, görüntüler bir an için titreşiyor, okyanusa bakan boş bankın ötesini tarıyor gözleriyle. Adam gitmiş. "Neye bakayım?" diye soruyor. "Ne gördün?"

"Sandım ki... bilmiyorum... çok garip."

"Garip olan ne?"

"Varolmayan şeyler görüyorum son zamanlarda." Elini adamı gördüğünü sandığı yere koyunca, görüntüler elinin üzerinde hareket etmeye başlıyor.

* * *

Han, işaret ettiği yere gitmelerini istiyor ısrarla. Şirine zambakların arasındaki bankı buluyor ama adam gitmiş. Belki de hiçbir zaman orada olmamıştır. Şirine geri dönüp yaşlılar merkezine doğru bakınca çatıda, küçük bir kapağın altında dönen ve neredeyse görünmez olan camera obscura'yı görüyor.

"Onu bulamamamız buraya hiç gelmediğini göstermez" diyor Han kibarca. "Anlamı da burada saklı olmalı."

"Amcam bunun Arap hastalığı olduğunu söylüyor. Biz gittiğimiz her yerde CIA tarafından izlendiğimizi düşünürüz."

"Birinin beni izlediğini düşünmek sinirlerimi bozar."

Şirine ona bakarak, "Nathan bunu yapıyor" diyor. "Yani seni izliyor."

"Dur bir dakika" diyor Han gülerek. "Nathan CIA'den olabilir mi? Her zaman gözlük takıyor ve insanlara bakıp fotoğraf çekiyor. Bununla birlikte bize çok bağlı, kusursuz Arapça konuşuyor, yerel argo sözcükleri bile biliyor. Bugüne kadar gördüğüm en çalışkan öğrenci. Temiz kalpli bir insana benziyor." Ahşap banka oturup elini Şirine'ye uzatıyor. Şirine onun kolunun altına girip oturuyor. Deniz seviyesinin üzerinde kalan parktan fırıldak gibi dönen dalgalara bakıyorlar. Şirine Han'ın "temiz kalpli" sözüne takılıyor, bununla ne demek istediğini sormak istiyor ama onun yerine, "Arapça konuşmak isterdim" demekle yetiniyor. Arkaya yaslanıyor, güneş yüzüyle omuzlarını yakıyor.

Han mutlu görünüyor, çenesini göğsüne doğru indirerek, "Sahi mi?" diye soruyor. "Arapça öğrenmek mi istiyorsun? Zor bir dildir."

Şirine gülümseyerek omuz silkiyor. Arapların arasında büyüdü, hayalet bir dil gibi, zihninin bir köşesinde Arapça'nın varlığını hissediyor; açık, canlı ve okyanus kadar boş. Anadilini bilmediği için kendini suçlu hissediyor.

"Bir dili akıcı bir biçimde konuşmak için onu olduğu gibi kabul etmek gerekir" diyor Han. "Ben çeviri yaparken, sözcükleri bilinçli varlıklar gibi ele alırım. Sayfalara bakarken, her iki dilde de okuduklarının anlamını bilirsin ve aynı şeyi söylemeye çalışan, ama tarihlerinden dokundurmalarına kadar her şeyleriyle birbirlerinden farklı olan iki dilin nasıl ortaya çıktığını merak edersin."

"Bu açıdan ele alırsan, her şey olduğundan karmaşık görünür."

Han avuç içiyle alnını ovuyor. "Hemingway'i Arapça'ya çevirmek, bir kuşu nehre dönüştürmek gibi bir şeydir. Yalnızca sözcükleri değil, inanç ya da cesaret gibi duygularla kavramları da bir kültürden diğerine çevirmek gerekir."

"Ben bunların ne demek olduğunu bile bilmiyorum."

Gülümseyerek başını çeviren Han bir şey mırıldanıyor.

"Ne?" diye soruyor Şirine.

"On yaşındaki halimi düşünüyorum. O vakitler böyle bir şeyi kavrayabilmekten ne kadar uzak olduğumu. Günün birinde böyle bir yerde senin gibi bir kadınla oturacağım aklımın ucundan bile geçmezdi."

Şirine on yaşındaki Han'ı gözünün önünde canlandırmaya çalışıyor ama zorlanıyor, Han bazı özellikleriyle dünyaya bir yetişkin olarak gelmiş izlenimi uyandırıyor. Şirine'nin aklına yatak odasında gördüğü fotoğraf geliyor: Bir çocuğun yanında duran genç Han ile genç bir kadın. "Ailen nerede?" diye soruyor.

Han hemen yanıt vermiyor. Şirine suya bakarak bekliyor. Santa Monica'nın yumuşak dalgaları dantel gibi köpürmekte.

"Anne tarafım güney Irak'ta, Nasra'da. Babamın kız kardeşi Dalal kuzeyde yaşıyor. Körfez Savaşından sonra akrabalarım Ortadoğu ile Orta Amerika'nın dört bir yanına dağıldı. Annemle erkek kardeşim hâlâ Bağdat'ta."

Şirine düşünceli, sözünü sürdürmesini bekliyor, sonra soruyor: "Ya kız kardeşin?"

Bunu sorar sormaz Han'ın içinde bir şeylerin koptuğunu görür gibi oluyor, çok ince, yine de hissedilir bir duygu, Han ufacık bir iç organı iflas edivermiş gibi kasılıyor. Ama yalnızca başını sallayıp, "Irak'ta, diğerleriyle birlikte" diyor. "Evet" diye devam ediyor. "Şimdi de senden söz edelim. Ailen nerede?"

Şirine elini uzatıyor. "Burada. Babamla amcam Iraklı ama tam olarak neresinden olduklarım bilmiyorum. Annem Santa Barbaralı idi, Kaliforniyalı olmasına karşın onun ailesini tanımıyorum. Annemle babam öldü, kardeşim yok. Uzun zamandır amcamla birlikte yaşıyorum."

Han elini omzundan çekip açık saçına götürüyor ve düşünceli bir ifadeyle ona bakıyor. "Bu yüzden Los Angeles'tan hiç ayrılmayacaksın, değil mi?"

Şirine karşı çıkmak üzereyken duraksıyor. Han'ın başının üzerinden ileriye bakınca, binanın çatısında, kapağının altında dönen *camera obscura*'yı görüyor. Gül yapraklarını hışırdatan rüzgar, bir toz bulutu havalandırıyor. "Galiba vatan özlemi çekiyorum bir parça" diyor Şirine. "Bütün ömrüm burada geçti, ama asıl yuvamın başka bir yerde olduğunu hissediyorum."

Han elini gözüne siper edince, Şirine onun yüz ifadesini göremiyor. "Burada kendini evde hissetmek için ne yapıyorsun?" diye soruyor Han.

"Çalışıyorum" diyor Şirine. "Benim yuvam, çalıştığım yer."

"Gerçek bir Amerikalısın" diyor Han gülümseyerek. "İşin sana bir aile veriyor mu?"

Şirine ona bakarak, "Olabilir" diyor.

Onun soluğunu alnında hissediyor Şirine. Han bir süre suskun kalıyor. Aşağıdaki külrengi suya bakıyorlar ve Şirine Han'ın

göğsündeki iki vuruşluk kalp atışını dinliyor. Sonra onun bir soluk aldığını duyuyor. "Sana galiba sözünü etmediğim biri daha var" diyor Han. "Erkek kardeşim."

"Öyle mi?"

Havada uçuşan tohumlar Han'ın saçını sıyırıp geçiyor. Boğazını temizleyip öne eğiliyor. Düşünceleri şakaklarını zonklatıyor, gözlerini yere dikiyor. Bir elinin sırtını alnına dayıyor. Şirine başını ona çevirip bekliyor, biri göğüs kemiğine baskı yapıyormuş gibi bir sıkıntı hissediyor. "Anlatmak zorunda değilsin" diye fısıldıyor.

"Benim küçüğüm" diyor Han yavaşça. "Arif. Onu ve ailemin diğer üyelerini yirmi yıldır görmüyorum."

"Yirmi yıldır ülkene gitmiyor musun?"

"Saddam Hüseyin iktidara geldikten kısa bir süre sonra İngiltere'ye kaçtım."

"Korkunç bir şey olmalı."

Hafifçe gülümsüyor Han. "Kulağa olduğundan daha ilginç geliyor. Bir burs kazanmıştım, başka türlü İngiltere'ye gidemezdim. Ülkeden ayrıldığımda Arif on iki yaşındaydı ama daha o yaşta Irak geleneklerine uymuş ve yıkıcı çalışmalara başlamıştı, iktidarı kötüleyen şiirler yazıyor ve okuyordu. Belki bunların birkaçını biliyorsundur."

"Sanırım amcam da böyle şeyler yazıyor. Uyaklı şiirler, değil mi?"

"Düşünceleri açıkça ifade eden uyaklı şiirler" diyor Han gülümseyerek. "Ona kötü örnek oldum. Benden aşağı yukarı on yaş küçüktü ve ağabeyinin ülkeden sürülmüş, cesur bir devrimci olduğunu sanıyordu. Çok geç olmadan ülkeden ayrılmasını istedim ama o yerine getirmesi gereken bir görevi olduğunu söyleyerek gitmeyi reddetti" diyor Han gözlerini devirerek. "On üçüncü doğum gününden önce tutuklanıp hapse atıldı. Yirmi bir yıl önceydi, geri dönüp ona yardım edemedim."

Göğsünün sıkıştığını hisseden Şirine, "Neden?" diye soruyor.

"Hımın. Neden mi?" Dua edermiş gibi parmaklarını birbirlerine geçiriyor. "Irak'ta çok sorulan bir soru. Ordu, cezaevleri, işkence ve idam cezası vardır, bu yüzden Iraklı erkekler için güvenli değil orası. Ben, her şeyden önce asker kaçağı olduğum için aranıyordum. Suçumu ağırlaştıran birçok etken vardı." Han dua eden parmaklarına bakıyor. "Baştaki, acımasızlığıyla tanınır. Ülkeyi izinsiz terk eden damatları Irak'a döndüklerinde, idamlarından önce kaçtıkları için özür dilemelerine izin verdi, Saddam ne kadar yüce gönüllü bir insan olduğunu böyle gösterir. Eğer Arif hâlâ hayattaysa..." Bir süre duraksıyor. "Hâlâ hayattaysa, ülkeye dönüşüm onun için kötü olabilir. Belki de olmaz. Belki bu hiçbir şey değiştirmez. Bana böyle acı veren de bu işte. Engellemeler. Bir de bilinmeyenler." Meraklı gözlerle tekrar Şirine'nin yüzüne bakıyor. Sonra ellerini çenesini altında kavuşturuyor. "Böyle bir şeyden nasıl söz edilebilir ki? Nasıl düşüneceğimi bile bilemiyorum. Umarım aile faciamız ve entrikalarla seni korkutmamışımdır."

"Ben o kadar kolay korkmam" diyor Şirine, ama kendinden emin değil. Tatlı Santa Monica sabahında okyanusu izlerken, tehditlerle cezaevine atılan erkek kardeşlerin hayal edilemeyecek kadar gerçekdışı olduğunu düşünüyor. "Seni öldürürler mi?" diye soruyor elini onunki üzerine koyarken, onu bırakmaya hiç niyeti yok. "Bundan emin misin?"

Han, bütün kederli Araplar gibi, başını geriye atıyor. Amcası bunun, sen beni dinlemiyor musun, anlamına geldiğini söylemişti. Yüzündeki ifade teslimiyetini gösteriyor. Uzun zaman önce yitirdiği şeyi bir kez daha yitiriyor. Başını çeviriyor.

Şirine'nin aklından sorular geçiyor. Ama bir karatavuk başlarının üzerindeki palmiyeye konup onlara bağırmaya başlayınca, saatin farkına varıyor. Güneş yükselmiş, ağaçlardaki böcekler düdüklü tencere gibi ıslık çalıyor. Şirine işe gecikecek ve kahveyi Mireille yapacak, bu yüzden herkesin canı sıkılacak. Palmiyelere bakıyor, gövdeleri gri flanel gibi taranmış ve beneklenmiş. Ağaçlardaki bir hareketle irkiliyor. Bir an için hin-

distancevizi tenli, karanfil siyahı saçlı genç bir adamın yüzünü gördüğünü sanıyor; adam ağaçların arasında dolaşıyor, omzunun üzerinden onlara baktıktan sonra kaçıyor. Şimdi çok uzakta, ağaçların arasında bir nokta kadar küçük, hiç varolmamış gibi uzakta.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Sör Richard Burton'ın lüks evinde, kaplan desenli eşekarılarıyla balarıları altın polenli bacaklarını sallayarak havada uçarken, gökyüzü lacivert fırtına bulutlarıyla karardı. Camille teyze yan bahçede Hariz halısının üzerinde uyuyor, uyanıyor ve meditasyon yapıyordu, bazen çakal kulaklı köpek *Napolyon Buradaydı* da ona eşlik ediyordu. Camille teyze yitik oğlu Abdelrahman Salahadin'i bulmak için Burton'ın yardımını beklerken, ister istemez onun esin perisi ve işbirlikçisi olmuştu. Öyle kötü bir köleydi ki, kayıtsızlığı onu bir soylu gibi gösteriyordu. Bütün ev halkı emrindeydi. Hizmetçiler, yabancı öğretmen ve öğrenciler, İngiliz kaşifler ve ona bardaklar dolusu çayla tereyağlı Alman kurabiyeleri getiren Burton. Camille, Burton için kuştüyleriyle toz alan diğer bütün kölelerden çok daha fazla şey yapmıştı. Burton, eski bir Bağdat karaliçesi, *Binbir Gece Masalları*'nın ünlü anlatıcısı Şehrazat üzerine yazarken, Camille bahçedeki sabrı, inatçılığı, çelik bilekleri ve asla eğilmeyen başıyla efendisine Şehrazat'ın kim olduğunu göstermişti. Ona dış güzelliğin ne demek olduğunu öğretmişti. Elli dokuz yaşındaydı, açık havada yatıp kalkardı, sabah kadar uzun ve gözkapağı kadar beyazdı, varlığıyla Burton için her şeyi mümkün kılıyordu. Bir meşale gibi bilincini tutuşturuyor, düş gücünü harekete geçiriyordu.

Burton evli olduğu halde ona gönül verdi. Hepimiz arada bir şeytana uyup gönlümüzü yanlış kişiye kaptırmaz mıyız? Bayan Richard Burton birçok şeye alışkındı. Çingene kabilelerine,

solucan istilasına, kum fırtınasında dolaşmaya ama aynı Bayan Richard Burton bahçede uyuyan Kraliçe Şehrazat'ın varlığına bir türlü alışamıyordu. "Kim o kadın?" diye sordu tutku ve heyecanla düşündeki yarı çıplak güzele bakan kocasına. "Bir köle" diye mırıldandı Burton.

"Evet. Ama tam olarak kimin kölesi?"

"Herhalde bizim kölemizdir sevgilim."

"Herhalde bizim kölemiz. Ama hiç kimseye hizmet etmiyor, öyle değil mi?"

"Doğru."

"Bu konuyu fazla kurcalamak istemiyorum, ama... bizden ne istiyor?" Sör Richard'ın ifadesiz yüzünü gören Bayan Sör Richard bahçeye gidip neler olduğunu öğrenme zamanının geldiğine karar verdi.

Camille ne istediğini ona söyledi mi? diye soruyor Şirine.

Hayatım, öyle görünüyor ki sen masal dinlemeyi hâlâ öğrenememişsin. Acele etmemeli, masalın sana gelmesini beklemelisin. Her neyse. Gözünü saatinden ayırmayan Şirine için bu bölümü kısaltıyoruz: Evet, Camille teyze Bayan Sör Richard'a, "Beni Nil'in kaynağına götürecek birine ihtiyacım var" dedi. "Bunu yaparsa, karşılığında kocanızın üzerindeki büyüyü çözerim."

Sör Richard büyüden kurtulmak istediğinden emin değildi. Tutsaklar, zincirlerinden kurtulmak isteyip istemediklerinden emin olamazlar. Neyse ki, karısı bu konuda daha mantıklı davranıyordu. Afrikalı kılavuzları çağırdı.

Yola çıktıkları gün, güneş sarı ipek kurdele gibi parlıyordu. Kafilede yardımcılar, taşıyıcılar ve parlak, siyah gözlü, çakal kulaklı köpek vardı. "Napolyon Buradaydı!" diye çağırdılar köpeği. "Buraya gel!"

* * *

Han düzenli olarak Nadia'nın Kafesi'ne gelmeye başlıyor. Şirine herkes gittikten sonra ona yemek yapıyor, yerken de izli-

yor, Han mahcup ama mutlu, övgüler sıralıyor, ömründe yediği en güzel yemekleri onun yaptığını söylüyor tekrar tekrar. Akşamları yürüyüşe çıkıyor ya da sinemaya gidiyorlar. Şirine, üst üste üç gece, çıkacağını haber vermek için amcasını aramayı unutuyor ve onun evine gidiyor. Dördüncü gece özür dilemek için aradığında, "Biliyorum Habeebti" diyor amcası.

Han ile geç saatlere kadar oturup konuşuyor. Han notlarıyla kitaplarını bir kenara kaldırıyor ve mobilyasız odada, halının üzerinde sarmaş dolaş otururlarken, birbirlerine kim olduklarından ve nereden geldiklerinden söz ediyorlar. Han ona Irak'ta yediği yemekleri, giydiği giysileri, memleketinin hayvanlarını, bitkilerini, rüzgarlarıyla taşlarını anlatıyor. Uzun zaman önce kapatılan bir defterden söz edermiş gibi, duygusallıktan uzak, düz bir sesle söz ediyor bunlardan. Sonra Şirine fazla ayrıntıya girmeden Los Angeles'taki çocukluğunu anlatmaya çalışıyor. Sınıfının kokusundan, yün etekleriyle tozluklarından, saç örgülerinden, atkuyruklarından, tokalarından ve saçını düzleştirip şekle sokmak için verdiği savaştan söz ediyor. Ama anımsamakta güçlük çekiyor, özellikle annesiyle babasının ölümünden önceki dönemle ilgili anıları çok silik.

Ekim başında bir akşam, ilişkilerinin dördüncü haftasında, Şirine dört gece üst üste Han'da kaldıktan sonra, amcasının evini özlediğini fark ediyor. Han'ı arayıp akşam gelmeyeceğini söylüyor. Sonra bisikletinin küçük farının ışığını izleyerek, kaldırımlardaki palmiyelerin kimi yosun kadar yumuşak, kimi kamış kadar sert, testere dişli yaprakları ve çaprazlaşan ışıklarla renklenen karanlıkta evine gidiyor. Önünde yarıklarla çukurlar açılıyor, karanlığın içinden sudaki balıklar kadar kaygan ve değişken gölgeler çıkıyor. Han'ın evinin önünden geçerken korna çalmak istiyor ama dışarıdan penceresinin hangisi olduğunu kestiremiyor.

Gecenin, içinden bir yerden fırlayan karmaşık ve tutkulu gölgelerle dolduğunu hissediyor. Çalılardan yükselen çıtırtı-

larla binaların arasından gelen sesler duyuyor, kent gürültüyle kuşatılmış, herkes konuşuyor.

Amcasının karanlık yatak odası penceresi kapalı. Sessizce önünden geçiyor. King Babar yüzünde bir gülümsemeyle yatağının ortasında uyuyor, düşünde karınca yiyor. Şirine içeri girince gözlerini açıyor ve dikkatle onu izliyor. Şirine pencereleri açıyor. Han ile yitirilmiş evlerden ve ailelerden o kadar çok söz ettiler ki, düşünde kendi ailesini görmekten korkuyor, içinde açığa çıkmayı bekleyen düşün varlığını hissediyor. Kolunu pencerenin camı boyunca uzatırken, rüyayı o anda, lacivert gökyüzünün altında, yıldızlar ve sokak lambalarıyla aydınlanmış gecede, dolabında cesetlerle hayaletler olmadan, gözleri açıkken görebilmeyi diliyor.

Han'ı düşünmek istemiyor ama bu olanaksız. Zihnine sızmış, düşüncelerini ele geçirmiş bile. Yeni ışığıyla onu kıskıvrak yakalamış, öylesine parlak ki, o yanındayken kendini fosforlu bir denizde yüzüyormuş gibi hissediyor. Han. Her an onun adını söylemek istiyor. Sonra sınıfta gördüğü başörtülü kızı ve kusursuz bir orkideye benzeyen oval yüzünü düşünüyor, bu düşünceyle birlikte nabzı hızlanıyor. Kızın sevdiği adamı gözünde canlandırmaya çalışıyor; ağzına ve başına sardığı fildişi eşarp kimliğini gizlemekte, yalnızca su mermeri gözleri görünüyor, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan imparatorluğu için savaşırken, öfkeli bir toz bulutunun içinde yitip gidiyor. Sonra penceresiz, tozlu odasında Han'ı ve güzel kızlarla dolu koridorları düşünüyor, birçoğu kendisi gibi Arap. Eğitimli, büyüleyici kızlar, onları Han'a kendinden daha uygun buluyor.

Giysilerinde, havada Han'ın kokusunu arıyor. Yatağına giriyor, örtülerin arasında yatarken Han'ın sesi bir nehir gibi odanın içinde akıyor. Daha önce hiçbir erkek için böyle şeyler hissetmemişti, Amerikalı sevgililerini elde etmesi çok daha kolay olmuştu. Ama şimdi duyduğu şiddetli arzu, şişesinden dışarıya taşan bir cin gibi her yere yayılıyor.

Yatak odasının havası sıcak ve pudra gibi kupkuru. Yatağın

üzerine asılıp tavanı kaplıyor. Sivrisinekler, hayaletler gibi açık pencereden içeriye doluşuyorlar. Havada, sokaktaki palmiyelerin temiz kokusuyla birlikte dumanla toprak kokusu karışımı bir koku daha var, bir orman açıklığında yanan yaprakların kokusuna benziyor.

Şirine ayakucunda kıvrılıp yatan ve her zamanki gibi endişeyle onu izleyen King Babar'a bakıyor. Gözleri parlıyor ve siyah, keskin burnu ışığı yansıtıyor. Şirine uyuyamıyor. Han'ı özlüyor. Gözlerini kapadığında karanlıkta bir imge beliriyor: Han, genç bir kadın ve bir oğlan, hindistancevizi tenler ve karanfil rengi gözler.

Hafif bir esinti perdeleri havalandırıyor. Gözlerini açan Şirine tavanda bir kertenkele görür gibi oluyor. Bir süre tavana baktıktan sonra gözlerini yeniden kapıyor. Başka bir anı canlanıyor; kenarları aşınmış siyah-beyaz bir fotoğraf, ekose elbiseli, beyaz soket çoraplı bir kadın, solgun, yuvarlak bir yüz. Annesi.

* * *

Şirine bir kez daha kalkıyor, aşağı inip amcasının terk edilmiş oturma odasına gidiyor, amcası bu odaya böyle der, tavana kadar yükselen kitaplığın alt rafındaki büyük fotoğraf albümünü buluyor. Fotoğraflarla kalınlaşan albümü alıyor. Dört sokak ilerideki küçük İtalyan kafesi La Dolce Vita'da bakacak. Kafe, boş şarap şişelerinin tepesine dikilen mumlarla aydınlatıldığı için kapalı gibi görünüyor ama Şirine saat kaçta gelirse gelsin, açıktır.

Ilık ve yıldızlı bir gece, kaldırımdaki masalarda siyah paltolu, yaşlıca birkaç İtalyan müşteri oturuyor. Kafenin tek garsonu, her zaman baston yutmuş gibi dimdik duran Eustavio başıyla onu selamlıyor ve yanaklarından öperek, "*Ciao, Maestra*" diyor. Sonra yıllardır her gelişinde ona içirmeye karar verdiği bol sütlü kapuçinosunu getirmeye gidiyor.

Şirine dört dakikada işlenip satışa çıkarılan dökme demir

masalardan birine otururken dizleri demir bacaklara çarpıyor, albüm açılınca bütün masayı kaplıyor. Sayfaların arasında kuru çiçekler ve eski mektuplarla Şirine'nin birinci sınıfta renkli kalemle yaptığı bir resim var, annesi, babası ve amcası el ele tutuşmuş, hepsinin saçı turuncu, gözleri de deniz yeşili. Albümün kalın sayfaları, siyah fotoğraf köşelikleriyle kaplı. Fotoğraflar siyah-beyaz, Şirine'nin ince yapılı annesiyle babası çocuklar gibi gülüyor. Rüzgar, Catalina Adasında deniz kenarında bir kütüğün üzerine oturan annesinin eteğini yukarı kaldırırken saçlarını yüzüne yapıştırmış. Bir başkasında, babasıyla birlikte, kesilmiş dev bir kızılağacın gövdesine girmiş. Diğerinde, Şirine'nin çok daha genç amcası oyun oynuyor, eski evlerinin ön bahçesinde kırık bir araba tekerleğini çeviriyor, köşedeki metal tabelada sitenin adı yazılı: Avalon. Pembe boyalı. Şirine binayı anımsadığını düşünüyor. Belki de yalnızca fotoğrafı anımsıyordur. Albüm, kahkahalar atan, kadehlerindeki içkileri döken, çimenlerin üzerindeki şezlonglara uzanmış, uzun bacaklı, unutulmuş arkadaşların fotoğraflarıyla dolu. Bir kısmı ailesiyle birlikte Kızıl Haç'ta çalışırdı. Şirine onların adlarını öğrenmek istiyor. Sayfaları çevirirken kendini görüyor, sıkıca battaniyeye sarılmış, beyaz bir saç buklesi yıldız gibi tepesinde toplanmış, küçük yüzünü buruşturmuş, parmakları annesinin işaret parmağına dolanmış. Albümün üzerine eğilip fotoğraflara yakından bakıyor.

"Ah, gece yarısı fotoğraf albümü" diyor amcası omzunun üzerinden. Karşısına geçip masaya otururken dizlerini demir bacaklara çarpıyor. "Yine başladık."

Şirine gülümseyerek, "Burada olduğumu biliyor muydun?" diye soruyor.

Amcası omuz silkiyor. "İyi bir tahmindi."

Eustavio telaşla masaya gelip amcayı öpüyor ve İtalyanca bir şeyler söylüyor.

"*Si, si, si*" diyor amca, bildiği tek İtalyanca sözcük bu.

"Amca, bizim ailemiz Irak'ın neresinden?" diye soruyor Şi-

rine, yüzünde şaşkın bir ifadeyle ayaklarını üzeri kağıt yığınları dolu bir çalışma masasına dayamış oturan babasının fotoğrafına bakarken.

"Gece yarısı Irak sohbeti" diyor amcası. "Anlatmamış mıydım? Anlattığıma eminim, ama belki de..."

"Lütfen yine anlat."

"Geldiğimiz yer, eski, küçük bir yerleşim. Adı Bab el Shaikh, yani Şeyhin Kapısı, şimdi mutlu musun?"

"Bunları hiç anlatmıyorsun. Irak'tan hiç söz etmiyorsun."

Amcası ellerini havaya kaldırıyor. "Ben duygusal bir insanım. Duyarlı kalbim çok çabuk kırılır. Duygusal insanlar böyle şeylerden konuşmaktan hoşlanmazlar."

Bir fotoğraf: Annesiyle babası birbirine sarılmış, annesinin evaze eteği havalanmış.

Parmaklarını fincana vurarak soruyor: "Neden?"

"Böyle şeyler konuşulduğunda, geçmişle içinde bulunduğun gün arasındaki değişikliklerden söz edilir, bu da genellikle insana hüzün verir. Göçmenler zaten hüzünlü insanlardır. Sen yaşadığın yerden ayrılırken, çekeceğin sıkıntı konusunda seni uyaran olmaz. Bazı göçmenler diğerlerinden daha hüzünlüdür. Birçok nedeni vardır, en önemlisi de artık geri dönüşün olmadığını bilmektir. Babanla benim geride bıraktığımız Irak yok artık. Yerini değişik, ürkütücü bir yer aldı. Eski evini yitirdiğin zaman her şeye hüzünlü gözlerle bakarsın."

Eustavio onlara buğulu görünümlü, gül kokulu *penne cotta* getiriyor. "Sizce göçmenler diğer insanlardan daha hüzünlü değil midir?" diye soruyor amca garsona.

Eustavio dikleşip gözlerini kapıyor. Yanıtını İtalyanca veriyor, sonra vurgulu İngilizce'siyle Şirine'ye, "Hüzün mü?" diyor. "*Certo*! Evimizden ayrılırken hüzne aşık oluruz biz."

Eustavio masadan uzaklaşırken Şirine'nin amcası başını sallayarak, "Gördün mü?" diyor.

Şirine kaşığını kahvesinin üzerindeki kalın köpük tabakası-

nın üzerinde gezdirirken, "Nasıl bir yerdi?" diye soruyor. "Bana geldiğin yerden söz et."

Amcası biraz düşündükten sonra, "Biraz buraya benziyordu" diyor. "Ama çok küçüktü. Sineması filan yoktu. Yazları kuru ve sıcak olurdu. Kışın nemli ve soğuktu. İlginç bir yer değildi. En iyi domateslerin arka tarafta saklandığı bir sebze pazarı vardı. Bir de tahta sıraları olan küçük, beyaz bir okulu. Herkes herkesin işine karışırdı. Bunu anımsıyorum. Kimsenin fazla bir şeyi yoktu, ne arabamız vardı ne de televizyonumuz. Bizim eşeklerimiz vardı. Babanla ben, tepede yaşayan çocuklarla taş savaşı yapardık."

"Han'ın erkek kardeşi tutuklanmış, hâlâ cezaevindeymiş" diyor Şirine. "Han hiç geri dönemeyeceğini söylüyor."

Şirine iki yaşında çekilmiş bir fotoğrafını buluyor, şişme bir botun içinde oturmuş, mayosunun askılarından biri omzundan aşağı kaymış.

Amcası ona bakıyor, sonra gözlerini kapayıp gözkapaklarını ovuyor. "Öyle mi? Ne korkunç" diyor. "Orası bizim sözünü ettiğimiz Irak'tan farklı bir yer. Babanla bizim büyüdüğümüz ülkeye benzemiyor. Han için çok üzüldüm." Elini yumruk yapıp ağzına dayıyor ve bir süre düşündükten sonra, "Biz ikimizin fotoğrafları da var mı albümde?" diye soruyor. "Buraya ilk geldiğimizde Frank Sinatra kadar zayıftık."

Şirine bir fotoğraf buluyor. İpincecik boyunlar, yumrulu bileklerle dizler, pantolonları ayak bileklerinin on santim üzerinde kalmış, kollarını birbirlerinin omuzlarına atmışlar. "Pos bıyıklarla kızların bize hayran olacağını sanırdık, onun için de uzatabildiğimiz kadar uzatırdık."

Şirine parmağını fotoğrafın üzerinde kaydırıyor ve babasının bıyığına dokunuyor.

"Habeebti" diyor amcası, sesi sarmaşık gibi onu sarıyor. "Neden böyle huzursuzsun? Han'ın yaşam öyküsü seni korkutuyor mu?"

"Hayır..." diye söze başlayan Şirine, *evet* anlamında başını sallıyor.

"Bence burada hepimiz güvendeyiz hayatım. Saddam Hüseyin'i merdiven altındaki dolapta arama."

Şirine kollarını göğsünün üzerinde kavuşturuyor.

"Habeebti" diyor amcası, "Sen bunun üstesinden gelebilirsin. Senin amcan ailenin korkak tavuğudur ama baban böyle değildi. O cesurdu. Bir bakışta bunu anlayabilirsin. Şu bıyığa bak! Hiçbir şey onu korkutamazdı. Bütün yollar ona açıktı... Annene aşık olurken gözü hiçbir şey görmedi."

Şirine fotoğraftaki silik yüzlere bakarken babasının sesini anımsayabilmeyi diliyor. Sesinin amcasınınkine benzediğini düşünüyor. Ağzına attığı kremalı *penne cotta* eriyip bir düzine farklı lezzete ayrışıyor. Şirine portakal, limon, kiraz ve odun kokusu alıyor, hatta İran halılarının eskiden Irak'tan geldiğine inandığı ipek ve yün kokusu yükseliyor.

* * *

Eve dönüşte, oturma odasında büyük fotoğraf albümünü yastık gibi başının altına koyuyor, yerde uyuyup kalıyor. Amcası üzerine bir battaniye örtüyor, King Babar da iyice sokulup yanma kıvrılıyor. Hafif uykusunda rüyası anımsamadan farksız, anı kırıntıları zihnine üşüşüyor ve unuttuğunu sandığı bazı şeyler biçimlenmeye başlıyor.

Herhalde dört yaşındaydı. Küçük kız da onunla aynı yaşta olmalıydı, Şirine ona televizyon ekranının cam gözünden bakıyordu. Televizyon ilk geldiğinde Şirine, akvaryum olduğunu sanmıştı, çalıştırıldığında içinde insanları görünce düş kırıklığına uğramıştı.

Ama zamanla insanları izlemek hoşuna gider oldu. Televizyondaki küçük kıza baktı. Ekrana dokununca eli elektriklendi. "Adı ne?" diye sordu.

"Bilmiyorum" dedi amcası. "Belki Meena'dır."

"Evet" dedi Şirine. "Olabilir."

Küçük kız Şirine'ye bakıyordu. Şirine onun kendisini gördüğünden emindi. Gözlerini ona çevirmişti. Televizyon siyah-beyaz olduğu halde küçük kızın ten rengini görebiliyordu. Aralarındaki renk farkını daha iyi görmek için bileğini onun yüzüne dayadı. "Bak" dedi. "Koyu. Baba gibi."

"Evet, babamınki gibi."

Şirine televizyondan iki karış uzaklaştı ve parmağını ağzına sokup oturdu. Küçük kızın karnı şişti, gözlerinin çevresinde sinekler dolaşıyordu. Şirine amcasına bunları sormak istiyordu ama sormadı. Sonra ekranda büyük bir yazı çıktı, amcası bu büyük sözcüğün *Bangladeş* olduğunu söyledi. "Anne baba" dedi Şirine.

"Evet Habeebti" dedi amcası. Şirine'ye Habeebti derlerdi, *bir tanem*. "Onlar da orada."

"Meena'yı tanıyorlar mı?"

"Bilemem. Geri döndüklerinde sorarız."

Televizyonu kapattıklarında, küçük kız ekranın ortasında minik bir ışığa dönüştü. Şirine parmağını onun üzerine koydu.

Daha sonra, Şirine amcasıyla sert koltuğa oturdu ve haberleri izledi. Haberlerde ciddi suratlı iki adam vardı, adları Huntley ve Brinkley idi. Haberlerden önce çaldıkları müzik gürültülü ve ürkütücüydü, yağmur gibi Şirine'nin vücudunu yıkıyordu. Sonra Perry Mason ile ilgili bir program başladı, onun müziği de uzun gölgelere benziyordu.

Ama Şirine gürültülü müziği dinleyip ciddi adamları izlerken, onların ailesini aradıklarını biliyordu. Ailesi her zaman bu adamların sözünü ettikleri yerlere giderdi. O güne kadar annesiyle babasını televizyonda görmemişti, ama onların o kutunun içinde bir yerlerde olduğundan emindi.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Camille teyze Nil yolculuğuna hazırlanıyor. Ama burada ilginç bir nokta var. Bir yolculuk hiçbir zaman sıradan bir yolculuk değildir, gidilen yer de sıradan bir yer değildir. Arap ülkelerinde Malta'dan söz etmek, ayın görünmeyen yüzünden söz etmek gibi bir şeydir. Bir şeyi dayanamayacağınız kadar güzel bulursanız, onun sizi Cennet Bahçesi'ne gönderdiğini söylersiniz. Eğer Nil'in kaynağına yolculuk yapmak istediğinizden söz ederseniz, bu, istediğinizi elde etmek için sonsuza kadar beklemeye hazır olduğunuz anlamına gelir. Peki delice aşık olan insanlar ne yaparlar? Bağdat'a taşındıklarını söylerler.

* * *

Kafede sabah krom kadar parlak, cehennem sıcağı Şirine'nin sinirini bozuyor. Los Angeles'ın sonbahar sonu sıcağı kemik, kireç ve toz kokar, çamaşırlar iplerde kavrulur, deniz tuzuyla yosun kokusu havada kurur ve okyanusun üzerinde asılı kalır, yükselen ısının sesi gibi sıcağın içinde yayılan uçak sesleri bile daha yakından duyulur. Şirine gece düşlerle yaşamış ama şimdi kafası bomboş, hiçbir şey anımsamıyor. Sabah yanağında, yatağa götürdüğü fotoğraf albümünün iziyle uyandı, King Babar ayak ucunda oturmuş, sulu ve kıskanç gözlerle onu izliyordu.

Şirine kahvaltı müşterileri için kahve yapıyor, kahvenin zengin kokusunu ciğerlerine dolduruyor. Bu koku genellikle onu rahatlatır ama bugün göğsünü sıkıştırıyor. Arka mutfağa gidi-

yor ve kapının önünde durup avluya bakıyor. Sinsi bir rüzgar gökyüzünü ok uçlarına benzeyen bulutlarla doldurup kobalt mavisiyle toz rengine boyuyor.

Mireille açık tuvalet kapısının önünde boyun kaslarını sıkılaştırıcı egzersizlerini yapıyor. Gözlerinin kenarına kalemle kedi gözü çizgilerini çizmiş. Victor Hernandez tabakları kurularken, her zamanki aşık ve kayıp yüz ifadesiyle Mireille'e bakıyor. Şirine'nin domates doğraması gerek ama yalnızlığın keyfini çıkarmak için avluya çıkıyor. Serin basamağa oturuyor. Um-Nadia elinde kahve cezvesi ve bir fincanla gelip yanma oturuyor, soruyor: "Kafandan neler geçiyor Habeebti?"

Şirine ellerini çenesinin altına koyup gelin duvağı çiçeklerinin canlı rengine bakıyor. "Buna ne diyorlardı?" diye soruyor. "Deli kadının ağacı mı?"

"*Mecnun*. Delice seven."

* * *

Şirine bütün sabah ekmek hamuru yoğuruyor, dolgun ve ipeğimsi lahana yapraklarını pirinç ve kuşüzümüyle doldurup sarıyor. Salataya yeni malzemeler ekliyor: Fındık, fıstık, taze baharatlar, kuru meyve. Okyanus ve ot kokan salatanın tadına bakan Um-Nadia etkilenmiş görünüyor. "Çok güzel" diye mırıldanıyor.

Şirine yemekleri karıştırırken şarkı mırıldanıyor. Torbalar dolusu pirinç ayıklıyor. Victor humus ve Lübnan salatası tabaklarını toplarken, üzüm pestiliyle hamur hazırlıyor, buna tarçınla biber ekleyip kek yapacak.

O gün öğleden sonra Nathan ile gelen amcası ona yedi çeşit gülümsemeden söz ediyor: "Bir de 'gözyaşlarının gülümsemesi' vardır, inişli-çıkışlıdır, bunu soylu görünmek istediğinde kullanırsın. 'Masum köpek gülümsemesi' sakladığın bir şey olduğunu, 'güzel yüz gülümsemesi' de herkesin hayranlığını kazanmak istediğini gösterir..."

Şirine çay koymaya yelteniyor ama Nathan onu durduruyor.

"Nathan kusursuz bir arkadaş" diyor amcası. "Dinlemeyi biliyor. Çoğu zaman." Şirine amcasına bir tabak hurmalı ma'mul kurabiyesi getiriyor. Amcası kurabiyelerden birini alıp, "Şuna bakın" diyor. "Araplar domatesin, lahana yaprağının, kurabiyenin, her şeyin içini doldururlar. Her iki Ortaçağ yemek kitabında da, *Al-Bağdadi'nin Yemek Kitabı* ile *Sevgiliye Kavuşma Kitabı* olarak da bilinen *Kitab al-Wusla Ila'L-Habib*'de, etli patlıcan dolması tarifleri vardır. Shakespeare'in en sevdiği yemeğin patlıcan dolması olduğunu biliyor muydun? Shakespeare'nin asıl adının Şeyh Zubayr olduğunu söyleyenler var." Amca, Nathan'a el ediyor. "Bu senin için iyi bir tez konusu olabilir."

Çayını bitirdikten sonra dersi olduğunu söylüyor ve gitmek üzere ayağa kalkıyor ama Nathan kalıyor. Şirine onun boynuna astığı büyük fotoğraf makinesine ve yandaki sandalyeye duran tıka basa dolu çantasına bakıyor. Nathan fotoğraf makinesini çantanın üzerine koyuyor. Sonra fikrini değiştiriyor ve alıp masaya koyuyor.

Öğle üzerleri Nadia'nın Kafe'si öğrenci merkezi gibidir. Öğretim üyeleri genellikle evlerine, karılarının ve ailelerinin yanına giderler. Kafeye ne zaman bir öğretmen girse öğrenciler heyecanlanır ve içeride bir hareket olur. Fakülteyle bağlantısı nedeniyle Nathan'a da ilgi gösteriyorlar. Öğrenciler ona bakıyor. Dal kadar ince olan Yemenli genç mühendislik öğrencisi Abdullah, gözlerini Nathan'ın fotoğraf makinesine dikmiş, Mısırlı öğrenciler Gharb ile Jenoob onu vergilerin yasallığıyla ilgili bir tartışmaya çekmek için başarısız bir girişimde bulunuyor.

Şirine altı tabak kuzu şişle üç tabak tavuk hazırlıyor, humuslu sığır etinin, buharı tüten patlıcan püresinin ve bir tabak zeytinin üzerinde yağ gezdiriyor, dört Lübnan salatasına limon suyu koyuyor. Sonra tezgahı siliyor ve üzerine abanıp Nathan'a bakıyor.

"Güzel bir fotoğraf makinesi" diyor.

Nathan'ın gri gözleri onunkileri buluyor, sonra telaşla gözlerini kaçırıyor. "Evet" diyor. "Güzel, değil mi?" Makineyi sevgiyle alıp kaldırıyor. "Görmek ister misin?"

Şirine, soğan suyu ve sarmısak zarıyla parlayan ellerini göstererek, "Teşekkür ederim, ama..." diyor.

Nathan'ın üzerine diktiği gözleri çok ciddi bakıyor, yüzünde azimli ve ateşli bir ifade var, sonra kahvesine dönüyor, sol eliyle karıştırırken, sağ eliyle şeker koyuyor. "Yeni bastığım birkaç fotoğraf var, belki görmek istersin" diyor öylesine bir şey söylermiş gibi. Çantasından bir dosya çıkarıp içinden bir fotoğraf çekiyor. Dosya kağıdı büyüklüğünde, yumuşak geçişleri olan, parlak bir resim, karlı, gri tonlar ağırlıklı. Ne olduğunu anlamak Şirine'nin biraz zamanını alıyor: Şirine ile Han birbirinden birkaç santim uzakta durmuş, çok net çıkmamışlar ama yüzleri parlıyor; öpüşmek ister gibi görünmüyorlar, ellerinde tabaklarla plastik kadehler var. Ellerini silen Şirine fotoğrafı kenarından tutuyor. Kağıt, ocak üzerindeki bir tabak kadar sıcak. Sıcaklığı bütün vücuduna yayılıyor. Çok güzel bir görüntü, aşk anının görüntüsü, canlı duyguları renkli bir sis bulutu gibi aralarında ışıldıyor. "Tanrım" diyor Şirine. Nathan'a bakarak soruyor: "Ne zaman çektin? Bu anı hatırlamıyorum bile."

Nathan omuz silkiyor, alçakgönüllü ve utangaç bir hali var. "Umarım bana kızmamışsındır" diyor. "Fotoğraf çekmek için izin istemem, daha doğrusu isteyemem. Onları anlık kararlarla çekerim. İlginç bir şey gördüğüm anda iş biter, derhal çekmem gerekir." Gözlük camlarının arkasında gözleri parlıyor. Elini fotoğrafa uzatıyor. "Aziz'in resepsiyonunda çekmiştim. Konuşuyordunuz, bense kalabalığa karışmış. İkiniz de çok hoş görünüyordunuz, *böyle*..." Fotoğrafı işaret ediyor. "Senin de gördüğün gibi. Ama hoşuna gitmediyse, seni huzursuz edecek bir şey yapmak istemem..." Nathan telaşla fotoğrafa uzanıyor.

"Hoşuma gitti" diyor Şirine fotoğrafa yakından bakarak. Özel yaşamlarının bu şekilde göz önüne serilmesi hoşuna gitmiyor ama Nathan'ın ilginç bir yeteneği var, bir doktor ya da

rahip gibi başkalarının göremediği şeyleri görebiliyor, kendisine verilen bilgiyi saklayacak bir profesyonel izlenimi bıraktığı için ona güvenebiliyorsunuz.

"Sahi mi?" diye soruyor Nathan, dudakları solgun, gözlerini yere dikmiş, kirpikleri keçe gibi sık.

Kapı şıngırdayarak açılıyor ve Han içeri giriyor. Nathan telaşla fotoğrafı Şirine'nin elinden alıp çantaya koyuyor. Başını kaldırdığında beklediği kişiyi görmüşçesine gözleri parlıyor. Kitap çantasını Han'a uzatırken, "Bugün eski rulolardan birkaçını bastım" diyor. "Görmek isteyebileceğin birkaç fotoğraf var."

Han, aralarında Nathan ile ilgili gizli bir şaka varmış gibi Şirine'ye gülümsüyor, ama merakı uyanan Şirine'nin gözü çantada, "Lütfen" diyor.

Nathan özenle bir dosya daha çıkarıyor, kapağını açıyor ve masanın üzerine birkaç siyah-beyaz fotoğraf koyuyor. Görüntüler çok güzel ve çekici. Uzun tüfekli ve kılıçlı adamlar var, başlarına özenle saçaklı örtüler sarmış!ar. Arka planı kaplayan beyaz vadilerde bitkin suratlı yaşlı adamlarla ince yüzlü, üçgen elmacık kemikli delikanlılar görüyorlar.

"Tanrım" diye derin bir soluk alıyor fotoğrafları inceleyen Han. "Şunlara bakın." Ufuktaki kumullara doğru ilerleyen yalnız bir kervanın uzun gölgelerini gösteriyor. "Iraklı çöl kabileleri, değil mi? Bedeviler."

"Evet, öyle" diyor Nathan. "Burada bataklık Araplarının fotoğrafları da olabilir. Belki Kürtler de vardır."

Han gülen bir adamın fotoğrafını alıyor, adamın bir eli kucağında, palasının kabzasını göğsüne dayamış, tozlu, karanlık yüzünün ortasında beyaz dişleri görünüyor. "Bu yüzler" diyor yumuşak bir sesle.

Fotoğraflardakilerin sabırlı ve dingin bakışları Şirine'yi de etkiliyor, ömürlerini ufka bakarak geçirmiş gibiler, zaman ve uzaklık kavramları onlarla bütünleşmiş gibi. Şirine develerin herkese tepeden bakan, zeki yüzlerini hayranlıkla inceliyor.

"Burada çok iyi bir şey yakalamışsın" diyor Han. "Çok etkileyici."

Nathan onun işaret ettiği yere bakıyor, övgü kafasını karıştırmış ama mutlu görünüyor. Han gülen adamın fotoğrafını gösteriyor. "Bizim kuyu bekçisi Abu-Najmeh'in erkek kardeşi olabilirmiş bu. O da böyle gülerdi, gülerken bütün yüzü aydınlanırdı. Ve elini yemin eder gibi hep böyle kalbinin üzerine koyardı." Sonra Nathan'a bakarak soruyor: "Bu insanlarla mı yaşadın?"

Nathan kahve fincanının kara gözüne bakarak başını sallıyor. "Yalnızca ziyaretçiydim. Bütün Irak'ı dolaştım ama hiçbir yerde fazla kalmadım. Ülkeyi gördükçe daha fazlasını görmek istiyordum. Sonunda Bağdat'ta mola verdim." Şirine'ye bakıyor.

Han fotoğraflara bakmayı sürdürüyor ve bulutlarla gölgelenmiş bir dağda duruyor. "Bakın, görüyor musunuz?" diyor. Fotoğrafı Şirine'ye uzatıyor. "Burayı çok severim."

Nathan başını sallıyor. "Masrah Vadisi."

"Babamın ailesi orada" diyor Han. "İlkbaharda onları ziyarete giderdik. Kokusu hâlâ burnumda. Havası yanık ot, mağara ve kemik kokar."

"Sonra tuz, zeytin ve kahve" diyor Nathan. "Havada beyaz bir toz bulutu vardır." Nathan fotoğrafları topluyor ve dosyayı Han'a uzatıyor. "Lütfen, bunları almanı istiyorum."

Han duraksayıp Şirine'ye bakıyor.

"Önemli değil" diyor Nathan. "Negatifleri bende. Evde bunlardan daha çok var. Lütfen."

Şirine başını çeviriyor; dosyadan bir fotoğraf daha çıkarıyor ve hayretle bakıyor. Bir kentin fotoğrafı bu. Alacakaranlık neon lambalarıyla aydınlanmış, pencerelerden aşağıya halılar sarkıyor; kemerler, kapılar, dizi dizi arabalarla motosikletler, üst üste binalar, Arapça ve İngilizce yazılar, arabaların önüne atlayan insanlar, gümüş bir tepsi taşıyan bir oğlan. Her şey çarpık, isli ve karmaşık görünüyor. Çılgın bir yer. Şirine fotoğrafı, yangın-

dan kaçırır gibi, parmak uçlarıyla kenarlarından sıkıca tutuyor. Fotoğraf onu kendine çekiyor, üzerine düşecekmiş gibi oluyor, biraz daha elinde tutacak olursa gri renkli asfalta kapaklanacağını hissediyor.

Han ona dönüp soruyor: "Neye bakıyorsun..."

Nathan irkiliyor. "Fotoğrafları hep karıştırırım. Burası Bağdat." Fotoğrafı onun elinden çekerken durup kaşlarını çatıyor ve çevreye bakıyor. "Şirine, yanık kokusu mu bu?"

Fotoğraftan başını kaldıran Şirine arka mutfaktan içeri süzülen siyah dumanı görüyor. Sandalyesini arkaya itip kendini mutfağa atıyor. Koku büyük pilav kazanından geliyor, altını kıstıktan sonra unutmuş gitmiş. Arka mutfak duman içinde, pilav kazanından siyah bir bulut yükseliyor.

Kazanı kapıp avluya çıkaran Şirine, Victor'un su püskürtme sisteminin bataryalarını yenilemiş olmasını ümit ediyor. Um-Nadia, Mireille ve Victor arka tarafta dumanı takip ediyor. Şirine kazanı merdivenden aşağıya indirip arduaz kaplamanın yanına koyarken şaşkın gözlerle ona bakıyorlar. "Burnuma bir koku geldi ama" diyor Mireille.

Victor kapağı kaldırıp kazandan yükselen dumana bakarak, "Vay" diyor, "Biri pilavı yakmış".

"Pilavı mı yaktın?" diye soruyor Um-Nadia, şaşkın, hatta heyecanlı bir hali var. "Sen hiç pilav yakmazsın."

Şirine alnını ovuşturarak homurdanıyor. "Ne rezillik. Ne rezillik."

"Bugüne kadar hiç pilav yakmamıştın" diye tekrarlıyor Um-Nadia gülümseyerek. "Çok ilginç."

Şirine mutfağa döndüğünde Nathan'ın gitmiş olduğunu görüyor, Han da dersi olduğunu söylüyor. O gittikten sonra ızgaraya dayanmış bir şey görüyor. Nathan'ın Han ile birlikteyken çektiği fotoğrafı bu, bir kenarı sıcaktan alazlanmış, yanık kağıdın kokusunu alıyor. Fotoğrafın arka yüzünde bir adres ve yazı var: "Nathan'ın stüdyosu."

Bakkal Khoorosh, oturmuş öğle yemeğini yiyor. Başını

önündeki kabak dolması tabağından kaldırıp çatalıyla bir şey işaret ediyor ve "Amerikalı çocuk" diyor, "Onu sana bıraktı. Sana bir şey söyleyeyim mi, biraz tuhaf biri. Bazen Victory'ye gelip fotoğraf çeker."

"Ne gibi şeylerin fotoğrafını çeker?" diye soruyor Şirine.

Khoorosh peçetesiyle iki vuruşta bıyığını siliyor. "Aptalca şeylerin. Kağıt mendiller, çocuk maması, kereviz. Her gelişinde sinirimi bozar. Bir keresinde, yemeklerin fotoğrafını çekmek yerine onları yerse kendini daha iyi hissedeceğini söyledim."

"Çok garip."

"Tartışmayı seven biri, bana binlerce soru soruyor. O diktatör cumhurbaşkanını nasıl buluyormuşum, Şah mı iyiymiş, Ayetullah mı, İran Yahudileri, Irak Yahudileri, Filistin'deki Hıristiyanlarla Hollywood'daki Müslümanlar hakkında ne düşünüyormuşum, daha bir sürü saçmalık" diyor elini sallayarak.

Kapıya bakan Şirine, "Sen ne diyorsun?" diye soruyor.

Ağzına büyük bir parça kabak atan Khoorosh omuz silkiyor. "Ben küçük bir işadamıyım diyorum. Politika yapmaya ne zamanım, ne param, ne gücüm, ne de özel ilgim var. Hepsinin ötesinde, herkesi olduğu gibi severim."

"İyi o zaman, şansımız var" diyor Şirine tezgahın üzerine abanarak.

Khoorosh gülümsüyor, çatalını son kabak parçasına saplayıp havaya kaldırarak, "Seni seviyorum" diyor ciddi bir sesle.

Şirine günün geri kalanını ocaktan ve tezgahtan başını kaldırmadan, çalışarak geçiriyor. Baş döndürücü fotoğraf sık sık gözünün önünde canlanıyor ve düşünceleri tek bir şey üzerinde odaklanıyor: *Bağdat*. Hiçbir yere gitmek istemediğini düşünüyor. Evinden hiç ayrılmak istemiyor.

Ama o gece, iş çıkışı yine Han'ın evine gidiyor.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Camille teyze, Sör Richard Burton, Bayan Sör Richard Burton, birkaç düzine arabacı, taşıyıcı, koşucu ve kılavuz, aldatıcı ve kaypak Sina'yı geçip Afrika'nın kalbine ulaştı, ama Kahire'de sola saptıkları için Nil'i uzun yoldan kat ettiler. Burton, kaşiften daha iyi bir çevirmen olmakla kalmıyordu, aynı zamanda çevirmenden daha iyi de bir ev sahibiydi. Bazı insanlar nasıldır bilirsiniz, bir işte iyi olurlarsa, her şeyde iyi olduklarına inanırlar.

Köpürüp yayılarak akan suyu, gümüş ve süt rengine dönüşene kadar izlediler. Nedense su isimleri hiçbir zaman onların kişiliklerini yansıtmaz. Mavi Nil mavi değildir, Beyaz Nil de beyaz değildir, Ölü Deniz'in cansız olduğunu sanırsınız ama içine girdiğiniz anda sizi ısırıp tırmalar, çıktıktan sonra duş yapmazsanız üzerinize yapışıp kalır.

Her neyse. Sonunda Nil'in kaynağına –yani hangi yönden geldiğinize, kimlerin köyünü yağmaladığınıza bağlı olarak Nyanza, Tana, Albert ya da Tanganika gölüne (Victoria da denir) doğru yola çıktılar. Ama bir nehir, kaynağının adını umursar mı? İki bin yıl önce Fenikeliler onların topraklarında yaşadığı için, Lübnanlılar bile Arap olup olmadıklarına karar veremezler.

Her neyse, buldukları gölün Nil'in gerçek kaynağının olup olmadığı konusunda korkunç bir *mishkila* (müşkül) yaşadıkları kavşaklara geldiler. Sör Richard nehrin en büyük kaynağını ararken, hanımefendi en eskisinin peşindeydi ama Camille tey-

ze yalnızca onun ruhunu istiyordu. Camille teyze sonunda seçimlerini bilimsel ya da tarihsel açıklamalara dayanarak değil, önsezileriyle yapmaya karar verdi. Göle onun en güzel adıyla, gelin duvağı gibi kat kat açılan sözcükle gidecekti: Tanganika. Ekşi suratlı ve bıyıklı İngiliz kraliçesinin adını alan göldü bu. Camille teyze, Tanganika/Victoria'nın her iki dünyanın, Kuzey ile Güneyin, Afrikalılarla sömürgecilerin, tavuklar ile yumurtaların vesaire de en güzel sözcüğü olduğunu düşündü.

Onu alıp getirdikleri yer burasıydı işte, Tanganika Gölünün sarp, yeşil kıyısı. Nehir, balo elbisesi gibi önünde uzanıyordu; derin, yeşil sularını ayaklarının altına serdi, balıklar, yeşim ve topaz kırıntıları gibi akıntılarında dans ettiler. Orada onu Afrikalı genç bir taşıyıcı ve çakal kulaklı köpekle yalnız bıraktılar. Kimsenin onu izlemediğini fark eden taşıyıcı da sonunda ormanın karanlığında kayboldu. Camille teyze buna aldırmadı. O gece su durgun ve dipsiz görünüyordu, yakamozlar, metal pullar gibi yüzeyde parıldıyordu. Camille teyze göz ucuyla bir şeyler gördü, kulağına sesler çalındı, Hariz halısını açıp gökyüzündeki yıldızların altında yattı ve bütün gece öten cırcırböceklerini dinledi.

Bu öykünün geri kalanı söylentilere ve varsayımlara dayanır. Camille teyzenin anlattığına göreyse şöyle olmuş. Ertesi sabah, zihninde çalan bir zile benzeyen bir sesle uyanmış. Ses, havada bulut gibi uçan böceklerin vızıltısı arasında, bir tas sütün üzerine dökülen bal gibi gelmiş. "Nil'in bekçisiyim" demekteymiş. "Beni aradığını duydum."

* * *

Akşam Şirine bisikletiyle Han'ın evine gidiyor. Çalışmaktan yorgun ve düşünceleri bulanık. Nathan'ın çektiği fotoğraf gidona asılı sepete koyduğu zarfın içinde. Şirine kapının altından sızan ışığı görüyor ve usulca kapıyı çalıyor. Kapıyı açan Han gülümseyerek, "Şirine" diyor, onu görmeyeli yıllar olmuş gibi.

"Dün gece seni özledim." Onu kollarına alıyor, Arap müziğinin iniş çıkışlarıyla bir şeyler mırıldanıyor, oturma odasına geçip ritmik hareketlerle sallanıyorlar, tam olarak dans ettikleri söylenemez ama ayak sürümekten fazlasını yapıyorlar. Gülüyorlar, bej halının çevresinde dönüyorlar, kitap yığınlarını, sayfalar dolusu notları, kalemleri, fihristleri ve bloknotları geçiyorlar. Görüntüler Şirine'nin gözünden hızla akıyor; kağıtların üzerinde kahve lekeleri, buruşuk gömlekler, yere atılmış çoraplar görüyor. İlk akşamki düzenli odadan eser yok. Dans ederek açık kitapların, müzik kasetlerinin, yemek artıklarıyla dolu birkaç tabağın, kahve fincanlarının, buruşuk sınav kağıtlarının yanından geçerek yatak odasına giriyorlar.

Şirine kıkır kıkır gülüyor. İçinden bir ses biraz sakinleşmesini ve kendini toparlamasını söylüyor. Ama sesi dinlemiyor ve sırtüstü yatağa düşen Han'ın onu da çekmesine karşı çıkmıyor, bir tepeden aşağı yuvarlanır gibi yatakta yuvarlanıyorlar. Han ona sarılıyor, öyle ateşli öpüşüyorlar ki, Şirine'nin soluğu kesiliyor, gözlerinin önünde renkli ışıklar parlıyor. Han gömleğine asılıyor, düğmelerini açmadan, başından çıkarıyor. Şirine eteğini kalçalarının üzerine çekip külotunu aşağı sıyırıyor. Han'ın üzerine çıkıyor ama Han onu çeviriyor ve kalçalarını kaldırıp ona arkadan sahip oluyor, sevişmeleri tutkulu ve sessiz, Şirine'nin kahkahası duyulmuyor. Gelirken gözlerini kapıyor ve öne doğru uçtuğunu hissediyor. Kısa bir süre sonra bir kez daha sevişiyorlar. İkisinin de cildi tahriş olup canı yanana kadar tekrar tekrar sevişiyorlar. Şirine Han'ın ensesinin ve saçının kokusunu alıyor. Tuz kokuyor. Ayaklarını birbirlerine sürtüyorlar, yatakta dönüyor, öpüşüyorlar, kollarını koyacak yer bulamıyorlar. Ardı arkası kesilmeyen öpüşmeler, hâlâ tuhaf bulduğu odada geçirdiği egzotik gece, balkon kapısında sıkışıp kalmış ve şarap kadehi gibi yana yatmış doldurulmayı bekleyen çift boynuzlu ay, Şirine'yi arzu içinde kıvrandırıyor. Uykuya dalarken kendini karanlık, dipsiz bir kuyuya düşer gibi hissediyor.

Sabah, yine erken kalkıyor, dışarıda sis var, Han'ın elini tutuyor. Radyonun saati beş buçuğu gösteriyor, Şirine kendini hiç

uyumamış gibi hissediyor. Banyoya gitmek için yataktan çıkıyor, sis karanlık pencereleri tül gibi sarmış. Kitaplar, mektup açacağı ve gümüş püsküllü opal tespih yerinde ama Han'ın bir oğlan ve bir kadınla çektirdiği fotoğraf yok, geriye tuhaf bir şekilde yalnız duran boş gümüş çerçevesi kalmış.

Geri döndüğünde Han'ı uyanmış, kendisini beklerken buluyor. Han kollarını açıp ona uzanarak, "Yatağa gel" diyor.

"Gelemem. Gitmem gerek. Son günlerde hep geç kalıyorum." Yine de sıcak yatağa giriyor ve başını Han'ın göğsüne yaslayıp parmaklarını dalgalı saçlarına daldırıyor.

"*Ya elbi, ya hayati*" diye mırıldanıyor Han.

"Bu ne demek?"

"*Elbi* 'kalbim,' *hayati* 'hayatım' demek. *Ya eyeni* 'gözlerim' demek." Sözcükler Şirine'yi etkiliyor. "Devam et" diyor.

"*Ya wardi* 'çiçeğim,' *ya thahabi* 'hazinem'..." Bedenin bölümleri, toprak ile havadan parçalarla fiziksel ve metafizik şeylerin akıp gittiği bir dua gibi bu. *Gülüm, yedinci cennetim, incir ağacım, altınım, duyularım*; bu aşk sohbetinin içinde her şey birbiriyle bağlantılı görünüyor.

"Şiir gibi" diyor Şirine, elini Han'ın göğsünde telli bir çalgıymış gibi gezdirerek. "Arapça'da aşk kulağa daha hoş geliyor."

"İngilizce'den daha mı hoş? Bu konuda bir şey söyleyemeyeceğim. Romeo ve Juliet İngiliz'dir. Ama öyküde İtalyan oldukları söylenir." Tembelce esniyor ve elini Şirine'nin saçının üzerinde gezdiriyor. "Amerikalılar senin kendi ırkının üstünlüğüne inandığını düşünüyorlardır."

"Peki ya Araplar?" diye soruyor Şirine gülerek.

"Herhalde haklı olduğunu." Şirine'ye bakan gözleri buğulanıyor. "Benim Amerikalı Saba Melikem." Şirine parmak uçlarını yavaşça yüzünden aşağıya kaydırırken, Han gözlerini kapıyor. "Bazen sana bakarken uçtuğumu hissediyorum" diyor, gözlerini açıyor. "Ağacın tepesinden aşağıya uçmak gibi bir şey."

Şirine gözlerini kırpıştırarak soruyor: "Ne demek istiyorsun?"

"Ne demek mi?.."

"Sana kendini neden böyle hissettiriyorum?" Böyle bir soru sorarak çok ileri gittiğini düşünüyor. Ama kendisi de aynı şeyi hissediyor, dibe dalarken çok hızlı gidiyor.

Han dirseklerinin üzerinde doğrulup ona dönüyor, soluğu saçlarını uçuşturuyor, öylesine sessiz ve dikkatli bakıyor ki, Şirine, sorusuna yanıt vermeyeceğini sanıyor bir an. "Sen benim olmak istediğim yerde, sürgünün olmadığı yerdesin" diyor Han sonunda. "Sana baktığım, sana dokunduğum zaman rahatladığımı hissediyorum. Sevinç duyuyorum. Bilmediğim bir sır bilir gibisin Hayati, sende yaşamın anahtarı var..." Parmak uçlarını öpüyor bir bir. "Burada, burada, burada ve..."

Şirine gülüyor, kuşkulu bir sesle soruyor: "Ben biliyor muyum?"

"Kısmen. Senin olaylara bakış açın farklı. Bir şey bildiğine inanan biri, bilgisini sahiplenir ve tutsak alırsa, bence bu onun gerçekte hiçbir şey bilmediğini gösterir. Ama sen herkesten farklısın. Bilginin içinde, çevrende, teninde oluşmasına izin veriyorsun. Yabani kuşların yanına gelip konması için hiç kımıldamadan oturup beklemeyi bilmek gibi bir şey bu."

"Sen yabani bir kuş musun?"

Han usulca gülümsüyor.

Şirine'nin aklına bir şey geliyor ve Han'a beklemesini söylüyor. Onun gömleğini giyiyor, üzerine losyon ve vücut kokusu sinmiş, kapının önüne bıraktığı bisikletine gidiyor. Döndüğünde Han'a Nathan'ın fotoğrafını veriyor. "Bu senin. Dün bunu görmemiştin."

Han başucu lambasını yakıp fotoğrafa bakıyor, şaşkın bakışlarla onu hafifçe çeviriyor. "Aman tanrım" diye mırıldanıyor. "Bunlar biziz. Nereden geldi? Böyle bir fotoğraf çektirdiğimizi anımsamıyorum."

Şirine başını sallayarak, "Tanıştığımız gün Nathan bizden habersiz çekmiş" diyor.

"Sinsi şeytan" diyen Han başını geriye atıyor. "Bizi mi gözetliyormuş?"

"Fotoğraf çekerken insanlardan izin istemediğini söylüyor. Rahatsız mı oldun?" diye soruyor, rahatsızlık mı duyması gerektiğini bilemeyen Şirine.

Han fotoğrafı başucu lambasının yanma koyarken bakışları hâlâ onda. "Olmam gerekir ama olmadım. Birlikte fotoğrafımızın çekilmesi güzel."

Fotoğrafı uzatırken Şirine başını iki yana sallayarak, "Sende kalsın" diyor.

Han başını sallayıp düşünceli gözlerle fotoğrafa bakıyor, yataktan çıkıyor. "Ben de sana bir şey vermek istiyorum" diyerek kitap yığınına gidiyor ve oradan tespihle eşarbı alıyor. Katlanmış eşarbı Şirine'ye uzatarak, "Bunu almanı istiyorum" diyor.

Şirine'nin parmakları arasındaki kumaş öyle yumuşak ki, elini suya sokmuş gibi bir hisse kapılıyor. Kumaş kucağında parıldayarak kayıyor. Armağan Şirine'yi hafifçe ürkütüyor, eşarbı açmaya yanaşmıyor. "Teşekkür ederim" diyor. "Ama bu... bu çok fazla. Kabul edemem."

Han elini Şirine'nin yüzüne düşen perçeme uzatıp geri itiyor. "Lütfen" diyor kararlı bir sesle. "Almanı istiyorum."

Şirine eşarbı işaret ederek gülümsüyor ve soruyor: "Nereden geldi?"

"Kaçışımın ardından gönderdiler. Bir anı olmasını istiyorlardı."

"Neyin anısı?"

Şirine, Han'ın bakışlarından ne söyleyeceğini bilmediğini anlıyor. Sonunda "Aileme hiçbir zaman fazla yakın olamadım" diyor. "Okul çağında Kahire'de bir yatılı okulda okudum, yirmi iki yaşına geldiğimde de Irak'tan ayrılmak zorunda kaldım. Ailemin kaçışımı sağlayacak kadar parası yoktu, gitmek çok tehlikeliydi. Kalmak da öyle. 1980 yılındaydık, Saddam Hüseyin İran'a savaş açmıştı. Ya askere alınacak ya da hapse atılacaktım. Çoğu insan ülkeden kaçmaya korkuyordu ama bana yardım ettiler. Ailem, arkadaşlarım, herkes kaçmama yardım etti. Para verip yolumu çizdiler. Abu-Najmeh kendimi korumam için

küçük hançerini vermişti, onu Bağdat dışında beni durdurmak isteyen bir askere rüşvet olarak vermek zorunda kaldım. Arkadaşım Sami gece yarısı beni çölün ortasına, altmış kilometre uzağa götürecek bir taksi şoförü buldu. Oradan aile dostlarını bulabileceğim Ürdün'e gitmek için, önce diğer sığınmacılarla paylaştığım üstü açık bir cipe binmek, sonra bir grup Bedevi ile at sırtında yol kat etmek, en sonunda da iki günlük bir yol yürümek zorunda kaldım."

"Çölü yürüyerek mi geçtin?" diye soruyor Şirine hayretle.

Han ensesini kaşıyarak, "Yalnızca en küçük köşesini geçtim" diyor. "Ama ne olursa olsun, çöldü ve altımda araç yoktu. Bedeviler, silahlı adamlar konusunda uyarmışlar, ortalığın Saddam'ın muhafızları, paralı askerler ve Kürt gerillalarla dolu olduğunu söylemişlerdi, mağaralarda, korularda gizleniyorlarmış. Aklı başında olanlar rüşvetle yola geliyordu ama fanatikler rüşvet kabul etmiyordu. Üzerimde bir arkadaşın verdiği yabancı para vardı, onu saymalarının daha zor olacağını düşünüyordum. Son iki gün hemen hiçbir şey yememiş, içmemiştim. Öğle saatlerinde sıcaklık kırk beşe çıkıyordu, geceleri dondurucu bir soğuk oluyordu, ne zaman, nerede bir asker ya da barikatla karşılaşacağımı bilmiyordum. Üzerimdeki giysilerle bir şişe sudan başka hiçbir şeyim yoktu. Bir de bu vardı, gömleğimin altında omzuma sarmıştım." Han tespihi kaldırınca taşlar parmaklarının arasından akıyor; tespih, mavi gözyaşlarından yapılmış bir kolye gibi Şirine'ye bakıyor. "Babamdan kaldı. Taşları lapis-lazulidir. Onunla dua ederdim" diye ekliyor Han. "Ama dualarımın işe yaramadığını gördükten sonra yalnızca çekmek için kullandım. Bu da benim..." İpek eşarba dokunuyor ve tam olarak anımsayamıyormuş gibi kaşlarını çatıyor. "Annemindi. İngiltere'de yatağımın üzerine sererdim."

Gömleği Şirine'nin omuzlarından aşağıya çekiyor, eşarbı açıp yavaşça yatağa uzanmış vücuduna seriyor, ipek vücudundan aşağıya kayıyor. Yaklaşık bir yirmiye bir yirmi büyüklüğünde, yer yer grileşip pembeleşen siyah bir eşarp bu, kenarla-

rında, Şirine'nin çileğe benzettiği ilginç desenler var. "Annemin güneydeki köyünün geleneksel deseni" diyor Han. "Her köyün kendi deseni vardır. Onları tanırsan, bir işlemenin nereden geldiğini hemen anlarsın." Eşarbı Şirine'nin eline veriyor. "Annem başına örterdi."

Şirine eşarbı alıp gördüğü başörtülü Müslüman kadınların yaptığı gibi başına örtüyor, uçlarını çenesinin altında birleştiriyor.

"Evet" diyor Han. "Böyle yapacaksın. Şimdi senin içindeki gerçek Arap kadınını, soylu kanı görüyorum. Burada ve burada..." Şirine'nin gözleriyle dudaklarına dokunuyor. "Bir de burada." Elini çıplak vücudunda aşağıya kaydırıyor ve kalçalarının üzerinde dolaştırıyor. "Sana çok yakıştı."

"Örtünmek mi?" Şirine elini boynuna götürüp eşarba dokunuyor. "Yoksa çıplaklık mı?" Eşarbı yüzüne çekiyor. "Böyle?"

Han elmacık kemiğini okşuyor ve ipek eşarbın üzerinden sevgiyle onu öpüyor. "Hım, her ikisi de."

Şirine parmaklarını eşarbın kenarına götürüp onu aşağıya kaydırıyor. "Çok güzel. Ama..."

"Hayır, lütfen" diyor eşarbı tekrar başına örten Han. "Benim tespihim var." Parmaklarına doladığı taşları göstermek için elini yukarıya kaldırıyor. "Eşarbı senin almanı istiyorum."

Şirine eşarbı istiyor ama içinde almamasını söyleyen bir ses var. "Annenden sana kalan tek şey bu" diye karşı çıkıyor.

"*Ya elbi*" diyor Han. *Kalbim*. Eşarbı onun omuzlarına örtüp yanına oturuyor. "Şu haline bak, lütfen bak. Bu eşarp senin için yapılmış. Almak zorundasın." Eşarbın uçlarını bağlıyor. "Babam aşık olduğunda annemin başında bu varmış."

Şirine Han'a doğru eğiliyor ama ona dokunmuyor. Yüzünü görmek istiyor. Elini eşarba götürüyor, sonra yumuşak bir sesle soruyor: "Aileni özlüyor musun?"

Han dikkatle ona bakıyor, yüzünde sakin ve düşünceli bir ifade var. "Hem özlüyorum hem de özlemiyorum. Irak'tan bilgi almak çok zor, mektupların çok azı elime geçiyor, gelenler de

öyle bir sansürden geçiyor ki, anlamlarını yitiriyorlar. Bildiğim kadarıyla kardeşim hâlâ cezaevinde, onun ve annemin hayatta olduğunu ümit ediyorum. Ama bundan emin olmak için yapabileceğim bir şey yok. Onları bir daha görüp görmeyeceğimi de bilmiyorum." Duraksıyor. "Sürekli onları düşünüyorum."

Şirine kendini tutamıyor ve soruyor: "Kız kardeşinden haber var mı?"

Han susuyor, gözleri hâlâ onda. Şirine bir kez daha aynı hisse kapılıyor: İkisinin arasında bilmediği bir şey var. Bunun açığa kavuşmak üzere olduğunu hissediyor. Derin bir soluk alıp ciğerlerini dolduruyor; Han ile birbirlerine çok yakınlar, kol kola oturuyorlar. Han yanıt vermek yerine soruyor: "Peki ya sen Şirine? Aileni özlüyor musun?"

Şirine ağrıyan omuzlarını yukarıya kaldırıyor. Pencereden içeri giren huzmeler beyaz yelkenlileri andırıyor. Bu konudan hiç söz etmez. Önce Han'ın yüzüne, sonra ışığa bakıyor ve anılar canlanıyor.

Yavaş yavaş konuşmaya başlıyor. İlkyardım elemanı olan annesiyle babasının işinden söz ediyor. Sık sık evden uzaklara, savaş görmüş, yakılmış, yıkılmış, tehlikeli yerlere gittiklerini söylüyor. Babasının, günümüzün dünyasının sorunlarının büyük bir kısmının Amerika'nın ticari anlayışından kaynaklandığına, annesinin de Amerikalıların doğaya, dine, aileye ve arkadaşlara Araplar kadar bağlı olduğuna inandığını söylüyor.

Konuşurken Han'a bakıyor. Han, gözleri onun gözlerinde, elini tutuyor. Şirine'nin sesi titremiyor, konuşmayı sürdürüyor ve amcasıyla oturup annesiyle babasını beklediği günlerden söz ediyor, haberleri izleyip bekledikleri günleri anlatıyor. Zaman zaman annesiyle babasının ilişkisinde kendisine yeterli yer olmadığına inandığını söylüyor. Birbirleri için yaşardı onlar, her zaman birlikte yolculuk yaparlardı, onları ayıracak görevleri geri çevirir, Şirine'yi evde bırakıp giderlerdi.

"Çölü geçmeye benzemiyor" diyor Şirine yumuşak bir sesle. Sırtını duvara yaslıyor. "Ama bana kendimi kötü hissettirirdi.

Eve dönecekleri günü beklerdim. Takvimde gün sayardım, çetele tutardım. Hemen her sabah amcama o gün dönüp dönmeyeceklerini sorardım. Bana şöyle derdi: 'Peşpeşe üç buçuk akşamın sabahından önceki akşamüzerinden önce dönmezler.'"

Han gülerek elini okşuyor. "Şu senin amcan..."

Şirine gözlerini kapıyor, Han parmaklarını onunkilere geçiriyor. "Çocukluğumun yarısı onların dönüşünü bekleyerek geçti. Ama bir gün buna son verdim. Sabah kalkıp kahvaltımızı hazırladım ve dönüp dönmeyeceklerini sormayı unuttum. Unutmak çok güzel bir şeydi. Beklemekten vazgeçtim. Benimle konuşan, bana kitaplar okuyan amcamdı, onlar değil. Beni tam da gerektiği gibi seviyordu o."

Han ona bakarak başını sallıyor. "Yani senin yanındaydı" diyor.

"En önemlisi buydu." Han'ın omzu üzerinden parlak, beyaz pencereye bakıyor. "Annemle babam eve döndüğünde eskisi gibi heyecanlanmıyordum. Bunu onlara belli etmemeye çalışıyordum ama geri döndüklerinde onların evine gitmek istemediğimi anımsıyorum. Bazen bir ay, bazen daha uzun süre evden uzakta olurlardı, bir çocuk için sonsuzluk kadar uzun süreler. Bir süre sonra onları neredeyse hiç tanımadığımı fark ettim. Kendilerini sevmem gerektiğini düşünen yetişkinlerdi sanki. Onlara sevgi borçlu olduğumu düşünüyorlardı." Şirine bakışlarını yere çeviriyor, yüzüne ateş basıyor. Tüylerini ürperten anıyla birlikte boğazı düğümleniyor. "Annemin hüzünlü bir hali vardı. Her zaman çok düşünceliydi. Eve dönmek onu heyecanlandırırdı, kapıdan girerken ağlamaya başlardı, bana sımsıkı sarılırdı. Ben... ben kendimi çok güçsüz hissederdim."

* * *

Şirine anlatıyor: Annesi karabasan görmeye başladığında yaklaşık yedi yaşındaydı. Bir aylarını Hindistan'da yanan kurbanları tedavi ederek ya da Sudan'da açlıktan ölmek üzere olan kadınlarla çocuklara bakarak geçirdikten sonra, annesiyle ba-

basının evdeki ilk günleri sakin ve olaysız geçiyordu. Ama sonunda Şirine, gece uykusundan uyanıyordu. Başlangıçta, uyku sersemliğiyle onu uyandıran şeyin ne olduğunu anlayamıyordu. Geceyi ikiye bölen bir ses duyar gibiydi. Bu Şirine'yi o kadar korkutuyordu ki, soluğu kesiliyordu, hareket etme yeteneğini yitiriyor, yatağına yapışıp kalıyordu. Annesinin çığlıkları arasında babasının sesi duyuluyordu: "Sandra! Sandra!" Başka bir dünyadan onu çağırır gibiydi ama annesi çığlıklar ülkesinden geri dönmüyordu. Çığlıklar yükseliyordu bazen, bazen de bir anda kesiliyordu. Babası birkaç dakika odasının kapısında durup fısıldıyordu: "Habeebti?" Ama Şirine annesinin çığlıklarını duymaktan korkar ya da utanırmış gibi, gözlerini kapayıp solunumunu yavaşlatıyordu. Sabah, kimse çığlıklardan söz etmiyordu.

Şirine dokuzuna geldiğinde çığlıklar kesildi ama bu kez annesinin hıçkırıklarını duymaya başladı. "Dayanamayacağım" diyordu. "Bu işi daha fazla yapamayacağım."

Babası fısıldayarak yanıt veriyordu: "Yapabilirsin Sandy, yapabilirsin." Bir gece annesi ağlarken babasının sesini duydu: "Tamam, tamam, tamam..." Birkaç gün sonra, annesi bir daha yolculuğa çıkmayacaklarını söyledi. Los Angeles bürosunda kadro isteyecek ve evde, Şirine'nin yanında kalacaklardı. Ama yapmaları gereken son bir iş daha vardı, bir Afrika köyünün yeniden kurulması için köylülere yardım edeceklerdi. Ondan sonra bir daha evden ayrılmayacaklardı, annesi bunları söylerken çömelmişti, neredeyse önünde diz çökecekti, bağışlanmak istermişçesine gözlerini Şirine'nin gözlerine dikmişti.

Gittiler ve Şirine bir daha onları göremedi.

* * *

Şirine onları hiç tanımamış olmayı dilediğini anımsıyor.

"Evet" diyor Han. Ellerini yumurta kabuğu tutarmış gibi dikkatle avucunun içine alıyor. "Çocuklar gizemli güçleri olduğuna inanırlar, değil mi?"

Şirine başını sallıyor. Ne düşündüğünü bilmiyor, kendine böyle şeyleri düşünme izni vermiyor, bu yasağı yıllar önce koymuş. Çenesini öne uzatıyor ve bütün vücudunda derin bir acı duyuyor, annesiyle babasının ölümüyle birlikte açılan karanlık boşluk, bir kez daha açılıyor. Daha fazla konuşamıyor, erkeğe bakıyor ve onun kendisini anladığını görüyor. Han ona doğru eğiliyor, eşarbı vücuduna dolayıp onu kollarına alıyor. Şirine, sahiplenilmenin güvenliği içinde başını onun göğsüne yaslıyor ve derin bir soluk alıyor.

* * *

Aynı gün daha sonra, Şirine kirlenmemesi için eşarbını arka mutfakta bir kancaya asıyor. Beline bağlamak istiyor ama eşarbın tatlı, hafif kokusunun, mutfağın soğan, sarmısak, et ve yağ kokusuyla boğulup silinmesinden korkuyor.

Öğle üzerinin durgun sıcağında, palmiyelerin camlaştığı saatlerde, Şirine Um-Nadia ile arka mutfakta otururken telefon çalıyor. Um-Nadia açıyor ve Şirine onun konuşma tarzından arayanın kim olduğunu tahmin ediyor. "Evet?" diyor Um-Nadia. "Ah, hayır, seni şeytan. Evet, evet, sen şeytansın. Hayır, kötüsün, çok yaramazsın..." Um-Nadia, Şirine bildi bileli delice ona aşık olan Türk kasap Odah ile konuşuyor. Um-Nadia ona her zaman kendisini gizemli Bay X'e sakladığını söyler. Eliyle ahizeyi kapatıp Şirine'ye, "Bize kuzu budu ayıracakmış, gidip en iyilerini seçmeni istiyor" diyor. Şirine önlüğünü çıkarıyor, eşarbı boynuna dolamayı düşünüyor ama penceredeki termometre otuz bir dereceyi gösteriyor. Herkes o yıl sonbaharın ne kadar sıcak geçtiğinden söz ediyor.

Westwood Bulvarında yürüyor. Geniş cadde, öğle üzeri güneşi altında kıvrılmış sarı bir kertenkeleye benziyor; yol boyunca İran restoranları, marketler ve fırınlar var, bu saatte her yer sessiz ama akşam saatlerinde hareketlenecek. Şirine sekiz yıldan uzun bir süredir her gün aynı manzarayı görmekte. Tepede

tıkanan trafik, külrengi kaldırımlar ve İran işyerlerinin karmaşası; Şiraz Güzellik Salonu, Victory Market, Shusha Fırını ve Şehrazat Eczanesi'nin İngilizce ve Arapça tabelaları, sokaklarda burun buruna park etmiş dört kapılı, büyük arabalarla küçük külüstürler.

Kendini arabaların önüne atmıyor, yolun açılmasını bekliyor, sonra koşarak karşıya geçiyor. Ona bedava kumkat veren bir manavın tezgahının, kopan bir elektrik kablosuyla elektrik şirketi işçilerinin, akşamın mönüsünü soran bir polis memurunun, İran Marksist Devrimciler Kitapçısının önünden geçiyor ve sokağın sonundaki Topkapı Kasabına giriyor. Diş minesi kadar beyaz, küçük bir dükkan. Ses yankılandığı için içeride yalnızca fısıltıyla konuşulabiliyor. Odah'ın dükkanı her daim Türkler, Araplar ve İranlılarla dolu olur, onların yanı sıra İtalyan, Polonyalı, Boşnak ve Rus müşteriler de gelir; kadın müşterilerin hemen hepsinin başında siyah başörtüsü, ayaklarında kaba, siyah ayakkabılar vardır. Amcası buraya "yaşlı kadınlar dükkanı" der.

Odah siparişleri genellikle sayısız oğulları ya da yeğenlerinden biriyle Nadia'nın Kafesi'ne gönderir. Ama Şirine dükkanlarına gidip oradan oraya koşuşturan, askılardan teraziye üzerinden kan damlayan et parçalarını taşıyan ve bir vuruşta koskoca eklemleri parçalayan Odah ile yakışıklı oğullarını izlemekten zevk alır.

Şirine, kapıdan başlayıp tezgaha kadar ilerleyen kuyruğa giriyor ve İngilizce bilmediği için el kol işaretleriyle Odah'ın oğullarından birine istediği eti nasıl keseceğini gösteren ufak tefek, yaşlı kadına bakarken, kuyruğa biri daha giriyor. Soluğu kesilen yaşlı kadınların elleri titremeye başlıyor. Şirine arkaya baktığında yeni gelen müşteriyi sırtından tanıyor ve kuyruğun sonunda kendini gizlemek için küçülen adama sesleniyor: "Aziz?"

Aziz dönüp dikkatle çevreye bakıyor, şakaklarından aşağıya ter süzülmekte. "Kim..." diye söze başlamışken duraksıyor ve sonunda Şirine'yi görüyor. Yüzünde koskoca bir gülümsemeyle, "Kleopatra!" diyor. Şirine'nin elini tutup öpüyor.

Kadınlar homurdanarak Aziz'i kuyruğun dışına itiyorlar. Arkalarındaki beyaz saçlı, mavi gözlü bir kadın artrozlu parmağını ona uzatarak, "Yerinden kımıldama!" diyor.

"Kimden saklanıyorsun?" diye soruyor kuyruktan çıkan Şirine. Büyük ön pencereden dışarı bakınca, sokakta bir aşağı bir yukarı yürüyen siyah başörtülü bir kadın görüyor. "Şu öğrenci değil mi o?" diye soruyor.

Aziz masum gözlerle bakıyor. "Hangi öğrenciden söz ediyorsun? Öğrencim yok benim, yalnızca katillerim var." Cebinden bir mendil çıkarıp yüzünü siliyor, sonra göğsüne yapışan koyu mavi ipek gömleğini çekiştiriyor. Dükkana bir kez daha göz atarak, "Yalnızca küçük bir teknik hatanın kurbanı oldum da" diyor. "Bir karışıklık oldu. Aziz'in başa çıkabileceğinden daha büyük bir işe kalkıştım." Yüzü tatlı bir gülümsemeyle aydınlanırken Şirine'nin elini tutuyor yeniden. "Seni tekrar gördüğüme sevindim hayatım. Önlüksüz çok daha güzel görünüyorsun."

Şirine başını çeviriyor. "Ah, hayır."

"İş çıkışı ne yapıyorsun? Han seni tekeline mi aldı? Biliyorsun, şair değil o."

Şirine ellerini ceplerine sokarken verecek yanıt arıyor. "Son günlerde işim başımdan aşkın" diyor kendini savunurcasına.

Aziz kara kaşlarını kaldırarak, "Öğrencilerim gibi konuştun" diyor. "Onların da her zaman işi vardır. Bir gün büroma gelirsen sana şiir yazmayı öğretirim. Öğretmenin olurum." Öne eğilince Şirine, soluğunda meyankökü benzer bir koku alıyor.

"Şey..." kollarını önünde kavuşturup elleriyle dirseklerini tutuyor. "En kötü dersim İngilizce'ydi."

"Biz de şiirleri Arapça yazarız" diyor Aziz.

"Han bana özel ders vermenden hoşlanmayabilir."

"Han mı?" Bu adı daha önce hiç duymamış gibi şaşırıyor. "Neden?"

"Düşlerimin Şirine'si!" Dükkanın beyaz fayanslarında bir ses yankılanıyor. Yaşlı kadınlar konuşmayı kesip sesin geldi-

ği tarafa dönüyorlar. Odah bürosundan çıkıyor. "Ağaçların Şirine'si!" Odah yaklaşık bir altmış boyunda, geniş omuzlu bir adam, boynu yok denecek kadar kısa, koskoca bir kafası, yapağıyı andıran siyah saçları var. Yumuşak burnu ezilip yüzüne yapışmış gibi görünüyor, iri gözleri hüzünlü bakıyor. Odah ne kadar mutlu olursa, o kadar kederli görünür. "İçeri gel! Görmeni istediğim şeyler var!" dedikten sonra Şirine'nin elini tutup tezgahın arkasına götürüyor, Aziz de peşlerinde. Bir koridordan geçerek dükkanın arka tarafındaki soğuk odaya gidiyorlar. Solukları buharlaşıyor. Tavandan uzun et parçaları sarkmakta. Odah, Şirine'yi küçük bir sandık büyüklüğündeki gümüş renkli dondurucuya götürüyor, önünde eğilirlerken solukları havada sarmallar çiziyor. Aziz, "Açıl susam açıl!" diyor.

Odah başını çeviriyor. "Sen de kimsin?"

"Aziz işte" diyor Şirine.

Aziz elini uzatarak, "Şair Aziz" diyor.

"Şair ha?" diyen Odah Aziz'in elini görmüyor. "Neyse, önemli değil." Dondurucunun yanında çömeliyor, kapak güçlükle açılıyor. Dondurucuyu yana yatıran Odah, Şirine'ye bir dizi pembemsi kuzu budu gösteriyor. "İlk seçimi sen yapacaksın. En iyisinden ilkbahar kuzuları bunlar."

"Ama Ekim ayındayız" diyor Aziz.

"Yeni Zelanda'da şimdi ilkbahar!" diyen Odah'ın sesi parlak, gri duvarlarda yankılanıyor. Zarif bir hareketle elini göğsüne koyuyor, sonra yeniden etin üzerine eğiliyor. "Gülüm Um-Nadia için" diyor kağıdın içindeki birkaç parça eti sevgiyle uzatırken. "Ona söylemeyi unutma. Odah'ın armağanıdır."

Şirine budu seçip dükkanın ön tarafına geçtikten sonra, Odah altın renkli bir kağıda sarılıp pembe kurdeleyle bağlanmış bir paket getiriyor, içinde Um-Nadia'nın etleri var. Odah önce pakete, sonra göğsüne vuruyor. "Unutma, bunlar benden."

"Bu adam gerçek bir romantik" diyor bürosuna giren Odah'a bakan Aziz. "Evli olmalı."

"Hayır, boşanmış. Hem de birçok kez."

"Şimdi anlıyorum. Müzmin bir romantik. Ama romantizm yaşamın temel gereksinimlerindendir, su ve ekmek kadar önemlidir, sen de böyle düşünmüyor musun?" Dikkatle Şirine'ye bakıyor, yüzünde tatlı bir gülümseme var, cildinin düzgünlüğü ve koyu kahverengi gözlerinin parlaklığı Şirine'yi şaşırtıyor. Tekrar elini tuttuğunun farkına varıyor. Kendini toparlayıp ellerini ceplerine sokuyor. Tepeden tırnağa kadar kızardığını hissediyor. "Hiç böyle düşünmemiştim" diyor.

"Belki de sen günlük gereksinimlerini yeterince karşılayamıyorsundur" diyor Aziz. "Biraz solgun görünüyorsun. Kansız gibisin. Doktor Aziz sana daha çok şiir, müzik, öpüşme, eğlence ve dans öneriyor. Reçeteni yazmaya hazır."

Şirine vereceği karşılığı düşünürken, daha önce kuyrukta onun arkasında olan beyaz saçlı bir kadın, beyaz kağıda sarılı et paketiyle omzuna vuruyor, parmağını havaya kaldırıp sallarken, "Utanmazlar!" diyor bozuk İngilizce'siyle.

Küçük dükkan bir anda kükremeye benzer bir sesle sarsılıyor ve tepelerinde mavi bir şey uçuyor. İçeri girmiş bir kuş çıkmak için çırpınırken vitrine çarpıyor. Yaşlı kadınlar yirmi farklı dilde çığlıklar atıyor, elinden paketini, sepetini, alışveriş arabasını bırakan kendini sokağa atmakta, Odah ile oğulları da onların arasında. Aziz gülerek Şirine'yi dışarı sürüklüyor. "Ah, aman Allah'ım!" diye bağırıyor gülüp başını sallayarak. "Bunun kemgöz olduğunu sanıyorlar."

"Kemgözden başka bir şey değil, seni şair bozuntusu!" diye kükrüyor Odah itiş kakış kapıdan çıkarlarken. "Benim için bunun ne demek olduğunu biliyor musun? Yeni nazarlıklar almak zorunda kalacağım!"

Şirine'nin kalbi delice atıyor, soluğu kesiliyor. Sakinleşmek için elini göğsüne bastırıyor ve pencereye bakıyor. Zavallı kuş, yolunu şaşırmış bir mavi top gibi, kanatlarını cama çarpıp durmakta. Odah Şirine'nin önünde eğilip pembe kurdeleli paketi ondan alıyor. "Çok üzgünüm" diyor parlak, iri gözleriyle ona

bakarak. "Bu koşullar altında Um-Nadia'nın bunu almasına izin veremem."

"Neden? Sağ salim dükkandan çıktık, her şey yolunda."

Odah bir felaket habercisi gibi başını sallıyor. "Bir şey ya da biri..." Aziz'e bakıyor, "Dükkanıma kemgöz soktu. İçerideki her şey kirlendi. İnan bana, bunun sorumlusunu bulacağım..."

"Sınıfa dönmem gerek" diyen Aziz geri geri yürüyerek Şirine ile Odah'tan uzaklaşıyor. "Öğrencilere bir yazı verip dersten çıkmıştım. Sizi görmek çok güzeldi." Bunları söyledikten sonra dönüp kampüse çıkan tepeyi tırmanmaya başlıyor.

Odah iç çekiyor ve eti, özel bir teslimat bırakırmış gibi posta kutusunun üzerine koyuyor. "Güzel" diyerek kollarını kavuşturuyor.

* * *

Şirine, diğer müşterilerle birlikte kaldırımda dururken, motosikletli iki genç polis memuru geliyor. Odah onlara dükkanına kemgöz girdiğini söylüyor. Memurlardan biri elini silahına götürürken diğeri, "Sanırım itfaiyeyi aramamız gerek" diyor. İnsanlar dışarıda durup dükkanda fır dönen kuşa bakmakta. Derin derin iç çeken Odah arada bir haykırıyor: "Ah, ne uğursuzluk!" Sonunda zeki oğlu Sami kapıyı açmayı akıl ediyor. Kuş girdiği gibi çıkıp sessizce ağaçların arasına uçuyor. Uçuşunu gören Şirine vücudunun gevşediğini duyumsuyor. Kasaptan dönerken kendini çok huzurlu hissediyor. Sokağın köşesinde, bitkiler arasında mavi bir şey görür gibi oluyor, dükkandaki kuş olup olmadığına bakmak için o tarafa yöneliyor. O sırada sokağın ilerisinden Mireille'in kendisine seslendiğini duyuyor. Geri dönerken, kemgözü rahat bırakmanın herkes için daha iyi olacağını düşünüyor.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İnanmakta güçlük çekeceğiniz öykü şöyle devam ediyor: Bir zamanlar dünyaya hakim olan bir Arap imparatorluğu vardı. Büyük Abbasi İmparatorluğu sekizinci yüzyıldan on üçüncü yüzyıla kadar, beş yüz yıl dünyayı yönetti. Bağdat, onun kutsal başkentiydi. Şimdi kafanızda bir ışık yandı mı? Üzerinden yedi-sekiz yüzyıl geçti ve dünya her zamanki gibi yine tersine döndü. Abbasi İmparatorluğu yok oldu. Ama belleği güçlü olan birkaç Arap, günün birinde dünyanın, üzerindekilerle birlikte onlara geri verileceğine inanır. Arapların büyük bir kısmı huzur ister, arka bahçesinde kavgasız dövüşsüz bir yaşam peşindedir, yalnızca arka bahçesini korumak için yaşar. Bir de istedikleri ne olursa olsun (dünya ya da biraz huzur ve barış), Amerika'nın onu elde etmelerine engel olduğuna inanan Araplar vardır.

Camille teyze Tanganika kıyısında Bütün Balıkların Anasının huzuruna kabul edilmeyi bekliyordu. Abbasi İmparatorluğu'nun sonunu düşünüyor muydu? Belki. Belki de düşünmüyordu. Belki birçok Arap gibi, Moğolların Bağdat kapılarına dayanıp eğlenceye son verdikleri 1258 sabahını düşünüyordu. Ya da 1492'de Granada'nın Mağribi prensinin kentin anahtarlarını Kral Ferdinand'a verdiği ve her şeyin bittiği günü yeniden yaşamaktaydı!

Camille teyze, başka bir dünyadan gelen çan sesine benzeyen ve kendisini mi aradığını soran tatlı bir ses duydu. Bütün Balıkların Anasının sesi olduğunu düşündü bunun. Ama sonra onu şaşkına çeviren bir şey oldu, asmalar sallandı, çalılar titreşti, dallar çatırdadı, karşısına, Bütün Balıkların Anası yerine

kakao renkli, kırmızı gözlü dev bir cin çıktı ve haykırdı: "Dur! Ben Abbasi İmparatorluğu'nun Yitik Gizemli Kralıyım ve burada ne aradığını öğrenmek istiyorum."

Cin aptal değildi, karşısına çıkan Arapları korkutmak için onlara böyle söylerdi. Arap Abbasi İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu'nun kazandığı zaferleri kazandı ve Yunanlıların bilgeliğine ulaştı. Kıtalarla yarıküreleri birleştirdi, kütüphaneler açtı, keşifler yaptı ve göksel mesajlar aldı ama sonunda çöktü ve Araplar yeniden eskisi gibi sıradan insanlar haline geldiler. Geride, ayağında çatırdayan altın sandaletleri ve ayak orta parmaklarında zümrüt yüzükleriyle bu cin kaldı yalnızca. Göğsü yediği kralların ve generallerin madalyalarıyla kaplıydı, burun delikleriyle gözleri kocamandı, saçıyla bıyığı her yöne dikilirdi, siz istediğinizi seçin. Abbasi İmparatorluğu'nun Yitik Gizemli Kralıydı! Onlara kazanılacak yeni zaferlerin buruk, utanmaz umuduyla biraz nostalji kırıntısı vermek istiyordu. Yitik kral, Arap egemenliğini yeniden kurmak için gelmişti! Şarlman ya da Elvis'in beyaz hayaletiyle karşılaşmak gibi bir şeydi bu.

Ama Camille teyze soğukkanlı bir kadındı. Cini tepeden tırnağa süzdükten sonra şöyle söyledi: "Ben yitik bir Abbasi kralından söz edildiğini hiç duymadım."

"Evet" diye tısladı cin, soluğu yeni yakılmış kibrit, kaynar yağ ve ölmek üzere olan binlerce canlının son arzuları kokuyordu, "İşte bu yüzden Abbasi İmparatorluğu'nun Yitik *Gizemli* Kralı oldum, değil mi? Can sıkıcı babam, Mağribi Müslüman Granada kentini verince, büyükannem beni sakladı. Herkesin bildiği gibi, bunun zamanı durdurucu bir etkisi vardır. Yüz yıl bir mağarada yaşadım, tufandan sonra adsız, yabani bir adam gibi, bir yaban eşeğinin sırtında bütün dünyayı dolaşmak zorunda kaldım. Sırtımda saçımın, önümde sakalımın yere kadar uzamasına ve zihnimin karmaşık düşüncelerle dolmasına izin verdim. Yaşamımdaki karmaşa, bana dua etmeyi öğreten ve beni doğru yola sokan Bütün Balıkların Anası tarafından bulunana kadar böylece sürüp gitti."

Balık Ananın adı geçince, Camille teyze coşkuyla haykırdı: "Buraya onu görmek için geldim!"

Cin, neredeyse üç metrelik boyuyla dikilince, saçları ışıldadı, ayak parmakları parıldadı, aylak aylak kıtayı geçen Nil'in gümbürtüsü ile saç örgüsü gibi akan Fırat'ın çaprazlaşan suyunun ipeğimsi sesiyle sordu: "RANDEVUN VAR MI?"

* * *

Akşam, Şirine işten çıkmak üzereyken, pencerenin önünde duran Mireille, "Aya bak, tıpkı bir bebeğe benziyor" diye fısıldıyor.

Kaşlarını çatıp Şirine'ye dönen Um-Nadia, "Bugün kasapta bir şey olmuş" diyor.

Kuş olayını unutan Şirine şaşırıyor. "Odah mı aradı?"

Um-Nadia gözlerini kısarak ona bakıyor. "Her şey gözlerinden okunuyor, işte *böyle*." Parmaklarını havada bir yandan diğer yana kaydırıyor. "Bana kuzu getirmedin."

"Bir sorun çıktı" diyor Şirine cesaretini toplayarak. Um-Nadia'nın bakışları sertleşiyor. Şirine dükkana giren kuşun öyküsünü anlatınca, Um-Nadia bir eliyle göğsüne vuruyor. Sonra Şirine'nin başını yavaşça karşı tarafa çeviriyor, dikkatle yüzünü ve ellerini inceliyor. "Tamam, pekala" diyor sonunda, ikna olmuş görünüyor. "Bu gece çok dikkatli ol, kötü şeyler olabilir" diye ekliyor işaret parmağını Şirine'ye doğrultarak.

Şirine sakin ve kendinden emin, içi rahat ve korkusuz. Kafeyi kapattıktan sonra kaşmir kadar sıcak ve yumuşak gecede Han'ın evine doğru pedal çeviriyor. Mecnunların çiçeği gelin duvağı, kağıdımsı goncalarını hışırdatmakta. Gökyüzünde bulutlar köpürüyor, alev alev yanan ay alçalırken, yıldızlar kendi yörüngelerinde dönmeyi sürdürüyor. Han'ın düşüncesi Şirine'nin bütün vücudunu uyarıyor, onun, Aziz'in sözünü ettiği temel gereksinim olduğunu duyumsuyor, su ve ekmek kadar önemli bir gereksinim. Tatlı bir büyünün etkisi altındaymış gibi, Han'a doğru çekildiğini hissediyor.

Han apartmanın önünde, uzun, mor gölgelerin altında onu bekliyor. Gülümseyerek bisikletini alıyor. Asansörde ensesini öpüyor. Sonra geri çekilip ona bakıyor, zayıf ışığın altında yüz ifadesi iyi seçilmiyor. "Geldin" diyor. "Bakayım, gerçekten burada mısın?"

"Peki" diyor Şirine, "*Sen* gerçekten burada mısın?"

"Bazen pek emin olamıyorum" diyor Han ciddi bir sesle. "Bütün bunlar düş mü, yoksa gerçek mi?"

Kollarını birbirlerinin omzuna dolayıp eve giriyor ve doğru yatak odasına gidiyorlar. Yatağın üzerinde bir tabak doğranmış meyve var. Yiyip şarap içiyorlar. Sevişiyorlar. Arka planda Lübnanlı şarkıcı var, sesi, Şirine'nin saçını okşayan bir el kadar hafif.

Şirine yanağını erkeğin göğsüne yaslayarak uzanıyor ve müziğin sesini bastıran kalp atışlarını dinliyor. Vücudunun her bir hareketini, konuşurken sesinin akciğerlerindeki titreşimlerini kendi içinde hissediyor. Han'ın ritmik hareketlerle okşayan eli sıcak ve rahatlatıcı, Şirine uykuya dalıyor.

Gece birbirlerinden ayrılıyorlar. Şirine derin bir uyku uyuyamıyor ve düşünde tuhaf sesler işitiyor. Bir bebeğin kahkahası, müzik notaları, insanın içine işleyen bir inilti. Huzursuz uykusunda sık sık yüzeye çıkıp uyanıyor. Ay batmış, pencerenin dışındaki görkemli gece kapkaranlık, yıldızlar da dahil olmak üzere, her şeyi içinde eritip yok etmekte.

İçinde izleniyormuş gibi bir his var, öyle güçlü bir duygu ki, odada biri olduğundan emin. Gözlerini açtığında yatağın üzerine eğilmiş birini göreceğini hissediyor. Uyanmaya çalışıyor, zihni uyanık, bedeniyse hâlâ uyuyor. Sonunda gözlerini aralıyor, fakat karanlıkta hiç kimseyi göremiyor. Odada yalnızca yanında uyuyan Han var, solukları yavaş ve düzenli. Şirine yan yatıp ona bakıyor. Uykuda farklı görünüyor, yüz hatları yumuşamış. Şirine dizlerini yatağın kenarına doğru çekiyor ve durup tekrar bakıyor, onu gerçekten sevip sevmediğini düşünüyor.

Sessizce yataktan çıkıp karşıdaki şifoniyere yanına gidiyor

Yine aynı şeyleri görüyor ama bu kez bir fark var. Renkli kum dolu şişe zehirli görünüyor, mektup açacağı hançeri andırıyor. Han'ın bir oğlan ve bir kadınla çektirdiği fotoğrafı arıyor ama bulamıyor. Aydınlatacak küçük bir şey, bir ipucu arıyor. Han hakkında daha çok şey bilmek ve ona böyle bağlanmakla bir hata yapmadığından emin olmak istiyor. Elleri yavaşça şifoniyerin üst çekmecesine gidiyor. Tıslayarak açılan çekmecede yumuşak giysi yığınları görünüyor. Ellerini aralarına daldırırken omzunun üzerinden arkaya bakıyor. Çekmecenin dibinde eline takılan bir şeyi dikkatle çekip alıyor. Bir mektup.

Titreyerek banyoya götürüyor, kapıyı kilitliyor. Daha önce hiçbir erkek arkadaşının yatak odasını böyle karıştırmamış; kendini tanıyamıyor, bu cesareti nereden bulmuş olabilir? Han uyanırsa ne olacak? Ne olursa olsun, artık duramaz. Mektup Han'ın İngiltere'deki okuluna gönderilmiş, defalarca geri gitmiş, zarf karalama ve düzeltmelerle dolu. Tarihi 1999 Nisanı, altı ay önce yazılmış. İlk birkaç cümlesi Arapça, geri kalanı küçük, yana yatık harflerle İngilizce yazılmış:

Sansürden ve meraklı gözlerden kurtulma ümidiyle bu dile dönüyorum, herhalde beni anlıyorsundur. Aaliyyah Kız Okulu'na gitmem iyi oldu, hiç olmazsa orada yararlı bir şey öğrendim. Buradaki posta servisi hâlâ düzensiz çalışıyor, mektuplarımı alıp almadığını bilmeme olanak yok. Sana hâlâ yazmamın nedenlerinden biri düşüncelerimi paylaşma gereksinimim, burada beni dinleyecek başka hiç kimse yok. Biz yüksek sesle düşünmeyi seven bir ulusuz ama Bağdat ölüler kenti oldu.

Umarım geçen yıl sana gönderdiğim başörtüsünü almışsındır.

Öylesine uzak ve soğuk bir yerde yaşamanın nasıl olduğunu merak ediyorum. orayı gözümde canlandıramıyorum. Herhalde artık sen de burayı gözünde canlandıramıyorsundur.

Bugün buranın nasıl olduğunu söyleyeyim: Kentin üzerinde kimyasal maddeler ve külle kirlenmiş elektrikli bir hava var. Gri bir sisin içinde yaşıyoruz, burası harcanan yaşamların ülkesi. Her şey kontrolsüz ve düzensiz. Manavlar tezgahlarını açıyorlar

ama çocuklar için yeterli süt bulunmuyor, her yer çocuk dolu, el ve ayak bilekleri yumru yumru olmuş, iri gözlü çocuklar sokaklarda yaşıyor. Onlardan birine bir muz verirsen, fikrini değiştirip geri alıvermenden korktuğu için senden kaçıyor, sonra kabuğuyla birlikte yiyor. Bağdat Hayvanat Bahçesi'nin yanındaki lunaparktaki atlıkarınca hâlâ çocuk dolu. Koşup boyalı atların üstüne atlıyorlar, kahkahaları havada donup kalıyor, insanın kulağına yalnızca yankıları geliyor. Genç kadınlar sokağa çıkarken örtünüyor ve erkek gibi silah taşıyorlar. Bizim güzel ülkemiz yok artık. Nereye gidersek gidelim yanık kokusundan uzaklaşamıyoruz. Burada inanılmaz bir kimyasal kirlilik ve açlık var, ilaç bulunmuyor, gerçek bir facia yaşıyoruz, kurban olmak korkunç bir şey. Koleradan sıtmaya, tifo ve raşitizme kadar birçok hastalık var. Tarihe karışmış hastalıklarla savaşmak ne kadar aptalca! Geceler bombalarla aydınlanıyor. Amerikalılar Irak'ı hemen her gün bombalıyor. Körfez Krizi sırasında Amerikan televizyonunda bu bombardımanın havai fişek gösterileriyle kıyaslandığını duydum.

Annen, sanki yandaki odaya geçmişsin ve birkaç dakika sonra geri dönecekmişsin gibi sürekli senden söz ediyor. Sana annenin iyi olmadığını ve buna ne kadar üzüldüğümü bildirmek için yazıyorum. Eskiden de iyi değildi ama şimdi durum farklı. İnsanın kahrından ölmesinin mümkün olup olmadığını bilmiyorum, burada o kadar kötü koşullar altında yaşıyoruz ki, artık bunun olabileceğini düşünüyorum. Annenin iştahı giderek azalıyor. Yataktan çıkmak, arkadaşlarını görmek istemiyor. Onda, bir kuyunun dibinden yükselen karanlığa benzeyen bir karanlık görüyorum.

Seni üzmek için değil, bunun, bu yaşamda anneni görmek için son fırsatın olabileceğini bilmeni istediğim için yazıyorum canım. Ne yazık ki o cinayeti unutmanın yolu yok, burada hepimiz gaddar Saddam'ın korkusuyla yaşıyoruz. Ama belki eve dönmenin bir yolunu bulabilirsin.

Her gün seni düşünüyorum, bu yaşamımızda bir araya gelemesek bile, Allah'ın izniyle, bir sonrakinde tekrar birbirimizi bulacağız. Anımsıyor musun, okuldayken bana namaz kılmayı hiçbir zaman ihmal etmediğini söylerdin? İnancının senin kişiliğini geliş-

tirdiğini ve gelecek için ümit verdiğini düşünürdün. Merak ediyorum Hanif, hâlâ her gün namaz kılıyor musun?

Arapça bir cümle var. Sonra:

Sonsuz sevgimle, D.

* * *

Şirine'nin elleri titriyor. *Ne cinayeti?* Olduğu yerde donup kalıyor ve bunu Han'a sormak zorunda olduğunu düşünüyor. Ama sorarsa, güvenini kötüye kullandığı ortaya çıkacak. Aralarında bir ölünün varlığını hissediyor, köşede tanımlanması ve karşı konulması olanaksız lacivert gözlü bir hayalet var; belki de uykusunda ona bakan bu hayaletti.

Sessizce banyodan çıkan Şirine mektubu telaşla çekmecedeki giysilerin altına koyuyor. Evin her yerinden garip sesler duyduğunu sanıyor, tuhaf tıkırtı ve çatırtılar kalbini yerinden oynatıyor. Karanlıkta Han'ı açık seçik göremiyor. Görmek, konuşmak istiyor. Irak'a dönmeyi düşünüyor mu? Birini mi öldürdü? Zihni allak bullak ama mektubu tekrar alıp okumaya korkuyor. Çevresine bakıyor.

Mektup kimden geliyor? Yazan kişi Han'a "canım" diye hitap etmiş. Karanlık suda saklanmaktan vazgeçip yüzeye çıkan bir yaratık gibi, Um-Nadia'nın aldatılan kadınlar ve güvenilmez erkekleriyle ilgili öykülerini anımsıyor. Uykudaki Han'a bakıyor ama o anda bir gölgeden, çarşafın üzerinde yayılmış bir mürekkep damlasından başka bir şey göremiyor. Bütün bunlar, aralarında başlamış görünen her şey, kendisine uydurduğu bir masaldanmı ibaret.

Şirine, küçükken annesiyle babasının Sudan'da nasıl kaybolduğunu düşünüyor. Daha önce de kıtlıklarda, iç savaşlarda, depremlerde Türkiye'ye, Afrika'ya, Hindistan'a gitmişler, Şirine'yi haftalarca, hatta aylarca aramamışlardı, adresleri belli değildi, gittikleri yerlerde telefon hatları kopuktu. Son kayboluşlarında, Şirine ile amcası kötü haberi ölümlerinden birkaç gün sonra aldı. Diğer kurbanların aileleri, haberlerde önsezilerden ve hu-

zursuzluk veren duygulardan söz ediyordu ama başlarına kötü bir şey geleceği Şirine'nin aklının ucundan bile geçmemişti.

Başı dönüyor, dizlerinin bağı çözülüyor. Yatağa oturuyor. Ülkesine dönmeyi tasarlıyorsa ne olacak? Han'ın evli olabileceğini düşünüyor. Belki çocukları da vardır. Belki birini öldürmüştür. Hiç kımıldamadan yatıyor ve Han'ın göğsünün inip kalkışını izliyor. Şirine şimdi giderse, bu eve bir daha gelemez, bu kadarına dayanamaz. Küçük bir kızken yaptığı şeyi yapıyor ve bir işaret arıyor, herhangi bir işaret. Annesiyle babasının yolculuklarında, onların hayatta olduğundan emin olmak için bunu yapardı: Mavi bir araba, elinde oyuncağıyla bir çocuk ya da ağacın dalına konan bir kuş onları Şirine'nin zihninde yaşatırdı. Çocukça ve anlamsız bir şey olduğunu biliyor ama bir işaret gelmesini bekliyor. Kalbinin saydamlaştığını hissediyor. Yumruklarını sıkıp soluğunu tutuyor. Kaldırabileceğinden öte bir şey bu. Han'a beslediği duygular küçülüp büzülüyor, içindeki uzak bir yıldıza hapsediliyor. Giysilerini, çantasını ve bisikletinin anahtarını bulmak için yataktan çıkmak üzereyken, Han'ın mırıldanarak ona döndüğünü duyuyor.

"Şirine."

"Evet?"

Uykuda. Elini yatağın bir kenarından diğerine gezdirirken, "Şirine" diye mırıldanıyor. "Şirine."

Şirine dönüyor, gözleri ardında dek açılmış, gümüş çerçeveyi görüyor, onu başucu masasına koymuş, içinde Nathan'ın çektiği fotoğraf var, Şirine ile Han'ın ışıldayan gözlerini ve aşklarını ölümsüzleştirmiş.

Şirine, uykunun çaresiz gerçeğinin sesiyle gözlerini kaparken, içinde her şey durup aydınlanıyor ve gevşiyor. O an için bu kadarı yeterli: Artık ona inanabilir.

* * *

Günlerden pazar, Şirine çalışmıyor. Geç saate kadar uyuyor,

sonra kahvaltılarını sitenin bahçesinin ürünleriyle yapıyorlar: Tatlı portakal, mandalina, domates, greyfurt, avokado. Tabak, bıçak ve bir kase dolusu tuz alıp balkondaki iki kişilik açılır kapanır alüminyum sandalyeye oturuyorlar. Meyvelerin suyu Şirine'nin parmaklarından akınca, Han ellerini öpüyor.

Perde gibi dalgalanan havada, sabah güneşinde Han'a bakan Şirine, kendini bir hastalıktan kurtulmuş gibi güçlü ve umutlu hissediyor. Gün ışığında, gece okuduğu mektuba hoşgörüyle bakabiliyor. Onun hakkında bilgi edinmenin bir yolu olduğunu düşünüyor. Neden bilmiyor ama bir sınavdan geçtiklerini ve bu sınavı vermenin tek yolunun da soğukkanlılığını korumak olduğunu hissediyor.

Han bir mandalinayı dilimlerine ayırıp birer birer Şirine'nin ağzına veriyor. Sonra bir limonu ikiye bölüyor ve üzerine bir kaşık dolusu şeker döküp ısırıyor. Şirine çevredeki tembel palmiyelerle tozlu sokağa bakıyor. Sabah radyodaki hava raporunda cehennem sıcağı yaşayacakları söylenmişti. Şirine bir avokado kesiyor ve tuzlayıp Han'a veriyor. "Leyla da böyle yapardı" diyor Han tatlı bir sesle. "Avokadoya tuz ekerdi."

Şirine ona bakarak soruyor: "Leyla mı?"

Han'ın bakışı donuklaşıyor ve tereyağı rengindeki avokadoyu elinden bırakıyor. "Kız kardeşim Leyla" diyor.

"Adını bilmiyordum."

"Söylememiş miydim?" diye soran Han tabağındaki avokadoya uzanıyor ama ona elini sürmüyor.

Şirine önemli bir şey kaçırdığını hissediyor. "Pek sayılmaz" diyor. "Ondan pek söz etmedin."

"Sahi mi?" Han gülümsüyor ama yüzünde acı bir ifade var. Elini ensesine koyup iç çekiyor. Hafif bir esintiyle birlikte havalanan toz bulutu, balkona kadar yükseliyor. Sonra daha içten bir gülümsemeyle, "Galiba etmedim" diyor. "Benim küçüğüm. Ailemle yaşıyor.." Susuyor.

Gözleri siyah ve parlak, fosforlu gibi görünüyor. Şirine'nin parmaklarını alıyor ve bir bir hepsine bakıyor. Tabaktaki dilim-

lenmiş meyveler mücevher rengindeki palmiyeler gibi kuruyup kıvrılmaya başlamış, havada hafif bir portakal ve limon kokusu var. Soruyor: "Şirine, böyle bir soru sorduğum için bağışla, bana güveniyor musun?"

Kendini suçlu hisseden Şirine başını öne eğiyor, sonra ona bakarak, "Sanırım güveniyorum" diyor.

Han onu doğruluyor. "Tabii, hâlâ birbirimizi tanıma aşamasındayız, biliyorum. Eğer yapabilirsen, bana biraz zaman tanımanı istiyorum. Sana söylemem gereken şeyler var ama henüz değil. Sabırlı olursan her şeyi anlatacağım. Söz veriyorum. Bekleyebilir misin?"

Şirine başını eğip ağzını açıyor, sormak istedikleri var ama bir şey onu durduruyor. Belki gerçeği öğrenmeye hazır değildir. Yerinden kalkıp tabakları toplamaya başlıyor. Tabaklar elinde şıngırdıyor. Telaşla her şeyi mutfağa götürüp lavaboya bırakıyor, kendini çok yorgun hissediyor, gece yeterince uyumadığını düşünüyor. Sıcak su musluğunu açınca buhar yüzünü ısıtıyor. Bir eline süngeri, diğerine tabağı alıyor ve balkonda oturan Han'a bakıyor. Han cebinden mavi tespihi çıkarmış, taşları işaret parmağıyla başparmağının arasından geçirerek çekiyor.

Bulaşığı bırakıp balkona çıkıyor. İçinde, kabaran su gibi dışa taşmak isteyen bir basınç hissediyor. Han'ın yanına oturup kollarını göğsünde kavuşturuyor ve soruyor: "Müslümanların dört kadınla evlenebildikleri doğru mu?"

Han şaşkınlıkla gülüyor. "Bu da nereden çıktı?"

Şirine kendini aptal gibi hissediyor ama soru bir kez soruldu. "Öyle duydum" diye geveliyor ağzında. "Doğru olup olmadığını merak ediyorum. Mireille evlenebildiklerini söylüyor."

Han elini sandalyenin arkasına uzatıyor. "Evet. İslam yasalarına göre, bir erkek dört kadın alabilir. Ama bu konuda büyük bir bityeniği var: Muhammet, dört kadınla evlenirsen hepsine eşit davranman gerekir, demiş. Ancak din adamlarının büyük bir kısmı bunun olanaksız olduğunu düşünür."

"Neden olanaksız olsun?"

Han kolunu omzuna doluyor, Şirine onun göğüs kafesinin şişip inişini hissediyor. "Ayrım yapmak insan doğasında var" diyor Han sakince onun saçını okşarken.

"Sence..." diye kekeliyor Şirine, gizli mektubun düşüncesi onu endişelendiriyor ve kendini suçlu hissetmesine neden oluyor. Avuç içlerini birbirine yapıştırıyor. "Sen kendi dininin, İslam dininin, kimliğinizi belirlediğine inanıyor musun?"

Şirine Han'ın duraksadığını ve ona bakmak ister gibi başını çevirdiğini hissediyor. "İlginç bir soru" diyor Han dikkatle. Çok ileri gittiğini düşünen Şirine'nin avuç içleri terliyor. O suskun kalınca, Han iç çekip sözünü sürdürüyor: "Benim için biraz karmaşık bir konu. İnsanlar kendilerini işlerine, dinlerine ya da ailelerine göre tanımlayabilirler. Bense kendimi bir yokluğa göre tanımlıyorum."

Şirine ona bakarak soruyor: "Neyin yokluğu?"

"Artık inançlı bir insan değilim ama kendimi hâlâ bir Müslüman olarak kabul ediyorum. Bu yüzden dinim benim için daha büyük bir önem kazanıyor."

"İnançlı değilsen nasıl Müslüman olabilirsin?"

"Belli bir Tanrı kavramına inanmıyorum. Ben toplumsal yapıya inanırım, bağlılık kavramına, kültürel kimliğe... Ah." Han başını çeviriyor, Şirine onun kendisini yeterince zeki bulmadığını ve sorularından sıkıldığını düşünüyor. Ama Han sözünü sürdürüyor: "Sürgün, ömrümün en önemli olayı. Ülkemden ayrıldığımda, bunu nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum, vücudumun bir parçasını yitirmiş gibi oldum. Yitirilen bir organın acısını sürdürmesi gibi, kendi kendimin hayaleti oldum. Söylediklerim senin için bir şey ifade ediyor mu? Kendimi varolmayan bir şeyi tanımlar gibi hissediyorum."

"Anlayabiliyorum sanırım" diyor Şirine utangaçça.

"Sürgün öyle bir şey ki..." Oturduğu yerde öne kayıyor, dirsekleri dizlerinde, tespihini bir eline dolamış, ellerini bir imgeyi tutmaya çalışır gibi uzatmış. "Dünya, sesler ve gölgelerle dolu loş, gri bir odaya benziyor, içindeki hiçbir şey gerçek değil. Her

sokağa çıkışında eski arkadaşlarını gördüğünü sanıyorsun ya da düşlerinde sana çığlıklar attıran eski düşmanlarını. Ailenden olduğundan emin olduğun insanların yanma gidiyorsun, yaklaştığında yüzleri tamamen değişip yabancılaşıyor. Ya da Irak'ta değil, Amerika'da olduğunu unutuyorsun bazen. Bildiğin her şey, görüntüler, sesler, tatlar ve anılar, hepsi silinip gidiyor. Bildiğini sandığın her şeyi unutuyorsun." Ellerini aşağıya sarkıtıyor. "Unutmak zorundasın."

"Neden?"

"Unutmazsan aklını kaçırabilirsin. Sokaklarda evsiz insanları gördüğümde, onları bilirsin, yırtık pırtık giysilerin içinde ayaklarını sürüyerek yürür, kendi kendilerine konuşurlar, bazen onları kendime tanıdığım herkesten daha yakın hissediyorum. Beni anlayabilirler, çünkü hiçbir yere ait değiller, bir boşlukta yaşıyorlar. Kendilerinden sürgün edilmişler."

Şirine, hayalet parmaklar sırtını sıvazlamış gibi ürperiyor ve dirseklerini sıkıca kavrıyor. "Yaptığın bu muydu? Yani, her şeyi unutmak mı istedin?" diye soruyor evet yanıtını alma umuduyla.

"Unutmaya çalışıyorum" diyor Han. Sonra ekliyor: "Bazen çok zorlanıyorum. Ülkemi terk ederken, bunun yaşamımı nasıl değiştireceğini bilmiyordum. Sandığımdan çok zor bir şeymiş. Geride bıraktıklarımı bu kadar özleyeceğimi, ülkeme dönemediğim için kendimi böyle kötü hissedeceğimi düşünemedim. O zaman bunların hiçbirini bilemezdim, çok gençtim, çok heyecanlıydım, her şeye hazır olduğumu sanıyordum."

Şirine Han'a bakıyor, geri dönüp ona sarılmasını ve onunla birlikte yaşamındaki boşluğu doldurduğunu söylemesini bekliyor. Ama Han'ın omuzları çöküyor ve gözlerini kapayıp tespihini çekmeyi sürdürüyor.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Camille teyze sonunda uçsuz bucaksız Mısır'da Bütün Balıkların Anasını buldu, ama randevusu olmadığı için onunla görüşemedi. Bu hiç aklınıza gelir miydi?

Camille teyzenin narin omuzları çöktü, Napolyon Buradaydı'nın ağır köpek kafası önüne düştü, timsahlar gözyaşı döktü, mor gökyüzünden jakaranda tomurcukları yağdı. "Hayır" dedi Camille teyze bekçi cine. "Randevum yok."

Kalpsiz bir cin değildi, tam tersi yufka yürekliydi. Ama Altın Kural şöyle söyler: Her zaman bir randevu gerekir. Ne de olsa dünya, yanında sarmısaklı limon sosla, Bütün Balıkların Anasının filetosundan daha lezzetli bir şey olmadığını düşünen açgözlü balıkçılarla doluydu. Ve bunlar her zaman randevusuz gelirlerdi.

Cin, Bay Yufkayürek ile bir cinin kurallara uyma eğilimi arasında gidip geldi. Sfenksin yeğeni, Rumpelstilskin'in* de ikinci kuzeniydi. Camille teyzeye, yılın en iyi ciniyle kahramanın kendisi dışında kimsenin yanıtlayamayacağı koruyucu bilmeceleri sormayı düşündü. Ama onun öykünün yardımcı kahramanı olduğunu anlayınca bundan vazgeçti.

Onun yerine mırın kırın etti ve kısa bir konuşma yaptı. Kırmızı gözlü bir cinin yapabileceği en güzel konuşmaydı bu. Tanganika Gölünün müezzini ağacına tırmanıp ezana başlaya-

* Rumpelstilskin: Grimm kardeşlerden bir masal. Değirmenci, krala kızının samanı altına dönüştürdüğünü anlatır. Kral kızı alıp bir odaya kapatır. Kız ya babasının dediği gibi yapacak ya da ölecektir... E.N.

na kadar Camille'i orada tuttu. O anda zaman durdu ve doğa uyandı; kuşlar ötmeyi, yapraklar şıkırdamayı kesti, hepsi bu sürükleyici, tatlı çağrıya kulak verdi. Rahatlayan büyük cin, etli ve terli pençesiyle Camille'in elini tutarak, "Namaz kılalım!" dedi.

Camille teyze diz çöküp namaz kıldı ve dua etti, duası şöyleydi: Allah'ım, lütfen beni bu cinden kurtar. Uzunca bir süre sonra, orman yaratıkları ve ruhlarla birlikte namazını bitirdi. Diz çöküp ne bugünü ne de yarını varmış gibi namaz kılan cinin dışında hepsi iç çekip işinin başına döndü. Camille teyze cinin sonraki ezana kadar namaz kılacağını düşünmeye başladı, belki de bu işi sonsuza kadar sürdürür ve onu Balık Anaya götürecek bütün yolları kapardı. Hemen bir plan yaptı. Sadık yol arkadaşı Napolyon Buradaydı'yı çağırıp sordu: "Burada bir yerde bu deli cinin *mutbağı* olmalı-mutfak da derler- onun kokusunu alıyor musun?" Köpek eğitimli, uzun burnunu uzattı, dört bir yana çevirdi, sonra birlikte oradan uzaklaştılar.

* * *

Günün ilerleyen saatlerinde ışık, çok uzaklardan gelircesine kızarıyor ve parlıyor. Dışarıda, Han'ın kapısı önünde bekleyen iki öğrenci var. İkisi de mini etekli, sırt çantalı, ellerinde uçları çiğnenmiş kurşun kalemlerle dolaşıyorlar. Onlarla birlikte oturan Şirine, buzlu camın ardından gelen sesleri dinliyor. Bunlardan biri karanlık bir ırmak kadar zayıf ve güçsüz, diğeri daha genç ve yumuşak, kahkahaları, çay bardağındaki kaşık gibi çınlıyor; gölgeleri camda dalgalanıyor. Han araladığı kapıdan başını uzatıp Şirine'ye bakıyor, gülümsüyor. "Bana birkaç dakika daha izin verir misin..." diyor bekleyen öğrencileri işaret ederek.

Han kapıda duruyor ve içerideki öğrenci yanından geçiyor. "Teşekkür ederim, Profesör" diyor kız yere bakarak, dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme var. Bu başörtülü kadın, yüzünü çevreleyen eşarbı çenesinin altında sıkıca bağlamış. Şirine onun ruj ve kalem kullandığını fark ediyor. Han öğrencilerden birini çağırıp kapıyı kapatıyor. Başörtülü kadın arkasını dönüp

birkaç adım atıyor. Şirine anımsamaya çalışıyor, Aziz'e kalem utan öğrenci o değil miydi? Sonra kadın geri dönüp soruyor: "Siz Şirine misiniz?"

"Sizi tanıyor muyum?"

Kadının kara gözleri şarap rengi beneklerle ışıldıyor, kirpikleri o kadar uzun ki, tente gibi gözlerini gölgelendiriyor. "Küçükken ailem sık sık Nadia'nın Kafesi'ne giderdi. Mutfakta çalışırken sizi izlemeyi çok severdim. Yıllar önce. Şimdi burada öğrenciyim" diyor alçakgönüllü bir ifadeyle gülümseyerek. "Hanif, yani öğretmenimiz, sizden çok söz etti."

"Benden mi söz etti?"

"Derste değil, özel görüşmelerde." Ağzından bir şey kaçırmış gibi eliyle gülümseyen ağzını örtüyor. "İş saatlerinde konuşuyoruz, sizden çok iyi söz ediyor. Bana *hejjab* giymek isteyebileceğinizi söyledi." Başörtüsüyle siyah paltosunu gösteriyor. "Son günlerde bundan söz ediyoruz. Bu ülkede başını örten çok az kadın var. Hanif sizin İslam dinine biraz ilgi gösterdiğinizi söyledi."

Şirine'nin gülümsemesi yüzünde donuyor. "Böyle mi söyledi? Özel görüşmelerinizde mi?"

Öğrenci bir sandalye çekip Şirine'nin karşısına oturuyor, yüzünde donuk ve ciddi bir ifade var. "Daha fazlasını öğrenmek isterseniz, ben bir gruba üyeyim..." Defterinden bir yaprak koparıp yazıyor. "İslam'da Kadınlar. Haftada bir toplanırız. Eğer ilgi duyuyorsanız, gelmelisiniz. Sizin gibi kadınların desteği çok önemli, siz genç kızlar için iyi bir örneksiniz." Şirine dik dik bakıyor. Öğrencinin deniz kabuğu kadar parlak, dürüst bir yüzü var. Uzanıyor ve Şirine'nin boynuna doladığı Han'ın eşarbına dokunuyor. "Çok güzel. Bu işlemeler! Bununla... gerçek bir Arap olmuşsunuz. Iraklısınız, değil mi?"

Bunu Han'dan öğrendiğini düşünen Şirine, "Yarı yarıya" diyor. "Babam Iraklı idi."

"Han gibi!" diyen kadın Şirine'nin elini tutuyor. "Keşke ben de Iraklı olsaydım. Iraklıları çok severim. Onlar en iyi Araplar.

Bağdat tüm Arap dünyasının başkenti. Bize katılmanız gerek. Bu pazar öğleden sonra toplanacağız. O gün izinli misiniz? Sizi bekleyeceğim." Bunları söyledikten sonra ayağa kalkıyor ve Şirine'yi yanağından öpüyor. Şirine, yasemin ve karanfilli parfümünün kokusunu alıyor.

O gittikten sonra elleri kucağında oturuyor, kalbi göğsünü delecekmiş gibi atmakta.

* * *

Aynı akşam yatakta, Şirine Han'dan uzaklaşıyor. Köşeyi dönen araçların farları gölgelerin kırışık yüzeyine dalgaların ak köpüğünü düşürerek odayı yalıyor.

"Ne oldu?" diye soruyor Han Şirine'nin öne düşen saçını kulağının arkasına iterken.

"O toplantıya gitmek istiyorum galiba" diyor Şirine, onu sınıyor ama nasıl tepki vereceğini bilmiyor. "Senin şu öğrencinin beni çağırdığı İslam'da Kadınlar toplantısından söz ediyorum."

Han duraksıyor, hoşlanmış görünüyor. Gözbebeklerinin karası, erimiş çikolata gibi kirpiklerinin siyahlığına karışıyor. Hafif uzamış sakalı yüzünün alt yarısını kaplamış. "Tabii, eğer istiyorsan" diyor.

"Bu konuda bana akıl vermeyecek misin?"

Hemen yanıt vermiyor, Şirine uzayan suskunluğunun onun toplantıya gitmesini istediğini gösterdiğini düşünüyor. Han sırtüstü uzanıyor, Şirine de üzerine doğru kayıyor. Han'ın dudakları solgun ve yumuşak, elleri açık. "Gidip gitmemen bir şey değiştirmez" diyor parmaklarını Şirine'nin saçlarına daldırırken. "Bu ülkenin en sevdiğim yönü bu. İstediğini yapabiliyorsun. Burada toplantı toplantıdır, farklı bir anlamı olması gerekmez."

* * *

Toplantı, kent merkezindeki büyük bir otelde. Görevliyi izleyen Şirine dolambaçlı, sonsuz koridordaki köşelerden birini

dönüyor. Koridordaki salonların kapısında, adlarının yazılı olduğu yaldızlı tabelalar var: Santa Ana, San Gabriel, Sierra. Şirine, koridorun sonundaki Shasta Salonunu buluyor, ağır kapıyı açıp beyaz pano kaplı duvarları, süslü kristal avizelerle gözüne patlayan salona giriyor. Krem renkli duvarlarla halı, salonun ortasında solup gidermiş gibi görünüyor. Sarı güllerle renklenen bir podyum var, on yedi-on sekiz kadın büyük salonun ortasında oturmuş. Kadınların bir kısmı etekleri yere kadar inen uzun, siyah elbiseler giymiş, başlarını da örtmüşler. Diğerlerinin üzerinde pantolon, bluz ve hırka var.

Ayağının altındaki halı sünger gibi yumuşak, duvarlar sesi emiyor, sandalye çemberinin dışında net olarak bir şey duymak çok zor. Sesler Şirine'nin kulaklarını doldururken nabzı hızlanıyor. Destek olması için Mireille'i yanında getirmediğine pişman oluyor ama onu çağırdığında Mireille dine kesinlikle karşı olduğunu söylemişti. Şirine buraya Han hakkında önemli bir şeyler öğrenebileceğini düşündüğü için geldi, onun söyleyemediklerini burada öğrenip eksik parçaları birleştirebilir. Ama zaman geçtikçe kendini huzursuz hissetmeye başlıyor. Bu toplantı ona geçmişte yiyecek içecek servisi yaptığı bir konferansı anımsatıyor. Kadın İş Demektir Derneği'nin saldırganca işgüzar üyelerinin konferansını. Parmak uçlarına basarak dışarı çıkacak olursa, fark edilip edilmeyeceğini soruyor kendine. Ama şimdi bütün yüzler ona dönük. Onu toplantıya çağıran öğrenciyi diğerlerinin arasında göremiyor ve bunun gizli bir toplantı olabileceği düşüncesiyle olduğu yerde donup kalıyor. Siyahlı kadınlardan biri, "Merak etmeyin, sizi ısırmayız" diyor.

Şirine her an ayağa fırlamaya hazırmış gibi bir sandalyenin ucuna ilişiyor. Kadınlar kendi aralarında konuşmayı sürdürüyorlar. İçlerinden biri bulmaca çözüyor; siyah başörtülü bir kadın, pembe, tüylü kazak giymiş bir kadının saçını örüyor. Şirine'ye bakıp gülümsüyorlar.

Gözlüğünü inci bir zincirle boynuna asan gri, örgü hırkalı bir kadın ayağa kalkıp diğerlerine hoş geldiniz, diyor. Herkes-

ten kısaca kendini tanıtmasını istiyor, Şirine bunun kendisi için yapıldığını düşünüyor, kadınlar utangaçça adlarıyla uyruklarını mırıldanıyorlar. Bir tanesi, "Kocamın adı Hasan Almirah, çocuklarımınkiler de Tonia ve Tamim" diyor kendi adını söylemeyi unutarak. Çoğu günah çıkarır gibi konuşuyor: "Ruhumu arındırmak için uyuşturucu kullanırdım ama sonra Müslüman oldum" ya da "Bir iş bulup yeniden iki ayağımın üzerinde durmak için dua ediyorum". Sırası yaklaştıkça Şirine'nin kalp atışları hızlanıyor, düşünceleri bulanıyor. Derken gözler üzerine çevriliyor. "Şirine" diyor güçlükle. "Yemek yaparım." Arkasında oturan başörtülü kadın öne eğilip omzuna dokunuyor. "Geleceğini sanmıyordum" diyor fısıltıyla.

Şirine arkasını dönüyor. Siyah mermere benzeyen gözleri dışında yüzü örtülü, Um-Nadia olsa, Kleopatra gözleri derdi. Kadın ağzıyla burnunu açınca, Şirine onun Han'ın güzel öğrencisi olduğunu görüyor. "Adım Rana" diyor gruba. "Çoğunuz beni tanırsınız. Suudi Arabistanlıyım. Kocam yok, çocuğum da yok."

* * *

Sekreter tutanakla duyuruları okuyor. Bunun ardından, Gazze Şeridinin işgalini bir oturma eylemiyle protesto edip etmeyecekleri, Lüteryen yardım kuruluşuna unlu mamuller bağışlayıp bağışlamayacakları ve Hollywood filmlerinde Arapların kötü bir biçimde tanıtılmasına karşı çıkmak için yerel bir televizyon programına katılıp katılmayacakları konusundaki tartışmalara zemin hazırlıyor.

Şirine çevresindeki kadınların yüzlerine bakıyor. Başörtülüler de dahil, yarıdan çoğunun ten ve göz rengi açık. Başörtülerinin bir kısmı siyah, diğerleri beyaz ve hepsi farklı bir biçimde örtülmüş. Uçları yanlarda içeri sıkıştırılmış, boynun çevresinde dolanmış ya da çene altında bağlanmış. Daha yaşlıca kadınlar gözlerini kalemle, dudaklarını da kırmızı rujla boyamışlar.

Rana ani bir hareketle öne eğilip dirseklerini dizlerine dayıyor ve söyleyecek önemli bir şeyi olduğunu söylüyor. Başparmağına altın bir yüzük takmış, üzerinde Romen rakamlarına benzer işaretler var, onu ters çevirirken İran-Irak Savaşından söz ediyor ve konuştukça sesi ciddileşiyor. "Savaş sonrası geçen dokuz yıl Irak ekonomisini ve insanlarını mahvetti... kadınlarla çocukları hedef aldı... Amerikan ambargosu... biyolojik silahlar, roketler, sinir gazı..." Rana'nın sesiyle ifadesi Şirine'nin dikkatini dağıtıyor, sözcükleri kulağına kopuk kopuk geliyor: "Amerikalı Müslümanlar Iraklı kardeşlerine destek olmak için ellerinden geleni yapmalı. Gösteri yürüyüşü yapabiliriz, Kongre'ye yazabiliriz..."

Pembe kazaklı kız sakızını patlatıp ayağını sallıyor. Rana konuşurken kadınların birkaçı sigara yakıyor, grup lideri sinirlenip dumanın içinde elini sallıyor. "Duman alarmı kimin yüzünden çalışırsa" diyor, "Gelecek toplantı için salonu o bulacak".

Rana dikleşiyor ve kadınlara kırgınca bakıyor. Yaşlıca kadınlardan biri iç çekip kollarını önde kavuşturuyor, arkasına yaslanarak, "Rana" diyor, "Kusura bakma ama her zaman böyle olman gerekmez. Herkes senin Amerikalılara Müslümanları öfkeli insanlar olarak tanıttığını düşünüyor". Sözünü Arapça sürdürünce diğer kadınlar, "İngilizce, İngilizce!" diye bağırıyorlar.

Şaşkına dönmüş görünen Rana, "Bunu nasıl söyleyebilirsin, Suha?" diye soruyor. "Sen bir Amerikan roketinin Irak tankına ne yaptığım bilmiyor musun?" Elini havaya kaldırıyor. "Amerikalılar teslim olup geri çekilen Iraklılara bile saldırıyorlar."

Suha burnunu çekerek, "Bize sürekli politikadan söz etmenin nedenini anlayamıyorum" diyor. "Biz yalnızca bu ülkedeki diğer herkes gibi Amerikalı olmak istiyoruz."

Rana işaret parmağını Suha'ya doğrultarak, "Görüyor musunuz?" diyor. "Bizim sorunumuz bu davranış tarzı! Teröristlerin kaynağını bilmek istiyor musunuz? Pısırıklıktan, iyi görünme

çabasından alır onlar kaynaklarını! Amerikalılar büyük evler, büyük arabalar isterler. Hükümetlerinin onlara ucuz benzinle büyük ve pahalı şeyler vermek için neler yaptığı onları ilgilendirmez. Buna bir diyeceğim yok ama terörizmin asıl kaynağının bu ülke olduğunu yadsıyamazsınız."

"Kendi ülken için böyle bir şeyi nasıl söyleyebilirsin?" diye soruyor öfkeden yüzü kararan Suha, diğer kadınlar başlarını sallayarak ona katıldıklarını belirtiyorlar. "Burada doğdun."

"İnsan yaşamına karşı nasıl böyle kayıtsız olabilirsin? Sözünü ettiğimiz insanlar senin kardeşlerin!"

Suha elini havaya kaldırarak haykırıyor: "Benim kardeşlerim ait olduğum yerde, Orange kentinde."

* * *

Toplantıdan sonra, Rana Şirine'ye dönüp ellerine yapışıyor. Rana'nın elleri sıcacık, vücudu çevreye ısı saçıyor ve yaydığı ışık rengini soluklaştırıyor. İri gözlerini kırpmadan bakıyor. "Kardeşim" diyor sıcacık bir sesle, "Sen doğuştan Müslümansın, bunu görebiliyorum".

Şirine hiç kımıldamadan duruyor, Rana'nın ellerini sıkıca tutmasına izin veriyor. Çekindiği için ona açılıp sormak istediği soruları soramıyor. "Merak ettiğim bir şey var..." diye başlıyor söze ama Rana'nm açılan gözleri onu susturuyor. "Yani... her neyse, çağırdığın için teşekkür ederim."

Şirine gülümserken Rana yüzünde alaycı bir ifadeyle ona bakıyor. "Umarım bu toplantı sana bir şeyler vermiştir. Bazen bir Hıristiyan'ın Müslümanları anlamasına olanak olmadığını düşünüyorum' diyor ağzım ararca. "Hangi dinden olduğunu öğrenebilir miyim?"

Şirine ellerine bakıyor, hem parmaklarının arasında hem de tırnaklarının içinde ince bir un tabakası görünce telaşla ceplerine sokuyor. "Galiba bir dinim yok aslında" diyor çekingence. "Yani ailemin yoktu, onun için..." Susuyor ama Rana'yı kızdır-

maktan korktuğu için ekliyor: "Yine de bir sürü şeye inanırım."

"Anlıyorum" diyor Rana, ama etkilenmiş görünmüyor. "Çok ilginç."

Şirine Rana'nın gözlerinde kötü bir pırıltı görür gibi oluyor. Ama bu, bastırılmış bir kahkaha gibi zarif yapısının içinde kaybolup gidiyor. Şirine Rana'ya hayran, hem güzelliği hem de zekası onu çok etkiliyor. Onun yanında kendini çok sönük hissediyor.

Klima havayı soğutmuş. Şirine ellerini ürperen kollarına götürüyor. "Üşüdün mü?" diye soran Rana omuzlarına örttüğü pamuklu eşarbı alıp Şirine'nin boynuna doluyor. Han'ın verdiği eşarba benziyor. Bu da siyah, kenarlarında mavi yaprak desenleri var. Şirine bir an için Han'ın her ikisine de eşarp armağan etmiş olabileceğini düşünüyor. Ama Rana ona eğilerek, "Lütfen, sende kalsın" diyor.

Şirine pencereden sıcak dağ rüzgarının havalandırdığı kumla tozu görüyor. "Hayır, alamam" diyor.

Eşarbın üzerinden Şirine'ye sarılan Rana yanaklarından öpüyor ve kulağına fısıldıyor: "Kardeşim."

ON ALTINCI BÖLÜM

Cinler konusunda pek bilinmeyen bir gerçek vardır, cinlerin salonları, yemek odaları, çalışma odaları, banyoları, hatta rahat yatakları bile yoktur ama tatlı sevdikleri için güzel bir mutfakları olmasını isterler. Mutfaklarında kahveyle künefe yapar, arkadaşlarını da orada kabul ederler. Nehir cininin mutfağı göl kıyısındaki büyük taş duvarın içindeki yarığın arkasındaydı, Napolyon Buradaydı ile Camille teyze eğilip bükülere yarıktan geçtiler. Mutfak yedi duvarlı mermer bir odaydı, üç buçuk metre yüksekliğinde kubbeli bir tavanı, üzerinde kanatlı bir ceylan resmi olan çalıntı bir Roma yer mozaiği, masa olarak kullanılan yosunlu bir kaya, dört ahşap sandalye, kayanın içinde ateşi hiç sönmeyen bir ocak, soğuk bir köşe, bir kiler ve Camille teyzenin görmezden geldiği ama Napolyon Buradaydı'nın ağzı sulanarak baktığı büyük bir kemik yığını vardı. Camille teyze soğuk köşeye baktığında yedi fare, iki sincap, bir timsah ayağı ile birkaç gri yarasa buldu. Kilerde bir testi zeytinyağı, birkaç baş sarmısakla soğan, birkaç olgun domates, yarım limon, biraz hurma, büyük bir lahana, pirinç, kavanozlar dolusu kakule, çay, karabiber, taze buğday, şeker, zerdeçal, tuz, küçük hindistancevizi, çemen, kuru nane, safran, tarçın, mercanköşk, sumak, mercimek ve çekilmiş kahve vardı. Bütün bunların arkasında, parlak ve nemli, ipeğimsi ve yumuşak, oniks kadar siyah ve bir bebek kadar şişman bir patlıcan buldu.

Camille teyze, yeni doğmuş bebeği eline alan bir ebe gibi

patlıcanı alıp havaya kaldırarak haykırdı: "Aradığımız yanıt burada!"

Sonra soyup doğradı, kesip yıkadı ve doldurup kızarttı. Sağda solda biraz kuşüzümü, biraz çamfıstığı buldu, *aliya* (koyunun kuyruk yağı) ile kızartma yaptı. Ocak başında biraz ter döktükten sonra, patlıcan dolmasını kobalt mavisi servis tabağına koydu.

Mutfağı dolduran yemek kokusu, elinde tabakla ormandan geçerek cinin yanına giden Camille teyzenin arkasından geldi. Cin bunca zaman bir kez olsun namaza ara vermemişti ama Camille teyzenin dönüşüyle birlikte, sarmısak, tereyağı, fıstık ve patlıcan karışımı olağanüstü koku onu sarmalayarak bütün duyularını harekete geçirdi. Topuklarının üzerinde yükseldi, elinde tabakla Camille teyzeyi görünce kükredi: "O PATLICANI BANA VERMENİ EMREDİYORUM!"

"Acele etme" dedi Camille teyze tabağı arkasına geçirerek. "Dindar bir cinin namazını bölmek istemem."

"Hım, evet" dedi köşeye sıkışan cin aç gözlerle bakarak.

Camille teyze telaşla ekledi: "Ama... belki..."

"Belki ne?"

"Belki sen Allah'a bağlılığını göstermenin en iyi yolunun bedenini onurlandırmak ve ona çeşitli zevkler tattırmak olduğuna inanan dindarlardansındır."

Rahatlayan cin yerinden sıçrayıp haykırdı: "Evet! Evet, doğru!" Sonra dili dışarı sarktı ve eli patlıcana doğru uzandı.

"Böyle dindarlar için ne derler bilir misin?" diye sordu Camille teyze tabağı sıkıca tutarak.

"Şey, tam olarak bilmiyorum" dedi cin gözlerini patlıcandan ayırmadan.

"Onların biçimcilikten hoşlanmayan ve randevulara önem vermeyen dindarlar olduğu söylenir."

Bu söz üzerine, cinin açlığı gözlerini kör etti. Bir cin ya da başka bir zorba veya nöbetçiyle karşı karşıya gelecek olursanız, şunu aklınızdan çıkarmayın: Açlık her zaman onların gözlerini

kör eder. Yerinden sıçrayan cin haykırdı: "Bağışla beni Bütün Balıkların Anası!" Abbasi İmparatorluğu'nun Yitik Gizemli Kralı ve Patlıcan Dindarı bunu söyledikten sonra yeni diniyle birlikte karanlık ormanda gözden kayboldu.

* * *

Şirine tezgahın üzerindeki televizyonda Katar'dan sabah haberlerini izliyor. Ciddi görünüşlü bir adamla bir kadın oturmuş, önlerindeki kağıtları okuyorlar. Arkalarındaki karelerde küçük görüntüler var: Yanan petrol kuyuları, açlıktan ölmek üzere olan bir bebek, çamurlu sokaklarda yol alan BM kamyonları. Şirine, Rana gibi birinin bütün bunlardan ne anlam çıkardığını bilmiyor, bu öykülerin ne başı var ne de sonu, televizyondaki haberler gibi sınırsız, Irak'tan Bosna'ya, İrlanda'dan Filistin'e kadar uzanıyor. Westwood Bulvarı'nın ötesindeki dehşet dolu dünyadan gelen kötü haberler Şirine'nin içini kaygıyla dolduruyor.

Kafeye gelen öğrenciler aynı masalarda ve aynı sandalyelerde oturuyorlar. O kadar erken geliyorlar ki, güneş henüz doğmamış oluyor, gökyüzü hâlâ pembe tül perdeye benzeyen uzun bulutlarla bezeli. Hava ateş, çikolata, demli çay ve toprak kokuyor. Hepsinin elinde kitaplar var ama burada her sabah kafeye alınan açık yeşil ve sarı kağıtlara basılmış gazeteleri okuyorlar. Yapraklarını hışırdatarak açıp dikkatle haberleri okurlarken, sarı kağıt alev gibi titreşiyor. Haberler Cezayir, Beytüllahim ve Bağdat ile ilgili. Şirine bazen onları okul kütüphanesinde İnternet sitelerinde haberleri okurlarken görüyor. Terk etmek zorunda kaldıkları evleri ve aileleriyle arkadaşlarının başına gelebilecek korkunç şeylerle ilgili haberlerin onlar için ne kadar önemli olduğunu biliyor.

Tezgahın başında oturan genç bir öğrenci elindeki açık gazeteyi dik tutmuş, Şirine ön sayfadaki fotoğrafı görebiliyor. Biraz bulanık, kumlu bir fotoğraf bu, yarı unutulmuş bir karabasanı yansıtır gibi: Başlarına çuval geçirilmiş bir grup insan

var. Asılmışlar. Kıvrık parmaklı ayakları yere değmiyor. Şirine, ellerini karnına yapıştırmış, hiç kımıldamadan durup fotoğrafa bakıyor. Göğsünde bir soğukluk hissediyor, boş bir metal kabın içinde çınlayan metal kaşığın sesi kulağına geliyor. Han'ın evinde mektubu okurken hissettiği duyguları yaşıyor. Öğrenci sonunda gazeteyi bırakıp başını kaldırıyor. Elmacık kemikleri ince ve çıkık. Gözlüğünün camları parlıyor. Yüzü Şirine'ye tanıdık geliyor, kafede daha önce görmüş olmalı, üniversite öğrencisi olamayacak kadar genç görünüyor. Şirine'ye bakıyor.

"Bu ne?" diye soruyor Şirine fotoğrafı işaret ederek. "Orada neler oluyor?"

Öğrenci omuz silkiyor, o kadar zayıf ki, gömleğinin altından omuz başları seçiliyor. "Saddam Hüseyin "diiyor." Ders veriyor. "Bu insanların hükümeti devirmek için Amerikalılarla işbirliği yaptıklarını söylüyor." Genç yüzüne uymayan alaycı ve kederli bir sesi var.

"Yapmışlar mıydı?"

Öğrenci gözlüğünü yukarı itiyor. Şirine gözlerini iyi göremiyor. Onun hangi ülkeden geldiğini de bilmiyor. "Olabilir. Belki de başka bir şey yapmışlardır. Saddam her zaman haklıdır, canı kimi suçlamak isterse onu suçlar." Tekrar fotoğrafa bakıyor ve omuz silkiyor. "Alışılmadık şey değil."

"Alışılmadık değil mi?"

Öğrenci yine gözlüğünü itiyor, bu kez dikkatle Şirine'ye bakıyor, "Senin umurunda mı ki?" diyor sonunda.

Şirine hazırlıksız yakalanıyor, hiç düşünmeden elini göğsüne koyup, "Elbette umurumda" diyor. "Neden böyle söylüyorsun?"

Öğrenci gazeteyi tekrar açıyor ve Şirine'nin görememesi için ön sayfayı kıvırıyor. "Sen Amerikalısın" diyor.

Şirine daha sonra, çalışmaya ara verdiğinde, sokaktaki gazete büfesine gidip Amerikan gazetelerinin ön sayfalarına bakıyor: *Los Angeles Times, New York Times, Washington Post.*

Hiçbirinde fotoğraf yok, bugün Irak'tan söz etmiyorlar. Ülkeyle ilgili hiçbir haber yok.

* * *

Akşam Şirine işten erken çıkıyor. Akşam yemeği koşuşturması bittikten sonra, hava kararmak üzereyken bisikletiyle Westwood Köyü'nden geçiyor, bir kağıt parçasının üzerine aceleyle karalanan adres, onu kampüsün hemen yakınma, öğrenci evleriyle derneklerin oluşturduğu labirente getiriyor. Yol boyunca birçok insandan yardım istemek zorunda kalıyor. Işıklı sokaklardan uzaklaşır uzaklaşmaz üzerine gece karanlığı çöküyor, burası o kadar karanlık ki, kendini yıldızların arasında hissediyor. Gökyüzü ışıldayan gezegenler ve tanıdık takımyıldızlarla dolu. Boğa takımyıldızını, Ülker'i görüyor, annesiyle babasının dönüşünü beklerlerken amcası evinin balkonundan onları Şirine'ye gösterirdi. Durup yıldızların arkasında yanıp sönen ışıklara bakıyor. Ay yok, gökyüzü yalnızca art arda dizilmiş yıldız tabakalarından oluşmuş, karanlık bir odaya açılan odalara benziyor.

Bir oturma odasındaki televizyondan kaldırıma süzülen mavi ışığın altında yeniden adrese bakıyor. Önce kaybolduğunu düşünüyor. Ama köşeyi döndükten sonra doğru sokakta olduğunu görüyor. Adres onu iki-üç katlı birkaç binanın arasındaki bir kulübeye götürüyor. Kapılarla pencereler çürümüş, küf tutmuş, dış cephe farklı renklerde kontrplaklarla kaplı. Bahçeyi ot bürümüş, evin önündeki iki muz ağacı bile kamburu çıkmış yaşlılara benziyor, geniş yaprakları lif lif ayrılıp kararmış. İçe çökmüş çatının üzerinde sarkan elektrik kablosu cızırdıyor. Kapı numarası yok, Şirine içeride ışık da göremiyor; evin terk edilmiş bir hali var.

Bisikletini yedeğine alıp dikkatle verandaya götürüyor. Havada keskin, garip bir koku var. Hafifçe çarpılmış kapı kasasına bakarken bu aptalca fikirden vazgeçip eve dönmeyi düşünüyor.

Adresin yazılı olduğu kağıdı katlayıp cebine koyuyor, sokağa doğru yürürken arkasında bir kapının açıldığını duyuyor, geri dönüp baktığında karşısında Nathan'ı görüyor. "Aman Tanrım, Şirine" diyor Nathan. "Bir ses duydum ve dışarı baktım." Kolları iki yanma sarkmış, gülümsüyor. "Geldin demek."

"Merhaba. Ben..." Orada istenip istenmediğinden emin olamayan Şirine kekeliyor. "Bugün gazetede birkaç fotoğraf gördüm. Ne diyeceğimi bilmiyorum. Aklıma sen geldin... ve..."

"Lütfen, içeri gel" diyen Nathan kolunu uzatıp onu çağırıyor, Şirine çarpık kapıya doğru yürüyor. "Kusura bakma, bugün karanlık odada o kadar uzun kaldım ki, geceyle gündüzü birbirine karıştırdım. Benim için saatin önemi kalmadı artık. Işık yakmadan yaşamaya alıştım." Lambayı yakıyor, ampul bir gece lambasından biraz daha fazla ışık veriyor ama Şirine'nin çevresindeki nesneleri görmesi için yeterli oluyor: Boş kaplar, karton kutular, teneke kutular, sağa sola atılmış bir sürü ıvır zıvır, mekana çok büyük gelen eşyaları kuşatmış.

"Benimle gel" diyen Nathan onu odadan geçiriyor, Şirine yürürken tanımlayamadığı cisimlere çarpıyor. "Lütfen bağışla..." diyor Nathan yoluna çıkan bir şeyi tekmeyle uzaklaştırırken. "Konuklara alışkın değilim." Arka tarafta bir kapı açıyor. İnsam sersemleten ekşi, metalik, keskin koku iyice güçleniyor. Odada bronzumsu kızıl bir ışık yanıyor, köşelerdeki ve tavandan sarkmış cisimler hayalet gibi şöyle bir görünüyor.

"İnime hoş geldin" diyor Nathan. İçeride çeşitli gereçler var: Metal bir katlanan sandalye, uzun bir masa, üzerinde içleri eriyiklerle dolu tepsiler, kesilmiş bir negatif yığını.

"Burada mı çalışıyorsun?" diye soruyor Şirine utangaçça. Yan odada uyuyan birileri varmış gibi alçak sesle konuşuyorlar.

Nathan birkaç negatif alıp tepsilere yöneliyor. "Fotoğraf basıyordum" diyor. "Bak bu, filmi develope etmek için, son banyo ve..." Kırmızı ışık yüz ifadesini belirsizleştiriyor. Metal bir maşa alıp soruyor: "Görmek ister misin?" Kağıtlardan birini tepsiye batırıyor, sonra kıkırdayarak, "Geldiğine inanamıyorum. Ger-

çekten. Kimse ziyaretime gelmez" diyor. Biraz duraksadıktan sonra soruyor: "Geleceğini Han'a söyledin mi?"

Şirine çapkınca gülümseyerek, "Hayır ama sorun değil" diyor. Eline bir teneke kutu alıyor, bırakıyor. Oda çok küçük, Nathan kamburunu çıkarmış, tepsiler arasında gidip gelmekte. "Bak" diyerek kağıdı bir tepsiye daldırıyor, birkaç saniye sonra plastik tepsinin içinde imgeler beliriyor. Şirine yakından bakıyor: Kadın saçı, bir yüz, dik açı yaparak havaya kaldırılmış tüy beyazı kollar; bacakları garip bir biçimde bükülmüş, ayakları birbirine bağlanmış, bu balık kuyruğu olabilir mi? Nathan fotoğrafı yandaki tepsiye alıyor.

Nathan tepsilerin önünde eğildikçe kimyasal banyo yeni imgeler yaratıyor: Gülen insanlar, karanlık yüzlerde beyaz dişler. Başka bir gezegenden gelmiş gibiler.

"Bunlar kimlerin fotoğrafları?"

"Tam olarak bilmiyorum" diyor Nathan yeni bir negatif alırken. "Eskiden her şeyi etiketlerdim, filmlerin üzerine tarih yazar, hepsini düzenli bir biçimde saklardım. Ama sonra çektiğim fotoğrafları unutmaya ve yeni bir biçimde tekrar oluşturmaya karar verdim. Bu şekilde gerçek görüntüleri daha iyi görüyorum." Tepsilerin üzerine eğilirken kendini yaptığı işe öylesine vermiş ki, Şirine genç adamın onun varlığını unuttuğunu hissediyor. Kendini kaybetmiş, kuş sesini andıran hafif bir hırıltı çıkararak ağır ağır soluk alıp veriyor. Şirine, profilini inceliyor; saç kesimi mutfak makası ya da bıçağıyla yapılmışa benziyor, çenesini sıkıp açıyor.

"Bu ne?" diye soruyor, fırın saatini andırır kadranlı aleti işaret ederek. Dokunduğunda tepesindeki kırmızı ışık sönüyor ve oda dipsiz bir karanlığa gömülüyor. Şirine masanın kenarına tutunarak haykırıyor: "Ah!"

"Kronometre." Kırmızı ışık yanıyor. Nathan elini Şirine'nin koluna koyup gri hortlak gözleri ve iri gözbebekleriyle soruyor: "İyi misin?"

"İyiyim" diyor Şirine gülümsemeye çalışarak.

"Emin misin?" Nathan gözlerini kısarak ona bakıyor. Pek iyi görünmüyorsun."

Şirine masanın yanındaki açılır kapanır metal sandalyeye otururken başını döndürenin kokular mı olduğunu merak ediyor. Gözlerini kapatıp açtıktan sonra Nathan'ın yüzünü onunkine yaklaştırdığını görüyor. Bir an için kendisini öpeceğini düşünüyor. Sonra Nathan doğrulup arkasını dönüyor.

"Su ister misin?" diye soruyor.

Şirine, sırtına bakıyor. Nathan'ı çözmek istiyor. İçini gıcıklayan bir merak duyuyor. Nathan'ın ondan bir şey istediğini düşünüyor ama bu, erkeklerin kadınlardan istedikleri şeylerden değil. Olanaksızı, hiçbir zaman gerçek anlamda elde edemeyeceği bir şey istiyor o. Açıkta kalan ensesine, pembemsi kulaklarına ve kısa saçlı başına bakarken, onun kendisinden bir onay, bağışlayıcı bir söz beklediğini hissediyor. "Nathan" diye soruyor yumuşak bir sesle," Irak'ta ne kadar kaldın?"

Erkek ona dönüyor, böyle bir soru beklemediği belli.

"Ülke hakkında çok şey biliyorsun" diyor Şirine. "Han seninle Irak'tan söz etmekten büyük bir zevk alıyor."

"Sahi mi?" Nathan bir maşa alıp elinde döndürüyor. "Biliyor musun, orada olmamam gerekirdi."

"Öyle mi?"

"Irak'a gitme yasağı var. Ama yardım çalışması yapan bir arkadaşımla gittim, ülkeye çocuklar için yiyecek ve okul malzemesi sokuyordu. Hükümetimizin kesinlikle onaylamadığı bir işti. Bağdat'ta takım elbiseli bir Amerikalı yanıma geldi ve iki seçeneğim olduğunu söyledi, ya ülkeyi terk edecek ya da fotoğraflarımı ona verecektim."

"Ya." Şirine'nin gözleri büyüyor. Öğrencilerden benzeri öyküler duymuştu, CIA ya da FBI'dan gelen ve gözlerine kestirdikleri insanlara her şeyi yapabileceklerine inanan görünmez adamların, onları sorguya çekmek için merkeze götürdüklerini biliyor. "Sen ne yaptın?"

Nathan acıyla bakıyor. "Bir kadına aşıktım, ülkeyi terk edemezdim."

"Ya." Gözlerini kırpıştıran Şirine'nin boğazı düğümleniyor. "Nelerin fotoğrafını çekmiştin?"

Nathan başını sallıyor, dudakları gergin. "Yalnızca insanların" diyor. "Önemli bir şey yoktu. İçlerinde önemli olduğuna inandığım bir şey olmadığını düşünüyordum. Adam oradaki deneyimlerimle ilgili bir rapor yazmamı istedi, bunu yapmayı reddettim. Ona ad ya da başka bir bilgi veremezdim. Kentteki evimi boşaltıp oradan ayrıldım ve sevdiğim kadının ailesinin yanma gittim. Evlerinin çevresindeki tarlalarda uyudum. O adamın beni orada bulamayacağını biliyordum."

"Adama verdiğin fotoğrafların içinde onunkiler de var mıydı? Sevdiğin kadınınkiler?"

Nathan gözlerini metal maşaya dikerek, "Birkaç tane" diyor. Sonra dönüp maşayı plastik tepsilerden birine batırıyor. Şirine banyodan çıkan imgelere bakıyor: Karatavuklar, karakalem çizimlere benzeyen çıplak ağaçlar, konuşan insanlar ama her birinde rahatsız edici bir şey görüyor. Elinde beşten fazla parmak olan bir adam, tek boynuzlu bir geyik.

"Bir şey oldu mu?" diye soruyor Şirine.

Nathan başını sallayıp leğenin içinde maşayı şıngırdatıyor. "Söylemesi zor. İnan bana... eski günleri düşünmek bana büyük bir acı veriyor. Üzerinden yıllar geçti. Sana bilmen gerekenden çok daha fazlasını söyledim."

Şirine, sözünü sürdürmesini bekliyor. Nathan suskun kalınca yumuşak bir sesle soruyor: "Fotoğrafı var mı sende?"

Bir çocuk fotoğrafı görüyor, saçı katrana bulanmış gibi başına yapışmış. Katran gözlü bir kadın, boş göz çukurları parlıyor.

"Hiçbir fotoğrafını bulamıyorum" diyor Nathan. Sonra yalvarırcasına Şirine'ye bakıyor. "Lütfen Han'a bundan söz etme. O adamla fotoğrafları bilmesini istemiyorum. O anda başka seçeneğim yoktu" diyor ciddi bir sesle. "Onu terk edemezdim,

yanımda eve de getiremezdim. Çaresiz bir haldeydim, ne yapacağımı bilmiyordum. Lütfen Han'a bir şey söyleme, beni anlayabileceğini sanmıyorum."

"Eminim Han seni..."

"Lütfen, bana söz ver."

Şirine başıyla olumluyor. "Merak etme, bundan hiç kimseye söz etmeyeceğim."

"Anlattığım için kendimi kötü hissediyorum. Bu hiç hoşuma gitmiyor ama çok konuşuyorum ve ne kadar aptalca şeyler söylediğimin farkına varmam günler alıyor. Herhalde herkes benim deli olduğumu düşünüyordur."

"Aslında bu..."

Nathan sözünü kesiyor: "İnsanlar neden her zaman her şeyden konuşma gereği duyar ki? Konuş, konuş, konuş. Neden işleri oluruna bırakamıyoruz? Tek istediğim bu." Fotoğrafları işaret ediyor. "Görebildiğim bu ve bana fazlasıyla yetiyor. Neden insanlar her taşın altını eşeler ve her şeyden bir anlam çıkarmaya çalışır? Bizim dışımızda bilmek isteyebileceğimiz hiçbir şey yok. Bilmemiz gereken bir şey yok. İçimdekileri biliyorum ve bu bana yetiyor."

"Kendini biraz yalnız hissetmiyor musun?" diye mırıldanıyor Şirine çevresine bakarak. Odadaki kimyasal maddelerin arasında onun soluğunun ya da teninin kokusunu aldığını hissediyor, burnuna susamla yanık şeker karışımı bir koku geliyor. Kısık sesi, bir deniz kabuğundan çıkıyor, denizin derinliklerinden gelir gibi kulağında titreşimler yapıyor. Bir anda her şey üzerine geliyor ve orada daha fazla kalmak istemediğine karar veriyor. Ama Nathan ona bir fotoğraf daha göstererek, "Ruhlarının nerede olduğunu görüyorsun. İçlerinde bir yerde sıkışıp kalmış" diyor.

Şirine fotoğrafa bakıyor: Bir büronun kapısı önünde oturmuş koyu tenli bir adam, bacak bacak üzerine atmış, başını hafifçe çevirmiş, omuzlarıyla gövdesi göze hoş görünen, güzel bir kavis oluşturmuş. Yüz ifadesi, fotoğraf çekilmeden hemen önce

ağlamış gibi özlem dolu ve hüzünlü. "Ne kadar acı" diyor Şirine usulca. Bu ilginç, etkileyici fotoğraf kalp atışlarını hızlandırıyor. "Kim bu adam?"

Nathan kıkırdıyor, sonra susup ona bakıyor. Kısa bir duraksamadan sonra, "Han tabii, başka kim olabilir ki?" diyor.

* * *

Şirine kapının önünde Nathan'ı bekliyor. Yarımayın ışığı altında bakımsız bahçeye bakıyor. Yaprakların arasında kırmızı güller gibi sarkan armutlar görüyor, kükürt renkli ve turkuvaz güveler ince kanatlarını çırparak önünden geçiyor. Sıcak gecede yanan limon yapraklarının, mersinlerin ve meyvelerin kokusunu duyuyor. İlerleyen saatlerin karanlığı evle bahçeyi güzelleştiriyor, ortama ilginç ve romantik bir görünüm kazandırıyor.

"İşte!" Nathan beyaz mukavva bir çerçeveye yerleştirdiği bir fotoğrafla ön odaya geliyor. "Kağıda sarmak isterdim ama..." diyor ve sır verir gibi, fotoğrafı eline tutuşturuyor. "Buraya kadar gelip derdime ortak olduğun için teşekkür ederim. Bu benim için çok önemliydi."

Şirine fotoğrafı bakmadan alıyor, sonra duraksıyor. Parmaklarını mukavva çerçeve üzerinde gezdirirken soruyor: "Nathan, Han Irak'a dönerse ne olur?"

Nathan hafifçe başını çeviriyor. "Neden soruyorsun? Sana bir şey mi söyledi..."

"Hayır, yalnızca merak ediyorum, geri dönerse ne olur?"

"Herhalde onu bir daha göremeyiz."

Şirine ona bakıyor, sonra bakışlarını fotoğrafa çeviriyor: Belli belirsiz arabalar görünüyor, köşede kirli ağızlı bir çocuk var, resmin siyah-beyaz olmasına karşın, Şirine dudaklarının kiraz renginde olduğundan emin, bir el çocuğu objektifin önünden çekiyor, Arap harfleriyle yazılmış bir tabela var. Bu, Nadia'nın Kafesi ile kasap dükkanının arasındaki sokaklardan biri, tam ortada yüzü soru işaretini andıran Şirine görünüyor, meşale gibi aklaşmış saçları uçuşarak bir yere gitmekte.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Nerede kalmıştık? Evet, Tanganika Gölü kıyısında Camille teyzeyle Bütün Balıkların Anasını bekliyorduk. Tanganika vahşi, azgın, çılgın bir göldü; bütün suyunu, barındırdığı su canavarlarıyla birlikte Nil'e akıtırdı. İçinde Koca Gözler, Sarı Yüzgeçler, Dönen Lambalar ve Dolu Ağızlar vardı. Balıkları, öfkeli muhasebeciler gibi kırışık alınlı, güdük parmaklıydı, üniversite öğrencileri gibi sırıtır, dolaplar çevirirlerdi, komşu çocuklarınınki gibi aptal, çilli suratları, saça benzeyen uzun flamaları ve bacak yerine kullandıkları uzantıları vardı.

Mavi suların derinliklerinde yaşayan yaşlı, yaşlı, yaşlı, yaşlı, yaşlı ana, bütün bu bebek balıkların yöneticisiydi. Aptal suratlı komşu çocuklarına benzeyenler de dahil olmak üzere, bütün balıklarını severdi. Anneler böyledir, tarafsız olamazlar. Olduklarını söyleseler bile buna inanmayın.

Şaşıracaksınız belki ama Bütün Balıkların Anası ufak tefek, yaşlı, yorgun ve tuzlu bir sardalyeydi. Yassı, ufak bir burnu vardı, pastel renkli elbiseler giyer, başına bağladığı eşarbı çenesinin altında düğümlerdi. Bütün Rus, Yunan, İtalyan ve Arap kadınları giyinmeyi ondan öğrenmiştir. Koruması, kakao renkli cin, bir patlıcan dolması uğruna onu terk etmişti, nereye gideceğini bilmeden kıyıda dolaşan bu yabancı yolcunun merhametine sığınmaktan başka bir şey yapamazdı. Sevimli balık burnunu sudan çıkarıp sordu: "Ne oldu? Ben Bütün Balıkların Anasıyım. Yine ne yaptılar?"

Camille teyze suyun kenarına geldi, yumruklarını sıkarak

en tatlı, yumuşak sesiyle şöyle söyledi: "Ah, anacık! Ben de bir anneyim, belki oğlumdan söz edildiğini duymuşsundur. Adı Abdelrahman Salahadin..."

Bir anda yumuşakçaların, kurbağaların, su samurlarıyla diğer bütün göl canlılarının anneleri, Bütün Balıkların Anası ile birlikte gözlerini devirip başlarını salladılar ve acı acı iç geçirdiler. "Abdelrahman Salahadin mi.. çok garip" dedi Bütün Balıkların Anası. "Öyle bir çocuğun annesi olacağı hiç aklıma gelmezdi."

"Biliyorum" dedi Camille teyze. "Haylazın tekidir. Eğitmek, bilmesi gerekenleri öğretmek için elimden geleni yaptım ama hâlâ da haylaz. Nedense en kötü çocuğumu diğerlerinin hepsinden daha fazla seviyorum."

Göl canlılarının anneleri, acıma duygusuyla bir kez daha koro halinde iç geçirdiler.

"Ne olursa olsun" diye sözünü sürdürdü Camille teyze, "Oğlanı şımartmış olmalıyım. Ona bir değil, binlerce kez söyledim, bundan sonra boğulma numarası yapmasını istemiyorum! Ama dinleyen mi var? Hayır! Ne desem tersini yapıyor. Tamam. İstediğini yapabilir. Sorunum şu: Ona olacağını söylediğim şey, sonunda oldu. O kadar çok boğulma numarası yaptı ki, yüzmeyi unuttu. Aylardır kayıp... belki de yıllar olmuştur, izini yitirdim. Sevgili Balık Ana" diye yalvardı, "Sen benim tek ümidimsin. Sana yalvarıyorum analaın anası, bana en küçük ve en sevgili oğlum Abdelrahman Salahadin'in başına ne geldiğini söyleyebilir misin?"

Bütün Balıkların Anası bir süre düşündü, dalgın dalgın kabarcıklar çıkardı, sonra tekrar yüzeye çıktı ve şöyle söyledi: "Kurallara karşı geliyorum ama annelerin yalnızlığına duyduğum saygıyla sana yanıt vereceğim. Evlat acısını iyi bilirim. Ağlar, oltalar, kıtlıklar ve kuraklıklar benden çok çocuk aldı. Bir anne yitirdiği her çocuğun arkasından, biricik evladını yitirmiş gibi yas tutar! Abdelrahman Salahadin'in başına ne geldiğini biliyorum. Bizim, ifrit, denizkızı ya da deniz perisi de dediği-

miz deniz büyücülerimizden biri tarafından kaçırıldı. Bu kötü kalpli denizkızı, yitik kocasını arayan yaslı bir dul rolü yaparak saf Bedevileri okyanusa ya da gitmemeleri gereken başka yerlere götürmekten zevk alır."

"İfrit mi!" diye haykırdı Camille teyze, bütün vücudu titriyordu. Durum sandığından çok daha ciddiydi.

* * *

Günler artık, uzun bir geceden önce yeryüzüne son bir güçlü soluk gönderip batacak olan güneşinkine benzer bir ışıkla aydınlanıyor. Her şey canlı ve renkli görünüyor. Şükran Günü yalnız öğrencilerin ilk tatili. Nadia'nın Kafesi kapalı olacak ve her yıl olduğu gibi yine o günün tatil olduğunu unutan ya da bilmeyen birkaç yabancı öğrenci kapıya gelip karanlık pencereden içeri bakarak neler olduğunu anlamaya çalışacak. Kapıda Arapça ve İngilizce yazıları, sokaklardaki puslu sessizliği, dükkan vitrinlerinin karanlığıyla Westwood Bulvarı'nın hafiflemiş trafiğini görecek ve evlerine her zamankinden daha yalnız dönecekler.

Şirine ile amcası dostlarıyla bir şeyler yiyip sohbet etmeyi seven herkesi eve davet etmek istiyor. Şirine kafede bunun bir Arap Şükran Günü olacağını, hindi dolmasını mısır ekmeği yerine pirinç, çamfıstığı ve koyun kıymasıyla yaparak yabanmersini yerine yoğurt sosla servis edeceğini ilan ediyor. Suratı asılan Mireille yoğurt sevmediğini söyleyince, canı sıkılan Şirine Amerikalıları taklit etmek zorunda olmadıklarını söylüyor. Araya giren Um-Nadia, sakin olun kızlar, diyor, gelirken size bir kutu yabanmersini sosu getiririm ve hapır şupur pirinçli dolmamızı yeriz.

"Bundan sonra her gün en az beş yüz mekik çekeceğim" diyor siyah blucininin beline bakan Mireille. "Şükran Günü için kilo vermem gerek."

Şirine eskiden Şükran Günü'nde pişireceği yemekleri haf-

talarca düşünürdü. Annesinin en sevdiği tatildi bu. Gelenek sel Amerikan yemekleri Şirine'ye her zaman onu ve sonbahar sofralarının sıcaklığını anımsatırdı. En eski, en güzel anılarıydı bunlar. Ama çok şey değişmişti artık, bütün dünyası Han olmuş. Binalarda, akan suda, motorlarda ve bahçedeki kuşlarda onun sesini duyuyor.

Geceleri birlikte geçiriyorlar ve Şirine Han'ı uykusunda tanıyor. Karabasanları olduğunu öğreniyor, uyurken çarşafları tekmeliyor, bazen öyle korkunç çığlıklar atıyor ki, Şirine kalp çarpıntısıyla uyanıyor. Uyandırdığında, Han onu tanımıyormuş gibi yüzüne bakıyor veya anlaşılmaz şeyler söyleyip tekrar uykuya dalıyor. Şirine Irak'tan daha fazla söz ederse, konuşarak kötü duygulardan kurtulacağına ve daha az karabasan göreceğine inanıyor. Ama bunu ona söylemiyor, yanında yatıp izlemekle yetiniyor. Bazen Han'ın uykusu kaçıyor ve Şirine gece yarısı boş yatakta uyanıp karanlık evde bir pencereden diğerine giden erkeğin ayak seslerini dinliyor.

Bir gece, Şirine uyanıyor ve yatak odasının kapısına giderek pencerenin önünde oturan Han'ı izliyor. Bir şey anımsamaya çalışırcasına kaşlarını çatıp dışarıya bakmakta. Yüzü parlıyor ve pencereden süzülen bir ışık demeti mavi-siyah saçlarını aydınlatıyor. Kentin üzerine gece çökmüş, ışıklar zenginleşmiş, parlaklaşmış ve yoğunlaşmış. Gökyüzü bulanık, uzak bir yere yağan yağmuru görür gibiler.

* * *

Nadia'nın Kafesi'nde kendilerini yoğun bir baskı altında hissediyorlar, orası herkesin birbirini gözleyip dinlediği bir kazana benziyor. Onun için Şirine izinli günlerinde Han ile doğuda Wilshire'a veya kuzey ya da güney Westwood'a gidiyor; tanımadıkları semtlerle sonsuz kent sokaklarını birlikte keşfediyorlar, uzak varoşlara ve Pasadena, Corona ya da Malibu gibi komşu yerleşimlere gidiyorlar. Onlar için her şey çok yeni. Arabanın

on camından yukarı bakarlarken, yüksek binalar, cam giydirme iş hanları, balkonlarla sürme kapılar üzerlerine geliyor. Batı Los Angeles'ın sıva duvarlarıyla kırmızı kiremit çatıları arasından geçip kent merkezine gidiyorlar. Akşam saatlerinde bankacılarla sekreterlerin çıkmasıyla birlikte, geride uzun, mavi gölgelerle boş koridorlardan başka hiçbir şey kalmayana kadar boşalan işyerlerine bakıyorlar. Sokak satıcılarının mahallesine gidip giysiler, oyuncaklar, kırmızı biberler ve yeşil muzlarla dolu tezgahlar arasında dolaşıyorlar, Han, buranın ona Kahire sokaklarını anımsattığım söylüyor. Şirine tatlı, sert Meksika şekerlemeleri, pastel renkli Kore şekerlemeleri, çıtır çıtır çay yaprakları, limon otu, darı yaprağı, Çin şifalı bitkileriyle tozları, Japon merhemleri ve macunları alıyor. Tadabileceği her şeyi tadıyor, yeni lezzetler deniyor ve vücuttaki etkilerini öğreniyor; tadına baktığı her yiyecek ona dengeyle bileşim, toplamayla çıkarma hakkında bir şeyler öğretiyor. Han tanımadığı yiyeceklere kuşkuyla bakıyor. Şirine tatması için ona bir şey uzattığında, gözlerini kapıyor ve sunulanı başını sallayarak geri çeviriyor.

Yarı boşaltılmış kent hayvanat bahçesine gidip eski kafeslerin kalıntıları, dökülen duvarlarla unutulan hayvanların ruhları arasında dolaşıyorlar. Melrose, Sunset ve Rodeo Drive'da yürüyor, kuyumcularla butiklerin ışıltılı vitrinlerine bakıyorlar. Han armağan almak istiyor ama Şirine dükkanlara girmeyi reddediyor; geniş ve lüks mekanlar onu huzursuz ediyor. Granit renkli sokaklarda, kül gibi havada uçuşan çöplerin arasında dolaşırlarken, kaldırımlara kazılmış yıldızların, aşınmış adların ve el izlerinin üzerinde yürüdüklerinin farkına varıyorlar.

Şirine sorular soruyor. Ailesi, arkadaşları ve okul anıları hakkında olabildiğince çok şey bilmek istiyor. Han ona bilgi kırıntıları veriyor, köylerinin beyaz sokaklarından, mutfak masalarının üzerinde duran yemyeşil zeytinyağından, evlerinin yanındaki ağaçta yuva yapan kömür karası doğandan söz ediyor. Amcasının çiftliğinin birkaç kilometre ilerisinde başlayan çöle gittiği günleri anlatıyor; Bağdat'tan kaçarken aynı çölden geçti-

ğini, bulutların altında, kızgın kumun üzerinde kilometrelerce yol yürüdüğünü söylüyor.

Kasım ortalarında, birlikteliklerinin neredeyse üçüncü ayında, Han'ın ders verdiği büyük Yabancı Diller Binası önünde çimenlerde oturuyorlar. Konuşuyor ve güzel günün keyfini çıkarıyorlar. Han anlatıyor: "Bunların gerçekten olup olmadığından ya da olayları doğru anımsayıp anımsamadığımdan emin değilim, belki de geçmişi işime geldiği gibi anımsıyorumdur. Yaşam bundan çok daha basit ve kolaydı, her gün aynı işler yapılır, günler çok sakin geçerdi. Yemek yer, konuşur, çalışırdık. Küçük şeyler bizi mutlu ederdi. Annemle komşu kadınlar, iğne iplik, düğme, yumurta, zeytin, ampul ve tavuk gibi gereksinim duydukları şeyleri takas ederlerdi. Annem onlara işlemelerini verirdi. Yiyecek ve giyim eşyası karşılığında okuma yazma öğretirdi, bazen bunun için ona koyun bile verirlerdi. Bir keresinde biri ona çok eski bir taş tablet vermiş, üzerindeki yazının Ugarit dilinde olduğunu söyledi, dünyanın bilinen en eski alfabesi. Annem, ailemizin bir zamanlar Babil'de bir kalesi olduğunu söylerdi, duvarlarında boynuzlu ve kanatlı insanlarla konuşan hayvan resimleri varmış, odaların tavanları yokmuş, döşemeleriyse sudan yapılmış. Geceleri açan yaseminin kokusu taşlarına sinmiş." Gülümsüyor. "Eski bir aile masalıdır."

Gökyüzü turkuvaz rengi, hava, Şirine'yi tembelleştirip uyuşturacak kadar sıcak. Güneşi bütün vücudunda hissetmek için dirseklerini dayayıp sırtüstü uzanıyor, başını geriye atıyor. Günlerden pazar, onun için kampüs sakin, bahçede kilise sessizliği hakim. Şirine Han'a baktığında onun gözlerini kapadığını, yüzünün acıyla gerildiğini görüyor. "Han, ne oldu?" diye soruyor telaşla. Yüz ifadesini tanıyor. Uykusuz gecelerin ifadesi bu.

Başını çeviren Han bir süre suskun kalıyor. Sonra iç çekerek, "Güneş ve hava beni etkiledi" diyor.

Şirine gözlerini kısarak gökyüzüne bakıyor.

"Bir an için... bir an için nerede olduğumu unuttum. Buranın Amerika olduğunu unuttum. Dicle kıyısına gittim. Ül-

kemin güneşini gördüm. Kız kardeşim beni yemeğe çağırmak üzereydi. Güneş içime işleyip beni evime götürdü ama sonra tekrar buraya dönmek zorunda kaldım."

Boğazı düğümlenen Şirine başını sallıyor. Yüzünü Han'ınkine yaklaştırıyor ve onunla bütünleşmek istercesine, bir bacağını onunkinin üzerine atıyor, birlikte o yere, o ana gitmek ve orada güvenlik içinde yaşamak istiyor.

"Hiçbir şey anlamıyorum" diyor Han. "Bana ne olduğunu bilmiyorum."

"Belki... belki ölüm de böyle bir şeydir" diyor Şirine dikkatle. Ne demek istediğinden çok da emin değil; düşüncelerini toparlamaya çalışarak yavaş yavaş konuşuyor. "Yaşam, ölümün ne demek olduğunu anlamamıza engel oluyor. Sevdiğin birileri ölünce, bunun ne anlama geldiğini anlamanın yolu yoktur, değil mi? Beyninin bir köşesinde gerçeği bilirsin, vücudun ise yalnızca onları göremediğini, onlara dokunamadığı bilir. Belki de bir sokak ötede ya da başka bir kenttedirler, diye düşünürsün."

"Evet" diyor Han başıyla doğrulayarak.

"Onları bir daha asla göremeyeceğini ya da dokunamayacağını kabullenmek çok zordur. Sevdiklerini yalnızca anılarda yaşatabileceğini kabul etmek istemezsin."

"Evet, evet. Benim içinse durum belki daha da zor" diyor Han. "Bunu söylemek korkunç bir şey ama öldüklerini bilsem benim için her şey daha kolay olurdu. Onlardan yalnızca bir kez ayrılacağımı bilsem. Son zamanlarda kendimi evimden daha dün ayrılmış gibi hissetmeye başladım. Ya da bir saat önce." Doğrulup oturuyor ve parmaklarını saçlarının arasına geçirerek başını elleri arasına alıyor. "Yirmi iki yıl önce İngiltere'ye gitmek üzere evimden ayrılırken, kendimi bir ameliyata hazırlanırmış gibi hissettim... narkozun etkisiyle derin bir uykuya dalmış gibiydim."

"Kendini unutmaya bırakmışın" diyor Şirine.

"Ama şimdi korkuyorum."

"Neden korkuyorsun?"

Han şakaklarını ovuyor. "Hiçbir şey unutmamış olmaktan korkuyorum. Bunca zamandır her şeyi içimde sakladığımı düşünmeye başlıyorum. Seni tanıdıktan sonra, anılar geri dönmeye başladı. Görüyor ve hissediyorum. Son zamanlarda, döndüğüm her köşenin beni Sadun Sokağı ya da Cumhuriyet Köprüsüne çıkaracağı duygusuna kapılıyorum. Konuştuğum herkes, mahalle manavına ya da ilkokul öğretmenime dönüşüyor."

"Beni tanıdıktan sonra mı?" diye soruyor Şirine korkuyla.

Han elini tutarak karşılık veriyor: "İyi bir şey bu. Irak'tan ayrıldığım günden bu yana düşünmediklerimi düşünmeye başladım. Anıları o kadar derine gömmüştüm ki, onları yitirdiğimin farkında bile değildim. Bildiğim her şeyi bilmeni ve benimle birlikte geçmişe bir yolculuk yapmanı istiyorum, bunu birlikte yapmak zorundayız, gerçek kimliğimi ancak böyle öğrenebilirsin." Güneşin parlaklaştırdığı gökyüzünün altında elini gözlerine siper ediyor. "Ama bazen anımsamaya başladığımda, bunun sonunun gelmemesinden korkuyorum." Bir an duraksıyor. "Abu-Najmeh, bir şeyden kurtulmak için üç kez kaçmak gerektiğini söylerdi." Gülümsüyor. "Ben Irak'tan yalnızca iki kez ayrıldım."

Şirine dikkatle Han'a bakıyor ve yüzünde atalarının izlerini görür gibi oluyor, onda binlerce yıl ufku gözlemiş bir insanın bakışları var, hüzünlü ve güzel bakışları, Şirine'nin o güne kadar gördüğü her şeyden daha etkileyici ve baştan çıkarıcı. İçindeki sessiz ve duyarlı bir parçayı tamamlıyor. Bir an boyunca, içinde alevlenen duyguyu tanır gibi oluyor, sonra gözlerini kapıyor.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bir ailenin kolektif bilinçaltında biriken eski öykülerle anılar, özellikle de öyküler, ılgına benzer. Aldatıcı ve inanılmazdır, bununla birlikte bazı gerçekleri yansıtırlar. Camille teyzenin bir balıkla gerçekten konuşup konuşmadığını merak ediyor musunuz? Büyük bir olasılıkla konuşmuştur. Bunu yapabilecek tipte bir insandı. Peki konuştuğu kişi gerçekten Bütün Balıkların Anası mıydı? Belki yalnızca soylu görünüşlü bir balıktı. Belki de bir İngiliz'in çöl ortasındaki soğuk evindeki tutsaklık günlerinden sonra, Camille'in yalnızlığının doğurduğu bir yanılsama. Belki erkekleri baştan çıkaran kötü kalpli denizkızı yoktu, bütün bunların nedeni, insanların ait olmadıkları yerlere gitme saplantısıydı. Böyle bir öykü dinlerken, ayrıntılara takılıp kalmamak gerekir Habeebti, olayların kendiliğinden gelişmesine izin vermelisin. Her şeyi doğal akışına bırakmayı öğrenmelisin.

Bir domatesin domates olmasına izin vermelisin.

Bütün Balıkların Anası, ışıldayan kuyruk pulları ve parıldayan yumuşak, kahverengi omuzlarıyla kayaların üzerinde tembel tembel yatan Tunuslu denizkızı Kan Zamana'yı çağırdı. Kan Zamana, Camille teyzeye oğlunun başına gelenleri anlattı. Abdelrahman'ın denizkızlarmın Na Ülkesi'ndeki sualtı mağarasına götürüldüğünü, Nisna olarak bilinen tek kollu, tek bacaklı yarı gelişmiş maymunlar tarafından korunan mağaranın, kaçırılan denizciler için bir zevk sarayı olduğunu söyledi. Baş-

langıçta her şey yolundaymış. Yakışıklı, iyi huylu ve dost canlısı Abdelrahman, örnek bir tutsak olarak kabul görüyormuş. Ancak kısa bir süre sonra sualtı mağarasına bir Bedevi daha gelmiş, adı Jaipur al-Rashid imiş ama herkes ona Deli al-Rashid dermiş.

Deli al-Rashid, denizkızları tarafından kaçırılmadan önce ilginç bir deneyim yaşamış ama kimse öyküsünü dinlemek istememiş, dinleyenler de ona inanmamışlar. Çünkü bir tür çöl uzaylıları tarafından kaçırıldığını iddia ediyormuş. Deli al-Rashid, devesiz arabalar ve ateşli meleklerle ilgili öyküsünü birilerine dinletmek için yanıp tutuşuyormuş, sonunda Alieph adındaki denizkızı bu can sıkıcı öyküyü dinlemeye razı olmuş ama Deli başından geçenleri anlatırken kendini öylesine kaptırmış ki, iskeleden aşağıya düşmüş. Yukarıyla aşağıyı, doğruyla yanlışı birbirinden ayırt edemeyen bir nöbetçi, onu Abdelrahman Salahadin'i kapattıkları mürekkep mavisi mağaraya götürmüş ve Deli, tutsak aldığı tek dinleyicisinin kafasını delice öykülerle doldurmaya başlamış. Saçma sapan ayrıntılarla öyküsünü öyle uzatmış ki, deliliği Abdelrahman Salahadin'e de bulaşmış. Deli'nin sözünü ettiği yerlerle sesler Abdelrahman'da saplantı haline gelmiş ve onun geldiği yeri görmeye karar vermiş.

Bunu duyan Camille teyze heyecanla sordu: "Oğlum hâlâ orada mı?"

"Salıvermek zorunda kaldık" dedi Kan Zamana. "Kimse ona dayanamıyordu. Deli sonunda sakinleşmiş, midesini soyulmuş deniz üzümleri ve haşlanmış deniz yosunlarıyla doldurup öğleye kadar uyumaya başlamıştı. Ama Abdelrahman Salahadin bu istenmeyen adamla bir süre kaldıktan sonra huyu suyu değişti. Hepsinden kötüsü, Deli'nin saplantıları ona geçti. İkisi gece gündüz sürekli bir Fil'İmm'den söz ediyordu. Bir de Hal'Awud ile Dar'Aktr vardı, Dar'Aktr'ı dillerinden düşürmez olmuşlardı!"

Bu hayırlı sözcükler ne anlama geliyordu? Camille teyze-

nin merakı uyandı. Fil'İmm, Hal-Awud ve Dar'Aktr. Bunlar bir tür melek ya da cin miydi? Çok güçlü varlıklar oldukları kesindi ama Alieph ile diğer denizkızları Abdelrahman'ı daha fazla dinlemeye dayanamadıkları için parasını geri verip onu salıverdiklerine göre, bu adların uzun vadede herkesi canından bezdirici bir etkisi olmalıydı.

"Demek artık denizkızlarınm yanında değil!" diye haykırdı Camille teyze, hem rahatlamış hem de korkmaya başlamıştı. "O halde nerede?"

Tembel denizkızı bir dirseğinin üzerinde yayıldı. "Aldığım son habere göre, Sayın Bayan, Abdelrahman Salahadin batan güneşin tüyler ürpertici, korkunç ülkesi Hal'Awud'a gitmiş."

* * *

Şirine, Şükran Günü sabahı saat altı otuz sekizde sarmısak kıyarken, King Babar ayaklarının dibinde yatıyor. Fırındaki hindinin kokusu sıcak mutfağı dolduruyor. Önceki gece, Um-Nadia, el yazması yemek tarifleriyle dolu küçük bir kutuyla gelmişti, bunlar, otuz beş yıl önce Mireille ile Lübnan'dan ayrılışlarından bu yana hiç pişirmediği ve yemediği yemeklerin tarifleriydi. İçlerinde pirinç pilavı ya da kızarmış et gibi basit tariflerin yanı sıra, buharda pişmiş bütün güvercin, kuskus ve ağır ateşte, et suyunda pişmiş kuzu beyni gibi egzotik yemekler de vardı. Gece geç saatlere kadar malzemelerle pişirme tekniklerinden söz ettiler. Um-Nadia sonunda oturma odasındaki sert koltukta uyudu, Şirine'nin amcası da onun karşısındaki koltuğunda uyuyup kaldı. Geceyi uyanık geçiren Şirine, tarifleri okudu, malzemeleri doğradı ve pişirdi. Han'ın çocukluğunda yediği yemekleri bulmak için Irak yemeklerine baktı; et ve ıspanakla yapılan lezzetli sfeeha böreğinin, kuzu eti, pilav, soğan ve yoğurt dolu yuvarlak mensaf tepsilerinin, tatlı olarak da ağızda eriyen, yumuşak ma'mul kurabiyelerinin tariflerini öğrendi. Hindiyi pirinç, soğan, tarçın ve koyun kıymasıyla doldurdu.

Şimdiyse ocakta, tatlı-ekşi sirkeyle sote edilmiş yeşil yapraklı sebzeler, domates, soğan ve sarmısaklı mercimek yemeği, akçaağaç soslu tatlı patates, taze fasulyeli güveç ve kabak suflesi pişmekte.

İlk konukların gelmesine saatler var, Um-Nadia ile Mireille ellerinde halı şampuanları ve mobilya cilalarıyla odadan odaya geçip elektrik süpürgesiyle yerleri silip süpürüyor, toz alıyorlar. Mireille bir ara mutfağa gelip kirli tezgahın üzerine abanarak Şirine'yi izlemeye koyuluyor. "Güzel bir koku geliyor" diyor. "Ne bu?"

Kapıda duran Um-Nadia elini salladığında bilezikleri şıngırdıyor. "Bir vakitlerin Arap mutfağı" diyor.

Şirine gülümseyerek başını geriye atıyor, sonra elindeki tahta kaşığın ucuyla kereviz ve soğan parçalarını kızartma tavasına sürüyor.

* * *

Han, Mireille, Victor Hernandez ile kuzeni Eliazer, şair Aziz, Nathan, Um-Nadia, Cristobal, kafenin yalnız öğrencilerinden Shark, Jenoob, Abdullah, Schmaal ve Gharb, öğle saatlerinde Şirine ile amcasının evinde toplanıyor. Hepsini kapıda karşılayan King Babar, arka ayaklarının üzerinde kalkıp tozlu patileriyle pantolonlarını kirletiyor.

Mireille sofrayı hazırlarken, Um-Nadia kütüphanede *mazza* servisi yapıyor. Aziz öğrencilerle, tepesindeki yamuk anten ve buruşuk alüminyum kağıtla çalışan eski, titrek televizyonda geçit törenleriyle futbol maçını izlemek için terk edilmiş oturma odasına gidiyor. Televizyondan yaklaşık bir metre ileride yere serilmiş üç kat halının üzerinde oturan öğrenciler, uzaktan kumanda olmadığı için Arapça söylenirlerken, Aziz onların söylediklerini Şirine'ye çeviriyor. Odanın en uzak köşesindeki koltuğa oturan Aziz, öğrencilerden tören ve maçla ilgili her şeyi kendisine açıklamalarını istiyor, gençler hiç yakınmadan, sa-

birla onun sorularını yanıtlıyorlar. "Şu süzülen adam da kim?" diye soruyor Aziz.

"Süzülen adam değil" diye karşılık veriyor Schmaal. "Adı Dev Kuş onun."

Aziz Şirine'ye gülümseyerek, "Üç yıldır bu ülkedeyim, ilk defa bir geçit töreni izliyorum" diyor. Sonra iç çekip gözlerini kısarak ışıklı ekrana bakıyor. "Gösteri yürüyüşüne benziyor, değil mi?" diye soruyor.

"Yalnızca havada uçuşan taşlar eksik" diyor Schmaal.

"Bir de müzik var!" diyor Gharb.

Şirine hindiye bakmak için mutfağa gidiyor. Pencereler metal paralar gibi parlıyor, ışıl ışıl içerisi. Tereyağı, bir avuç doğranmış domates, bir kase maydanoz, her şey ışıldıyor, renkleri bir tablonunki kadar canlı. Şirine ışığın içinden geçtiğini hissediyor. Et suyunu karıştırırken, arkadan uzanan bir çift kol ona sarılıyor ve Han kulağına fısıldıyor: "Seni özledim."

Şirine gülümseyerek alnına düşen bir tutam saçı yukarı doğru üflüyor ve onun göğsüne yaslanıyor. "Bütün gece çalıştım" diyor.

"Belli oluyor. Bu koku ne?"

Şirine yüzünde bir gülümsemeyle başını arkaya eğiyor. "Sana tanıdık geliyor mu?"

Han burnunu onun ensesine dayıyor.

"Sen bana köfte yapmıştın, ben de karşılığında bunları yaptım" diyen Şirine tencereleri işaret ediyor. "Arap usulü bir Şükran Günü benim fikrimdi, ne düşünüyorsun?" Tencerelerden birinin kapağını açıyor ve içindeki tütsülenmiş taze buğdaya bir kaşık daldırıyor. "Al, tadına bak."

Han kaşığı ağzına götürüyor. Şirine karabiber ve sarmısakla lezzetlenen et suyunun tadını çok iyi biliyor. "Bir de bunu dene" diyor sarmısak ve limonlu yemyeşil sebzeleri uzatırken. "Buna da bak." Ona baharatlı, etli ve hafif meyvemsi bir şey veriyor.

Han kaşığı tezgahın üzerine bırakıyor. Gözlerini kapayıp

derin bir soluk alıyor. "Han?" diyor Şirine gülerek, elini göğsüne koyuyor.

Han parmaklarını dudaklarına götürüyor.

* * *

Şükran Günü yemeği çok zengin, buharı tüten sıcak tabaklar masada birbirine çarpıyor. Farklı renklerde üç şişe şarap açılmış, gerekenden çok daha fazla çatal, bıçak, tabak çıkarılmış. Konukların getirdiği yiyecekler arasında, Aziz'in İran fırınında çalışan yeşil gözlü kızdan aldığı büyük, yuvarlak bir fatayer (etli börek), Um-Nadia'dan altı kutu yabanmersini sosu, Cristobal'den acılı sos içinde kavrulmuş bütün cevizler, Victor'dan üç tane ev yapımı balkabaklı turta ve iki litre çırpılmış krema var. Nathan fotoğraf makinesini masanın üzerinde tutmak istiyor ama Um-Nadia, Mireille ve Victor, merceği bir çorba kasesi kadar büyük olan makineyi ortadan kaldırana kadar onun başının etini yiyor.

"Şu halimize bakın" diyor Şirine'nin amcası. "Bir grup Amerikalı gibi oturmuş hindi yiyoruz. Pekala, şimdi kadeh kaldırmak istiyorum. Sıra dışı, tatlı ailelere, uslu köpeklere, doğanın bize verdiği yiyeceklere, yedi çeşit gülümsemeye, yarımaya ve her gün içtiğimiz bir fincan güzel naneli çaya içelim. *Sahtain.* Bol şans, Tanrı hepimizi kutsasın."

Başlarını sallayıp kadehlerini tokuşturuyorlar.

"Bu Noel için miydi?" diye soruyor Jenoob. "Tanrının bizi kutsamasıyla ilgili kısım?"

"Her zaman geçerli olabilir" diyor Aziz.

"Yedi çeşit gülümseme nasıl oluyor?" diye soruyor Eliazer.

Victor, bunu sakın sorma dercesine elini sallıyor.

Han, yanında Nathan ile Şirine'nin karşısında oturuyor. Bacakların arasında dolaşan King Babar, yemek artıklarını mutlulukla kabul ediyor. Şirine konuşmaları can kulağıyla dinleyemiyor, ortaya koyduğunu profesyonelce değerlendirmek için

dikkatini yemeklere vermeye çalışıyor ama masa o kadar hareketli ki, dikkatinin dağılmamasına olanak yok. Karşısında oturan Han'ın çekimini hissediyor. Han, masanın altında bacağını, ayağı Şirine'ninkine dokunana kadar uzatıyor. Han'ın yanında oturan Nathan, bakışmalarını izliyor.

Şirine ağzına çatal dolusu tatlı patates atıyor. Patatesler kadife kadar yumuşak, sosu saten gibi ağızda eriyor. Yediği her şeyin içindeki yaşamı hissedebiliyor. Yabanmersinlerinin üzerinde yetiştiği dalları, ekmeğin içindeki toprağı, bir zamanlar hindinin damarlarında dolaşan sıcak kanı. Kendini bildi bileli sakladığı küçük sır ortaya çıkıyor, bildiği tek gerçek: Yemek aşktan daha iyidir, daha güvenli ve gerçektir, daha büyük bir doyum ve mutluluk verir. Şirine soğan soyarken kendini dünyayla bütünleşmiş hisseder. Yemek pişirebildiği sürece herkes tarafından sevileceğini bilir.

Tabaklar şıngırdayarak elden ele geçerken sesler bir vızıltıya dönüşüyor. Gharb gülümseyerek öne eğiliyor ve "Tuhaf" diyor.

Bakışlar ona dönüyor.

Gharb ellerini sallayarak, "Burada kadınlarla erkekler bir arada" diyor.

"Evet, neler olabileceğini düşün" diyor Aziz. Şirine'nin yanında oturan Mireille'in sağında oturmuş. Karşıdan Aziz'e bakan Victor Hernandez'in dudakları geriliyor.

"Söylemek istediğim de bu" diyor Gharb. "Benim köyümde kadınlarla erkekler beladan uzak durmak için ayrı otururlar. Bu, kadınlarla birlikte yemek yediğim ilk Amerikan evi, artık alışmak zorundayım. Çünkü gerçekten çok hoşuma gitti!"

"Amerikan mı?" diye soruyor Nathan.

"Senin dediğin Mısır!" diyor masanın başında oturan Um-Nadia. "Beyrut'ta kadınlarla erkekler her zaman bir aradadır. Çok daha gelişmiş bir yer orası."

"Biliyor musunuz, Irak da o kadar tutucu değildir" diyor Şirine'nin amcası. "Bizim köyümüzde büyük toplantılarda ka-

dınlarla erkekler her zaman ayrılırdı ama yemeklerde ailelerle arkadaşlar bir arada olurdu."

"Bizde de öyleydi" diyor Han. "Herkes bir aradaydı."

"İyi ama bu tehlikeli bir şey" diyor masanın ucunda oturan Schmaal. Herkes ona bakıyor. Omuz silkerek sözünü sürdürüyor: "Ne? Amerika'da kızlarla erkekleri bir araya getirebilirsiniz, çünkü burada işler böyle yürür. Ama Kuveyt buraya benzemez. Orada kızlardan uzak durmak gerekir. Eğer bir kızla otururşan başın belaya girer."

Masadakilerin birkaçı başını geriye atıp dilini şaklatıyor. "Doğru değil" diyor arkadaşı Shark. Asıl adı Sharq, *Doğu* demek ama Amerikalı arkadaşları onu "Shark" diye çağırıyor. Şirine telaffuz farkını seçemiyor, çocuksa arada dağlar kadar fark olduğunu söylüyor ona. "Bu büyük bir *mishkila*, büyük bir sorun" diyor Shark. "Arap gençleri ailelerinden o kadar korkuyor ki, hiçbir zaman normal davranamıyor."

"Normal mi?" diye soruyor Abdullah gülerek. "O da ne?"

"Ne demek olduğunu biliyorsun, olması gerektiği gibi. Bir olayı büyütmezsen önemini yitirir."

"Öyle mi? Ben Amerika'ya gelmeden bir yıl önce, kız kardeşim Maisoon'u tanıyorsunuz, erkek arkadaşının arabasıyla dolaşmaya çıkmış. Tabii, aslında erkek arkadaşı olmaması gerekirdi. Her neyse. Kent dışında, hiç kimseye görünmeyeceklerini sandıkları bir yerde durmuşlar. Ama Bedevi'nin teki ya da başka biri onları öpüşürken yakalamış..."

Masada herkes birbirine bakıyor.

"Belki de öpüşmekten daha kötüsünü yapıyorlardı. Sevişiyorlar mıydı?"

"Çüş!" diyor Schmaal. "Bunu yapmamaları gerektiğini bilmeliydiler."

Abdullah masaya vuruyor, çatallar sıçrıyor ve Um-Nadia onaylamadığını belirten bir ses çıkarıyor. "Öpüştülerse ne var bunda! Sen kaç tane Amerikalı kız öptün?"

"Hey, bunu doğru bulduğumu filan söylemiyorum ben" di-

yor Schmaal. "Sadece durum böyle. Soruna gelince, yanıtım sıfır. Ne bir Amerikalı ne de başka uyruktan bir kızla öpüştüm. Böyle bir şeyi bir arabada, herkesin ortasında asla yapmam."

Nathan öne eğilip gözlerini Abdullah'a dikiyor. Elinde bir kadeh şarap var, yüzü pembeleşmiş. "Kız kardeşine ne oldu?" diye soruyor.

"Babam onu pataklamamı istedi" diyor Abdullah. "Bilirsiniz, bir ağabey olarak bu benim görevimdi. Ona iyi bir ders vermem gerekirdi."

"Çüş!" diyor Schmaal.

"Sen ne yaptın?" diye soruyor Nathan.

"Kız kardeşimle sıçradım."

Aziz gülmeye başlıyor.

"Yatak odasının kapısını kapattıktan sonra ona sıçramasını söyledim. Sıçramaya başladık, duvarlara vururken ona, sen bir sürtüksün, orospusun, diye bağırıyordum. Maisoon dişleri bir bir sökülmekteymiş gibi çığlıklar atıyordu. Sonra saçını başını dağıttı, üstünü başını yırttı. Odadan çıktığımızda annem beni öyle bir itti ki, kıçımın üzerine düştüm, sonra Maisoon'u kendine çekerek onu o kadar kötü dövmemem gerektiğini söyledi. Babam da, oğlum sen benim tahmininden çok daha sertmişsin, dedi. Onun için bana normal konusunda istediğinizi söyleyebilirsiniz."

Şirine dudağını ısırıyor. Han'ın ayağını kendininki üzerinde hissediyor.

"Gerçekten acıklı bir öykü" diyor Nathan ciddi bir sesle. "Arap kadınlarına nasıl davranılması gerektiğini düşündüğünüzü gösteriyor. Bütün o tavrı."

* * *

Han konuşmaya katılmıyor, bakışları Şirine ile frekeh tabağı arasında gidip gelmekte. Acele etmeden, küçük lokmalar halinde yiyor. Şirine, yabanmersini sosuyla hindi ya da dolma is-

teyip istemediğini sorunca, gülümseyip hayır anlamında başını sallıyor.

Yemek boyunca konudan konuya atlayarak konuşmayı sürdürüyorlar. Suratı asılan Nathan sessizleşirken, diğerleri alışkın olmadıkları ama sevdikleri bir yiyecek olan hindiden, zeytinyağlı dolmanın güzelliğinden, kabak ve yaprak dolmasından, kremalı ıspanak ve tatlı patatesten, tütsülenmiş frekeh ile baba ghannujdan ve Um-Nadia'nın konserve yabanmersini sosundan söz ediyorlar. Kafe müşterilerinin, üniversitedeki öğrenci ve öğretmenlerin dedikodusunu yaptıktan sonra Ortadoğu politikasını tartışmaya başlıyorlar. Tartışma hepsini geriyor ve Aziz, kültürel politikanın kültürel şiirle bağlantısına ilişkin politik kuramını gündeme getirerek onları sakinleştirmeye çalışıyor. "Şiirde birinci ve üçüncü kişi arasındaki farkı düşünün" diyor başparmağını işaret parmağına dokundurarak. "Bir insana bakmakla, o insanın gözleriyle bakmak arasındaki farka benziyor bu."

"Ben yemek konusunda böyle düşünüyorum" diye söze karışıyor Şirine ve bu bir kısmını güldürüyor.

Aziz çenesini yukarı kaldırıp gözlerini kısıyor. "Lütfen, devam et."

"Demek istediğim..." Şirine bir parça ekmek koparıp ne demek istediğini düşünüyor. "Şeye benziyor... birinin satın aldığı bir ekmeği tatmak, o insana bakmaya benzer ama birilerinin pişirdiği ekmeği tatmak, onların gözüyle bakmak gibidir."

"Harika bir eğretileme" diyor Aziz.

Nathan başını kaldırarak, "Bu, insanlara seni yönetme gücü vermektir" diyor.

"Her zamankinden fazlasını vermez" diyor Aziz. "Kimi her zaman güçlü olacaktır, kimi de ekmek pişirmek zorunda." Şirine'ye dönüyor ve tatlı bir gülümsemeyle, "Sende şair ruhu var!" diyor. "Yemek pişirmek ve tatmak, görmekle eşdeğerdir. Senin yemeklerin biz Amerikalı olmayanlara Amerika'yı gösteriyor. Tabii, bunun tersi de geçerli."

"Şef, Amerikalı bir aşçı değil" diyor Victor Hernandez. "Yemeklere tat vermek için Amerikalılar gibi bir avuç tuz boca etmez o. Yemeklerinde her şey birbirini tamamlar. Şef bizim gibi yemek yapar. Biz Meksika'da pastalara çikolata ve biberle birlikte tarçın koyarız, pastaya çeşni katar, anlıyor musunuz, lezzetini arttırır?" Bunu söylerken avuç içlerini yukarı çeviriyor. Mireille kuşkuyla hindi tabağına bakarken Şirine'nin amcası gülerek, "Evet" diyor, "Bu çok güzel. Yemek insanı canlandırır. Yanlış anımsamıyorsam peygamber, Kuran'da bir yerde, yemeğin insanı iyimserleştirmesi gerektiğini söylemiş".

Sonra Jenoob İngilizce'de iyimserin karşıt anlamlısının ne olduğunu soruyor. Böylece söz tekrar politikaya geliyor. Schmaal BM ve nükleer silah denetiminden, Gharb da Irak'taki açlık, suç ve fuhuştan söz ediyor, Nathan Irak'ın kıtlığın eşiğinde olduğunu ve yakın bir tarihe kadar ülkeye helikopter satan Amerika tarafından hâlâ bombalandığını ama kimsenin bunu umursamadığını söylüyor, bunun üzerine hepsi susup tabağına bakıyor.

"Hepimizin terörist olduğunu düşünüyorlar" diyor Aziz gülerek, ağzına bir çatal dolusu patates püresi atıyor.

"Kimden söz ediyorsun?" diye soruyor Victor. Çatalının dişlerini hızla tabağa vuruyor. "Ben böyle düşünmüyorum."

"Sen mi? Sen kimin umurundasın? Birlikte bir alışveriş merkezine gitsek oradaki beyazlardan hangisi ikimiz arasındaki farkı anlayabilir? Seni benim terörist arkadaşlarımdan biri sanırlar."

"Evet, bizi birlikte görürlerse böyle düşünürler ama benim seninle bir yere gitmeye niyetim yok."

Nathan humus tabağını alıyor. "Bugünün en acı tarafı ne biliyor musunuz, Amerikalılar burada ziyafet sofralarında keyif çatarken, memlekette insanlar açlıktan ölüyor."

"Sen kimin memleketinden söz ediyorsun?" diye soruyor Schmaal.

"Neden bizim insanlarımız her fırsatta sözü politikaya getirip kavga eder ki!" diye haykırıyor Um-Nadia.

"Katılıyorum. Amerikalılara kendimizi şiirlerimiz, öykülerimiz ve benzeri şeylerle kanıtlamalıyız" diyen Gharb Azize dönüp soruyor: "Neden hiç politik şiirler yazmıyorsunuz?"

"Söylemek istediğim bu değildi benim!" diyor Um-Nadia.

"Um-Nadia Amerikalıların Arapların büyük, karanlık ve romantik ruhlarını öğrenmesi gerektiğini söylüyor" diyor Şirine'nin amcası ciddi bir sesle.

"İnanın bana, bir zamanlar o kadar çok politika yapardım ki, Mahmoud Darwish şiirlerimde Küçük Yetim Annie, Edward Said de... Edward Makasel olarak geçmiştir." diyor Aziz göğsüne vurarak.

"Küçük Yetim kim?" diye soruyor Shark.

"Ama taciz edilmeye dayanamadım. Politik şiirlerimi okuduğumda övgü dolu mektuplar aldığımı mı sanıyorsunuz? Almadım. Yazdıkları mektuplarda Araplar hakkında böyle üzücü şeyler söylememem isteniyordu. Bana telefon edip kötü şeyler söylemekten vazgeç, aşk, çiçekler ve birbirini seven mutlu Araplardan söz et diyorlardı. O mektupları kimlerden aldım biliyor musunuz? Gazetelerde ve televizyonda Araplar hakkındaki gerçeklerden söz edilmediğinden yakınan Araplardan."

"Tabii" diyor Jenoob. "Televizyon ya da sinemada Arapları yalnızca birilerini vururken, bombalar ya da kaçırırken görüyoruz." Konuşurken parmaklarıyla sayıyor. "Bizim seçeneklerimiz bunlar. Bize verdikleri tek mesaj bu: *Sesini kes ve otur!*" diye bağırıyor parmaklarını tetik çekermiş gibi uzatarak.

Um-Nadia kulaklarım tıkayarak, "Yeter artık!" diye haykırıyor. Şirine'ye dönüyor. "Tamam" diyor. "Artık tatlıya geçsek iyi olur."

"Evet" diyor Şirine telaşla. "Hemen getiriyorum."

Eşarbı mutfak tezgahının üzerinde katlı duruyor. Şirine onu alıyor. Victor'un kabaklı turtasını servis ederken etkileyici görünmek için takmayı tasarlıyor. Serinleyen karanlık mutfakta,

gümüş renkli tencereler arasında durup pasta bıçağı ararken ayak sesleri işitiyor. Nathan kapıda durmuş, ciddi bir ifadeyle ona bakmakta. "Şirine, geçen günkü konuşmamızdan söz etmek istiyorum. Sana söylemek istediğim birkaç şey..." Susuyor birden, başını hafifçe yana eğip Şirine'ye yaklaşıyor. "Bu ne?"

"Bu mu?" diye soran Şirine elini açınca, çilek rengi ince işlemeleriyle eşarp ortaya çıkıyor. "Eşarbım" diyor.

Nathan elini eşarba uzatıyor ama dokunmadan durup soruyor: "Han mı verdi?"

"Hoşuna gitti mi?" diye soran Şirine eşarbı açıp omzuna örtüyor.

"Ah" diyor Nathan zor duyulur bir sesle.

"Çok eski bir eşarp. Annesininmiş" diyor Şirine.

Nathan'ın suratı kararıyor. Susup eşarba ve Şirine'ye bakıyor. Kararsızca soruyor: "Sana böyle mi söyledi?" Başka hiçbir şey söylemeden orada duruyor. Şirine eşarbı omzundan alıyor. Bir şey söylemek istercesine ağzını açıyor ama Nathan onu susturuyor. "Kendimi... kendimi affedemeyeceğim. Bağışla." Telaşla odadan çıkıyor.

Şirine arkasından gitmeye yelteniyor ama tam o anda Um-Nadia ile Mireille mutfağa geliyor, turta ve kahve servisi her şeyi unutturuyor.

* * *

Baklava, künefe, kurabiye, kabaklı turta ve öyküler için hep birlikte kütüphaneye geçiyorlar. İçeri dolan öğle üzeri güneşi, her şeyi turuncuyla pembeye boyarken, sandalyeleri, duvarları ve İran halısını alev alev tutuşturmuş. Schmaal elini havaya kaldırdığında parmaklarının arasındaki ince deri ağı ışıldıyor. King Babar başını geriye atıp ön ayaklarını uzatıyor ve upuzun yatıyor. Esnerken ağzını o kadar çok açıyor ki, yüzünde dişleriyle dilinden başka bir şey görünmüyor.

"Dördüncü bölümdeydik, yoksa beşe mi gelmiştik?" diye

soruyor Şirine'nin amcası Um-Nadia'ya. "Umarım beni takip ediyorsundur."

"Durun, biraz bilgiye gereksinimimiz var" diyor Victor. "Neredeyiz?"

Amca başını sallıyor. "Hiçbir yerde değilsiniz. Bu, belli bir yerde başlayıp oradan başka bir yere giden öykülerden değil. Sürekli bir yerden bir yere gider. Çıkarılacak hiçbir dersi de yoktur. Burada kalıp öyküyü dinleyebilir ya da arka bahçeye gidip ispinozları izleyebilirsin. O da eğlencelidir."

"Evet" diye sözünü kesiyor Um-Nadia sabırsızca, "Dördüncü, beşinci, belki de altıncı bölümdeydik ya da senin bölümünde."

"Evet" diyor Şirine'nin amcası kravatını düzelterek, kahvesinden bir yudum alıyor. "Benim bölümümdeydik."

Eliazer, Cristobal, Gharb ve Shark mobilyaların arasında, halının üzerinde uyuyup kalıyor. Jenoob ile Schmaal atkılından dokunmuş koltukta uyuyor ve dışarıdan, girişteki bankın üzerindeki ceketlerin ceplerinde yiyecek arayan King Babar'ın sesi geliyor.

* * *

Şirine Nathan'ı bulmak için kütüphaneden çıkıyor. Oturma odasına, arka bahçeye, yemek odasıyla mutfağa göz attıktan sonra yukarı çıkıyor. Onu konuşturup neler olduğunu öğrenmeye kararlı. Ama onun yerine üst kattaki banyodan çıkan Aziz ile karşılaşıyor. "*Tisslam eedayki*" diyor Aziz. *Eline duacıyız*, aşçıya övgü. Şirine'nin elini alıp parmaklarını öpüyor, sonra çevirip ayasını öpüyor ve bir armağanı paket edermiş gibi, parmaklarını büküp öpücüğü hapsediyor. "Eski ama güzel bir ev. Yatak odan üst katta, değil mi?"

"Söyler miyim sanıyorsun?" diyor Şirine. "Bir daha banyoya girmek istersen, konuk banyosu alt kattadır."

"Biliyor musun" diyor Aziz arzu dolu, melodik bir sesle,

"Ben her zaman güzel bir kadının tek bir erkeğe bağlanmasının büyük bir hata olduğuna inanmışımdır."

Şirine kaşını kaldırıyor. "O kadını bulup bunu onunla konuşsan iyi olur."

"Han'ın masum olduğuna emin misin?"

Şirine kollarını kavuşturuyor. "Benim bilmediğim bir şey bildiğini mi söylemeye çalışıyorsun?"

Aziz, elini alıp bileğinin içini öpüyor. Şirine onun losyonunun tatlı limon ve ot kokusunu alıyor. "Sana söyleyecek çok şeyim var!" diyor Aziz. "Bir akşam Aziz ile çıkmalısın. Arkadaşça bir randevu sadece. Yalnız ikimiz olacağız, yalnızca eğleneceğiz. Yalan dolan yok. Aptalca şeyler de yok. Tanrı korusun, kesinlikle yok."

"Evet, Tanrı korusun."

Aziz, dirseğinin içini öpecekmiş gibi öne eğiliyor ama Şirine kolunu çekerek, "Haddimizi aşmayalım" diyor.

Sonra merdivenden gelen ayak sesleri duyuyor ve Aziz'den uzaklaşıyor. Gelen Victor, kolları yay gibi gerilmiş, onlara delici bakışlarla bakıyor. "Bir kadın sesi duyduğumu sandım ve onun.." diyerek dondurucu bir bakışla Aziz'e bakıyor, sonra Şirine'ye dönüyor. "Şey olduğunu sandım... bilmiyorum."

Aziz başını çevirip önce bir, ardından diğer omzunun üzerinden geriye bakıyor. "Burada bizden başka kimse yok" diyor.

Victor ona bakıyor.

"Üzgünüm Victor" diyor Şirine. "Yukarıda kimseyi görmedim. Mutfağa baktın mı?"

Victor sonunda bakışlarını Aziz'den çekiyor ve merdivenden aşağıya iniyor. Şirine onun *boktan pendejo* diye homurdandığını duyuyor.

"Gelelim eğlenceli randevumuza" diyor Şirine'ye dönen Aziz. "Ne zaman..."

"Şimdi olmaz" diyor yanından geçip koridorda ilerleyen Şirine. "Birini arıyorum."

"O biri ben değil miyim?" diyor Aziz buruk bir sesle. "Zaten hiç kimse beni aramaz."

"Getirdiğin güzel kuzu fatayer için teşekkür ederim."

Aziz durup başını eğiyor, kendinden hoşnut olduğu belli. "Odah'ın elinde kalan o güzel kuzudan yapılmıştı" diyor.

"Hangi kuzudan?"

"Kasap dükkanına kemgözün girdiği günü anımsıyor musun, Odah kuzuyu senden geri almıştı hani? Polis geldikten sonra onu posta kutusunun üzerine koydu. Öyle güzel bir etin sokağa atılmasına gönlüm razı gelmedi. Geri dönüp paketi aldım, fırındaki yeşil gözlü kız da ondan bir mucize yarattı."

"Ama o ette..." diyen Şirine düşünceli bir biçimde susuyor.

"Kemgöz mü var?" Aziz omuz silkiyor. "Eti aldığımda koklamıştım. Burnuma kemgöz kokusu gelmedi." El sallayıp aşağıya iniyor.

* * *

Şirine sonunda arka bahçeye gidip Han'ın yanındaki bahçe sandalyesine oturuyor. Bir süre sessizce oturup komşunun, bir çalının üzerindeki meyveleri yiyen tekir kedisini izleyen King Babar'a bakıyorlar. Kedi, King Babar'ın her yaklaşmasında kabarıyor ve cüssesi iki katma çıkıyor, Babar geri çekilir çekilmez tekrar küçülüyor.

"Benimle eve geleceksin, değil mi?" diye soruyor Han ümitle.

İç çekip yukarıdaki mutfak penceresine bakan Şirine, "Gelemem" diyor. Mutfaktaki tabak, çanak yığını gözünde canlanıyor. Evde ne kadar tabak-tencere varsa kullanılmış. Musluktan akan suyun sesini duyunca, Um-Nadia ile amcasının lavabonun önünde yerlerini aldıklarını anlıyor.

"Bulaşığı mı düşünüyorsun?" diye soruyor Han yumuşak bir sesle. "Bulaşık sonsuzdur. Tabaklar kirlenmek içindir. Bırakalım, öyle kalsınlar."

Arka kapı, orada biri varmış gibi gıcırdıyor. Şirine yukarı bakıyor, sonra kollarını ovup önünde kavuşturuyor. "Nathan hakkında ne düşünüyorsun?"

Oturduğu yerde ağırlığını bir taraftan diğerine geçiren Han, sandalyeyi hafifçe geriye itiyor. "Nathan mı?" Kıkırdayarak bir şeyler mırıldanıyor, sonra düşünceli bakışlarını karşıya çeviriyor. "Sana bir şey söyleyeyim mi, amcanın köpeği korkunç bir yaratık."

Yerdeki yapraklar çıkan esintiyle sürükleniyor. Uykusuzluk ve yorgunluktan Şirine'nin kemikleri sızlıyor, başı dönüyor ve ağrıyor. Kimseyle vedalaşmadan oradan ayrılmayı kabul ediyor. Hırsız gibi sessizce ceketlerini giyiyorlar. Parmak uçlarında yürüyerek, mutfakta şapırdayan suyla köpük tepeciklerinin, boş oturma odasındaki açık televizyonun, sessiz düşsel kitaplar kütüphanesinin önünden geçiyor ve uzun koridorda yürüyüp ön kapıdan çıkıyorlar.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Böylece, Camille teyze Nil'in kaynağına boşuna gittiğini öğrendi. Oğlu, Hal'Awud öyküleriyle sualtı dünyasını sıkıntıdan öldürdükten sonra, Batan Güneş Ülkesi'ne doğru yola çıkmıştı.

Camille teyze, Napolyon Buradaydı adındaki çakal kulaklı köpekle birlikte günbatımma doğru yürümeye başladı. Ne kadar aptalca, diye düşünüyordu Camille teyze günbatımma doğru yürürken. Ne zaman duracağımı nereden bileceğim?

Bir hata yaptı ve köpeğinin yön duygusuna güvenmeye karar verdi. Ne de olsa cinin mutfağını bulmasına o yardım etmişti, gerçi mutfak çok uzakta değildi ama köpekler insanları bu yolu her zaman çok iyi bildiklerine inandırmışlardır. King Babar da bu yeteneğiyle herkesi şaşırtır. Köpekler aslında düzenli olarak dua etmedikleri için cezalandırılan keşişlerin yeniden vücut bulmuş halleridir.

Napolyon önden gidiyor, Camille teyze onu izliyordu. Çölde büyük daireler çizerek yürümeye başladılar. Bu şekilde yıllar geçti. Haç için Mekke'ye gittiklerini sanan Bedevilerle köylüler onlara yiyecek veriyor, arkalarından dua ediyorlardı. Bu arada, Camille teyzeyi kervanında konuk eden ve ona kur yapan Mısırlı bir prens, yol arkadaşı olarak ona küçük bir köle kız verdi. Camille teyze kıza Hanan adını taktı. Tatlılık ve yumuşaklık anlamına gelir bu isim. Ona çok iyi davranıyor, geceleri, kuzenim Abdelrahman Salahadin'in öyküsünü anlatarak uyutuyordu.

On sekizinci doğum gününde Hanan'ı azat ettiğinde Abdelrahman Salahadin'i hâlâ bulamamıştı, Hanan düş kırıklığı içinde ondan ayrıldı.

Camille, yakındaki bir kabile kuşkulanıp onu yakından görmek için dağlardan inene kadar Afrika çöllerinde büyük daireler çizerek yürümeyi sürdürdü. Bunlar fazlasıyla kibirli Bedevilerdi. Keçi, deve ve Bedevilerin pis kokulu diğer hayvanlarıyla değil, günlükle ticaret yaptıkları için kendileriyle gurur duyarlardı. Saçlarıyla tenleri toz mavisine boyanmıştı, tütsü kokuyor, İtalyanca ile Arapça'nın yanı sıra, Sümerlerin Lulubulu ya da Kuş Dili adını verdikleri cıvıl cıvıl dili konuşuyorlardı. Camille'i sevip aralarına aldılar ve Camille onların da bölgenin yerlisi olmadıklarını öğrendi. Arap Yarımadası'nda Dhofar Dağları'nda yaşayan bir kabilenin üyesiydiler. Hal'Awud ile Dar'Aktr'ı tanıyor ve onlardan nefret ediyorlardı. Camille Dar'Aktr'ın bir insan olduğunu öğrendi. Gürültülü ve beyazmış, olması gerekenden çok daha beyazmış, kaşları diken gibiymiş, fundaya benzer saçları varmış, sesi de çölü döven rüzgar kadar sertmiş. Kabile üyelerinin evlerinden kopup bu kadar uzaklara gelmelerinin asıl nedeni Dar'Aktr imiş. Garip bir buyrukla onları buraya getirmiş.

"Sizi buraya mı getirdi?" diye sordu Camille teyze kuşkuyla. "Nasıl?"

Bu sorunun karşısında başlarını sallayıp kemgözü kovmak için işaretler yaptılar ve yanıtı yalnızca Allah'ın bildiğini ama bir açıklama yapmayı reddettiğini söylediler. Tuhaf buyruğunu verdikten sonra, Dar'Aktr da açıklama yapmayı reddetmiş ve dönüş yollarını kapatıp onları burada bırakmış. Bu yüzden mutsuz olmadıklarını, yalnızca bunu uygunsuz bulduklarını söylediler. Camille onlarla yakınlık kurduktan sonra oldukça uyumlu insanlar olduklarını gördü. Onlara haylaz oğlunun öyküsünü anlattı, uyarılarının bir işe yaramadığını, sonunda Nil'e gidip bir balıkla konuşmak zorunda kaldığını söyledi. Ca-

mille onlara ünlü kaşif Richard Burton'a kölelik yaptığı günlerden de söz etti, heyecanla haykırdılar: "Evet, evet! Ar-Rashad Bur'aton! Çukur gözlü, korkunç beyaz adam! O da buradaydı!" Bu toplantının sonunda, hepsi kendini temize çıkmış hissetti. Aldıkları karara göre, onlar Camille'in evini bulmasına yardım edecekler, Camille de onları Arap Yarımadası'ndaki evlerine götürecekti.

* * *

Güneşli güne dumanlı sis içinde başlıyorlar. Güneş, ok gibi dümdüz uzanan beyaz sokaklarda, kahverengi kanyonlarla mavi havuzlarda parlıyor; havadaki yabani lavanta ve funda kokusu, kızgın damlarla arnavutkaldırımları üzerinde yükseliyor; hendeklerle tarlalarda yetişen başakların, iskelet kadar sert, sarı bitkilerin, boynuzlu şeytan otlarının ve yamru yumru mavi bodur çalıların üzerine çöküyor. Yükseliyor ve yarımay şeklindeki ufukla dev, açık bir sayfaya benzeyen gökyüzünü aşıyor, tuzlu rüzgara limonla meyve kokusu karışıyor.

Şirine Han'dan önce uyanıyor. Dirseği üzerinde doğrulup erkeğin sabah ışığında esmer cildine bakıyor. O sırada düşünü anımsıyor, Han'ın Irak'ta herkesten gizlediği bir ailesi olduğunu görmüştü. Karısı, Rana'ya benzeyen çekici, tutkulu, her şeyi yapabilecek yetenekte bir kadınmış, onun gözlerini kör etmiş bir büyücü. Han'ı eski ülkesine ve gerçek kimliğine dönmeye çağırıyormuş. Kadın siyah başörtüsünü çıkarıp atınca altından sarı çiçeklerle yapılmış bir taç çıkmış, üzerinde alev gibi yanan kırmızı bir elbise varmış, Şirine'ye bakmış ve gülmeye başlamış.

Şirine gözlerini ovuşturup düşüncelerini berraklaştırmaya çalışıyor. Sessizce kalkıp beyaz fayanslı banyoya gidiyor. Ecza dolabının kapağındaki donuk aynaya yöneliyor, ışığı yakalamak için metal çerçeveli kapağı çeviriyor ve kendine bakıyor. Görebildiği tek şey beyazlık. Çok beyaz. Badem şeklindeki iri gözleri deniz yeşili, burnuyla dudakları küçük ve biçimli. Anne-

sine çok benziyor. Bunu herkes görüyor, ona hangi ulustan olduğunu sorduklarında, yarı Arap olduğunu söylüyor ve herkes şaşıp kalıyor. Kimin aklına gelirdi, diyorlar gülerek, hiç Arap'a benzemiyorsun. İnsanlar böyle söylediğinde, Şirine derisinin yüzüldüğünü hissediyor. Dış görüntüsünü annesinden, içsel yapısını babasından almış olabileceğini düşünüyor. İç organlarını, kanını, kemiklerini, zihnini ve duygularını babasınınkilerle karşılaştırma olanağı olsaydı, o zaman gerçek doğasını bulabileceğine inanıyor. Genç ana babasının ilk çocuklarını bekledikleri günleri gözünde canlandırmaya çalışıyor, herhalde ikisinin kusursuz bir karışımı olmasını beklemişlerdir onun. Şirine, bembeyaz bir çocuğun onları hayal kırıklığına uğratıp uğratmadığını merak ediyor.

Sessizce yatağa dönüyor ama Han uyanıp gözlerini açıyor. Onun kara gözlerindeki altın parıltıları gören Şirine'nin kalbi çarpmaya başlıyor. Yüzündeki gülümsemenin her zamankinden daha sıcak ama uzak olduğunu düşünüyor, başkasına gülümsermiş gibi bakmakta. "Hey?" diye mırıldanıyor Han. "Habeebti, ne oldu?"

Şirine de ona gülümsüyor, kahvaltıda ne istediğini sorunca, Han esneyerek doğruluyor ve utangaçça soruyor: "Bana biraz daha frekeh yapabilir misin?"

Tütsülenmiş buğday, zeytinyağı ve sarmısakla yapılan bir yemek bu. Şirine kımıldamadan oturuyor, balkondan süzülen güneş ışığı yatak odasını aydınlatıyor. Amcasının evinde torbalar dolusu frekeh var, kafede, hatta Han'ın evinin birkaç sokak ilerisindeki Hint malları satan dükkanda çok daha fazlasını bulabilirler. Ama Şirine derin bir soluk alıyor ve kaşlarını çatarak, "Bu saatte bulabilir miyim, bilmiyorum" diyor.

Han'a biraz daha uyumasını söyleyip Hint bakkalına gidiyor. Döndüğünde aldıkları arasında frekeh çıkmıyor. Kahvaltı için domuz pastırmalı yumurta yapıyor. Pastırmanın yağıyla pişirdiği yumurtaya bol miktarda koyu kremayla peynir ekliyor,

kare biçimindeki tereyağlı ekmekleri ikiye bölüyor, bardakları da portakal suyuyla dolduruyor. Tepsiyi Han'ın yatağına götürüyor, gülümseyerek kahvaltısını yapan Han, frekeh konusunda hiçbir şey söylemiyor.

* * *

O sabah daha sonra, Şirine işteyken eşarbını nerede bıraktığını anımsamadığının farkına varıyor.

"O güzel eşarbı kayıp mı ettin?" diye haykırıyor Um-Nadia.

"Kaybetmedim" diyor Şirine arka mutfaktaki dolaplarla raflara bakarken. "Burada bir yerde olmalı."

Um-Nadia, Victor ile Cristobal'e her yeri aramalarını söylüyor, sonra Şirine'nin amcasını arıyor. "Bize eşarbın orada olduğunu söyle" diye haykırıyor telefonda. Uzun süre bekledikten sonra olanaksızı doğrularmışçasına başını sallıyor. Bir eliyle ahizeyi kapatıp, "Yok" diyor. "Kaybolmuş."

Mireille Şirine'ye dönerek soruyor: "En son ne zaman takmıştın?"

Şirine'nin kafası karışık. Önceki günün anıları belirsiz, tatlıyı içeri götürdüğünü, eşarbı da bir sandalyenin üzerine bıraktığını anımsıyor.

"Seni boynunda eşarpla gördüğümü sanmıyorum" diyor Mireille.

"Galiba..." diyor Victor, "Ben onu mutfakta yerde gördüm.

"Şirine'den de bu beklenir" diyor Um-Nadia.

Nathan baklava yiyip kahve içmek için geliyor. Akşamdan kalma görünüyor, yorgunluktan gözlerinin altı çökmüş, fotoğraf makinesini de yanma almamış. Başının korkunç ağrıdığını söylüyor, yemekten öyle birdenbire kalkıp gittiği için özür diliyor.

"Şirine'nin eşarbını gördün mü?" diye soruyor Um-Nadia kollarını havaya kaldırarak.

"Kayıp mı ettin?" Nathan'ın gözleri kurşun kadar koyu.

"Mutfakta eşarbı taktığını gördüm. Bunu anımsıyorum. Sonra nereye koydun?"

* * *

Şirine herkesi bunu Han'a söylemeyeceğine yemin ettiriyor. İşten çıkınca doğruca eve gidiyor. Oturma odasında minderleri altüst ediyor. Kütüphanedeki sandalyelerin altına bakıyor. Çamaşır sepetini boşaltıyor. Mutfak tezgahının üzerinde katlanmış bir şey görünce soluğu kesiliyor ama gördüğü yalnızca mutfak havlusu. "Kaybetmedim" diyor kendi kendine. "Burada bir yerde olmalı."

Amcası kütüphanedeki kitapların arkasına bakıyor. "Ne yapıyorsun?" diye soruyor Şirine. "Orada olamaz."

"Filmlerde kayıp şeyleri burada ararlar" diyor amcası.

Şirine üst kata bakmayı gereksiz buluyor ama sonra emin olmak için yine de bir göz atmaya karar veriyor. Bir anda Aziz'in eşarbı denemek istemiş olabileceği hissine kapılıyor ama banyo boş, asker gibi dimdik asılı havlulardan başka bir şey yok. Yatak odası da boş görünüyor. Koyu renkli kiraz ağacından yapılmış cilalı karyola, temiz duvarlar, krem beyazı yorgan. Yatağın çevresinde dolaşıyor, başını çevirip koridora bakıyor, derken yatağın altından gelen hıçkırığa benzer bir ses duyuyor.

Dört ayak üzerine çöküp bakıyor. King Babar yaralanmış gibi inlemekte. Yatağın altında karnının üzerine yatmış, burası, Noel ağacını devirmek ya da ekmek sepetini boşaltmak gibi bir şey yapmadığı sürece ender olarak girdiği bir yerdir.

Şirine yatağın altında gözlerini kısarak bakıyor. "King Babar" diyor yumuşak bir sesle, bir eliyle yorganın kenarını tutuyor, "Ne oldu hayatım? Ne yaptın?"

King Babar yatağın altında, tam ortada yatıyor. İri gözleriyle suçlu suçlu Şirine'ye bakıyor. İç çekip inliyor, Şirine onu sakinleştirmek için yanma kayınca altında bir şey görüyor. Elini onun altına sokarken, King Babar homurdanıyor, sonra hır-

lıyor. Şirine şaşkınlıkla, "Babar, hayır!" diyor ve büyük, beyaz bir zarfı çekip alıyor. Eski bir zarf bu, yapıştırılmamış, yalnızca kapağı içeri sokulmuş, içinde renkli bir fotoğraf var. Bir kızın, daha doğrusu genç bir kadının yakından çekilmiş fotoğrafı bu. Kadının parlak, kara gözleri ve iri bukleler halinde yüzünü çevreleyen dalgalı, siyah saçları var. Gülerek, yüzüne düşen saçı geriye itiyor ya da iter gibi yapıyor. Kehribar renkli kız, gülümsemesiyle bütün fotoğrafa sıcaklık veriyor.

Şirine başını kaldırıyor ama sonra tekrar resme bakıyor. "Bu nereden geldi? Nerede buldun?" diye soruyor bacağına yaslanan köpeğe.

Fotoğrafı yakından inceliyor. Kızın cildinin dokusu, ağız ve göz kenarlarındaki çizgilere bakıyor. Bir süre sonra anımsıyor. Han'ın yatak odasında gördüğü fotoğraftaki kadın bu. Kız kardeşi mi? Fotoğraf Şirine'yi adam akıllı tedirgin ediyor. Buraya nasıl gelmiş? Soluğunun kesildiğini hissediyor.

"Bu ne?" diye soruyor sert bir sesle. Soluk soluğa ona bakan King Babar gülümsüyor.

Havadan bir titreşim almış ya da bastığı yer sarsılmış gibi titriyor. Gizemli fotoğraf ona bir tür kara büyü gibi görünüyor. Um-Nadia'dan duyduğu büyüleri düşünüyor. Bebeği korumak için karyolanın bacağına bağlanan kurdele, belirli ruhlara dua etmek için kullanılan özel tespihler. Karanlıktaki fotoğraf bir an için parlıyor. Dokunmak güvenli gelmiyor. Şirine fotoğrafı başucundaki çekmeceye saklıyor.

O gece yine Han'ın evinde kalıyor. Ona fotoğraftan söz etmek üzereyken bir şey söylememeye karar veriyor. Düşünde Han'ın gizli karısının eşarbını çaldığını görüyor. Kadın onu Şirine'yi aşağılamak için kullanıyor, elinde eşarpla önünde koşuyor, eşarp bayrak gibi arkasında dalgalanıyor. Onunla okyanusa giriyor ve dalgaların erguvan renkli köpükleri arasında kayboluyor.

* * *

Gece çok geç bir saatte çalan telefon Şirine'yi uyandırıyor. Han'ın yataktan çıkıp oturma odasında geçtiğini duyuyor. Usulca alçalıp yükselen bir sesle Arapça konuşuyor. Şirine, söylediklerini anlamıyor ama sesi öylesine tatlı ve etkileyici ki, Şirine onu dinlerken çöl dağlarının tepesindeki ışığı görüyor, Dicle Nehri'nin akıntılarının kokusunu alıyor. Başucu masasının çekmecesine tıkıştırdığı fotoğrafı düşünüyor, gülüşüyle şakıyan kadını.

Karanlıkta gözleri açık, hiç kımıldamadan yatıyor. Ellerini yumruk yapmış, soluğunu tutuyor. Küçük bir kızken, annesiyle babası iş için yolculuğa çıktığında, amcasının konuk odasında böyle uyanık yatardı. Tek başına geçirdiği gecelerde duyduğu yalnızlık her zamankinden farklı olurdu, annesiyle babasını, hiç varolmamışlar gibi kendine uzak hissederdi. Gözleri açık yatar ve büyüyüp otuz, kırk, elli yaşına geldiğinde nasıl biri olacağını düşünürdü. Gökyüzündeki sarı sis tabakaları arasından çok uzaklardaki bir şeyi görmeye çalışmak gibi bir şeydi bu. Hemen yanı başında hissettiği gelecekteki benliğiyle konuşur, çevresindeki varlıklarını bir şekilde şimdiden hissettiği benliklerini düşünürdü. Annesiyle babası geri döndüğünde, heyecanla ona sarılır, çalıştıkları ülkeden getirdikleri garip, küçük oyuncaklar verirlerdi. Bir keresinde Hindistan'dan hasır bir bebek, bir başkasında da Tayland'dan uzun çubuklarla desteklenen kağıt üzerine çizilmiş ilginç bir kukla getirmişlerdi. Şirine oyuncakların hasta çocuklardan alınıp alınmadığını merak ederdi hep. Annesi Şirine'yi canını yakacak kadar sıkıp uzun uzun kucaklarken, boş gözlerle Şirine'ye bakan babası, bir parçası hâlâ geldikleri yerdeymiş gibi görünürdü. Şirine daha sonra, getirdikleri armağanı arka taraftaki çöpün dibine tıkardı.

Şimdiyse yandaki odadan dalgalanarak gelen Arapça'yı dinlerken kestiriyor. Özlemle, Han'ı tanımadan önceki yaşamını düşünüyor, tek kişilik, güvenli yatağında yatarken King Babar

ayaklarını ısıtırdı. Amcası çok sevdiği domates salatasını yerken, Um-Nadia kakule çayını içerdi, her şey, olması gerektiği gibi yolundaydı.

* * *

Yeniden uyandığında güneşin hâlâ doğmadığını görüyor ama mutfak aydınlanmış. Kalkıp giyiniyor, odadan çıkıyor. Han mutfak masasında oturmuş *Los Angeles Times*'ı okumakta. Karanlık fotoğraflar gören Şirine başını çeviriyor. Sonra, sınav kağıtlarının altında, sarı kağıda basılmış bir gazete gözüne çarpıyor. "Bu ne?" diye soruyor kenarına dokunarak.

Han onu Şirine'ye göstermek için kağıtların altından çıkarıyor. "Bir Kudüs gazetesi."

"Bunları okuduğunu bilmiyordum."

Han bunu duyduğuna şaşırmış gibi gülümsüyor. "Her zaman okumam. Ama bazen merakımı yenemeyip alıyorum. Bunu kampüsteki büfeden aldım."

"Okudun mu? İlginç haberler var mı?"

Şirine'ye bakıyor. "Fazla bir şey yok. Her zamanki kepazelikten söz ediyor. Dış politikayla ilgileniyor musun?"

"Ah, bilmiyorum. Aslında ilgilenmem gerek." Mutfak tezgahının üzerinde duran katlanmış sarı gazeteyle üzerindeki bulanık fotoğrafa bakıyor. Sayfalar örümcek ağını andıran Arap harfleriyle dolu, bir şifreye benziyor. Şirine bileklerini büküp açıyor; çocukluktan kalma, eski bir alışkanlık. Baklavanın gevrek, kuzu etinin yumuşak ya da yaprak dolmasının sıkı olmasını umarak elini önlüğüne silerken böyle yapardı. Han bir süre izledikten sonra sevgiyle elini onunkinin üzerine koyuyor: "Habeebti, ne oldu?"

Şirine dirseklerini tutarak yere bakıyor.

"Lütfen söyle, ne oldu?"

Sonunda bakışlarını ona çeviriyor. "Bana her şeyi anlatmanı istiyorum" diyor titrek bir sesle. "Senin hakkında fazla bir

şey bilmiyorum. Eğer ilişkimiz... ilişkimiz nasıl sürerse sürsün, daha fazlasını bilmek zorundayım."

Han ona bir şey sunar gibi ellerini kaldırıyor. "Tabii, bana ne öğrenmek istediğini söyle."

Şirine onun gözlerine bakmadan, "Yaşamındaki kadınları bilmek istiyorum" diyor. Han ellerini tutuyor ve onu yukarıya, görünmeyen bir çizginin üzerine kaldırmak istercesine sıkıca kavrıyor. Şirine, gülmesini, şaşırmasını ya da başını sallayarak, sen hangi kadınlardan söz ediyorsun, demesini bekliyor.

Ama Han bu anı bekler gibi, başıyla onu doğruluyor ve: "Tabii, anlatmam gereken her şeyi sana anlatacağım" diyor.

İKİNCİ KISIM

YİRMİNCİ BÖLÜM

"Küçükken" diye mırıldanıyor Han, "Küçükken arkadaşım Sami ile kendimize eğlence arardık. Bağdat'ın hemen dışında ufak bir köyde yaşıyorduk, babamın limon, incir ve zeytin yetiştirdiği birkaç dönüm toprağı vardı. Kente yeterince yakındık, kuyu bekçimiz Abu-Najmeh bize bisikletleri verdikten sonra, civar semtlerle pazarları keşfetmek için Bağdat'a gidip gelmeye başladık. İkimiz de iyice serüvenci olup çıkmıştık, bisikletleri dar sokaklarda, çalıların arasında sürmek hoşumuza gidiyordu. Kendime dur diyemiyordum. Bilinmeyenden korkuyordum, bununla birlikte tanımadığım sokaklar bana çok çekici geliyordu. Doğu Oteli'ndeki yüzme havuzunu böyle keşfettik..."

* * *

Ailesi varlıklı değildi, Han'a kitap alacak ya da kız kardeşini okula gönderecek paraları yoktu. Elektrik onlara çok pahalı geldiği için Han dersini sokak lambalarının altında çalışırdı. Bazı geceler güçlü kanatlarıyla başının üzerinde uçan martıları ya da uzun kuyruklu karatavukları izlerdi. Defterindeki sözcük dağarcığını okur ve en sevdiklerini yazardı: *Shelaal, asfoor, mismar, shemsiyya*...

Çocukluğunun Irak'ında her iş yavaş yürürdü. Bir kertenkelenin yatak odasının tavanının bir ucundan diğerine yürümesi bütün bir gün sürerdi. Külrengi sabah bile ağırdı, maviye, yeşile ve sarıya dönüşmek için acele etmezdi. Ama Han sabırsızdı,

gitmek istediği yerleri, yapmak istediği işleri düşünürdü durmadan.

Bir gün en iyi arkadaşı Sami ile kentin tanımadıkları, kalabalık bir semtinde pedal çevirirken, bir rastlantı eseri kutu şeklinde budanmış yakut yeşili ağaç sıraları gördüler. Yakından bakınca yaprakların arasındaki masmavi suyu keşfettiler. Han kendini her zaman düşlediği yeni zaman ve yerlerden birinde tekrar doğmuş gibi hissetti.

Sami geri çekildi ama renkli çiçeklerle görkemli palmiyeler Han'a amcasının anlattığı Sinbad'ın serüvenlerini anımsatmıştı. Fundaların arasından geçip dolunaya benzeyen mavi suyun çevresindeki şezlonglarda yatan uzun bacaklı, kırmızı tırnaklı, kristal gözlü sarışın kadınların dünyasına girerken, Sami haykırdı: "Hayır, hayır Han!"

Bir süre sonra, Sami de arkadaşını izledi. Olduğu yerde donup kalan on bir yaşındaki iki oğlan uzun uzun çevreye baktı. Başlangıçta kadınların hiçbiri yerinden kımıldamadı, bunun üzerine Han onların gerçek olmadıklarını düşündü.

Sonunda kadınlardan biri doğruldu, oğlanların ürkek bakışları karşısında siyah camlı gözlüğünü burnunun ucuna kaydırıp gözünü onlara dikti. Han, parlak dudaklarının hafifçe kıvrıldığını gördü, sonra kadın bir kahkaha attı, gülüşü küçük bir çanın sesini andırıyordu. Bir anda bütün kadınlar gülmeye ve her yer çan sesleriyle çınlamaya başladı, kadınların saçlarıyla vücutları mücevher gibi ışıldıyordu.

Siyah gözlüklü kadın Han'ı çağırınca oğlan uysalca yanma gitti. Güneşin altında saçları alev alev yanıyordu. "Evet, küçük adam" dedi İngilizce, sonra elini tutarak sordu: "Yüzmeyi seviyor musun?"

Han okulda İngilizce okumuştu, iyi bir öğrenciydi. Kadının söylediklerini anlayınca gözleri mutlulukla parladı. Omzunun üzerinden havuza baktı. Dicle'de yüzmüş ve *Binbir Gece Masalları*'ndaki büyülü havuzları okumuştu ama daha önce hiç havuz görmemişti. Göle benziyordu, ancak cennetten çıkma bir

göl, mermer içinde erimiş gökyakuttu. "Evet" dedi alçak sesle. Sami Han'ı yaşamında ilk defa görüyormuş gibi baktı, Han onlarla konuşuyordu! Onların dilinde konuşuyordu!

"Sen çok yakışıklı ve tatlı bir oğlansın" dedi kadın. "Adın ne?"

"Hanif" dedi Han yine alçak sesle.

"Evet, Hanif" dedi kadın. "Çok güzel gözlerin var. Bak, Kay." Han'ın başını yanında oturan kadına doğru çevirdi. "Kirpiklerine bak."

Han, kadının arkadaşının büyük, siyah camların arkasından kendisine bakıp bakmadığından emin değildi. "Hayatım" dedi arkadaşı tembelce, "Ben onu bir saniyede yiyip bitiririm."

"Haydi, git" dedi alev saçlı kadın. Bunu Han'a söylüyordu. Uzun, parlak bacaklarından birini kaldırdı (Han'ın gördüğü ilk çıplak kadın bacağıydı) ve ayağıyla havuzu işaret etti. "Haydi, birinin o aptal şeyi değerlendirmesi gerek."

Han önce Sami'ye, sonra arkasına baktı, gözleri fal taşı gibi açılmış, nutku tutulmuştu. Sami'nin kaçıp gitmek için can attığını biliyordu. Kendisiyse kalmak istiyordu.

Beyaz gömleğini çıkarıp katladı, çimenlerin üzerine koydu. Kadınlar şezlonglarda hareketsiz yatıyorlardı, birkaçı dergi karıştırıyordu, vücutlarından, buhar gibi can sıkıntısı yükseliyordu. Havuzun çevresinde dolaştı, güneşin altında ısınmış mermer kakmaya baktı, yüzeyi dümdüzdü, suya girebileceği eğimli bir kenarı ya da kayalığı yoktu. Çömeldi, Sami'nin yalvaran fısıltısını duymazdan gelerek bir ayağını maviliğe doğru uzattı. Ama suda gördüğü bir gölge (bulut muydu, yoksa uçak mı?) dikkatini dağıtınca dengesini kaybetti. Ayak tabanı yüzeye çarpınca, su milyonlarca ışıltılı mücevhere bölündü ve Han içinde gözden kayboldu.

Gözleri, kulakları ve ağzı açık yüzerken saçları dalgalanıyordu. Sualtındaki basınçla, kalp atışlarını kafasının içinde hissediyordu. Teyzesi ona suyun, tıpkı hava ve ateş gibi kendi cinleriyle dolu olduğunu söylemişti. Ciğerleri patlamak üzereydi, si-

nüsleri yanıyordu, hava kabarcıkları kaybolduktan sonra, eğik ışık huzmelerinin geçtiği temiz, soğuk ve kusursuz bir dünya gördü. Öksürerek yüzeye çıktı, çevreye parlak su damlacıkları saçarak saçlarını geriye attı ve Sami'ye bağırdı: *Harika bir şey!* Sami havuz kenarına geldi ve Han'a bakarak atladı.

Diğer çocukları atlatıp her gün havuza gelmeye başladılar. Özenle katladıkları gömleklerini çimenlerin üzerine bıraktıktan sonra bütün günü suda geçiriyorlardı. Cambazlığa başladılar, amuda kalkarak ya da çember çevirerek kadınları eğlendirdiler. Koşarak havuza atlıyorlardı, dizlerini büküp kollarıyla bacaklarını sarıyor, havalanıyor ve şezlonglara su sıçratarak suya dalıyorlardı. Kadınlar çığlık atarak ellerini havaya kaldırıyorlardı. Öfkeyle dergilerini fırlatıp giyindikleri de oluyordu.

* * *

Han, havuz çevresinde oturuş sıralarına göre kadınların adlarını öğrendi: Helga, Houlani, Dee Dee, Sarah, Dot, Gina, Kay, Renate, Connie, Dominique, Margaret, Ginger, Lisel, Pehar, Farnaz ve Janet. Ülkeye gelen diplomatların, politikacıların ya da işadamlarının karılarıydılar. Büyük bir kısmının işi ve kendine ait geliri yoktu. Yağlanıyor, aşk romanları okuyor, alttan ayna tutup çenelerine bakıyorlardı. Han, köyündeki kadınlarla aynı cinsten olduklarına inanamıyordu onların. Köydekiler durmadan çalışır, pirinç ayıklayıp harman döver, yerleri silip çarşaf işlerlerdi. Derileri sertleşmişti, bir ömür boyu tarlaların üzerinden ve güneşe tırmanan devedikenlerinin arasından ufka bakan gözlerinden yüzlerine derin çizgiler yayılırdı.

Han, havuzdaki kadınların gelişmelerini tamamlayamadıklarını düşünüyordu, çocuklukla yetişkinlik arasında bir yerde kalmışlardı. Kuşkusuz kendisinden daha yaşlı ama çocuk gibi çelimsizdiler, ciltleri de larva kadar yumuşaktı. Huysuzlukları da çocuksuydu, Han ile Sami'ye takılıyor, onları sudaki numa-

ralarını yapmaya ikna ediyorlardı ama kısa sürede bundan sıkılıp dergilerine dönüyorlardı.

Janet hiçbir zaman sıkılmış görünmüyordu. Han'ı çok yakından izliyordu, daha doğrusu Han öyle olduğunu umuyordu. Sami de zeki ve şakacı bir çocuktu, iyi İngilizce konuşurdu ama zeka ve yabancı dil konusunda Han ile boy ölçüşemezdi. Günün sonunda, oğlanlar sudan çıktıklarında, gökyüzü gölgelerle kabarmış oluyordu, yaz sonundaydılar ve hava hâlâ sıcaktı. Oğlanların derisi büzüşüyor, şortları sıska bacaklarına yapışıyordu. Janet onlara havlu getiriyordu, krem kadar yumuşak ve kabarık havlulara Doğu Oteli'nin amblemi işlenmişti.

Janet Han'a ilgi duymaya başlamıştı. İlk bakışta, beklenti ve sıkıntı dolu yüz ifadesiyle diğerlerinden ayırt edilmiyordu ama o hepsinden farklıydı. Han, yüzme havuzunun dışındaki dünyayla ilgili öyküler anlattığında gözlerini kısıp dinliyordu.

Sami, mermer havuzu çevreleyen, büyük zorluklarla ekilip biçilen ve gübrelenen, güneş altında kavrulup çatlamış çimenliğe serdiği havluya yatıp kestiriyordu. Ama Han bağdaş kurup Janet'in yanında yere oturuyor, ona kız kardeşinin işlediği keten çarşaflardan, annesinin mercimek elemek için çektiği eziyetten, her gün dövülen baharatlardan, susam, kekik ve sumak kokusuyla dolan havadan söz ediyordu. Janet'a, annesinin de onun gibi erkeklerden ayrı bir kadın topluluğu içinde yaşadığını, günlük işlerinin ve dinlencelerinin erkeklerinkinden farklı olduğunu söyledi.

Janet güldü, parlak saçlarını sallayarak, "Benim her zaman böyle yaşadığımı mı sanıyorsun?" diye sordu.

Hakkında başka hiçbir şey bilmediği için ne diyeceğini şaşıran Han gözlerini kırpıştırdı, onun dünyaya üzerinde mayosuyla havuz kenarında sonsuz bir yaz yaşamak için geldiğini düşünüyordu.

Havuz sefası başladıktan iki ay sonra, Han Sami ile otele geldiğinde kadınların bir kısmının orada olmadığını gördü, şez-

longları katlanıp kaldırılmıştı. Han onları sorduğunda, Janet iç çekti ve başını eline dayayarak, "Tanrıya şükür, sezon bitmek üzere" dedi. "Artık eve dönüyoruz."

Ertesi hafta, vedalaşma ya da bir not bırakma zahmetine katlanmayan Janet da dahil olmak üzere, bütün kadınlar gitmişti. Oğlanlar yuvarlak, mermer havuzun kenarında durup boş şezlonglarla suyun uzak bir gezegenin güneşi gibi berrak ve kıpırtısız kristaline baktılar.

Hava serinlemeye, günler kısalmaya başlamıştı ama Han o günden sonra birçok kez havuza gitti. Ancak kadınlar geri dönmediler. Sonunda, şezlonglar ortadan kalktı, havuz da siyah, buruşuk bir örtüyle örtüldü. Han ile Sami eski arkadaşlarının yanma döndü. Ama Han'ın içinde değişen bir şeyler vardı. Arkadaşlarına hoşgörüsünü yitirmişti, onlarla mutlu olamıyordu, çok sevdiği okulu bile onu mutlu edemiyordu. Dış görünüşü eskisinden farksızdı ama o değişmişti.

* * *

Kış gelip geçti. Han on iki yaşma bastı, okulundaki çocukların bir kısmı babalarına yardım etmek için tarlalara gitti. O yaz, Han da bahçesinde babasına yardım edecekti, bunu iple çekiyordu. Sonunda erkeklerle birlikte çalışacak kadar büyümüştü. Sonbaharda da okula dönecekti. Hem annesi hem de babası, olağandışı yeteneğinin farkındaydı. Evde, Han'ın Bağdat Üniversitesi'ne gideceğinden söz ediliyordu. Annesi paranın sorun olacağını söylediğinde, babası, para her zaman sorundur, diyordu.

Han zeytinlikte çalışmaya başladı, ağaçların en yumuşak ve en yüksek dallarına tırmanıyordu. Bir sabah erken saatlerde, uykuyla uyanıklık arasında yatmış sert, siyah zeytinleri dalından kopardığını düşlerken, biri cama vurdu. Esneyerek yatağından çıkan Han, karşısında Sami'yi gördü. "Kadınlar" dedi Sami, yanakları terden pembeleşmişti, "Geri dönmüşler!"

Han sessizce evden çıktı, tanyeri öncesinin loşluğunda havuza gittiler. Çalıların arasından geçtikten sonra, bir kez daha daire şeklinde düzenlenmiş şezlongları gördüler; birinin üzerinde bir gözlük, diğerinin yanında zarif, yeşil sandaletler vardı. Havuzun örtüsü, eski deri gibi soyulup alınmıştı, su yine düşünce kadar durgun ve berraktı.

Ama bir sorun vardı, Han ile Sami artık on iki yaşındaydı ve babaları tarlalarda onlardan yardım bekliyordu.

Han babasına okulda özel bir toplantı olacağı hikayesini uydurup zeytinlikteki işinden erken ayrıldı. Öğleden sonra bisikletiyle havuza gidip Janet'ı buldu. Titrek bir sesle ona yazı onlarla birlikte geçiremeyeceğini söyledi.

Janet sandalyesinin yanında duran hasır çantayı açarak içinden işlemeli bir cüzdan çıkardı. Çıkardığı banknotları uzatarak sordu: "Bana Arapça öğretir misin?"

Babası parayı görüp olanları duyunca önce şaşırıp öfkelendi, varlıklı bir Amerikalı kadının, para karşılığında on iki yaşındaki bir oğlandan dil dersi almak istemesinin nedenini anlayamadı. Han'a sorular sordu: "Nasıl tanıştınız? Ne zaman? Birbirinizle nasıl konuşmaya başladınız? Kocası bu konuda ne düşünüyor?"

Han gözlerini yere dikti. Janet'ın kocasıyla hiç karşılaşmamıştı, parmağında alyans vardı ama bir kocası olup olmadığından bile emin değildi. Babasına daha fazla yalan söyleyemezdi. Belki de evli değildi ama kız arkadaşları her zaman yanındaydı.

"Kaç arkadaşı var?" diye sordu babası.

Han biraz düşündükten sonra, "On dört ya da on beş" diye yanıt verdi.

Babası kahkahayı bastı. "On dört ya da on beş arkadaşı mı var? Bir haremin ortasına mı düştün?"

Han o güne kadar hiç harem görmemişti, yalnızca *Gemici Sinbad'ın Serüvenleri* gibi kitaplarda haremlerle ilgili öyküler okumuştu.

Neyse ki, babası oğlunun tarlasından ayrılmasına razı olmayacak alışılmış babalardan değildi. Bir bakışta, oğlunun bütün o Amerikan parasıyla yalınayak zeytin ağaçlarına tırmanarak öğrendiğinden çok daha fazlasını öğrenebileceğini anlamıştı. Her şeyden önemlisi, bir Amerikalı ile çalışacaktı. Bunun oğlu için önemli kapılar açacağını hissediyordu. Soru sormaktan vazgeçti.

* * *

Han, tek eli bisikletinin gidonunda, sokak köpekleri, tavuklar, sucular, kuyumcular, bileyiciler, manavlar, başlarının üzerinde ekmek tepsileri taşıyan kadınlar ve çay bardaklarıyla gümüş renkli tepsiler taşıyan oğlanlarla dolu dar sokaklardan geçti. Diğer elinde bir tomar beyaz kağıt, iki kurşun kalem, Arapça-İngilizce bir sözlük ve ona Kuran'ın dili Fus-ha'nın, yani klasik Arapça'nın güzel biçimli harflerini öğretecek kalın bir dilbilgisi kitabı vardı.

Sami onun kadar şanslı değildi, Janet ona bir avuç dolusu para önermediği için babası tarladaki işinden ayrılmasına izin vermedi. Han her gün tek başına fundaların arasından süzülerek öğrencisiyle buluşmaya gitmeye başladı.

Janet bir iki hafta Han'ın verdiği ödevleri kopya etti. Elini, *Elif, Baa, Taa* harflerinin inişleriyle çizgilerine alıştırmaya, gırtlaktan gelen *Eyn*'i, kulak tırmalayıcı *Ghayn*'ı, ağır *Dahd*'ı söylemeyi öğrenmeye çalıştı. Ama on beş dakikalık bir mücadeleden sonra, arkadaşlarıyla elçilik partilerinin dedikodusunu yapmaya başlıyordu. Han da havuza dönüp atlayışları ve taklalarıyla kadınları eğlendirmeyi sürdürüyordu.

Böylece herkes mutlu oldu. Han yüzüyor ya da bir otel havlusu üzerinde yatıyordu. Klor bulutu içindeki suda kalan görüntülerle gözleri kamaşırken, güneşleniyor, kadınların konuşmalarını dinliyordu. Orada dünyanın her ülkesinden bir kadın vardı sanki, Han onların yardımıyla yabancı dil öğrenme

yeteneğini geliştirdi. Haftalarca Almanca, Hintçe ya da İtalyanca konuşmalar dinledi ve dillerin temel kurallarını öğrenerek kafasına yerleştirdi. Kadınların bir kısmı onunla İngilizce konuşurken diğerleri kendi dillerinde konuşuyordu, Han, dikkatle dinlediği zaman sözcüklerin anlamının, karanlık dallardaki meyveler gibi, kendilerini gösterdiğini keşfetti.

İki haftalık gönülsüz bir çalışma döneminden sonra, kitaplarla kağıtları bir yana iten Janet, "Belki de yalnızca konuşmayı öğrensem daha iyi olur" dedi.

Han rahatlamıştı. Janet'a alfabe öğretmek çok zor bir işti, ona gösterdiği her yeni harfle birlikte, öğrendiği bir önceki harfi unutuyordu.

Ama Janet'ın Arapça'sı, hiçbir zaman onu otel lobisinin dışına çıkaracak kadar gelişmedi. Meyve, dondurma, kuaför, araba, hizmetçi, havlu, votka, oje, çiçek, battaniye ve kuru temizleme sözcüklerini biliyordu, bunların yanı sıra, kusursuza yakın bir Arapça ile "istiyorum" ve "verin" demeyi de beceriyordu. Han çok uğraştı, ama onun sözcük dağarcığını zenginleştirmeyi başaramadı. Yazı dersleri gibi, konuşma dersleri de bırakılınca, Janet yapacak en iyi şeyin Han'ın İngilizce'sini geliştirmek olduğuna karar verdi ve bunun için ona para ödemeyi sürdüreceğini söyledi.

Han sonbaharda okula döndüğünde İngilizce, İtalyanca ve Farsça'da kaydettiği ilerlemeyle dil öğretmenlerini şaşırttı. Yaz boyunca eve getirdiği para ailesini çok mutlu etmişti. Sürülerine bir koyun daha katmışlardı, sofralarında da susamlı şeker, kayısı pestili ve tütsülenmiş güvercin göğüslü frekeh gibi güzel yiyecekler bulundurabiliyorlardı. Han'ın babası, ertesi yaz da bu derslere mutlulukla izin vereceğini söyledi. "Tabii, arkadaşın derse devam etmek isterse" diye ekledi annesini susturmak için.

Bazen çöl rüzgarları kilometrelerce öteden kum getiriyordu, bazen de gök gürültüsü gökyüzünü kavuruyordu. Ama çoğunlukla uzun, sıcak, yüzme ve sohbetle geçen günlerdi. Janet

Han'ın dış dünyadaki yaşamını büyüleyici buluyor, ona soru üzerine soru soruyordu. Han'a Lincoln, Nebraska'daki yaşamından söz ediyordu, evinin arka kapısında başlayıp ufka kadar uzanan tabak gibi düz mısır tarlalarını anlatıyor, çölün ona bu düzlükleri anımsattığını söylüyordu.

Üçüncü yazlarının sonunda Bağdat'ta darbeden söz edilmeye başladı, Iraklılar yozlaşmış hükümetin devrilmesini ve yeni bir yönetimin iktidara gelmesini istiyorlardı. Han'ın babası ise yeni partinin eskisinden daha adil ve etkili olacağına inanmıyordu, hem evinde hem de kentte bunu birçok kişiye söyledi. Bunun üzerine komşular Han'ın diğer çocuklarla zeytinlikte çalışmadığından söz etmeye başladılar. Han'ın, eskiden beri kendilerine uzak gördükleri ailesine artık kuşku ve öfkeyle bakıyorlardı. Sürülerindeki yeni koyun nereden gelmişti? Han'ın her gün bisikletle gittiği yerle ilgili söylentiler yayıldı ve arkadaşları ona Casus Gözü adını taktı.

Han'ın on dördüncü yaşının yazında, Janet eskisinden daha sinirli ve dalgın görünüyordu. Irak'taki siyasal istikrarsızlıktan ötürü kocası yeni bir mevsimlik göreve geçmeyi düşünüyordu. Janet ile arkadaşları sürekli fısıldaşıyor, endişeli görünüyorlardı. O yaz kadınların bir kısmı geri dönmedi, havuzun havası eskisi gibi değildi. Han değişmeye başlamıştı. Büyümüştü, yüzmek omuzlarını genişletmiş, sırtını güçlendirip belini inceltmişti. Çocukluktan çıkmış, erkekleşmişti. Kadınlar yalnızca suya atladığında değil, sudan çıkarken de onu izlemeye başlamışlardı. Yanlarından geçerken bir kısmı havlusuna sarınırken diğerleri bacaklarını açıyordu. Han gölgesinin genişleyip uzadığını, ıslak ayak izlerinin büyüdüğünü görüyordu.

Düşünceleri de değişiyordu. Janet ile her zamanki gibi konuşuyordu, vücuduna sürdüğü bebek yağıyla parıldayan Janet şezlongda yatarken, Han yere serdiği havlunun üzerinde bacaklarını uzatıp oturuyordu.

Janet'ın bakışları yumuşamış, gözleri parlaklaşmıştı. Han ile

konuşurken, zincirin ucundaki saati sallayan bir ipnotizmacı gibi, parmağının ucuna saçını dolama alışkanlığı edinmişti. Han, akşamları evine döndüğünde sürekli onu düşündüğünün farkına vardı. Gözlerinin eskisinden daha iri ve koyu olduğunu anımsıyordu. Geri planda havuz yerine, beyaz damarları, dorukları, derin kuyuları ve ipeğimsi dalgalarıyla büyük, yeşil okyanusu düşünüyordu nedense.

* * *

Yaz sonlarında bir akşamüzeri, Janet boyalı parmak uçlarını Han'ın bileğine koydu ve kimseye duyurmadan, o akşam tekrar havuza gelip gelemeyeceğini sordu. Onunla konuşmak istediği önemli bir şey vardı.

Han daha önce hiçbir akşam havuza gitmemişti, ailesinden izin almak için bir bahane bulmak zorundaydı. Hava kararıktan sonra bir kadınla buluşmasına asla izin vermezlerdi. Bu nedenle bir yalan uydurdu ve onlara arkadaşı Sami'nin hastalandığını, ona bakmaya gideceğini söyledi. Konuşurken, titreyen ellerini arkasına sakladı. Kolayca açığa çıkabilecek, kötü bir yalandı. Annesi kaşını kaldırıp babasına baktı, babasıysa başını sallayarak iznini verdi.

Akşam yemeğinden sonra çıktı, o saatte herkes evinde olur, çocuklar ertesi günkü yorucu çalışmadan önce dinlenmek için erkenden yatarlardı. Bisikletiyle Bağdat'ın dar sokaklarında yol aldı. Karanlıkta yanıp sönen gözler gördü, sokak lambaları o kadar az ışık veriyordu ki, insanların yalnızca bir elini ya da ağzını aydınlatıyordu.

Titreyerek kent gecesinin içinden geçti, fundaların arasındaki açıklığı görür görmez bisikletinden inip sessizce içeri girdi.

Gözlerinin karanlığa alışması biraz zaman aldı. Su, gece karanlığında küçük bir gezegen gibi parlıyordu. Havuzun çevresi ve içinde yanan ışıklar, suyun içinden turkuvaz ışınlar gönderiyordu. Han içgüdüsel olarak Janet'ın şezlonguna baktı ve boş

olduğunu görünce kadının gelme niyeti olmadığını, yalnızca onunla alay ettiğini düşündü.

Ama bir süre orada durup boş şezlonglara baktıktan sonra, biri sessizce yaklaşıp omuzlarıyla ensesine üflemiş gibi ürperdi. Sonra konuşan sanki ayın kendisiymiş gibi yumuşak ve tatlı bir sesin adını seslendiğini duydu. Dönüp baktığında, havuzun öbür ucunda Janet'ı gördü, açık saçları safir renkli suda dalgalanıyordu.

Han yıllarca onu Amerikan malı mayolarla görmüştü ama bu süre içinde suya girdiğini hiç görmemişti. Havuzun kenarında çömeldi, birbirlerine bakıyorlardı. Sonra, hiç beklenmedik bir anda, Janet suya daldı, Han'ın haftalardır, belki de yıllardır sesini duyduğu okyanus onu çağırdı ve hiçbir şey söylemeden kadının arkasından kendini suya bıraktı.

On dört yaşındaydı. Janet'a doğru yüzdü. Onun kaç yaşında olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu, yirmi üç müydü, otuz mu, otuz beş mi? İlk öpüşmeleri aldatıcı ışıkların içinde, sualtında oldu. Heyecandan başı dönen ve soluksuz kalan Han, kalp çarpıntısıyla yüzeye çıktı. Janet'ın çevresinde döndü ve kollarıyla onu sardı, Han'a sıkıca sarılan Janet, onun ayaklarını yerden kesmesine izin verdi. Bunun bir oyun olup olmadığını anlamak çok zordu, Janet mayosunun askılarını indirip beyaz karnıyla Han'ın ellerine verdiği küçük göğüslerini ortaya çıkardığında bile, oyun oynuyormuş gibi görünüyorlardı. Janet havuzda onu yönlendirerek ne zaman ve nasıl içine gireceğini gösterdiğinde, Han farkında olmadan duygularını Arapça ifade etti, bunun üzerine Janet başını sallayarak, *hayır, İngilizce konuş*, dedi. Bu bile bir oyuna benziyordu.

Daha sonra, şezlonglara sere serpe uzandıklarında, Han bacağını Janet'ınkinin üzerine koydu, kadının kolu da omzuna düşmüştü, o zaman Han dikkatle kadının suratına baktı ve bunun bir oyun olmadığını gördü.

Janet, Bağdat'ta kalmanın güvenli olmadığını, kocasının

başka bir yere atanacağını söyledi; hükümetin devrilmesi bekleniyormuş, Amerikan elçisi, elçiliğin onların sorumluluğunu üstlenemeyeceğini açıklamış. Janet kentte daha ne kadar kalacaklarını bilmiyordu. Han çevreye bakındı ama havuzu saran sık çalılarla porselen aydan başka bir şey göremedi. Onu anlayamayacak kadar gençti, sevişmenin heyecanını üzerinden atamamıştı, düşünceleri kavruluyor, vücudunda, onun dokunduğu yerler için için yanıyordu. "*Habeebti*, sevgilim" dedi, bunu söylerken kendini şarkılardan öğrendiği sözcükleri tekrarlarmış gibi hissetti. Böyle bir şey için kullanabileceği bir dil bilmiyor gibiydi. Eriyip gidebilir, havayla yağmur içinden geçebilirdi sanki. "Çok mutluyum" diyebildi sonunda.

"Mutlu mu? Böyle olmaması gerekirdi!" diye bağırdı Janet doğrularak.

Han başını kaldırarak sordu: "Ne demek istiyorsun? Neyin olmaması gerekirdi?"

"Tanrım" dedi Janet eliyle gözlerini örterek. "Görmüyor musun Han? Ben mutlu bir evliliği olan bir kadınım ama sen... sen daha çocuksun."

Han da doğrulup gözlerini ona dikti.

"Ama seni bir daha göremeyeceğimi öğrenince, dayanamadım. Sonra havuzun kenarında seni gördüm, uzun boylu ve yakışıklıydın, bana kocamın onu ilk tanıdığım günlerdeki halini anımsattın. O zaman ikimiz de senden biraz daha büyüktük."

Han bunun nedeninin nemli vücudunu süpüren akşam rüzgarı olduğundan emin değildi ama titriyordu. Dişleri takırdıyordu. Janet'ın sabit bakan gözleri duman gibiydi, teni o kadar solgundu ki neredeyse renksizdi. Kaskatı olan Han yavaşça kendini onun elinden kurtarırken Janet nesi olduğunu sordu. Sonra bacakları onu taşımıyormuş gibi, dirseğinin üzerinde doğruldu, yüzünde belli belirsiz bir gülümseme vardı. "Nereye gidiyorsun?" diye sordu delikanlıya, gideceğine inanamıyor gibiydi.

Han o kadar çok titriyordu ki, çalıların arasından geçip ge-

çemeyeceğinden emin değildi. Bindiğinde, altındaki bisikletin titrediğini hissetti, tekerlekler gıcırdıyor, gidon kontrolden çıkıyordu ama yola çıktığında titremesi hafifledi ve bisikleti onu gölgelerin arasına soktu.

* * *

Amerikalının dil derslerinin sonunun geldiğini duyan babası bundan hiç hoşlanmadı. Han ona öğrencisinin öğrenebileceği her şeyi öğrendiğini ve kusursuz Arapça konuştuğunu söyledi. Buna inanmayan babası, dilbilimcilerin Arapça öğrenmek için kütüphanelerde bir ömür harcadığını anımsattı. Bunun üzerine Han omuz silkip babasına kendisinin de daha iyi bir eğitime ihtiyacı olduğunu söyledi. En başından beri bu işten hoşlanmayan annesi, oğluna kollarını uzatıp başını kucağına koydu. Onun saçını okşayarak babasına, *khullus*, bu iş bitti artık, dedi. Bundan sonra evinde, ait olduğu yerde kalacak.

Ertesi gün ve daha sonraları Han, Janet ile havuzu düşünerek uyandı, onun bu dünyadan değilmiş gibi bakan gözleriyle kalbini kıran sözlerini unutamıyordu. Okyanusun sesi zamanla geri çekildi, sonunda da uzak bir çağrıya dönüştü.

Sabahları güneş doğmadan uyanıyor, iş giysilerini giyip bahçeye gidiyordu. Güneş tepeye tırmanıp gümüş renkli yapraklarla siyah zeytinleri kavurmaya başladığında geri dönüyordu, annesiyle kız kardeşi mutfakta komşu kadınlarla birlikte oturup hamur açarak akşam yemeğini hazırlıyordu, birbirlerine öyküler anlatıyorlar, gülüşüyorlardı. Kapıda ağabeyini gören Leyla'nın yüzü aydınlanıyordu, aynı sandalyeyi paylaşıyorlardı. İkisi de o kadar zayıftı ki, rahatlıkla bir sandalyeye sığabiliyorlardı. Kadınların konuşmaları Han'ı sakinleştirip rahatlatıyordu.

Annesiyle babası onun işini savsakladığını biliyordu, artık eve para getirmediği için zeytinlikte ona gereksinim vardı. Yine de belirli bir serbesti tanıyorlardı. Dil derslerinin sona ermesiy-

le ailesine söyleyemediği bir şeyin içini kemirdiği belli oluyordu çünkü.

* * *

Yaz sonlarına doğru bir akşam, yusyuvarlak ve sımsıcak turuncu ay gökyüzünde asılıyken, yemeklerini bitirmiş, sofrayı toplamadan masada kalıp sohbet ediyorlardı. Babaları onlara Mekke'ye gitmek için çölün yarısını yürüyerek geçen ama sonra fikrini değiştirip geri dönen amcaları Amoon'un öyküsünü anlatıyordu. Karanlıkta uçan kanatlı böceklerin vızıltısıyla bebek gibi ağlayan bir yaban kedisinin sesi duyuluyordu.

Sonra kapı çaldı. "Ben açarım" dedi Leyla.

Babası kimin geldiğine kendisinin bakacağını söyledi. Vakit, bir kızın kapı açamayacağı kadar geçti.

Gelen *hejjab* giymiş bir kadındı. Başıyla yüzünü kalın, siyah bir başörtüsüyle örtmüştü, üzerinde boynundan ayak bileklerine kadar inen siyah bir palto vardı, beyaz eldiven takmış, siyah botlar giymişti. Han'ın babası kadını içeri aldı. Görür görmez Arap olmadığını anladılar; çok uzun boyluydu, Arap gibi de davranmıyordu. İngilizce konuşmaya başlayınca, Han onun Janet olduğunu anladı.

Oturdular, herkes birbirine bakıyordu, kadınlar telaşla masayı temizleyip ona bir şey yemek ya da içmek isteyip istemediğini sordular. Janet hepsini geri çevirdi, sesi gergin ve ciddiydi, onlarla konuşması gereken önemli bir konu olduğunu söyledi.

Han hiç kımıldamadan oturuyordu, avuç içleri terliyordu, dizlerinin bağı çözülmüştü. Bu konuda çok az bilgisi vardı ama onun gebe olma olasılığı olduğunu biliyordu. Belki de, Han'ın hiç durmaksızın yaptığı gibi, birlikte oldukları gecenin anlamını düşünmüştü... ne diyecekti? Taciz edildiğini, terk edildiğini ya da tecavüze uğradığını mı söyleyecekti? Belki de onu geri istiyordu.

Onu dinlerken Han'ın kalbi gümbürdüyordu. O kadar ger-

gindi ki, söylediklerini işitmekte zorluk çekiyordu. Ailesi çok az İngilizce biliyordu, Han utançtan yerin dibine girerek, çevirmenlik yapmak zorunda kalacağının farkına vardı. Janet'ı dinlerken, evlerine onlara bir öneri yapmak için geldiğini anladı.

Janet önce Han'ın öğretmenlik yaptığı kadın olduğunu söyledi.

Çok zeki bir çocuk, dedi, iyi bir öğretmen, olağandışı biri, yetenekleri göz ardı edilmemeli.

Han kulaklarına kadar kızararak söylediklerini Arapça'ya çevirirken, bu beklenmedik konuğun karşısında küçülen ama bir o kadar da mutlu olan annesiyle babası başlarını sallayarak dinlemekteydi. Başörtüsünün ardından sözünü sürdüren Janet, kocasıyla birlikte Kahire'de, politik ve toplumsal konularda kendilerini geliştirip dünyanın en büyük üniversitelerine hazırlanmaları için, krallarla diplomatların oğullarının okuduğu bir okulda, Han gibi örnek öğrencilere burs vermeyi düşündüklerini söyledi.

Han bunu çevirirken sandalyesinin kenarını sıkıyordu. Kollarıyla sırtı yay gibi gergindi. Annesi, elini sevgiyle omzuna koyarken kız kardeşi kolunu tuttu.

"Tamam" dedi babası sonunda Han'a, "Ona şöyle söyle: Çok iyi düşünülmesi gereken bir konu bu. Cömert öneriniz karşısında ezildik, bundan hiç kuşkunuz olmasın. Ama hafife alınacak bir konu değil. Kahire buradan çok uzak ve Han daha çok küçük, bugüne kadar hiç evden ayrılmadı. Göz önünde bulundurulması gereken çok şey var, Han'ın bu konudaki düşüncesi de bunların arasında." Han, bütün bunları başı önde, kıpkırmızı bir suratla çevirdi.

Annesi bir şey anımsamış gibi başını kaldırdı ve Janet'a Arapça, "Han size öğretebileceği başka bir şeyin kalmadığını söyledi" dedi. Han, söylediklerini çevirirken susup bekledi. Ardından kaşlarını kaldırarak öne eğildi ve kelime kelime konuşarak, anlaşılır bir dille sordu: "Arapça'nız nasıl?"

Han bunu çevirmeden soluğunu tutup sustu, dişleri birbiri-

ne kenetlenmişti. Janet Han'dan annesine döndü, sonra neşeyle sordu: "Ne?" İngilizce konuşuyordu.

* * *

Han konuklarını geçirirken, ailenin diğer üyeleri mutfak masasının başında kaldı. Han'ın bu garip öneriyi kabul etmeye niyeti yoktu ve ona kibarca iyi geceler dilemek dışında bir şey söylemeyi düşünmüyordu. Ama kapıya geldiklerinde Janet onu dışarı sürükledi ve kapıyı arkalarından kapattı. Sonra fısıldadı: "Kocam havuzda bizi görmüş."

Han'ın soluğu tutuldu, gözleri fal taşı gibi açıldı. Büyük, beyaz yıldızlarla ışıldayan karanlık gökyüzü büyümüş gibiydi.

"Merak etme" diyen Janet koluna dokununca, Han vücudundan bir elektrik akımının geçtiğini hissetti, kolunu hızla çekti. "Otel pencerelerinden birinden bakıyormuş ve ne gördüğünden emin değilmiş. Bizim suda oynayan iki çocuk olduğumuzu sanmış ama sonra ben üzerimde mayoyla odaya çıktım."

Aralarındaki ilişkinin bir aşk serüveni olduğunu düşündüğü için kendine kızan Han, ona baktı. Hanüz on dört yaşındaydı ama kendini bin yaşında hissediyordu. Janet'ın başından beri bir şekilde onu kullandığını hissediyor, ancak bunu nasıl ve neden yaptığını anlayamıyordu.

"Senin yüzünü görmemiş" diye sözünü sürdürdü Janet. "Ama Iraklı olduğundan emin. Ona ne söylersem söyleyeyim, fikrini değiştiremiyorum, bu kez kim olduğunu öğreneceğine yemin etti."

"Bu kez mi?" Yıldızlar arkalarında uzun kuyruklar bırakarak gökyüzünde kaydılar.

Janet *hejjab*ının dikiş yerlerini çekiştirdi. "Benim için böyle yaşamanın kolay olduğunu mu sanıyorsun? Bu sıkıcı yerde aylardır tek başımayım." Küçük köy evleriyle karanlık sokağa baktı. "Yaşamımda başka erkekler de oldu" dedi yumuşak bir sesle. "Bunu biliyor. Ama daha önce onu hiç böyle altüst görmemiş-

tim. Belki Arap olduğun için bu kadar öfkelenmiştir." "Senin kim olduğunu öğrenmeye kararlı. Başına bela açabilir. Bu arada ülkede bazı şeylerin değişmek üzere olduğunu duyuyoruz. Bir darbe daha olacakmış, yönetime başka biri gelecekmiş. Bir süre buradan uzaklaşman iyi olur. Seni o okula göndermeme izin ver. Para sorun değil, çok param var. Lütfen." Han'ın elini tuttu, Han bu kez elini çekemedi. "Bunu yapmak istiyorum."

"İstediklerini her zaman elde edersin, değil mi?" diye sordu Han. Gitmek üzere döndü ama Janet ondan beklenmeyecek bir güçle elini sıktı. "Han, lütfen!" diye yalvardı. "Durum sandığından daha ciddi. Ne istiyorsun? İstediğin her şeyi veririm."

"Ne mi istiyorum?" Han, aklına garip bir şey gelmiş gibi gülümsedi. "Pekala, bir yanıt istiyorum. Çevrendeki onca erkek ve oğlanın arasında bunu yapmak için neden beni seçtin?"

Janet başörtüsünü geriye çekip yüzünü açtı. Gözleri, gölgelerin altında mürekkep lekelerine benziyordu. Ay ışığı altında Han'ın kolunu kaldırdı. "Kendine bir bak" dedi zayıf bir sesle. Kolunu, değerli bir sanat eseriymiş gibi havaya kaldırırken, onu tutan kıvrık, beyaz parmaklarının arasındaki esmer tenini gösterdi: "Yalnızca bak!"

* * *

Şirine sabahın ilk ışıklarında, parmaklarını saçlarının arasına geçirmiş, arkası dönük oturan Han'ın sırt kıvrımına bakıyor. Han susuyor.

"Ne oldu?" diye soruyor Şirine yumuşak bir sesle.

"Ne mi oldu..." Han ona dönüyor ama Şirine yüz ifadesini göremiyor, görebildiği tek şey omuzlarının yuvarlaklığı. "Hiçbir şey olmadı." Duraksıyor. "Sonunda, babam kararını verdi, annem suskun kaldı, kız kardeşimse evden ayrıldığım güne kadar bütün yaz boyunca ağladı. Ülkede çok şeyin değiştiğini biliyorduk. Baas Partisi, basından sanat dünyasına ve okullara kadar, yaşamımızın her alanında bizi kontrol altında tutmaya

çalışıyordu, özellikle okullar sürekli denetim altındaydı ve babam benim gibi birkaç dil bilen bir delikanlının geleceğinden endişe ediyordu. Hapse atılabilirdim, partiye girmem de söz konusu olabilirdi. Janet'ın ziyaretinden bir hafta sonra matematik öğretmenimiz işten alındı, söylentilere göre, bunun nedeni karısının Müslüman Feminist Hareket'in üyesi olmasıydı. Öğretmenimizin yerine atanan adam matematik eğitimi görmemişti ama Baas'ın güvenilir destekçilerindendi.

"O özel okula gittim, bu benim Irak'tan ilk kaçışımdı. Okulum varlıklı ailelerin çocuklarıyla doluydu. Bu konuda bana hiçbir seçenek verilmemişti" diye sözünü sürdürüyor Han bir anda kurulaşan bir sesle. "Havuzdaki gece de öyle olmuştu."

"Orayı sevdin mi?" diye soran Şirine erkeğin parmaklarını önce şakağında, sonra saçlarının arasında hissediyor.

"Orası benim bütün yaşamımı değiştirdi. Okulu sevip sevmemem önemli değildi. Benim için doğanın gücünü simgeliyordu. Onun kadar büyük ve kaçınılmazdı. Hem İngiliz hem de Amerikalı öğretmenler vardı, dersler İngilizce'ydi, tarih dersinde Batı tarihini, edebiyatta İngiliz ve Amerikan edebiyatını okuyorduk. Hiçbir şeyi sorgulamadım. Varlıklı bir ailenin oğlu değildim ama kendimi diğer çocuklardan çok daha yaşlı ve bilgili hissediyordum, fazlasıyla yumuşak ve kişiliksizdiler. Sanırım saflıklarını biraz kıskanıyordum. Janet ile aramda geçenin benim suçum olduğunu düşünüyor, kendimden utanıyordum."

"Senin suçun mu! On dört yaşındaymışsın."

Han gülümser gibi oluyor. "Bana her zaman erkeklerin kadınları baştan çıkardığı öğretilmişti. Evli bir kadınla böyle bir şey yaptığım ve vicdan azabı duymadığım için kendime şaşıyordum. Okula başladıktan sonra kendimi derslere verdim, sanırım bu şekilde günah çıkarmaya çalışıyordum. Öğretmenler yeteneklerimi görüp bana cesaret verdiler. Ailemle evimden koptuğumu hissediyordum. Olmam gerekenden farklı biri olmuştum. Bilmiyorum. Buna her zaman şaşırmışımdır."

Şirine, dokunmak istiyor. Elini yüzüne doğru uzatıyor ama Han başını çevirince parmakları boşta kalıyor. "Bence sen olman gereken insansın" diyor.

"Onu bir daha hiç görmedim" diye mırıldanıyor Han. Başını çevirip odanın köşesine bakıyor. Şirine, Amerikalı kadından söz ettiğini biliyor. "Bazen düşümde görüyorum; yeniden Irak'ta, evimdeyim ve Janet hâlâ havuzda beni bekliyor. Ama asla ona dönmüyorum."

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

Camille ile Napolyon Buradaydı, çölde kendileri gibi kaybolan mavi Bedeviler gibi çaresiz durumdaydı. Yollarını bulmak için Bedevilerin bildiği bütün yöntemleri denediler. Güneşi, ayı, yıldızları, suyu, rüzgarı ve gölgeleri gözlediler, sabahları develeri, geceleri kamp ateşlerini izlediler. Ama yollar hiçbir zaman onları gitmek istedikleri yere götürmedi. Rotalarını şaşırmış, ticaret yollarından çok uzaklara düşmüşlerdi. Aylar süren sonuçsuz bir arayıştan sonra evlerinin yolunu bulmaktan umudu kestiler. En ümitsiz anında Camille iç çekerek şöyle söyledi: "Eğer Na Ülkesi'nin ahlaksız denizkızı Alieph oğlumu kaçırmasaydı, bunların hiçbiri olmayacaktı!"

Bunun üzerine, en yaşlı Bedevilerden biri sordu: "Na Ülkesi'nden Alieph mi?" Adam o kadar yaşlıydı ki, teni maviliğini tamamen yitirmiş gibiydi, uzun bir suratı, küçük, sulu gözleri vardı. "Ben de Na Ülkesi'nden Alieph diye birini tanıyorum! İkisi aynı kişi olamaz, değil mi?" Bunu sormasının iyi bir nedeni vardı. Bu işler nasıldır bilirsiniz, Azerbaycanlı birine Texas'lı olduğunuzu söylerseniz, size şöyle söyler: Texas'lı mısınız? Joe Smith'i tanıyor musunuz? O da Texas'lıdır!

Yaşlı Bedevinin sözleri Camille'in ilgisini çekmişti, adama, "Eğer" dedi, "Senin tanıdığın Alieph biçim değiştiren, kurnaz bir denizkızıysa, ikimiz de aynı kişiden söz ediyor olabiliriz."

"O olmalı" dedi yaşlı Bedevi. "Eğer adresini değiştirmediyse, yaşadığı yer buradan çok uzakta değildir."

Alieph'in Sina çölüne çekilmek üzere Na Ülkesi'nden ayrıl-

dığını ama sonra çölle deniz arasında sıcak bir mağarada takılıp kaldığını söyledi.

Camille, köpek ve Bedevi yola devam ettiler, günler gecelerce ve geceler günlerce yürüdüler; ta Sina'nın, Kızıl Deniz'den dimdik yükselen kumtaşı uçurumlarına gelene kadar. Doğru yerde olduklarını biliyorlardı, çünkü dalgalardan başka hiçbir ses duyulmuyordu. Usulca sokulduklarında, mor mağaralarda çınlayıp yankılanan, uçurumda yükselip bütün dünyayı saran kadifemsi, titrek bir ses duydular.

Gözleri büyüdü, kemikleri tıkırdamaya, kalpleri göğüslerinden fırlayacakmış gibi atmaya başladı. "Bu o" dedi yaşlı Bedevi. "Na Ülkesi'nden Alieph. Bizi çağırıyor."

Camille hiç öyle bir ses duymamıştı! Aklı ona olabildiğince hızlı koşup kaçmasını söylüyordu ama elleri tırmanmaya başlayınca, bacakları da onları izledi. Duygusal bir ilişkiye girerken de aynı şey olmaz mı? Akıl size bir şey söyler ama beden buna şiddetle karşı çıkar.

Camille farkında değildi ama denizkızının çağrısının büyüsüne kapılmıştı. Sesinde meyve, çikolata ve nane kokusu vardı; tuz, yağ ve kan kokuyordu; bir kalbin mırıltısına, geçen bulutların sesine, ezana, sevgilinin adına ve kulaktaki belli belirsiz çınlamaya benziyordu. Camille onun karşısında aklını kullandı, ne de olsa o da yarı denizkızı sayılırdı ve bildiği birkaç numara vardı.

Mavi Bedevi, mavi ter damlaları dökerek yatınca, Camille ile Napolyon ava çıktı. Uçurum boyunca uzanan çıkıntılı, ince bir kaya tabakası buldular. Adaçayları ve yanan kayalar arasında, ayaklar altında ufalanan, daracık bir patika vardı üzerinde. En kırılgan, en ince ve en dik noktada yukarıya bakan Camille, en karanlık ve en derin mağaranın girişini gördü. Hava gül kokusuyla ağırlaşmıştı. Camille dengesini koruyup cesaretini toplamak için Napolyon'un kemikli başını tutmak zorunda kaldı.

Hava inceliyor, ses güçleniyordu. Camille dönüp kaçabilirdi ama gözünü birkaç metre ilerideki mağaranın girişine diktiği

için bir yere gidemedi. O ana kadar kendini denizkızı diye bir hayvan olmadığına inandırmıştı. Bütün Balıkların Anası vardı, ama herkesin bir annesinin olması gerekir. Cinlerle su perileri ve hava perileri de vardır, çünkü onlar her yerdedir. Ama denizkızları? Akıl alır şey değildi bu! Camille mağaranın ağzında açılan deniz yeşili, parlak, opalimsi kuyruğu görene kadar böyle düşünüyordu.

* * *

Şirine bir şeylerin değiştiğini düşünüyor. Apaçık ortada. Yanılmış olmayı diliyor, hiçbir şeyin değişmemesini istiyor. Han'dan yaşamına giren kadınları anlatmasını istediğinde bunun içini rahatlatacağını düşünmüştü. Han, saklayacak bir şeyi olmayan birinin rahatlığıyla, açık ve basit bir dille her şeyi anlattı. Ama Şirine, Doğu Oteli'ndeki Janet adındaki kadını öğrendikten sonra, geceyi Han'ın yanında gözleri açık yatıp kulağı odanın sessizliğinde, karanlığa bakarak geçiriyor. Bu kötü ya da uğursuz bir duygu olmadığı gibi, umut veren bir duygu da değil, yalnızca tetikte olma hali, bir tür bekleyiş, yoğunlaşması beden yüzeyinde yusufçuk gibi uçuşmakta.

Ertesi gün, çalışırken durmadan Han'ın sözünü ettiği kadını düşündüğünü fark ediyor, onun düşüncesi nabzıyla solunumunu hızlandırıyor. Kapalı kafesli kapıya gidiyor, iki mutfak arasındaki eşikten geçerken hafifçe tökezliyor. Günün sonuna kadar kolları küçük yanık izleri, başparmakları kesiklerle doluyor. Yaralarını görüp işi abartmasından korktuğu için Um-Nadia'dan uzak duruyor. Akşam, arka mutfağı paspaslayan Cristobal dışında herkes gittikten sonra kafeyi kapatırken alnını tavandan sarkan tencerelerden birine çarpıyor; yıllardır çevresinde çalıştığı bir tencere. Çarpmayla birlikte başının içinde kafatasının arkasına kadar yayılan bir tını oluşuyor. Alnının acısı beyninde çakarken bir eliyle tezgaha dayanıyor. Bir anda tezgahın diğer tarafında ona doğru gelen Aziz'i görüyor. Adam

Şirine'nin elini tutup oturtuyor, alnına koyması için ıslak bir bez buluyor.

"Burada ne arıyorsun?" diye soruyor Şirine bezi alnına bastırırken, yüzüne bakamayacak kadar büyük bir utanç duyuyor.

Aziz çömelip karşısına geçiyor. "Sana ıslak bez getirmek için geldim."

"Teşekkür ederim."

"İyi misin?"

Şirine elini ona doğru sallayarak, "Bu..." diyor ve susuyor. "Hep olur."

"Aslında benimle semazenleri izlemek isteyip istemediğini sormak için gelmiştim."

Belki başına yediği darbenin, belki de Aziz'in sevgi dolu, yumuşak bakışlarının etkisiyle, Şirine gülümseyerek, "Tabii" diyor, "Gelirim. Neden olmasın?"

Şirine akşam Han'a kendileriyle gelmek isteyip istemediğini soruyor, hatta ona yalvarıyor ama Han dalgınca gülümsüyor ve Şirine'ye semazenleri onsuz izlemelerini söylüyor. Bu hafta finaller var, Han'ın işinde kalabilmesi için yeni kitabının üzerinde çalışmaya başlaması da gerekiyor. Gidip keyfine bakmasını ve Aziz denen şeytana dikkat etmesini söylüyor.

* * *

Şirine, cuma günü Aziz ile Santa Monica Devlet Okulu'na giderken evet dediği için pişman. Küçük arabanın içinde ona değmemek için dizlerini bitiştirmiş, ellerini kucağında sıkıca kavuşturmuş oturuyor. Semazen olarak da bilinen Mevlevi dervişlerini izlemeye gidiyorlar, Şirine onlardan söz edildiğini duymuştu ama hâlâ varolduklarını bilmiyordu. Aziz ile okulun jimnastik salonunda açık tribünde oturuyor, yaklaşık iki yüz izleyici var. Bir kısmı takım elbiseyle gelmiş, diğerleri parlak renkli Afrika gömlekleriyle sandalet giymişler, boyunlarında boncuklar, kafalarının arkasından aşağı sallanan ince örgü-

lerle selamlaşıp kucaklaşıyorlar. Şirine önceki akşam oynanan basketbol maçının izlerini görebiliyor. Yerde lastik tabanlı basketbol ayakkabılarının izleri, ter, tuz ve cila kokularına karışan lavanta ve yasemin yağı kokusu. Bilet ücreti on beş dolar. "Cennete göz atmak için fazla sayılmaz, değil mi?" diye soruyor Aziz biletlerin parasını öderken.

Aziz'in tinsel akıl hocası olarak kabul ettiği şair Rumi, yüzyıllar önce yaşamış. Programı okuyan Şirine, dönerek yapılan ayine "sema" dendiğini, dervişlerin tarikatını Rumi'nin kurduğunu ve semanın "Allah'ın huzurunda evrende yapılan bir yolculuk, insanı kendinden geçirerek varolmanın gerçek boyutuna götüren tinsel bir sarhoşluk" olduğunu öğreniyor. Yaklaşan yolculuğa kuşkuyla bakmakla birlikte, bunu heyecanla bekleyen Şirine izleyicilere göz atıyor. İslam'da Kadınlar grubunun toplantısından sonra tinsel konuları fazla düşünmedi, zaten o grubun da tinsellikle pek ilgisi yoktu. Şirine ne zaman Tanrı gibi soyut bir kavramın arayışına girse, her defasında zihni bedeniyle bütünleşir ve sonunda kendini pirinç, kıyma, sarmısak, soğan, kuşüzümüyle doldurulup sıkıca sarılmış ve zeytinyağında pişmiş yaprak dolması düşünürken bulur.

İzleyiciler yerlerine geçiyor, Aziz mutlulukla iç çekiyor ve bir grup müzisyen sahneye geliyor. Bir adam öne çıkıyor ve belli bir makamla, "Uykuya dönme" dizesini tekrarlayarak Rumi'nin şiirlerinden birini okuyor.

Adamın sesinde şiirin ötesinde bir melodi var, doğaüstü, soylu sesi yükselip su gibi aktıkça Şirine'yi sersemletiyor. Kopuk kopuk dizeler duyuyor: "Dinle, eğer buna dayanabilirsen... ruh bu çimene uzanmış... neyi dolduran müziğin havası... kokusunda yitip gitmiş bir gül."

Sonra, salonun arka kapısından yirmi kadar derviş çıkıyor. Yerlerine geçip bir daire oluşturuyor ve ağır ağır dönmeye başlıyorlar. Dervişler hızlandıkça müzik de hızlanıyor: Gözleri kapalı, başlarını geriye atmışlar, kolları havada, avuç içlerinin biri yukarıya, diğeri aşağıya bakıyor, döndükçe, uzun etekleri ayak

bileklerinin çevresinde dalgalanıp havalanıyor ve ayaksızmış gibi görünüyorlar.

Dervişlerin bir kısmı hafifçe sıçrıyor, bazıları gülümsüyor, başları hafifçe yana eğilmiş. Kendilerinden geçmiş, sürekli dönüyorlar ama içsel, hareketsiz bir nokta üzerinde odaklanmışlar. Oluşturdukları çemberin içinde dönmeyi sürdürüyorlar. Sonra dağılıp bütün alanı kaplıyorlar.

Dikkatle dinleyen ve izleyen Şirine, mucizevi bir şeyin onu alıp götürdüğünü hissediyor. Kafasındaki bütün düşünceleri boşaltarak öne eğiliyor. Gözü dönüşlerden başka bir şey görmüyor. Şirine'ye çok tanıdık gelen bir hareket bu, hiç durmaksızın, sürekli tekrarlıyor. Karıştırılan bir yemeğe benziyor.

Akşamın sonunda dervişler sıraya giriyor, sessiz ve ciddiler, hiçbirinde sersemleşme belirtisi yok. Şirine, başlarındaki adamla el sıkışacaklarını düşünüyor. (Aziz fısıldayarak onun semazenbaşı olduğunu söylüyor.) Ama semazenbaşının yanma giden her derviş, dirseğini öne getirerek kolunu büküyor ve elini havaya kaldırıp onun havadaki elini tutuyor, sonra karşılıklı birbirlerinin ellerinin kenarlarını öpüyorlar.

* * *

Kapanış töreninden sonra, kendini bir düşten uyanır gibi hisseden Şirine iç çekiyor, sonra bir koluyla bacağının yana kaydığını ve Aziz'e dokunduğunu fark ediyor.

"Özür dilerim" diyerek geri çekiliyor.

"Buraya gel" diyor Aziz. "Çok güzeldi."

Yüzü kızaran Şirine başını çeviriyor.

* * *

Sokakta yürürlerken, Şirine hâlâ dervişlerin uyuşturucu hareketlerinin etkisinde. Okulu çevreleyen geniş kaldırımlar, sokak lambalarının uzayan ışıklarıyla aydınlanmış. Işık lekeleri içinde yürüyorlar. Hava yumuşak, ortalığa gizemli bir sessizlik

çökmüş, Aziz bile çok sakin görünüyor. Gösteri Şirine'yi heyecanlandırdı ve dikkatini dağıttı. Duyduğu boğuk sesin arabalardan mı, okyanustan mı geldiğini, yoksa yalnızca rüzgarın sesi mi olduğunu bile ayırt edemiyor. Elleri ceplerinde, konuşmadan, amaçsızca yürüyor, otoparkları, dükkanlarla kavşakları geçiyorlar. Aziz'in yanında yürürken kendini sakin ve mutlu hissediyor, o anda Han'ın yanında olmak isteyip istemediğini düşünüyor. İstemiyor.

Sonunda kaldırım bitiyor. Bir ucundan diğerine kablolara asılı ampul dizileriyle aydınlanan, kullanılmayan bir otoparka benzeyen boş bir arsaya geliyorlar. Rüzgarda sallanan ampuller arsada vahşi gölgeler oluşturuyor. "Evet" diyor Aziz arsaya bakarak, "Galiba yolun sonuna geldik".

Eve dönmeye hazır olmayan Şirine kendini huzursuz hissediyor. Kapısının üzerinde mavi, neon bir tabela asılı küçük bir kafeye giriyorlar. İçerisi boş, sesler duvarlarda yankılanıyor, zemin siyah-beyaz seramikle, tezgah da otlaktaki ceylanların tasvir edildiği bir mozaikle kaplı. Tezgahtaki kadının gözleri uykulu, kara, ortadan ayırdığı düz, siyah saçı omuzlarına kadar iniyor. Şirine'yi tanır gibi bakıyor, siparişlerini alırken başını öne eğince parlak saçları bıçak gibi öne doğru sallanıyor.

Dökme demir masalardan birine oturan Şirine, kalça kemiklerinin demir sandalyeye yaptığı baskıyı azaltmak için dirseklerini masaya dayayıp öne eğiliyor. Sessiz kadın, mavi seramik fincanların içinde dumanı tüten hindistancevizi kokulu sütlerini getiriyor. Şirine fincanı iki eliyle tutup bir fenere bakar gibi içine bakıyor. Gülümseyerek anımsadığı dizeyi yineliyor: "Uykuya dönme."

"Ne?" diyor Aziz saçının altında kalan yüzünü görmek için başını yana yatırarak.

Saçını geriye iten Şirine dikleşiyor. "Az önce gördüğümüz, Müslümanlara özgü bir şey miydi?" diye soruyor.

Soru Aziz'i güldürüyor. "Kişiden kişiye değişir. Kimi böyle düşünüyor."

"Gerçekten dua mı ediyorlardı?"

Aziz bir yanıt arıyormuş gibi duraksıyor ama bu, bakışlarıyla onu soymak için bir bahane de olabilir. Kafenin ışığında teni bakır gibi parlıyor, dolgun ve duyarlı dudakları, yüzünden hiç silinmeyen gülümsemeyle kıvrılmış, bu da onun doğal yüz ifadesi haline dönüşmüş. İşaret parmağını fincanın kenarında gezdirince, Şirine o parmağına yeşil taşlı, kırmızı altın bir yüzük taktığım görüyor. Parmağının kökünde, belli belirsiz çepeçevre bir iz oluşmuş, bu görüntü, Şirine'yi anlaşılmaz bir biçimde heyecanlandırıyor.

"Bilimsel görüşümce, bu akşam her zamankinden daha alımlı ve baştan çıkarıcı görünüyorsun" diyor Aziz.

Şirine gülerek kollarını kavuşturuyor ama sonra içinde ona sataşma arzusu duyuyor. Aziz'in üzerine diktiği parlak gözleri onu kışkırtıyor.

"Çok kötüsün" diyor gülümseyerek.

"Ben buyum" diyor Aziz omuz silkerek. "Ben Kötü Aziz'im. Böyle doğmuşum. Bir kediyi bile ağlatabilirim."

"Uyarın için teşekkür ederim" diyor Şirine. "Gerçek kimliğini bilmiyordum."

"Gerçek kimliğim burada, ortada." diyor Aziz gülümseyerek, masanın altında bacağını onunkine sürtüyor. "Açık ve kapalı bir kutuyum. Her şeyi sorabilirsin. Ne öğrenmek istiyorsun?"

Şirine önündeki dolu fincana bakıyor. Aklının bir kısmı hâlâ uçuşan eteklerle uzanan ellerde. "Pekala. Nerelisin?"

"Arap dünyasının anası Şam'da doğdum. Şam'ın aydın sınıfının yaşadığı renkli kesimindenim. Kent bahçelerinin orada otururduk."

"Ne kadar zamandır bu ülkedesin?"

"Beş yıldır."

"Hangi müziği seversin?"

Aziz işaret parmağıyla diğer parmaklarını kıvırarak sayıyor: "Cheb Khaled. Oum Koulthoum. Ve Abba."

"Kaç yaşındasın?"

"Otuzların çok çok sonunda, yani kırk yedi yaşındayım."

"Hım" diyen Şirine biraz düşünüyor. "Kötü alışkanlıkların var mıdır? Sigara ve içki içer misin, çapkınlık yapar mısın?"

Dişlerini göstererek sırıtan Aziz, "D" diyor.

"D mi?"

"Yukarıdakilerin hepsi."

"Gerçekten kötüymüşsün" diyor Şirine kaşlarını kaldırarak. "Senden korkmam gerekir mi?"

"Korkmak mı?" diye soruyor Aziz. "Benden mi?"

Şirine gülümseyerek gözlerini kapıyor ve dervişlerin solgun, dingin yüzlerini görüyor. Beyaz giysilerinin etekleri dalgalanıyor ve kar fırtınası gibi, döne döne odayı dolduruyorlar. Gözlerini açtığında Aziz'in ona yaklaştığım görüyor, elleri onunkilerin üzerinde, uzun, siyah kirpiklerin altındaki pervasız, romantik gözlerini ona dikmiş, "Aziz'den kimseye zarar gelmez" diyor.

Şirine elini geri çekmeden bir an duraksıyor.

* * *

Kapıya gelmeden anahtarını çıkarıyor. Ona bakma, diyor kendine. Ona bakma. Normal bir kadın bunu yapmazdı, diye düşünüyor. Normal bir kadın geceyi böyle bir adamla dışarıda geçirmezdi. Normal değil de iyi bir kız demek istiyor belki de. Han'ın kaç sokak ileride oturduğunu anımsamaya çalışıyor ama anımsayamıyor. Aziz tam arkasında, parmaklarını omzuna koymuş, içindeki heyecan dalgası tekrar yükseliyor ve boğazı düğümleniyor.

"Nasıldı o dizeler?" diye mırıldanıyor Aziz, kendi kendine konuşur gibi bir hali var. "Neden gereksinim duyduğum zaman böyle şeyleri anımsayamıyorum? Şöyleydi galiba: 'Damaklarımızda sonsuzluğun tadı.' Böyle değil miydi?" Gülümseyerek Şirine'nin kolunu okşuyor. "Haydi, sevgili Şirine, denizkızım benim, böyle bir şeyin tadını bilmek istemez misin?" Onu

kendine çekiyor, çekiyor, çekiyor. "'Şekeri eriten, erit beni de.'" Hafifçe başını eğiyor; gözleri siyah kirpiklerden ibaretmiş gibi görünüyor, dudakları yukarı kıvrık, usulca soluk veriyor. Şirine, uykusu gelmiş gibi, bir an için gözlerini yumuyor. Soluğunu tutup geri çekiliyor ama soluğunu bıraktığında Aziz'in tatlı portakal çiçeği ve badem kokusu bütün vücudunu dolduruyor, nefesini yüzünde duyuyor, kendini okyanus akıntılarına karşı savaşmaktaymış gibi hissediyor ama açılan elleri bir anda yanına düşüyor ve öpüşüyorlar.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Camille teyze, Na Ülkesi'nin denizkızı Alieph'in mağarasının girişinde onun büyük, yeşil kuyruğunu gördü. Ayağa kalktı ama bastığı yeri hissetmiyordu. Soluk aldı ama titreşip vızıldayarak ciğerlerine dolan havayı hissetmedi. Havadaki vızıltı yükseldi, bir sese dönüştü. Bal, ağaç kabuğu, gül, dua, gözyaşı, şarap, okyanus dalgaları ve çöl ışığı karışımı ses şöyle söylüyordu: Camille, Camille! Biraz daha yaklaş, yaklaş!

Zavallı Camille teyze tir tir titremeye başladı, Napolyon Buradaydı da elinin altında titriyordu ama Camille patika boyunca ilerledi ve haykırdı: "İyi kalpli Kraliçe Alieph, acı bize!"

Sonra yusufçuğun sesinden bile daha hafif bir kahkaha duydu ve küçük, beyaz bir el mağaranın ağzından dışarı uzandı. Ardından inci ve altın renkli deniz kabuklarıyla kaplı parlak bir taç gördü. Taç, deniz yosunu gibi iç içe geçmiş uzun altın, bakır ve bronz kilitlerle süslüydü. Sonunda saç perdeleri geriye düştü ve bir yüz ortaya çıktı. Nasıl bir yüzdü bu! Bir ışıkta mermer kadar beyaz, diğerinde damarlı akik kadar siyahtı, uzun kirpiklerinin altındaki gözleri Kleopatra'nınkiler kadar iriydi, okyanus dalgalarının rengi ve hareketiyle doluydular. Tropikallerde yetişen bir orkide kadar kusursuz ve küçük ağzı kahkahalarla açıldığında, deniz akıntılarının kükremesiyle doluyordu.

"Ah, ulu Alieph!" diye haykıran Camille onun önünde yere kapanınca, köpek de aynı şeyi yaptı. "Acı bize!" diye yakardı yeniden.

Denizkızı korkunç, güzel ve dalgalı gözlerinden biriyle ona

bakıp iç çekti. Camille gözlerini açtı. Alieph heyecan veren bir suskunluktan sonra şöyle söyledi: "Her gün insanlar benden bir şeyler istemek için buraya geliyorlar! Şunu yap, bunu yap. Ya beni düşünen? Yok mu hiç?"

Camille doğrulup belli etmeden onu süzerek sordu: "Ne demek istiyorsun?"

Denizkızı mağaranın ağzında yatınca Camille de çıkıntının üzerine oturdu. Kuyruğunun ucundan tacına kadar gerinen Alieph, tekrar iç çekti ve şöyle söyledi: "Bir denizkızının yalnızlığını düşün. Gözümüzü denizin rahminde açarız biz, ailenin ve çocukluğun ne demek olduğunu bilmeyiz, gözlerimiz yalnızca yeşil dalgaları görür ve yosundan başka giyecek şey bulamayız. Bir dilimiz yoktur, mavi balinalar bize acıyıp şarkı söylemeyi öğretir, deniz gergedanları da nakış işlemeyi.

"Denizin ortasında, hem insanlar hem de balıklardan uzakta yaşarız. Fırtınalı kayalara çekip öldürdüğümüz delilerle vahşi adamlardan başka kimse de gitmez oralara. Tek eğlencemiz budur, genellikle bunu isteyerek yapmayız ama merak bizim doğamızdadır."

"Toplam kaç kişisiniz?" diye sordu Camille.

"Yirmi sekiz. Alieph, Ba, Ta, Tha, Jeem, Ha..." diye bütün alfabeyi saydı. "Doğal olarak, bazıları diğerlerinden daha iyidir."

"Evet, kız kardeşler böyledir" dedi Camille. "Üstün özellikler, aile içinde eşit bir biçimde dağıtılmaz."

"Doğru!" dedi Alieph bir mucizeyi doğrularcasına. "Kimi zeki ve şakacıdır, kimi ayrıntılara meraklı, kimi ömrünü yakınarak geçirir, kimi de iyi ev sahibesidir, güzel çay sofrası hazırlar. Gündüz, yirmi sekiz kız kardeş el ele verir, ışıklı sularda, mavi balık sürüleri arasında yüzeriz. Gece Na Ülkesi'nin kayalık kıyılarına döneriz."

"Nasıl bir yer ki orası?" diye sordu Camille.

"Karanlıktır, maun, killi yapraktaşı ve gümüşten yapılma sivri kayalıklarla doludur. Kayalar, ay ışığı altında buza dönüşür, bazen gök öyle gürler ki bütün ada sarsılır. Kimi zaman

çevrede dev, sessiz şimşek damarları çakar, çakar, çakar ve ada ayna gibi parlar. Kimi zaman da her yer o kadar sessiz olur ki kimseciklerin gidemediği merkezin merkezinin uzak kalbinde yok olduğu söylenen büyük yitik uygarlığın sesini duyabiliriz."

Görmeye değer, diye geçirdi Camille içinden, ama orada yaşamayı düşünemezdi.

* * *

Ertesi sabah erken kalkan Şirine, Aziz'in içeri gelmesine izin vermediğinden emin olmak için karanlıkta yatağın öbür tarafını yokluyor. Gece öpüşürlerken geri çekilmiş, "Han senin arkadaşın" demişti, bunun üzerine Aziz gülümseyerek, "Evet, ama senin de sevgilin!" diye karşılık vermişti. Henüz çok erken, dışarısı karanlık ama gecenin serüveni şimdiden önemini yitirmiş, anlamsız bir düş ürününe dönüşmüş. Şirine'nin yüzü, ateşi varmış gibi nemli. Kalkıp aceleyle giyiniyor, bir gecelik ayrılıktan sonra Han'ı özlüyor. Sesini duymak için sabırsızlanarak arıyor ama telefon açılmıyor.

Sabahın o saatinde onu evde bulamadığı için endişelenmemeye çalışıyor. Başucundaki çekmeceyi açınca, gülen kadının fotoğraftan kendisine baktığını görüyor. Hızla çekmeceyi itiyor. Onu düşünmeyecek. Hayır. Yeniden yatıp gözlerini kapıyor. Gün önceki dizeleri anımsamaya çalışıyor ama aklına, Aziz'in onu öpmeden hemen önce sonsuzluğun tadına ilişkin söylediklerinden başka hiçbir şey gelmiyor. Bunu o uydurmuş olabilir mi? King Babar yatağa atlıyor ve Şirine gözlerini açınca, seni geçmişteki binlerce yaşamımdan tanıyorum, diyen, yarı aptal, yarı bilge bakışlarıyla ona bakıyor. Şirine suçluluk duyuyor; kendini bunun masum bir öpücük olduğuna inandırmaya çalışıyor ama gecenin anısı havayı kirletip kafasını karıştırırken, benliğini derin bir huzursuzluk kaplıyor. Yataktan çıkıp giyiniyor.

İşe giderken, ani bir kararla bisikletini Han'ın evine giden

yola çeviriyor. Çalmadan önce soluğunu tutup kulağını kapıya dayıyor. İçeriden sesler mi duyuyor? Kapıyı çaldıktan sonra sesler kesiliyor. Han'a sesleniyor. Yanıt veren olmuyor.

* * *

Gün boyu Han'ın gelmesini bekliyor. Her iki molada da onu arıyor ama telefon açılmıyor. Telefonun her çalışında irkiliyor, fakat Han aramıyor. Şirine dudaklarında hâlâ Aziz'in tadını hissediyor. Kızartma tavasının sapını, parmaklarını acıtana kadar sıkıyor, zihninde tek bir düşünce var: *Han biliyor.*

Han'ın gelmesi ya da aramasını bekleyen Şirine o akşam işten geç çıkıyor. Ertesi gün Ramazan başlayacak, bir ay boyunca her gün oruç tutulacak. Güneş doğmadan yenen yemekle başlayacak, günbatımında *iftar* ile bozulacak. Han, Ramazanın asıl amacının insanlara talihsiz ve yoksulları anımsatmak olduğunu söylemişti, yardımseverlik, sevgi, perhiz ve bağışlama dönemiydi bu. Um-Nadia dinsiz olduğunu söyler, müşterileri arasında birçok Hıristiyan vardır, bununla birlikte hepsi Ramazan boyunca iftar saatinde geleneksel Ortadoğu yemekleri yemeyi sever. Mönüde kadayıf, kurabiye, sütlü içecekler ve koyu kayısı suyu gibi yiyecek ve içecekler vardır. Şirine Ramazan için pek bilinmeyen birkaç yemek daha arayıp düşüncelerini dağıtmaya karar veriyor. Hamur yoğurup eski yemek kitaplarını karıştırarak geç saatlere kadar kafede kalıyor. Neden sonra ayın doğduğunu ve evde olmayı tasarladığı vaktin üzerinden saatler geçmiş olduğunu görüyor.

Bisikleti mutfağın avlusunda. Ay büyük ve yuvarlak, neredeyse dolunay, çiseleyen yağmur geceye tuzlu balık kokusu yayıyor. Kaymaktan korkan Şirine olabildiğince hızlı gidiyor, kaldırım kenarındaki palmiyeler arada bir yüzünü sıyırıp geçiyor ve saçıyla ellerini ıslatıyor, yoldaki su birikintilerinden bacaklarıyla dizlerine su sıçrıyor. Han'ın evine gidiyor.

Köşeyi döndükten sonra, birkaç bina ileride sokak lambala-

rının altında yürüyen bir çift görüyor. Sırtları ona dönük ama hareketlerinde tanıdık gelen bir şey var; erkeğin başını geriye atışı ve kolunu sallayışı yabancı değil, bunu görmek yavaşlamasına yetiyor, el frenini sıkıyor ve sisin içinde gözlerini kısarak bakıyor. Biraz daha yaklaştığında erkeğin Han olduğunu görüyor, yanındaki siyah başörtüsü takmış, siyah, uzun bir giysi var üzerinde. Yağmur havayı bulandırıp ışığı kırıyor, Şirine onları açık seçik göremiyor. Derken nefesi kesiliyor. El ele tutuşmuş gibiler.

Havanın suya dönüştüğünü hissediyor, ne soluk alabiliyor ne de görebiliyor. Çiftin elleri birleşip ayrılıyor. Birbirlerine yaklaşıp uzaklaşıyorlar, bir an birbirlerine uzak ve resmi görünüyorlar, sonra sevgililer gibi şen ve yakın oluyorlar.

İndiği bisikletini yedeğine alarak sessizce yaklaşıyor. Duyguları eriyip gitmiş, saf, kadim bir ateş gibi, bildiği hiçbir şeye benzemiyor. Titriyor ve terliyor. Çift birbirine dönüp duruyor. Gidona yapışan Şirine de üç bina ileride duruyor, bütün vücudu titriyor, çevresindeki gece kurşun kadar gri ve soğuk. Han elini kadının yüzüne doğru uzatıyor. Sonra başını eğiyor. Bir şey görmek çok zor. Öpüşüyorlar mı? Böyle bir şey olabilir mi? Mavi-beyaz ışık veren sokak lambaları parlaklaşıp daha da aydınlanır gibi oluyor. Bir anda, onlarınkiyle birlikte kendi vücudunun duyarlığını hissediyor, dizleri titriyor, cildi bembeyaz bir zara dönüşüyor; gidonu tutan elleriyle beyaz eklemlerine bakıyor, denizyıldızı kadar solgun ve küçükler.

Bu kadına ait o diye düşünüyor.

Onlar gittikten sonra çiseleyen yağmurun altında uzun süre bekliyor.

* * *

Amcasının evindeki yatak odasına, cilalı karyolasına, yatağının ayakucundaki penceresine, başucu masasına, keten per-

delerine ve yatağının ortasında onu bekleyen küçük köpeğine dönmeyi düşünüyor. Ama oraya gitmek istemiyor. Soğuğu ve nemi iliklerinde hissedene kadar bekliyor, sonra bisikletine binip Han'ın evine gidiyor.

Gece yarısını geçti, ama Şirine ne içeriyi dinliyor ne de kapıyı çalıyor. Anahtarıyla içeri giriyor. Kadın oradaysa, yüzünü görebilecek. Bunun yerine, kapıyı açınca Han'ı köşede bağdaş kurmuş otururken buluyor, çevresi kitaplar ve çeviri notlarıyla sarılı. O hiçbirine bakmıyor. Şirine hem rahatlıyor hem de hayal kırıklığına uğruyor. Odanın köşelerinden gelen karmaşık ses dalgaları duyuyor: Han güzel Lübnanlı şarkıcıyı dinliyor. Şirine içeri girince ona bakıyor ama şaşırmış görünmüyor. Onu iyi tanıyamamış gibi dalgın gözlerle bakıyor. Sonra gülümsüyor ve elinden destek alarak ayağa kalkıyor. "Habeebti, kendimi müziğe kaptırmışım. Bir an için senin başka biri olduğunu sandım."

Soluk soluğa kalan Şirine titriyor. Han'ın saçının kuru olduğunu ve kuru, beyaz bir kazak giydiğini görüyor; sokak lambaları altında gördüğü adamın üzerinde koyu renk bir takım elbise vardı. Giysilerini değiştirmiş olabilir mi?

"Han." Saçıyla blucininden yere yarımay biçiminde küçük bir su damlası düşüyor. "Bu kadar geç kaldığım için özür dilerim. Kendimi eski yemek kitabına kaptırmışım, yemek tarifleri o kadar ilgimi çekti ki, ben..." Han'a bakarak susuyor. Sonra, "Bugün beni hiç aramadın" diyor.

"Biliyorum, biliyorum, aramak istedim ama..." Elini kitaplarla kağıtların üzerinde sallıyor. "Sınav öncesinde öğrenciler beni hiç rahat bırakmıyor. Onun için büromdan kaçtım ve günü kütüphanede saklanarak geçirdim." Şirine'ye sarılmak için kollarını uzatıyor ve "Sırılsıklamsın!" diye bağırıyor.

Şirine bir adım geri çekiliyor. "Seni gördüğümü sandım."

"Kütüphaneye mi geldin?"

Şirine yere bakıyor. "Seni dışarıda, yanında başka bir kadınla eve doğru yürürken gördüm." Susuyor ve onun konuşmasını

bekliyor. Başka bir şey söylemek istemiyor ama sonunda kendini tutamayarak, "Öpüşüyordun" diyor.

"Öpüşmek mi! Ben mi? Kiminle öpüşüyordum?" Yüz ifadesi saf ve içten. Şirine'nin yanına gidip ellerini omuzlarına koyuyor, sırça bir kuşa dokunurmuşçasına yumuşak davranıyor. Şirine kımıldamıyor. Han onu kendine çekip öpüyor, sonra yüzünü saçlarına dayıyor.

Şirine uzaklaşmaya çalışıyor. "Han..."

Başını kaldıran Han, "Bütün gün seni düşündüm" diyor. "Eve gelir gelmez arayacaktım ama çok geç olmuştu, kafe çoktan kapanmıştı. Belki gelirsin diye, oturmuş seni bekliyordum." Şirine'nin kollarını okşuyor. "Çok üşümüşsün!" Avuç içleri kuru ve sıcak.

Elinden kurtulan Şirine, "Tıpkı sana benziyordu" diyor.

"Şirine, ciddi olamazsın. Başka bir kadını nasıl öpebilirim ben?" Han onu kollarına alıyor, soluğu sıcak ve yakın. "Senden başkasını nasıl öpebilirim? Ben seninim. Tamamen sana aidim."

Şirine kaşlarını çatarak kağıt yığınına bakıyor.

"Haydi, gel" Han onu mutfağa götürüyor. "Bak, bugün senin için neler aldım." Tezgahın üzerinde küçük paketler var. Şirine açıp içlerine bakıyor: Çikolata kaplı badem, bir şişe lavanta kokulu şarap, gümüş bir zincirin ucunda, üzerinde bir nazar boncuğu olan küçük, gümüş bir balık. "Seni koruyacak" diyor Han nazarlığı ona verirken. "Görüyor musun? Mavi, kemgöze karşı koruyucudur. Balık da elbette iyi şans getirir."

Yatağa gidiyorlar, gecenin sona ermesine birkaç saat kalmış, Şirine onun kendisini kollarının arasına almasına izin veriyor. Bir süre yarı uyanık yatıyor ve sokakta gördüklerini gözünde canlandırmaya çalışıyor: Bir erkeğin omuzları, başının arkası. Han değil miydi? Yatak odasındaki dolabın aralığından koyu renkli takım elbiseler görünüyor. Gidip bakarsa, birinin nemli olduğunu mu görecek? Kendini suçlu hisseden Şirine'nin kafası karışık, delirecek gibi oluyor. Vicdan azabı, baktığı her şeyi

gözüne çarpık gösteriyor. Han'ı uyandırıp ona Aziz ile öpüştü günü söylemeyi düşünüyor. Ama cesareti yok. Ne yapacağına karar vermeye çalışıyor, sonunda hafif bir uykuya dalıyor ve bir çocukluk anısı canlanıyor: Televizyonda Afrikalı bir kız var, Şirine, aralarındaki renk farkını daha iyi görmek için kolunu küçük kızın kolunun üzerine koyuyor. Küçük kıza bir şey söylemek istiyor; ona söylemesi gereken önemli bir şey olduğunu hissediyor.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mağaranın soğuk taş zeminine kıvrılıp yatan Camille teyze, bacağına yaslanan köpek Napolyon Buradaydı ile birlikte, denizkızı Kraliçe Alieph'in okyanustaki yaşamı ve kayalıklar üzerine kurulu akıl almaz Na Ülkesi üzerine anlattıklarını dinliyor.

"Evcil, sıkıcı bir yaşamımız vardı. Günlerimizi giyemediğimiz giysiler dikmek ve kandırdığımız denizcilere işkence etmekle geçiriyorduk. Derken günün birinde benim için her şey değişti."

Alieph arkaya uzanıp mağara duvarındaki raftan nemden eğrilip bükülmüş kalın bir kitap aldı. "Batıklardan birinde buldum" dedi. Herman Melville'in kitabının eski bir cildiydi. "Sandıklar dolusu altın sikke, sarı safir ve turkuvaz yakut gördüm ama o güne kadar hiç böyle bir şey görmemiştim. Ne olduğunu bilmiyordum, bu nedenle arkadaşım denizgergedanına götürdüm. Alnındaki karatahtasıyla, bütün balıkların en bilgilisidir. Balinaların, denizanalarıyla denizatlarının dillerini öğrenmiştim. Denizgergedanı yaradılışımın her iki yönünü, hem deniz hem de kara özelliğimi anlamam gerektiği konusunda bana katıldı gönülsüzce. Bana Arapça okumayla konuşmayı öğreten oydu."

"Bu şiveyi nereden kaptığını öğrenebilir miyim?" diye sordu Camille.

"Herkes benim Malta'dan geldiğimi sanır" diyerek balık kuyruğunu yere vurdu Alieph, sıçrayan su ikisini de ıslattı. Sonra

iç çekerek vücudunun gerekli yerlerini kaplayan kalın saç tu tamlarına baktı. "Kız kardeşlerimle ülkemden ayrıldım" dedi. "Çünkü denizgergedanıyla kitabı okuduktan sonra bir gemi batırıcısı değil, şair olduğumu anladım. Buraya yazmak için geldim ama insanlar istekleriyle beni hiç rahat bırakmıyorlar. Yarısı yazdığı roman üzerinde çalışıyor, kalanı da anılarının. Benim yazdıklarımı görmek isteyen yok. Bazen sabrımı öyle bir taşırıyorlar ki, ölümlerine atladıkları, varolmayan resiflere çekiveriyorum onları. Zavallı erkekler, onları yoldan çıkarmak çok kolay. Bir çağrı yeterli oluyor, geliveriyorlar."

"Çalışmanı görmeyi çok isterim!" dedi Camille.

Alieph'in yüzü aydınlandı. "Ah, hayır, gösteremem" diye karşı çıktı. Ama Camille üsteleyince, yanaklarına kan geldi ve okyanus gözleri parladı. Mağaraya girdiler, Alieph'in şiirlerini okuyup yorumlar yaparak güzel bir gün geçirdiler. Denizgergedanının Alieph'e öğrettiği noktalama sistemiyle dilbilgisi kuralları bilinenden farklıydı, onun için Camille ona bazı önerilerde bulundu. Fincan fincan koyu deniz yosunu çayı içip mürekkepbalığı soslu kalamar tava yediler. Sonunda Alieph şöyle söyledi: "Biliyor musun, bugüne kadar kimse bana benim hakkımda bu kadar çok soru sormamıştı. Bugün çok iyi vakit geçirdim ve seni öldürmemeye karar verdim. Sana evinle kötü çocuğun Abdelrahman Salahadin'i nasıl bulacağını söyleyeceğim, sen de ona kötü davranışlarını düzeltmesini öğütleyeceksin." Camille teyze Alieph'e mağarasına geliş nedenini söylememişti ama denizkızlarıyla deniz perileri insanların gizli isteklerini her zaman bilirler.

Alieph ona dolambaçlı bir gizli dönüş yolu gösterdi. Kumulların içindeki kayalıklardan, yabani otların arasından, nehirlerin altından ve yüksek tepelerden geçen bir yoldu bu. Çalılar, fundalar, sivri kayalar ve sualtı nehirleriyle dolu, vahşi, tehlikeli ve geçilmesi olanaksız bir yoldu ama başka seçenekleri yoktu. Camille, Napolyon Buradaydı ve mavi Bedevi, yeterince

güç topladıktan sonra altın çalılığa gittiler. Yedi gün, yedi gece düşüp kalktıktan, isilikler, çizikler, kesikler ve can sıkıcı böcek ısırıklarıyla boğuştuktan sonra, kendilerini Ürdün treninin geçtiği ıssız ve rüzgarlı bir istasyonda buldular, bu onları eve götürecek trendi.

* * *

Um-Nadia, Victor Hernandez'i titrek bir merdivene çıkarmış, kafeye Noel ışıklarını astırıyor. Aşağıda durmuş, emirler yağdırmakta: "Noel süslemesi böyle olmaz. Daha yükseğe as, yükseğe diyorum, daire şeklinde olsun." Bu arada sakat merdiveni o kadar umursamazca tutuyor ki, Victor'un her hareketinde merdiven sallanıyor. Sonunda Mireille gelip annesini dürtüklüyor ve ayak altından çekilmesini sağlıyor, Victor aşağıya bakıp ona gülümsüyor. Mireille bunu görmezden geliyor, derken kendini tutamayıp yüzünde çarpık bir gülümsemeyle ona bakıyor.

Nathan geliyor. Kirli saçları tel tel ayrılmış, gözleri karabiber taneleri kadar siyah. "Hiç durmaksızın çalışıyorum" diyor Şirine, Mireille ve Um-Nadia'ya. Onlara siyah-beyaz fotoğraflar veriyor. Bir yüzünde bir çocuğun kumlu görüntüsü var, kollarını açmış, saçları uçuşuyor, ya koşuyor ya da düşmek üzere. Arka yüzünde "Küçük bir Köyden" isimli fotoğraf sergisinin duyurusu var. "Dönem sonu projem" diyor Nathan. "Resmi olanı. Yılın başında yaptığım yalnızca bir alıştırmaydı. Açılış bir saat sonra. Utancımdan, şu ana kadar bunları kimseye veremedim."

Nathan çıktığında Um-Nadia davetiyeyi inceliyor, sonra onunla yelpazeleniyor ve yolda yürüyen Nathan'a bakarak, "Zavallı çocuk" diyor. "Resimlerinde ne renk var, ne odak ayarı, ne de başka bir şey. Çektiği şeyin ne olduğunu bile anlayamıyorsun. İnsanın başını ağrıtıyor. Aziz'in uyaksız şiirlerine benziyor. Tesisatçı kuzenim Basil ile konuşmasını Nathan'a defalarca söyledim. Basil onu eğitir, kendini geliştirmesine yardım eder."

Noel ışıklarını bir süre alıcı gözle inceledikten sonra, "Tamam" diyor, "Kafeyi kapatıp şu açılışa gidelim hayrına."

* * *

Nathan'ın fotoğrafları, daha önce kimsenin gözüne çarpmamış, turuncu tuğladan yapılma kutu gibi bir kilisede sergileniyor. Ön taraftaki yüksek tabelanın bir yüzünde "Dynamo Kilisesi", diğer yüzünde "Zihinden not almak zordur, çünkü mürekkep bir anda kuruyuverir" yazıyor. Kilise, Santa Monica Bulvarı'nın en işlek bölgelerinden birinde ve yakınlarında hiç otopark yok. Şirine, amcası ve Um-Nadia, Han'ın büyük arabasında, park yeri bulana kadar birkaç kez önünden geçmek zorunda kalıyorlar. Park yerinden kiliseye kadar yedi sokak yürümek zorunda kalıyorlar, sallanan yüksek topukların üzerinde yürüyen Um-Nadia, ayakkabılarının yürüyüş için yapılmadığını söylüyor. Vardıklarında, ön kapıda fotoğraf sergisinin fotokopiyle çoğaltılmış bir duyurusunu görüyorlar. "Bakın" diyor Şirine'nin amcası, "Martin Luther buraya gelmiş".

İçerisi, bina daha o sabah inşa edilmiş gibi, tutkal ve taş duvar kokuyor. Dekor çok basit: Çay yaprağı renginde bir yer döşemesi, sağa sola dağılmış birkaç katlanır ahşap sandalye ve silinen yazıların imgeleriyle kirlenmiş bir karatahta: "Başarı! RUHUN YÖNETİCİSİ olma yolları!"

Duvarlarda mat siyah-beyaz fotoğraflar var. Birkaç yüksek lisans öğrencisi ellerinde plastik bardaklarla şarap masasının önünde takılıp kalmış. Salonun ortasında duran Nathan, elinde bir bardak Lambrusco ile, koyu kırmızı yün paltosunun üzerine kendi böğrünü ısıran bir vizon etol geçirmiş yaşlıca bir kadınla konuşuyor. Kadın neşeyle, "Merhaba!" diyor Şirine ile amcasına. "Ben Dewey. Kilise gençlerinin bugün bizim için neler yaptığına bakmaya geldim. Her gün farklı bir şey vardır. Şu güzel fotoğraflara bakın. Sıradışı ve özgün. Sanatsal bir bakış açısıyla çekilmişler. Torunum da fotoğrafçı, LaBrea Lisesi'nin öğrenci gazetesinde çalışıyor."

Şirine, Han ve Um-Nadia ile fotoğraflara bakmaya giderken, amcası kadınla konuşmayı sürdürüyor. Um-Nadia bir iki fotoğrafa baktıktan sonra Şirine'ye fısıldıyor: "Kötü haber. Hiçbir gelişme yok! Onun için ne yapmamız gerektiğini bilemiyorum."

Şirine fotoğrafları çok seviyor. Sıradışı, çarpıcı ve güzeller. İlk fotoğrafta yiyecekler var: Pazara benzer bir yerde tezgaha dizilmiş kuru soğanlar, dev bir karpuzu kaldıran insanlar ve bir kile cevizin üzerine eğilmiş bir kadının başıyla omuzları görünüyor. Şirine ona yakından bakmaya yeltenirken, arkasında duran Han'm boğuk sesini duyuyor. Han sokakta koşan çocukların fotoğrafına bakıyor. Fotoğraf beş altı metre yükseklikten çekilmiş; kollarını açmışlar, saçları ipek gibi uçuşuyor, oğlanlardan biri yukarı bakıyor, yüzünde öfkeli ve suçlayıcı bir ifade var.

"Ne tuhaf" diye mırıldanıyor Han başını geriye atarak. "İnsana nasıl bakıyor." Bunu söyledikten sonra ilerliyor ama Şirine bu ve diğer çocuk fotoğraflarının başında bir süre daha kalıyor: Şaşkın şaşkın bakan bir horozu tutan bir oğlan, iki kedinin önünde iki küçük kız. Görüntüler hiç çekici değil: Hayvanlar kirli ve bakımsız görünüyor, kedilerden birinin bir kulağı yok. Yetişkin fotoğrafları da var: Morarmış gözlü bir kadın dikkatle objektife doğru eğilmiş, yaşlıca bir kadın elini kaldırmış. Boynuzlar, efsanevi balık kuyrukları ya da havada süzülen gülümsemeler yok ama fotoğraflarda rahatsız edici bir şey hissediliyor, ufukta, gökyüzünden inen duman topları, derin bir karanlık var. Yüzler solgun ve aç, yanaklar çökmüş, gözler siyah mermere benziyor. Hepsi, dünyayı bu fotoğraflardan görürmüş gibi merakla objektife bakıyor. Daha rahat bir yerden onlara bakan izleyicilerinin suç ortaklığını biliyor gibiler.

Küçük kiliseye, ne yapacağını bilmez bir halde davetiyelere yapışmış birkaç ziyaretçi daha geliyor.

"Herkese merhaba!" diyor Nathan, içeride yalnızca on kişi olduğu halde, bir sandalyeye çıkmış, yüksek sesle konuşuyor. "Evet. Bir konuşma yapmak istiyorum. Fazla uzun sürmez." Bir anda kıpkırmızı kesiliyor, sandalyenin üzerine çıktığına piş-

man olmuş gibi yere bakıyor. "Hım. Belki de *konuşma* uygun bir sözcük değil. İtiraf diyelim. Bu bir itiraf konuşması olacak."

"Tamam, haydi ne söyleyeceksen söyle" diyor yan tarafta duran Şirine'nin amcası.

"Önce, ileri görüşlü tutumuyla projemi desteklediği için Dynamo Kilisesi'ne teşekkür etmek istiyorum. Hım. Bize otuz beş plastik bardak verdiği için Pink Dot'a da teşekkürler..."

Şirine'nin amcası huni biçiminde tuttuğu ellerini ağzına götürüp bağırıyor: "Konuşmaya ne oldu?"

Nathan ona bakıyor. "Evet. Pekala." Derin bir soluk alıyor. "Yirmi bir yaşında dünyayı hiç tanımıyordum. Ama kovboylar, Kızılderililer, denizaltı komutanları ve Rus casuslarından söz edildiğini duymuştum. Bütün kötü adamların yakalandığını ve dünyada fazla heyecan kalmadığını sandığım için biraz mutsuzdum. Sonra bir gün *Kara Pazar*'ı izledim. Teröristlerin Goodyear Zeplinini ele geçirdiği Bruce Dern filmini biliyorsunuz, değil mi? Eve dönerken şöyle düşünüyordum: Çok iyi, teröristler hâlâ var!

"Böylece bunu kendime görev edindim. Bir görevimiz olmasını hepimiz istemez miyiz? Lübnan ya da Irak gibi bir yere gidip terörist avına çıkmayı düşlüyordum." Başını eğip utangaçça gülüyor. Herkes susuyor. Tekrar başını kaldırıyor ve çevreye bakıyor. "James Bond gibi olmak istedim. James Bond'a benzemeyi kim istemez ki?" Duraksıyor. Şirine'nin amcası iç çekiyor. "Her neyse. Ortadoğu'ya gidip terörist casusları açığa çıkarmak istiyordum. Fotoğraflarını çekip CIA ya da başka bir yere gönderecektim. Uzun sözün kısası, yüksekokulu bitirir bitirmez bu düşünceyle yola çıktım ama daha sonra bölgeyi dolaşıp gördüklerimin fotoğrafını çekmeye karar verdim.

"Oraya, Ortadoğu'ya gittiğimde birçok ülke gezdim ve beni şaşırtan bir şey gördüm, insanlar bana çok iyi davranıyorlardı. Ellerinde telefonlarıyla büyük arabaların içinde dolaşmıyorlardı. Beni evlerine davet ettiler. Bütün gün çay içip konuştuk. Size sıkıcı gelebilir ama ben orada sonunda gerçek bir şeyler

bulduğumu hissettim. Duyularımı yeniden kazanmış gibi oldum. Güzel bir dünyanın fotoğraflarım çektim. Gerçekten çok çok güzel ve eksiksiz bir yer. Korkunç şeylere tanık oldum, açlıktan ölen çocukları, yoksulluğu, yıkılan binaları gördüm ama bugünkü sergi orada bulduğum güzelliklerle kendi eğitim sürecimi kutlamak üzere açıldı. Aradığım teröristi hiçbir zaman bulamadım, belki de..." kaşını kaldırıp sesini alçaltıyor ve kötü bir haber verirmişçesine ekliyor: "... bendim o."

"Güzel konuşmaydı!" diyor Şirine'nin amcası alkışlayarak. "Ve bitti."

Herkes dağılıp fotoğraflara bakmaya gidiyor. Hâlâ sandalyenin üzerine olan Nathan, "Bitirmemiştim" diyerek aşağıya iniyor.

Fotoğraflara dönen Şirine, nerede çekildiklerini anlamak için giysilerle geri plana bakıyor. Hiçbir zaman doldurulamayan bir boşluk ve suçlamalarla dolu külrengi düşlere benziyorlar. Şirine ziyaretçilerin fotoğraflara önce eğilerek yakından baktığını, sonra irkilip geri çekildiğini görüyor. Salondaki uğultu giderek yükseliyor, insanlar huzursuz görünüyor.

Nathan Şirine'nin yanma geliyor. Şirine, ışık ve yağmur suyuyla akkor haline gelmiş gümüş yapraklarla dolu zeytinlikteki genç bir kadının fotoğrafına bakmakta. Ağaçların tepelerinden yukarıya sis yükseliyor. "Nasıl buldun?" diye soruyor Nathan.

Şirine'nin öbür tarafına geçen amcası soruyor: "Bir kutlama mı bu?"

Nathan'ın eli Şirine'ninkine değiyor, delikanlı telaşla elini çekip kollarını önde kavuşturuyor. "Vahşice" diyor Şirine. "Bakmak zoruna gidiyor insanın."

"Evet" diyor Nathan coşkuyla. "Hep öyle değil midir? Amerikalı kadınlar görmek istemez. Orada neler olduğunu bilmek işlerine gelmez." Nathan kapıyı işaret edince birkaç kişi onlara bakıyor. "Burada böyle yaşayabilmemiz için, bizim adımıza başkalarına yapılanları bilmek istemezler." Görkemli bir şey karşısındaymış gibi kollarını iki yana açıyor.

Han genç bir kadın fotoğrafının önünde duruyor; omzunda kuzgun kanatları gibi havalanan bir şal var, gökyüzü de kemik rengi. Dönüp usulca Nathan'a soruyor: "Bunları nereden buldun?"

"Fotoğrafların evrensel olmasını istedim, yalnızca bir yere bağlı kalmayıp..."

"Bu insanların hiç birinden izin almadın, değil mi?" diye soruyor Han sert bir sesle. "Diğer bütün fotoğraflarda yaptığın gibi, hiç kimseye bir şey sormadan çekiyorsun, değil mi?"

Şirine iç çekerek, "Han?" diyor.

"Bu insanlar senin bunu yapmana asla izin vermezlerdi!"

"Ama görüyorsun." Nathan eliyle fotoğrafları gösteriyor. "Hiçbiri benden kaçmıyor, saklanmıyor ya da..."

"Bu benim kuzenim Lamia!" diyor Han çerçeveye vurarak. "İşte bu kadın. Bizim sokakta yaşardı. En küçük teyzemin kızıydı."

Nathan başını sallıyor ve ant içer gibi elini göğsüne koyuyor. "Han, sana söyleyecektim. Hoşuna gideceğini düşünmüştüm."

Bu beklenmedik olaya şaşıran Şirine fotoğrafa bakıyor.

"Tam bir ihlal bu" diyor Han birkaç kişinin dikkatini çekecek kadar yüksek bir sesle. Şirine elini omzuna koymak istiyor ama çekiniyor. "Onun ve ailemin mahremiyetinin ayaklar altına alınması. Bunu neden yaptığını bilmiyorum. Eşek şakası filan mıydı, yoksa kendini mi kanıtlamaya çalışıyordun?"

"Lütfen, dinle Han!" diye yalvarıyor Nathan. "Beni anlamıyorsun."

"Anlamak istemiyorum. Senin ülkenin hiç durmaksızın benimkini mahvetmesi yeterince kötü değil mi? Kendi eğlencen için ailemi kullanmak zorunda mıydın? Yoksa yalnızca işinde ilerlemek için mi yaptın?" Han bunları söyledikten sonra gruptan ayrılıyor, altı adımda büyük ön kapıya gidiyor ve kapıyı çarparak kiliseden çıkıyor. Nathan, kolları iki yana sarkmış, kıpkırmızı bir suratla arkasından bakakalıyor. Ruhu bedeninden

ayrılmış sanki. "Söyleyecektim" diyor. "Onları onurlandırmak istemiştim." Sesi düz ve renksiz.

"Şuna bakın" diyor yaşlı kadın Dewey. "Ne asabi bir adam."

"Araplar!" diyor Um-Nadia gözlerini devirerek.

Şirine zeytinlikteki kadının fotoğrafına bir kez daha baktıktan sonra fotoğraflarda başka kimlerin olduğunu anlamaya çalışırcasına diğerlerine de göz atıyor. Sonra dışarı çıkıyor.

Hava bulutlanmış, çarşaf gibi gökyüzünü kaplayan bulutların satenimsi ve güzel bir görünümü var. Sokakta yürüyen Han park ettikleri arabayı geçiyor. "Han!" diye sesleniyor Şirine. "Han?"

Han birkaç adım daha ilerledikten sonra durup dönüyor. Beklenmedik bir anda çıkan rüzgar, yerdeki tozu kaldırırken Han'ın saçını yüzüne üflüyor. Şirine bir eliyle saçlarını tutuyor, ona doğru yürürken, Han duruyor ve sert bakışlarla hiç kımıldamadan onu bekliyor.

Şirine gerginliğini belli etmeden doğal davranmaya çalışıyor. "Han? İyi misin?"

Erkek yanıt vermeden ona bakmayı sürdürüyor. Trafik yoğun, gökyüzüne egzoz gazıyla kurum yükseliyor. Han'ın cildi parlıyor, gözlerinde metalik bir ışıltı var. "Nerede o?" diye soruyor.

Onu iyi duyamayan Şirine yanına gidiyor. "Ne nerede?"

Hiç kımıldamadan ona bakmayı sürdüren Han soruyor: '*Eşarp*. Sana verdiğim eşarbı ne yaptın? Neden hiç takmıyorsun?"

Şirine ağzını açıyor ama sesi çıkmıyor ve kekeleyerek, "Galiba... ben... ben onu..." diyor.

"Bilmem gerek" diye sözünü kesiyor Han. "Gerçeği söylemeni istiyorum. Benim için bu kadarını yapabilir misin?"

Şirine hiçbir şey söylemeden başını sallıyor.

"Eşarbımı kayıp mı ettin?"

Şirine yanıt vermiyor.

"Sana güvenmiştim. Şu kadarcık şeyde Şirine." Bakışlarını ondan çeviriyor. "Ne kadar aptallık etmişim." Tekrar Şirine'ye bakıyor, bakışları sivri kayalar gibi delici. "*Senin* gibi birine öyle değerli bir şeyi nasıl verdim?"

Dehşete kapılan Şirine ağzını açıyor, söyleyecek bir şey bulmaya çalışıyor, herhangi bir şey ama hiçbir şey bulamıyor. Kaldırımı ve ayağının altındaki betonu sarsan trafiği hissediyor. Sessizce Han'a bakıyor. Han çekip gidiyor.

* * *

Aynı akşam, Han'a verebileceği yanıtları uzun uzadıya düşündükten sonra evinden arıyor ama telefon açılmıyor. Yatmadan önce iki kez daha deniyor ve Rana'nın Han'ı kitap dolu bürosunda sakinleştirdiğini düşleyerek yarı uyanık bir gece geçiriyor. Yolda gördüğü çiftin sokak ışıkları altında titreşen yüzleri gözünde canlanıyor, Rana'nın Han'ınkini tutan elini görüyor. Han ile arasında geçen konuşmayı düşündüğünde onun Rana ile birlikte olduğunu kesin bir dille yadsımadığının farkına varıyor. Yatakta dönünce başucu çekmecesinden yükselen kahkahayı duyuyor.

Ertesi gün kafede herkes Han'ın Nathan'ın sergi açılışını nasıl öfkeyle terk ettiğinden söz ediyor. Masalar arasında yorumlar, dedikodular uçuşuyor.

"Tıpkı bir boğa gibiydi" diyor Um-Nadia. "Saçları böyle dikilmişti. Gözleri ateş püskürüyordu. Çok öfkeliydi."

"Şarap masasını devirdiğini duydum" diyor polis memurlarından biri. "Ortalığın cam kırıklarıyla dolduğunu söylediler. Sonra birkaç fotoğraf yırtmış."

"Olabilir" diyor Um-Nadia düşünceli bir ifadeyle.

"Anne!" diyor Mireille. "Bardaklar plastikti."

"Nathan'a ne oldu?" diye soruyor polis memuru.

Um-Nadia parmaklarını açmış, dumanı dağıtmaya çalışır

casına ellerini sallıyor. "Gitti. Zavallıcık, utançtan yerin dibine girdi."

Şirine o kadar yorgun ki, yanılsamalar içinde çalışıyor. Mutfaktaki şişelerle kavanozlar, içleri böcek doluymuş gibi vızıldıyor; kuş bahçesindeki çıplak çalılar titreşiyor. Şirine müşterilerin ona baktıklarını, göz göze geldiklerinde başlarını çevirdiklerini hissediyor. Günün sonunda, birinin avluda durup karanlık mutfak penceresinden ona baktığını görünce, bu görüntünün gerçek olup olmadığını anlayabilmek için iki kez daha bakmak zorunda kalıyor.

Aziz bu. El sallıyor, diğer elinde sundurmanın ışığının altında bronz renginde parlayan bir sepet elma var. Şirine lavabonun üzerindeki pencereyi açınca Aziz sepeti havaya kaldırarak, "Sana meyve getirdim!" diyor.

Şirine istemeye istemeye elmalara bakıyor. O kadar çekiciler ki, gerçekdışı görünüyorlar. Dışarı çıkıp arka avluda oturuyor, ay her zamankinden daha büyük sanki. Aziz gelip yanma oturuyor ve sepeti kucağına koyuyor. Şirine dervişleri izledikleri ve öpüştükleri geceden sonra onu hiç görmedi. Aziz ile göz göze gelmemek için elmalardan birini ellerine alıyor, dikkatle inceliyor.

"Nasılsın hayatım?" diye soruyor Aziz. "İçimde öyle bir his var ki, sen zavallı Aziz'den kaçıyorsun. Açıklama yapmak zorunda değilsin. Evet ya da hayır demen yeterli."

Şirine dudaklarını ısırarak itiraf ediyor: "Han ile aram iyi değil."

"Ne? Sahi mi? Olamaz! Nasıl olur?"

"Bugün üniversitede gördün mü onu?"

Aziz biraz düşündükten sonra, "Hayır" diyor. "Bu normal değil. O koskoca okulda nereye saklanırsam saklanayım, Han her zaman beni bulur. Duysa benim onu bulduğumu söylerdi herhalde. Oysa ben ne aradığımı bile bilmiyorum."

"Rana okulda mıydı?"

"Ra..." Aziz'in gözleri büyüyor. "Benim öğrencim mi? Rana'yı nereden tanıyorsun?" Dikkatle Şirine'yi inceliyor. "Dur bir dakika. Neden sordun? Aklından ne geçiyor?" Şirine'nin elmasına uzanıyor ama Şirine geri çekerek, "Bana getirdiğini sanıyordum" diyor.

"Evet, ama bu en güzeli. Bak." Aziz elmayı onun elinden alarak ısırıyor. "Yalnızca şuradan bir ısırık aldım. Burası gezegenin öbür ucu. Dudaklarımız asla birbirini bulamayacak." Sonra elmayı geri veriyor.

Şirine elmaya göz attıktan sonra bakışlarını yeniden erkeğe çeviriyor. "Orada mıydı?"

"Sınıfta mı?" diyor Aziz omuz silkerek. "Düşünüyorum da, kafama bir şeyler fırlatan olmadı gün boyu. Hayır, Rana'nm bugün okula geldiğini sanmıyorum."

Şirine elmadan bir ısırık alıyor, ardından Aziz öbür tarafını ısırıyor. Şirine karşılarında rüzgarla birlikte sallanan çalılara bakıyor.

"Ee, sence ne anlama geliyor? Han ortada yoktu, Rana da gelmedi, bu aralarında bir ilişki olduğunu mu gösterir?" diye soruyor Aziz.

Gözleri ay ışığı altında cam gibi parlıyor. Sabırlı, hatta kibar görünüyor. Şirine derin bir soluk alıyor: "Han bana kızgın sanıyorum. Çünkü bana verdiği bir şeyi kaybettim. Tabii... gördüğü fotoğraflar da onu sinirlendirdi. Şimdi nerede olduğunu bilmi yorum. Çok kötü, giderek daha da kötüleşiyor!"

Mireille başını kapıdan uzatarak soruyor: "Şirine, her şey yolunda mı? Ah!" Aziz'i görünce olduğu yerde kalıyor.

Aziz içeri girmesini işaret ediyor. "Merak etme, her şey kontrol altında."

Ona kötü kötü bakan Mireille sert bir sesle, "Burada hiçbir şey kontrol altında değil dostum" diyor. Şirine elini sallayıp başıyla gitmesini işaret edince içeri giriyor.

"Tamam" diye ayağa kalkıyor Aziz coşkuyla. "Fazla çalışıyorsun, burası da senin sinirlerini alt üst ediyor. Gel." Ceplerini

yoklayıp araba anahtarlarını çıkarıyor. "Bir manzara gezintisine çıkalım bakalım."

Şirine arka kapının kare biçimindeki aydınlık penceresine bakıyor: Mireille telefonla sipariş veriyor, Victor ile temizlikçi yerleri paspaslıyor. Kafe kapandı. Şirine'nin içeri girip ertesi günün hazırlıklarını yapması gerekiyor, sosları karıştıracak, kebapları marine edecek. Bunların hiçbirinin önemi olmadığını düşünüyor, işler bir şekilde yapılacak, bugün, yarın ya da bir sonraki gün. Kimse de farkına varmayacak. Birkaç dakikada yenen yemekler için bazen saatlerce çalışıyor. O anda çekip gider ve geri dönmeyecek olursa kimsenin farkına varmayacağını düşünüyor.

Ayağa kalkıyor.

Arkalarında elma sepetini bırakıyorlar. Bir de elma koçanı.

* * *

Cam gibi parlayan ayın altındaki okyanus öylesine aydınlık ki, Şirine her şeyi görebiliyor. Plajda sarmaş dolaş oturan genç Meksikalı çiftler suya bakıyor ya da radyo dinliyorlar, iskele boyunca denize sarkan balık oltaları, ay ışığı altında bir ağ oluşturmuş. Şirine yıllardır ilk defa gece plaja geliyor. Ailesiyle birlikte plaja geldiği gecelerde, siyah dalgaların üzerinde gördüğü lor peyniri kadar beyaz ayı anımsayınca duygusallaşıyor. Ve bu ona geçen sonbahar Han ile havuzda yüzdüğü geceyi anımsatıyor.

Kıyıda, dalgalardan uzakta tahta iskeleye kadar yaklaşık bir saat yürüyorlar, yol boyunca fazla konuşmadan okyanusun mırıltısını dinliyorlar. İskelenin ucuna kadar yürüyüp korkuluğa yaslanıyorlar. Şirine suda altın para gibi parlayan bir balık sürüsü görüyor. Aziz dirseklerini korkuluğa dayayarak, "Önemli bir şey düşüneceğim zaman ya da şair ruhum uyandığında buraya gelirim" diyor.

Ay ışığı beyaz ve yoğun. Şirine, Aziz'in parlak, kızıl saç tel-

lerini ve yuvarlak, siyah irislerini görebiliyor. Bir anda şiddet lenip dinen rüzgar Şirine'nin saçlarını havalandırıyor, gözleri ni yakıyor. Aziz sonunda, "Şirine" diyor, "Sana ne kadar saygı duyduğumu biliyorsun. Beslediğim duygular temiz ve masum." Utangaçça Şirine'ye bakıyor. "Han'a da aynı duyguları besliyo rum. Olağanüstü biri o. İyiliği ve dinginliğiyle seni öylesine etkiler ki, kısa sürede kendini günün her saniyesinde en gizli sırlarını ona açarken bulursun." Şirine korkuluğa dayanıyor. "Büyüsüne kapılmışsın. Bu da doğal. Çünkü Amerikalısın ve doğal savunma yöntemlerini geliştirememişsin."

"Aziz" diyor Şirine. "Bana kalırsa bunu..."

Aziz elini kaldırıyor, parmaklarını kıvırarak Şirine'nin ko lunda gezdiriyor. "Zebrayla bakirenin öyküsünü bilir misin?"

"Tek boynuzluyla bakireyi mi soruyorsun?"

"Evet, ikisi de aynı kapıya çıkıyor. Romantik bakışlı zebra pek kederliymiş, konuşamazmış. Her zaman kederli ve roman tik görünürmüş, böyle erkekler için deli olan bütün bakireler çekimine kapılır, zebranın evindeki kafeslere kapatılırmış."

"Öykünün böyle olduğunu sanmıyorum" diyor Şirine ama bunu söylerken, görkemli ayın altında vücudunu okşayan ok yanus havasında Aziz'in, kolunda dolanan parmak uçları onu yumuşatıyor. Denizanalarının dokungaçları suda çırpıntılar oluşturuyor, her şey çok büyük ve çarpıcı. Bütün duyuları can lanmış, Şirine kendini denize bakan bir anemon gibi hissedi yor.

"Neden burada benimle birliktesin?" diye soruyor Aziz.

"Keşke Han da burada olsaydı" diyor Şirine yere bakarak.

"Bunu ben de isterdim" diyen Aziz Şirine'nin yüzüne düşen saçını itiyor. "Çevresindeki güzelliğin içinde ne yapacağını bilemeyen zavallı zebrayı şimdi anlıyorum, ne konuşabilir ne de kaçabilir."

Yanlarından, ellerinde transistorlu radyoları ve balık dolu kovalarıyla Meksikalı balıkçılar geçiyor. Şirine onlar uzaklaşana kadar soluğunu tutuyor. Başını kaldırdığında Aziz'in yüzü

nü karşısında görüyor. Gözleri biçimli ve güzel, Han'ınkiler kadar kara ve o an için kırılgan görünüyorlar. Dolgun dudakları yarımay biçiminde kıvrılmış. Yüzüne çarpan soluğu Şirine'yi zayıflatıyor ve çekiciliğin zehriyle eridiğini hissediyor. Şiddetlenen rüzgar suyun üzerinde kükrüyor.

Korkuluğu tutan Şirine gümüşsü, kaygan tahtadan güç almaya çalışıyor. Olabildiğince hareketsiz duruyor, Aziz'in parmaklarını yüzünde hissettiğinde bile kımıldamıyor ve yavaş yavaş açığa çıkan arzunun titreşimlerini duyuyor. Derin bir soluk daha alıyor ve uzun uzun içinde tutarak sakinleşmeye çalışıyor.

Bir süre yükselip alçalan ve kırılarak serpintiye dönüşen dalgaları izliyorlar. Sonra Şirine korkuluğu bırakıyor. Aziz'in kendisine uzattığı elini tutuyor. Şiddetlenen rüzgar kıvılcımlar saçan yağmur damlalarıyla yüzlerine çarpınca başlarını öne eğip koşuyorlar. Islak yün kokan küçük arabanın içi sıcak, Şirine'nin eli hâlâ Aziz'inkinin içinde. Erkeğin Culver City'deki tek odalı evine gidiyorlar. Şirine'nin kafası bomboş. Arabanın camlarına vuran yağmur damlaları tespih taneleri gibi aşağıya süzülüyor. Öpüşüyorlar. Aziz'in açılır kanepesinde sevişirlerken, kent trafiğinin gürültüsü Şirine'nin düşüncelerinin sesini bastırıyor. Sonra, örtülerin sıcaklığı içinde kendini uykuya bırakıyor. Düşünde, peşinde gürleyen ayak sesleriyle sık bir ormanda kaybolduğunu görüyor, kalp çarpıntısıyla uyanınca kaygan yastıklarla baharat kokuları kafasını karıştırıyor, nerede olduğunu bilemiyor. Aziz'i uyandırıyor, Aziz geceyi orada geçirmesi için ısrar ediyor ama sonunda onu amcasının evine götürmeye razı oluyor.

"Şimdilik Han'a bundan söz etmesek iyi olur" diyor Aziz evin önünde arabayı park ederken. "Arap erkeklerini bilirsin. Kıskançlık damarları tuttuğunda elleriyle adam öldürürler."

Kapının kolunu tutan Şirine, "Bu bir daha asla olmayacak" diyor, Aziz'in uzattığı eli sıkmadan arabadan iniyor. Koşarak eve girip sıcak duş yapıyor, bütün vücudu yanana, beyaz teni

pençe pençe olana dek kurulanıyor. Ardından boş gözlerle saatlerce yatak odasının penceresi önünde oturuyor.

* * *

Telefonu uyku sersemi açıyor. Saat altı buçuk, yalnızca bir buçuk saat uyuyabilmiş. "Hım?" diyor.

"Şirine? *Rouhi*, sen misin? Seni işe gitmeden yakalamak istedim."

"Han?" diyerek yataktan fırlıyor.

"Az önce Aziz aradı ve senin özrümü kabul ettiğini söyledi."

Soluğunu tutan Şirine, gök gürültülü, kurşuni geceyi anımsıyor; kendini mide bulantısıyla uyanmış gibi hasta hissediyor. Yumuşak dudakların anısı canlanıyor. Ama bunlar yanlış dudaklar. Gözlerini kapayarak burnundan derin bir soluk alıyor.

"Şirine?"

"Buradayım."

"Hoşuna gitti mi? Elmaları soruyorum. Pazarda görünce güllerden daha güzel olduklarına karar verdim."

"Elmalar mı?" Bronz renkli elmalar. Şirine dişlerinin arasında akan serin suyu hissediyor. "Ama Aziz..."

"Kendim getirmeye çekindim... bilmiyorum. Bana hâlâ kızgın olduğunu düşünüyordum. Aziz benim yerime götüreceğini söyledi. Seni aramaya cesaret edemedim, olanlardan sonra kendimi çok kötü hissediyordum. Duygularımı açığa vurmayı bile beceremiyorum. O gün delirmiş gibiydim. Amerikalılar ne diyordu: Bana tuhaf bir şey oldu?"

"Ah, Han" diyor Şirine elini gözlerinin üzerine koyarak. "Önemli değil."

"Sürekli bunu düşünüyorum, Nathan ile sana bağırdım ve öfkeyle çekip gittim. O fotoğrafları görmeye hazır değildim. Kuzenimin yüzüyle karşılaşıvermek çok sarsıcıydı. Böyle bir şeye hiç hazır değildim. Onu ve ailemin diğer üyelerini yirmi

yıldır görmüyorum. Bir anda karşıma çıkınca kendimi ondan yeni ayrılmış gibi hissettim. Evden ayrıldığım gece, annesi ve kız kardeşleriyle gelip bana ekmekle zeytin vermişti. Nathan'ın sergisine kadar onları bir daha hiç görmedim. Orada öyle şaşırdım ki, ne yapacağımı bilemedim. Ama sonra, kafamı toplayacak kadar sakinleşince... bunca yıl sonra onu tekrar görmenin beni ne kadar etkilediğini anladım."

Şirine ağzını açıyor ama hiçbir şey söylemiyor. İtiraf etmek istiyor.

"Şirine" diyor Han. "Beni bağışlıyor musun?"

"Han" diyor boğazı düğümlenen Şirine. Soluk alıyor. "Bağışlanacak bir şey yok. En azından benim bağışlayabileceğim bir şey yok" diye ekliyor titrek bir sesle. Pencerede bir tıkırtı duyunca şaşkınlıkla o tarafa bakıyor. Açık kanatlarını çırpan kızıl başlı bir kuş çerçeveyi gagalıyor. "Han" diyor, "Ben o eşarbı..."

"Hayır" diyor Han. "Hiçbir şey söyleme. Şirine, hiç önemli değil. Yalnızca bir kumaş parçası. Kaybetmenin önemi yok. Eşarp eşarptır, değil mi? Sense benim için bütün dünyasın."

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Camille teyzenin, onu Fırat ile Dicle'nin kavuştuğu yere götürmesi için Develer Kraliçesine gözyaşlarından yapılmış bir kolye verdiğini söylemiş miydim? Herkesin bildiği gibi, hayvanlarla insanlar arasında bir fark vardır, hayvanlar ağlayamaz ama insanlar ağlayabilir. Develer Kraliçesi kolyeyi geri çevirdi, çünkü bazıları bu ırmakların birleştiği yerin uygarlığın beşiği olduğuna inanıyordu, burası Adem ile Havva'nın saflığını yitirdiği ve develerin, uygarlığın bütün yükünü sırtına aldığı yerdi.

Kısa bir hatırlatma: Camille teyze, kendini köle tacirlerine sattıktan sonra Kızıl Deniz'de boğulma numarası yaparak kaçan alçak kuzenim Abdelrahman Salahadin'i dünyaya getirdi. Sonra korkunç Sör Richard Burton'ı baştan çıkararak onun peşine düştü. Beyaz Nil'in kaynağına gitti, Bütün Balıkların Anası ile görüştü, cinlerle, denizkızları ve mavi tenli Bedevi kabilesiyle anlaşmalar yaptı.

Camille iyice yaşlanıp okuma yazma öğrendikten sonra, haylaz oğlu Abdelrahman'ın adını değiştirip California'ya yerleştiğini keşfettiğini de söylemiş miydim? Neler olduğunu anlatayım.

Mavi Bedevilerin Hal'Awud ile Dar'Aktr'dan söz ettikleri bölümü anımsıyor musunuz? Bu 1960'deydi.

1959'da, yeni filmi *Ben-Hur*'un çekimlerini nasıl yapacağını düşünmek için Ürdün'ün güneyindeki Ram Vadisine bir yönetmen geldi. Elbette film, sonunda Amerikalı aktörlerle İtalya'da çekildi. Ama yönetmen büyük savaş ve kervan sahnelerinde

yerel Arapları kullanmak istiyordu. Yakışıklı Deli al-Rashid Akabe'de denizkızları tarafından kaçırılmadan önce, onu Ram Vadisinde yalınayak dolaşırken keşfetmişti. Al-Rashid'i figüran olarak kullanacağı birkaç Bedevi kabilesiyle birlikte sete çağırdı. Doğal olarak, rolleri kesim odasının zemininde son buldu. Her neyse, Deli'nin melekler, savaş arabaları, ışıklar, kameralar ve hareket saplantısı böyle başladı, denizkızlarımn tutsağı olduklarında, Abdelrahman Salahadin'e anlattıkları set anılarıydı.

Peki Abdelrahman'a ne oldu?

Film yıldızı Ömer Şerif'in gerçek adı belki Abdelrahman Salahadin'dir, belki de değildir. Bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Zaten adı kötüye çıkmış bu garip dünyada kim neyi tam olarak bilir ki?

Ömer Şerif!

Hım.

Peki ya Dar'Aktr ya da Hal'Awud hakkında söylenenler, onlar neydi...

Arapça idi. Dar'Aktr *yönetmen*in* Arapça'sı, Hal'Awud da... *Hollywood*.

Evet. Mavi Bedevilerin sözünü ettiği Ar-Rashad Bur'aton aslında İngiliz kaşifi ve köle taciri Sör Richard Burton değildi, bildiğimiz, yıllanmış Galli aktör Richard Burton idi, Marcus Antonius gibi, değişik bir filmde büyük rolüne başlamadan önce, biraz çöl atmosferi solumak istediği için sete gelmişti. Sorun yalnızca sözcüklerdeydi, hepsi karmakarışık edilmişti. Gördüğünüz gibi, Bedeviler hiçbir zaman insanları rahat bırakmazlar. Durmadan uydurur, uydurur, uydururlar!

* * *

Kafede, Şirine ile Um-Nadia Ramazan ayı boyunca verilecek iftar yemeklerinin mönüsünü hazırlamakla meşgul. Kentteki bütün Müslümanlar bunu duymuş, kafeye her zamankinden daha fazla müşteri geliyor. İranlılar, Suudi Arabistanlılar,

* İngilizce'si *director* –Ç.N.

Filistinliler, Lübnanlılar, aralarında Malezyalılar, Pakistanlılar ve Hırvatlar bile var, masa boşalmasını dışarıda bekliyorlar. Sabahları güneş doğmadan, çok erken bir vakitte ve iftar saatinde geliyor, güllaç, kadayıf, zallabiya böreği ve ma'mul kurabiyesi gibi özel yemekler ısmarlıyorlar. Şirine yemek pişirmekten başka hiçbir şeye zaman bulamıyor. Arada bir Aziz ile arasında geçenleri düşünmekten kendini alamıyor. Kimseye söylemedi, Aziz'in de söylememesi için dua ediyor ama düşüncesi, soluğundaki hırıltı gibi sürekli onunla birlikte yaşıyor. Endişe, vücudunun ortasında sıkışıp kalan bir kemik gibi huzursuz ediyor. Um-Nadia ile Mireille ona hastaymış gibi davranıyor; araya belli bir mesafe koyuyor ve kaygılı bakışlarla onu izliyorlar.

İş o kadar çok ki, Victor Hernandez sos şefi olarak onlara yardıma başlıyor; kaseler dolusu soğan, sarmısak ve biber doğruyor, salata yapıyor, sosları karıştırıyor. Bir gün bir torba dolusu acı biber getiriyor, kimi yaşlı bir insanın parmakları gibi ince uzun ve pörsümüş, kimi genç parmaklar gibi küçük ve parlak. Izgara ve yağsız tavada közledikten sonra kömürleşen kabuklarını soyuyor. Şirine biberlerin etli iç kısımlarını ezip babagannuş yapmak ve kebapları marine etmek için kullanıyor.

"Biberin aşkı körüklediği söylenir" diyor Victor Şirine'ye, sonra kaşlarını kaldırarak pembeleşen Mireille'e bakıyor. "Kanı kaynatırmış."

Şirine, acılı ve yağlı karışımı kazara parmaklarına sürünce, acı nasırlarının içine kadar işliyor. Parmaklarını, kemikleri donana kadar soğuk suyun altında tutuyor.

* * *

Bütün bir hafta boyunca Şirine'den özür dileyen Han, ona kabuğuyla birlikte yenebilen kan kırmızısı çekirdekli, dikenli, göz alıcı meyvelerle dünyanın öbür ucundan gelen sepetler dolusu çilek getiriyor. Ama bu armağanlar, suçluluk duygusuyla endişesini arttırmaktan başka bir işe yaramıyor, haftanın so-

nuna doğru midesi ne yese reddetmeye başlıyor ve hiçbir şey yiyemez hale geliyor. Şirine'deki değişimi gören Han, bunun Nathan'ın sergisindeki olaya mı, onu tartışmalarının hemen ardından aramamasına mı, kendisini başka bir kadınla gördüğünü sanmasına mı, yoksa başka bir nedene mi bağlı olduğunu öğrenmek için sorular soruyor. Şirine hepsine olumsuz yanıt veriyor. Bir gün, Ramazan sonundaki büyük *'id* yemeğinden sonra (mönüde kuzu dolması, baklava ve künefe var), hava almak için dışarı çıkan Şirine, bisikletine sarılmış kokulu yasemin dallarıyla renkli gelin duvakları görüyor. Günlerden sonra ilk kez gülüyor, bisikletiyle Han'ın evine gidiyor ve binanın girişinde pişen yemeğin kokusunu alıyor. Han girişte onu bekliyor.

İlişkilerinin ilk gecesini yeniden yaşar gibiler. Han'ın oturma odasına serdiği battaniyenin üzeri tabak dolu. Altlarındaki gök mavisi masa örtüsü, bir sürahi içindeki sarı papatyalar ve havadaki güzel koku Şirine'ye ilk geceyi anımsatıyor.

Battaniyenin üzerinde ayakta duran Şirine soruyor: "Neler oluyor? Bütün bunlar ne?"

Han, ellerini ellerine alıyor, çevirip öpüyor. "Bir barış önerisi" diyor. Şirine'yi yere oturtup elini yemeklerin üzerinde gezdiriyor. "Saba Melikesi için *'id al-iftar*."

"Ve ordusu için" diyor Şirine. Ortada bir tabak konserve limonla servis edilmiş Fas usulü tavuk tacin*, fıstıklı ve kuşüzümlü kuskus, yağda kızarmış bademle kaplı pilav var. "İnanılır gibi değil. Senin böyle yemek yaptığını bilmiyordum."

"Doğru..." diyor karşısına oturan Han. "Yapamam. Ama gördüğüm kadarıyla Um-Nadia yapabiliyor."

"İnanamıyorum. Artık yemek yapmıyor ki o."

"Bugün bütün malzemeleri getirdi, ben de ona yardım ettim. Her şeyi ben doğradım. Etkilendin mi?"

"Etkilenmenin de ötesinde..."

"Senin için bir şey yapmak istedim" diyerek çaresizce

* Hem bir Kuzey Afrika yemeği hem de pişirildiği tencereye verilen ad –Ç.N.

Şirine'ye bakıyor ve parmaklarına dokunuyor. "Çok çalışıyorsun. Zayıfladın, yorgun görünüyorsun, Hayati."

"Um-Nadia benim için çok endişeleniyor. Sana o söylemiş olmalı."

Han başını geriye atarak, "Ben de görebiliyorum" diyor.

Şirine'nin tabağını dolduran Han, yemek ikisine özgü, özel bir dilmiş gibi, eliyle ona bir parça kuzu yediriyor. Okuldan ve işten söz ediyorlar. Şirine yedikçe yiyor. Ağzındaki tatlar keskin. Tütsü kokan sumağın ekşiliğinin yanında, fıstığın bademi andıran tatlımsı lezzeti, leziz ve hafif safran, zeytinin otsu tadı. Bu kadar çok yemeğe alışkın olmayan midesi ağrımaya başlıyor. Onu et lokmaları ve kaşık kaşık pilavla besleyen Han az yiyor.

Bir lokma daha yiyemeyeceğini hisseden Şirine gülerek ar kasına yaslanıyor ve eliyle yelpazeleniyor. Han onun bulaşığa yardım etmesine izin vermiyor. Dinlenmesini söyledikten sonra her şeyi tek başına mutfağa götürüyor, içeriden tabakların şıngırtısı geliyor.

Sırtını duvara yaslayan Şirine bir süre balkon kapısından yıldızlara bakıyor, hayal ettiği ısılarıyla renkleri bedeninden süzülür gider gibi. Bir kısmı parıldarken, diğerleri karanlıkta göz kırpıyor. Şirine gerinerek ayağa kalkıyor, birkaç tabak alıp Han'ın ışıldayan bir köpük piramidinin önünde durduğu mutfağa götürüyor.

"Pilavı buzdolabına kaldırmak istiyor musun?" diye soruyor.

Ama Han'ın arkası dönük ve musluktan su akıyor. Ondan yanıt gelmeyince, Şirine tabakları bırakıp banyoya gidiyor. Yüzünü yıkayıp asi saçlarını yatıştırıyor. Ecza dolabının aynasında cam yeşili gözlerine bakıyor, köşelerinde kırışıklar arıyor ve sarı saçlarının arasında güçlükle fark edilen beyaz telleri görüyor. Aynaya bakarken, burnuna meyvemsi bir parfüm kokusu geliyor. Kaşlarını çatarak havayı kokluyor ve kokuyu alıyor. Olgun, yumuşak meyvelerin kokusu bu. Han'ın eşarbının kokusu.

Gözleri açılan Şirine bir uyurgezer gibi ellerini öne uzatarak koklamayı sürdürüyor. Havluların altlarına bakıyor ve kokluyor. Duşun yanındaki cam rafın üzerinde katlanmış iki eski havlu duruyor, her ikisine de "E.H." harfleri işlenmiş. Dolaplara, çekmecelere bakıyor, duş perdesinin arkasını bile kontrol ediyor. Ama peçenin izine rastlayamıyor. Derken koku, yalnızca düş gücünün ürünüymüş gibi, yavaş yavaş kayboluyor. İki eliyle lavaboyu tutup aynaya bakıyor, kokuyu geri getirmeye çalışıyor. Alnından soğuk ter boşanıyor ve korkunç bir mide bulantısı başlıyor. Başını eğip solunumunu yavaşlatıyor. Ama ağzı tükürükle doluyor ve klozetin kapağını açıp midesinde ne varsa boşaltıyor. Omuzları kasılıyor, gözleri yaşarıyor, burnu akıyor, hiçbir şey yapamayacak kadar çaresiz, klozete yapışıp kalıyor. Ürpermesiyle birlikte midesi tekrar kasılıyor.

Bu kriz geçince sonra oturuyor, sonra yere uzanıp yanağını soğuk fayansa dayıyor. Boş banyoda kendini kaybolmuş hisseden Şirine, bir süre için ne kımıldayabiliyor ne de düşünebiliyor.

Sonunda sifonu çekiyor ve dişleriyle dilini iki kez fırçalıyor. Dışarı çıktığında güzel akşam yemeğini düşünüyor, bunu Han'a nasıl açıklayacağını bilemiyor ve kendini çok kötü hissediyor. Mutfağa gittiğinde musluğun hâlâ açık olduğunu görüyor, Han hiçbir şey duymamış.

"Hayati" diyor Han gülümseyerek, onu kollarına alıp burnunu saçlarının arasına sokuyor ve soruyor: "Neredeydin?"

O gece sevişiyorlar, hızlı ve sessizler. Şirine kendini güçsüz hissediyor, kemikleri zayıf ve kırılgan, midesi içe çökmüş. Aziz ile yattığı geceden sonra, suçluluk duygusu Han ile birlikte olmasına engel olmuştu. Sevişmeye başladıklarında, gizli ve tehlikeli bir görev yapıyormuşçasına kaşlarını çatıyor. Han'ın ihanetini yüzünde görmesini bekliyor. Ama Han yüzünde yalvaran bir ifadeyle gözlerini kapıyor. İhanetin ne kadar kolay olduğunu görmek Şirine'yi şaşırtıyor. Sevişme sonrasında sırtüstü yatıyor. Han onu kollarına alıp sallıyor. Şirine eklemlerinin gevşeyip

güçsüzleştiğini hissediyor. Han alnına dokunuyor, parmaklarını göğüs kemiğinden aşağıya kaydırıp midesine, oradan kalça kemiklerinin birleşim yerine götürüyor ve orada kalıyor.

Aynı gece, gecenin geç saatleriyle sabahın ilk ışıkları arasında bir yerde, telefon çalıyor. Şirine telefonu açan Han'ın Arapça konuştuğunu duyuyor, biriyle tartışır gibi. *Irak* ve *Bağdat* sözcüklerini duyunca düş aleminden çıkıyor ve uzun zamandır yadsıdığı bir açıklıkla, bir şeyin onu elinden alacağını hissediyor.

* * *

Ertesi sabah, çalar saati duymuyor, Han onu uyandırdığında gözlerini zor açıyor. Han eliyle ateşine baktıktan sonra kafeyi arıyor. Mireille onu evde tutmasını, Um-Nadia ile yerine bakabileceklerini söylüyor. Han ile hattın diğer ucundaki boğuk sesi dinleyen Şirine, Mireille'in kaygılanacağını biliyor. Dokuz yıldır ilk defa işe gitmiyor. Han'ın okula gitmesi gerekiyor, battaniyeleri üzerine yığdıktan sonra başucuna Hemingway'in birkaç kitabını koyuyor ve üç kez alnından öpüyor. Kapıyı arkasından kapattığını duyan Şirine, onun evinde tek başına kalmanın çok tuhaf olacağını düşünüyor. Ama sonra uyku, bir dip akıntısı gibi başının arkasından onu kavrayıp aşağıya çekiyor.

Yeniden uyandığında, saatin öğleden sonra bir olduğunu görüyor. Yüzü balkona dönük yatakta oturuyor ve çatılarla ağaçların üzerinde esen rüzgarı izliyor. İpeğimsi palmiyeler ışıkla süpürülüyormuş gibi görünüyor: Şirine gökyüzünde parıldayarak her şeyi durulayan o tuhaf ışığı seçebiliyor. Bir süre sonra yağmurun başladığını anlıyor. Battaniyelerin altına girip yosun kadar yumuşak ve tüylü yağmurun sesini dinliyor; yağmur diniyor ama sonra fokurdayarak tekrar başlıyor. Ev, ıslığıyla çınlıyor. Şirine çevresindeki garip boşluğa bakıyor, Han'ın giysileri askılara asılmış, ılık çarşaflar buruşmuş. Yalıtılmışlık duygusu

hoşuna gidiyor. Diş ağrısı gibi bastırmaya çalıştığı, tekdüze ve tatlı bir ağrı.

Bu yıl kırkıncı doğum gününü kutlayacak. Gözlerini kapayıp yüzüncü doğum gününü düşünüyor, cildi kırışacak, saçları aklaşacak, vücudu onu terk edip gidecek. Sonra ölüm döşeğini hayal ediyor, ruhu kemiklerinden ayrılıyor, bedeni eriyor. Başlangıçta korku ve üzüntü duyuyor ama sonra unutmanın bilinci uyanıyor, duyguları değişiyor ve keyifli denebilecek bir aşamaya geçiyor. Kendi güneş sisteminin tepesine bir sevgi bulutu yükseliyor ve ruhunun taslağını görür gibi oluyor. Döne döne ayin yapan dervişleri düşünürken, bu duygu yoğunlaşıyor, tam o anda kapının çaldığım duyuyor.

Doğrulup oturan Şirine gözlerini dünyaya açıyor. Han'ın bornozunu üzerine geçirip yandaki odaya geçiyor ve kapıya bakıyor. Sessizce o tarafa doğru yürüyor, yarı yolda duruyor, nabzı duyabileceği kadar hızlı atıyor. Bir an kapıyı çalanın Rana olabileceğini düşünüyor. Ama sonra havayı koklayıp inleyen bir köpeğin sesini işitiyor. "King Babar?"

Amcası sesleniyor: "Habeebti? Orada mısın? Burada yalnızca biz garibanlar varız!"

Şirine kapıyı açınca King Babar içeri dalıyor. Hayvanı kucağına alıyor, köpek başını yüzüne sürterek kuyruğunu kollarına vuruyor ve dudaklarıyla gözlerini yalıyor. "Hasta olduğunu duyunca çok endişelendik" diyor amcası. "Nasıl olduğuna bakmaya geldik."

Amcası içeri girdikten sonra çevresine bakarak, "Mobilyalar nerede?" diye soruyor. "Habeebti, keçi kılından bir çadırda yaşayan bir Bedevi'ye benziyorsun."

Şirine utanç ve telaşla, "Biliyorum, üzgünüm, oturacak bir yer yok" diyor.

"Önemli değil" diye karşılık veriyor amcası. "Çok ilginç." Yere oturmak istediğinde inleyerek yarı yolda kalıyor ve doğrulmak için bir savaş veriyor.

"Dur" diyor Han'ın kitaplarından bir tabureyle masa yapan

Şirine. Amcası oturmadan önce onlara bakarak, "Bakalım" diyor, "*İlyada* ve *Shakespeare'in Bütün Eserleri*. Eh, iş görür."

Şirine naneli çay yapıyor, geceden kalan hurmalı kurabiyelerle künefeyi çıkarıyor. Tatlılarla kahveyi içeri götürdüğünde amcası, "Hayır, bana eşlik etmezsen ağzıma lokma koymam" diyor.

Şirine tatlılara bakıyor, aç olması gerektiğini biliyor. Üzerine oturmak için kendine de kitaplardan bir tabure yapıyor. "Gördüğün gibi" diyor eliyle çevreyi işaret ederek, "Burada iyiyim".

Amcası *Silahlara Veda*'yı alıyor, kitabın kapağına bakarak başını sallıyor. Kurabiyelerine bakıp iç çektikten sonra, "Burada olduğun, kendine de yeni bir yaşam kurduğun için mutluyum" diyor. "Ama Babar ve ben seni özlüyoruz. Yalnız yemek hüzünlü bir şey. Bugüne kadar akşam yemeklerimi birlikte yiyebileceğim birini tanımadım. Yalnızca..." Susuyor. Şirine, sözünü, yalnızca annenle baban vardı, diye sürdürmesini bekliyor. Ama amcası cümlesini bitirmiyor. Şirine onu dikkatle inceliyor. Amcasıyla babasının birbirlerine benzediğini düşünürdü hep ama zamanla, babasının anısının yerini amcasının özellikleri aldı. Görmekten hoşlanmadığı şeyler var: Dalgalı siyah saçları aklaştı, eski oval gözlüğü yumuşak burnunun üzerinde kaymaya başladı, irisleri pigmentlerini yitirip çay rengini aldı. Annesiyle babası öldükten sonra, hâlâ küçük bir kızken, yanlışlıkla ona *baba* derdi. Amcası elini tutar, yumuşak bir sesle, "Unutma Habeebti" diye karşılık verirdi, "Ben senin *umm*onum. Ama babanı da unutmamalısın".

Şirine amcasının aşk konusunda tahmininden daha çok şey bildiğini hissediyor. Um-Nadia ile flört ediyor, bazen biraz ileri gider gibi oluyor ama sonra geri çekiliyor. Şirine bunun doğru olmadığını bilse, amcası da kendisi gibi biri olsa ve onun özel yaşamı üzerine bilmediği pek çok şey olduğunu düşünse de amcasının yaşamı bir meditasyon ve dinginlik vahasını andırıyor. Bazen, hiç evlenmemesinin nedenini, beklenmedik bir anda küçük bir kızın sorumluluğunu üstlenmek zorunda kal-

masına bağlıyor. Şirine de üniversiteye gitmedi ve evlenmedi, onun yerine kendini amcasının en sevdiği yemekleri pişirmeye adadı. Amcasına Han'a ilişkin gerçek düşüncelerini sormak istiyor. Onun kendisi için uygun bir erkek olduğuna inanıp inanmadığını merak ediyor. Ama bunlar çok kişisel sorular. Amcasından bu kadarını isteyemez.

Soru sormak yerine King Babar'ı kucağına alıp başını okşuyor, köpeğin gözlerinin çevresindeki deri bir gevşiyor, bir kasılıyor. "Merhaba kralım" diyor.

"Şuna bak" diyor amcası. "Geçmiş yaşamında paşaydı. Zengin ve acımasız, şaşı bir sultandı ve senin her isteğine boyun eğen sadık kocandı."

Köpeğin, Şirine'nin elinin altındaki başı sıcak. Tepesindeki yumruyu öpüyor ve King Babar yanağını dizine yaslıyor. Sessizce oturup çaylarını yudumluyorlar, Şirine'nin zihni sorulmayan sorularla dolu.

* * *

Ertesi gün işe döndüğünde Um-Nadia arkasından mutfağa giriyor ve tepeden tırnağa süzdükten sonra soruyor: "Senin neyin var?"

Gergince gülen Şirine kahvesinin son yudumunu içiyor. "Neden söz ettiğini anlayamadım" diyerek porselen fincanı ocağın yanma koyuyor. Sonra karnabahar kızartıyor, güvece patlıcanla havuç koyarken, Um-Nadia'nın dikkatle kahve fincanına baktığını görüyor. Um-Nadia fincanı çevirdiği gibi bir ders kitabı okurca gözlerini kısarak incelemeye koyuluyor, kahve falı bakıyor. "Um-Nadia" diyor Şirine, "Hayır, lütfen.." Fincana uzandığında Um-Nadia'nın hayretle açılan gözlerini görüyor. "Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Burada başka bir erkek var!"

Um-Nadia onu sürükleyerek arka mutfağa götürüyor. Şirine'ye sandalyeyi işaret ediyor ama o masaya oturuyor. Omuzları kesme tahtalarına doğru çöküyor, burnuna soğan,

zencefil, limon ve maydanoz kokusu geliyor. Um-Nadia bir sandalye çekip yanma oturuyor, Şirine fincanını kapıp içine bakıyor, çizgilerle kıvrımlar Arap harflerini çağrıştırıyor. "Bunu nasıl yapıyorsun?" diye soruyor Şirine.

"Çocuk oyuncağı." Bugün gözüne sürme çekmiş. Gözlerini uzun, siyah çizgiler halinde kısıyor, bacak bacak üstüne atıp kollarını dizlerinin üzerinde kavuşturuyor. "Söyle, kim bu gördüğüm?"

Şirine gözlerini kapıyor. Ayağa kalkıp fincanı lavaboya götürüyor, suyla dolduruyor, çalkalayıp süzgece koyuyor, dönüp oturuyor. "Mireille ya da Victor'a söylememelisin." Um-Nadia eliyle ağzını fermuarlıyor. "Aziz" diyor Şirine.

Um-Nadia elini göğsüne vuruyor. "Hayır."

"Bir anlıktı. Böyle olmasını istemedim. Aziz ile ilgilenmiyorum. Ama Han ile ilgili kuşkularım vardı." Gözlerini kapayıp iç çekiyor. "Aziz ile yalnızca bir gece birlikte oldum. Aptalcaydı, ondan hoşlanmıyorum ama... bilmiyorum, bana çok *iyi* davrandı."

"Evet, bu 'iyiler' her zaman sorun olur."

Şirine parmak ucuyla kesme tahtalarının birinin kenarını buluyor. "Henüz Han'a söylemedim. Ama söyleyeceğim. Bu sırrı daha fazla gizlemeye dayanamam. Ona söylemek zorundayım..."

"Hayır!" diye haykırıyor Um-Nadia ürkütücü bir sesle. "Bunu asla yapmamalısın. Çok tehlikeli. Gerçeği öğrenirse, ya kendini ya da başka birini öldürür."

"Han birini mi öldürecek?" diyor Şirine. "Hayır..."

"Habeebti, sen insanların on milyon yıl sonra bile aynı olacağına inanmayabilirsin ama ben onları iyi tanırım."

Şirine başını sallıyor. "Han asla böyle bir şey yapmaz."

"Tabii, Han yapmaz. Sen onun farklı bir insan olduğunu düşünüyorsun. Böyle bile olsa..." Um-Nadia ev elbisesinin cebinden acil durum sigaralarını çıkarıyor ve birini alıp yakmadan parmakları arasında çeviriyor. "Kötü bir kocayla evlilik yapan

arkadaşımın öyküsünü anımsıyor musun? Adam durmadan dolap çeviriyordu hani?"

"Kalp krizinden öldükten sonra, arkadaşın Yemen'de ya da oralarda bir yerde başka bir karısıyla ailesinin olduğunu öğrenmişti?"

"Doğru, arkadaşım... adı ne demiştim?"

"Ah, galiba Munira idi."

"Evet, doğru. Tıpkı sana benziyordu. Biliyor musun, seni her görüşümde onu anımsıyorum. Başına böyle bir şeyin geldiğine inanamamıştı. Her şeyiyle çağdaş bir dünyada yaşadığını sanıyordu. Bir kez Amerika'ya geldikten sonra, bir daha kötü bir şey olmayacağını sanıyordu."

"Ama kocası entrika çeviriyordu."

Um-Nadia sigarayı ona doğrultuyor. Şirine tırnak diplerindeki pembe oje kalıntılarıyla filtredeki pembe ruju görüyor. "Sonunda neler olduğunu biliyorsun" diyor Um-Nadia.

Mireille başını kapıdan uzatıyor ve Şirine ile Um-Nadia'nın yüz ifadesini görünce hiçbir şey söylemeden mutfağa giriyor. Annesinin yanına oturup soruyor: "Neler oluyor?"

"Munira'ya ne oldu?" diye soruyor Şirine Um-Nadia'ya.

Um-Nadia Mireille'e baktıktan sonra sigarayı gerisin geriye pakete koyuyor. "Öldü."

"Öldü mü?" Şirine kendini hasta hissediyor. "Bilmiyordum. Nasıl öldü? Yaşlı mıydı?"

Um-Nadia dilini şaklatıyor.

"Ee, nasıl öldü?"

Um-Nadia tekrar Mireille'e bakıyor. Mireille yanağını avucuna dayayarak, "Adı Munira değil, Nadia'ydı" diyor. "Ablam Nadia'nın öyküsü bu."

Şirine oturuyor.

"Kocası gittikten bir ay sonra kahrından öldü" diyor Um-Nadia. "Öğrendiği gerçeğe dayanamadı."

"Mide kanserinden öldü" diyor Mireille Şirine'ye.

"Kansere nasıl yakalandı sanıyorsun?" diye soruyor Um-

Nadia Mireille'e öfkeyle. "Lambadaki cin gibi bir anda ortaya çıkmadı ya! Sinsi kocası ardı arkası gelmeyen yalanlarıyla onu hasta etti. Bir yılanla yaşıyordu ve birlikte yattıkları her gece yılan onu zehirliyordu."

"Anne..." Mireille yüzünü ovuşturuyor. "O gizli ailenin gerçekten varolup olmadığını bilmiyoruz. Adamın onları tanıyıp tanımadığını bile bilmiyoruz. Onlara ait ne bir fotoğraf, ne mektup, ne de başka bir şey gördük. Bildiğimiz tek şey, kadının onun hayat sigortasından para koparmaya çalışan bir üçkağıtçı olduğu."

"Ben gerçeği biliyorum!" Um-Nadia sandalyesini iterek ayağa kalkıyor. Topuzundan yüzüne bir tutam saç düşmüş, kızaran gözleri yuvalarından uğramış, dudaklarındaki ruj çatlamış. "Gerçeği gayet iyi biliyorum. Bir daha bana bilmediğimi söyleme. Ben senin annenim ve inan bana, *biliyorum*."

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Camille teyze çok, çok yaşlı bir kadın, ben de çok, çok küçük bir çocukken, kısa bir süre için bu dünyayı paylaştık. Bana kuzenim Abdelrahman'ın öyküsünü anlatma fırsatı buldu. Onun boğulma numaralarını ve haylaz oğlunu bulmak için yaptıklarını anlattı.

Bunları sana o mu anlattı? Gerçek mi bu öyküler?

Benden mantıklı bir yanıt mı bekliyorsun? Gerçek ya da gerçekdışı, doğru ya da yalan. Neyin ne olduğunu kim bilir?

Peki bu öykülerdeki insanlar gerçekten yaşamış mı?

Şöyle söyleyeyim: Yaşayan ve ölen her şeyin içinde gerçek vardır, ama pervasız *mecnun* ağacının masum tohumu gibi, ilk bakışta onu göremeyebilirsin.

Abdelrahman'a ne oldu? Kurtuldu mu? Hollywood'a gerçekten gitti mi?

Biliyorsun, öykü dinlemenin yolu yordamı vardır, hem sessiz hem de alıcı olmak gerekir. Evet. Bir Abdelrahman vardı, senin büyük kuzenin. Kurtuldu mu? Belki boğulmamıştır, belki de boğulmuştur. Ne de olsa, hepimizin içinde bir damla boğulmuş Araplık vardır. Benim içimde oldukça büyük bir damla var.

Öldü mü?

Tamam, şimdi öykünün kuramsal sonundan söz edelim. Çünkü burada kuramdan söz ediyoruz. Ve bir öyküyü yarım bırakmak doğru değildir.

* * *

Üniversitenin Etnolojik Müzik Bölümü, her yıl kış dönemi

sonunda bir konser düzenler. Arap ve Amerikalı öğrencileri halk ile bir araya getiren büyük bir olaydır bu. Şef Mazen Mahmoud Libyalı ünlü bir udidir ve konserde Fas, Libya, Mısır, Filistin ve Suriye de dahil olmak üzere, çeşitli Arap ülkelerinin müziği çalınır. Bu yıl programda klasik ve popüler Arap müziğinin enstrümantal ve sözlü şarkıları var. Konser izleyicilerin de katılacağı bir dansla sona erecek.

Han ile Şirine izleyicilerin arasında Aziz'le Nathan'ı görüyor. Han'ın fotoğraf sergisinden sonra Nathan'ı ilk görüşü bu, bir an için hepsi duraksayıp geriliyor. Sonra Han elini uzatıyor, Nathan ciddiyetle hafifçe başını eğiyor ve uzatılan eli sıkıyor, rahatladığı belli, Şirine bunu görebiliyor. Nathan saçını başına yapıştırmış, tarağının diş izi hâlâ duruyor. Üzerinde, dirseklerinde süet yamaları olan fitilli kadife bir ceket var. Okul fotoğrafı çektirmek için giyinmiş bir oğlan çocuğunu andırıyor. Han sergideki olay için özür dileyince, donakalıyor önce, "Hayır, bütün suç bendeydi" diyor ve bir koluyla beceriksizce ona sarılıyor. Aziz, püsküllü bir kuşağı olan ve ropdöşambra benzeyen bir kadife ceket giymiş, ayağında kahverengi süet ayakkabılar var. "Bu benim İngiliz şairi görüntüm" diyor. Sonra Şirine'nin elini alıyor ve Şirine elini geri çekemeden, törensel bir hareketle öpüyor.

"Biliyorsunuz, bu çok önemli bir gösteri" diyor Nathan sertçe.

"Sonunda da dans var" diye ekliyor Aziz onlara programı göstererek. "Şirine'yi paylaşmak zorunda kalacağız."

Şirine ona bakarak, "Dans etmeyi bilmem" diye mırıldanıyor.

"Ben de bilmem" diyor Han kolunu boynuna dolayarak. "Alnımızda birliktelik yazıyor."

Yerler numaralı değil, içerisi kalabalık ama Nathan boş bir sıra buluyor. Kimin nereye oturacağına karar veremiyorlar. Sıraya geçiyorlar ama iki kez çıkıp yer değiştiriyorlar. Şirine başta, Han'ın yanında oturmak istiyor, sonunda Han ile Aziz'in

arasına oturmak zorunda kalıyor, Nathan Aziz'in öbür yanında oturuyor. "Lisansüstü eğitimini tamamladıktan sonra" diyor Aziz Nathan'a, "Sen de güzel kadınların yanına oturabilirsin".

Nathan kollarını kavuşturup başını çeviriyor, suratı asık.

Işıklar sönüyor, perde açılıyor ve sahnede öğrencilerle fakülte müzisyenlerinin oluşturduğu büyük orkestra görünüyor. Mazen Mahmoud bagetini sallayarak izleyicilere dönüyor. Salondakiler susup bekliyorlar.

Şef, değneğini birden indiriyor ve orkestra ilk parçaya başlıyor, yaylar kemanları eğeliyor, flütler yana yatıyor, üç adamın elleriyle parmakları davulların üzerinde dalgalanıyor; heyecan dorukta. Şirine'nin daha önce hiç görmediği birkaç enstrüman var, Han adlarını fısıldıyor: Kanun, rebap ve ut. Şirine, genç öğrencilerin bu olağandışı enstrümanlardaki başarısını hayranlıkla izliyor. Aziz'in koluyla dizinden olabildiğince uzak durmak için Han'a doğru kayıp omzunu onunkine yaslıyor. Hem Aziz'in hem de Han'ın vücudunun varlığının bilincinde, tenlerinin yakınlığını, bir kolun tüylerini, bir parmak ya da baldırın belirsiz temasını hissediyor.

Gece ilerledikçe, kendinden uzaklaşıp müziğe dalıyor. Şarkılar karmaşık ve ritmik, Şirine'nin bilincinin derinliklerinde yankılanıyorlar. Birkaçını babasının pikabında dinlediğini anımsıyor, pikabın kolu, plaklardaki dalgalanmayla birlikte aşağı-yukarı inip kalkar, babası, müziğin alçalıp yükselen ritmine ayak uydurarak şarkı söylerdi. Şirine, sözlerini anlamamasına karşın, müziğin duygusallığıyla heyecanını hissederdi. Amcası yalnızca İtalyan operası dinlerdi, müzikler arasında büyük bir fark olmadığını görüyor. Oturduğu yerde öne eğilip dinliyor, gösterinin sunumuyla havayı dolduran ve döşemelerle kemiklerini titreştiren sesin enerjisi onu büyülüyor.

İkinci yarıda, sahneye coşkunca alkış alan genç bir adam çıkıyor. Şef onu, geleneksel Irak müzik tarzı *maqaam*'m ünlü şarkıcılarından biri olarak tanıtıyor. Han eğilip fısıldıyor: "Onu tanıyorum, Bağdatlı." Şarkıcı ellerini önde kenetliyor, çenesini

kaldırıyor, müzisyenler bekliyorlar, derken özlem dolu bir ses, gökkuşağının bütün renkleriyle izleyicilerin üzerinde parıldıyor. Şirine, duyularını bulanıklaştıran ezgiyi içinde hissediyor.

Şarkı Nathan ile Aziz'i de etkilemiş görünüyor. Aziz'in dizi harekete geçip Şirine'ninkine çarpıyor. Şirine dizlerini Han'a doğru çeviriyor. Sonra Aziz ile Nathan arasında bir kargaşa çıkıyor, huzursuzlaşıyor, yerlerinde kıpırdanıp duruyorlar. İki şarkı arasında Nathan, "Özür dilerim!" diye tıslıyor, arka sıradakilerden biri onlara susmalarını söylüyor.

Sıra son şarkıya geldiğinde, şarkıcı sahnede öne çıkıyor, ellerini bir mum tutarcasına havaya kaldırıyor ve sesi, içinde birden fazla ses varmış gibi, titreşerek yükseliyor, kaynağını toprak ya da havadan alıyormuşçasına içinden geçiyor ve bedeni ışıkla ısıyı yansıtan bir araca dönüşüyor. Şarkı Arapça ama Şirine gözlerini kapadığında, saydam gökyüzünün altında, uçları sivri uçlu yapraklarla bezeli siyah kemiklere benzeyen dalları olan ağaçlarla dolu bir yere gidiyor. Müzikle birlikte düş gücü zenginleşiyor. Renklerle biçimler görüyor, bir dönemeçten çıkan karanlık figürler düşlüyor, yüzleri bulanık, direklerden altın lambalar sarkıyor, dört bir yanda ateşböcekleri uçuşuyor.

Şarkı bittiğinde Şirine çılgınca alkışlıyor, sarsılmış ama mutlu. Ceketiyle çantasını almak için döndüğünde, mikrofona geçen şef, "Şimdi de dans pistini açıyoruz!" diyor.

Tablah (elle çalınan davul) çalan üç adam, gösteriye başlıyor, onlara kemancılar eşlik ediyor ve müzik hızlanıyor. Şarkıcı hareketleniyor, neredeyse Amerikalıya benziyor. İzleyiciler bir anda piste atılıyor, ellerini havaya kaldırıyor ve kalçalarını ileri geri sallıyorlar. Bir kadın başının üzerinde beyaz bir mendil sallıyor.

"Harika" diyor Aziz. "Katılalım. Haydi Han, Şirine'yi dansa kaldırmıyorsan, ben kaldıracağım."

"Neden onu rahat bırakmıyorsun?" diyor Nathan.

Han'ın Arapça dersinden bir delikanlı onlara doğru uzanıp

söze karışıyor: "Profesör, gördünüz mü? Bu rock'n' *rai* müziği." Han ona dönüp gülüyor.

"Bakıyorum" diyor Aziz Nathan'a, "Seni de büyülemiş. Tahmin etmeliydim."

"Senin neyin var?" diye soruyor Nathan. "Hiçbir şeye saygı duymaz mısın?"

"Şimdi de ahlak dersine mi başladık? Lütfen bana dindarlık taslama dostum. Gizlice insanların fotoğraflarını çekmek senin uzmanlık alanına giriyor."

Nathan'ın ifadesi sertleşiyor. "Benim hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun."

"Neden? Hakkımda açtığın gizli dosyaları mı bilmiyorum?" diye soruyor Aziz. "Son günlerde ahlaksız fotoğraflar çektin mi?"

Han söze karışıyor: "Neler oluyor?"

Şirine Han'a dönüyor ve diğerleriyle arasına giriyor, onun kollarını tutarak, "Saçmalıyorlar" diyor. "Haydi, dans etmek ister misin?"

Piste çıkar çıkmaz pişman oluyor. Işıklar terletici, pistte iğne atılsa yere düşmeyecek. Şirine ellerini, diğer kadınlar gibi, başının üzerinde çevirmeye çalışıyor ama utanıyor ve kaskatı kesiliyor. Han gülümseyerek diğer erkeklerle birlikte el çırpıyor, Şirine'nin çevresinde dans ediyor, gözleri onun üzerinde. Han'ın ayaklarıyla gözlerine bakan Şirine, onu taklit etmeye çalışıyor. Bir süre sonra rahatlıyor ve kasları yumuşuyor, dans edebiliyor. Mutfakta çalışmak gibi bu, büyük ocaktan lavaboya ve tezgaha geçiyor, Victor'un önünde yan adım atıyor, Mireille'e tabak veriyor. Gülümsüyor ve endişelerinden kurtulmaya başlıyor. Kadınlarla erkekler eşleşmiş, çevrelerinde dans etmekte. Şirine dünyanın ortak yaşam üzerine kurulduğunu düşünüyor, bu onun sahip olmak için çaba harcamadığı bir şeydi ama bir eş buldu. Gözünün önünde eski bir anı canlanıyor: Amcasıyla dışarıda kalmaktan aşınmış bir piknik masasında oturmuş, çimenlerin üzerinde dans eden annesiyle babasını izliyorlar.

Annesinin saçları havada uçuşuyor, etekleri dizlerinin çevresinde kabarıyor, babası birkaç adım geriliyor ve şimdi Han'ın ona baktığı, gibi hayran bakışlarla annesine bakıyor.

Şirine gözlerini kapıyor, Han'a Aziz ile birlikte geçirdiği geceden söz etmeyecek, çünkü o gece hiçbir şey olmadı. Her şey bitti. Aptalcaydı, bir anlık çılgınlık, Handan önce yaşamında çılgınlıklardan başka bir şey olmamıştı. Artık aşık olmanın yeni bir yolunu öğreneceğini söylüyor kendine. Her şeyin yoluna gireceğini düşünüyor.

Ama gözlerini açtığında, Han'ın sol omzunun arkasında başörtülü birini görüyor.

"Merhaba Şirine!" diyor Rana. "Merhaba Profesör! Sizi burada göreceğim hiç aklıma gelmezdi. Araya girebilir miyim?"

Şirine kolunun iç tarafından ve sırtından aşağıya soğuk ter boşandığını hissediyor. Gülümseyerek başını yana eğen Han, elden ne gelir der gibi Şirine'ye bakıyor.

Şirine yutkunup geri çekiliyor, dans eden bir çifte çarpınca onlardan özür dilemek için duruyor. Arkasına döndüğünde, Han ile Rana'nın kalabalığa karışmış olduğunu görüyor ama Nathan ile Aziz'in yanına dönmeye niyeti yok. Pistten çıkıyor, kenarda durup izliyor, Rana Han'ın ellerini tutuyor, parmaklarını onunkilere geçiriyor, kendini geriye bırakarak kalçalarım sallıyor. Eşarbı omuzlarının üzerinde uçuşuyor Başını çevirdiğinde, Şirine eşarbının kenarındaki kırmızı işlemeyi görüyor.

Pist kalabalıklaşınca görmek zorlaşıyor. Şirine başını eğip gözlerini kısıyor ve kollarla omuzların arasından bakıyor. Kenarlarında kırmızı çilek desenleri olan siyah, ipek bir eşarp bu. Nefesi hızlanıyor. Kaşlarım çatıyor, kendi eşarbının tam olarak neye benzediğini anımsayamıyor. Karşıya bakıyor ve dans pistine dönüyor.

Başını öne eğmiş, dansçıların arasından geçiyor, bir randevuya yetişecekmiş gibi telaşlı. Dans edenler arasından eşarbı bir an için görüyor ve gözden kaybediyor, sonra tekrar yakalıyor. Arkasına baktığında Nathan ile Aziz'i piste gelirken görür gibi

oluyor. İlerliyor, Rana'yı Han ile arasında tutarak Rana'nın arkasına geçiyor ve bunun kendi eşarbı olduğunu görüyor, kaybettiğini sandığı eşarbı, genç bir kadının başında. Rana güzel, işlemeli ipekle bütün dünyaya gösteriş yapıyor.

Şirine ne yapacağını ya da ne söyleyeceğini düşünmeden elini uzatıyor, o sırada Han onu görüyor, terle parlayan yüzünde tatlı bir gülümseme var. Şirine eşarbı Rana'nın başından çekiyor.

Açılan saçları omuzlarından aşağıya dökülürken Rana dönüyor. Şirine bunun kendi ipek eşarbı olmadığını görüyor. Kaba, pamuklu kumaştan yapılmış, ucuz bir eşarp, kenarlarında işleme değil, yalnızca baskı var. Şirine eşarba bakıyor. Sonra onu yere atıyor.

Geri dönüp koşuyor.

* * *

Yan kapılardan birinden çıkıyor, kapının ağır metal borusu koşarken elinin altında kayıyor, dışarıya çıkana kadar durmuyor, burası dar bir sokak, zemini beton kaplı, tuğla duvarlar çiseleyen yağmur altında ıslak. Müzikle dans edenlerin gümbürtüsü binanın duvarlarından dışarı taşıyor ve sokakta yankılanıyor. Soluk soluğa kalan Şirine duvara yaslanıp avuç içlerini pürtüklü tuğlalara sürüyor. Onu gören dua ettiğini sanır. Kalp atışlarını boğazında hissediyor. Benzin, çamur ve ıslak ağaç kabuğu kokusu alıyor. Bulut halinde yağan yağmur saçlarını ıslatıyor ve kıvır kıvır yapıyor. "Tanrım" diyor tekrar tekrar. "Tanrım, tanrım, tanrım, aman tanrım."

Bir tıkırtı duyunca olduğu yerde donup kalıyor. Gelenin kendisini görmemesini umuyor. Belki onu bir deli ya da sokak serserisi sanır, yollarına devam ederler. Yaklaşan ayak seslerini dinliyor ve soluğunu tutuyor.

"Han'a görünmeden çıktım" diyor Rana. "Nerede olduğumuzu bilmiyor."

Şirine yanıt vermiyor. Gözlerini kapıyor.

"Hakkımda yanılıyorsun" diyor Rana. "Eğer seni huzursuz eden buysa, onunla ilgilenmiyorum."

Şirine başıyla avuç içlerini duvara yapıştırıyor ve bileklerinden yukarıya yükselen soğuğu hissediyor. "Sana inanmıyorum" diyor. Rana'ya bakıyor. "Bir gece sizi öpüşürken gördüm."

"Hayır, görmedin" diyor Rana kararlı bir sesle. "Görmedin."

"Sizi izledim."

Rana omuz silkiyor. "Bunun bir önemi yok. Her şeyden önce, ben evliyim."

Şirine ellerini indiriyor. "Evli misin?"

"Ailem beni on üç yaşımda evlendirdi. Üstelik annem Amerikalıdır. Zengin kuzenim Fareed ile evlendirdiler. Onun beni yola getirebileceğine inanıyorlardı."

Şirine yüzünü görebilmek için yan dönüyor. "Sahi mi? On üç yaşında mı?"

Rana da duvara yaslanıyor. "Evet. Endüstri mühendisiydi, benden yirmi bir yaş büyüktü. Suudi Arabistan'da petrol kuyularında çalışıyordu. Bazen altı ay ya da daha uzun bir süre orada kalırdı. Fareed gerçek bir denetim hastasıydı. Kendisi burada değilken neler yaptığımı görmek için banyo da dahil, bütün odalara kapalı devre kamera koydurdu."

"Ciddi olamazsın."

"Ah." Elini Şirine'ye doğru sallıyor. "Bu yalnızca başlangıçtı. Evin çevresine demir kapılar, pencerelere de demir parmaklıklar yaptırdı ve bunları kimsenin içeri girememesi için yaptırdığını söyledi. Ama asıl amacı benim dışarı çıkmama engel olmaktı. Telefonda bile kilit vardı. Hizmetçiler yemek tabaklarımı parmaklıkların altından içeri iterlerdi. Kocam hiç kimseye anahtar verecek kadar güvenmezdi."

"Korkunç bir şey." Şirine kendini aptal gibi hissediyor. Rana'nın elindeki eşarba bakınca buhar olup uçabilmeyi diliyor.

Rana çimento basamakları işaret ediyor, gidip yan yana otu-

ruyorlar. "Devamını dinlemek istiyor musun?" diye soruyor Rana kuşkuyla. Şirine başını sallıyor. "Bunu Amerikalı arkadaşlarıma anlatmaktan hoşlanmıyorum. Kendimi, şeyhle yirmi bakiresi gibi, basmakalıp örneklerden söz eder gibi hissediyorum."

"Merak etme, ben böyle düşünmem" diyor Şirine.

"Olanları özetleyeyim" diyor Rana ellerini göğsünde kavuşturarak. "Başından sonuna kadar her şey korkunçtu. Ama evde kilitli kalınca düşünecek çok zamanım oldu. Bir plan yaptım. Fareed yalnızca yılda bir ya da iki kez gelirdi. Kuyulardan mühendis arkadaşlarını getirir, onları konuk ederdi. Gerçek yüzünü görmemeleri için de kapılarla pencereleri açardı. Hizmetçiler yemek yapardı, onlar da yiyip içer ve oturma odasında sızıp kalırlardı. Ama Fareed sızmazdı. O ağzına içki koymazdı. Beni yatak odasına götürür ve 'görevimi' yapmamı isterdi. Çok büyüktü. Ondan nefret ediyordum. Ama zamanla kafam daha iyi çalışmaya başladı. Eve dönüşünü bekledim ve geldiği gün ona özel bir yemek yapmak istediğimi söyledim. Onu sevmeye başladığımı sanarak heyecanlandı, bana gerçek bir eş gibi davrandığımı söyledi. Kuzu etiyle pilav yaptım ve yemeğine arak döktüm."

"İçki mi? Arak çok serttir. Tadını almadı mı?"

Rana omuz silkiyor. "Ona bunun ilk yemek denemem olduğunu söyledim, herhalde hevesimi kırmak istememiştir. Tabağındakileri silip süpürdü ve yemekle sarhoş oldu. Kahvesine de içki koydum. Arkadaşları için sakladığı özel bir araktı. İçinde güya etkisini arttıran bir tür yılan zehri vardı. Tabii, bu erkeğin gücünü de arttırıyordu, ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi? Öyle bir saçmalık işte. İçkiyi dondurmasına, çayına, aklıma gelen her şeye koydum" diyor gülerek. "Sonra bardağa doldurdum ve Fransız maden suyu olduğunu söyledim. İlk yudumdan sonra sızdı. Arkadaşları ön taraftaki odalarla ana girişte çoktan sızıp kalmışlardı, onun için banyo penceresinden kaçmaya karar verdim. O zaman on beş buçuk yaşındaydım ve pencereden

geçebilecek kadar inceydim. Bir yıl daha bekleyecek olursam bunu başaramayacağımı biliyordum."

"Tanrım."

"Ama başardım." Şirine'ye dönüyor. Saçıyla gözleri karanlıkta mine gibi parlıyor. "Kaçtım ama arkamdan gelmedi. Herhalde çok utanmıştır. Artık erkekleri yalnızca iyi vakit geçirmek için kullanıyorum. İstediğimle yatıyorum, yattığımın yüzüne de bir daha bakmıyorum. Şiir öğretmenim de onların arasında."

"Aziz ve sen!"

Rana omuz silkiyor. "Aslında kötü biri değildir. Ama alışman gerekir."

Dirseklerini dizlerine dayayarak oturan Şirine, Rana'nın eşarbına bakıyor ve başını sallayarak, "İlginç" diyor.

"Yine de onun iyi bir av olup olmadığından emin değilim. Bazı erkekler çok kolay oluyorlar. Oysa ben savaşmayı severim."

"Elbette" diyor Şirine. İçinden gülmek geliyor ama onun yerine başını geri atıyor ve çiseleyen yağmur yüzünü ıslatıyor.

Kısa bir süre daha oturuyorlar ama basamak ıslak ve soğuk. "Haydi" diyor Rana.

Ayağa kalkıyorlar, kısa bir duraksamadan sonra Şirine, "Bütün bu olanlardan sonra" diyor, "Neden hâlâ onu takıyorsun..." Rana'nın buruşturarak elinde tuttuğu eşarba bakıyor.

"Bunu mu?" Eşarbı açıp başına örtüyor. "Kendime ve Allah'a ait olduğumu anımsatıyor bana. Hâlâ inançlı bir insanım." Gülümsüyor. "Babam boşanmamı istiyor ama ben yitik bir kocanın işe yaradığını keşfettim."

"Özür dilerim" diyor Şirine. "Her şey için özür dilerim."

Rana başını geriye atıyor, dudakları böğürtlen gibi dolgun ve kırmızı görünüyor. Parmak uçlarıyla Şirine'nin yüzüne dokunarak, "Aslına bakarsan, senin için çok üzülüyorum" diyor. "Han gibi biriyle birlikte olmaya çalışmak."

"Ne demek istiyorsun?"

Rana yere bakıyor. Bir şey düşünür gibi görünüyor. Eşarbı

çenesinin altında bağlıyor ve dışarıda kalan saç tellerini içine sokuyor. Başının tepesinden başlayarak dışarıda kalan her saç teli eşarbın altına girene kadar, parmaklarını özenle onların üzerinde gezdiriyor. Sonra, "Bunu ona sorman daha iyi olur" diyor Şirine'ye.

* * *

Rana arabasıyla Şirine'yi evine bırakabileceğini söylüyor ama Şirine yürümeyi yeğliyor. Bedeninin ağır hareketlerini duyumsamak istiyor. Arabalar yanından geçtikçe yolda parlak yansımalar bırakıyorlar. Şirine karanlık köşeler dönüp ara sokaklara giriyor. Yanından geçen birkaç araba yavaşlıyor ama onu taciz eden olmuyor. Bir saat sonra sırılsıklam, titreyerek eve varıyor.

O gece Nathan, Aziz ve Han, Şirine ile konuşmak için amcasının evini arıyor. Her defasında amcası yatak odasının kapalı kapısına geliyor ve Şirine içeriden, "Evde yokum" diyor. Yorganına sarınıp yatıyor. Böyle olay çıkarmaya alışkın değil. Bu onu öyle utandırmış ve yormuş ki, biriyle konuşabilecek hale gelene kadar uzun bir uykuya gereksinim duyacak görünüyor.

Gecenin bir vakti cama çarpan yağmur damlalarının sesini duyar gibi oluyor. Bitkin bir halde pencereye gittiğini ve iç içe geçmiş uzun palmiye dalları altında ona seslenen Han'ı gördüğünü düşlüyor. Karşılık vermiyor, bir şey söyleyecek olsa Aziz'i anlatacak. Ağzını açıyor ama sesi çıkmıyor. Sırtı kaskatı, boynu dik. Palmiyeler rüzgarda dalgalanıyor, sahil ışıkları titreşiyor. Düşünde Han'a soruyor: Rana değilse, kimdi?

King Babar hırlayıp ona yaslanıyor. Çekmecedeki fotoğraf kulağına fısıldıyor.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Abdelrahman, Deli al-Rashid'in çılgın öykülerini dinleyip deniźkızlarının zindanından kovulduktan sonra, deveyle, gemiyle, cip ve otobüsle yavaş ama emin adımlarla Hal'awud'a gitti. Amerika'ya vardıktan sonra, Hollywood ya da Hal'Awud kentinin bir adının da *Babil* olduğunu öğrendi, buranın eski ve lanetli bir kent olduğunu da öğrenmesi uzun sürmedi. Sokaklarda, yoğun trafiğin üzerinde dalgalanan sıcak hava gibi yükselen seslerle diller duydu. Her yerde anıtlar, yontular ve semboller vardı, kentin adı, Ur'un Sümer Ziggurat'ı gibi, büyük ve korkunç harflerle bir tepeye yazılmıştı. Kürk mantoları içinde film yıldızlarıyla ellerinde flaşlarıyla dolaşan gazeteciler gördü ve Grauman'ın Çin Sineması'nda ilk filmlerini izledi. Bütün o kuleler, parlak ışıklar ve sesler onu Saba Melikesi'nin yasaklanan ay tapınağı Mahram Bilqis'i keşfettiğine inandırdı. Şimdi böyle düşünmek kolay değil ama bir bakıma keşfetmiş de sayılırdı. Zavallı Hollywood'un kirli kaldırımlarında, yıldızların üzerinde yürürken, kazara yere düşürdüğünüz sakızınızın ambalajını almak için eğilene kadar Robert Mitchum'un üzerine bastığınızın farkına varmazsınız. Başınıza daha kötüsü de gelebilir, ayağınızın altındaki, Martha Gastower gibi, hiç tanımadığınız biri de olabilir... Eski günlerde etraf, sarı elbiseli bir kadın kadar güzel ve şeytaniydi. Abdelrahman Salahadin ise gördüğü ve yaptığı onca şeyden sonra, özünde hâlâ hödük bir Bedevi idi.

Ama hödük Bedevilerin bazı özellikleri vardır. Örneğin, insanlar onlarla ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar, vahalarda ebedi ve aysı bir şey olduğunu bilirler. Abdelrahman rüzgarın Pasifik üzerinde Kızıl Deniz'deki gibi oyun oynadığını gördü, kent sokaklarında yürürken, çölün damarları sıkıştırıcı, iyileştirici kokusunu aldı. Yıldızların, Çin Sineması olarak da bilinen ay tapınağına baktığında, neredeyse aklını yitiriyordu. Çünkü Saba Melikesi ile beslemeleri insanın aklını başından alacak kadar güzeldiler. Abdelrahman sinemanın girişinde durdu, parlak ışıkların altında ve tanrıların huzurunda içeri girip oturmaya korkuyordu. Filmi kapıdaki çatlaktan izledi ve oracıkta içine oyunculuk ateşi düştü.

Ateşi düştü içine, evet.

Parlak perdedeki güzel insanların kim olduğunu, oraya nasıl girdiklerini ya da ne istediklerini bilmiyordu. Bildiği tek bir şey vardı, onların yanında olmak.

* * *

Şirine ertesi gün işe gidiyor. Daha önce binlerce kez yaptığı gibi, Lübnan salatası karıştırıyor ve koyu Arap kahvesine kakule tohumu katıyor. Önceki gece konserde Rana'nın eşarbını çektiğini kimsenin görmemiş olması için dua ediyor. Öğrenciler geliyorlar, hiçbiri bir şey söylemiyor ama Şirine, sezdirmeden kendisine baktıkları duygusuna kapılıyor.

Büyük dökme demir tavaların önüne geçiyor. Tavalar diş gibi vahşi ve kara görünüyor. Şirine ateşe koyduğu tavaları güçlü kollarıyla sallayınca, doğranmış soğanlar havada uçup cızırdıyor. Bir süre sonra kendini işe kaptırıyor, bir tencere pilav yapıyor, ızgarada kebap pişiriyor, kahve içiyor, kararmış tencerenin altında yükselen ateşe bakıyor. Kafası boşalana ve sakinleşene kadar çalışıyor, artık yalnızca elleriyle altı tane mavi ateş çemberi var. Gördüğü düşü anımsamaya çalışıyor, hatırlayabil-

diği tek şey pencerenin camına vuran yağmurun sesi, oysa gece yağmur yağmamış.

Pencereden süzülen ışıkların eğimi değişiyor, mutfakta zaman biçimini yitirip kusursuzlaşıyor. Şirine çevresindeki müşterilerin, içerideki uğultunun, televizyon sesinin, çatallarla bıçakların şıkırtısıyla ızgaranın üzerinde kükreyen külrengi aspiratörün farkında değil. Öğle telaşı geçiyor. Ama Han gelmiyor. Saatler süren aralıksız çalışmadan sonra bir el Şirine'nin omzuna dokunuyor ve bir erkek sesi, "Şef?" diyor.

Şirine dönüyor. Victor Hernandez beyaz mutfak önlüğünü boğazına kadar iliklemiş, asker botları yarı bağlanmış. Yere bakıyor ve kararsızca, "İşine engel olduğum için özür dilerim. Ama bir şey oldu, şey..." diyor.

"Sakin ol Victor." Şirine dönüp bir kase maydanoz, limon ve domatesi karıştırıyor. "Ne oldu?"

"Arkadaşın" diyor Victor. Şirine karıştırmayı bırakıp onun çekik Aztek gözlerine bakıyor. "Han dün gece buraya geldi" diyor Victor.

"Han burada mıydı?" diye soruyor Şirine yeri işaret ederek.

"Senin için bir şey bıraktı, mutfakta duruyor. Dün gece çok geç çıktım, bir buçuk-iki gibiydi. Cristobal bile gitmişti. Arka tarafta sesler duydum. Biliyor musun, gerçekten çok korktum. Ne olduğuna bakmak için dışarı çıktığımda Han'ı arkada, basamaklarda otururken buldum."

Şirine düşünceli bir ifadeyle ceketinin önünü düzeltiyor. "Konuştunuz mu?"

Victor başını sallıyor. "Sarhoş olduğunu düşündüm. Gözleri kıpkırmızıydı, yüzü de ter içinde. Ama şimdi sarhoş olduğundan emin değilim. Çok üzgün görünüyordu. Yanına oturdum, bana Irak'a dönmeyi düşündüğünü söyledi."

Şirine'nin nabzı hızlanıyor. "Böyle mi söyledi?"

"Onu anlıyorum. Ben burada doğup büyüdüm ama bazen Meksiko gibi bir yere gitmek istiyorum." Şirine'nin ne düşün-

düğünü anlamaya çalışır gibi ona bakıyor. "Her neyse, hiç durmadan konuştu. Onu Amerika'ya bağlayan hiçbir şey olmadığını söyledi. Bana bütün bunların hiç büyük ve berbat bir düş gibi gelip gelmediğini sordu."

Şirine parmaklarını dudaklarına bastırınca sarmısak ve acı biber kokusu alıyor. "Sen ne dedin?"

"Hayır, dedim, Amerika kesinlikle bir düş değil. Ama gördüğüm kadarıyla kafasına koymuş. Geri dönmeye kararlı. Buna çok tanık oldum, arkadaşlarım bir noktadan sonra geri dönmek istiyorlar." Victor içeride bir casus olup olmadığını anlamak ister gibi çevreye bakıyor. "Şef, gitmesine izin veremezsin."

Şirine kalp atışlarını duyuyor. Victor'un bronz yüzüyle yassı elmacık kemiklerine bakıyor.

"Geldiği yerden, oradaki *guardia*dan ve deli diktatörlerinden söz etti, anlattıkları bende bir şey çağrıştırdı. Sonra Cristobal'in öyküsü aklıma geldi. Onun El Salvadorlu olduğunu biliyor musun?"

"Bilmiyordum."

"*Guardia* bütün aileye ateş açmış ve hepsini öldürmüş. Ailesi çiftçiymiş, küçük bir yerden geliyorlarmış. Nasıl becerdi bilmiyorum, ama Cristobal oradan kaçmayı başarmış. Bacaklarındaki yaraları görmelisin."

Şirine gözlerini kapıyor.

"Şef, dinle, tekrar ediyorum, Han'ın geri dönmesine izin veremezsin. Sağ bırakmazlar onu. Öyle yerlerde ilk kurbanlar Han gibileri olur. Hemen göze battıkları için herkesin dikkatini çekerler ve dedikodu başlar. Hep öyle olur." Üst üste konmuş kirli tabakları alıyor ama hemen ardından bırakıyor. "Başka ne dediğini biliyor musun? *Ole* sözcüğünün *Allah* sözcüğünden türediğini düşünüyorlarmış. Arapların bir milyon yıl önce İspanya'ya gelişinden kalmış. Doğru olduğuna inanıyorum. Biliyorsun, boğa güreşlerinde, hayvana kılıcı sapladıklarında *'Ole!'* diye bağırırlar, kendi gözlerimle gördüm, bence Han haklı."

Victor gittikten sonra, Şirine arka mutfağa giriyor. Han'ın armağanı masanın üzerindeki vazoda: Bir demet kadife kırmızısı gül.

* * *

Yakındoğu Dilleri bürosundaki kadın, Han'ın nerede olduğunu bilmediğini söylüyor ama sonra, elinde bir tomar kağıtla odalardan birinden çıkan blucinli, zayıf bir kız, "Han'ı mı arıyorsunuz?" diye soruyor. "Bildiğim kadarıyla öğleden sonraki konferansa gitti."

Şirine sınıfın yerini öğreniyor. Bir kat aşağıdaki sınıf, dönem başında Aziz'in okuma gününün yapıldığı salon ama şimdi çift kanatlı camlı kapı kapalı, granit rengi halı da daha yumuşak görünüyor. Kapıya yaklaşınca konuşmacının sesini duyuyor. Kulağa hoş gelen bir ses ama tekdüze ve sıkıcı. Katlanan sandalyelerin hepsi açılmış, ancak içeride yalnızca bir avuç insan var. Han ile Nathan en arka sırada yan yana oturuyor. Han, kilisede oturur gibi başını yana eğmiş.

Konuşmacının sesi yükselince, Şirine onu dinlemek için kapıda duruyor. Adam, "Şimdi" diyor, "UNICEF'e göre, ABD yaptırımları yüzünden, her yıl elli bin yetişkin Iraklı ölüyor, yiyecekle ilaca konulan Amerikan ambargosu yüzünden de *her ay* Irak'ta beş bin çocuk yaşamını yitiriyor. Yaptırımlar insanları sağlık hizmetleri, içme suyu ve elektrik gibi temel gereksinimlerden yoksun bırakıyor. Bu, sivilleri açlıktan öldürmeyi savaş taktiği olarak benimseyenleri durdurmayı hedefleyen Cenevre Sözleşmesi'ne aykırıdır. Son birkaç yıl içinde, Irak'tan onlarca, binlerce insan kaçtı, bunların birçoğu ülkenin korkunç ekonomik ve politik koşullarından kaçmaya çalışan işadamları." Başını notlarından kaldırıp iç çekiyor. Sonra dinleyicilere bakarak sözünü sürdürüyor: "Birleşik Devletler'de bir uçak kazasında yirmi beş kişi ölse manşet olur. Peki ya beş bin Iraklı çocuk? Ya da politik muhalifler? Irak, Amerika'dan silah satın alma-

ya başladıktan sonra bir hata yapıp birçok konuda saldırganca davranmış olsa bile, biz her ay beş bin çocuğun ölümünü vicdanımız sızlamadan nasıl kabul ederiz?"

Şirine bir mırıltı duyuyor: Nathan, Han'ın kulağına fısıldıyor. Han başını çevirince kapıda onu görüyor.

Han da Nathan'a bir şey fısıldayıp sandalyesinden kalkıyor. Nathan onun arkasından Şirine'ye el sallıyor. Garip bir hareket, el sallamaktan çok, işarete benziyor. Onu uyarıyormuş gibi parmaklarını açmış, yüzünde yalvaran bir ifade var. Şirine kaşlarını çatıp başını eğiyor, Han ona doğru yürüyor. Yüzü incelmiş ve donuklaşmış, gözlerinin altında mor gölgeler var. Şirine'nin yanına geliyor, eğilip mırıldanıyor: "Şirine, seninle konuşmak istiyorum... Başka bir yere gidebilir miyiz?" Şirine, uzattığı elini tutuyor.

Konuşmacı sesini yükseltince, Han onu dinlemek için arkasını dönüyor. "Size bir şey söyleyeceğim" diyor adam duygu dolu bir sesle. "Yalnızca şu kadarını söyleyeceğim. Amerika, karşı taraftan tepki beklemeden, istediklerini elde etmek ve itibarını arttırmak için diğer ülkelerin doğal kaynaklarıyla ekonomilerini mahvetmeyi sürdüremez. Unutmayın, her zaman bir tepki olacaktır. Ne zaman ve nasıl, bilmiyorum. Ama bu tutumunu sürdürürse, doğal olarak tepkilerle karşılaşacaktır. Biz bir boşlukta yaşamıyoruz. Bu dünyanın tek ulusu değiliz. Irak gibi ülkelere uzun zamandır korkunç şeyler yapıyoruz. Amerikalıların duymak istemediği şeyler. Bütün dünyaya karşı kayıtsız kalıp kendi halinizde yaşamak isteyebilirsiniz ama siz burada yaşadığınız sürece, sizin adınıza cinayetler işlenecektir. Ahlaki bir zorunluluğumuz, yaptığımız bir anlaşma var bizim, dünya vatandaşı olarak yaşamak üzere. Ama diğer insanlara gösterdiğimiz kayıtsızlıkla yaptığımız anlaşmayı bozduk. Günün birinde *bizim* başımıza korkunç bir şey gelecek."

* * *

Öğleden sonra dörtte amcasının evi sessiz. Günün son ışık-

ları, tuğla duvarları yıkarken, çevredeki evlerin kırmızı kiremit çatılarını şeftali ve mercan rengine boyuyor. Yılın en kısa günü. Rüzgar, soluk kadar hafif ve külrengi, dünya uzun bir uykuya yatmaya hazırlanırmış gibi görünüyor. Han ile içeri giren Şirine, tekrar beş yaşındaymış ve bu eve ilk gelişiymiş gibi aklı karışıyor. Amcasının yün ve ipek halılarının kokusu, üzerlerinde sigara yanıkları olan küf kokulu mobilyalar, saydam giysiler içindeki zayıf kadınların, kaptanlarla monokllü adamların eski yağlıboya resimleri, rafları dolduran deri, bez ve kağıt kapaklı binlerce kitabın kokusu ve sayısız kakuleli kahve lekesi kafasını karıştırıyor.

Amcasının sağdaki kütüphanesine ya da soldaki terk edilmiş oturma odasına girmiyorlar, yukarıdaki yatak odasına da çıkmıyorlar, Şirine onu arka taraftaki mutfağa götürüyor ve küçük benekli, beyaz masanın başına oturtuyor. Karşısına geçip bir elini diğerinin üzerine koyuyor ve derin bir soluk alarak, "Han, özür dilerim" diyor. "Eşarbını kaybettiğim için özür dilerim, dansta olay çıkardığım için özür dilerim... her şey için özür dilerim."

Han'ın yüzü solgun ve ifadesiz, gözleri kıpkırmızı, kan çanağına dönmüş. Şirine kanın yüzünden çekildiğini hissediyor, kulakları uğulduyor. "Neden özür diliyorsun?" diye soruyor. Han, gözlerini kısmış, ona bakıyor. Bir anda yüzüne renk geliyor, yanaklarında pancar suyu kadar kırmızı üçgenler beliriyor, gözleri bir anda ardına dek açılıyor ve gülerek, "Şirine" diyor, "Biricik gerçek aşkım".

* * *

Bir süre konuşmadan masada oturuyorlar. Şirine rahatlamış ama hâlâ endişeli. Yaşamlarının eskisi gibi olmasını istiyor, bununla birlikte yolunda gitmeyen şeyler var. Han ile böyle oturmak onu korkutuyor, ne konuşuyor ne de birbirlerine bakıyorlar, sonunda ayağa kalkıyor ve dolaplarda pirinç, soğan ve

sarmısak aramaya koyuluyor. Han uzaktan onu izlerken yemek yapıyor. İri kuzu parçalarını doğrudan ateşin üzerinde kızartıyor, soğan, domates ve kabağı şişe geçiriyor, yağda hafif bir lavanta kokusu var. Bir torba frekeh olduğunu biliyor, almak için dolabı açıyor ama biraz düşündükten sonra kapatıyor. Sarmısak, kızarmış kuzu ve çayır kokusu mutfağı dolduruyor. Eti büyük bir tabakta, yanında safranlı ve kızarmış çamfıstıklı pilavla masaya götürüyor. Biraz yemek istiyor ama etin tadı yok, lokmasını zorlukla yutuyor. Oturup yemek yiyen Han'ı izliyor, ilgisini çekmek için oynadığı bu küçük oyunun işe yaramasını umuyor.

Han yemeğini bitirince, buzdolabında teneke kahve kutusunu buluyor. Plastik kapağı açıp parlak tozdan bir kaşık alarak bir fincan suya koyuyor, bir çay kaşığı şeker ekledikten sonra ateşin üzerinde karıştırıyor ve köpürmesini bekliyor. Kakule bulamayınca, kahveye bir parça limon kabuğu koyuyor. Başının döndüğünü, yorgun olduğunu hissederek kendine de bir fincan çay hazırlıyor. Taşımsı bir tadı var çayın, aklından bayat olduğu geçiyor, yine de içiyor.

Güneş çoktan batmış, komşular evlerine dönüyorlar, Şirine mutfak penceresinden süzülen far ışıklarıyla aydınlanan Han'ın yüzüne bakıyor. Parmağını fincanın ağzında yavaşça çeviren Han bir ses çıkarıyor.

"Ne oldu?"

Han gülümseyerek, "Bir melek gibi yemek pişiriyorsun" diyor.

Çay fincanının arkasına saklanan Şirine ona bakıyor. Han bütün benliğiyle orada değil. Sorunun ne olduğunu sormak istiyor. Ama gerçeği öğrenmekten korkuyor, Han bunu sezer gibi davranıyor. Şirine derin bir soluk daha alıyor, fincanını bırakıp erkeği holden yukarıya çıkan merdivene götürüyor, merdivenin cilalı ahşap korkuluğu, ön kapının camlarından içeri süzülen ışık yamaları altında parlıyor. Şirine Han'ı, kendini bildi bileli uyuduğu yere, yatak odasına götürüyor. Onu, yatağının koyu

renk, kıvrımlı başucu ve ayakucu tahtası arasındaki fildişi yorganın üzerine oturtuyor ve ellerini tutuyor. Sonra başucu çekmecesini açıyor ama bu kez havada yükselen müzikal kahkahayı duymuyor. Sessiz fotoğrafı alıyor, üzerindeki yüz hafızasına nakşolmuş. Bunu neden yaptığını bilmiyor; kendini örümcek ağları arasında bir şey arar gibi hissediyor. Fotoğrafı Han'a veriyor. Han dalgınca gülümsüyor ve fotoğrafa bakmadan gözlerini ovuşturuyor. "Daha fazla fotoğraf istemiyorum."

"Ne demek istiyorsun?"

Elini gözlerinin üzerinden ayırmadan, "Bunlardan yeterince gördüm" diyor.

Sonra elini indiriyor. Fotoğrafı görünce başını geriye atıyor. "Nereden buldun bunu?" Kağıdın köşesi parmaklarının arasında titriyor. Han fotoğrafa bakınca Şirine soluğunun kesildiğini hissediyor; Han'ın yüzündeki ifade parlak bir ışık kadar açık: Şirine onun karmaşık düşüncelerini görür gibi oluyor, damarlarda dolaşan kan hücreleri gibi birbirleriyle yarışıyorlar. "Elimdeki tek fotoğrafını kaybettim. Onu bir daha göremeyeceğimi sanıyordum" diyor Han. Başını kaldırıyor. Gözleri parlıyor. "Kız kardeşim Leyla bu."

* * *

"Savaştan önce" diyor Han, "Amerikalılar Irak'ı bombalamadan önce..."

Şirine gözlerini kırpıştırarak usulca yatakta kıvrılıyor. Han, yanına uzanıyor. Şirine duymak istesin ya da istemesin, ona her şeyi anlatacak.

* * *

"Ailem beni Kahire'deki özel erkek okuluna gönderdi" diyor Han. "Amerikalı arkadaşım Janet destek oldu, okul taksitleriyle diğer harcamaları o karşıladı ve varlığını hayal bile edemediğim bir bilgi dünyasına girdim. Beş yıl evimden uzakta

kaldım, yaz tatillerini aileleri tarafından terk edilen birkaç çocukla geçiriyordum. Ailemi seviyordum ama onlar benim geride bıraktığım bir dünyaya aitti. 1979'da geri döndüm, Bağdat Üniversitesi'ne gidebilirdim, ancak o yıl Saddam iktidara geldi. 1980'de tartışmalı bir bölge yüzünden İran'a savaş açtı. Bir anda, yiyecek ve su karneleriyle birlikte kağıt ve kitap sıkıntısı başladı. Burs bulmak olanaksızlaştı. Amerikan sermayeme gelince, kesilmişti elbette.

"Kahire'den döndüğümde kültürel etkinliklerden başka bir şey düşünemiyordum, edebiyat, resim ve tiyatroya tutkundum. Dinin ve paranın 'ihaneti' olarak gördüğüm şeylerle ilgilenmek istemiyordum. Ailemi mutsuz etmek için elimden geleni ardıma koymadım. Sürekli bir öfke duyuyordum onlara karşı. Ben yaşamımda yeni bir yere gelmişken, onlar inatla oldukları yerde kalmışlardı. Artık çevredeki yoksulluğu görebiliyordum, evimizin kirli döşemesini, eğri büğrü camları, her şeyi görüyordum ve bütün bunlar beni rahatsız ediyordu. Gece gökyüzü bombalarla aydınlanıyordu, uyumaya olanak yoktu. Düşlerimde havada parçalarıma ayrıldığımı görüyordum.

"Saddam orduya katılmaları için gençlere baskı yapmaya başladı, ailem benim gözden uzakta, evde kalmamı istiyordu. Bense gece geç saatlerde Arif ve Leyla ile çıkıp arkadaşlarımıza gidiyordum, onlarla ekonomi, dış politika ve dünya sorunlarını tartışıyorduk." Susup ellerine bakıyor, avuçlarını birbirine sürtüyor. "Galiba Nathan'ın Bağdat öykülerini sevmemin nedeni de bu. O, kente bir yetişkin olarak gitti ve benim yaşamak istediğim hayatı yaşadı, oradan ayrıldığımda çok gençtim. Biraz daha büyüyünce, bazı okul arkadaşlarımın Amerika'nın bir hain olduğunu söylediğini duydum, ülkenin kaynaklarıyla varlıklarım tüketiyor ama karşılığında onlara değersiz şeylerle ucuz eğlenceden başka bir şey vermiyordu. Hepsi bir aldatmacaydı. Gerçeği görmeye başlamıştım. Bağdat sokaklarında tabelalar Arapça ve İngilizce'ydi artık, ortalık Disney kahramanları ve Amerikan tişörtleriyle doluydu. Bunlar süprüntüydü. Çöptü.

"Bununla birlikte Amerika bana yeni bir yaşam vermişti ve bundan vazgeçmeyi düşünemiyordum. Hemingway gibi bir yazar ve hayalci olmak istiyordum, dil öğrenme ve dünyayı gezme arzusu bana heyecan veriyordu. Öykü ve şiir yazmayı beceremiyordum, onun için politikayla ilgilenmeye başladım, yeraltı gazetelerine alaycı bir dille Saddam Hüseyin'i şiddetle eleştiren yazılar yazdım. Yazıları Ma'al takma adıyla yazıyordum, bu iş bana hem tehlikeli hem de gizemli geliyordu."

* * *

Han gözlerini kapayıp şakaklarını ovuyor. Başını yeniden kaldırdığında gözleri boş bakıyor. "Leyla ile Arif'e bu gazeteleri arkadaşları arasında dağıttırdım. Kapı kapı dolaşıp insanların eline makalelerimin teksir makinesiyle çoğaltılan kopyalarını tutuşturmaları için onları yüreklendirdim. Ben 'saklanırken', toplantılara gidip yazılarımı okudular. Oyun gibiydi. Leyla on altı, Arif on iki yaşındaydı. Her ikisini de çok akıllı buluyordum.

"Doğal olarak, Saddam'ın polisi sonunda yazdığım yazılarla yaşadığım yeri öğrendi, biri beni onlara ihbar etmiş. Eve gelip kapıyı yumrukladılar. Annemle babam beni oturma odasının altındaki zeytin deposuna sakladı. Leyla'nın kapıda onları durdurduğunu duydum. Ülkesine kara çalan yazılarla Irak Cumhurbaşkanı'na ve Irak ulusuna saldıran vatan haini Ma'al'i tutuklamak için geldiklerini söylüyorlardı. Ama anladığım kadarıyla, peşime düşmelerinin asıl nedeni bu değildi. CIA için bilgi toplayan Amerikalı bir işadamıyla bağlantım olduğunu düşünüyorlardı. Bunu duyan on iki yaşındaki erkek kardeşim kendini ortaya attı ve onlara Ma'al olduğunu söyledi.

"Mahzen büyük zeytin kavanozlarıyla doluydu, elim üzerlerinde kayıyordu. Salamuranın acı kokusuyla mahzenin nemli toprağının kokusu birbirine karışmıştı. Başımın üzerinde ayak sesleriyle soğuk, tiz sesler duyuyordum, annem mutfakta bir ses çıkarınca babam onu susturdu. Temeldeki çatlaktan dışarıyı

görebiliyordum, evimizin altın rengi, çiğnenmiş toz ve yabani otlarla kuşatılmış olduğunu anımsıyorum, her şey sapsarıydı.

"Zeytin deposunda saklanıp onun kendini kurban etmesine izin verdim. Kardeşimi tutukladılar. Ne yapacağımı bilmiyordum. Bir çocuğu tutuklayacaklarına inanmıyordum. Bunu bizi korkutmak için yaptıklarını düşünüyordum, bir süre içeride tutup serbest bırakacaklardı. Çok kısa bir süre sonra polisin benim için döneceğinden emindim. O akşam evden ayrıldım. Ama Arif'i bırakmadılar. Daha sonra, aynı hafta arkadaşım Sami'yi tutukladıklarını öğrendim. Birkaç yıl sonra kız kardeşim Leyla da tutuklandı. Onun Amerikalı casuslarla bağlantısı olduğunu söylediler. Hepsini götürdüler. Polis, bunun beni Irak'a geri getireceğini düşünmüş olabilir ama öyle olmadı. Polisin onları götürmesine izin verdim. İngiltere'ye gittikten sonra, izlerini bulmak için elimden geleni yaptım, arkadaşlarımı aradım, mektuplar yazdım. Birini ayda aramaktan farkı yoktu. İlişkimizin hem benim hem de ailem için ne kadar tehlikeli olduğunu Janet'ın bilip bilmediğini merak ediyordum. Özel okulda geçirdiğim yıllarda beynim yıkanmış gibiydi, Batı dünyası gözümde yüceltilmiş, kafama o dünyanın değer yargılarıyla düşünceleri sokulmuştu. Janet benim için çok para harcadı ama onun soyadıyla kocasının ya da kendisinin benim ülkemde bulunmasının gerçek nedenini hiçbir zaman öğrenemedim. Saddam Hüseyin'in iktidara geleceğini biliyordu. Bilmemesi gereken birçok şey biliyordu. Ne yapmaya çalıştıklarını hiçbir zaman öğrenemediğim için sonunda, bunu kasıtlı olarak yapmamış olsalar bile, bana ihanet edenlerin onlar olduklarına karar verdim."

* * *

"Peki Leyla..."

"Evet, öldü."

"Nereden biliyorsun?"

"Sana verdiğim eşarbı anımsıyor musun? Annemin değil, Leyla'nındı. Öldürüldükten sonra teyzem Dima bana gönderdi."

Şirine ellerini göğsünde kavuşturup başını sallıyor. "Neden söylemedin?"

Han pencereye bakarak kaşlarını çatıyor. "Seni korkutmak istemedim. Gerçeği bilseydin takmak istemeyebilirdin."

Şirine eğilip elini tutuyor. Ama Han'ı bir kez daha kendisinden uzaklaştıran bir şey var, öykü akciğerlerini doldurup onu dibe çekmiş gibi. Gözleri açık ama feri kaçmış. Ateşi varmış gibi titriyor, cildi grimsi bir renk almış ve gözünün köşesindeki yara izi kızarmış. Şirine bakınca Han'ın eli oraya gidiyor. "Kaçarken oldu" diyor parmağını yara izine dokundurarak. "Kaçmama yardım eden adamlardan biri, bir anda bana karşı döndü ve babamın tespihini çalmak istedi. Onu ne büyük bir özenle kadar sakladığımı görünce değerli olduğunu sanmış. Bir gece, tespihi elimden almaya çalışırken uyanınca, kırık bir şişeyle yüzüme vurdu. O kadar şiddetli bir kanama oldu ki, adam korkup kaçtı. O gece, sınırdaki Bedevi kampına varana kadar çölde sekiz kilometre yürümek zorunda kaldım. Oradakilerden biri uzun süre aşçılık yaptığını ve çalıştığı mutfaklarda her şeyi dikebilecek kadar çok yara gördüğünü söyledi. Karısının iğne ipliğiyle yüzümü dikti. Daha sonra da beni sınırdan onlar geçirdi."

"Aşçı ha?" diyor Şirine gülümsemeye çalışarak.

Han duymuyor, kafası zihninden geçen anı kırıntılarıyla dolu. Kaşlarını çatarak sözünü sürdürüyor: "Kemgözden söz edildiğini hiç duydun mu? Bütün çocukluğumu kemgöz öyküleri dinleyerek geçirdim. İnsanların elinden her şeylerini alan kötü ruhun."

Şirine elini ellerine alıyor. Eli parmaklarının arasında, avuç içi yukarıda, hareketsiz kalıyor. "Tabii, kemgözü biliyorum" diyor Şirine.

"Leyla ile Arif tutuklanana kadar buna inanmıyordum. Birkaç yıl sonra babam kalp krizinden öldü. Korkuyla üzüntü onu yiyip bitirmiş olmalı."

"Çok üzüldüm."

"Sürekli bir çözüm yolu arıyorsun. Uykusuz gecelerde onları kurtarmanın yolunu bulmaya çalışıyorsun." Şaşkın ve yaşlı gözlerle bakıyor. "Ne yapsam? Ne yapmam gerek? Para ve mektup gönderdim ama ellerine geçip geçmediğini hiçbir zaman öğrenemedim. Leyla'nın başına gelenleri duyar duymaz geri dönmek istedim, ama babam karşı çıktı. Benim yaşamam gerektiğini söyledi."

Şirine onun ellerini sıkıyor.

"Buraya, Los Angeles'a gelmeden önce teyzem Dima'dan bir mektup aldım, yalnızlığın annemi hasta ettiğini, hatta biraz delirttiğini yazmıştı."

"Ne korkunç" diyor Şirine mektubu düşünerek.

Han gülümsüyor, kederli, sönük bir gülümseme. "Bütün bunlar korkunç, değil mi? Kemgöze bu yüzden inanıyorum. Bunlar olmadan önce, ailemin başına böyle kötü şeyler geleceğine inanmazdım. Ama bizim yaşadıklarımızı bütün ülke yaşıyordu. Koskoca bir ülke kemgöz gibi bir büyü etkisinde kalmış olabilir mi?"

Şirine başını çeviriyor.

"Hayır" diye mırıldanıyor Han. "Bilmiyorum. Doğru değil. Olanlar doğru değil..." Susup pencereye bakıyor. Bakışlarını izleyen Şirine, pencereye tırmandığı geceyi anımsıyor. Aradan çok uzun zaman geçmiş gibi geliyor. "Çok şey değişti" diyor Han. "Annem hayattayken geri dönmem gerek. Onu bir kez daha görmek, bir kez daha onunla birlikte olmak istiyorum, bunu yıllar önce yapmam gerekirdi. Geri dönmek zorundayım." Uyumak üzereymiş gibi, yavaşça gözlerini açıp kapıyor.

"Haydi" diyor Şirine. "Bu gece olmaz."

"Bu gece olmalı" diyor Han. "Başka zamanımız yok." Ama sonra yorganın altına kayıyor.

"Han, ikimizin de dinlenmesi gerekiyor. Konuşmamız gereken her şeyi sabah konuşuruz." Han'ın yüzüne düşen saçı geriye

itiyor. Han sevgiyle ona bakıyor, sonra gözlerini kapıyor. Kısa bir süre sonra solunumu düzenli bir iniş-çıkışa dönüşüyor. Kaşları, çözülmesi olanaksız bir bulmacayla uğraşıyormuş gibi çatık, iki kaşının arasında dikey bir çizgi oluşmuş ama uykusunda, olduğundan genç görünüyor.

* * *

Gümüş rengi ay doğduğunda oda gölgelerle doluyor ama hava durgun. Şirine sessizce kalkıp pencereleri aralıyor. Rüzgar odayı sokağın, tozun, çöl ve uzun kış gecelerinin son soluğuyla dolduruyor. Gümüşsü gökyüzünün gizemli bir görüntüsü var, arabalardan yansıyan ışık pencerelerde titreşiyor. Serin esintiyle ürperen Şirine yatağa dönüyor.

Han'ın yanına kayıyor, onu uyandırmamaya özen göstererek usulca kolunu göğsüne koyuyor ve fısıldıyor: "Her şey yoluna girecek Habeebti, her şey yoluna girecek. Burada benimle ve amcamla kalacaksın. Aşkımız sürecek, evlenecek ve mutlu olacağız. Belki birini gönderip anneni bu ülkeye getirtebiliriz. Birlikte olacağız ve sonunda her şey yoluna girecek." Han uyurken onun saçını okşuyor. Sonunda o da derin bir uykuya dalıyor ve duman gibi karanlık, düşsüz bir gece geçiriyor.

* * *

Şirine tanyerinin griliğinde uyanıyor, bluciniyle kazağını giyiyor; yolunda gitmeyen bir şey var. Pencereler kapalı. Ağzı, çok fazla şeker yemiş gibi yanıyor.

Yatakta oturuyor. Fotoğraf başucu masasında değil, yerinde kağıt bir kayık var. Şirine Han'ın gittiğini ancak battaniyeye dokunduktan sonra anlayabiliyor.

* * *

Notta şöyle yazıyor: "Her şey kötü. Dünya kötü. Hayati, za-

man geldi. Gidiyorum. Hiçbir zaman da burada olmamış olduğumu düşün."

* * *

Han'ın telefonunu açan olmuyor. Amcasının arabasının anahtarlarını kapan Şirine, sabahın erken saatlerinde işe giden insanlarla kalabalıklaşan sokaklarda ilerliyor. Anahtarıyla Han'ın evine giriyor. Kitaplarıyla giysilerinin büyük bir kısmı gitmiş, valizi, diş fırçası ve lapis lazuli tespihi yok. Orada bıraktığı sarı saç tokalarını da göremiyor.

Defter yığınıyla Hemingway üzerine yazıları da gitmiş, çizgili, kenarı kıvrık beyaz sayfalara mavi tükenmez kalemle yazılmış Arapça çevirileri. "Big Two-Hearted River" (İki Yürekli Büyük Nehir), *Paris Bir Şenliktir* ve *İhtiyar Adamla Deniz*.

Şirine üniversiteye gidiyor ama kış tatilinde oldukları için terk edilmiş bir görüntüsü var. Yabancı Diller binasının kapılarını zorladıktan sonra, yangın merdiveninde kilitsiz bir kapı buluyor. Ama bina boş, öğrencilerin yokluğuyla hayaletli evlere benzemiş, sesler koridorlarda yankılanıyor. Girişte yürüyen Şirine, duvarlarda yankılanan ayak seslerini dinliyor. Han'ın üçüncü kattaki odasını buluyor, kapı kolunu çevirirken, camın üzerindeki ismine ve dışarıda onu bekleyen öğrencilerin oturduğu sandalyelere bakıyor. Kapkara bir umutsuzluk dalgasının içinde yükseldiğini hissediyor.

Güneş doğmak üzereyken amcasının evine dönüyor. Onu kapıda karşılayan amcası, "Habeebti, Lon Hayden telefon etti" diyor. "Han dün gece bürosunu arayıp bir not bırakmış, istifa ettiğini bildirmiş."

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Abdelrahman Salahadin boğulmaktan bıkmıştı. Şansını beyazperdede denemek istiyordu. O güne kadar hiç rol yapmamış, bildiği üç İngilizce sözcükle yola çıkmıştı. Bunlar *Hal'-Awud, Dar'Aktr* ve *Fil'İmm* idi, ama parlak cildi, parlak gözleri ve geniş yüzücü omuzlarıyla şeytani bir güzelliği vardı. Başlangıç olarak birkaç küçük rol aldı. Meksikalı, İtalyan ve benzeri karakterleri oynadı. Zamanla gözü açıldı, daha büyük roller istedi, sağa sola sorular sorup bilgi almaya başladı. Bu arada, daha önce çekilen bir filmle ilgili öyküler duydu, filmin adı *El Shaykh* idi.

Şeyh.

Evet. Böyle oldu. Çok iyi bir roldü bu. Bir Arap için biçilmiş kaftan. Ama rolü bir İtalyan'a vermişlerdi! Hiçbir şeyden anlamayan Rudy adındaki bir İtalyan'a, çünkü Hollywood'dakiler Araplar ile iş yapmak istemiyorlardı. O günlerde, yönetmenlerle yapımcılar Arapları terörist olarak görmüyorlardı, onlara İncil'den fırlama yaratıklar gözüyle bakıyorlardı ve böyle saçmalıklar için kaybedecek zamanları yoktu. Koyu tenli insanların delirip abuk sabuk şeyler yapabileceğini düşünüyorlardı. Onun için Arap filmlerinde rolleri İtalyanlar ile İrlandalılara veriyorlardı, bu filmlerde rol alan bir iki İspanyol bile vardı. *The Ten Commandments (On Emir)* Nejla halanın evinin karşısında çekilmişti, *Greatest Story (En Büyük Öykü)* de Abdelrahman'ın büyükbabasının çiftliğinde. Bir de *Barabbas* vardı, yönetmen bu filmde sultan rolünü, oraya kent dışından gelen ve kame-

raları çalıp bozan çılgın bir mavi Bedevi'ye, Deli al-Rashid'e önermişti.

Her neyse, yeni bir Arap filminin çekimine başlanacaktı. Yönetmeni ünlü bir İngiliz idi. Film için çok fazla müzik yapıldı, çok para, kum ve emek harcandı. Abdelrahman Salahadin sonunda büyük bir iş yapma fırsatı bulmuştu. Film, Akabe'nin iç kesimlerinde, doğup büyüdüğü yer olan Ram Vadisi'nde çekilecekti. Uzun vadeli bir işti ve Abdelrahman hâlâ sıradan biriydi ama Kızıl Deniz'de yüzerek geçirdiği yıllara karşın, genç ve yakışıklıydı. Yakışıklıydı. Seninki gibi pürüzsüz bir cildi, babanınkiler gibi kapkara, parlak gözleri, hançer gibi bir belkemiği ve Nil geceleri kadar siyah saçları vardı.

Sete çıktığında, İtalyan aktörler de dahil herkes sustu. Yönetmen boş sandalye denizinin ortasında, uzaklarda bir yerde gizlenmişti, başıyla işaret verince, Abdelrahman ağzını açtı ve haykırdı: "Küçük, barbar bir halk!" Filmin en ilginç replikleriden biriydi, Abdelrahman'ın sesi havayı mızrak gibi yardı. Filmin yıldızı olacağını herkes anlamıştı.

Ama o Ürdünlü, Suriyeli, Lübnanlı, Mısırlı, Iraklı, Filistinli boğulmuş Arap Bedevi'nin tekiydi. Nasıl yıldız olabilirdi ki?

* * *

Şirine, gün boyu soluğu tutulmuş gibi gözünü ön kapıdan ayırmadan çalışıyor.

Kafe, daha önce görülmemiş biçimde öğrenci kaynıyor. Masalar çeşitli Arap ülkelerinden gelen delikanlılarla doluyor. Birkaçı karşı kaldırımdaki Şehrazat Eczanesinden sandalye ödünç alıyor. Arapça tartışıyorlar. Sesleri yüksek, boyun damarları şişmiş. Çoğunun gözü, Han'ın çıkagelmesini bekler gibi kapıda.

Victor Hernandez mutfakta kalıp Şirine ile delice çalışıyor, o ızgaranın başındayken, salata, çorba ve sos yapıyor. Cristobal ile Um-Nadia tabakları masalara götürüyor. "Bu da ne?" diye soruyor Victor sipariş almak için mutfakta bekleyen Mireille'e. "Neler oluyor dışarda?"

Mireille Şirine'ye bakıyor, "Han'ın üniversiteden istifa edip Irak'a döndüğü söyleniyor" diyor. "Gidiş nedenini tartışıyorlar, kaçmak zorunda mı kalmış, bunun Saddam Hüseyin ya da CIA ile ilgisi var mıymış, bunları konuşuyorlar."

Victor dönüp Şirine'ye bakıyor. "Dediğini yapmış, geri dönmüş!"

Şirine başını kükreyen aspiratörün altına sokuyor. Izgaranın sıcaklığını vücudunda hissediyor, etlerin yağı diş gibi çatırdayıp takırdıyor.

Şirine durmaksızın çalışıyor, kolları yorulup sırtı tutulana kadar kuzu ve tavuk şiş yapıyor, ağır ateşte incik pişiriyor, balık kızartıyor. Gün boyunca kafede kalan öğrenciler bir kargaşa yaratıyor. Yiyor, bekliyor ve tartışıyorlar, kapanış zamanından bir saat sonra Um-Nadia dolaptan bir süpürge alıp ortaya çıkıyor ve süpürgeyi sallayarak bağırıyor: "*İmshee!* Hadi bakalım, herkes evine! Bugünlük bu kadar yeter, kafamızı şişirdiniz!"

* * *

Victor, Cristobal ve Cristobal'in bu iş için kafeye çağırdığı kuzeni Eliazer temizliğe başlıyor. Şirine bir sandalyeye çöküyor. Derisiyle kemiklerini yitirmiş gibi yarı saydam hissediyor kendini. Aspiratörün gürültüsüyle insan sesleri hâlâ beyninde uğulduyor. Doğranmış maydanozun toprağımsı kokusu havaya sinmiş. Gözlerini kapayıp kulaklarındaki çınlamayı dinliyor.

Karşısında oturan Mireille, "Öğrencilerin bir kısmı onun casus olduğunu söylüyordu" diyor.

"Casus mu?" Şirine'in kolları kucağına düşüyor. "Casus mu? Kim için çalışıyordu?"

Mireille omuz silkiyor. "CIA, Irak ya da başka biri için."

"Olacak şey değil."

"Onun, Saddam Hüseyin'in kimliğini gizleyen oğullarından biri olduğunu düşünen biri varmış."

Şirine şakaklarını ovuyor. "Neden Han'dan söz ederken geçmiş zaman kullanıyoruz?"

"Sana bir şey söyledi mi? Geri dönecek mi? Sahiden Irak'a mı gitti?"

Şirine başını eğiyor, yüzünün ağlamak üzereymiş gibi gerildiğini hissediyor, ancak gözlerinden yaş akmıyor. Yanıtları bilmediğini söylemek istiyor ama ciğerlerinde hava yok. Mireille sandalyesini, dizleri birbirine değecek kadar yakına çekiyor ve Şirine'nin elini sıkıca tutuyor. "Her şey yoluna girecek. Geri dönecek, eminim. Hissedebiliyorum."

Şirine başını sallıyor. "Ne düşüneceğimi bilmiyorum."

"Dinle beni, seni ne kadar sevdiğini biliyorum. Bunu bir aptal bile görebilirdi. Belki korkup gitmiştir ama geri dönecek, hiç kuşkum yok."

Şirine yere bakarak soruyor: "Neden korkmuştur?"

* * *

O gece Şirine tekrar Han'ın evine gidiyor, telefonu yatağa götürüp havayollarını arıyor. Titrek bir sesle, "Bağdat uçağı için bir bilet istiyorum" dediğinde, karşı tarafta uzun bir suskunluk oluyor.

"Üzgünüm" diyor sonunda kadın. "Birleşik Devletlerden Bağdat'a yolcu uçağı kalkmıyor."

Şirine gözlerini kırpıştırarak ahizeye yapışıyor. "Yani, yani gidemeyecek miyim?"

"Amerikalılar için yasak var. Sınıra yaklaşmanıza bile izin vermeyeceklerdir."

Şirine alnını ovuştururken düşünmeye çalışıyor. "Ya Iraklıysam?"

Kadın tekrar duraksıyor. "Belki Avrupa ya da başka bir Ortadoğu ülkesine gidip oradan bir nakliye uçağıyla Irak'a uçabilirsiniz. Ama bunların sayısı fazla değildir. Ya da komşu ülkelerden birine gidip karayoluyla Irak'a geçebilirsiniz. Biliyorsunuz, oraları çok tehlikeli."

"Neden?" diye soruyor Şirine. "Bana ne yaparlar?" Balko-

na bakıyor ve orada kendisini gözetleyen suratı gördüğü geceyi anımsıyor.

"Anlamadım?"

"Beni tutuklamalarından mı korkuyorsunuz?" Saçmalamaya başladığının farkına varan Şirine dudaklarını sıkıyor.

"Hanımefendi, bana kalırsa..."

Şirine telaşla telefonu kapatıyor.

* * *

Telefon çalıyor. Öyle karanlık ki, Şirine nerede olduğunu çıkaramıyor. Yüzü balkona dönük uyanırken, bilincini bulandıran kent ışıkları bile sönük ve uzak görünüyor. Ama aslında uyumuyordu, değil mi? Uyuyamıyordu. Bekliyor ama telesekreter devreye girmiyor, Han ise dönmemiş. Telefon çalmaya devam ediyor. Han'ın kendi evini arayıp aramayacağını düşünerek doğruluyor.

Yan odaya gidip telefonu açıyor, "Alo?" diye mırıldanıyor ama yanıt veren olmuyor.

"Alo?" diyor bir kez daha yüksek sesle.

Sessizlik sürüyor, Şirine bunun beklenti dolu bir sessizliğe dönüştüğünü hissediyor. Hattın öbür ucundan kulağına süzülen belli belirsiz bir ses duyuyor. Soluk verirken mırıldanıyor: "Han?" Bir anda yaptığı hatayı anlıyor. Soluğu genzini yakıyor ve kalbinin bir çiçek soğanı gibi soyulduğunu hissediyor. Yolunda gitmeyen bir şey var, ahize böyle söylüyor. Gece yarısı, ince bir kabloyla zihnine bağlanan korkunç bir şey hattın öbür ucunda onu bekliyor. Ahizeyi fırlatıp kaçmak istiyor ama kulağında sessizce soluyan ahize elinde kalıyor. Ağzı kurum dolmuş gibi acılaşıp yanıyor.

Ürpererek gözlerini kapıyor ve soluyan ahizeyi usulca yerine koyuyor. Hattın öbür ucunda bekleyen sessizlik onu istiyor. Nedenini bilmiyor. Serin gece yarısı yarı boş eve bakarken çevresindeki hayaletleri hissediyor.

Giysilerini çıkarıp Hanın gardırobunda bıraktığı gömleklerden birini giyiyor ve yeniden yatağa giriyor. Onun giysileri, yorganı ve kokusunun içinde kıvrılıp yatıyor. Uykusu dantel gibi hafif ve uçucu, düş görmekten korkuyor. Yatakta dönüyor ve birkaç kez, Han'ın kilitte çevrilen anahtarının sesini duyar gibi oluyor. Saatten saate geçen radyo saatinin sönük, kırmızı ışığına bakıyor. Ancak sabahın erken saatlerinde uyuyabiliyor ve dokuzda uyanıyor. İşe geç kalmış ama hızlı hareket edemiyor, zorlukla yüzünü yıkadıktan sonra gözlerini kısarak aynadaki görüntüsüne bakıyor, gözleri, bütün gece ağlamış gibi şiş. Han'dan bir haber gelip gelmediğini öğrenmek için bisikletiyle amcasının evine gidiyor.

Telesekreterde not yok. Üst kattaki yatak odasına çıkıp bozulmamış yatağa bakıyor. Sonra zihnini düşüncelerden boşaltmaya çalışarak yavaş yavaş iş giysilerini giyiyor. Uyuşuk ve yönsüz olmak daha kolay. Aşağı iniyor, ceketiyle anahtarlarını alıyor, kapı koluna uzanırken bir şey onu durduruyor. Mutfağa baktığında, Han'ın kahve fincanının hâlâ orada olduğunu görüyor. Ama fincan, fal için kapatılmış gibi, tabağı üzerinde ters çevrilmiş, falcısını bekliyor.

Şirine durup fincana bakıyor. Han'ın fincanı kapattığını görmemişti ama gizli bir işaret ya da mesaj gibi orada duruyor işte. Tabakla fincanı dikkatle alıyor ama elinde onlarla bisikleti kullanamayacağını biliyor. Amcası okulda, araba yok. Yollardaki çukurlara girip çıkarak ilerleyen kent otobüsü de tehlikeli, sonunda taksi çağırmaya karar veriyor. Arabanın camında şoförün adı yazılı: V.S. Ramoud. Hiç soru sormadan Şirine'nin binmesine yardım ediyor ama yol boyu dikiz aynasından elindeki tabakla fincana bakıyor.

Şirine içeri giriyor, kahve fincanını görür görmez yerinden fırlayan Um-Nadia, "Tamam" diyor telaşla. "Tamam, haydi mutfağa gel. Çabuk ol."

Victor ile Cristobal'in bakışları altında mutfak masasına oturuyorlar. Um-Nadia fincana baktıktan sonra Şirine'ye soru-

yor: "Senin mi?" Şirine hayır anlamında başını sallıyor. Um-Nadia tabağı dikkatle inceleyerek masanın üzerinde çeviriyor. "Bir dilek tutuldu mu?"

"Bilmiyorum" diyor Şirine.

Um-Nadia tabağı kaldırıyor, fincan hafifçe tıslayarak tabaktan ayrılana kadar ona yapışık kalıyor. Um-Nadia başını sallayarak, "Dilek gerçekleşecek" dedikten sonra, içindeki kuru telve birikimlerine bakarak porselen fincanı çeviriyor. Dikkatle fincanı incelerken alnı kırışıyor, dudakları sessizce kıpırdıyor, Şirine, Victor ve Cristobal bekliyor. Sonunda başını fincandan kaldırıyor, bakışları endişeli ve kaçamak. Telaşla, "Çok iyi" diyor. "Her şey yolunda."

Bakışlarını ondan ayırmadan bekleyen Şirine sonunda, "Hepsi bu mu?" diyor. "Her şey yolunda mı? Aşktan, yolculuktan ve beladan hiç söz etmedin. Başka bir şey göremiyor musun?"

Um-Nadia, fincanı bir daha görmek istemezmiş gibi şöyle bir göz atıyor. "Hayır" diyor fincanı tabağın üzerine koyarken. "İlginç bir şey yok. Batıl inanç işte. Bilmen gerek. Araplar eski zamanlardan kalan bu saçmalıklara artık inanmıyorlar. Uygar bir toplum olduk. Karanlık çağlar geride kaldı!" Kalkıp fincanla tabağı lavabonun altındaki çöp tenekesine atıyor. "Öğle telaşı başlamak üzere" diyor ve mutfaktan çıkıyor.

Diğerleri mutfakta kalıp çöp tenekesine bakıyor, sonra işlerinin başına dönüyorlar. Daha sonra, mutfak boşaldığında, Şirine birinin fincanı çöp tenekesinden alıp bir mutfak havlusuna sardığını ve sırt çantasına koyduğunu fark ediyor.

* * *

Gün anlamsız bir boşluk, Şirine uyurgezer gibi doğruyor-karıştırıyor, kaşığı dudaklarına götürüyor ama her şeyden ıslak pamuk tadı alıyor. Han'ı beklememek ve ön kapının sesini dinlememek olanaksız, onun geri dönmeyeceğini düşünmek

istemiyor. Çevresindeki herkes konuşuyor, gülüyor, yiyor. Sıcakla birlikte yükselen seslerle sarmalanmış ama çok uzakta. Öğrenciler Han'a duydukları ilgiyi yitirmişe benziyor. Sonra bir aile geliyor: Bir Arap erkeğiyle açık renk saçlı bir kadın ve kara gözlü, solgun iki çocuk. Şirine, Han ile öyle bir ailesi olduğunu, yaşamının kendisi, kocası ve çocukları arasında geçtiğini düşlüyor. Gözlerini kapayıp ovuşturuyor.

* * *

Arada, hiç kimseye sezdirmeden arka mutfağa geçip polisi arıyor. Soluk almada zorlanıyor. Polise, kayıp birini rapor etmek istediğini söylüyor.

"Sözünü ettiğiniz kişi ne zamandır kayıp?" diye soruyor memur.

Şirine duraksıyor, zaman kavramını yitirdiği için ne söyleyeceğinden emin değil. "Kırk sekiz saattir galiba" diyor. Sonra ona Han'ın kimliği, görünümü, adresi ve işi hakkında bilgi veriyor. Polis memuruna Han'ın kız arkadaşı olduğunu söylüyor. Ama polis ona Han'ın nerede olabileceğine ilişkin bir fikri olup olmadığını sorduğunda şaşırıp kalıyor. Biraz düşündükten sonra, "Sanırım Irak'a döndü" diyor.

"Neden böyle düşünüyorsunuz?"

"Bir not bırakmış ve geri döneceğini yazmış. Eşyasını da yanına almış. Ama bu çok ani oldu..."

"Neden Irak'a gitmek istesin ki?"

"Çünkü Iraklı. Ama ülkesinin onun için güvenli olduğunu sanmıyorum..." Şirine'nin sesi titriyor. "Ona zarar verebilirler."

"Kim verebilir?"

"Biliyorsunuz, Saddam Hüseyin..."

Bir duraksama oluyor. "Saddam Hüseyin'in erkek arkadaşınıza zarar vermesinden mi korkuyorsunuz?"

Şirine bu soruyu tuhaf buluyor ve kafası karışıyor. Soruyor: "Bunu yapmaz mı?"

Bir duraksama daha oluyor. "Hanımefendi" diyor memur, "Bunun polisi ilgilendiren bir sorun olduğunu sanmıyorum."

"Belki siz... onu bulmak için bir şey yapamaz mısınız?" *Han onu öldüreceklerini söylemişti.* Şirine, bir gün önce havayolu şirketiyle yaptığı konuşmadaki gibi çılgınca şeyler söylediğinin farkına varıyor.

"Hanımefendi..."

Mireille ile Victor ellerinde tabaklarla mutfağa giriyor.

Şirine telefonu kapatıyor.

* * *

O gece Şirine işten geç çıkıyor, bir yandan eve gitmek istemiyor ama hâlâ da Han'ı bekliyor ve dönmesini umut ediyor. Sonunda temizlikte Victor ile Cristobal'e yardım etmeye karar veriyor. Çalışırlarken, Cristobal'in paspası ustalıkla kullanan ince, düzgün elleriyle gözlerinin üzerine düşen parlak, siyah saçları dikkatini çekiyor. Han'ı andırıyor. Kafeye Arap, Asyalı ya da Meksikalı birçok temizlikçi gelip gitti, Cristobal ise neredeyse iki yıldır burada, temizliğe yardım etmeleri için kuzenleriyle arkadaşlarını sık sık yanında getirir. Onlara kalan yemeklerle bahşişinden pay verir. Ona bakan Şirine, arada bir çekim hissediyor ve sıcak tenine dokunmak istiyor. Victor'un, Cristobal'in El Salvadorlu olduğunu söylediğini anımsayınca, kafasında sorular beliriyor: Şimdi Han'a ne olacak? Ona ne yapacaklar? Cristobal'in bu soruların yanıtını bildiğini hissediyor. Ama bilemeyeceğini düşünüyor, farklı ülkelerden geliyorlar, Cristobal böyle şeyleri nasıl bilebilir? Izgarayı kazıyıp tezgahı silerken farkında olmadan ona yaklaşıyor, şaşkın bakışlarla Şirine'ye bakan Cristobal uzaklaşıyor. Şirine, o dışarı çıkana kadar bekliyor, sonra ellerini paslı metal davlumbaza koyuyor ve ağlamamak için kendini tutuyor. Bir kez başlayacak olursa gözyaşlarını durduramayacağını biliyor.

Sonunda yapılacak bütün işler bitiyor. Sandalyeler masaların üzerinde ters çevrilmiş, yerler pırıl pırıl. Şirine'nin gidecek bir yer bulması gerek artık. Bisikletiyle Han'ın evine doğru pedal çeviriyor ama evin boş ve soğuk odalarına girmek onu ürkütüyor. Balkonların bulunduğu arka cepheye gidiyor, içerisi karanlık. Han evde yok. Durmuyor bile, ani bir dönüş yapıyor, tekerlekler çakıllar üzerinde dönerken amcasının evine yöneliyor.

Amcası onu kapıda karşılıyor, elinde Bizans tarihiyle ilgili açık bir kitap var. "Türkoloji Bölümü'nden biri önerdi de" diyor. Gözlerini kısarak Şirine'nin yüzüne bakıyor. İç çekip kitabı elinden bırakıyor ve kollarını açarak, "Gel" diyor. Şirine ona gidiyor, amcasının tütün, kahve ve kitap kokusunu alıyor. "Ah, Habeebti" diyor amcası, "Habeebti, Habeebti".

"Gitti" diyor Şirine, bunu ilk defa yüksek sesle söylüyor.

"Biliyorum, biliyorum. Çılgınca bir karardı."

"Ona ne olacak?" diye ağlıyor Şirine yüzünü boynuna gömerek.

"Bilmiyorum Habeebti" diye mırıldanıyor amcası. "Orası gidilecek bir yer değil. Bu dünyada, böyle bir dönemde gidilecek yer değil."

"Geri dönecek mi?"

Amcası yanıt vermiyor.

* * *

Şirine amcasının arkasından kütüphaneye gidiyor ve at kılı koltukta onun yanma oturuyor. Kaba döşemeye dokunurken, loş ışığın altındaki küf ve okaliptüs kokusunu alıyor. Kokuyu ciğerlerine doldurmak istiyor. Kendine tekrar evde olduğunu söylüyor.

Amcası yüzünü ovuşturuyor. Gözyaşlarının arasından ona bakan Şirine, "Sen yorgunsun" diyor.

Amcası dalgın ve düşünceli, her zamankinden daha hüzünlü görünüyor; ellerini kavuşturup parmaklarını çıtırdatıyor, sonra iç çekerek, "Yaşlandım" diyor. Bol pantolonunun paçalarını kıvırmış, üzerine ekose bir bornoz geçirmiş.

"Hayır."

"Yok, öyle." Şirine'ye bakıp gülümsüyor, onun yine ağlamaya başlayacağını görünce kollarının arasına alıyor. Saçlarını okşayarak mırıldanıyor: "Senin annen de çok ağlardı."

Onu kucağında sallıyor, gömleğinin bir köşesini ıslatmasına izin veriyor, sonra, burnunu silmesi için, bir sehpanın üzerinden aldığı eski tığ işi bir örtüyü eline tutuşturuyor. "Teşekkür ederim" diye mırıldanıyor Şirine. Amcası saçlarını geriye doğru yatırırken, Şirine, onun kıvırcık saçını fırçalamak için savaş verdiği ilkokul günlerini anımsıyor. Saçları her fırça darbesinde biraz daha kıvrılıp kabarır, çatırdayacak kadar çok elektriklenirdi.

Amcası iç çekerek, "Bu dünyada ne olacağını hiç kimse bilemez" diyor. "Sabırlı olmayı öğrenmek zorundayız Habeebti."

Şirine gözlerini kapıyor. "Nasıl? Bunu nasıl öğrenirsin?" Üzerine bir Afgan battaniyesi çekiyor ve kendini odanın sıcağına, amcasının çocukluğunda anlattığı öykülerin anılarına bırakıyor.

"Sabır olmadık yerlerden gelir" diyor amcası. "Aydan ya da yıldızlardan, bir iç çekişten ya da soluktan, çalışmaktan ya da uykudan..."

* * *

Amcası öyküsünü anlatırken, Şirine'nin içi geçiyor.

"Herkes bilmez ama gerçek dağların arkasında uyuyan düşsel mor dağlar vardır. Nesnelerin dünyasını değil de bu diğer dünyayı, duyuların ötesinde olan, bilinmeyen varlığın değişimin ötesindeki dünyasını algılamaya hazır olmadığın sürece, hiçbir şeye uzun süre yakından bakmaman gerekir.

"Babanın annenle tanıştığı gün bunu düşündüm. Bu ülkede diğer göçmen arkadaşlarla birlikte yaşıyorduk. Memleketimizin, ailemizin, dilimizin ve mutfağımızın özlemiyle yaşayan yarı delilerdik. Günlerden bir gün küçük kardeşim geldi ve "Bugün" dedi, "Yolda yürürken yazgımın karşıdan bana doğru geldiğini gördüm. Buna ne dersin?" Doğduğu yerden binlerce kilometre uzaktaydı ama onu bekleyen kaderiyle karşılaşmıştı işte! Evlendikleri gün bunu bir kez daha hissettim. Havada asılıydı sanki. Terin ceketimden fışkırıp çoraplarıma aktığı Berbat Sıcağın Kostüme Dayanılmaz Günü'ndeydik. Öyle kederliydim ki hayat boyu da öyle kalacağım duygusuna kapılmıştım. Böyle bir aşkı asla yaşamayacağım için kederli olduğumu sanıyordum.

"Ama annen sana gebe kaldığında, havada asılı olan şeyi ben de hissettim. Karnına dokunduğumda, içindeki seni, mor ışığın içinde yüzen küçük balığı hissedebiliyordum. Öyle bir gizemdin ki. Ateşli tüylerin ve altın mozaik yüzünle seni düşlüyordum. Annen sana Maybelle, baban Samar adını vermek istiyordu, bense içten içe Büyük Dishdasha olmanı istiyordum ama annenin karnına, başının belki de beş santim üzerine dokunduğumda, adının Şirine olacağını bildim. Ve seninle birlikte her şeyin mümkün olacağını."

* * *

O gece daha geç saatlerde, öyküler anlatıldıktan, köpek beslendikten ve ışıklar söndürüldükten sonra, Şirine yukarıya çıkıyor. Geçmişte binlerce kez yapmış olduğu gibi, dar yatağının üzerindeki yorganı açıyor. Ama şimdi kendini farklı hissediyor. Derisi yüzülmüş gibi, paramparça. Her şey canını yakıyor. Yatağında yatarken Han'ın yokluğunu vücudunda açık bir yara gibi hissediyor. Titriyor, gözyaşları içinde büyüyor. Kendini hiç böyle hissettiği olmamıştı. Yorganı kulaklarına kadar çekiyor. Dizlerini büküyor. Daha fazla dayanamayacağını düşünürken,

King Babar yatağa çıkıyor, tüylü kafasını yüzüne yaslıyor, vücudunu göğsüne dayıyor. Şirine sonunda uyuyor.

* * *

Düşünde yeniden çocuk olduğunu görüyor. Kolları tombul ve yumuşak, saçı vahşice kabarmış. Amcasıyla plajdan dönüyor, giysileriyle ayakkabıları her zamanki gibi kum içinde. O gün annesiyle babası yine Afrika'ya gidecek. Kutuya benzeyen külrengi valizler bütün gece açık bırakılıp havalandırılmış. Girişte asker gibi dizilmişler. Annesinin valizi küçük, babasınınki daha da küçük, her ikisinde de Şirine'nin fotoğrafları var. Her defasında, valizlerini kapatmadan ona fotoğrafları gösterirler. "Gördün mü?" der annesi. "Seni yanımızda götürüyoruz." Düşünde hep birlikteler, annesi Şirine'yi kaldırmak için çömeliyor. Annesinin leylak kokusuyla ışıldayan saçları onu sarıyor. El ele tutuşup koridorun sonunda saçını tararken onlara gülümseyen babasına bakıyorlar. "İyi bir evliliğin sırrı" diye fısıldıyor annesi Şirine'nin kulağına, "Bir kadının kocasını gerçek anlamda tanımamasında yatar. Bütünüyle tanımamasında". Annesinin kolları Şirine'ninkiler gibi uzun ve beyaz, parlak saçları kestane rengi. Babası yanlarına geliyor, kolunu ona doluyor, başparmaklarıyla kulaklarım tıkayıp diğer parmaklarıyla gözlerini örterek bir bomba düştüğünde kendini nasıl koruyacağını gösteriyor. Şirine yakışıklı babasına hayranlıkla bakıyor. Güçlü kolları ağaç kabuğu kadar koyu, saçları yapağı gibi gür. Göğsü kıvırcık, siyah kıllarla kaplı.

Düşünde daha sonra, olmak istemediği bir yere gidiyor. Artık haber spikeri olduğunu bildiği iki adamı, Huntley ile Brinkley'i izliyor, fon müziği ona sağanak yağmuru anımsatıyor. Amcasının yanında sert, at kılı koltukta oturduğu günkü kadar sakin, palmiyelerin yağmuru andıran sesini dinliyorlar. Noel'e birkaç gün kalmış ama perdenin arkasında cırcırböcekleriyle kıvılcımlanan gece ılık ve durgun. Televizyonda, başka

bir yerdeki kar fırtınasından görüntüler izliyorlar, arabalar, beyaz sokaklarda oyuncak gibi kaymakta. Noel geliyor, diyor amcası. Ardından *Twenty Mule Team Borax* temizleyicisinin reklamı başlıyor, bundan sonra Şirine'nin en sevdiği program olan Uzayın Derinliklerinde'yi verecekler. Ama yeniden haberlere geçiyorlar, Şirine, kanal değiştirirsek belki bunların hiçbiri olmaz, diye düşünüyor. Konuşan adamlar yine Afrika'yı gösteriyorlar. Orada savaş var, zaten annesiyle babasının gittiği yerlerde her zaman ya savaş vardır ya da deprem, aç çocuklar ve başka felaketler. Şirine amcasının at kılı koltuğundan başka güvenli bir yer göremiyor. Babası olanların tek nedeninin petrol ve hırs olduğunu söyler. Ama deprem petrol ve hırs yüzünden olmaz, diye ona karşı çıkar annesi. Bunun üzerine babası, ben bundan o kadar emin değilim, der. Huntley ile Brinkley şimdi de silahlardan, sokak çatışmalarından ve Amerikan kurtarma ekibinden söz ediyor. Şirine bu kısmın böyle olmadığını biliyor ama bu garip, korkunç düşte öyle oluyor. Haberlerde görüyorlar: Annesiyle babası bir köy yolunda. Kabilenin askerleri, yabancı üniformalar içinde karşıda, ellerinde silahlarla onlara bakıyorlar. Annesiyle babası, arkadaşları mühendis Mohana, öğretmen Ruthie ve hemşire Laura ile birlikte. Fotoğraflarda bahçe sandalyelerinde ellerinde içkilerle gülen genç insanlar bunlar. Şimdi televizyondalar ve öleceklerini biliyorlar. Muhabir, beş Amerikalı kurtarma görevlisi, diyor. Savaş dediler. Savaş mıydı? Ayaklanma mı? Müslüman mıydılar? Hayır. Amcası hayır diyor. Şirine muhabirin ne dediğini duydu ama bir şey görmedi. Ama bu düşte uyanamıyor, duramıyor ve olanları değiştiremiyor, her şey ekranda, gözünün önünde olup bitiyor. Önce Mohana, derken Laura, ardından da Ruthie. Babasının tek bir kurşunla başından vurulduğunu görüyor, küçük bir delik açılıyor ve anında ölüyor. Annesi bacaklarıyla bileklerinden vuruluyor, ertesi gün bir köy sağlık ocağında kan kaybı ve kan zehirlenmesinden ölüyor. Bunu amcasıyla televizyondaki haberlerde duymuştu, düşünde de olayı görüyorlar. Annesiy-

le babası gitti ve geri dönmedi. Cesetleri tahta tabutlar içinde geri gönderildi ama tabutlar açılmadı. Şirine onların Afrika'nın ortalarında bir yere gömüldüğüne inanıyor; onları bir daha hiç görmedi.

Küçük bir miras bıraktılar, mallarıyla birikimleri yok denecek kadar azdı. Ölümlerinden sonra amcası yasal vasisi ilan edildi. Şirine bunun, böyle olacağı bilinirmiş gibi, doğduğu ay kararlaştırıldığını öğrendi.

Onların ölümünden sonra amcası Şirine'yi ailesinin evinden iki sokak ilerideki evinin çatı katına götürdü. "Burası senin evin" dedi. "Sen sonsuza dek benim tek kızım, tek çocuğum olacaksın." Ona öyle sıkı sarılmıştı ki, Şirine amcasının kaburgalarıyla omuzlarına baskı yapan kırılgan göğüs kafesini hissetti. Otuz yıl sonra, bu gece kendini nasıl hissedeceğini daha o günden biliyordu Şirine. Ölümcül bir yara almış, yaşlı ve sessiz biri gibi hissediyor kendini. Gözyaşları sonsuza kadar onu terk etmiş gibi.

Ertesi sabah uyandığında, yüzünde geçmişin hava kadar soğuk küllerini hissediyor. Yarı uyanık yatarken kaçmaya çalıştığı yasak düşü gördüğünü biliyor. Geçmişte yitirdiği, onun için bir anlam taşımaması gereken ama hâlâ anlamı olan bir şeyi anımsarmışçasına, tatlı bir acıyla, annesiyle babasının öldükleri yaştan on yıl daha yaşlı olduğunun farkına varıyor.

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Camille teyze Akabe'deki evine vardığında, haylaz oğlunu bulmak için yıllar önce geride bıraktığı tanıdık görüntülerle sesler arasında mutlu oldu. Oğulları ona hoş geldin yemeği verdiler, yemekte ekmek ve pilav üzerinde servis edilen, soğan ve yoğurt soslu kuzu vardı. Anneleriyle birlikte topraklarından ayrılan mavi Bedevilerin karınlarını doyurdular ve onları Akabe'ye yerleşmeye ikna ettiler. Ama bir mavi Bedevi olmak demek kendini tatlı kokulara bırakıp Dhofar Dağlarının çevresinde dolanıp durmaktır. Üç gün, üç gece yiyip içip eski günlerden söz ettikten sonra, Camille teyze, gözyaşları içinde, onları eve götürecek trende hepsiyle vedalaştı.

Sonra dönüp on dokuz oğluna baktı ve birinin ona kirli çamaşırını, diğerinin yırtık, sökük giysilerini getirdiğini ve çoğunun gittiği günden beri saç tıraşı olmadığını gördü. Evinden uzaklardayken içinde bir şeylerin değişmiş olduğunu fark etti. Akabe anımsadığından daha küçük ve sakin görünüyordu. Hafızasının capcanlı bir zenginlik ve sıcaklık boca ettiği yer değildi artık burası, öyle, sıradan bir yer olup çıkmıştı işte. İçinde bir şeyin uyandığını hissetti. Oğlundan ümidi kestiğini sanıyordu ama bir ses onu arayışını sürdürmeye çağırmaktaydı.

* * *

Han'ın gidişinden bir hafta sonra, Şirine'nin amcasının evi-

ne Londra'dan gönderilmiş mavi zarflı bir uçak postası geliyor. Şirine Han'ın düzgün el yazısını bir bakışta tanıyor. Elleri öyle titriyor ki, testere dişli bir bıçakla zarfı açması bir dakika sürüyor. Soluğu kesilmiş. Kalbi, göğüs kafesini yumruklarcasına küt küt atıyor. Oturduğu yerde mektubu iki eliyle tutuyor, sözcüklere odaklanması biraz zaman alıyor.

İki uçuş arasında-Heathrow Havaalanı,

10 Ocak, 2000

Sevgili Şirine,

Seni düşünmeden duramıyorum. Ama bedenimden ayrılmış gibiyim. Bedenim yaşamını, Amerika'da, senin yanında bıraktığım ruhu ve bilinci olmaksızın sürdürüyor. Dün sabah, sen uyurken bana yatağından çıkıp gidecek gücü veren bu kişilik bölünmesiydi. Şimdi benden uzaklaşan bedenimi izler gibiyim. Kendimi durduramıyorum.

Irak'a dönmem için birçok neden var ama bunları yazmaktan ve yazılı olarak görmekten korkuyorum. Geçen gün bana yemek yapıp bağışlanmaktan söz ettiğinde de kendimi böyle hissettim.

Sana gitmek istemediğimi söylemem yeterli olur mu? Bunu yapacağıma inanmıyordum, seni bırakmak, benim için Irak'ta beni bekleyen şeylerin düşüncesinden bile kötüydü.

Hiçbir şey yeterli değil, şimdi bunu biliyorum ama benim için çok geç. Beni harekete geçiren, eve dönüş umuduydu. Ülkem beni bırakmıyor, hayatımı o dolduruyor. Bunu biliyorsun. Bir anda içimde korku, duygu yüklü bir korku uyanarak beni harekete geçirdi.

Şirine, ne olacağını bilmiyorum. Geri dönebilirsem sana geleceğim. Bir yolunu bulabilirsem seninle bağlantı kuracağım ama başarabileceğimi sanmıyorum. Şu anda yalnızca ailemle evimi görmek istiyorum. Ne yazık ki başka seçeneğim yok.

Senden bağışlamanı istemeyeceğim, yalnızca beni anımsamanı

ve seni ne kadar çok sevdiğimi bilmeni istiyorum. Birini bu kadar çok seveceğimi düşünemezdim.

Her zaman seni seven,
Hanif

* * *

Şirine elindeki mektubu yüzüne kapatıp yatıyor. Saydam kağıt bir toplardamar gibi mavi. Soluk verdiğinde titreşiyor. "Sana geleceğim" sözcüklerinin üzerinde durarak mektubu tekrar tekrar okuyor. Han onu sevdiğini, onsuz yaşamak istemediğini yazmış ama bırakıp gitti. Sözcükler görünmez olana kadar mektubu defalarca okuyor.

Zihnini işle doldurmaya çalışıyor. Ama beton blok kadar sert ve ağır günler yüreğini sıkıştırıyor, keskin köşeleri varmış gibi zamanın. Kendine ayırdığı zaman, haince ve güvenilmez bir şeye dönüşmüş olan uykudan uyanıp mutfağa gitmekle sınırlı. Trafiğin içinde çılgınca pedal çeviriyor, arabaların arasına dalıyor ve tamponlarla metal kaportalardan yükselen ısıyı hissediyor. Çalışırken doğrayarak, kıyarak, soyarak, ezerek kendini kaybediyor. Görmeden ve koklamadan karıştırıyor, tatmadan, el yordamıyla pişiriyor. Pişirdiklerinin lezzetinin gerektiği gibi olmadığını biliyor ama artık yemeği umursamıyor. Aralarda, öğrencilerin masalarda bıraktıkları gazeteleri karıştırıp Irak hakkında haber arıyor ya da yalnızca Arap gazetelerinin fotoğraflarına bakıyor.

Han'ın birkaç meslektaşı Şirine'yi görmek için kafeye uğruyor. Şirine bir gün Aziz'i dışarıda Um-Nadia ile konuşurken görür gibi oluyor ama Aziz mutfağa gelmiyor. Sonradan, Um-Nadia, böyle bir dönemde Şirine için "çok fazla" olduğu gerekçesiyle Aziz'e engel olduğunu söyleyecek. Nathan hiç gelmiyor. Şirine Han'dan başka kimseyi görmek istemiyor. Han'ın arkadaşlarını görmek, içindeki duyarlı, acılı noktaya baskı yapıyor, suçluluk duygusuyla onun sevgisini hak etmediğini dü-

şünüyor. Bu nedenle işinden başını kaldırmak istemiyor. Düşünemeyecek denli yorulana kadar çalışıyor. Birkaç hafta sonra, artık Han'ı beklemediğinin farkına varıyor. Bilinçli ve umutlu bir beklenti içinde değil. Bunu görmek onu daha çok üzüyor. Han gittiğinde kendini kaybetmişti. İlk günlerde kalbinin göğsünden fırlayıp çıkmak üzere olduğunu hissetmişti. Ama artık uğuldayan o acıdan geri çekilip kendini kendisiyle sarıp sarmalıyor.

* * *

Bir gece, düşüne uzak ve yabancı bir koku giriyor. Kahveyi ocakta unutup taşırmış. Han içeride onu bekliyor ama Şirine fincana uygun bir tabak bulamıyor. Bir an önce kahveyi götürmezse, Han gidecek. Dolaplarda yüzlerce tabak var. Şirine çılgınca arıyor ama hiçbiri fincana uymuyor ve taşan kahvenin kokusunu alıyor.

Sabahın üçünde uyanıp yataktan çıkıyor, sırt çantasını açtığında, haftalar önce birinin kağıt havluya sarıp çantasına attığı fincanı görüyor. Telve kupkuru, oluşturduğu karmaşık şekiller bozulmuş. Fincanda kahve kokusu kalmamış, Şirine burnunu içine soktuğunda bile koku alamıyor. Peşinde King Babar ile mutfağa gidiyor, köpeğin tırnakları zeminde tıkırdıyor, Şirine ocağa su koyuyor. Sonra suyu fincandaki kuru telvenin üzerine boşaltıyor ve ince, grimsi bir karışım elde edene kadar karıştırıyor. Kumlu ve acımtırak, tatsız bir sıvı bu, lavabonun üzerindeki pencereden karanlığa bakarak başına dikiyor. Fincanda yazılı kader her neyse, onu paylaşmak istiyor.

* * *

Şirine'nin kırkıncı doğum günü, Han'ın gidişinin ikinci ayına rastlıyor.

Kafede ona parlak kağıtlara sarılmış armağanlar veriyorlar: Mireille'den tüylü bir saç tokası, Um-Nadia'dan bir çift ağır bı-

çak, Victor'dan bir kutu ezme yerfıstığı şekerlemesi, amcasından da 1892 basımlı bir Suriye yemek kitabı: *Yemeğin Haz ve Dönüşümleri Üzerine*. Kitabı, el yazısıyla yaptığı çeviriyle birlikte veriyor. "Mutlu yıllar Habeebti" diyor. "Hep benim civcivim olarak kalacaksın."

Şirine, Victor Hernandez'in annesinden bir dilim tarçınlı, biberli ve çikolatalı pasta alıyor. Doğum günü mumlarıyla dileklerin olmaması Şirine'yi rahatlatıyor. Um-Nadia, izinli olduğunu söylüyor ama Şirine çalışmak istiyor. Kapıları açıyorlar. Sabah kahvaltısını hazırlayan Şirine, tekrar tekrar doğum günü şarkısını söylüyor usulca, *senna helwa ya jameel*, mutlu yıllar güzelim.

* * *

Aynı gece, işten çıktıktan sonra tek başına yatak odasına kapanan Şirine, elinde eski Suriye yemek kitabıyla, yatağında bir düş aleminde uyuklayan King Babar'ın yanına oturuyor. Tarifler, temel kurallara indirgenmiş: Basit denklemlerden, tuz, sebze, yağ, et ve ateşin birbirleriyle etkileşiminden söz ediyor. Kitapta tariflerden fazlası var, pişirme önerileriyle ısı derecelerini vermiyor, bunun yerine sayfalara hayvanların, çiçeklerin, ormanın, insan ve tanrının doğasından söz eden kısa yazılar serpiştirilmiş. Kitabı karıştıran Şirine, bu yazılarla malzeme listelerini gözden geçirirken hepsinde şiirin ritmiyle dengesini buluyor. Özel bir gün için yapabileceği kızarmış tavuk tarifi buluyor. Tavuk, safran, sarmısak, limon, yağ, sirke ve biberiyeyle yapılan bir yemek. Adı bilinmeyen yazar, malzeme listesinin altına bir şey yazmış, amcası da çevirmiş: "Bize gün ışığını verdiği için Allah'a şükürler olsun. Hamdolsun bedenleriyle olmasa da zihinleriyle kanatlanmış bu mahlukat için." Bir dua mı bu, yoksa yemek tarifi mi? Şirine defalarca okuyor ama sorusunun yanıtını bulamıyor.

Kitabı yatağının yanına, yere koyup ışığı söndürüyor ama

uyuyamıyor. Vücudu, meşum bir müzikle tınlayan bir iplik gibi geriliyor. Gözleri açık, sırtüstü yatıyor. Kolunu aşağıya sarkıtıp yemek kitabının eski kapağına dokunuyor. Yarın yeni bir yemek yapacak. Ama Han'ın onu hiçbir zaman tadamayacağını düşünüyor. Han'ın takviminde, doğum gününü kırmızı bir kalple işaretlediğini anımsıyor. Hayatta olsa bir yolunu bulur, bu gece beni ararda, diye düşünüyor.

•

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Yeterince zengin ve ünlü olmayan İngiliz yönetmen, Hal'Awud'da filminin başrol oyuncusunu seçti. Seçtiği adam uzun boylu, çılgın, boğulmuş Arap kılıklı bir İrlandalı idi, incecik tenli, saydam bakışlı, kuyu suyu sesliydi. Gösterinin yıldızı o olacaktı. Filmin adı *Arabistanlı Şerif Ali ibn el Kharish* değildi. *Lawrence* idi.

Arabistanlı Lawrence.

Evet! *Arabistanlı* faslı o kadar önemli değildi. Arabistan'dan gelen bir Arap kimsenin ilgisini çekmez. Arap giysileri içindeki bir İrlandalı ile İngiliz yönetmenin çöl müziği fikriyse herkesin ilgisini çeker. Müzik şöyledir: Ah-ahhh-da-dahh dada dahh-dahh.

Gerçek Lawrence, Arap kabilelerinin güvenini nasıl çaldıysa, *gringo*lar Kaliforniya'yı Meksikalılardan nasıl çaldılarsa, Peter O'Toole filmi, gerçek sahibi, öykünün ışıltısı, güzelliği ve zekası olan Ömer Şerif'ten nasıl çaldıysa, başrol oyuncusu da filmi öyle çaldı.

Ömer Şerif'in Abdelrahman Salahadin olduğundan emin misin?

Hollywood'da herkes adını değiştirir, değil mi? Woody Allen'a bak. Asıl adı Allen Konigsberg imiş, bence kulağa çok daha güzel geliyor.

Emin misin?

Asla emin olamazsın. Şerif de boğulmuş bir Arap idi. Onu

böyle yakışıklı ve trajik yapan buydu. Bir kez içindeki boğulmuş Arap'ı görmelerine izin verirsen, işin biter.

Bu sana ders olsun!

Belli birini arıyorsan, bu senin tamamen yanlış bir iz üzerinde olduğunu gösterir.

Çok tuhaf bir son.

Hayır, merak etme. Her zaman değişik Abdelrahman Salahadin öyküleri vardır.

Şu Saba Melikesi işini bilmiyordum. Onun öyle güzel olduğundan ve erkeklerin aklını başından aldığından haberim yoktu.

En önemli özelliklerinden biriydi bu onun.

* * *

Günler doğrayarak, karıştırarak, kızartarak düş gibi geçiyor, geceler de temizlik yaparak ve konuşarak. Akşamları, herkes gittikten sonra çay dökülüyor, bulaşıklar durulanıyor; Şirine, King Babar'ın yatağın ayakucundan üzerine diktiği sert ve sevecen bakışları karşısında her gece biraz daha az ağlıyor. Bazen düşünde havlayan bir köpek görüyor.

Restoranı daha erken kapatmaya başlıyorlar, Mireille, Um-Nadia ve Victor Hernandez her akşam amcasının evine geliyor, sözcükler tütsü gibi odayı doldurana kadar konuşuyorlar. Han'ı anılarından çıkarmaya çalışırcasına, Şirine'nin geçen yılı düşünmemesi çok önemliymiş ve onun bu dünyadaki yokluğu hiçbir şey ifade etmiyormuş gibi konuşuyorlar. Um-Nadia kafeye gelen yakışıklı müşterilerden söz ediyor. Sonra Şirine'ye bakıp kaşlarını kaldırıyor. Bir gün Victor bekar kuzeni Alejandro ile geliyor ama adam hiç konuşmadan çekingence tezgahın başında otururken, Şirine'nin içinden ona bakmak bile gelmiyor.

Şirine düşünceleriyle çok zaman geçiriyor. Merak ettiği şeyler var, Han onu gerçekten seviyor muydu, yoksa gerçek yaşamına dönene kadar bir eğlence olarak mı gördü, Şirine'yi

bırakmak kendi seçimi miydi, yoksa onu gitmeye zorlayan bir şey mi vardı? Han'a ne olduğunu da merak ediyor. Sonra bunları bilmemenin, hiçbir zaman sevilmediğini bilmekten daha kötü olup olmadığını düşünüyor. Bir gece, birdenbire gittiği için Han'a karşı büyük bir öfke duyuyor ve hiçbir şeyin sandığı kadar önemli olmadığını düşünüyor. Belki ölüm yalnızca ölümdür. Şirine ona ihanet etmedi, o Şirine'ye ihanet etti! Aşklarına, Şirine'nin güvenine ve inancına ihanet etti. Onu her zaman yanında olacağına inandırdı. Şirine dirseklerini yatak odasının penceresinin eşiğine dayayarak yeniaya bakıyor. Duyularını kullanarak birbirinden ayırt edebildiği incelikler var. Lavantayla yonca balının kokusunu ayırt edebiliyor; bir armudun olgunlaşıp yumuşadığını hissedebiliyor; bir tava dolusu et suyu, mercimek ve sarmısağın ısısının kaç dereceye çıktığını biliyor. Güç algılanan bütün bu ayrıntıları hissediyor ama en basit şeyleri bilmiyor, örneğin, Han ona ihanet etti mi?

O Han'a ihanet etti.

Şirine olanları kavrayamıyor, bütün benliğiyle kabul edemiyor.

Han gitti, gizemli bir biçimde ortadan kayboldu, Şirine'ye onu durdurma fırsatını vermedi. Onları birbirinden ayıran kutsal, yabancı dili anlamıyor, Han'ın ne olduğunu bilmiyor artık. Bir zamanlar, varlıklarının derinliklerinde birbirleriyle iletişim kurabildiklerine inanıyor. Bir yemeğin içinde birbiriyle konuşan malzemeler gibiydiler, bir parça sarmısağın yanında arzuyla titreyen zencefile ya da zeytinyağına seslenen bir yudum şaraba benziyorlardı. Ama artık içinde yankılar uyandıracak biri kalmadı, Han artık bu dünyada yaşamıyor ve dünya, onun gidişiyle birlikte çok daha soğuk ve yabancı bir yer oldu.

* * *

Bir sabah, gün ağardıktan sonra bisikletiyle işe gidiyor, güneş doğmuş, hava sisle beyazlaşıp yapağılanmış. Her şey öy-

lesine beyaz ki, bu görüntü ona karı çağrıştırıyor. Bir kez kar gördüğünü anımsıyor, kağıt kadar hafif benekler kül gibi havada uçuşuyor ve yere düşmeden yok oluyordu, garip bir soğuk vardı, soluk verdiğinde ağzından buhar çıkıyordu. Sis çok yoğun, onun için palmiye dallarından, sisin içinden hayalet gibi fırlayan arabalardan sakınarak yavaş gidiyor.

Kafeden içeri girmeye çalışan sis, kapının çevresinde gümüş telkari oluşturup eşikte yuvarlanıyor. "Başka bir dünyada gibiyiz" diyor Mireille fal taşı gibi açılmış gözlerle.

Sokağa sihirli bir değnek değmiş gibi, her şey yumuşamış, köşeler yuvarlanmış. İçeri giren müşteriler, gözlerine inanamazca, dönüp beyaz pencereden dışarı bakıyorlar.

Şirine saçını bağlıyor, kalın, beyaz ceketini giyip önlüğünü takıyor. Bedensel olarak kendini dengeli ve yeterli hissediyor. Ama duyguları bastırılmış, Han'ın yokluğu onları köreltmiş, artık hiçbir şey olması gerektiği gibi değil.

Bir soğanı ikiye bölüyor, kehribar rengi zarını soyduğunda parmaklarının arasında ıslak, körpe, beyaz göbeği kalıyor. Onu kesik tarafı aşağı gelecek biçimde tahtaya koyuyor. Soğan doğramayı biliyor. Domatesle sarmısak dişlerini de ustalıkla doğruyor. Sularıyla kokularını kaybetmeden onları nasıl keseceğini biliyor. Hızla doğruyor, parmaklarını kesmemek için büküyor, seri çalışıyor. Kapıdaki çanlar çalıyor ve kapı takırdayarak açılıyor. Şirine Han'ın içeri girdiğini görüyor.

İşaret parmağının ucunu kesiyor. Yara derin değil. Yalnızca derisi kesilmiş, tıpkı bir parça soğan gibi, öylede kolay kesilmiş ki, Şirine yaptığı hatayı ancak parmağına baktığında anlayabiliyor. Kesik kesik solumaya başlıyor. Tekrar karşıya baktığında gelenin Han olmadığını görüyor.

Aziz haykırıyor: "*Ya Allah*, elin." Koyu kırmızı kan, ip gibi Şirine'nin avucuna akıyor.

Um-Nadia Şirine'yi kaparak, "Arkaya!" diye haykırıyor ve çarpmalı kapıdan içeri sokuyor. Su, kanla karışıp kızarana ka-

dar parmak ucunu soğuk suyun altında tutuyorlar. Um-Nadia bir dezenfektanla yarayı temizliyor. Mireille de parmağı sararken kesilen elini yukarıda tutmasını söylüyor. "Dikiş atılması gerekebilir" diyor Mireille sargıyı yaparken.

"*Cık*" diyor Um-Nadia. "Dikiş mi? Ne için dikiş atılacak?"

"Şirine?" diyor Aziz mutfak kapısından başını uzatarak.

"Bak, ona ne yaptırdın!" diyor Um-Nadia Aziz'e. Aziz dehşet içinde, gözleri yaşlı. Ağzını açıyor ama hiçbir şey söylemiyor. "Sana gelmemeni söylemiştim."

Mireille Şirine'ye bakarak soruyor: "Bir tane patlatayım mı şuna?"

Şirine başını sallıyor. Um-Nadia ile Mireille onu bir mutfak sandalyesine oturtuyor, ayaklarını tabureye uzatıp parmağını yukarıda tutmasını söylüyorlar. "Geçti, iyiyim" diye karşı çıkıyor Şirine. "Yalnızca bir sıyrık."

"Şoktasın" diyor Um-Nadia. "İyi olup olmadığını bilemezsin. İyi görünseydin bunu sana söylerdim. Ama değilsin." Elini Aziz'in suratına doğru uzatarak, "Üç dakika" diyor. "Sonra *khullus*." Dışarı çıkıyor. Onun arkasından giden Mireille, Aziz'e bakıp dudak büküyor.

"Çok özür dilerim" diye mırıldanıyor buzdolabının önünde duran Aziz.

"Ah..." diyor Şirine sargılı elini sallayarak. "Önemli değil, gerçekten."

Aziz başını sallayarak ona inanmıyormuş gibi eline bakıyor. Sesini iyice alçaltarak, "Davranış tarzım için de özür dilerim" diyor. "Seni hayal kırıklığına uğratmış olmalıyım. Han gittikten sonra gelmek istedim ama ben..." Başını sallıyor, kürek kemikleri birbirine yaklaşmış. "Zaten *beni* görmek istemeyeceğinden emindim. Handan bir telefon alma umuduyla bir hafta evimden çıkmadım. Çakılıp kalmıştım." Şirine eline ve parmağını sıkan altın yüzüğüne bakıyor. Hiçbir şey söylemiyor. Aslında ne demeye çalıştığını ve kendini nasıl hissettiğini biliyor. Ama

onu avutacak gücü yok. Aziz sonunda başını kaldırıyor. "Yorgun görünüyorsun. Hiç uyumuyor musun?"

"Bazen. Uyuduğum söylenemez pek" diyor Şirine, sonra gülümsüyor.

Masada karşısına oturan Aziz çenesini eline yaslıyor. "Evet, biliyorum. Uyku gibi kötü alışkanlıkları ben de unuttum. Durmadan, tanrım, Han orada diye düşünüyor, düşüncelerimde ben de saplanıp kalıyorum oraya, anlıyor musun? Durup durup aynı şeyi düşünüyorum. Bunu yaptığına hâlâ inanamıyorum."

"Evet" diyor Şirine başını çevirerek. "Ben hiçbir şey düşünmemeye çalışıyorum."

"Evet." Aziz boğazını temizliyor, ağırlığını öbür yanına veriyor. "Seni görmek istiyordum elbette ama gelişimin bir nedeni daha var, sana söylemek istedim, ben ve küçük kitabım, İtalya'da bir sanatçının evine davet edildik. Bir tür onurlandırılma filan olmalı. Dönem sonunda buradan temelli ayrılıyorum."

Şirine ona bakıyor ama göz göze gelmiyorlar. Son günlerde bir sis tabakasından, boğucu bir suskunluktan geçirerek aldığı diğer haberlere verdiği tepkiyi veriyor, onun için bunun bir önemi ya da anlamı yok. Çehresini değiştiren ve onu her şeye karşı aşırı duyarlı hale getiren acıyı derisinin en dış tabakasında hissediyor. Sonra bakıyor ve karşısındakinin Han olmadığını görüyor, Aziz onun için bir yabancı. Bir gece onunla yattığını anımsatma gereği duyuyor kendine, bu yüzden kendine nasıl işkence ettiğini düşünüyor.

"Düşündüm ki, gülünç olabilir, biliyorum ama belki benimle gelmek istersin diye düşündüm."

Şirine, Aziz yabancı bir dil konuşuyormuş gibi, başını yana eğerek merakla soruyor: "Nereye?"

"İtalya'ya. Benimle kalabilirsin. İstemediğin hiçbir şeyi yapmayız. Oraya iki iyi arkadaş olarak gideriz. Belki yaşamlarımızın akışını değiştirir bu. Yeni bir bakış. Güzel ve değişik bir yerde yaşamayı düşünmelisin. İstediğin kadar kalırsın."

"Sen ve ben.. İtalya'da ha?" Şirine diyaframının altından bir kahkahanın yükselmek üzere olduğunu hissediyor. Kusura bakma, ama sen kimsin, diye sormak istiyor. Ama Aziz öylesine dürüst ve kederli gözlerle bakıyor ki, isteğini bastırıyor. "Çok düşüncelisin."

"Bir düşün. Hemen yanıt vermen gerekmiyor."

Şirine hayır anlamında başını sallıyor. "Buradan ayrılamam. Burası benim dünyam."

"Belki o dünyayı genişletmek istersin."

Şirine gülümsüyor. "Seninle değil."

Aziz'in bakışları sönükleşiyor, "Tabii, böyle söylemeni bekliyordum" diyor elini masanın kenarında gezdirerek. Düşünceli gözlerle mutfağı inceliyor, ne gördüğünü anlamak için Şirine de onun baktığı yöne bakıyor, ama içlerinde naylon poşetler olan büyük çöp tenekeleriyle kavanoz dolu raflardan başka bir şey göremiyor. Aziz başını kaldırıp Şirine'ye bakarak, "Yaptığım bazı şeyler var ki..." diyor, "Onlarla gurur duymuyorum. Ömür boyu hiç de asilce denemeyecek şeyler yaptım. Tanrı biliyor ya, ben Han değilim..." Duraksıyor, Şirine ona bakmadan yaralı parmağını başparmağına bastırıyor. "Sana sormak istediğim bir şey daha var" diyor Aziz birdenbire. "Han giderken ne bir not bıraktı ne de benimle vedalaştı. Buna bir anlam veremedim. Onunla iyi arkadaş olduğumuzu sanıyordum, ama..." Şirine'ye bakıyor. "Düşünmeden edemiyorum. Gerçeği bilmem gerek. Sorun aramızda geçenler mi, Han bu yüzden mi gitti?"

"Neyin yüzünden..." diye mırıldanıyor onun neden söz ettiğini anlayamayan Şirine, olanları bir kez daha unutmuş. Derken anımsıyor. "Yo, hayır" diyor. "Hayır, ona hiçbir şey söylemedim." Ağzı kuruyor.

"İyi" diyor Aziz telaşla. "Tanrıya şükür. Kendimi bağışlayamıyordum."

"Hey, şef!" Şirine'yi arayan Victor kapıyı itip mutfağa giriyor, Aziz'i görünce duruyor. Victor'un yüzü kararırken, Şirine doğruluyor ve ensesindeki kısa saçlar dikiliyor.

"Sorun yok" diyor Victor'a. "Her şey yolunda. Hemen geliyorum."

Victor gözlerini kısıp kapının önünde duruyor. Sonra kapıyı gürültüyle iterek dışarı çıkıyor.

Şirine telaşla Aziz'e dönüyor. "İşimin başına dönsem iyi olur" diyor. "Dışarısı tımarhaneye dönmek üzere..." Dizlerine dayanarak ayağa kalkıyor.

"Pekala" diyor Aziz, o da kalkıyor, nazik ve kendine gelmiş. Şirine'nin yaralı elini öpüyor. "Sana şunu söyleyeyim, sürekli seni düşünüyorum" diyor. "Birlikte yaşadıklarımızı düşünüyorum. İstediğin zaman arayabilirsin. Aziz'i her zaman aranabilecek biri olarak düşün."

"Güzel" diyor Şirine karşısında durarak. "İtalya'ya gidince bana kart at."

Aziz elini öpmek istiyor ama Şirine elini çevirip el sıkışmakla yetiniyor. Sonra ona el sallıyor.

* * *

Han gideli dokuz ay olmuş. Şirine, sabahın erken saatlerinde limon suyuyla tahinli sos hazırlıyor. Eylül ayında, okul yılının, sonbahar döneminin başındalar ama kafe alışılmadık ölçüde sakin. Şirine sosu karıştırırken bir öğrenci gelip tezgah başına oturuyor. Kahve siparişi verdikten sonra gazetesini açıyor, sarı kağıda basılmış *World* gazetesi ve okumaya başlıyor.

Şirine'nin gözü takılıyor, başını hiç kaldırmayabilirdi ama tahin biraz daha limon istiyordu, limonsa tezgahın yanındaki raftaydı. Başını kaldırdığında, gazetede kukuletalı, çıplak ayaklı üç erkeğin minik noktalardan oluşan lekeli ve gölgeli fotoğrafı dikkatini çekiyor. Daha yakından bakıyor. Erkeklerden birinin kukuletası yana kaymış, kederli bakışı, yüzüne düşmüş bir tutam siyah saçı görüyor ve anlıyor.

"Affedersiniz" diyor gözlüğünün gümüş rengi çerçevesini

yukarıya iterek ona bakan öğrenciye. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim. Burada ne yazdığını söyleyebilir misiniz?"

Öğrenci gazeteyi katlayıp haberi okuyor. "Saddam Hüseyin'den söz ediyor" diyor. "Ülkenin adına kara çalmakla ve vatan hainliğiyle suçlanan bu adamları idam ettirmiş. Onların Batı casusu ve işbirlikçi olduğunu yazmışlar." Fotoğrafa bir kez daha bakan öğrenci duraksıyor. Gazeteyi özenle katlayıp yüzüne bakmadan Şirine'ye uzatırken sesini alçaltıp soruyor: "Bunu... bunu almak ister misiniz?"

Ama Şirine çoktan oradan uzaklaşmış, Mireille, Um-Nadia, Victor Hernandez ve Cristobal'i geçerek arka mutfağa giriyor, sundurmayı, avluyu ve yaprak perdesini geçip gelin duvağı dallarının arasına giriyor. Gidebildiği noktaya kadar gidip tırmalayıcı, sık dalların içine giriyor, saçlarıyla giysileri dallara takılıp kopuyor, yırtılıyor, yüzünü ellerine gömüp ağlıyor.

* * *

Bir hafta sonra, amcasının evine küçük bir kutu geliyor. Ezik büzük kutu, Tunus, Yemen ve Fransa postanelerinin damgaları ve karalamalarıyla dolu. Şirine'nin, yabancı, ilkel bir el yazısıyla hem İngilizce hem de Arapça yazılmış adıyla adresi lekelenmiş. Kutuyu açmak için merdivenin ilk basamağına oturuyor, ağzı kağıt gibi kuru, nabzı kulaklarında atıyor. İnce paket kağıdını açtıktan sonra, titreyen ellerle küçük karton kutuyu açmaya çalışıyor.

İçinde mavi bir kağıtla birlikte Han'ın mavi tespihi var.

İpek kordon kopup yeniden düğümlenmiş, birkaç boncuğu eksik görünüyor. Şirine boncukları kokluyor. Taneleri soğuk ve pürüzlü. Tespihi yanağına dayıyor, amcası bir saat sonra geldiğinde, onu aynı basamakta, aynı pozisyonda otururken buluyor.

"Habeebti" diyor pakete bakarak onun önünde çömelirken. "Ah, Habeebti, yine ne oldu?"

Şirine mavi kağıdı gösteriyor. Üzerindeki yazı Arapça, sözcüklerin arasında büyük boşluklar var, büyük bir kısmı kalın ispirtolu kalemle karalanmış. "Lütfen" diyor Şirine.

Amcası yanına oturuyor, uzak gözlüğünü okuma gözlüğüyle değiştiriyor, kolunu omzuna atıyor ve mektuptan arta kalan sözcükleri çevirmeye başlıyor: "Burada, bu ülkede sizin... biliyordum. Biz... benden sana... göndermemi istedi... sık sık sizden... Bilmelisiniz ki... ve o... çok, çok fazla." Okuma gözlüğünü çıkarıp cebine koyuyor ve uzak gözlüğünü takıyor. "Bu kadar."

"Yalnızca bunlar mı yazıyor?"

"Korkarım çok sıkı bir sansürden geçmiş."

Kağıdı özenle katlayan Şirine tespihi avucuna alıyor. "O halde bu kadarı yeterli" diyor.

OTUZUNCU BÖLÜM

Bir deliyle peygamber arasındaki fark, peygamberin cemaatidir. Garsonla film yıldızı arasındaki fark hayranlardan kaynaklanır. Bütün hayranlar yaşayan İrlandalı hayaleti görmek için sinemaya gitti.

Peter O'Toole'u.

Evet. Ama onlar sinema salonuna girdikten sonra adı sanı duyulmamış diğer aktör hepsini büyüledi, kendine bir avuç su kadar özen gösteriyordu, su gibi berrak bir teniyle ok gibi delici ve kara gözleri vardı. Abdelrahman Salahadin iken bir hiçti ama meslek değiştirip aktör olduktan sonra...

Ömer Şerif.

O zaman her şey ve herkes oldu. Sol kulağında çölün yumuşak soluğuyla okyanus rüzgarlarının mırıltısı, sağ kulağında Amerika'nın içe işleyen metalik gürültüsü vardı. Bu ülkede bir yıldız olmuştu. Sağ gözünde partilerle kızlar, yönetmenlerle senaryolar ve parayla hızlı arabalar vardı. Sol gözünde ise, tam olarak tanımlayamadığı bir tür hiçlik, yokluk hissediyordu: Bakışlarını bu şeye dikmeye kalkıştığında, böyle şeylerin hep yaptığı üzere, çıldırtıcı bir biçimde kayboluveriyordu.

Bu arada, hiçbir şeyin hiçbir zaman değişmediği uykucu Akabe'de, Camille teyze yaşlı bir kadın olmayı öğreniyordu. Kayıp oğlunu bulmak için yola koyulduğu günün üzerinden yıllar geçmiş, sonunda emekliliği denemeye karar vermişti. Sayısız oğulları onu yürüyüşe çıkarıyor, mektuplarım getiriyor ve Anneler Günü'nü kutlamayı unutmuyorlardı. Ama Camille teyze

geceleri dışarı çıkıp çırpıntılı okyanusa baktığında, kayıp oğlu Abdelrahman Salahadin'i düşünmeden edemiyordu.

Bir gün üzerinde gönderenin adresi yazılı bir mektup aldı: "Güneş'in Doğusu, Ay'ın Batısı." Kredi kartı şirketinden bir reklam daha geldiğini sandığı için atabilirdi de. Ama zarfın üzerindeki el yazısının tuhaf eğimleri, kıvrımları ve açılarıyla komik noktalamalarına bakınca, yazı ona tanıdık geldi. Mektubun eski arkadaşı denizkızı Alieph'den geldiğini anladı. Mektubu açınca, Alieph'e iyi niyet dileğinde bulunan sayısız hayranından birinin, ona süslü püslü, motorlu bir tekerlekli sandalye satın almayı kendine görev edindiğini ve sandalyeyi, Alieph'in arada bir dışarı çıkabilmesi için mağaraya getirdiğini öğrendi.

Alieph buna deli olmuş! Sonunda, o koskoca balık kuyruğu yığınını toprakta sürüklemekten kurtulmuştu. Ama tahmin edebileceğin gibi, mağaranın çevresindeki sivri uçlu kayalarla uçurumlar elektrikli bir sandalye için ölüm demektir. Bunu bilen Alieph, kendini gizlemek için bir *hejjab* giyip küflü mağarasından çıkmaya ve o harikulade tekerlekli sandalyesiyle Kahire'nin merkezine gitmeye karar vermiş.

İyi bir haberdi ama daha iyisi de vardı. Birkaç akşam önce, Kraliçe Alieph şarap ve peynir partisi için Kahire'deki çatı katına birkaç kişi davet etmiş ve alışveriş yaparken, dar sokaklarda, duvarlara yapıştırılmış binlerce afiş görmüş. En az üç metre uzunluğundaki afişler Camille'in kötü oğlu Abdelrahman Salahadin'in yüzüyle kaplıymış!

Ömer Şerif.

Alieph mektupla birlikte, çok satan bir edebiyat dergisinde yayımlanacak şiirlerinden birkaçını da göndermiş. Ama Camille'nin şiir okuyup eleştirecek vakti yoktu. Bir ıslıkla Napolyon Buradaydı'yı çağırdı ve valizlerini hazırlarken yılın bu mevsiminde Kahire'de ne giyileceğini düşündü.

* * *

Han'ın tespihini aldığının ertesi günü, işte Şirine'nin ayağı

kayıyor ve bir tava dolusu kızarmış balığı tahinli sosun içine düşürüyor. Mutfak döşemesi balık ve tahinle kaplanıyor, ortasında duran Şirine, soluksuz kalıyor ve çaresizce ellerini açıyor. Çarpmalı kapıdan bakan Um-Nadia, "Habeebti" diyor. Bir paspas alıp geliyor ve Şirine'yi tepeden tırnağa süzerek, "Habeebti, birilerini öldürmeden evine git" diyor.

Şirine karşı çıkmıyor. Arka mutfağa gidip aşçı ceketinin üzerine yağmurluğunu geçiriyor. Mireille arabayla onu eve bırakabileceğini söylüyor ama Şirine hayır anlamında başını sallıyor. Serin ve durgun havaya çıkıp bisikletine biniyor. Çiçekler yapraklarını dökmüş, yapraklar sararmış ama Han'ın tel bisiklet sepetine bağladığı çiçeklerin kalıntıları hâlâ duruyor, pedal çevirdikçe de uçuşuyorlar ve Şirine, eski yaprakların lime lime görüntüsünü, genç tomurcuklardan daha çok sevdiğinin farkına varıyor. Bisikletini asma dallarıyla donattığını, arkasında uçuşan dallar ve sürgünlerle sokaklarda dolaştığını düşlüyor.

Son zamanlarda Han ile birlikte geçirdiği son geceyi sık düşünüyor, onun söylediklerıyle yaptıklarını anımsıyor. Şirine, kız kardeşinin fotoğrafını gösterdiğinde, elini gözlerine götürerek, *daha fazla fotoğraf istemiyorum, bunlardan yeterince gördüm*, demişti. Şirine neden böyle söylediğini merak ediyor.

Eve gitmek üzere yola çıkmıştı ama kendini Westwood Köyüne doğru pedal çevirirken buluyor. Üzerinden aylar geçtiği halde, sokak lambalarının, neon tabelaların ve alışveriş yapan insan kalabalığının arasından geçen yolu anımsıyor. Bir süre sonra köyün ışıkları sönükleşiyor ve komşu mahallelerin, dalları aşağı sarkan büyük palmiyelerin altındaki dolambaçlı yolları başlıyor. Şirine bir sokaktan diğerine geçiyor. Bir an kaybolduğunu düşünüyor ama ardından geçtiği dönemeçteki bambu rüzgar çanlarıyla muz ağaçlarını daha önce gördüğünü anımsıyor. Karanlık gökyüzü, yüksek bir kubbe gibi üzerinde yuvarlanıyor.

Kırık kiremitleri, ışıksız pencereleri, çarpık kapısıyla evi buluyor. Bisikletini usulca bahçeden geçirip evin önündeki beton

basamaklara geliyor. Kapıyı çalıp sesleniyor: "Nathan!" Han gittikten sonra Nathan hiç kafeye gelmemişti, Şirine onun hâlâ burada oturup oturmadığını bilemiyor.

Buraya bir fotoğraf bulma ümidiyle geldi. Nasıl olduğu önemli değil. Karanlık odada bir yerde Han'ın en az bir fotoğrafı daha olduğunu düşünüyor. Onun gerçekten varolduğundan ve erkeği sevdiğinden emin olmak istiyor. Neredeyse dokuz ay olmuş. Dün gece tespihi aldıktan sonra, Şirine yatakta uyanık yatmış ve yüzünü tam olarak anımsayamadığının farkına varmıştı. Eğer onu bir daha görebilirse, alnını, dudaklarını, gözlerindeki ifadeyi inceleyebilirse, belki Han hakkında bilmesi gereken ama hiçbir zaman öğrenemediği şeyi bulabilir.

Kapıyı tekrar tekrar çalıyor ama açan olmuyor, ittiğinde açık olduğunu görüyor. "Nathan?" Çevresine baktıktan sonra karanlık ve dağınık oturma odasına giriyor. "Nathan, evde misin?" El yordamıyla elektrik düğmesini bulup yanık toz kokan odayı gölgelendiren solgun ışıklı tavan lambasını yakıyor. "Nathan?" Giysi ve kitap yığınlarının, buruşturulup atılmış kağıtlarla boş şişelerin arasından geçerek yavaş yavaş yürüyor. "Benim, Şirine!" Sesini fazla yükseltemiyor. İçerideki durgunluk, parmak ucunda yürüme isteği uyandırıyor. Karanlık odanın kapısına geliyor. Kırmızı ışık yanıyor, kapı da aralık, yavaşça itip içeriye bakıyor. Oda boş, içeride yalnızca çözelti tepsileriyle kuruması için asılmış birkaç fotoğraf var.

Arkasına baktıktan sonra içeri giriyor. Asılı olanlar arasında Aziz'in smokinli bir fotoğrafı var, saçını geriye taramış, yüzü kusursuz ve şehvet dolu, kendinden hoşnut. Şirine'nin, Etnik Müzik Bölümü'nün konserinde çatık kaşlarla insanlara bakan bir fotoğrafı var. Bir süre onu inceliyor, Nathan'ın, fotoğrafını çektiğini fark etmemişti. Sonra Han ile birlikte amcasının evinde çay içerken çekilmiş bir fotoğrafını görüyor. Han'ın yüzüne yakından bakmak için heyecanla çekip alıyor. Yüzünün tanıdık çizgileri Şirine'nin vücudunda dalgalanıyor, gözünün köşesindeki yara izi soluğunu kesiyor. *Han.* Diğer fotoğraflara baktı-

ğında yeni sürprizlerle karşılaşıyor: Şirine Han ile İran bakkalının önünde. Han'ın bürosunun kapısında. Han ders verirken, Mireille ile koridordan onu izlediği gün çekilmiş bir fotoğrafı bile var. Kafenin avlusunda Han Şirine'yi öpüyor ve arka mutfakta birlikte baklava yapıyorlar. Şirine birlikte çekilmiş birkaç fotoğraf daha görüyor ve telaşla onlara bakıyor. İlişkileri, görünmeyen biri tarafından baştan sona izlenip kaydedilmiş sanki. Han olayın kahramanı, Şirine de onun sevgilisi. Anımsadığı ya da belli belirsiz anımsadığı anlarla hiç anımsayamadıkları var. Han'ın göğsüne yaslanmış. Han başını çevirip ona bakmış. Şirine'nin ağzına bir çatal dolusu yiyecek veriyor. Bakışları öylesine içten, davranışları öylesine sevecen ki, Şirine son aylarda bastırdığı acının uyandığını hissediyor, vücudunun gizli bir yerinde içi parçalanıyor, son günlerde çok çabuk yükselen gözyaşları, onları özgür bırakacak her şeyi kabul etmeye hazır. İçinde çakıveren acı ile çözülüp gitmiş. Ezici ama bir anlamda tatlı bir duygu. Nathan'ın kendini bu işe böylesine vermesi, çektiği acıya karşın Şirine'yi şaşırtıyor ve bir fotoğrafçının bunları görüntüleyebilmesi için, başka hiçbir şey düşünmeden gizli ve disiplinli bir biçimde çalışması gerektiğini düşünüyor. Görüntüler onu beklediği kadar tedirgin etmiyor. Bir sıcaklıkları var, Nathan ışığı öyle güzel yakalamış ki, fotoğraflarını gören, fotoğrafçılarının bunları mahremiyete özen, dikkat, hatta saygıyla çektiğini düşünebilir. Şirine o güne kadar Nathan'ın Han'a ve ilişkilerine bu denli önem verdiğinin farkında değildi. Han gittikten sonra böyle bir ilgi görmek hoşnutluk verici, hatta dokunaklı.

Gözlerini, şakaklarını ovuyor. Nathan'ın görüntüleri arasında kaybolurken, hem kendisi hem de Nathan için üzüntü duyuyor. Bu görüntüler arasında kaybolmuş bir yalnızlık ve yalıtılmışlık hissediyor. Her ikisi de kendi dünyasında acı çekiyor. Gizlice birkaç fotoğraf alıyor ve dışarı çıkmaya hazırlanıyor. Acısı yerini korku ve dehşete bırakmaya başlamış; fotoğraflara baktıkça, onlardaki görüntünün kendisine ait olmadığını ya da dünyada düzenin düşündüğü gibi yürümediğini görmekten

korkuyor. Kendini, ölüm eşiğindekilerin anlattığı gibi, ruhu uçup uzaklaşırken aşağıdaki bedenine bakar gibi hissediyor.

Kapıda duraksıyor, kendisini ve Han'ı mahremiyetlerine bu tecavüzden korumak için onu fotoğrafları yok etmeye iten şiddetli ve ısrarcı bir arzuyla korku arasında donup kalıyor. Bir fotoğraf daha görüyor: Han ona sarılmış, başı onunki üzerine düşmüş, gözleri kapalı. Şirine onu istiyor. Fotoğrafı almak için tekrar odaya giriyor ve o anda, kimyasal banyo çözeltilerinin kokusunda kaybolan bir koku alıyor, hissedilmeyecek kadar hafif ama Şirine'ye o kadar tanıdık geliyor ki, başını çevirip koklamaktan kendini alamıyor. Çilek kokusu bu.

Karanlık odadan çıktığında kokuyu daha iyi alıyor. Evin daha karanlık olan arka tarafına doğru ilerliyor, bir elinde fotoğraflar var, diğerini öne uzatmış; havayı dinliyor, dikkatle kokluyor ve tadıyor. Başka bir odanın önüne geliyor, yavaşça kapıyı itiyor. Gözlerinin karanlığa alışması bir saniye sürüyor. Odada perdesiz, büyük bir pencere var, yere vuran ay ışığı, başucundan ayakucuna kadar kare biçimindeki siyah bir eşarpla örtülü yatağı aydınlatıyor. Yatağa yaklaşan Şirine, eşarbın dokusuna, kenarlarındaki ince işe ve düğümlere bakıyor. Kalbinin kanla dolduğunu hissediyor, bütün vücudu, bilekleri ve yüzü kalp atışlarıyla sarsılıyor. Havayı kokladığında kokuyu her yerden alıyor, bahçelerle meyvelerin iç içe geçmiş kokusu bu. Han'ın kokusu.

Usulca eşarbı çekiyor, altındaki şey öylesine hareketsiz ki, bir heykelin açılışını yapıyor sanki.

Tül gibi süzülen ipek, etrafa toprak ve çiseleyen yağmur kokusu yayıyor, Şirine'nin duyularına ve bir fincandaki çay yaprakları gibi kabaran anılarına işliyor. Kumaş, bir fısıltıyla altındaki bedenden ayrılıyor ve Şirine'nin karşısına çırılçıplak kıvrılmış uyuyan Nathan çıkıyor. Karanlıkta cildi sedef gibi mavi ve pürüzsüz görünüyor, cinsel organı, deniz kabuğu gibi bacaklarının arasında kıvrılmış. Şirine titreyen ellerle kumaş bulutunu yüzüne götürüp kokluyor.

Bir an sonra gitmek istediğini ayrımsıyor. Usulca kapıya doğru birkaç adım atıyor, arkada bir ses duyunca dönüyor ve Nathan'ın yatağın kenarında oturduğunu görüyor. Düş görmediğinden emin olmak istercesine ona bakan Nathan, "Şirine" diyor yumuşak bir sesle. "Geri vermek istedim. Gerçekten istedim. Aylardır geri vermeyi düşünüyorum. Ama nasıl yaparım, bilemiyordum." Yatak örtüsüne sarınarak yüzünü pencereye dönüyor.

Şirine gitmek üzere kapıya yönelmişken durup geri dönüyor. Nathan hâlâ aynı yerde. Çökük yanakları, gölgeli gözleriyle keşişi andırıyor böyle, kadim bir ruh barındıran bir beden.

Şirine eşarbı göğsünün üzerinde tutuyor.

"Onu hemen tanıdım" diyor Nathan. "Görür görmez tanıdım."

Şirine hiç kımıldamadan duruyor. "Sen almışsın" diyor. "Eşarbımı neden aldın?"

"Açıklayabilirim. Hiç olmazsa bu kadarını yapabilir miyim?"

"Eşarp hakkında ne biliyorsun?"

"Han'ın kız kardeşi Leyla'ya aşıktım."

"Leyla..." Şirine susup derin bir soluk alıyor.

Nathan elini yatak çarşafı üzerinde gezdiriyor, parmakları kırışıklar üzerinde dalgalanıyor. Kırışıkları aydınlatan ay ışığı, onları köpük tepeciklerine dönüştürüyor. "*Binbir Gece Masalları*'nda Bağdat üzerine çok şey okudum" diyor Nathan. "Sihirli bir kentten ve serüvencilerden söz ediyordu. Masaldaki gibi olduğunu sandım. Ama sonra, Bağdat savaş ve bombardıman anlamına gelmeye başladı, televizyonda bir simge oldu. Artık orada normal bir yaşamın söz konusu olabileceğini sanmıyorum."

Şirine kapının kasasına yaslanıyor. Gözlerini kapayıp ipeği elleri arasında sıkıyor. Soğukkanlılığını koruyarak Nathan'ın Bağdat öyküsünü dinlemek istiyor. Kalabalık sokakları, barları, eğitimli gençleri, sanatçıları, yönetmenleri ve dünyanın dört bir

yanından gelen şık turistleriyle bir kent. Nathan sokakta durmuş bütün bunları görüntülemeye çalışıyor. Şirine gözlerini açtığında, yatağın üzerinde kütüphaneden alınmış açık kitaplar ve yere atılmış fanilalarla çoraplar görüyor. Çilek kokusunun arasında, eski giysilerin, film kutularının ve kimyasal bir şeyin acı kokusunu alıyor.

Gözleri kapalı, dinliyor. Nathan Batı tarzı çok katlı yapıların yanı başındaki Doğu işi kubbelerden, eski harabelerle İran savaşının çağdaş harabelerinden, Amerikan bombardımanından, toprakta duman tüten dev çukurlar açan roket saldırılarından söz ediyor. Derisi yüzülüp kancalara asılmış tavşanları, kazıklara bağlanmış kuzuları, küçük, ekşi portakalların, kırmızı soğanların, yumruk büyüklüğündeki sarmısak başlarının yığıldığı meyve sebze tezgahlarıyla dolu açık hava pazarlarını, susamın tütsümsü kokusunu, sokakta pişirilen taze ekmeği anlatırken Şirine, uykudaki mor dağların uzak ufuklarını düşlüyor.

Sonra söz genç bir kadına geliyor. Annesiyle birlikte pazardaymış, Nathan onu ilk gördüğünde. Nathan özenle betimliyor onu. Başörtüsünden taşan siyah saçlarından, dolgun, kırmızı dudaklarından, bir limonu koklarken parmaklarını nasıl kıvırdığından söz ediyor. Onu yeniden görme arzusundan, kendini kaybedişinden.

Sürüyor öyküsü...

Birkaç günlük bir arayışın ardından onu buluyor. Oraya gittiğinde, kız çamaşır asmakta. Nathan duruyor. Kız onun kendisini aradığını biliyor, çünkü herkes bütün kenti dolaşıp fotoğraf çeken ve pazarda gördüğü kızı arayan Amerikalıdan söz ediyor. Casus olduğunu düşünüyorlar.

Nathan kızın babası ve erkek kardeşiyle yakınlık kuruyor, ağabeyi Oxford'da, onları zeytinlikte kendisine bir iş vermeye ikna ediyor. Kızın babası, Irak'ın iktidardaki diktatöre karşı savaşabilmesi için Amerikalıların servetiyle politik gücüne gereksinim olduğuna inanıyor. Babayla Arif, soluk gri gözlü, porselen tenli, ateşli delikanlıya ilgi duyuyor. Neden bilinmez ama

bozuk Arapça'sına, sağda solda dolaşıp sürekli fotoğraf çekmesine ve sorular sormasına karşın onu seviyorlar. Yarı deli bir karasevdalı olduğunu ve yazgısını değiştiremeyeceğini biliyorlar. Hem tehlikeli hem de kötü talih getirecek bir şey bu ama kalıp çalışmasına izin veriyorlar. Amerikalılar dikkat çeker. Nathan Bedevi ırgatların çalıştığı tarlada bir çadır kuruyor ama geceleri kızın penceresinin altında bir çıkıntıya gizleniyor ve kız bazen dışarı çıkıp onunla konuşuyor.

Bir ses duyan Şirine gözlerini açıyor. Amerika'daki küçük odaya dönüyor. Nathan'ın çevresinde bir kıpırtı, bir hava akımı görür gibi oluyor. Belki de bir ışık oyunundan ibaret. Nathan örtüsünü peşinde sürükleyerek kalkıyor, üzerine mavi gölgeler düşmüş, kemik beyazı. Odanın köşesine gidiyor, Şirine tıslayarak açılan bir çekmecenin sesini duyuyor. Elinde bir zarfla geri dönüyor. Yatağa vurarak Şirine'ye yanına oturmasını işaret ediyor, biraz duraksayan Şirine kararsızca ona boyun eğiyor. Nathan zarftan bir deste renkli fotoğraf çıkarıyor. Birer birer Şirine'ye veriyor. Ay ışığı fotoğraflardaki basit görüntülerden yansıyor. Kuru otlar. Taş bir evin penceresinin köşesi. Beyaz badanalı bir evin duvarı. "Yaşadığım yer" diyor Nathan. "Aylar boyu. Bütün dünyam burasıydı. Penceresinin altındaki kovuk." Gözleri kapalı. "Her yer zeytin kokardı. Koku bana denizi anımsatırdı."

"Han'ın evi" diyor Şirine usulca.

Bir fotoğraf daha. Başına beyaz bir örtü, *kaffiyeh* sarmış bir adamın arkadan görünüşü, elini yuvarlak pirinç bir masaya uzatmış.

"Onunla evlenmek istiyordum. Ama annesi, babası ve erkek kardeşlerinden oluşan dünyasında konuktan ibarettim. Onu oradan koparamadım."

Fotoğraflara bakmayı sürdürüyorlar. Bulutsuz göğün altında parlak ağaç dalları. "Zeytinlik." Sivri yapraklar madeni para gibi parlıyor. Siyah zeytinler. "Dünyam." Bir kadın eli. Yuvarlak, pürüzsüz ve bir ekmek somunu kadar esmer. "Leyla."

Farklı bir poz ama Şirine aynı gülüşle aynı dalgalı saçları ve kadife gözleri görüyor. "Ah, evet" diye mırıldanıyor fotoğrafı ay ışığına tutarak. "Onu tanıyorum. Yatağımın altında fotoğrafını buldum."

Nathan şaşırmış görünüyor. "Fotoğrafı sen mi buldun? Şükran Günü'nde sana göstermek için getirmiştim. Leyla ile aramda geçenleri sana anlatmayı düşünüyordum. Sana ve Han'a. Eşarbı senin taktığını görünce..." Gözleri büyüyor. "Altüst oldum ve oradan ayrıldım. Fotoğraf paltomun cebindeydi, ertesi güne kadar kaybolduğunun farkına varmadım."

Şirine biraz düşündükten sonra gülümsüyor. "Köpeğimiz King Babar korkunç bir hırsızdır."

"Geri alabilir miyim?" diye soruyor Nathan. "Negatifini bulamıyorum."

Şirine yere bakarak, "Gitmeden hemen önce fotoğrafı Han'a göstermiştim, yanında götürdü" diyor.

Nathan ona bakıyor, Şirine, içinde akan duygu selini görebiliyor. Değişken ışıkta, ırmak akıntısı altında kalmış bir adama benziyor. Kaşlarını çatıp başını eğiyor. "Han'ın eşarbı vermeye hakkı yoktu" diyor sertçe. "Buna hakkı yoktu. Böyle yapmamalıydı. Sen onun ne anlama geldiğini bilmiyordun. Eşarbı düşürmüştün. Mutfakta, yerde buldum... Bana aitti o." Eşarba dokunduktan sonra elini geri çekiyor. "Hayır. Leyla'ya. Son görüşümde boynunda bu vardı."

* * *

Nathan, genç bir erkeğin düzgün, ciddi yüzüyle kara gözlerini gösteren bir fotoğraf çıkarıyor, bu yüzde Han'ı çağrıştıran bir şeyler var. "Arif, Leyla ile aramdaki ilişkiyi biliyordu. Kibar ve çekingendi ama gözünü üzerimden ayırmıyordu. Benimle tanışmadan önce bir kez hapse atılıp serbest bırakılmıştı, olduğundan büyük görünüyordu. Zeytinlikte çalışmaya başlayışımdan birkaç ay sonra geldiler. Arif evden çıkmıştı, çalıştığım yere

doğru koşuyordu. Kolumdan yakaladığı gibi, evin altında, kök ve zeytin depolamak için yaptıkları kilere götürdü.

"Evde olup biten her şeyi duyabiliyordum. Arada yalnızca birkaç santimlik kirle döşeme tahtası vardı. Leyla ile konuşuyorlar, ona fotoğraf çeken Amerikalıyı soruyorlardı. Ne soluk alabiliyor ne de yutkunabiliyordum. Dehşete kapılmıştım, Saddam'ın polisi hakkında anlatılan öyküleri düşünüyordum. Leyla inatla orada Amerikalı filan olmadığını, bunun çılgınca bir suçlama olduğunu söylüyordu. Evi aramaya başladılar. Eşyaları altüst ettiklerini duyuyordum, Leyla arkalarındaydı. Onları aşağıladı ve hükümete sövdü. Karanlıkta ellerimi kirli tavana bastırdım ve susması için dua ettim. Onu götürürlerken hiç ses çıkarmadı. Daha sonra, yukarıya çıktığımızda, evin girişinde Leyla'nın çektiğim fotoğraflarından birini gördüm. Takım elbiseli Amerikalıya verdiğim fotoğraflardan biriydi."

Şirine'nin elindeki fotoğraflar siyah cama dönüşüyor. Onları zarfa koyup Nathan'a uzatıyor ama Nathan geri çekiliyor. "Zehir bunlar" diyor. "Polisi oraya bunlar getirdi."

"Han polisin Leyla'yı onu geri getirmek için tutukladığını sanıyordu. Bunun için kendini suçlu hissediyordu."

"Hayır, o gideli çok olmuştu. Polis, ailenin bir Amerikalıyı barındırdığını bildiği için geldi."

"Demek ki senin fotoğrafları verdiğin Amerikalı CIA'dendi ya da..."

Nathan gülümseyerek başını sallıyor. "Bilmiyorum."

Şirine bir süre onu inceliyor. "Leyla'nın hâlâ hayatta olma olasılığı yok mu?"

Nathan hemen yanıt vermiyor. Yavaşça yatakta geriye kayıyor ve başını eline dayıyor. "Saddam'ın polisi birini götürdüğünde, bazen birkaç gün içinde aileye bir armağan gönderirler. Mühürlü, küçük bir kutu. Götürülen kişiden geriye yalnızca bunun kaldığını söylerler."

"İçine bakabilir misin?"

"Bunu yapabilecek kadar cesursan, bakarsın. Ama bakmazsan, o insanın henüz ölmediği ümidiyle yaşarsın."

Şirine parmaklarını eşarbın üzerinde gezdiriyor.

"Kutudan bu çıktı" diyor Nathan eşarbın köşesine dokunarak. "El işi. Han İngiltere'deyken ailesi ona göndermiş olmalı."

Şirine eşarba bakıyor; insan teni ya da erimiş tereyağı kadar yumuşak, bir su birikintisi gibi kucağında duruyor. "Önce annesinin eşarbı olduğunu söylemişti" diyor. "Sonra, gerçeği bilmiş olsaydım takmayacağımdan korktuğu için yalan söylediğini itiraf etti."

"Takar mıydın?" diye soruyor Nathan gülümseyerek. Sırtüstü uzanıp tavana bakıyor. "Bazen bir düş olduğunu düşünüyorum ama düşte ben de vardım. Öyle korkmuştum ki, polisin gelişinden sonra günlerce kilerde saklandım, ailenin geride kalan üyeleri tepemde yaşıyor, konuşuyor, yürüyorlardı. Eşarbı getirdikleri sabah, fotoğraf makinemi alıp dışarı çıktım, köyün ortalık yerinde yürüdüm. Beni tutuklayıp götürmelerini istiyordum ama kimse gelmedi. Kimse beni görmüyor gibiydi. Kendimi daha iyi hissetmeme yardımcı oldu bu. Leyla gibi bir hayalet olmuştum. Otostop yaparak kente döndüm. Birkaç gün sonra bir uçak buldum. Amerika'ya döndüm. Bir hayalettim ben, bedenim yokmuş da duvarlardan süzülebilecekmişim gibime geliyordu.

"Bunu izleyen yıllarda, bütün yapabildiğim çalışmak oldu, nesnelere bakıyor, fotoğraflarını çekiyordum. Hiçbir şey düşünemiyordum. Ama Han'ın ders vermek için buraya geleceğini öğrendiğimde, bir kez daha yaşayan bir varlık olduğumu hissetmeye başladım."

"Daha önce karşılaşmamış mıydın onunla?"

"Hayır ama birlikte olduğumuz süre içinde, Leyla sürekli İngiltere'deki ağabeyini anlattı, onun ne denli akıllı ve cesur olduğundan, büyük okulların burslarını nasıl kazandığından söz etmişti. Ben Glendale'de bir fotoğraf stüdyosunda çalışırken, bir Arap müşteri ünlü çevirmen Hanif'in üniversiteye geldiğini söyledi. İnanamadım. Haberin doğruluğunu araştırmak için Westwood'a gittim. Han, işe kabulün gereği bir konuşma ya-

pıyordu. Başlangıçta ona hiç bakamadım, bana Leyla'yı anımsatıyordu. Çok tuhaf bir duyguydu, donmuş vücuduma kanın yeniden yürüdüğünü hissettim, tepeden tırnağa yanıyordum, acı içimde başlayıp tenime yayılıyordu. Yıllar sonra ilk defa kendimi canlı hissettim ve günün her anında onun yanında olmak istedim."

"Onu senden aldığım için benden nefret etmiş olmalısın" diyor Şirine.

"Etmedim!" diye karşı çıkıyor Nathan. "Başlangıçta kendimi tuhaf hissettim ama sonra senin bir armağan olduğunu düşünmeye başladım. İkinizi birlikte gördükçe aşk acım avuntu bulabilirdi. Bu yüzden..." Gözlerini kapayıp susuyor.

"Fotoğrafları bu yüzden çektin" diyor Şirine elindeki fotoğrafları havaya kaldırarak. "Bir albüm yaptın."

"Hepsi bu değil" diyor Nathan, dönerek yüzünü ondan çeviriyor. Pencerenin önünden bir araba geçiyor, o kadar yakın ki, farları odayı ısıtıyor, Şirine'nin elindeki fotoğrafları alevlendiriyor. "Ona her şeyi anlattım" diyor Nathan yutkunarak, Şirine ademelmasının hareketini görebiliyor. "Gitmeden bir gece önce konuştuk."

Şirine düşünüyor. Han ile Nathan'ı kampüste bir konuşma dinlerken bulduğunu anımsıyor: *Irak'ta her ay beş bin çocuk ölüyor.* Ona doğru yürüyen Han'ın yüz ifadesini, suskunluğunu anımsıyor. Dehşet içinde ürperiyor. "Nathan, ona ne söyledin?"

Nathan hemen yanıt vermiyor. Şirine, yutkunduğunu görüyor. "Bu sırlarla yaşamak çok acı vericiydi" diyor Nathan. "Beni anlamalısın. Leyla'nın ölümünden Han'ın kendini sorumlu tuttuğunu bilmiyordum. Oysa bunu tahmin etmem gerekirdi. Bazıları için, sevdikleri insanları kurtaramamanın verdiği suçluluk duygusunun ölümün kendisinden daha kötü olduğu söylenir. Uzun süre suskun kaldım, bunu bir ceza olarak kabul ettim. Böyle yaşamak, her şeyden uzakta kalıp kimseye bir şey söylememek bir cezaydı. Bu utançla yaşamaya dayanamıyordum. Kendimi öldürmeyi düşündüm ama yaşamak daha büyük bir

cezaydı. Leyla'nın ölümünden ben sorumluyum. Benim dikkatsizliğim yüzünden mimlendi. Han'ı tanıdığımda onda Leyla'dan bir şeyler gördüm. Ona yakın olmayı o kadar istiyordum ki, ülkesinde olanları öğrenmemesi için her şeyi yapabilirdim."

"Ama sonunda ona gerçeği söyledin."

Nathan gözlerini kapıyor. "Bana geldi, çok geç olmuştu, Arap müziği konserinden birkaç saat sonra. Gidişin onu çok üzmüştü. O öğrenciyle dans ettiği için kendini suçluyordu. Evden seni aradığında konuşmak, sana geldiğinde de onu görmek istemediğini söyledi."

"Bana geldiğinde mi?" kaşlarını çatan Şirine gördüğü düşü anımsıyor. Yağmur damlaları, Han'ın penceresine attığı küçük taşlardı belki de.

"Her şey için kendini suçlamaya başladı. Leyla'yı o büyütmüştü. Ölümünden kendisinin sorumlu olduğunu söyledi bana. İşte o zaman gerçeği söyledim. Hava çıtır çıtır parçalanıp dökülürmüş gibi, nerdeyse fiziksel bir algıydı bu sırada duyumsadığım. Bu bilgiyi tek başıma taşımak zorunda değildim artık. Han önce inanmadı. Hiç durmaksızın, 'Onu senin yüzünden mi götürdüler?' diye soruyordu. Benden nefret ettiğini, beni öldüreceğini sandım. Ama yaşadığı karmaşadan ibaret görünüyordu. Eve gidip söylediklerimi düşüneceğini söyledi. Bana teşekkür bile etti. Bir yandan da kendini özgürleşmiş hissedebileceğini düşünüyorum."

"Irak'a dönmek için özgürleşmiş." Pencereye bakan Şirine, dışarıda ıslak kaldırımlarla ay ışığı altında uzayan gölgeler görüyor. Duygularının değiştiğini hissediyor. Nathan dönüp gözlerine baktığında Şirine bir önsezi hissediyor, "Dahası var?" diyor.

Nathan bakışlarını çeviriyor, başını sallıyor. "Böyle olmasını istemedim, yemin ederim Şirine. Seni asla bilerek incitmem. Asla. Yaşananların hiçbirinin olmasını istemedim."

Şirine yutkunmak istiyor ama boğazında bir gerginlik ve şişlik var, kafa derisinden kuyruksokumuna kadar inen bir elektrik akımı hissediyor. "Anlat."

Nathan tekrar başını sallıyor. "Han'a kız kardeşiyle aramda geçenleri anlattıktan sonraydı. Beni suçlamadığını söyledi. Beni kardeşi olarak gördüğünü bile söyledi. Bilemiyorum. Sanırım onca zaman sonra sırrımın açığa çıkması rahatlatmıştı, kendimi hafiflemiş hissediyordum. Han'a Irak'ta çektiğim fotoğrafların kopyalarını vermek istediğimi, karanlık odaya gelmesini söyledim. Kimyasal banyoda fotoğraflar vardı. Neler olduğunu unutmuşum. Hiçbir şeyi etiketlemem, biliyor musun. Ben dosyaları tararken içeride bekliyordu, arkamı döndüğümde banyodaki fotoğraflardan birine baktığını gördüm. Aklımdan çıkıp gitmiş..." Sesi titriyor.

"Neyin fotoğrafıydı?" diye soruyor Şirine usulca.

"Senin." Nathan başını sallıyor. "Ve Aziz'in."

Şirine donup kalıyor, oda öyle sessiz ki, boynuyla şakaklarında atan damarların sesini duyuyor. Kanın tepesine fırladığını hissediyor. Ayağa kalkıp şifoniyerin üzerindeki yığından bir fotoğraf alan Nathan'ı izliyor. Nathan sessizce yanma gelip fotoğrafı veriyor ve oturuyor. "Kumsala kadar sizi izlemiştim. Yapmamam gerekirdi, ama endişeliydim. Aziz'e güvenmiyordum. Ama bununla kaldı. Siz kumsaldan ayrıldıktan sonra arkanızdan gelmedim." Sesi ciddi ve sakıngan.

Şirine, pencereden gelen ışıktan yararlanmak için fotoğrafı çeviriyor. İskelede Aziz ile kendisini görüyor. Birbirlerine doğru eğilmişler, yüzleri çok yakın, öpüşmek üzereler, Aziz'in eli onun başının arkasında. Şirine'nin yüzünde içten, uykulu bir ifade var, bir çocuk kadar kırılgan görünüyor. "Ah, tanrım" diye fısıldıyor. "Han bunu gördü mü?"

Nathan yüzünü ovuşturuyor. "Çekmemeliydim, hiç çekmemeliydim. Doğru bir şey yapmadığımı biliyordum. Ama yaptım, fotoğrafı çektim. İçgüdüsel bir davranış. Çarpıcı bir şey gördüğümde kendime hakim olamıyorum. Tek bir fotoğraf çektim ve o anda pişman oldum. Ortadan kaldıracaktım."

"Ama hâlâ burada."

"Unutmuştum, doğru söylüyorum."

Şirine pencereye bakıyor. Yoldan geçen ikinci arabanın farları gözünü alıyor ama gözlerini kırpıştırmıyor, bırakıyor ışık beynine işlesin. Işığın başının arka duvarına kadar gittiğini, düşünce gibi derisinden geçtiğini hissediyor. *Han görmüş.*

"Er geç Irak'a döneceğini biliyordum" diyor Nathan. "Kim ne derse desin, onu durduramazdı."

"Sana... sana bir şey söyledi mi? Fotoğrafı gördüğünde ne yaptı?" Şirine'nin sesi zayıf çıkıyor.

Nathan kısa bir duraksamadan sonra yanıt veriyor: "Tuhaf bir duygu olduğunu söyledi..."

"Duygu mu?"

"Bir şekilde bunun hiçbir şey ifade etmediğini hissettiğini söyledi." Kamburunu çıkarıp öne eğiliyor. Şirine, devam etmesini beklerken başını kaldırıyor. "Ama seni bağışlayıp bağışlayamayacağından emin değildi."

İkisi de konuşmuyor. Şirine soluk almayı unuttuğunun farkına varıyor. Çevresine bakıyor. Nathan'a Aziz ile çıkmasının nedenini söylemek istiyor ama artık bir anlamı kalmamış. Tekrar Nathan'ın yüzüne bakıyor. Derisinin altında katı madde yokmuş gibi içe çökmüş yüzüne. "Han bu yüzden Irak'a döndü" diyor ifadesiz bir sesle. "Bu fotoğraf yüzünden."

Nathan elini ona uzatıyor; parmakları elinin sırtını sıyırıp geçiyor. Derisi odun kadar serin ve duygusuz. Sonra saçma dokunuyor ve parmak uçlarını bir buklenin üzerinde gezdiriyor. "Gitmek Han'ın seçimiydi."

Şirine pencereye bakıyor. Sokak lambalarının altında yağmurun gümüş ibrişimleri. Gökyüzü ayla ağarmış. Ayağa kalkıp kapıya yöneliyor, duruyor ve eşarbı yatağın üzerine bırakıyor. "Sen sakla onu, lütfen" diyor.

Nathan, dokunmaktan korkar gibi usulca alıyor eşarbı, Şirine'ye bakıyor.

"Senin o" diyor Şirine.

Nathan eşarbı göğsüne götürüyor. Şirine odadan çıkıyor.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Abdelrahman Salahadin, Saba Melikesi'nin, Hollywood, California olarak da bilinen Yasak Tapınağında film yıldızı rolü oynamaktan sıkılmaya başlamıştı. Kırk yıllık aktörlük yaşamında, geceleri ışıldayıp gün ışığında kırışan kadınlar görmekten bıkmıştı. Rus ve Fransız rolü yapmaktan, Arap rolü yapan İtalyanlardan, kısa boylu, esmer Meksikalı rolü yapan uzun boylu, beyaz aktörlerden bıkmıştı. Hiç sönmeyen ışıklardan, yerini sessizliğe bırakmayan gürültüden ve paradan bıkmıştı. Düşünebiliyor musun, bir kese altın sikke için kendini yüzlerce kez satan adam sonunda paradan bıkmıştı.

Yaşlanıyordu ve bir yuvayla ailenin sıcaklığına özlem duyuyordu. Bir fincan çay içip tavla ya da briç oynayabileceği birini bulamıyordu. Hollywood'da insanlar çılgın partiler vermekten ve parlak arabalarla hava atmaktan başka şey yapmıyordu. Bir gece Abdelrahman bir partiye gitti. Frankie'den Sammy'ye, Jerry ve Dino'ya kadar herkes oradaydı. Abdelrahman Dino'yu severdi, kan çanağı gözlerine baktığında orada boğulmuş bir Arap görürdü. Ama her zamanki gibi, kısa sürede partiden sıkıldı ve temiz hava almak için dışarı çıktı. Çıplak, sarışın kızların yüzdüğü, içi şampanya dolu, böbrek biçimindeki havuzun kenarında durup başını kaldırdı, geceye baktı. Sol gözü bulanık görüyordu, sol kulağı bir fısıltı duydu. Biri sırtını yumrukladı ve bir anda karşısına ipek gibi siyah saçlarla çevrili beyaz bir surat çıktı. Dino! Abdelrahman Salahadin, adamın teninden yükselen ölümcül alkol dalgalarının kokusunu alabiliyordu.

Gözleri kayıyordu, bu gözler ona Deli al-Rashid'in gözlerini anımsattı.

"Hey, naber ahbap?" diye sordu Dino.

Abdelrahman gülümsemekle yetindi. Bakışlarını yeniden geceye çevirdiğinde yeniayın ilk soluğu karanlığın içinde yavaşça belirmekteydi.

Yeniay, İslam dininde çok önemli bir semboldür. Kiliseler nasıl haçlarla süslenirse, camiler de yeniayla taçlandırılır. Huzur içinde yatsın, Muhammed Peygamber, cemaatinden belli dinsel tören ve geleneklerin yeniaya göre ayarlamalarını istemiştir. Onun çıkışıyla birlikte, İslam takviminde yeni bir ay başlar, yeniay, dindarların büyük oruç ayı Ramazanın bitişini de belirler, ramazan *'İd-al-Fitr*, Şeker Bayramı ile sona erer, bu bayramda herkes yeni elbiseler giyer, birbirini ziyaret eder ve yiyip içer!

Abdelrahman çok heyecanlanmıştı. Yeniayın anlamını biliyordu. Beklemeyi bilen insanların gösterdiği sabır ve dikkatin ödülüydü. Gözleri yaşlarla doldu, elleri titredi. Onu işaret etmek için elini uzattı. Dino baktı, gözlerini kıstı ve sallandı, sonunda, "Hiçbir şey görmüyorum ahbap" dedi.

Abdelrahman Salahadin, dünyada bu olağandışı ayı gören ilk insandı. Kirpik kadar ince, cıva kadar parlak, başlarının üzerinde asılıydı, evrenden gelen zayıf müziği dünyaya yayıyordu. Abdelrahman mutlulukla gülümsedi, sarhoş gözleriyle bu tutkulu ve sevecen gülümsemeyi seçen Dino, yıllardır ilk defa içten bir gülümseme görüyordu, öne eğilip arkadaşına fısıldadı: "Biliyor musun, insanın ne zaman eve döneceğini bilmesi gerek."

O gece, Abdelrahman, deli bir İngiliz tarafından yazılan *Othello* adlı oyununun prodüksiyonunda oyuncu seçmeleri başlamak üzere olan ve Deli al-Rashid olarak da tanınan arkadaşı, Mısırlı yönetmen, Jaipur al-Rashid'e bir telgraf çekti. Al-Rashid oyunu Arapça'ya çevirecekti, filmin bütün oyuncuları Mısırlı olacak, Othello rolündeki aktör yüzünü pudrayla beyazlaştı-

racaktı. Eski dostuna yazan Abdelrahman, bu ilerici yapımda ondan bir rol istedi. Oldum olası gerçek bir tiyatroda sahneye çıkmak istemişti. Al-Rashid'in çoktan, reklam için ünlü arkadaşının başrol oynayacağını açıklayan afişler bastırdığını bilmiyordu. Al-Rashid, her gece Kahireli izleyicilere Abdelrahman Salahadin'in hastalandığını, rolünün yedek aktör tarafından oynanacağını söylemeyi planlamıştı. Böylece her şey tatlıya bağlandı.

Reklam afişlerini gören iki özel kadının gala gecesi tiyatroda olacağı, ne Abdelrahman'ın ne de al-Rashid'in aklına gelirdi: Şair bir denizkızı ile oğluyla gurur duyan bir anne. Başka ne söyleyebilirim? Bundan sonrası tarihti.

Peki ne oldu?

Akla gelebilir her türlü şey!

Kavuşma anını anlat bana. Nasıldı? Neler hissettiler?

Habeebti, öyküler konusunda bilmen gereken bir şey var: Doğru yönü gösterebilirler ama seni oraya götüremezler. Öyküler yeniaya benzer; karanlık gökyüzünde ışıldarlar ama tamamlanmamış halleri her zaman daha güzeldir. Çünkü insanlar bilinmeyenin güzelliğine, fikir yürütmenin heyecanına ve gizemin trajedisine tutkundur.

Anlayacağın Habeebti, hiçbir zaman her şeyi söylememek gerekir.

* * *

Bir yıl sonra, Şirine ağlama isteği duymadan soluk almaya başladığını hissediyor yeniden. Daha çok yaşamındaki boşluktan kaynaklanan bir durağanlık hissediyor. Ne mutlu ne de kederli ama arada bir, sinir iletimi gibi hızlı ve elektrikli duygu dalgaları bir anda kabararak varlığını yalayıp geçiyor. Yalnızca yemek pişirirken, karıştırıp tadarken kendini eskisi kadar iyi hissediyor.

Yemeklerini yine profesyonelce tatmaya başladı. Yansız,

eleştirici ve aşırı titiz. Ama her şeyin tadını anımsadığından farklı buluyor. Tatlar garipleşmiş, koyulaşmış ve çeşitlenmiş: Humusa kızarmış biber, tavuğa kayısıyla kapari katıyor. Bir gün bodrumdaki depoya indiğinde, Victor Hernandez'i, tahta et masasının üzerinde, soğan kabuklarının arasında Mireille'i öperken yakalıyor. Önce Mireille, ardından Şirine kahkahayı basıyor. Daha sonra, Şirine son bir yıl içinde ilk defa içtenlikle güldüğünün farkına varıyor.

Bir ay sonra, Mireille Victor Hernandez ile nişanlanıyor ve Victor Um-Nadia'nın evine taşınıyor. Düğün yemekleri için üç ayrı sosla birlikte çikolatalı, tarçınlı ve karabiberli pasta yapıyor. Mireille, nedimesi Şirine'ye gözyaşlarını yaptığı yemeklere döken ve duygularıyla konuklarını hasta eden bir kadından söz eden bir kitap armağan ediyor ve bu öykü her nasılsa Şirine'nin içini rahatlatıyor. Kitabı bitirdikten sonra haftalarca öyküyü düşünüyor ve yalnızca yemeğin yanında durarak aynı şeyi başarıp başaramayacağını merak ediyor. Müşterileri (genç Arap öğrenciler, öğretmenler ve aileler), eskisinden daha ciddi görünüyorlar, düşüncelere dalıp gitmeye, birbirleriyle kucaklaşmaya daha bir yatkın sanki. Arada sırada biri, bu daha çok bir öğrenci oluyor, çorbasını içer ya da ekmeğinden bir lokma koparırken gözyaşlarına boğuluyor. Um-Nadia, "Fransız dalgalarını" öğrenip büyük bir aşçı olması için Şirine'yi San Francisco'daki büyük yemek okuluna göndermeyi düşünüyor. Ama Şirine bunu istediğinden emin değil. Yeni erkeklerle tanışması için Um-Nadia'nın onu oradan uzaklaştırmaya çalıştığından kuşkulanıyor. Oysa ona yegane zevk veren şey, karıştırmak, tatmak, mutfağın ön ve arka tarafları arasında mekik dokumak.

* * *

Son zamanlarda yan yana bulaşık yıkarlarken omuzlarını tokuşturmaya başlayan amcasıyla Um-Nadia, Şirine'nin kırk birinci doğum gününde ona yeni bir tespih armağan ediyor-

lar. Altın benekli, yamru yumru parlak mavi taşlardan yapılan tespihin altın bir püskülü var. Onu parmaklarının arasına alan Şirine, "Teşekkür ederim" diyor taşları çekerek. "Çok güzel." Amcasıyla Um-Nadia duygusallaşıyor, odayı dolduran duygular birbiriyle bütünleşiyor. "Bir anımsatıcı bu" diyor amcası. "Dua etmeyi unutmayasın diye."

"Taşlar lapis" diyor Um-Nadia. "Tıpkı gökyüzü gibi."

"Çok güzel bir şey" diye mırıldanıyor Şirine.

O gece Han'ın tespihini cebinden çıkarıyor, öptükten sonra yeni tespihiyle birlikte başucu masasının çekmecesine koyuyor. Çekmeceyi kapatıyor.

* * *

Doğum gününün ertesi sabahı erken saatlerde Um-Nadia ile amcası aşağıda çay içip konuşurken, Şirine yatağında yayılıp oturuyor ve dikkatle, gece amcasının parlak bir kağıtla paketleyip yatak odasının kapısına bıraktığı *Kitab al-Wusla İla'L-Habib* ya da *Arkadaşlarla Bağ* adındaki kitabı okuyor.

Ortaçağdan kalma bir yemek kitabının çevirisi bu ama beş yüz yıl önce basılmış gibi eski görünüyor, Şirine toz kokulu, narin sayfaları çevirdikçe ufalanacakmış gibi oluyorlar. Soyu tükenmiş av hayvanlarıyla sakatat yemeklerinin tarifleri, kalıplar ve mayalama yöntemleri ilgisini çekiyor. Yabani tavşan yahnisinin tarifini okurken, alt kapıdan gelen bir ses duyuyor, sonra ev Um-Nadia'nın kahkahasıyla çınlıyor, sesi Şirine'nin ensesindeki saçları diken diken edecek kadar yumuşak. Kıvrıla kıvrıla döşemeden yukarıya yükselen kahkaha, odayı dolduruyor.

Usulca kapıya giden Şirine, yanağını girintili çıkıntılı tahtaya bastırıp kulağını kapıya dayıyor. Neden böyle gizli saklı davrandığım bilmiyor. Kapıyı açıyor, merdivenden aşağıya bakıyor. Um-Nadia ile amcası aralık kapının önünde durmakta, yüzleri sabahın erken ışığıyla aydınlanmış. Um-Nadia üç notalık müzikal kahkahasını atıyor ve Şirine, elini amcasının yüzüne doğ-

ru götürdüğünü görüyor. Um-Nadia'nın yakalayan amcası parmak uçlarını öpüyor. Şirine, seslenmek üzereyken vazgeçiyor. Vücudundan soğuk ve sıcak akımların geçtiğini hissediyor.

Sessizce yatak odasına, yemek kitabının başına dönüyor ve üzerine çöken ağırlıkla yüzüstü yatıyor. Kitabı açmıyor, onun yerine, parmaklarını kapağındaki aşınmış yaldızlı harflerin üzerinde gezdiriyor. Kapıya vurulduğunda yüzünü kitaba yaslayarak, "Girin" diyor.

Amcası yalnız gelmiş. Kapıda gözlerini kırpıştırıp odaya bakıyor. Şirine'ye dönerek, "Az önce merdivendeki sendin galiba?" diyor.

"Özür dilerim" diyor Şirine burnunu ovuşturarak. "Amacım sizi gözetlemek değildi."

Amcası oturmak için izin istermişçesine koltuğu işaret ediyor, sonra Şirine'nin koltuğa attığı giysilerin üzerine oturuyor. "Kusura bakma, belim ağrıyor da" diyor ellerini kavuşturarak. "Demek gördün." Göz ucuyla Şirine'ye bakıyor. "Şaşırdın mı?"

Önce şaşırır gibi olmuş ama amcasının yumuşak yüzünü gördükten sonra şaşkınlığı geçmişti, onlar adına seviniyor. Mireille ile Victor için de mutluluk duyuyor. Ama mutluluk, içinde çok duyarlı bir noktaya dokunuyor. Duygularını nasıl açacağını düşünürken, karyolasının eğimli başucu tahtasına dayanıyor. Sonunda iç çekerek, "Han..." diyor.

Amcası başını sallıyor. "Anlat."

"Ben çok... çok kötü bir şey yaptım" diyor Şirine dizlerine bakarak. "Bunu öğrenmesini istemedim. Gerçeği ondan gizlemeye çalıştım ama her şeyi öğrenmiş, bu yüzden gitti." Ellerini dizlerinin arasına sıkıştırıp dudaklarını sıkıyor. Sonra başını kaldırmadan yukarıya bakıyor.

Arkasına yaslanan amcası gözlüğünün sapma vuruyor. "Biliyor musun, ben uzun süre kendimi babana ihanet etmiş gibi hissettim."

"Sen mi, nasıl?"

"Amerika'ya gelmek benim fikrimdi. Onun değil. Dünyayı

görmek, serüvenler yaşamak istiyordum. Baban Bağdat'ta mühendislik okumak, beladan uzak durmak ve kent için çalışmak istiyordu. Sıradan, basit, güzel bir yaşam seçmişti. Evden uzaklaşma fikrinden hoşlanmıyordu. Yaşadığı ortamda mutluydu. Ama ben işin ucunu bırakmadım. Ona, yeter artık, tamam, gidelim, dedirtene kadar başının etini yedim. Buraya geldiğimizdeyse ben evde oturdum, serüvenleri o yaşadı. Annenle birlikte gitmediği yer kalmadı. Biliyorsun, bu yüzden oldu. Bu yüzden öldüler" diyor amcası yumuşak bir sesle. "Belli bir yerde yaşamak için yaratılmamıştı o. Her zaman bunu düşünmüşümdür, onu buraya gelmeye zorlamasaydım, belki hâlâ hayatta olurdu."

Şirine çenesini içeri çekiyor. "Bilemezsin ki. Her şey olabilirdi. Babam buraya gelmeseydi, belki ben hayatta olmazdım."

"Evet. Gördün mü? Bu işler böyledir. Alnımıza böyle yazıldığını sonunda kabul ettim." Amcası omuz silkiyor. "Bana kalırsa, Han'ın yaptığın kötü şeyi öğrenmesi iyi olmuş. Birinin seni sevip sevmediğini anlamanın tek yolu budur, yaptığın kötü şeyden sonra hâlâ seviliyorsan, gerçek sevgidir bu. Ne kadar çok hata yaparsan yap, değişmez."

"Ama Han..." O sözcüğü söyleyemediği için cümlesini tamamlayamıyor. Onun yerine, "Han burada yok" diyor acıyla.

"O halde bunu sen yap. Ben sana yardım ederim. Yaptığın kötü şey için seni bağışlarım."

"Ne yaptığımı söylemek zorunda mıyım?"

Amcası çenesini ovuyor. "Bilmiyorum. Söylemen gerekir mi?"

"Bilmiyorum" diyor Şirine. Yan dönüp başını eline dayıyor ve düşünmeye çalışıyor ama kafası karışık, düşünceleri bulanık. Han'ın kendisini bağışladığını hayal etmeye çalışıyor, içini boşluk duygusu kaplıyor. "Söyleyemem" diye mırıldanıyor.

"O halde sana bir önerim var, kahvaltı edelim."

Şirine rahatlıyor, başını sallayıp kalkıyor, birlikte karanlık koridora çıkıyorlar. Henüz çok erken, ev hâlâ karanlık, sokak

kapısının üzerindeki pencereye bakan Şirine, kent ışıklarının söndüğünü görüyor.

Aşağı inerlerken Şirine'nin yatak odasının kapısından içeri süzülen ışık omuzlarını aydınlatıyor. Gecenin akıntıları evin odalarını dolduruyor. Karşıda, amcasının akşam sefalarının rengarenk açtığını görüyor.

Mutfak lambasını yakıyor. Ortaçağ kitabından denemek istediği bir tarif var. Kıyılmış ceviz, acı yeşil biber ve nar taneleriyle doldurulup sarmısaklı yağda kızartılan omlet. Şirine buzdolabıyla mutfak dolaplarından malzemeleri alıp işe koyulurken, masaya oturan amcası Bizans tarihi kitabını açıyor. Şirine soğanları soyup doğradıktan sonra omleti bir kere çevirerek hafifçe kızartıyor, mutfağa zengin ve karmaşık bir koku yayılıyor. Amcasıyla kütüphanede oturup yiyorlar.

Omlet tatlı ve yumuşak, bir düş ürünü kadar lezzetli, yumurtalar ağızlarında eriyor. Şirine aç, bir yıldan uzun bir süredir bir öğünde ilk defa bu kadar çok yiyor. Omlet güzel, tadını alabiliyor. Bir yıldan uzun bir süredir ilk defa keyifli bir yemek yiyor. Bitirdikten sonra parmaklarını yalıyor. Amcası, "*Elhamdullilah*, Allah'a şükür" diyerek ona bir peçete uzatıyor. Sonra başını sallıyor ve boş tabağı işaret ederek, "Yumurtalar seni bağışladı" diyor.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Abdelrahman en büyük rolünü, yüzünde bir kalıp beyaz pudrayla, yarı deli bir yönetmenin rehberliğinde, Kahire'de çürük bir sahnede oynadı. Büyük bir yıldızdı, hiç kimse onun gibi bir Amerikalı film yıldızının bir oyun için Kahire'ye gelmesini beklemiyordu. Yüzü beyaza boyandığı için izleyicilerin büyük bir kısmı tanıyamadı. Ama annesi tanıdı. Annesini, kırk bir yıl sonra ilk defa gören Abdelrahman, oyuncular için verilen partide bayıldı. Camille teyze onun yanma gitti, kapı kadar uzundu ve parmaklarının her biri, diğer oğullarının ona aldığı deniz rengi değerli taşlarla ışıldıyordu. Bir de Örtülü Adam vardı, şimdi denizkızlarının kraliçesi Alieph olmuştu, annesinin arkasında, elektrikli bir tekerlekli sandalyede oturuyordu. Camille oğluyla gurur duyuyordu. Oğlu, ömrünün büyük bir kısmını rol yaparak geçirmiş, önce boğulmuş bir Arap, derken boğulmuş bir Mağribi olmuştu.

Kucaklaştılar, öpüştüler ve gülüştüler, Abdelrahman denizkızı Alieph'in kendisini büyülemiş olmasını bağışladı, Alieph de kötü bir tutsak olduğu için onu bağışladı. Bu da sonunda, bağışlayıcılığın ne kadar güzel bir şey olduğunu anlatan bir öykü oldu çıktı, hem kötü şeyler yapanı hem de onu bağışlayan kişiyi rahatlatan bir öykü! Hep birlikte Kahire'de büyük bir eve taşındılar, tavla oynayıp tatlı nane çayı içtiler ve şiir okudular. Camille teyzeyle çakal kulaklı köpek birlikte yaşlandı, ikisi de birbirinden büyük mucizeler yarattı ve biri tanyerinde, diğeri

günbatımında, aynı gün öldü. Ama bu öyküde hâlâ yaşıyorlar. Bu öyküde, köpekler, denizkızları, anneler ve oğullar, başlarına yeni bir büyük olay gelene kadar, hep birlikte sonsuza kadar mutlu yaşadılar.

Bitti. Şimdi mutlu musun?

* * *

İlkbahar sona ermek üzere ama sabah hava serin. Şirine ısınan ızgaranın yanında duruyor. Yalnız öğrenciler birer birer kafeye geliyorlar. Mutfak lavabosunun üzerindeki pencereden görünen ağaçlarda kavga eden kuşlar var. Resmen sos şefi ilan edilen Victor, soğan ve sarmısak doğruyor. Cristobal aşçı yamağı oldu, temizliği artık Percy adında Senegalli bir oğlan yapıyor.

Han gideli neredeyse iki yıl oldu ve Şirine'nin düşlerinden çıkmaya başladı. Şirine ilişkilerinin bile bu kadar uzun sürmediğini düşünüyor, yalnızca birkaç ay birlikteydiler. Ama gözleri zaman zaman fark etmeden kalabalık içinde onu arıyor.

Sabah gördüğü düşü anımsıyor, sualtında soluk alabiliyordu. Göğsünde baş döndürücü bir mutlulukla kollarını havaya kaldırıyordu, okyanus akıntılarını hâlâ kafasının içinde hissediyor. Tanyeri pencerelerde safran rengine dönüşürken, kafe parıldamaya başlıyor. Şirine dikkatle, sevgi ve umutla yavaş yavaş ısıtılan, tereyağıyla soğan eklenen, bir yaz gecesi kadar çarpıcı ve zengin leben yoğurdu karıştırıyor. Karıştırmaya ara veremiyor, çünkü bu değişken ve narin bir sos, yeterince ilgi görmezse kesilip bozulabilir. Sabırlı olmak, sürekli karıştırmak ve kontrol etmek zorunda. Ayakta karıştırmayı sürdürürken, önce pencereden dışarıya, sonra yemek salonuna bakıyor.

Köşede oturan öğrenci gazetesini açmış. Şirine Amerikan gazetelerini okumuyor, ama Arap gazetelerinde, özellikle açık yeşil ve krem rengi kağıtlara basılanlarda onu çeken bir şey var. Gözleriyle öğrencinin gazetesini tarıyor ve gördüğü fotoğrafı

yalnızca bir fotoğraf olarak algılıyor. Ama sonra bir şey onu tekrar bakmaya itiyor. Üçüncü bakışında gözlerini kırpıştırarak gazeteye yaklaşıyor, Han'a benzeyen bir adamın fotoğrafı ama Han olamaz.

"Affedersiniz, izin verir misiniz?" diyor öğrenciye.

Ona bakmak için gazetenin köşesini kıvıran öğrenci, Şirine'nin arka sayfadaki fotoğrafa baktığını görüyor.

"Burada ne yazdığını söyler misiniz?" diye fotoğrafı işaret ediyor Şirine.

Öğrenci sabırla gazeteyi çeviriyor ve kısa yazıyı okurken kendi kendine Arapça mırıldanıyor. Başını sallayarak gülüyor. "Çılgın bir öykü" diyor. "Cezaevinden kaçan politik bir mahkum, göçmen hayvanları izleyerek Ürdün sınırını geçmiş ve Irak'tan kaçmayı başarmış. Eve döndüğünü söylüyor, neresiyse evi."

Fotoğrafa tekrar bakan Şirine, bulanık arka planda geyiğe benzeyen hayvanlar görüyor. Dallı budaklı boynuzlarıyla güçlü ve vahşi görünüyor hayvanlar.

Öğrenci fotoğrafa bakmak için gazeteyi gözlerine yaklaştırıyor. Yandaki masadan kalkan bir öğrenci, diğerinin omzunun üzerinden gazeteye bakıyor ve fotoğrafı işaret ederek, "Bak, bir ceylan" diyor.

"Ceylan değil" diyor oturan. "Bu şey... İngilizce'de nasıl denir? Mus mu?"

"Dağ keçisi olabilir."

"Dağ keçisi filan değil, geri zekalı" diyor dördüncü öğrenci.

"Bu bir oriks." Susuyor ve lafın kimden çıktığını görmek için dönüyorlar. Mercimekli yumurta yiyen ve aynı gazeteyi okuyan Khoorosh bu. "*Oriks*" dedikten sonra yumurtasına dönüyor.

Şirine öğrenciye bakıyor. Konuya odaklanmış, sırım gibi duruyor ve gözleri hınzırca parlıyor. Bakışlarını gazeteye çeviriyor. "Adamın adı ne?" diye soruyor fotoğrafı işaret ederek. "Yazıyor mu?"

Öğrenci gazeteye dönüp bir süre okuyor. "Hah, işte burada." Bakışlarını Şirine'ye çeviriyor. "Abdelrahman Salahadin."

Şirine bir kahkaha gibi patlayan soğuk bir rüzgar hissediyor. Okyanus rüzgarları gibi vahşi bir rüzgar. Dizlerinin bağı çözülüyor, ağzı kuruyor. Ellerini kaldırıyor ama tutunabileceği bir yer yok.

"Şef?" diyor oturan öğrenci. "İyi misiniz?"

Delikanlılar ona bir sandalye bulmak için fırlıyor ama Şirine hayır anlamında başını sallıyor ve hantalca geriye doğru bir adım atıyor. "Ben... ben iyiyim. Onu..." Zorlukla gazeteye uzanıyor. Öğrenci gazeteyi uzatıyor. Şirine, alıp havaya kaldırarak, "Biraz temiz hava almak istiyorum" diyor.

Avluya çıkıyor. Orada duruyor, titriyor, derin bir soluk alıyor. Fotoğrafa yakından bakmak için gazeteyi yüzüne yaklaştırıyor, adama yeniden bakacak gücü yok, önce hayvanın ayrıntılarına, görkemli boynuzlarıyla badem gözlerine bakıyor. Sonunda bakışlarını yavaşça erkeğe çeviriyor. Giysileri yırtık pırtık, yüzünde en az bir haftalık bir sakal var; yaşamı orada bitmiş gibi, bir açıklıkta duruyor. Şirine, yüzüne odaklanmaya çalışıyor. Minik mürekkep noktalarından oluşan fotoğrafa bakarken gözleri yanıyor. Gözlerini kapayıp kendine sakinleşmesi gerektiğini söylüyor, gözlerini açıyor.

Han.

Olamaz ama tartışmasız bir biçimde doğru, hiç kuşkusu yok.

Uzun süre bakıyor ve benliğini fotoğrafla dolduruyor. Yumuşak gözleri, saçının dökümü, gözünün köşesindeki yeniay biçimindeki yara izine bakıyor, bakıyor.

Sonra içinde bir şeyler gevşiyor, dev buz parçaları yerinden kayıp kırılıyor. Gazeteyi basamakların üzerine atıp avluyu geçiyor ve *mecnune* ağacının yanma gidiyor, alev alev çiçeklenen dallarına yapışıyor; ağaç, bir yangın gibi onu sarmalıyor; Şirine, kendisini dünyaya bağlayan tek şey bu ağaçmış gibi dallara asılıyor. Han yaşıyor. Han bu dünyada yaşıyor.

"Tanrım." Şirine başını kaldırınca avluya çıkan Mireille'in basamaklarda bıraktığı gazeteye baktığını görüyor. Mireille gazeteyi eline alıyor ve titrek bir sesle soruyor: "O mu?"

* * *

Mireille haberi annesine vermeye gidiyor. Avluda kalan Şirine, mutfağın ve kafenin duvarlarından dışarıya taşan yaşam müjdesini duyuyor. Arka pencerede dalgalanan yansımalar görüyor.

Fiziksel bir acı gibi canını yakan ani ve keskin acıyı yeniden hissediyor, donduktan sonra damarlarına yeniden kan yürüyen birine benziyor. Zihninde tek bir düşünce var: *Han yaşıyor.* Aylarca bekleyip yas tuttuktan sonra onun yaşadığını öğreniyor. Bir kez daha avluda, mozaikler halinde düşen ışık, bitkiler ve rüzgarla, kağıtsı yapraklı gelin duvaklarının, delikadınağacının süslü dallarının arasında kendisini neredeyse dingin hissediyor.

Abdelrahman Salahadin'in öyküsünü düşünüyor. Han gittikten sonraki aylarda, uykuya dalarken bazen kafası karışıyor, kendisini sevenin, açık denizin karanlığında boğulanın Han mı, yoksa Abdelrahman mı olduğunu anımsayamıyordu. Eski evine gitmek için onu terk etmek zorunda kalan Abdelrahman mıydı, yoksa kendini tekrar tekrar boğulmaya zorlayan Han mı?

Şirine'nin gözünde, deniz dibinden yüzeye uzanan kilometrelerce uzunluktaki kara dilli yosunlara dolanan Han canlanıyor. Acaba korkuyu o anda mı hissetti, yoksa kendini çok uzun süre önce deniz yosunlarıyla balıklara teslim etmiş miydi? Böyle bir ölümü, eve dönmek kadar doğal kabul edecek kadar çok mu düşünmüştü? Irak'a dönerken öldürüleceğini biliyordu. Ama onu öldürmediler. Bilinmeyen bir nedenle, ölüm cezasını erteleddiler, diye düşünüyor.

Uzun süren ayrılık ayları bir anda un ufak oluyor, yıllar çöküyor.

Kapıda beliren Um-Nadia çekingen bir tavırla çevreye bakıyor. Gazete elinde. Gülümseyerek yüzüne düşen perçemi geriye iterek gözlerini kapıyor.

İki uzun palmiye, esen rüzgarla birlikte yağmur damlaları gibi titreşiyor. Şirine sokağın ilerisinde kısa bir tasmayla bir yere bağlanmış bir köpek yavrusunun heyecanlı havlamasını duyuyor. Ağaçlarla çalılar dalgalanıyor ve Şirine nar ağacının sonunda birkaç yeni meyve vermek üzere olduğunu görüyor.

Mutfakta telefon çalıyor.

Şirine durup ceketinin üst düğmelerini ilikliyor. İçeriden biri ona sesleniyor. Mutfağa koşuyor. Victor Hernandez telefonda, Han'ın ismini söyleyerek Şirine'ye bakıyor, ön ocakta çelik leben tenceresini karıştırırken, elindeki büyük kaşık düşmek üzere, ocaklardan mavi alevler yükseliyor. Şirine elini ağzına bastırarak ahizeyi alıyor.

AY DOĞARKEN

Diana Abu-Jaber

OKUMA GRUBU REHBERİ

Ay Doğarken'in ağız sulandıran tatlarına ve Nadia'nın Kafe'sinden bir yemeğe hoş geldiniz.

Arapların dediği gibi: İki kere hoş geldiniz!

LÜBNAN SALATASI - TABULE

Hanif'i Şirine'ye iten ilk yemek hangisidir? Onun Lübnan salatası elbette. Bu kadar basit bir ana yemeğin, böylesine manyetik çekime sahip olduğu kimin aklına gelir? Ama incecik kıyıldıktan sonra yeterli miktarda limon ve yağ ile tatlandırılmış taze sebzenin böyle bir gücü vardır.

Bir parti verileceği zaman kimse Lübnan salatası yapmak istemez, çünkü onca maydanozu yıkamak ve delirme noktasına gelene kadar kıymak, kıymak, kıymak zorundasınızdır. Ama konuklar şık giysileriyle gelip masada basit ama güzel Lübnan salatasını görünce çok mutlu olurlar. Her şeyin yolunda gideceği en başından bellidir; konuşmalar esprili, kadınlar çekici, erkekler de çapkın olacaktır. Lübnan salatasının malzemelerini bir araya getirdikten sonra, bir daha asla birbirinden ayırmayı düşünemezsiniz.

¼ bardak* orta incelikte bulgur

3 demet maydanoz, sapları ayıklanıp iyice yıkanıp kıyılmış (ezmemeye dikkat edin)

3-4 taze soğan, ince halkalar halinde doğranmış

2 orta domates, zar iriliğinde doğranmış

1 orta boy salatalık, soyulmuş, çekirdekleri ayıklanmış ve zar iriliğinde doğranmış

Sosu:

1 limon

4 yemek kaşığı sızma zeytinyağı

Arzuya göre tuz

Bulguru yıkayın, sonra üstünü kaplayacak kadar soğuk suda bir saat ıslatın. Gerekirse su ekleyin ya da suyunu değiştirin (suyun bir kısmını emecektir ama içinde su kalması gerekir). Suyunu iyice süzün (bulguru elinizle sıkabilirsiniz).

Güzel bir kasede malzemeleri karıştırın. Üzerine sosunu dökün.

* *Bir bardak yaklaşık 250 gr – Ç.N.*

MJEDDRAH

Bazıları bu yemeği bir köylü yemeği olarak görür, onu üstün bir konuma getirecek zengin sosları ya da karışık baharatları yoktur. Ama *Ay Doğarken*'de, günlük yaşamdaki gibi, özellikle ülkelerinden, evlerinden ve ailelerinden uzaklaşan insanların en çok özlemini çektiği yemeklerden biridir. Temel malzemelerin lezzetini ayrı ayrı tatmanıza olanak tanıyan bir yemektir bu: Mercimek, soğan ve pirinç. Bu lezzetlerle, toprağın olağanüstü tadını alır gibi olursunuz; doğup büyüdüğünüz evinizi, annenizin sizi yemeğe çağırana, eve dönmeniz için yalvarana kadar top oynadığınız yeri anımsarsınız.

Mjeddrah pişirdiğinizde kokusu evi sarar, çocuklarla konuklar ne yaptığınızı hemen anlarlar. O baş döndürücü, güzel kokuyu mutfağa kadar izler, yanınıza gelip tezgaha dayanır ve siz tabakları önlerine koyana kadar rahat bırakmazlar. Bu yemekle herkes çocukluklarının tatlarıyla donanır.

1 bardak pirinç
½ bardak kuru yeşil mercimek, bir saat ıslatılmış, iyice yıkanıp süzülmüş
1½ bardak su
1-2 tutam kimyon
1 tablet et suyu
arzuya göre tuz ve karabiber
2 yemek kaşığı tereyağı
1 soğan, ince kıyılmış
2 yemek kaşığı zeytinyağı

Orta büyüklükte bir tencerede mercimekle pirinci karıştırın, 1½ bardak suyu, kimyon ve et suyunu ekleyin. Tuz, karabiber ve tereyağını da ilave ettikten sonra kaynatın ve kapağını kapatıp ateşi iyice kısın. Soğanı zeytinyağında koyu sarı bir renk alana kadar kavurun. Pirinç piştiğinde ateşten alın, 20 dakika dinlendirin, çatalla kabartıp servis tabağına koyun ve üzerine soğanı dökün.

Yanında doğranmış salatalık ve naneli yoğurtla servis edin.

SARMISAKLA DOLDURULMUŞ KUZU BUDU KIZARTMASI

Her aşçının özel bir yemeğe gereksinimi vardır. İleri gelen konukları ya da yeni tanıştığınız kayınvalidenizi etkilemek veya birine olağandışı bir rüşvet vermek isterseniz, bu yemeği yapmalısınız. Evinizde verdiğiniz akşam yemeği konuşulduğunda, herkes bu etten söz eder, iç geçirip yelpazelenirlerken, "Onun kuzu budundan hiç yedin mi? İnanılmazdır!" derler. Bunu yalnızca çok önemli konuklar için hazırladığınızı bildikleri için şımartıldıklarını hissederler.

Ben dokuz yaşıma kadar kızarmış kuzu budunu tatmadım. Etle birlikte kızararak çatalla parçalanabilecek kıvama gelen ve tereyağı gibi yumuşayıp kuzunun üzerine sürülen lezzetli sarmısakların gömüldüğü cepleri keşfettiğim günü hâlâ anımsıyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse, babamın bana bu yemeği yedirmek için dokuz yaşıma gelmemi beklemesine kızmıştım. Ama kuzu budu pahalı bir ettir ve bazen insanlar çocukların da iyi yemeği sevdiklerini unuturlar.

1 yağsız kuzu budu, 2.5-3.5 kg
6 diş sarmısak, kıyılmış
½ tatlı kaşığı tuz
½ tatlı kaşığı karabiber
5 yemek kaşığı zeytinyağı
1 küçük soğan, ince doğranmış
½ bardak su
½ bardak üzüm sirkesi (veya kırmızı şarap)
4-5 havuç, soyulup doğranmış
1 kg küçük patates
250 gr mantar, soyulmuş ve dörde bölünmüş (iriyse)

Budun yağlarını ayıklayın. Sarmısağı tuz ve karabiberle karıştırın. Budun her tarafında delikler açıp sarmısak karışımı ile doldurun.

Yağı büyük bir tencerede kızdırın, kalan sarmısakla soğanı ekleyin. Budun her iki tarafını yüksek ateşte beşer dakika kızartın. Suyla sirkeyi ekleyin ve kaynamaya başlayınca ateşi kısıp kapağını kapatın. Orta ateşte tıkırdatın. 1½ saat pişirin, budu çevirin, tadına bakın ve ½ saat kadar pişirin. Havucu ekleyip bir ½ saat daha pişirin. Patatesleri soyun, tavada zeytinyağında kızartıp kahverengileşene kadar sote edin. Patatesle mantarı tenceredeki buda ekleyin ve ½ saat daha pişirin.

Budu bir tabağa alıp sebzeleri çevresine yayın ve yanında suyuyla servis edin. Eti liflerinin dikine dilimlerseniz, mis kokulu, leziz parçalar halinde dökülecektir.

KUZU İNCİKLİ YAPRAK DOLMASI

Şirine yapraklarını ay ışığında yalnızken sarar, çünkü bu öyle bir yemek. Sabırlı olmalısınız, önünüzde uzun bir öğle üzeri veya akşam olmalı. Size kendinizi kaybettirecek bir iştir. Yaprağı yayar, üzerine pirinçli içi yerleştirir, ardından onları düzgün ve ince sarmak için harcadığınız çabanın tatlı ve hoş sıkıcılığını yaşarsınız. Ailemin bazı üyelerinin arasında, yaprağı en ince saranın kim olduğu konusunda bir rekabet vardır, bir akrabam kendisininkilerin sigaradan bile daha sıkı sarılı olduğunu iddia eder. Böyle iddiaları ne onaylayabilir ne de yadsıyabilirim. Kimi, dolunay altında sarılan yaprakların daha yumuşak olduğunu söyler. Ailem en iyi yaprakların Kaliforniya'dan geldiğine inanır. Ben yalnızca kendinizi yaprak sarmaya kaptırırsanız, onların sizi sulu, güzel ve lezzetli bir yemekle ödüllendireceğini söyleyebilirim.

1½ bardak pirinç (Uncle Ben's marka)
½ 250 gr yağsız kıyma
½ bardak ince kıyılmış maydanoz
6 taze nane yaprağı, ince kıyılmış
1 tatlı kaşığı tarçın
¼ tatlı kaşığı kimyon
arzuya göre tuz ve karabiber
1½ bardak su
1 büyük kavanoz asma yaprağı
3 taze kuzu inciği, yağı ayıklanmış
8 diş sarmısak, ikiye bölünmüş
1 büyük kutu (konserve) soyulmuş doğranmış domates ve suyu
4 yemek kaşığı zeytinyağı
2 limon

Küçük bir kasede elinizle pirinç, kıyma, maydanoz, nane, tarçın, kimyon, tuz, karabiber ve 1 bardak suyu karıştırın. İyice karıştırın; koyu, çorbamsı bir kıvamı olacaktır.

Sarmak için: Yaprakları dikkatle süzün, sonra bir yaprağı yayın. (Babam, yaprak küçükse ½ tatlı kaşığı, bir kadının eli büyüklüğündeyse 1 tatlı kaşığı iç kullanılması gerektiğini söyler. Ona göre ayarlayın!) İçi yaprağın alt ucuna koyun, kapatmak için bir kez sarın, yanları içeri katlayın ve sarmayı tamamlayın.

Kuzu inciklerini kapağı iyi kapanan büyük bir tencereye dizin ve üzerine ikiye bölünmüş 8 sarmısak dişi koyun. İnciklerin üzerine, sarmaların yarısını kat

yerleri alta gelecek biçimde sırayla dizin. İkiye bölünmüş sarmısağın kalanını serpiştirin. Sonra kalan sarmaları üzerine sıralayın. En üste domates, zeytinyağı ve ½ bardak suyla 2 limonun suyunu koyun.

Tencereyi kaynatıp ateşi kısın (1 saat sonra suyunu kontrol edip gerekiyorsa su ilave edin). Toplam üç saat kısık ateşte pişirin. Taze yoğurtla yiyin. İsterseniz yoğurda biraz doğranmış salatalıkla kıyılmış sarmısak ekleyebilirsiniz.

12 kişilik.

GH'RAYBA KURABİYELERİ

Biz bu kurabiyeleri hilal biçiminde yapardık. Sambusik kurabiyeleri de hilal biçiminde yapılır ama içleri doldurulduğu için hazırlanmaları çok daha zordur. Gh'raybanın güzelliği, bir çocuğun, annesi telefon konuşmasını bitirene dek yapabileceği ve ona hissettirmeden mutfağı batırabileceği kadar kolay olmasıdır. Kullanılan malzemeler genellikle evde bulunan, hemen dolabın önünde, kolaylıkla erişilebilen yerde duran şeylerdir. Sıra romanıma isim vermeye geldiğinde, çocukluğumun bu yumuşak kurabiyelerinin malzemelerinin saflığını ve portakal çiçeğinin egzotik esintisiyle tereyağlı tatlılıklarını düşünmüştüm*.

1 bardak eritilmiş tereyağı
1 bardak pudra şekeri
1 tatlı kaşığı portakal çiçeği suyu
2½ bardak un
½ bardak beyazlatılmış badem

Fırını önceden 160 derecede ısıtın.

Tereyağı, şeker ve portakal çiçeği suyunu karışım kabarana kadar çırpın. Yavaş yavaş un ekleyin ve iyice karıştırın.

Ceviz büyüklüğündeki hamur parçalarını parmak gibi yuvarlayıp hilal biçiminde kıvırın. Her kurabiyenin ortasına bir badem yerleştirin.

20-25 dakika kadar pişirin ve kahverengileşmeden fırından çıkarın. Tabağa almadan önce tepside soğumaya bırakın.

Yaklaşık 25 adet.

* Romanın orijinal adı olan Crescent, hilal anlamına gelmekte –E.N.

ARAP KAHVESİ

Ay Doğarken'de, Sirine her fırsatta müşterileriyle arkadaşlarına kahve yapar, bunun önemli bir nedeni vardır: Ortadoğu kültürlerinde kahve bir sürecin simgesidir. Başlangıçları ve bitişleri gösterir. Evinizde konuğunuzu ağırlar, sohbeti canlandırır ve uzun bir günün sonunda size avunç verir. Kusursuz bir yemeği bitirmenin en iyi yoludur, birbirlerine küçük ama lezzet ve duygu dolu bir şey ikram etmek isteyen arkadaşlar için en güzel araçtır. Bir Bedevi'nin evinde kahve ikramı her zaman kabul edilmelidir.

Çevrede en iyi Arap kahvesi yapan insan olarak tanındığım için, akşam yemeğinden sonra babamın kahvesini ben yapardım. Her gece aynı şey olurdu: Uzun saplı, mavi emaye rakwi kahve cezvesini çıkarır, içine fincan başına 1 yemek kaşığı kahve koyar, sonra ocağın başına geçip karıştırmaya başlar ve koyu kahverengi sıvıya bakarak köpüğün kabarmasını beklerdim. Son adım babamın fincanına şeker yerine tek bir sakarin tableti atmaktı, o zaman kahvesiyle baklava yediği için kendini çok kötü hissetmezdi.

2 yemek kaşığı ince çekilmiş Arap kahvesi
1 bardak su
1 kakule tohumu (isteğe bağlı)
2 tatlı kaşığı şeker (artık sakarin tableti bulmak kolay değil)

Kahveyi ağzı açık, küçük bir cezveye koyun. Su ekleyip karıştırın. Arada bir karıştırarak kaynatın. Ateşten indirin. Kakuleyle şekeri ekleyip karıştırın. Bir kez daha kaynatıp oturmaya bırakın, sonra üçüncü ve son kez kaynatın, çok dikkatli olun, çabuk taşar! Kahve fincanlarına boşaltın ve her fincanın üzerine köpük koyun, bu sizin ne kadar usta bir kahveci olduğunuzu gösterir.

DİANA ABU-JABER'İN KISA BİYOGRAFİSİ

Ben babamın öyküleriyle biçimlenerek büyüdüm. Ürdünlü bir göçmen olan babam, kendisi, ülkesi ve ailesiyle ilgili öykülerle bizi hem eğlendirir hem de geldiği yerle dünya görüşü üzerine bilgilendirirdi. Düş gücümü büyük ölçüde etkileyen öyküler, gerek seçtiğim konuyu, gerekse kullandığım dille öykülerimin kurgusunu biçimlendirdi.

İnsanlar sıklıkla Amerikalı annemi ve onun öykü anlatıp anlatmadığını sorar. Annem, babam gibi öykücü olarak dünyaya gelmemiş, ama bana çok daha değerli bir şey öğretti; öykü dinlemeyi ondan öğrendim. Evde babamın öyküler yaratması için bir yer yaptı ve gösterdiği özen ve ilgiyle, bana suskunluğun bazen konuşmak kadar etkili olduğunu gösterdi.

İki kız kardeşim var, Syracuse, New York'ta karla kaplı küçük evlerde büyüdük, bir süre Amman'da avluların, kafeslere sarılı yaseminlerin ve kalabalık bir ailenin içinde yaşadıktan sonra, hep birlikte Syracuse'a döndük. Babam hangi ülkede yaşamamız gerektiğine karar veremiyordu. Amerika'da bize her fırsatta iyi Arap kızları olduğumuzu anımsattı; partilere ya da okul danslarına gitmemize izin yoktu. Ama sonra, kararlılıkla çalışmamız, erkekler gibi rekabetçi olmamız ve dünyada her zaman kendi yolumuzu bulmamız için bize cesaret verdi.

Babamın erkek kardeşleri doktor, eğitimci ve politikacıdır. Amcalarımdan biri SUNY*-Oswego'da çalışıyordu, yurtta bana göz kulak olabileceği için, ailem üniversite eğitimimi orada yapmama karar verdi. Mezuniyet sonrası eğitim için kararlarımı kendim verdim ve aklımca, amcalarımdan sonra en iyi şeyi yaptığına inandığım rehber öğretmenleri arayıp buldum, Windsor Üniversitesi'nde Joyce Carol Oates ile çalışarak master derecemi aldıktan sonra, SUNY-Binghamton'da John Gardner ile doktora çalışması yaptım.

Okulda, dünyadaki yerimi tasavvur edebilme yolu olma özelliğini babamınkilerle paylaştığını düşündüğüm öyküler yazmaya başladım.

* Syracuse University of New York: New York Syracuse Üniversitesi –Ç.N.

Lisansüstü eğitimimi tamamladıktan sonra, Nebraska Üniversitesi, Michigan Üniversitesi, UCLA* ve Oregon Üniversitesi de dahil olmak üzere, çeşitli üniversitelerde yaratıcı yazı, film çalışmaları ve çağdaş edebiyat dersleri verdim. Gittiğim yerlerin hepsi, bana Amerikalı olma konusunda yeni şeyler öğretti. Pek çok iş yolculuğu yaptım ama galiba yolculuk yapmayı seviyorum. Göçebelikte belirli bir köksüzlük ve yalnızlık olsa da, sanıyorum babamın da ileri sürdüğü gibi temelde Bedevi'yim. Bir yerde sakince oturmak için ne kadar çaba harcarsam harcayayım, her zaman içimde beni konuşmaya ve araştırmaya iten bir dürtü var. Bir akşam yemeği vermek, beni okumak kadar mutlu eder ve hiçbir zaman değişmeyen girişken yapım, gerçek çalışma etiği denebilecek şeyi sıklıkla bozar.

İşimde de durduğu yerde duramayan biriyim. Roman yazarı olmak istiyorum, ama restoran ve film eleştirileriyle taşra panayırları hakkında yazılar yazmayı, politikacılarla söyleşi yapmayı ve büyük bir Arap-Amerikan senaryosu yazmayı düşlemeyi de seviyorum. En son düşüncem de kocam ve sinirli, küçük İtalyan tazımla birlikte okyanus kıyısında yaşamak ve açık havada bir şemsiye altında, yanımda bir sürahi limonata ve bir tabak kurabiyeyle çalışmak. Herkesin yapmamı istediği şeyi yapacağım ve bir kez daha oturup saatlerce yazmayı deneyeceğim. Ama öyle sanıyorum ki, bu işin sonunda, kurabiyelerin hepsini yememek için her zamanki gibi arkadaşlarımla ailemi davet etmek zorunda kalacağım. Dışarıda oturup kökenlerimizle hedeflerimizi tartışacağız ve yine birbirimize öyküler anlatacağız.

* University of California-Los Angeles –Ç.N.

ANDREA SHALAL-ESA'NIN

DİANA ABU-JABER İLE SÖYLEŞİSİ

Diana Abu-Jaber'in babaannesi Beytüllahim'den geliyor. Büyükbabası uzun zaman önce Ürdün'ü yuva edinen bir Bedevi ailesinden geliyor. Suriyeli bir Ortodoks olan babası, Amerika'ya göç ettikten sonra İslam dinine geçti. Abu-Jaber, Syracuse yakınlarında küçük bir kentte büyüdü. Babasının anılarını o kadar çok dinledi ki, kendini Ürdün'de yetişmiş gibi hissetmeye başladı. Evde Arap, sokakta Amerikalı gibi davranıyor ve bir hokkabaz gibi yaşıyordu. Abu-Jaber'in böyle bir karma yaşama ya da "arada kalma" kavramına anlam kazandırma çabası, kurgusuna yansıyor. Yazar, Oregon Portland Eyalet Üniversitesi'nde yaratıcı yazı dersi vermekte ve serbest yemek eleştirmeni olarak çalışmakta. Bu, zaman zaman basit bir tabak karnabahara özlem duymasına neden olan bir iş. Bunlara ek olarak, *Washington Post* ve *Oregonian* gibi yayınlar için makale ve denemeler yazıyor.

Abu-Jaber, Washington'da, Georgetown Üniversitesi'nin Çağdaş Arap Dilleri Merkezi'ndeki konferans sırasında yaptığı geniş kapsamlı söyleşide, yeni kitabı ***Ay Doğarken***'den, "Memories of Birth"ün (Doğum Anıları) denemesinden ve Arap-Amerikan edebiyatı hakkındaki görüşlerinden söz etti.

Shalal-Esa: *Ay Doğarken*'in tohumları nasıl atıldı?

Abu-Jaber: 1995'te UCLA'da konuk öğretmen olarak Ortadoğu kültürü hakkında ders veriyordum. Sınıf Arap ve İranlı-Amerikalı öğrenci doluydu, hepsi kimliği, kültürü ya da ailesi hakkında bir şeyler öğrenmek istiyordu. Hemen hiçbiri Arapça ya da Farsça konuşmuyordu. Bilmiyorlardı, ama öğrenmek için hevesliydiler. Bu bir esin kaynağı oldu. Onlardan güç aldım ve kitabı yazmaya başladım.... Kentin Tarantula adı verilen bölgesinin merkezinde gerçekten küçük bir Lübnan kafesi var. Çok ilginç bulmuştum. Lübnan kafesiydi ama kentin İran mahallesindeydi. Kafelerin kendi kültürel çevreleriyle mikro kültürlerini nasıl yarattıklarını düşündüm. Yemek konusunda yazmak istediğimi biliyordum, Arap yemeği üzerine yazmak istiyordum. Ve zaten yemek eleştirmeniydim.

Ay Doğarken, Iraklı-Amerikalı bir aşçı kadından söz ediyor. Los Angeles'ta bir Arap restoranında yemek pişiriyor ve Iraklı bir göçmene aşık oluyor. Adam gizemli biri. UCLA'da dilbilim dersi veriyor. Kitap sürgün konusunda biraz ayrıntıya giriyor. Bu da benim edebi takıntılarımdan biri; göçmenlik zor şeydir. Anavatanınızı terk ederken başınıza gelecekleri bilemezsiniz. İnanılmaz bir deneyim ve serüvendir. Çoğu kişi için gerçek bir kayıptır.

Shalal-Esa: Yemek hakkında çok şey yazdınız. Bu sizin için çok önemli olmalı.

Abu-Jaber: Daha önce böyle dersler de verdim. Yemek en sevdiğim konu olmuştur her zaman. Göbek dansını da severim ama... yemek insanları birbirine bağlayan ve yakınlaştıran çok önemli bir etmen. Ortadoğu yemeği, iyi yapıldığında şaşırtıcıdır. Düşündüm ki... bırakalım, yemek onların deneyimleri için bir eğretileme olsun. İnsanların bu kitapla, onun duyusal hazzının, Arap yemeklerinin güzelliğinin ve duyuların güzelliğiyle tutkusunun aracılığıyla bağlantı kurmalarını istiyorum.... Aileme yakınım ve neredeyse içgüdüsel bir dürtüyle aileyi yeniden yaratmaya, entelektüel, sanatsal birliktelikler kurmaya yöneldiğimi görüyorum. Bunu kendi yazımda araştırmak istedim. Yemeğin böyle önemli bir eğretilemeye dönüşmesinin nedeni bu. Bence bu, sevginin eğretilemesini yapmanın en hızlı ve güçlü yollarından biri, bir toplantı yeri, ortaklaşa bir şeylerin yapıldığı bir yer.

Shalal-Esa: Ayrıntılı bir biçimde sürgün yaşamı açısından ele alındığında, kitabınızı hangi sınıfa sokarsınız? Sürgün ve göç kavramları arasındaki etkileşim nedir?

Abu-Jaber: Özellikle şu anda içinde bulunduğumuz politik geştalt içinde, sürgünün göçten daha önemli bir sorun olduğunu düşünüyorum. Göç, en azından Arap-Amerikan bakış açısından, masum bir kavramdı, saf demek istemiyorum ama şimdi olduğu gibi, ırksal ve politik bakış açısıyla suçlanmayan bir umut ve iyimserliği vardı. Bu özellikle Filistinliler ve Iraklılar için geçerlidir, göç genellikle onların seçimi değildir, politik baskıdan kaçtıkları ya da evlerini kaybettikleri için ülkelerini terk ederler. Bütünüyle iradeleri dahilinde bir eylem değildir. Anavatanını yitirmenin kişi üzerindeki etkileri beni yakından ilgilendiriyor.

Arap sürgünler olarak sınıflandırılan insanlarla ilgili fazla yazı oku-

madım. Homi Bhabha, bu konuya değinen sevdiğim bir eleştirmen. Sürgün konusunda söyledikleri benim için çok anlamlı. Günümüzde göçmen ve sürgünlerinin yaşamlarında ülke kültürüne değil, yeni kabilelere sahip olduklarını düşünüyor. Benzeri politik sorunlar yüzünden endişe içinde yaşayan, gerçekten sürgün olmayan, ama kendilerini toplumdan sürülmüş hisseden ve yeniden gruplaşarak kendi kabilelerini kuran yazarlardan, entelektüellerden ve sanatçılardan söz ediyor. Ben bunun sürgüne son derece çarpıcı bir bakış açısı olduğunu düşünüyorum. Anavatanınıza dönmenize izin verilmezse, belki kendinize yeni bir yer edinmenin yolunu bulabilirsiniz. Edward Said, bunu başaranlardan. Yazılarında ve akademik topluluk içinde kendine bir yer edindi, yazılarım okurken onlarda zihinsel bir ülke buluyorum. Bu beni inanılmaz rahatlatıyor.

Shalal-Esa:Yeni romanınızda ırk nasıl bir rol oynuyor?

Abu-Jaber: Bu bir sorun. Kitaba başladığımda *Othello*'dan alıntılar yapmayı düşünüyordum. *Othello*'yu yeniden yazacaktım ama Othello Mağribi değil, Arap olacaktı. Irk konusunu işlemeye kararlıydım. Iraklı profesörü çok esmer tanımladım. Ama sonra kitabı tekrar yazdım ve *Othello*'dan yaptığım bütün alıntıları çıkardım.

Shalal-Esa: Neden tekrar yazdınız?

Abu-Jaber: İlk denememde amacım *Othello*'yu yeniden yazmaktı. Ama bu çağdaş bir biçimde yorumlanamayacak kadar zor bir öykü, çünkü çok dramatik ve ihanetle kahramanlık üzerine kurulmuş. Çağdaşlaştırmaya çalışırsanız, herkesin adına her şeyi mahveden Freud'a benzersiniz. Freud'dan sonra "kötü adamlar" kalmadı. Artık birbirimizi anlıyoruz, tabii, bu Arap olmayanlar için söz konusu. Bilinçaltı ve aile tarihiyle ilgili çok şey biliyoruz, onun için olayların daha güç algılanması ve daha karmaşık olması gerekir. Karakterleri özümsedikçe, kötünün gerçekte kötü olmadığını, onun da acı çektiğini gördüm. Kahraman da o kadar büyük değildi. Kitabın üzerinde çalışırken her şey eriyip birbirine karıştı. *Othello*'dan aldıklarımın hepsini değiştirmedim, Iraklı profesör çok esmer, muğlak biri oldu, Iraklı-Amerikalı aşçı da çok beyaz ve Amerikalı. Babası Arap, annesi Amerikalı, bu yüzden bir tür ikiyaşayışlılık sürdürüyor. Sözünü etmek istediğim şey... bu romanda bunu yapıyorum... kızın çatışan duyguları; eğer ona benzemiyorsam, bu, o olmadığım anlamına mı gelir? İlk kuşağın, göçmen çocuklarının,

lanetidir bu. Kuşaklarla kültürler arasında gidip gelirsiniz. Kültürel karışımın ürünü olan birçok insan gibi, bütün sorunun ırk kavramı olduğunu söyleyen yalana boyun eğersiniz, çünkü ırk görüntü demektir. Ve görüntü yüzeyseldir. Benim böyle bir görüntüm var. Kız kardeşlerim daha çok geleneksel Araplara benzerler.... ama kardeşlerin içinde Arapça bilen tek kız benim. Irkın kimliğimizle ilgisi yoktur ve bir gerçek değildir. Yalnızca toplumsal bir kavramdır ama dört elle sarılırız. Bir işarete sarılırmışçasına sarılırız, ancak bu hiçbir anlamı olmayan bir işarettir.

Shalal-Esa: Neden *Good Housekeeping* (İyi Ev İdaresi) için Afgan kadınları üzerine kısa bir öykü yazmaya karar verdiniz?

Abu-Jaber: Yapabileceğim en iyi politik çalışmanın, kültürel açıdan yok olan bir topluluğu kişileştirmek olduğunu düşünüyorum. Didaktik olmaya çalışmak ya da bir mesaj vermekten çok, insan unsuruna yönelmek ve ona gerçek anlamda yakın olmak istiyorum. Afganistan'ı bombalamaya başlamıştık. Afganların televizyonda görülememesi bir sorun oluşturuyor. Kültürlerini göremiyoruz. Öykülerini dinlememiz gerek... Öykü Amerika'da geçiyor ama Afgan kadınlarından oluşan bir aile ve onların deneyimleriyle ilgili. Böyle bir çalışmayla, editörünüzle okuyucularınızı kitabın temasına bağlayan bir köprü kurmayı öğreniyorsunuz. Bunu öğrenmek benim çok uzun zamanımı aldı. Ama köprüyü kurarsanız, bağlantıyı sağlarsınız, *Good Housekeeping*'de köprü bir İngilizce öğretmeni. Sanırım *Arabian Jazz*'da da mizahtı. Bir kitabı ulaşılabilir kılmanın yolu budur.

Shalal-Esa: Çok güçlü tepkilere yol açmış gibisiniz.

Abu-Jaber: Hangi konuda yazarsam yazayım, her zaman bana darbe vurmak isteyenler olmuştur. Ya tarzımda bir sorun var ya da yazılarım insanları kızdırıyor. Sevenler de var.. Çoğu zaman bunun söylediğim şeyle ya da onu nasıl söylediğimle ilgisinin olmadığını hissediyorum. Asıl sorun, işlediğim tema ve adım ya da sahip olduğum miras yüzünden insanların bana bakış açısı, beni onlardan biri, bir baş belası, korkunç bir yaratık olarak görüyorlar.

Shalal-Esa: Almanca'da çok güzel bir sözcük vardır, *Nestbeschmutzung*, temelde, birinin kendi yuvasını kirletmesi demektir. Sanırım *Arabian Jazz* zülfü yâre dokundu.

Abu-Jaber: Kendinize gülmek için biraz güce ya da yalnızca özgüvene gereksiniminiz var. Kendinizi rahat hissetmelisiniz. Kendilerinden ve kültürlerinden söz edildiğinde, insanların gerilip korkmaları beni üzüyor. Böyle kimi tepki karşısında hayrete kapıldım. Bir de şu kanı var... Arap-Amerikalılar medya tarafından o kadar çok kötülendiler ve insanların üzerinde öylesine karanlık bir izlenim bıraktılar ki, sanatsal simgeleri konusunda endişe duymaya başladılar. "Bu bizi daha da mı kötü gösterecek? Bizi açığa vuruyorsunuz, iyice savunmasız bir hale getiriyorsunuz. Yapmamız gereken şey suskun kalmak ve birbirimize sıkıca sarılmak. Hakkımızda söylenenleri çok iyi incelememiz gerekir." Sanırım *Arabian Jazz* bu korkuyu açığa çıkardı. Bunu anlıyorum, gerçekten anlıyorum.

Shalal-Esa: Ama suskunluğun da ödülü vardır.

Abu-Jaber: Eğer bir seçenek varsa... konuşmakla kendinizi bastırmak arasında bir seçim yapmanız gerekirse, konuşmak kaçınılmazdır. Audre Lorde şöyle söylemiş: "Suskunluk sizi korumayacaktır." Gerçekten zor bir ders ve bazen bunu zor yoldan öğrenmek zorunda kalıyoruz. Bir saldırıya uğradığınızı hissettiğinizde, içgüdüsel olarak saklanmak istersiniz. Ama ne yazık ki, çoğu zaman kolay görünen yolun genellikle kötü bir seçim olduğunu öğreniyorsunuz. Kendinizi sustursanız, iyi olmaya çalışırsanız, kibar olmaya çalışırsanız ya da bir parti politikasının kurallarına uyarsanız, uzun vadede bunun bedelini ödemek durumunda kalırsınız. Ödersiniz... anavatanınızla, ruhunuzla ya da sanatsal görüşünüzle.

Shalal-Esa: Şu anda ne üzerinde çalışıyorsunuz? Yeni bir roman mı?

Abu-Jaber: Aslında bir yemek kitabı üzerinde çalışıyorum. Bu bir yemek incelemesi. Yemek aracılığıyla anlatılan bir öykü. Eğlenceli bir iş. Bana keyif veriyor. Her bölüm farklı bir Arap yemeğinden söz ediyor. Sonra o yemeği babamın yemek aşkını, yemek saplantılı bir ailede nasıl yetiştirildiğimizi ve o yemeklerin bizim için ne anlama geldiğini anlatmak için kullanıyorum. Yemeğin, bir aile ve göçmenler olarak, evrimimizin değişik aşamalarını nasıl sembolize ettiğini göstermeye çalışıyorum.

[Bu söyleşinin uzun versiyonu *Al Jadid*'de, Cilt 8, No.39'da yayınlanmıştır (2002 ilkbaharında). Telif hakkı © 2002 Al Jadid.]

TARTIŞMA SORULARI

1. Aşk öykülerinin büyük bir kısmında, "aşk simgesi" olarak çok genç kadınlar seçilir ya da bir kaçış arayan daha yaşlı, evli kadınlardan söz edilir. *Ay Doğarken*'in baş kahramanı, Şirine, otuz dokuz yaşında ve hiç evlenmemiş. Sizce yazar onun yaşıyla medeni durumunu kasıtlı olarak mı seçti? Neden? Bu sizi şaşırttı mı? Öykünün devamı için bu ne ifade eder?
2. Aşk öyküsünün gelişimi, yazarının kadın olduğunu belli ediyor mu?
3. Şirine'nin amcasının anlattığı öykünün amacı ne? Size dikkat dağıtıcı mı geldi, yoksa kitabın nasıl biteceğini anlamanıza yardımcı mı oldu? Abdelrahman Salahadin'in kölelikleriyle "boğulmaları" konulu öyküler ne anlama geliyor ya da size ne hissettiriyor?
4. Diana Abu-Jaber, Portland *Oregonian* için restoran muhabiri olarak çalıştı. Sizce yazar kitabın kahramanını, yalnızca yemeğe ve yemek pişirmeye duyduğu ilgiyi işlemek istediği için mi aşçı yaptı? Yoksa burada olagelen başka bir şey mi var?
5. Romanda büyük ölçüde karanlıkta kalan Irak'ta, hem Han'ın hem de Nathan'ın bir geçmişi var. Bu Han'ı daha çekici bir hale mi getiriyor, yoksa tehlikeli mi gösteriyor? Nathan için ne düşünüyorsunuz? Kendinizi onların geçmişindeki boşlukları doldururken buldunuz mu, tahminleriniz doğru muydu, yanlış mı?
6. Han sonunda Bağdat'taki çocukluk öyküsünü anlatınca, romanın duygusal ağırlığı bir anda yer değiştirdi. Neden? Değişen nedir? Bu, karakterlere duyduğunuz ilgiyi nasıl etkiliyor? Sürgün, Han'ın kimliğini nasıl etkiliyor?
7. Şirine ile Rana arasındaki ilişki karmaşık ve oldukça gergin. Sizce bu kadınlar birbirleri için ne düşünüyorlar? Neden birbirlerini kendi kimliklerine yönelen bir tehdit gibi görüyorlar? Gerçek yaşamda kadınlar birbirlerini kendi görüntülerini onaylamak ya da kendilerine meydan okumak için bir ayna olarak kullanırlar mı? Bu iyi midir, kötü mü?
8. Virginia Woolf, bir romanda iki kadının yanlarında bir erkek olmaksızın aynı odada birlikte kalıp birbiriyle konuşabildiği zaman edebiyatın değişeceğini söylemişti. *Ay Doğarken* böyle anlarla dolu.

Bunların romandaki rolü nedir? Bu romanda kadın-kadına ilişkilerle erkek-erkeğe ilişkileri ve kadın-erkek ilişkilerini nasıl karşılaştırırsınız? Hepsi inandırıcı mı? Hepsi aynı derecede önemli mi? Farklı kuşaklardan gelen insanlar arasındaki ilişkileri nasıl buldunuz?

9. Şirine'nin annesiyle babasının ölümüne ilişkin anılarına nasıl tepki verdiniz? Onların dünyayı kurtarma arzusuyla bunun Şirine üzerindeki etkisi üzerine ne düşünüyorsunuz? Sizce yazar, Bağdat'taki Amerikalı kadının ve Şirine'nin amcasının çöldeki film ekibi öyküsüyle, bize yurtdışındaki Amerikalılar ya da başka ülkelerin Amerikalılara bakış açısı hakkında mesaj ya da mesajlar mı veriyor? Bize ne söylüyor, sizce söylediği doğru mu?
10. Bu romanı okuduktan sonra Ortadoğu hakkındaki görüşünüz değişti mi? Amerika hakkındaki görüşünüzde bir değişiklik oldu mu?
11. Kitabın başlığı, roman boyunca hangi yollarla vurgulandı? Sonunda size ne hissettirdi?

AY DOĞARKEN

Diana Abu-Jaber

"Abu-Jaber'in şehvetli düzyazısı, akıllıca ve sıcacık tanımlanan Arap topluluğuna taze bir bakış getiriyor."

San Francisco Chronicle

Bu "güzel romantik oyunun" kahramanı, otuz dokuz yaşında, hiç evlenmemiş, Los Angeles'in Arap Amerikan topluluğunda yaşayan Şirine. Yemek pişirmeyi çok seviyor. Çalıştığı Lübnan restoranında hayatından hoşnut yaşayıp gidiyor ama öykücü amcasıyla işveli patronu Um-Nadia, koca bulmak için daha fazla çaba harcaması gerektiğine inanıyorlar. Günün birinde, sürgünde bir Iraklı olan yakışıklı Arap edebiyatı profesörü Hanif restorana geliyor. Ona aşık olan Şirine ile birlikte Hanif ve parçalanmış kimliğiyle ilgili bildiğini sandığı her şeyi sorgulamaya başlıyoruz.

"Abu-Jaber, gerek Han'ın tenini, gerekse Şirine'nin bir soğana yaklaşımını tanımlarken mucizevi bir dil kullanıyor. Kitabı elden bırakmaya olanak yok."

Booklist

ISBN 975-322-422-2

18.00 YTL

Galata

